

نہو دیوی کوستان

زہوی ناسن ناسمان مس

یہ شار کہ مال

و : رہ سوول سولتانی

منتدی اقرا الثقافی

www.igra.ahlamontada.com

بہرگی دووہم

منتدى اقرأ الثقافى

-----

www.iqra.ahlamontada.com

ئەو دىۋى كويستان

زەۋى ئاسن و ئاسمان مس

ياشار كەمال

و: رەسوول سولتانی

بەرگی دووھم

وهزارهتی روشنبیری و لاوان به‌ریزه‌برایه‌تی ده‌زگای توێژینه‌وه و بلاوکردنه‌وه‌ی موکریان
گشتی روژنامه‌نووسی و چاپ و بلاوکردنه‌وه
به‌ریزه‌برایه‌تی بلاوکردنه‌وه‌ی هه‌ولێر

● **ئهو دیوی کۆرستان (زهوی ناسن و ناسمان مس)**

● نووسینی: یاشار که‌مال

● وه‌رگێڕانی له‌ تورکییه‌وه بۆ فارسی: ره‌زا سه‌ید حوسینی و جه‌لال خوسره‌وشاهی

● وه‌رگێڕانی له‌ فارسییه‌وه: ره‌سوول سولتانی

● نه‌خشه‌سازی ناوه‌وه: (باران)

● به‌رگ: جێگر عه‌بدوڵجه‌بار

● چاپی یه‌که‌م: ۲۰۱۱

● تیراژ: ۱۰۰۰

● نرخ: سی به‌رگ ۱۵۰۰۰

● چاپخانه: وه‌زاره‌تی روشنبیری و لاوان

● له‌ به‌ریزه‌برایه‌تی گشتی کتێبخانه‌کان ژماره‌ی سپاردنی (۹۹۴) ی سالی (۲۰۱۱) ی پێداوه.

زنجیره‌ی کتیب (۶۰۶)

ئهو کتیبه و کتیبه‌کانی وه‌زاره‌تی

روشنبیری له‌سه‌ر ئهو مالپه‌ره‌ به‌وته‌وه

مالپه‌ر: www.mukiryani.com

نیمه‌یل: info@mukiryani.com

www.Kurdchap.com

پیشکشه

به دهسته ماندووه کانی همر سیّ برا تازیزه کهم (برایم، عمولا، ره حیم)

حەسەن لە پێشەو و ئۆمەخان بە دوایدا، وردە وردە بەرەو لیڤەوارە کە دەڕۆشتن. حەسەن دەستەکانی خستبوو بەخەلیەو و بڕێک خۆی بەرەو پێشەو کووڕ کردبوو. ئۆمەخان سەیری پەنجەیی لاقی دەکرد.

قەسەیان پێکەو نەدەکرد. شەلەژابوون. ئەوەندە لەسەر هەست بوون بەئەندەیک فەربایە زەندەقیان دەچوو. چاوەکانیان قیچ کردبوو.

هەموو وڵات وەبن بەفر کەوتبوو. بەفر هەموو گرد و خەر و دۆڵەکانی داپۆشیبوو. دنیا یەكسەر سپی دەچۆو. چووکترین پەلە چییە بەسەر ئەو سپیاییەو نەبوو، تەنانەت ڕەشایی بەئەندەیک و بگرە مێشیکیش. ئاسمانیش هەر سپی دەچۆو. ئەوەندە نەبێ لە دوور دوورەو لە باشوورەو ڕەنگێکی شین باوی دڵگر بە سەر لیڤەوارەکانی کوێستانێ تۆروسەو شەپۆلی دەدا. ئەو سامالە دەتگوت دەسزۆکەیکە بچووکە و بەسەر سپیاییەکی بێسنوور دادراو. کە لە دووریشەو سەیری حەسەن و ئۆمەخان دەکرد، دەتگوت دوو زەرەقوتەن لە هێلانەو بەربوونەتەو و پەلەقاژەیانە و هەولێ هەلقەینی دەدەن.

تاویکی تیژی وەك تاوێکە چووکوراوا بەسەر ئەو سپیاییەدا کەوتبوو و لەسەر بەفرە کە وا دەدرەوشایەو چاوی لەبەر هەلەدەهات.

لەگەڵ هەر هەنگاوێکیان بەفرە کە کڕەکری دەهات. هەردووکیان پێخاوس بوون. لاقیان سوور سوور هەلگەراوون. دەتگوت پێی لەسەر ئاسنی سوورەو کراو دادەنێن. هەربۆشە ڕۆژێشتەکیان زۆر سەیر بوو.

هێشتا زۆریان مابوو بۆ دارستانە کە.

حەسەن ئاوپێکی دایەو و بە تورپەییە گوتی:

- ھۆ كچى.

ئۆمەخان لەسەرەخۆ ولەمى دايەو:

- نا، چىيە؟

ھەسەن گوتى:

- كە گەشتىنە دارستانە كە...

بى دەنگ بوو...

ئۆمەخان پرسی:

- دەي؟ كە گەشتىنى؟

ھەسەن:

- پىت نالىم، پەشيمان بوومەو. نەگەر گەشتىنى، ھەر نەوئەندە...

ئۆمەخان ەك بەھەندى نەگرتى گوتى:

- مەيلى... پىت وايە بىلىتى چ دەي؟

ھەسەن بە توورەيەو گوراندى:

- ملت بشكىنە..

ئۆمەخان زانى ھەسەن شەر دەفرۆشى و بى دەنگ بوو.

- پىم گوتى برۆ ملت بشكىنە. تىناگەي؟

ئۆمەخان:

- تىگەيشتم، براكەم، تىگەيشتم. چ بکەم، دە مەيلى.

ھەسەن بە توورەيەو ھاواری کرد:

- نايلىم.

ديسان خۆي بەرەو پىشەو نوشتانەو. ھەنگاوەکانى خۆشتر کردن. ئۆمەخان بە زەھەت دەيگەيشتى. كە گەيشتى، چىي نەمايو پشوى راوەستى و بکەوى. دوايى ورده ورده بى ھيژ بوو و وەدوا کەوتەو. ھەسەن ھيچ شلى نەدەکردهو و جار بە جار دوورتر دەکەوتەو. ئۆمەخان نەيدەتوانى پىتى بلى: "برىك سووكتر برۆ ھەسەن. ناتگەمى." دەشيزانى بەجى بىنى و ھەسەنى لى بزر بى، چىي بەسەر دى. بە شويتيدا غارى دا. برىكى لى نزيك بۆو. ديسان ماندوو بۆو و بەجى مايەو.

"ئەوانە لە خەویدا دادانى چىر دەکردنەو. لە ناکاو رادەچلەكى و دەيقىژاند. دوايش لە بەيانىيەو ھەتا ئىوارى ورتەي نەدەھات و ھەر گرژ و مۆن دەبوو. ئەو ھەتيە حالەتيكى

سەيرى بەسەردا ھاتتوۋە. ئەو مىندالانەي ئاۋا دەچنە فەكرەۋە، ئاخىرى و ئاقىيەتچىكى خۇشيان ئابى. ئەوانە بە سووكتىن نەخۇشى تېدا دەچن. مىندالتىك كە لە بەيانىيەۋە ھەتا شەۋى ھەر لە فەكردا بى، ئىدى كارى تەۋاۋە. جارى جازان ھەسەن بەردەۋام گۇزانىي بۇ دەگوتن. ئىستە ھەر جۈۋكە و نوۋكەي لى براۋە. دەلتىي دارى شەختە لىدراۋە.

ئۆمەخان لە دواۋەي بە ترس و لەرزىنەۋە بانگى كرد:

- ھەسەن بەقوربانىت بىم. بېرىك پراۋەستە. برا جوانەكەم.

ئەۋەندە لەسەرخۇ گوتى ھەسەن گوتى لى نەبوو.

- ۋەي برا دامادەكەم، كۈرە پشۋوت لى برا.

بېرىك دواتر ھەسەن ئاۋرىپكى دايەۋە و سەيرى دواۋەي كرد. ئۆمەخانى نەدى. لەۋانەپە كەۋتەيتتە قولكىنكەۋە و بەجى مابى. ددانى چېر كىرەنەۋە و چاۋەپى ما. ھەتاۋ وردە وردە گەرمتر دەبوو و گەرمايەكى خۇش لە مل و پشتىيەۋە دەخزىيە گيانىيەۋە. چەند جارىك چاۋى ترووكاندن. دەستى كىرە سىبەرى چاۋى و روانى. لەۋ بەفرەدا كە ئەۋ سەرى ديار نەبوو، تەنەندە پەلەيەكى بچوۋكىش ديار نەبوو. ھەراي كرد:

- ئۆمەخان، ئۆمەخان.

دەنگى لە پەۋەزە دوۋرەكان گەپاي و دەنگى دايەۋە:

- لە كۈي بەجى ماۋى ئۆمەخان؟

دەنگىكى كز گەيشتە ئۆمەخان و بەسەر بەفرەكە ۋەربوو:

- ئەۋە دىم.

ھەسەن بۇي گەپايەۋە. كە لە گردىك ۋەسەر كەۋت پراۋەستا. ئۆمەخان لەۋ خوارەۋە ۋەك قالۋىنچەيەكى پەش بە پىگەكەۋە نوۋسابوو و بەرەۋ سەر دەخزى.

- ۋەرە كچى، خىرا بە، خودا بىتباتەۋە.

ئۆمەخان شەلالتى ئارەقە بوو. ھەمۋو تىنى دەدايە خۇي. كە گەيشتە لاي ھانكەھانكى

بوو. ھەسەن گوتى:

- كچى ئەۋە بۇ ۋاي؟

ئۆمەخان گوتى:

- پشۋوم لى برا.

ھەسەن ديسان ھەر ۋا بە خىرايەۋە كەۋتەۋە پى. ئۆمەخان لە دواۋەي گوتى:

- بېرىك پراۋەستە برا جوانەكەم. بە پاستى پشۋوم نايە.

حەسەن راوەستا و چاوەڕێی بوو. یەكپارچە توورەیی بوو كە لەسەر بەفرەكە راوەستا بوو و سێپەرەكەى كەوتبوو سەر پەنجەكانى لاقى.

كە ئۆمەخان گەيشتە لای گوتى:

ئەگەر وامزانیا نەمدەهینای. لەگەڵ ماكەر مەچۆ سەفەر، نەهامەتیت بەسەر دىنى. كە ئەو قسانەى دەكرد، دەنگى خۆى گری كردهو و وەك پیرەپیاوان دەستی بەرەو چەناگەى برد. لەو حالەتدا لە كورتهبالاكانى نێو حەقايەتەكان دەچوو، كە بە قولانجىك بەژن و بالا و حەوت قولانج ڕدینهو...

ئۆمەخان بەردەوام بەو قەڵەفەتى هەلبەزبۆو و پى شىت دەبوو: "كە ئاوا لاساى گەورەكان دەكاتەو، پیاو دىنى نامىنى. فێلەزان، ديارە حەسەن هەموو شتىكى خراب نىيە، بەلام ئىدى نەوھيان پیاو لەدین دەھرى دەکا... " حەزى لى بوو شەر بفرۆشى. ئەو هەتیوھى بى تامى كەردبوو. ئەدى، باشە چۆن بوو شەرێك هەلايسىنى. زۆرى حەز لە شەرێ بوو... بەلام ئەگەر شەرێ كەردبا، حەسەن ئەو شتەى پى نەدەگوت كە قەرار بوو لە لێرەوارەكە پى بلى... ئەدى چۆنە بگەڕیتەو؟ ئەو هەتیوھ چلكنە چلكنە... مەزكەر... لە نوێنیشدا مەز بەخزیدا دەکا. جیوانەكەى بەردەوام بۆن مەزى لى دى. لەسەر زمانى بوو بلى: "هەى مەزكەر...". جا وەرە لەو شەرێ ساز دەبوو.

حەسەن توورە و شىراو، قىت راوەستابوو و جاروبارە قامكە گەورەكەى بە دەمى تىژى تەورەكەیدا دىنا كە بە دەستىيەو بوو. دەيزانى ئۆمەخان زۆر بەوكارەى توورە دەبى.

دىسان ئەدا و ئەتواری گەورەكانى دەرھینا. وەك ناشقەكەچەلە، بە ئەدايەكەو دەستى بۆ چەنەى برد:

- لەگەڵ بى حەيا و بى نامووسان مەچۆ سەفەر. تووشى نەهامەتیت دەکا.

ئەو قسەيەى وا كەرد، كە دلتىابوو ئۆمەخان شەرەكەى دەکا. لە هەر شوێنىكى دىكە بوايە،

ناخۆ لەوانەبوو ئەو هەموو قسە قۆرە بىستىتەو و دەنگى ئەكا؟

- ژن هەموو درۆزن.

"ئىدى ئەو قسەيە هەر دەبكۆژى. دەيتەقنى."

چاوەڕێ ما. چاوەكانى بە تەوسەو بربى كچەكە. ئۆمەخان دىسان دەنگى نەكرد. هەر

ناخىكى هەلكيشا.

- قەچە دىن و ئىمانى نىيە...

ناخۆ ئەو قسەيەش كاری تىنەدەكرد؟

دىتى ئۆمەخان چاوەكانى پەر بوون لە ئاوا. بەزەيى پىیدا هات. پەشىمان بۆو لەو قسانەى

كەردبوونى. چوو و دەستى گرت و گوتى:

- ئەتۆ خوشكە جوانە كەمى. خوشكە ئازىزە كەم. ئەو قسانەم لەگەل تۆ نەبۇن. نا، تۆ نەبۇى. ھەر ويستم بزام تىدەگەى ئەو قسانەم لەگەل تۆ نىيە يان نا؟ ھەر بۆيەش كەردمەن.

ئۆمەخان دللى خوش بوو. گوتى:

- تىگەيشتم و زانيم لەگەل منت نىيە. كوا پىاو بە خوشكى خۆى دللى "قەچە"؟ زانيم بە منيان ئاللىنى.

بەزەبىيەكەى حەسەن دەمودەست بوو بە توورەيى. لە دللى خۆيدا گوتى: "ئەگەر پىاو خوشكىكى قەچەى وەك تۆى ھەبى، قەچەشى پى دللى و جاريشى دەردىنى..."
لەناكاو گەراپەو و گوتى:

- دەى، بەس نىيە؟ ھەرچى پشوو بوو كىشات و ھىچت نەھىشتەو.

خىرا وەپى كەوت.

ئۆمەخان پشويەكى وەبەر ھاتبۆو. بەفرەكەى لاقى دەبرژاندەو. وەشوتىن حەسەن كەوت.
حەسەن دواى ئەوەى پرىك پۆيشت، ئاورپىكى دايەو و سەيرىكى دواوەى كەرد. زۆر زۆر توورە بوو. دەويست ھەمووى بەسەر ئۆمەخاندا ھەلپىژى: "راوەستە ئەو كەچەتيو بە نزيك بىتتەو. ئەوجارە لە لووتى دىھىتەمەو دەرى. ئەوەى دىيىنى."

ئۆمەخان نزيك بۆو. دەيزانى چىى بەسەر دى. بە ترس و لەرزەو ھەنگاوى دەنا. حەسەن دەتگۆت ھەلپەكە و ئامادەيە لە نىچىرەكەى رۆبى. بە دەنگىكى گپەو گوتى:

- ئۆمەخان... ھۆى كچى...

لە ناكاو بى دەنگ بوو. نىگاكانى كەوتبۇونە سەر لاقەكانى كچەكە. چلك و چەپەرى سەر لاقەكانى ئۆمەخان كەمرەى بەستبوو و وەك پىستى مارمىلكەى لى ھاتبوو و ورد دەلەرزىن و چلىان دەدا. لاقەكانى وەك چەوئەدەر سوور بېوونەو.

حەسەن نەرم بۆو و گوتى:

- دەى خىرا وەپىكەو كچى... كە گەيشتىنە لىرەوارەكە...

ئۆمەخان دەنگەكەى ئەوى وەك دەستىكى گەرم و بلاوتىن لە ھەموو گيانىدا ھەست پى كەرد، بەلام سەيرى پوخسارى نەكەرد، ئەو ھەش ئەوى توورە كەرد.

حەسەن بە خۆشىيەكەى زۆرەو لىوہەكانى لستەو و گوتى:

- جا كە گەيشتىنە ئەوى... كە گەيشتىنى... يەكەم كارىكى كە دەيكەين...

نۆمەخان ھەر بە راستی بى تاقەت بېو. خەرىك بوو بىدېرى لە داخان، بەلام بەردەوام حالە شې و شېرىتوھەى رۆژانى رابردووى ھەسەنى دەھاتەو بەرچاو. بۆيەش زۆر بە ھەندى نەگرت و بىدەنگەى لى کرد.

ھەسەن پىنداگر بوو:

- جا كە گەيشتىنە لىرەوارەكە...

نۆمەخان خەرىك بوو توورە دەبوو. بەخۆى گوت: "نەجارە دەىلى. نەىلى دەدېرى."

ھەسەن چاوى لە چاوى نۆمەخان پرى و دوویاتەى کردەو:

- كە گەيشتىنە دارستانەكە...

نۆمەخان بە بزەىەكى مەخسەرەو گوتى:

- دەى بە من چى.

ھەسەن ھەلچوو، گوتى:

- ئەتۆ گەورە بى، ديارە دەىبە قەحە.

ئىتر شىك رووى دا كە ھەسەن ھىچ چاوەروانىى نەدەكرد. نۆمەخان لە روویدا راوہستا و گوتى:

- كە گەورە بووم دەمە قەحە. ئەویش چ قەحەىەك. زۆر زۆر باش.

ھەسەن چركەىەك پىنى وابوو خراپى بىستوہ. لە پىشدا سەرى لە گىژەوہ ھات. دواىى توورە بوو و وىستى تىنى ھەلدا، بەلام نەگەر لىى دابايە، كچە دەپۆشستەو و بە بابى دەگوت و بابىشى وەزعى لە ھەمرو كاتىك شىتر بوو. بۆوہى نەدەبوو بچىتە لای. يەكپارچە ناگر بوو و قسەى لە گەل كەس نەدەكرد.

گوتى:

- كچى... دەبوايە وەبەر شەقانت بدەم، بەلام... بىرۆ شوكرانەبۆىر بە... كە گەيشتىنە

دارستانەكە...

لىوہەكانى لىستەوہ.

نۆمەخان خۆى پى نەگىرا و چوہ پىشى و دەستەكانى براكەى گرتن و گوتى:

- دەى بىلى... لە سەرت گەپىم ھەسەن... كە گەيشتىنە دارستانەكە چ دەبى؟

ھەسەن جارىكى دىكەش بە چىژەوہ لىوہەكانى لىستەوہ و بەرەو لىرەوارەكە غارى دا.

نۆمەخان لە دواوہى ھەراى کرد:

- ھەر نايم. يان لەسەرم رادەوہستى، يان ھەر لىرەوہ دەگەپىمەوہ. نەگەر بەقا ناكەى، يەك

شەقاوى دىكە باوى.

جا دەسبەجى گەرايەو.
 ھەسەن دىتى ھەر بە راستى خەرىكە دەروات. دەترسا بە تەنى بىچىتە دارستانەكە و
 بەتمەنىش لەوى بى.
 بانگى كرد:

- دەى وەرە، وەرە بگەرپتو.
 - نايەم. دەروم و ھەر ھەمووى بۆ بايم دەگىرمەو. موو بە مووى...
 ھەسەن توورە بوو و گوتى:
 - ملت بشكىتە. بايم لە خۆى وەرەزە... برۆى بەو تەورەى دەستم ورد وردت دەكەم. دايلك
 قەچە ېم وات لى نەكەم. خىرا وەرە دەى.
 - نايەم.

- سەير بگە، خەرىكە توورە دەېم. نەگەر وەدەستم بگەوى...
 - بە مەرچىك دېمەو پېم بلىتى كە گەيشتىنە دارستانەكە چ دەكەى.
 - دەى وەرە، پىتتى دەلېم...
 نۆمەخان گوتى:
 - باشە، قسە بگە.
 جا گەرايەو و ھاتە پىشەو.

ھەسەن توورە بوو. ديسان چۆو قەبىلكى خۆيەو و سەرى بەردايەو و وەرپى كەوتەو.
 پۆلە بالندەيەك كە ھەر دەتگوت لويىچى دانەويلەى رەشن و بەو سىپايە بىتسنورەو
 كراون، بەسەر سەرياندا تىپەرېن.

ھەسەن دللى زۆر توند بوو. دلتنەنگىيەكى لە رادەبەدەر. نەيدەتوانى چاو لە تەورەكەى
 ھەلگىرى و سەيرى چەند ھەنگاويك پىتش خۆى بكات. ھەر وەك بنىادەمىك لە پۆژىكى
 ھاوينيدا لە بىابانىكا لە خەو ھەستى كە لە ناكاو نوقمى ھەتاو بى و لەو ھالەتەدا لە بن
 بارساىى ھەتاويكدا كە ھەموو قورسايەكەى خستبىتە سەرى، نەتوانى بچوولتى، چۆن خۆى بە
 ھەرزەو دەنوسىنى و ناتوانى جوولە بكا و چاوەكانىشى بۆ ھەلنايەن... لەو كاتەدا ھەسەنىش
 ئەو ھالەتەى ھەبوو. ھەر ئەوئەندە بوو بە ھەرزەكەو نەنوسابوو و چاوەكانى لىك نەنابوون.
 چاوەكانى نىوہ كراوہ بوون و بەبى ئەوہى سەيرى دوو ھەنگاو پىتش خۆيەو بكا، رىگەى دەبرى.
 جاروبارە وەخۆ دەھاتەو چاوەكانى ھەلدېنان و دەپروانى. چاوى عادەتيان دەكرد، بەلام كە

ههتاوه که له نېوهندی چاوی ددها، دهتگوت تازه له خه ههستاوه و له بن تیشکی تاوه که دا دهتلايهوه و دهله رزی و دیسان پټی دهبری.

لهو بالنده شینه، لهو بالنده بریقه داره... هه ر شو بالنده یی کهنده لانه کانی وه که هیلانه ی ماران کون ده کرد، زور قول و ده چټه ناخی زهویه وه و لهویدا هیلانه که ی چی دهکا، هه میسه گولتیکش له بهردهم هیلانه کهیدا شین ده بیته وه. گولوکی یان پنگه ی کټوی. شو بالنده یه به بی گول هه لاکا. ده بی له وانه یه ک بگرم، به لام شو تووک لی کراوه ناگیری. هه ر مام خه لیل دهیتوانی بیگری. مام خه لیلش تهواو لی کهوتوه. شو مالتویزانه ناگرتیبه ریبه... شو به لای سهری شو گونده یه... له وه رزی په مژ پښه وهیدا که له چوکورواو خوی بزر کرد، هه موو گوندی پټیان وابوو مردوه. کوره که ی رایسپارد قورنانی بو بخوتن... مریموک پټی چه قاند و گوتی:

- شو نامری... شو له گه ل نیزرایل رټک کهوتوه... چا ده مری؟...

کورت و کورمانجی، مام خه لیل هه رچټنټک بی دانده یه که لهو کاشه له شینکه یه* ده گری. بالنده که ده نوکیکی تیژ و درټژ و رهش و جوانی هه یه و ده بریسکیته وه. مام خه لیل سه لکی شو بالنده یه وه که نه زری قوربانی به شانی مندالانه وه هه لده واسی. مندالتکی شو نه زری به شانیه وه بی، چاوه زار کاری لی ناکا. چاوه زار نایری.

حه سمن وه بری هاته وه، له تنیش جگ و کووژه که و نیسکی سهری ماره وه، سه لکی بالنده یه که ده نووک درټیش به سهر شانیه وه هه لواسرابوو. مام خه لیل به دیاری دابویه مریموک.

گونديه کان ده یانگوت:

- نای مریموکی مالتویزان. کوره شو پیره میرده ش بنیاده مه، چا ده کری نه مری.

به لام شو ده مریموک بوو. چا دهستی هه لده گرت:

- شو پټی ده لټن مام خه لیل... چا ده مری؟ له خټلی جنزکانه.... به رازی بی دین و نیمان و زالمه و خوټنی هه لاله. شو نامری. نامری. دراوسټکانی من...

---

* کاشه له شینکه: کهنده سه. شو بالنده یه بالنده یه کی شینی جوانه. له موکریان دوو ناوی هه یه، هه م کاشه له شینکه ی پټی ده لټن و هه میس کهنده سه. کهنده سه له سی بهش پټک هاتوه: کهنده سه +ه سمه واته شو ی کهنده ده سی. شو ی کهنده لان کون دهکا. چونکه شو بالنده یه کهنده لانان کون دهکا.

هەر مندالتیکی ئەو سەلکە بەشانییەوه بێ، سەر بە پۆزی دەبێ و قەت تووشی نەهامەتی و کوێرەوهری نایە. باو و باپەرەکانمان وایان وتووە.

باو و باپەرەکانی نێمە... سالتی رابردوو مندالە وردکە لە ئەشکەوتەکە سالینجاق سەلکێکیان دۆزیبۆوە. چار و گوێچکە و تووکی نەبوو. بەس ددانەکانی جوان بوون. زیت و زیندوو. دەتگوت پێ دەکەن. یەکیک لە مندالەکان گوتبووی: "باوو باپەرەکانمان... باو و باپەرەکانمان..." "حەسەن هەموو گیانی لەرزیبوو و بیری لە مردنسی کردبۆوە و گوتبووی: "رۆژیکیش سەلکی من ئاواي لێ دێ." و کەوتبوو نێو هەستیکی ترسناک و داماوێ و نەمانەوه. دواي بەبیریدا هاتبوو کە هێشتا مندالە و مەرگ زۆر لێتی دوورە. لە داهاویدا ئەو گەورە دەبوو و بەسالا دەچوو و دواتریش وەک مام خەلیل پیر دەبوو... جا دواي دەمرد. ئەو بێرە بێرکی نەهوەن کردبۆوە، بەلام دیسانیش خەمناک بوو. تا ماوەیهکی زۆر نەیتوانی سەلکە و شکەکە لەبەر خۆی بەریتەوه.

دواتر تروسکە هیوايهکی لە دلێ گەراییبوو. مەرۆ دواي مەرگ چیی لێ دێ؟ کە دەمری دەنیژن. هەموو گیانی دادەپەڕی و کرم تێی دەدا. کرم لە گلێنە چاوه‌کانیا دەتلینەوه و ئەوەندە دەخۆن کە تەنیا نێسکەکانی دەمی نەوه. دواي پۆزی پەسلانی دێ. قیامەت چۆن دەبێ؟ بایەک لە ئەستێرەکانەوه هەڵدەکا. بایەکی توند. زیندەوهرێک لەو دنیایەدا ناهێڵیتەوه. هیچ شتێک. ئەو بایە کێوێکان بەپەرە دەکا و دەیانکاتە تۆز. شیو و دۆلەکان پەر دەکاتەوه. وای لێ دەکا لە پۆژەهلاتەوه بڕوانی، لە پۆژناوا هێلکەیه‌کت بۆ دانێن دەییینی. دواتر مەرۆکەکان وەک کوارگی سەوز، وردە وردە لە خاک دێنە دهری. دواي تەرازوو و میزانی دادپەرەوهری خودا دادەنری و گوناهاران دەبەنە دۆزەخ و بێ گوناهەکانیش بۆ بەهەشت.

ئەوجار حەسەن مێشکی خۆی بە بیری شینبوونەوهی دووبارە مەرۆکەکان لە خاک و بە بیری بەهەشت و دۆزەخەوه مانلێو دەکرد و بێ پسانەوه پرسیاری ئەوهی لە مەرۆک دەکرد کە بنیادەم چۆن دەچنە نێو بەهەشتی. مەرۆکیش بە عیش و کەفوکۆلەوه باسی بەهەشت و دۆزەخی بۆ دەکرد.

***

- قورئان خوێندن بۆ ئەو کافرە؟... "مەولوود" بۆ ئەو بێ دینە؟ بۆ ئەو کافرە لە دین وەرگەرێ؟

عەلی یە درێژ دەست بە زاری دایکییەوه دەگری و دەلێ:

- كچى دايه... نه كى... دواى مردوران په همت باشه. مردوو تازه مردووه دايه، دهستى له م دنيايه بهر داوه. خوت له تيخي خوا و پتغه مبهران مده. مردوو زوريش خراب بووى، دهستى له هممو خراپه يه ك شوشتوره و رويوه.

- مام خليل نامرى.

له زهويه ريك و بى په موكه دا كورپه كى مام خليل رپورسمى "مه لودى" ي بۇ بابى دانا. هممو گوندييه كان به شدار بوون. ژنه كان به دهنگيكي دلته زين بوى گريان. ته نيا يه ك كهس نه هاتبووه نهو "مه لوديه" نهو يش مريموك بوو. مريموك له گوندييه كان جوئ بؤوه و بهرو نهو لاي مهزراكه رويشت و چوه سمر جوكه كه. له سمر خاكه سوروه بهر كى چوكوراوا چوارمه شقى دانشت. ده يگوت:

- با گويم لهو مه لوديه پيرزه نه بى، كه بۇ نهو كافره ي ده خويننه وه. نه گهر پتغه مبهره خو شه ويسته كه مان گوئى لى بى كه نهو مه لوديه پيرزه بۇ مام خليل ده خويننه وه، له گورپه كى هله ده ستيتوه و دپته نيره و مه لوديه كى له زارى وهرده گريته وه و دهيا.

نهو جار هله ده ستا و ده رويى. دهنكى ناشقه كه چهلش هر وه شوئى ده كهوت. كه گه يشته ميتشه لانه كى كارابوچاك، دهستى له گوئچكه ي كرده وه. ديسان دهنكى ده هات. دياره لاوازتر ببوو. به خوى گوت: "نه گهر لهو دارستانه تپه پرېم و لهو قولكه يش بچمه خوارى... ئيدى دهنكى ناگاته نهوئى." تروسكه ي هيوايه ك پيدا بوو. ديسان په نجبه ي نايه وه نيو گوئچكه ي. سمرى له گيتزه هات. وهك چؤن دواى هور و هله لا و بارانكي خست، ناسمان پوون ده بيتته وه و روونا كاييه كى شيندار و گهرم هممو ولات داده گريئ... دهنكه كه پرې بؤوه.

له ناكاو دنياى لى كپ بوو. خوزگه دهنكه كى ناشقه كه چله نه پرېايه وه. نه گهر نهو مه لود خويندنه بۇ مام خليل نه بوايه و بۇ نهو له دين وهر گه راوه نه بوايه و بۇ بهنده يه كى ديكه ي خودا بوايه، به گيان و دل گوئى ده دايه. به زيندوويش دهستى لى هله نه گرتبوو و ئيتستا به مردوويش هر دهستى لى هله ناگرى. مريموك زگى به خوى سوتا. له سمر خوله كه دانشت. هله لا يه كه له سمريدا بوو. نهو مريموكه كه ينى به چوله وانى و بيده ننگى نه ده هات. هر بؤيش له مرگ ده ترسا.

ده تگوت دهنگيكي سووك و خمبار له گه ل هله لا و هه ننگه مه ي جه ماوهره كه هاته بهر گوئى. نه مجارهيان گوئى نه تاخنى. هه ستا و دهسته كانى ليك دا. چه قه نه يه كى لى دا و هه لپه رى. سهر يكي دهورويشتى خوى كرد. به خوى گوت: "چاويان ده رى، با بمبينن. با جوان بمبينن. چما نهو بى دينه ش بؤوه ي ده بى مه لوديه ي بۇ بخويننه وه؟"

نزيكەى نيوەپۆيە گەپايەو ھۆيەكەيان. مەولوودخوئىندەو ھەتەواو بېوو. تووشى
ئاشقەكەچەلە بوو. ئاشق ويستى قەشەريەكى پى بكا، بەلام مريتمۆك وا لىتى مۆر بۆو كە
ئاشقەكەچەلە ھەزار جار پەژيوان بۆو.

ھاتە نيو جەماوەرەكە. لە نيۆەپاستيان پاوەستا. يەكپارچە ئاورى لى دەبارى. دەمارەكانى
گەردنى ھەستابوون. گونديەكان چاويان لە چاويەو پېيو و چاوپېى بوون بزانن دەيەوى چ
بكا. دەستى راستى ھەلئنا. لەوكاتەدا كە دەيوست بېھيئىتە خوارەو و شتيك بلى، نەژئوى
لەرزىن و دانىشت. ھەر وا كە دەستى بە عەرزەكەدا دەكتشا گوتى:

- ئەى خاكە رەشە باشەكى من، ئەى خاكى نورانى، ئەى ھەموو شتيكى نيە، ليترە كارم
بەكارى كەس نيە و قسە لەگەل تۆ دەكەم. ئەو گونديانە بۆو ناپن سەيى دەموچاويان
بەكى. تەنانت بۆو ناپى چارەوى و چارپيشيان بدوينى و سلاوى منداليشيان بستينيەو.
سلاوى منداليشيان بستينيەو. لەگەل تۆمە خاكە بەپيتەكەى خۆم، ئەقلەكەى خۆم، باوكى
من، ئەو گونديانە وازيان لە دين و نيمان ھىناو. كۆ دەبنەو و مەولوودى بۆ تۆپيوئىكى
لەدين وەرگەراو دەخوئىنەو كە بە چوار كتيبان خوئىنى ھەللا. بەو مەولوودىيە، ھەزەرتى
مەمەدەكەمان، كە ھەم خۆش باشە و ھەميش ناوەكە، زوير دەكەن. ھەزەم دەكرد لە نيۆ ئەو
خەلەكەدا نەميئەم... بەلام... پىرى و ھەزە عەيب. ئەگينا چما لە نيۆ ئەو گونديە كافراندەدا
دەمامەو؟ لەگەل تۆمە، ئەى خاك، پادشاكەى من، لەو گونددەدا قسە لەگەل كەس ناكەم. ئەو
بەتۆى دەلئەم. ئەتۆ گۆى بەيە. مام خەليل نەمردووە. ئەگەر بشمرم ئەو بى دىنە، ناپى
مەولوودى بۆ بخوئىندەرى. خۆ گويت لى بوو خاكەكەى من، ھەلۆكەى من؟

"عەلى" برك لىوھى دوور بوو. بە غاردان ھات و زارى داىكى گرت. مريتمۆك ھاوارى كرد:

گونديەكان گوتيان:

- ئەو مريتمۆك بە راستى چاوى سوور بوو. ھار بوو و قسە بە ھەموومان دەلئ.

- ھاربوونى پەرەكان زۆر خراپە. پيشترىش...

- پيشترىش ھەر ھار بوو، بەلام ئىستا خراپتر بوو...

لەمەدوا ئىدى مريتمۆك لەبىزى لە لەبىزى ھىچ كام لە گونديەكان تەنانت ميوويەكى

ئاوايش نەگەرا.

"ئەو بالئەدەيە چۆن دەگىرى؟ نەگەر بەر دارەوئەي ھەلئاسى، دوو ھىندە بەر دەگىرى. نەگەر بىخەيتە مەزرايەكەو، بەرھەم و حاسلاتەكەي پىنج بەرامبەر دەبى... نەگەر ئاغاكانى چوگورارا بزانن بالئەدەيەكى لەو جۆرە ھەيە...

- كە گەيشىنە دارستانەكە...

ئۆمەخان بە تەوسە و تەشەرەو گوتى:

- نەگەر گەيشىنى؟

حەسەن ددانى چىر كىردنەو و گوتى:

- با بگەينە لىرەوارەكە... ھەر ئەوئەندە...

لە لاقانىيان وەراندە*. لە دوررەو، دووگەلتيكى شىن بار، لە كولانكەي مائەكانى گونەدە بە بەفرداپزىراو كە بەرەو ئاسمان دەكشا. دووگەلەكە بەرەو لاي رۆژەلەت خوار دەبۆو. پەرەزەكانى سەرۋوي دارستانەكەش، زۆر دوررتر دەگەيشتە لووتكەكانى تۆرۋوس. ھەلئەكشا. نەشكەوتەكان بىرپىك لە سەرۋوتەرەو بىوون و كۆشكى شاي پەرييانىش لەو دىۋى ئەو پەرەزانەو بىو. دەيانگوت لەو دىۋى ئەو پەرەزانەو، پەرەزى بەرزى دىكەشى لىيە. ھىچ كەس نەيتوانىبوو بچىت و ئەودىۋى ئەو پەرەزانە بىيىنى. تەنانت رىگر و ياغىيەكانىش نەياندەوئىرا بچنە ئەودىۋى ئەو پەرەزانەو.

شەۋىكىيان مام خەلىل رىگەي لى ھەتەلە بىو و گەبىۋە ئەودىۋى ئەو پەرەزانەو... لە ئاكاو دوو ھەزار سەلئىدەرى دىتبىو و لە لايەكىشەو دووھەزار شىشالئەن... ئارازى جۆراوچۆر... و كچى سەماكار... ھەموو شىتەك نوقمى نوور بىو. پەرەزەكان و گژ و گياكان و دارەكان و تەنانت زەۋى و ئاسمان... بە سەدان ھەزار كەس لە نىۋان نوور و پەنگە جۆراوچۆرەكاندا دەسورپانەو. بە دىتنى مام خەلىل ھەمووان ھەژابوون. كچىكى بەژن بەرز ھاتىبو لە بەردەم مام خەلىل راۋەستابو. پىكەنىنى كچەكە، ددانەكانى، نىنۆكەكانى و چاۋەكانى، ھەر ھەموۋى ۋەك چىرا دەدرەوشانەو. كچە گوتىۋى:

- ئەو بۆچى ھاتۋىيەتە نىرە ئادەمىزاد؟

مام خەلىل بە زمانىكى تىكەل گوتىۋى:

- رىم لى ھەتەلە بوو.

كچە گوتىۋى:

---

* لە لاق وەراندەن: لەنەكاو غاردان. راكردنى لە نەكاو.

- ئەگەر لە دزییەوه نەهاتبایەوه دەکرا لە نیتوماندا بیتیتهوه. ئەگەر دزییەکانت نەبوايەن،
پیاویکی باش بووی... کابرایەکی دل ساف. ئەگینا...

مام خەلیل ویستبووی بلی. زاری کردبۆوه، بەلام دەنگی دەرئەهاتبوو. کچە لەسەری
پۆیبوو:

- یەك بریسکەم لی دەدای کە ئیسک و پرووسکت هەلاھەلا بن... بەلام بەزەبیم بە گەنجی و
جوامیریە کەتدا هاتەوه. ئیستا چاوت بنووێتە...

خەلیل چاوەکانی لیک نابوو. هەر ئەوەندە زانییرو وەحەوا کەوتبوو و بە ئاسماندا
پۆیبوو... هیچی دیکە نەدەزانی...

پەریزاد گوتبووی:

- ئیستا چاوەکانت بکەوه، نادەمیزاد...

خەلیل چاوەکانی خۆی کردبۆوه و دیتبووی ئەوه لە نیتوەراستی گوندەکەید. گوندەکە
لەحزەیک دەتگوت بریسکە لی داوه و هەمووی پرووناک ببۆوه. ئەو هەموو شتیکی بەچار
دیتبوو، بەلام کەس نەزانی ئەو کچە نەوی هینابوو ئەوی چیی لی هاتبوو.

***

حەسەن باوەشیکی پووشکە و چربی هینابوو. ڕەوێک وەکو سەیانیک داھاتبۆوه و بەفر
نەیگرتبوو. ئەوی وەك نەشکەوتیک هەتا ناخی ڕەوێکە ڕۆچوو بوو. بن ڕەوێکە خۆلەمێرە بوو.
ئەو پووشکەیی هینابوو وردی کردن و لەسەر یەکی هەلچنین. ئۆمەخان، کە لە سیبەری
بەردەکەدا ڕاوەستا، دەستی کرد بە هەلگەرزین. ئەگەر چووبایەتە سەر بەفرەکە و بەر تاوەکە،
لەوانەبوو نەلەرزیا.

حەسەن دواي ئەوهی دەستەچیلەکی چنی، شەقارتەکی دەرینا. شەقارتەکی نوێ و پڕ
بوو. حەسەن شقارتەي لە کوێ هینابوو؟ ئۆمەخان نەیدەوێرا بپرسی، بەلام سۆسەي کردبوو.
فێلکی بە مێشکیدات. گوتی:

- هەر دەتوویست کە گەیشتیە دارستانەکە ئەوەم پێ بلیتی ئەو شقارتەیت لە کوێ
هیناوه؟

حەسەن تووڕە بوو و گۆراندی:

- نا، ئەگەر زۆررەت ھەز لىيە بزانى، پىتتى دەلىم. لە ھىچ كۆيىم نەدزىو. بە ئارەقەى نىوچاوان بەدەستىم ھىناو. بچۆ بە بايم بلى، بە داىكىشم بلى با شقارتەكانم لى بستىن. با ئەمىنىش ئەو سەرە سىپونەى تۆ بەو تەورە بئەنجىم.

ئۆمەخان پىكەنى و گوتى:

- ئەمىن دەزانم ئەو شقارتەيەت لە كۆى ھىناو.

ھەسەن ھەستا و گۆراندى:

- دەى بلى با بزانم، بەلام ئەگەر بىللى و وا ئەبى، تىھەلدانىكى خەست دەخۆى. ھەر ئە لىرەش.

بىرىكى تىژ بە مىشكى ئۆمەخاندە ھات:

- ئەھا، ئەتۆ بەو دارە بەلالوكانەى بىپووتن، ئەو شەمچانەت پى كرىون؟

ھەسەن ھىچ چاۋەروانى ئەو قسانەى نەبوو: "ئەى لەو ئۆمەخانە سەگبابە چەندە زىرەكە." بىدەنگىيەكى قىوول زال بوو. ھەسەن شقارتەى لىدەبوو و دەستەچىلەكەى ئاگر دابوو. چىپىيەكان يەكجى سوتان. گەرمایەكى ھىمىن بالو بۆو.

ھەسەن گوتى:

- دەزانى زۆر سەىر ھەلدەلەرزى!

ھەستا و دەستى برد و كچەى گرت و بە دەنگىكى بلاۋىنانە گوتى:

- ۋەرە دانىشە و خۆت گەرم كەو، دەى؟

ئۆمەخان دانىشت. ھەسەنىش لە تەنىشتىيەو دانىشت. شانيان بە شانى يەكەو دابوو. پەلەى كەسك كەسك بەسەر پەۋەزەكانەو بوو. ئەو پەلە كەسكانە تا بەرەو قىوۋلايى دەچوون پانتەر و گەۋرەتر دەبوونەو. جى پىتى جۆراۋجۆر لەسەر خۆلەكە ھەبوون. ھەسەن لەناكاو ئەو شوپىن پىيانەى بىنى. جى پىتى كەو... ديارە، لە شوپىن پىتى پەلەۋەرى دىكەى ۋەك خۆى ناچى. كەو لاقەكانى بە توندى لەسەر عەرز دادەنى. شوپىن پىيەكانى ۋەك مۆر دەچن. شوپىن پىتى ھەلۆ ھىندەى لەپى دەستىك دەبى. جى پىتى چەقەل... جى پىتى رىتوى... ھەروەھا جى پىتى كەروىشك... جى پىتى كەروىشك دەلىتى پەمۆيە كەوتوۋەتە سەر خۆلەكە.

سەرى بەرز كەدەو:

- دەزانى ئۆمەخان؟، بەلام سوتىند بچۆ بەكەس ئالىتى؟ سوتىند بچۆ...

- ۋەللا، بىللا، ئالىم...

- بلىٰ به گيانى دايكم نايلىم...

ئۆمەخان ساتىك دېدۆنگ بوو. بريك بېرى كردهوه. دواتر گوتى:

حەسەن خۆشحال بوو. روخسارى گەش بۆۋە: "ئۆ دانە شەقارتەى دىكەشم لەو جۆرە ھەيە. دارە بەلالووكەكانم فروشت و ئەوانەم پى كرين. تەواو نابن. ئەگەر پازدە سالى دىكەش بچمە ھەر جىيەك و ئاورى پى بگەمەو، ديسانىش ھەر تەواو نابى...

ئۆمەخانىش شاد بوو و گوتى:

- ھىچ تەواو نابى. دە سالى دىكەش... بىست سالى دىكەش...

جۆرىك لامە لامە كىردن و پىيىكىردن لە قسەكانىدا ھەبوو.

حەسەن تېنى گەيشت و دللى خۆش بوو. گوتى:

- ئەگەر مانگەكانى بەھار و ھاوين بىن... سەير كە.

جا تىر و كەوانەكەى لە باخەللى دەرئىنا:

- ئەو ھەشم كرى. با بەھار و ھاوين بىنتەو، بەو تىروكەوانە ئەو ھەندە پەلەوەر دەكوژم كە...

ئۆمەخان لىنى زياد كرد:

- زۆر دەنگىنوى، زۆر زۆ...

- بە شقارتە ناگر دەكەينەو.

- ئەمەن بالئەدەكان چاك دەكەم، دەيانشۆمەو، خويى دەكەم و دەيىرژىنم...

- دادەنىشىن و دەياغۆين...

تاسە و ئارەزووى خواردنى گۆشتى سوورەو ھەمراو و بۆغخۆش ھەموو گيانىانى تەنبيەو.

ئۆمەخان ناخى ھەلكىشا. حەسەن گوتى:

- لىنگەرى با مانگەكانى بەھار و ھاوين بىنەو. لىنگەرى با بىتەوە خوشكە جوانەكەم.

ورده ورده سۆز و خۆشەويستىيەكەيان بۆ يەكتى دەپشكوت. نە ئۆمەخان ترسەكەى مابوو

و نە تورپەيەكەى حەسەنىش. ئۆمەخان ئەو ھەلەى بە دەرفەت زانى و گوتى:

- ھەر بە پراست حەسەن. باسى ئەو ھەت كرد:

"كە گەيشتىنە دارستانەكە... ئەو چ بوو؟..."

حەسەن پەنجەى بۆ لىتوى برد و گوتى:

- وست، دەزانى ئۆمەخان. ئەمەن زۆر دەترسم... زەندەقم لەو ھەش چوۋە كە بۆچى ھاتوم.

ئۆمەخان چاۋە درشت و رەش و قوۋلەكانى لە چاۋەكانى حەسەن برى. ويستى شتىك بزانى.

تىگەيشت چاۋەكانى حەسەن پرە لە ترس. و گوتى:

- ئەمەن زۆر دەترسم. زۆر، زۆر...
 - بابم، داماوە. ئەویش نازانى چ بكا....
 ئۆمەخان:
 - دايكىشم...
 ھەسەن:
 - نەنە مەيمۆكىشمان لە ھىچ ناترسى.
 ئۆمەخان بە لووتبەرزىيەو ھە گوتى:
 - ئەو ناترسى.
 ھەسەن:
 - گوندىيەكان نادوتىنى، بەلام ئەمەن دەزانم، بە دزىيەو قسە لەگەل تۆ دەكات. وا نىيە
 درۆيان دەكەم؟...
 ئۆمەخان گوتى:
 - نە بەخوداى. يەك قسە لەگەل منىش ناكە. ھەر خۇشى دەویم. لە پراىنەكانىيەو دەزانم.
 ھەسەن:
 - جا خۆ ئەو ھىچ نىيە. كاتى تورپە، ئاوا سەيرى ھەمووان دەكا.
 ئۆمەخان كە دەترسا نەكا ھەسەن توورە بكا، گوتى:
 - ھەر وا بە سۆزەو سەيرى مەن دەكا.
 بەلام ھەسەن نەيدەويست پەلامارى بكا. نارام بوو. گوتى:
 - لەوانە...
 ناخى ھەلگىشا:
 - لەوانە بە سۆزەو سەيرى تۆش بكا، بەلام ئەو ناترسى. بۆى گەنگ نىيە بىيان نە...
 ئۆمەخان:
 - ھەر دەلتى بە دوو دەستان دلم پىك دەگوشن.
 ھەسەن:
 - جارى با جوان گەرم بىنەو. لای ھەلەستەن پووشكە كۆ دەكەينەو و بەرەو مال
 دەبىنەو.
 لە دەنگەكەيدا گەرمىيەك ھەبوو كە ئۆمەخان ھىچ خوى پىتو نەگرتبوو.

نۆمەخان لىتوھەكانى خۇي گەست و گوتى:

- ئەمەن لەو گۈندە دەترىم. جۆرىكى لى ھاتوھ... ھەر دەلىنى گورگ دەورىان داوھ.

ھەسەن دىسانىش توورە بوو و گوتى:

- يانى چى... گورگى چى... باشە پىم نە گوتى؟ تۆ...

نۆمەخان بە پەلە پەل گوتى:

- نا، ھەسەن، نا... مەبەستم ئەو نە بوو.

دەترسا ئەو رىككەوتنە خۆشەيان تىك بچى.

ھەسەن پشتى تى کرد. لاقەكانى زرد بېوون. قەلىش قەلىش بېوون. زەردىكى چلكن...

ملى درىژ بېۆھ.

دەتگوت روخسارى لە پىستىك پتر ھىچى پتوھ نىيە. پىستىك كە بە ئىسقانىيەوھ نووسابوو. لىتوھەكانى تەنك بوون. توژيان لى ھەلبوو. برىكىش شىن و مۆر بېۆھ. ددانەكانى سىپى و درەوشاوھ بوون و چاوھكانىشى درشت و پەش. پەلەيەكى بارىكى جى سووتار بە لا روومەتى چەپىيەوھ بوو كە وەگ دەمارىك ھەتا مىلى كىشابوو. دايكى قۇي سەرى قەلت قەلت بۆ ھەلپاچىبوو. دەتگوت خورىيى بزنە و بە برىنگى برىويانەتەوھ پۆل پۆل قرژ بېۆھ. قامەكەكانى ھەسەن زۆر سەير درىژ و بارىك بوون. لاقەكانىشى ھەروھتر...

ئەو نۆمەخان زۆر لىك دەچوون. دەست و چاوھكانىيان و ناسكېوونەكەشىيان. ئەوئەندەيە لىتوھەكانى نۆمەخان گۆشتن و سوور بوون. روخسارى كچە، ژاكاو و ماندوو و خەفەتبار و پەنگىكى زەردى مەيلە و سىپى ھەبوو. لىتوھەسوورەكانى بەو ژاكاوى و بزركاویشىيەوھ ھەر گەش و درەوشاوھ بوون. دەتگوت گولنىكە و لە نىو ئەو گەلا زەرد و شەختەلىتراوھدا پشكوتوھ.

- لەگەل زەردەپەردا لە مائەوھ دەبىن. چەند خۆشە.

ھەسەن كە لىتوھەكانى دەلستەوھ گوتى:

- چەندە خۆشە... چەندە خۆشە... دايكەم چاوھپىيە. نىگەرەن دەبى. دەي با ھەر بە

پەرۆش بى.

نۆمەخان:

- خۆزگە ئەو كابرايە زوو بى و پرزگارىيان بى...

ھەسەن:

- با بى و چىي لە دەستى دى بىكا و نەجاتمان بدا...

حەسەن ھاتە تەنیشت ناگرە کە و تەواو لە نزیکییەوه دانیشت. ئەجارە لە تەنیشت یەکتەرەوه نەبوون و بەرەورووی یەکتەری دانیشتبوون. جار و بارە، چەند بلیتسەیک هیندە ی چلە باریکەکانی پووشکەکان و وەك شووشە ی سوور ھەلەستان و دەنیشتنەوه. منداڵەکان چاویان بربوووە شەکی سەیر و سەمەرە ی بلیتسەکان.

بلیتسە جوړیکی دیکە یە. دەسبەجی دەیگری و دادەمرکیتەوه. ئەگەر گوینی ناگر بەدی، دەبی زۆرت کۆ کردبیتەوه بۆو ی ھەرات ناگرە کە دامرکایەوه قولیکی بھیتە سەری.

بلیتسەکان لە پرچ و بسکی درێژ و فری پەریزادەیک دەچن. زوو زوو دەگوژین، لەناکاو لول دەبن و ئەوجار لە نیتو خۆلەمیشتە کەدا دادەمرکیتەوه و نامینن. گەلە گۆرگین... گورگی پێشەنگ گۆنچەکانی لەمووچەوه بردووە* سەری ھەلیناوه و لەسەر پەنجە ی پیتی پراوەستاو و لە دوور دەروانی. لە دواو ی گورگەکانی دیکە خۆیان کووڕ دەکەنەوه و خۆیان وێك دینن و غار دەدن و دەخەون و ھەلەستەنەوه و نامبازی یەکتەری دەبن... لە مەیدانی شەری گورگەکاندا. ھۆپ... گورگی پێشەنگ پشتی وەعەرز ی کەوت... چووہ کو؟ نیتستا... نیتستا خۆی کووڕ دەکاتەوه و خۆی وێك دینن و ھەلەستە ی گۆنچەکی لە مووچەوه دەبا، لە بن پەوہزەکەوه بەرەو لای پەلە کەسکە کە مل دەکیشی. بە زمانی، بە زمانە سپیی بووہ کە سەوزاییە کە ی پەوہزە کە دەلیتسیتەوه. دواتر کزە بایە ک دی. بایە ک دەلێتی سرتە یە کە، لە ناوی دەبا... دوا یی گورگی بلیتسە یی، سووتر و باریکتر، تال تال ھەلەستە ی. تیکەلی گورگەکانی دیکە دەبی. گورگەکان تیک تالۆن. لە بلیتسەکانەوه دارستانی ک شین دەبیتەوه. دارستانە کە دەسووتی. ناگر بەربۆتە کیتو پەوہزەکان و ھەموو شتیک بە بلیتسە ی بەرز دەسووتی.

دواتر ھەموو شتیک پەش دادەگەری، دووکەل ھەموو ولات دادەپۆشی. گورگە بلیتسە ییەکان بزر دەبن. دارستانی ناگرین ھەر ناسەواریشی نییە.

حەسەن ماوہیکە چاوی دەبریتە ئەو دووکەلە ی لە بەرماو ی ناوردووە کە ھەلەستە ی. دووکەلە کە ی بۆنیک ی خۆشی لیتو دی. کە پینچکێکی تەر و شیدار دەسووتی، سەرەتا بۆنیک ی تالی لی ھەلەستە ی. دوا یی وردە وردە ئەو بۆنە ی کەم دەبیتەوه. دواتر کە بلیتسەکان

* گۆی لە مووچەوه بردن: گۆی تیزکردنی گیانلەبەر لە کاتی ھەست راگرتندا. بۆ بیستن.

دادەمرکیتەوه بۆنى دووکه‌لیکی بێخەوش دەدەن. بۆنى دووکه‌لى پىنجك جوړيكي دیکه‌یه و دارى کاژ و به‌رۆ و سه‌رو و نيزگيل و کهنگر، هه‌رکامه‌يان بۆنى تاييەت به‌ خۆيانيان هه‌یه.
حه‌سه‌ن له‌و پىچکانه‌ی له‌ ته‌نیشتي بوون، قولیکی دیکه‌ی خستنه‌ سه‌ر ئاگره‌که، که دووکه‌لى ده‌کرد. دوو دروه‌ کهنگریشی له‌سه‌ر دانان. ماوه‌یه‌ک دووکه‌ل به‌رز به‌ۆه و به‌ره‌و هه‌سه‌ن هات و چاوه‌کانی پر کرد له‌ ئاو. ئۆمه‌خان که ئاوی چاوی هه‌سه‌نی دی، فووی له‌ ئاگره‌که کرد.

حه‌سه‌ن هاواری کرد:

- فووی لی مه‌ که کچی.

ده‌نگی زۆر کز بوو. ئۆمه‌خان وه‌ک گوناخیکی کردبی ناوړی دایه‌وه و گوتی:

- که دیم دووکه‌له‌ که‌ی چوه‌ چاوتەوه... به‌ دوو فوو ئاگر ده‌گری.

به‌ توورپیه‌وه له‌سه‌ری رۆی:

- نه‌تۆش گوړاوی هه‌سه‌ن... به‌رده‌وام ده‌گوړینی. نه‌وه بۆ وات لی هاتوه...

نیوچاوانی تیک نا. لاقه‌کانی کۆکردنه‌وه بن خۆی و رووی له‌ ئاگره‌که کرد. پىچکه‌کانی سه‌ر ئاگره‌که قرچه‌قرچیان لی به‌رز به‌ۆه. بۆنیان لی هه‌ستا. له‌ ناکاو گری گرت. بلیسه‌یه‌کی باریک، هه‌تا نووکی ره‌وه‌زه‌کان هه‌لکشا. هه‌سه‌ن گوتی: "نه‌وه بوو به‌ سپیداریک، سپیداریکی به‌رزى بلیسه." "

هه‌ستا به‌سه‌ر گونده‌که‌دا له‌ دوور دووری روانی. ده‌شته‌که به‌ هه‌موو سپیایه‌که‌ی خۆیه‌وه، له‌ بن تیشکی خۆره‌که و له‌ ژێر به‌فره‌که‌دا پان به‌ۆه. تاقه‌ سپیداریکی زۆر بلند، له‌ چۆلائی ده‌شته‌که‌دا ده‌شنیه‌وه، به‌لام زۆر دوور بوو. له‌ شه‌به‌قی به‌یانیدا ده‌بینرا. که خۆر لیی ده‌دا، ده‌تگوت لایه‌کی نوقمی رووناکییه‌. که خۆر به‌رز ده‌به‌ۆه بړیک دیار ده‌بوو له‌ قرچه‌ی هه‌تاودا هه‌ر نه‌ده‌بینرا و له‌ نیو ته‌م و مژ و هه‌تاودا نوقم ده‌بوو. هه‌سه‌ن نه‌یتوانی سپیداره‌که به‌ینی. چون هه‌موو ولات نوقی سپیای و دره‌وشاوه‌یی خۆره‌تاوه‌که بوو.

له‌ پانایی ده‌شته‌ دره‌وشاوه‌که‌دا، پاناوکیک که هینده‌ی دنیا به‌رین بوو، ده‌تگوت دووکه‌لیکی خه‌ستی شین باو ده‌بینی.

له‌و سه‌ری دنیاوه، له‌ نیوان نه‌و سپیایه‌دا که ده‌تگوت هه‌شره، کی ئاگریکی دیکه‌ی کردبه‌ۆه؟ خۆ له‌وێه دارستانی لی نه‌بوو. ناخۆ په‌ریه‌که‌کان ئاگریان کردبه‌ۆه؟

نه‌و بلیسه‌یه‌ی هه‌تا نووکی ره‌وه‌زه‌که هه‌لکشا، ورده‌ ورده‌ داکشایه‌وه. له‌ چاو ترووکانی‌کا بړیک له‌ نیوه‌نده‌وه بپایه‌وه هه‌لقی و رۆی. که نیوه‌ی سپیداره‌که ده‌رکه‌وت، بلیسه‌کان بلاو بوونه‌وه و ده‌ستیان کرد به‌ جۆش و خرۆش. ئیستا وه‌ک هه‌زاران میروو به‌ زه‌وی وه‌ربوون.

مىروۋەكانى دۋاى ئەۋەي بە غەرزەكە ۋەربوون، سوورتىر بوونەۋە ۋ ۋەك شووشەي بلوور بىرسكانەۋە. لە
ھەر درەۋشانەۋەيەكدا مىروۋى بلىتسەكان چەندە زۆر بوون. چۆن دەچنە پال يەك ۋ تىك دەئالتىن.
حەسەن لەخۆرا رقى لە مىروۋەكان ھەستا. قولى پووشكە ۋ سى درۋوۋە كەنگرىشى لەگەلئان
خستە سەر ئاگرەكە. لەناكاۋ ئەسپىكى بلىتسەيى بە خىرايى لە ئاگرەكە دەرپەرى. ئەسپىكى
گەۋرە... ۋ سوارىك بەسەر پشتىيەۋە گرمۆلە ببوۋ ۋ خۆى بە سەر يالى ئەسپەكە كىشابوو.

حەسەن ھاۋارى كرد:

- ئۆمەخان... سەير كە... خەرىكە رادەكا.

ئۆمەخان لەرزى:

- ۋەي چەنى جوانە.

لەۋ كاتەدا ئەسپەكە بە خىرايى لە ئاورگەكە دەرپەرى ۋ دەرچوو.

حەسەن ئاخىكى ھەلكىشا ۋ گوتى:

- پۆيى. ئاخ، مال كاول. ئەمەن شتى وام قەت نەدىبوۋ. دەرپەرى ۋ دەرچوو.

لە چاۋتروۋكانىكا دەرپەرى ۋ دەرچوو. ھەي دايك سەگ، چەندە جوان بوۋ. ئەي لەۋ ئەسپە

دەتگوت ھەلئۆيە. كچى، يالەكانىشى دەفرىن. كلكى لە ئاگرەكە بۆۋە ۋ دەرچوو.

ئۆمەخان پىكەنى ۋ گوتى:

- ديسان بلىتسە؟ ئەسپى بلىتسەيى بوۋ، ئەي بۆ نەمدى؟

حەسەن گوتى:

- تۆ ناتۋانى بىيىنى.

ئۆمەخان:

- بەۋ قەلەفەتەۋە كە تۆ ھەتە، ئاخىرى شىت دەبى ۋ ۋەك "ئەحە شىت" ت لى دى.

حەسەن بە لاقەكانى خاك خۆلەكەي بىردە دواۋە ۋ گوتى:

- دەي جا چىيە... با وام لى بى. بۆ ئەحە شىت خراپە؟ چىيەتى؟

ئۆمەخان چوۋە فەكرەۋە ۋ گوتى:

- ئاخىر شىتە. ۋا نىيە؟

حەسەن گوتى:

- كەس نازانى. لەۋانەشە شىت بى. تۆ مەترسە. ئەگەر لاسارى نەكەي ۋ جوان سەير بىكەي ۋ

چاۋ نەتروۋكىنى ئەسپ ۋ پەلەۋەر ۋ مىروۋ ۋ چيا ۋ پەۋەز ۋ بىيادەم ۋ جىۋكەكان... زۆرىەيان

جئۆكەن. و بەرييەكانىش... زۆرىشان پەرىن... ھەر ھەمويان لە بلىيسەكاندا دەبينى. بلىيسە ھەموو شتىكى لى ساز دەبى. ئاويش، تەنانەت ئاويشى لى ساز دەبى. جارىكيان بايم كۆتەرە دارىكى خستە ئاگرەو. پازدە پۆژان لەسەر يەك سووتا. ئەو بلىيسانەي لىي بەرز دەبۆو، وەك ئاو لووزەوى دەبەست و دوايش پىچاوپىچ بە دەشتەكەدا دەپۆيشت. وەك ئاوەكانى چوكوراوا....

ئۆمەخان گوتى:

- دەزانم، دەزانم... ھەمووى يەك بە يەك دەزانم.

خەسەن داھاتەو و دەستى گرت و گوتى:

- ئەتۆ خوشكى منى. مەگەر خوشكم نى؟ خۆ بەكەس ئالىي ئەمن ئەسپى بلىيسەيم ديتووە؟.. ئەسپەكان و مېرووكان و پەلەوەرەكانم ديتووە؟ بە خوداى درۆيانى ناكەم. ھەر ھەمويان دەبينم. ھەر دەلىي زىندوون، بەلام لە بلىيسەن... راوہستە و بيانبينە....

ھەستا و ھىندىك پىنچك و پووشكە و چوارپىنچ درووە كەنگرى خستە ئاورگەكەو و گوتى:

- ئەوجارە وەرە جوان چاوت بکەرەو و بيانبينە. يان ئەسپى ك دەردەپەرئى يان سىپىدارىك شىن دەبىتەو و ھەلدەچى.

ئۆمەخان بە كەسەرەو و گوتى:

- زۆرم سەير كرد... زۆرم سەير كرد، بەلام ھىچى لى شىن نەبۆو. جگە لەو بلىيسانەي وەك پەتك تىك دەئالين شتىكى دىكەم نەدى.

خەسەن گۆراندى:

- چاوەكانت بکەرەو و بيانبينە... بيانبينە... بيانبينە... سەير كە تاژىيەك ھەستا، ئەھا دەرچوو.

ئۆمەخان بە خەفەتەو و گوتى:

- نەمتوانى بيانبينم.

خەسەن گوتى:

- تەف، ئەي چ تاژىيەكى جوان بوو. ئەگەر دىتبايەت چەندە جوان بوو.

دىسان لە تەنىشت ئۆمەخانەو دانىشت و دەستەكانى ئەوى گرتە و بە لاواندەو و گوتى:

- خەمت نەبى، ئەتۆش پۆژىك دەيانبينى.

خۆرى دەم زەردەپەر، بەسەر چوگورواوادا دەخزى و دەپۆيى. بى دەرەنگ بوون. چوويونوۋە قەپىلىكى خۆيانەۋە. ھەسەن ئىدى ئەسپ و بالتەندە بلىتسەيەكانى نەدەدى. ھەر دووكيان بېريان لە يەك شت دەكردەۋە. لەوانەيە ھەر بېريشيان نەدەكردەۋە. ترس، پنچى كوتابوۋە مۆخى ئىسكان و ناخيانەۋە و ھىلانەي كىردبوو. تەنانت لە ھەناسەكانىشياندا.

كى بوو؟ چ بوو؟ ئاخۆ گۆرستانىك بوو لە شەۋىكى تاريكدا؟ ئاخۆ بىرسكەيەكى ئاسماندېر بوو؟ ھەزىيا بوو؟ ئاخۆ قەرار بوو بوۋمەلەرزە بى؟ ئاخۆ قەرار بوو لافاۋىكى بە تەۋم بى و ھەموو خانوۋەكان رامالى؟

ئەو بايەي پۆۋى پەسلاننى ھەلدەكا... نە شوئەۋارى مالىك دەھىلتەۋە و نە گوندەكە و نە چياكانىش. ئاخۆ كەسك دى و ەك بىشكەيەك ئەو ەمرزە پادەۋىنى؟ مەتمۆكە پىر دەلى چى؟ " لە كۆندا، زەۋى، شارىكى لە نىۋان چيا پىر لە بەفرەكاندا قووت دا. بە ھەموو خەلكەكەيەۋە، بە خانوۋەكانىيەۋە بە دوكانەكانىيەۋە، بە چوگورواۋاكەيەۋە، بە مەزراي لۆكەيەكەيەۋە و بە مېروۋەكانىيەۋە بە ناۋەكانى و بە كىۋە بەرزەكانىيەۋە. ھاتن و سەير دەكەن ئاسەۋارىك لە شارەكە نەماۋەتەۋە.

ئەۋەي دەيەۋى بى، كىيە؟ كەس ناۋى ناھىنى. ھىچ كەس نايەۋى ئەۋىتر بە ترسەكەي بزانى. وردە وردە ھەر پۆۋىكى بەسەر دادى، ترسەكە خەستەر دەيىتەۋە. تەنانت سەگەلى ئاۋايش ناۋەرن. دىلە سەگە زەردەكەي مالى "ئىفلىجەكان" ىش ناۋەپى. مىلى بردوۋەتە بن خۆيەۋە و بە نىگاي پىر لە ترس و پىرسىارەۋە سەيرى رېيۋارەكان دەكا.

ئاخۆ ھىلتىكى سېيى ەك برۆ بەسەر چاۋى بالتەندەكەۋەيە؟ لاقەكانى ئاخۆ رەشن يان سوور؟ ئاخۆ رەنگىكى مەيلەكەسكىيان ھەيە، كەسكىكى تۆخە؟ يان كەسكىكى شىن باۋ؟ رەنگە شىنەكەي ئاخۆ لە شىنابى ئاسمان پوۋنتەرە؟ ئاخۆ دەنوۋكەكەي زۆر درىژ و جوانە؟ ھەر دەندوۋكى ئەو بالتەندەيەكە چەندى سەيرى بىكى لىتى تىر نابى و ئەو بالتەندە جوانە لە بن تىشكى ھەتاۋدا دەبىرسكىتەۋە، بەلام لە پۆۋە باراناۋىيەكاندا دەيىتە شىنكى ناياب.

لە راپردوۋدا، لە زۆر زۆر كۆندا، شوئە ھەلگىرىك ھەبوۋ بەناۋى "يەل ەلى". ھەزاران سال لەمەۋبەر ژياۋە. ئەو، ئەم بالتەندەيەي زۆر خۆش دەۋىست... لە بەرامبەر خۆي دايدەنا و بى پشانەۋە بەبى چاۋتروۋكاندنى، سەيرى دەكرد. لە كاتى بارىنىدا زۆرى سەير دەكرد. جا چونكە بالتەندەكە لە ھەۋاي بارانىدا زۆر جوانتر ديار دەبوو، ناۋيان نابوۋ مەلەبارانۆكە.

ئاۋىك بە خۆر دەپۋا. ھەسەن ھاتۆتە نىۋەراستەكەي. ئاۋەكە زۆر خۆرە. خەرىكە لەگەل خۆي بىيا. ماسىيەكان دەلىتى بەسەر ئاۋەكەۋە باليان گرتوۋە. خۆرەتاۋەكە داۋىتى لە تەركى

بنى ئاۋەكە. ۋەك چۆن لە بەفرەكەى ئەو چىايەى داۋە، تەركى ئاۋەكە نوقمى تىشكەكەىە. پۈرلەكەى ماسىيەكان چاۋ بەشەۋارە دەخەن. حەسەن پىتى دەخلىسكى و لە نىر ئاۋەكەدا دەكەۋىتتە سەر بەردە درشتەكانى تەركى ئاۋەكەۋە، بەلام دەسبەجى ھەلدەستىتەۋە.

چاۋەكانى سەۋزى، لووتىكى قەپۇزىرەئانىى ھەيە. بە غروروتىكى شكاۋەۋە دەروانى. نەۋەى خاۋەن زەۋىيەكەىە، پىستىكى سىپى ھەيە. حەسەن واى سەير دەكا دەلىنى بوۋنەۋەرتكە و لە دىنبايەكى دىكەۋە ھاتوۋە. ئەۋىش سەيرى حەسەن دەكا. حەسەن كىچى لەكەۋلى كەۋتوۋە بۆ دواندى. قۇە سەرى بەشانەكراۋ و زەردە و بىرقەى دى. پىلاۋەكانى پىرك تۆزاۋى بوۋنە، بەلام دىسانىش بىرقەيان ھەردى. پانتۆلەكەى كورتە و ئوتۋى لى دراۋە. كراسەكەى بى پەلەيە و ۋەك ھەرد بى تۆز و گەرد و خاۋىتە. شىتىكى بە مىلى داكراۋە و گىتەكىشى لى دراۋە. حەسەن ۋەختە لە كوڭكۆلىيان بىردى. خۆزگە توانىباى يىلۋىتى. ئەۋ ھەتىۋە شىتىكى چۆنە؟ كۈرەش حەسەنى بى سەيرە. ۋەك گا چاۋى تىۋە بىرۋە. ئەگەر بىەۋى شۈلگە بەلاۋوكىكى دەداتى. كۈرە پىشتى تىدەكا و ھەردا كە بە نوۋكە شەق لە گىلتەكەكان دەكا، دوور دەكەۋىتتەۋە. تۆخا حەيف نىيە؟ لەگەل ھەرد نوۋكە شەقكىدا دە قۇزاخە لە بىركەكان ھەلدەۋرن. ھەرد بەراست ئەۋھەتىۋە شىتە؟

چاۋەكانى عەلىيە دىرژ لەترسان زەق بوۋنەتەۋە. حەسەن ھەموو گىيانى ۋەلەرزىن كەۋت. ئاى خودايە چ نەھامەتىيەك بەسەر ئەۋ كابرايە دى؟ بەسەر ئەۋ گۈندە؟ مېچۈركىكى پى دا ھات و قولىك دوۋى خستە سەر ئاگرەكە.

ئۆمەخان لە خەيالاتەكەى ھىنايە دەرەۋە:

- خۆر خەرىكە ئاۋا دەبى. ئەگەر بىكەينە تارىكىيەۋە داىكم شىتە دەبى.

ھەرد بە راستىش سەرماكە ھەردەھات و زىادى دەكرد.

- ۋەبەر تارىكى بىكەۋىن، گۈرگەكان دىن و دەمان...

حەسەن قەسەكەى لەزارى ۋەرگرتەۋە و گوتى:

- بىدەنگ بە. چما نەمگۈت لاي من باسى گۈرگان مەكە؟

موۋى لى بوۋنە نەشتەر. كىچە لەسەرى پۆيى:

- بۆ نارى بىنم چىيە؟

حەسەن تىي خورى:

- بىدەنگ بە، دەتكۈرم ھا.

دیشان قولیک پووشکه و دوو درووی خستهوه سەر ناگره که. دواپی له بهر پهوهزه که،
ماوهیه که نهو سه رهوسه ری کرد. لاقه کانی به خۆله کهدا رۆ ده چوون و جییه کانیان قوول ده بوو و
شوینی هەر پینج په نجه کهی ده مایه وه.

دواى ماوهیه که هاتوچۆ، بیرى له بالنده شینه که کرده وه، دیسان گه راوهو له بهر ناگره که
دانیشته وه و گوتی:

- خورپه یه کم له دلّی دایه. هیچ حمز ناکه م بگه پیمه وه ناوایی.

دهنگه کهی گریانای و تۆقیو بوو.

خۆزگه توانیبایان ههزار دانه لهو بالنده یه بگرن... گۆشتی هەر ههزار دانه کهیان ده خوارد و
سه له که کانیان وه که نه زری قوربان به سه ره دارانه وه ده کردن و له چوار دهواری ناوایی
دهیانچه قانندن. ناخۆ دیسان نه هامة تی و به لا بهرۆکی ناواییه کهی ده گرت؟

باشه بۆ کاری وا ناکه؟ خودا ده زانی گرتنی ههزار بالنده زۆر دژوار و نه سه ته مه...

لهو شرتنه وهی کهوتبووه ناوه که وه... کاتی ته پ و خووسا به چۆره چۆر ده هاته ده ری، له
قه لشته کهی روویه پرووی خۆیه وه سی کونی دیتبوو. دیسان دیتبووی که له ناکا و بالنده یه کی
بریه داری باران له کونی که وه هاته ده ری و له شه ققه ی بالّی دا و پۆیی.

نۆمه خان ناخیکی هه لکیشا و گوتی:

- نه منیش هیچ حمز ناکه م... خۆزگه... بریا دایکم نه گریابا... و شمریش به سمردا نه هاتبا...

حه سه ن:

- برسیشمان نه ده بوو.

- نه دی، راست ده کهی... خۆزگه هیچ برسیمان نه بایه.

حه سه ن:

- خۆزگه نهو زگه هەر نه بایه.

نۆمه خان:

- سهیری خۆر بکه... خه ریکه ناوا ده بی. حه سه ن با په له ی بکه ی.

حه سه ن راچه نی. غاری دایه نیو لیڤه واره که وه.

نۆمه خان وشکه له کان خپ که وه. هه م زوو گر ده گرن و هه میش باش ده سووتین.

حه سه ن به رهو دار به پرویه کی پرتیک گه وره چوو و ته وره که ی له لکیتکی وشکی راکیشا.

دهنگی ته وره که گه رایه وه...

ههوا ورده ورده تاريك ده‌بوو. به‌فره‌كه ورده ورده له دره‌وشانه‌وه ده‌كه‌وت و سه‌رماكه پتر ده‌بوو. له‌و به‌ره‌وه، به‌سه‌ر ده‌شته‌كه‌وه، هه‌ورتيكي ره‌ش ده‌خوشي و ده‌هات. به‌ره‌نگه ره‌شه‌كه‌يه‌وه، توروپه و كي‌توي، له پيش خ‌ويه‌وه رووناكايي ناسمان و سپيايي به‌فره‌كه‌ي راده‌مالي و ده‌هاته پيشمه‌وه.
حه‌سه‌ن گوتي:

- خيترا نه‌و دارانه‌ي بريومن ك‌زيان بكه‌وه. خيترا به. با زوو بكه‌وينه ري. خه‌ريكه دي.
ترسيكي بي‌وينه ناخي حه‌سه‌ني داگرتبوو. به‌ترسه‌وه ته‌وره‌كه‌ي داد‌نينايه‌وه. لاقه‌كاني
ده‌بر‌ژانه‌وه و سه‌رماكه‌ي هه‌ر ده‌هات و پتر ده‌بوو.
- ك‌وي كه‌وه، ك‌وي كه‌وه و ته‌نگه‌وتيلي ده. ك‌وگاي منيش ناماده بكه و ته‌نگه‌وتيلي ده.
دايكم شيت ده‌بي.

تاريكيه‌كه‌ي ناخي هه‌ر ده‌هات و توختر ده‌بوو و چه‌ندي له كاتي چوونه‌وه نزيك‌تر
ده‌بوونه‌وه، ده‌تگوت به‌ره‌و چاره‌ره‌شي و نه‌هامه‌تبه‌كي گه‌وره ده‌روا.
نه‌و بالنده‌يه به‌و ده‌ندووكه جوانه‌يه‌وه... بالنده‌يه‌ك له‌سه‌ر هه‌موو لكه‌كاني دار
به‌رووه‌كه... خ‌وزگه ئيستنا فرپايه‌ن.. له‌گه‌ل هه‌ر ته‌ورتيكي ديه‌وشاند، له‌ته سه‌ه‌وتليكي سه‌ر
داركه به‌ر ده‌بووه. دارستانه‌كه به‌هه‌موو داره‌كانييه‌وه، به‌هه‌موو لك و پ‌و و گه‌لا و په‌گ و
خاكه‌يه‌وه سپيايه‌كي به‌سته‌له‌ك بوو.

ن‌ومه‌خان گورج و خيترا هه‌موو نه‌و وشكه‌لانه‌ي حه‌سه‌ن بريووني، ك‌وي ده‌كردنه‌وه و
چ‌وله‌بي‌چي ده‌كردن. نه‌و لكه وشكانه‌ش كه كه‌وتبوونه عه‌رزي، نه‌وانه‌يشي ك‌و ده‌كردنه‌وه.
گوتي نه‌تواو بوو حه‌سه‌ن.

حه‌سه‌ن وه‌ك له خه‌وي راپه‌رپي راپه‌ستا. به‌سپايي و به‌لاره‌لار هات. ته‌وره‌كه‌ي له‌سه‌ر
ك‌وله‌كه‌ي خ‌زي دانا.

- جوان گري‌ت داوه؟

- جوانم به‌ستوه.

حه‌سه‌ن به‌نيگه‌رانييه‌وه گوتي:

- بر‌يك راپه‌سته. سه‌ريم نه‌كه‌ي. پشت له‌و لايه‌كه وا من ده‌جم. ناو‌ر بده‌مه‌وه و بزاتم سه‌ريم
ده‌كه‌ي، ده‌تكورم. هه‌ر لي‌ره به‌و ته‌وره ده‌ته‌نجم.

هه‌ر جاريكي ده‌هاته‌ن دارستانه‌كه، ر‌يك له كاتي گه‌رانه‌وه‌ياندا، حه‌سه‌ن نه‌وه‌ي ده‌كرد.
ده‌چوه ك‌وي؟ چ‌يي ده‌كرد؟ نه‌وه راز و نه‌يني نه‌و بوو. ن‌ومه‌خان سه‌ره‌ر‌اي نه‌و ترسه‌ي

هه‌ببوو، به سیله‌ی چاو به دزییه‌وه سه‌یری ده‌کرد، به‌لام حه‌سه‌ن له نیئو ره‌وه‌زه به‌رده‌کاندا له چاوان ون ده‌بوو. ئۆمه‌خان هه‌ر وا بوو...

حه‌سه‌ن هه‌ر به‌و ته‌وره‌ش ورد وردیشی کردبا، یان نه‌گه‌ر تا مردنیش نه‌یدواندبا، دیشانیش سه‌یری هه‌ر ده‌کرد، به‌لام له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا تا ده‌چوو و ده‌هاته‌وه نه‌یده‌توانی له جیتی خۆی به‌زوی. چ ده‌سه‌لاتی نه‌بوو جگه له‌وه‌ی له‌سه‌ر جیتی خۆی راوه‌ستی و وه‌ک به‌عه‌رزه‌که‌وه‌ت دووریی، نه‌به‌زوی... هه‌ر له‌و کاته‌شدا وه‌خت بوو شیت بی بۆوه‌ی بزانی چیه...

حه‌سه‌ن به‌ غاردا‌ن خۆی به‌سه‌ر به‌رده‌کاندا فری دا و پۆیی. دلی سه‌یر لیتی ده‌دا. هه‌ر جارێکی ده‌چوو نه‌وی هه‌ر وا ده‌بوو. هه‌موو گیانی تژی ده‌بوو له ترس و دل‌ه‌راوکی و هه‌ستیکێ وه‌ک شادی و ترس پتکه‌وه.

له‌و شۆینه تیپه‌ری وا ناگره‌که‌یان لی کردبۆوه. چوو نه‌ئو دارستان و ره‌وه‌زه به‌مرزه‌کانی ده‌تگوت دوورگه‌ن و به‌ودیواندا بای دایه‌وه. ماوه‌یه‌ک پشتی به‌ ره‌وه‌زه‌که‌وه دا و جوولنه‌ی له‌خۆی به‌ری. دوا‌یی به‌ردیکی زۆر گه‌وره‌ی وه‌ک بلتی ده‌ست له‌شتیکێ زۆر پیرۆز بدا، به‌سپایی هه‌لێنا. ساتیک سه‌یری جیتی به‌رده‌که‌ی کرد. له‌سه‌ر عه‌رزه‌که‌ چهند می‌رووه‌کی دی که ده‌جوولان. ده‌تگوت له‌وه ده‌ترسی به‌رده‌که به‌شکی و سی‌حه‌ره‌که‌ی به‌تال بیته‌وه، به‌ هیمنی داینایه‌وه.

که حه‌سه‌ن نزیک ده‌بۆوه، ئۆمه‌خان بانگی کرد:

- حه‌سه‌ن ئاو‌پ بده‌مه‌وه؟

حه‌سه‌ن به‌ متمان‌ه‌به‌خۆیه‌که‌وه و شاد وه‌ک نه‌وانه‌ی کاره‌که‌ی خۆیانیا‌ن راپه‌راندوه، گوتی:

- ئاو‌پ ده‌وه.

له‌ پیندا کۆله‌ داره‌که‌ی له‌ ئۆمه‌خان هه‌لێنا و دوا‌یش هی خۆی هه‌لگرت.

خۆر خه‌ریک بوو ئاوا ده‌بوو. ده‌بوا‌یه به‌رله‌ ئاوابوونی خۆر له‌ ماله‌وه‌ بن.

ئۆمه‌خان له‌ نیوه‌ی رینگا گوتی: حه‌سه‌ن!

- حه‌سه‌ن راوه‌ستا. چاویان له‌ چاوی یه‌کتری به‌ری. حه‌سه‌ن گوتی:

- بێده‌نگ به‌.

که‌وته‌وه‌ ری. ئۆمه‌خان به‌ بۆله‌بۆل گوتی:

- به‌لێنت نه‌دا که گه‌بشتینه دارستانه‌که، پیتی بلتی؟ فریوت دام؟

حه‌سه‌ن به‌ ته‌وره‌یه‌کی پته‌وه‌وه گوتی:

- بێده‌نگ به‌.

له دهوړی شاگردانه که کوزیلکه بیان کړدېو. مریمۆک پالنی وه دیواره کهوه دابوو و سهړی به سینگیډا شۆر کړدېووه و جوولنی نه ده کړد. عهلی که پروبه پرووی دانیشتېوو، جار و باره سهړی بهرز ده کړده وه و سهړی کی نه و مرچ و مونییه دایکی ده کړد که وهک بهرد وشک و پهق بېوو. مریمۆک ورده ورده سهړی بهرز ده کړده وه و وهخوی دهاته وه و متهقی نه ده کړد. ههتا نه سپه که نه مردېوو، مریمۆک یهک پشوو قسهی ده کړد و ماله کهی وا پې ده کړد له خوښی و شادی کهس ههستی به تیپه پینی کات نه ده کړد. شهوانی زستان نه وه ندهی شتی جؤراوجؤر ده گپړانه وه که هه تهاو نه ده بون. نه و هه مووه هه قایه ته جوان و خوښی له کوی دینا؟ خوژگه لهو رۆژه پر له نازار و خهفته تانه شدا وهک جاری جاران بوايه... خوژگه وا بوايه... نیستا وهک بهرد و دیوار کړ و بیډه ننگه...

له بانگی خهوتنان چهندي لاداره؟ کهس متهقی لیوه نایه. مندالنه کان چونه ته قهپیلکی خویانه وه. مات مات دهلنی خوئی مردووت به سهردا کړدوون. نه لیف جار و باره تیننکی وه بهر دهاته وه و گر و تیننکی خوښی له ماله که ده گپړا، بهلام دواپی دیسان هه موو سارد ده بونه وه. عهلی نازانی چ بکا و چ بلی.

له دهروه و له دهشته کهوه دهنگی لووره لوور دهات. نه و لووره لوورانه "عهلی" بیان شیت ده کړد. نه گهر وهک جار جاران بوايه، مریمۆک چیه هه قایه تی له سهړ چق و لووری نه و گورگانه ده گپړايه وه.

دنیا که خرا بېوو. گونده کهش گونده خوښه کهی جاران نییه. دهلنی خوئی مردووانت به سهردا کړدوه. نه مسال به فریکی باش باریوه. بهرهم و دهغل و دان باش دهی. باش دهی، بهلام...

عدلی هەولێکی دیکە دا و گوتی:

- دایە، لە دەرەو گەلە گورگ دەلوورینن...

مریمۆک هەر نەشی بیست.

عدلی بێرێک نەرمتر گوتی:

- دایە، باشە لەو سەرما و زەمەهریرەدا کە هەموو ولات بەستوووەتی، ئەو گورگانە چ

دەخۆن؟

دەیزانی مریمۆک لە بەرامبەر باسی "گورگ" دا کێچی لەکەوتی دەکەوی و خۆی بۆ پاناگیرێ. زۆر شتی خۆشی لە سەر گورگان پییە. عدلی دەبیست لەوسەری بیتەو. هەولێ دەدا دەماری مریمۆک ببزوتی. خۆزگە مریمۆک قسان بکا تەنانت نەگەر لەگەڵ ناگری کوانووەکش بووبی یان هەر لەگەڵ ئەو بلێسانە هەلدەست و دەکشین، یان لەگەڵ ئەو کولانکەیه... هەر قسەیهک بکا... هەر قسە بکا جا چیی پی خۆشە با بیلی...

بەلام باسی گورگ و مورگیش وەقسە نەهینا. عدلی دواين فێل و گزە خۆی بەکار هینا. دەیزانی ئەگەر بەو جۆرە قسان نەکا ئیدی هەتا مردنی زمانی لە زمانی کەس ناگەرێ. گوتی:

- دایە... دەلێن مام خەلیل نەمردوو... هیشتا گوندی لە چوکوروا بون کە ئەو گەراوەتەو مالهەو و خۆی شاردۆتەو... کورەکە کە دەرگای مالهەویان دەکاتەو بە سەر سوورماویەو دەبینی مام خەلیل لە مالهەویاندا خەوتوو... "ئەو مەولوودەشی" بۆی کردبوو لە تێر سە چوو... وا نییە دایە?... ئەتۆ بۆ خۆت دەتگوت ئەو مام خەلیلە نامری. ئەتۆ ناگات لە هەموو شتی هەیه... هەر بە راستی پێت وایە بۆچی مام خەلیل نایەتە دەرەو؟ وەك دەلێن خۆی بە شەرمەزاری گوندیەکان دەزانی کە دەرەنگ بردوونی بۆ لۆکە رینەو و سەرگەردانی کردوون. دەشلین لەو شەرمەزاری گوندیەکان بێگرن لەتوپیەتی بکەن. بە کورەکە گوتوو: "ئەگەر گوندیەکان بزانن هاتوو مەو یان تۆ بچووکترین هەوالێکیان بەدەیهی، ئەمن سەری خۆم هەلدەگرم و دەرۆم." وەك دەلێن گوتوو: "پێت و ئەو گوندیەکان بێگرن، بێ سێ و دوو لەتوپیەتم دەکەن." کورەکەشی سویندی بۆ خواردوو کە "گلیش لێم نابیستی کە تۆ لە مالهەوی. ئەگەر زانیت ئەو قسانەم لە کێ بیستوو؟" "نەنە زەلە." رۆژێکیان دەرچیتە مالتیان و دەبینی ئەو مام خەلیل لەوێ. "خەلیل" خۆی دەرەو سەر پێلاوەکانی زەلە و لەبەری پاراوەتەو کە "بە کەس نەلێتی... ئەمن نیم... ئەمن مردووم... و دەسبەجی خۆی خستوووەتەو ئەمبارەکە و خۆی شاردۆتەو... ئەدی دایە گیان ناوا بوو دایە....

مریمۆك هەر جوولمه كیشی نه كرد...

دهشته كه دهنه پیتی. نهو پووشكه و چرییهی ههسن و نۆمه خان هینابوویان، قرچه قرچ دهسووتین و ماله كه پر دهكهن له بۆنیککی نهرم و نیان.

دیواره كهی پشتهوی مالهوهیان پشتهی به كهنی گرده كهوه بوو. دیواره كهی پیشهوهشی به بهرد و قور هه لچنرابوو. به داری بهروو داره پریان كردبوو. مالتیکی پتهو بوو، بهلام له باپیره ی بابی عهلییهوه به میرات بۆیان مابۆوه. له باهۆز و تۆفانی لهو چهشنه دا عهلی دهترسا ماله كهیان به سهردا كاوی بی، بهلام دهشیزانی كه به زستان نارووخی. چون له قور و بهردهوه بیگه ههتا دهك و دیواره كهی هه موی بهستویه تی. ماله كان له بههاراندا و له كاتی توانهوی بهسته له كدا دهتلیسانهوه.

ماله كه دهلاقهیه كی هه بوو هەر دوو قولانج ده بوو. نهو دهلاقهیهش قهت نه ده كراوه. له گۆشهیه كی دیکه ی ماله كه وه له تاریكایه كه دا مانگیهك و سی بزنیان بهستبۆوه. له گۆشهیه كیشمه تفاق و كایان هه لدا بۆوه. ماله كه سارد بوو. نهو ماله نهی مانگا و مه پ و نه سپ و بزنیان زۆر بوو، گهرمتر بوون. ماله كان به هالاوی هه ناسه ی ناوه له كان گهرم داده هاتن. چارهوی زیاتر بۆ گهرم كرده وه باشن. نه گهر نه مسال بتوانن مهزرایه كی به پیت بۆ لۆكه چینینه وه پهیدا بكهن، عهلی نیازی وایه مانگیهك و پینج بزنی دیکهش بكړی و منداله كانی لهو سهرما و سه خهت و لیوه له رزیه پرگار بكا. گوته:

- دایه، نه مسال لۆكه زۆر ده پیننه وه. به فریكی باش كهوتوه و دهغل و دان باش ده بی. پینج بزنی و چوار مانگی دیکهش ده كرم. بۆ گهرم داهینانی نهو ماله لیتمان سهروزیا ده. وا نییه؟...

مریمۆك وهك دار و بهرد مهقی له خۆی بری بوو. بیر له چی ده كاته وه؟ نهو مریمۆكه ی بهر له مردن خۆی وهك مردووان لی كردوه. مرۆڤ نه گهر قسان نهكا مردوه. نهو مریمۆكه ئیستا فهرقی له گه ل مردووان چییه؟

كویتخا چوه و قسه ی له گه ل كردوه. نهو به كویتخای گوته وه: "به م زوانه دیمه ناوایی و بهر و راخه ری بن قوونیان ده ردینم و مانگا و بزنی مالتیان و رۆنی نیتو کووپه و ته نانه ت نیتو فكه ی ژنه كانیشیان ده برم و ده بیهم. خهلكی گونده كانی دیکه به ههر شیوه ی بوو قهرزی خۆیانیان دایه وه. نهوان گوندین و ئیوه نین؟ ئیوهش وهك نهوان چونه چو كوروا. نهوان لۆكه یان رپیه وه و پاره یان وه رگرت. نهی ئیوه بۆچی وه رتان نه گرت؟ ئیوه درۆیان ده كهن. له مه وه دا-

قوزەلقۇرتىستان بە قەرز ئادەمىز چاۋەرى بىن. بەر زوۋانە دېم. ئەو بە سەت سالا دەچى ئەو خەلگە ساتسەۋدايان لەگەل ئىتمەيە. لە زەمانى باۋ باپىرە گەۋرە مەۋە. ئەو يەكەم جارە خەلگى گوندېك دۋاى گەپانەۋى لە چوگورارۋا قەرزى خۇيان نەدەنەۋە. ئەو يەكەم جارە نايەنەۋە بەر دەرگەم. با بزانم ئەو گوندېيانە چۆن لە پرويان ھەلئەۋ چاۋ لە چارم بىكەن. ئەگەر ئەو دىنا كاول نەبى ئەمەن پىشتى دەستەكانى خۆم داغ دەكەم. ئىۋە خەلگى گوندى "يالان" بۆ يەكەم جار ناد و پەيمانىكى كۆنتان شكاند. سەبى پۇژى كە دەچنە چوگور و گوندەكەتان چۆل دەكەن، ئەگەر دە كەس ھاتن و تالايان كرد و مائەكانىشيان لى سوتاندن پىتان سەير نەبى، ئەو ئىۋەن كە بۆ يەكەم جار ناد و بەلئىنتان شكاندەۋە. ئەو ئىۋە بوون لەو چىايانەدا تۆۋى خراپەتان چاند.

عەلى سەرى ھەلئىنا و گوتى:

- نەدى دايە... ئاۋا...

مرىمۆك خەيال ھەلگىرتىۋو. گوتى لە لوورەى گورگەكان ھەلئەخست. لە ناكاو ھەمور گيانى لەرزى. سەرى ھەلئىنا و سەيرىكى عەلىي كرد. دۋايى ديسان سەرى بە سىنگىدا شۆر كەردەۋە. لە بەغەرەۋە دەنگىك ھات:

- عەلى، عەلى، دەرگا بىكەۋە.

- ئەو تۆى تاشباش ئۆغلۇ؟

دەنگەكەى دەرەۋە گوتى:

- نا، منم.

نەلى ھەستا و دەرگاگەى كەردەۋە. ھەر لەو كاتەدا دلى لە شتېك ترسا. تاشباش بەر نېۋەشەۋە بۆ كارىكى سادە نەدەھاتەى لاي ئەو. ديارە شتېك قەۋماۋو. خودا ۋەخىرى بگىترى.

- دەنگ و باس چىيە برالە؟

تاشباش ناخىكى ھەلگىش و گوتى:

- خەبەرى ناخۇش. عادىل ئەفەنى ئەۋە دى.

لەسەر جىيەكەى ئەلىف كە ھەستابوۋ دانىشت و پرسى:

- ئەتۆ چۆنى نەنە مرىم؟...

مرىمۆك ھىچ گوتى نەدايى. ھەر مەتەقىشى نەكرد.

تاشباش بە سەرسوۋرماۋىيەۋە پرسى:

- عەلى، ئەۋە نەنە مرىم ھەر قسان ناك؟

عەلى بەسەر گوتى: نا.

بە دەنگىكى شەكەت و مردوو پرسى:

- كەنگى دى؟...

- كەس نازانى. ديار نىيە. لەوانەيە ھەر ئىستا پەيدا بى.

عەلى:

- ئەي چ بىكەين؟

تاشباش:

- ئاپرو و ھەيامان چوو. خۆ ئەگەر كاتى چوونغان بۆ لۆكەچىنى، بىت و خاكى ئەو گوندەي بە توورەكە بىكىشى بۆمان نىيە يەك قەشەش بىكەين. خۆمان بە خۆمانان كەرد. ئىتمە ئاد و بەلئىنە كەمان شكاند.

عەلى:

- ئەدى، ئىتمە شكاندەمان. ھىچ ھەقمان نىيە.

- ئەي چۆنە بىچىنە لاي و پىيى بلىين: "كۆرە عادىل ئەفەنى، كارە و لە پىياوان قەوماو. مەزرايەكى خراپان بە نەسىب بوو. جگە لەوہى درەنگ گەيشتىنە چوگور. سالى دادى دوو بەرانبەرى بستىنە."

عەلى:

- تۆ پىت وايە قبوولى بىكا؟

- خۆزگە قبوولى بىكا و لە كن خەلك و خودا پروو زەردەمان نەكا و ئەوئەندەشمان بە پرودا نەداتەو كە: "ئىوہ سوون نەرىتەكەتان شكاند..."، بەلام چاوى سوور بوو. گوتوويەتى: "بوومەلەرزە لەو گوندەي دەدا. لافاو دەيىا. ئەو گوندىيە بى دىن و ئىمانانە بەردىان لى دەبارى." گوتوويەتى: "مار بەو گوندەي وەردەبن و داگىرى دەكەن... ھەر ھەمووان وەك ئەحە شىتۆكە، شىت و فىدار دەبن."

عەلى بە دلەپراو كۆوہ پرسى:

- دەي باشە چ بىكەين. ئەتۆ فەكرت بۆ چى دەچى؟

تاشباش:

- فەكرى چى. ئەمسال نەمانتوانى بىچىن گەزە جاويك بىكرىن. ژنەكەي مەن پرووت و قووتە. ناتوانى لە مالىش بىتە دەرى.

عهلی:

- هه مووان ناوان. هه مورو گونده که.

تاشباش ئۆغلۆ:

- دوو کهس نهو گونده یان بهو دهرده برد: "یه کیکیان کویتخا سه فەر" و نهوی دیکهش مام

خهلیل...

که ناوی مام خهلیلی هیتنا، مریتمۆک سه ری هه لیتنا. لیوه کانی له رینه وه. ده تگوت ده یهوی
شتی بلی، به لām له وتی کرده وه.

تاشباش ئۆغلۆ له سه ر قسه ی خۆی پۆیی:

- هه ر به راست ناگاتان لییه مام خهلیل نه مردووه؟... بهر له نیتمه گهراوته وه ناوایی و له

کادینه که ی...

عهلی قسه که ی له زاری وه رگرتیه وه و گوئی:

- ناگادارم...

مام خه لیل جیوړانه کهی خزی له عه مباری راخستبوو. به شو نه بایه وه ده ر نه ده کهوت. نه ویش که تنگاو بایه و ناچار بایه دهستی به ناوای بگهیه نی. شاوا نه بایه، شو و پژوی لهو عه مباره دا ده ژیا. ده کری بلتی پروونا کایی نه ده دی. هر جار یکی ده رگای ده کرایه وه نه و نیوه عومر ده بوو و له ترسان ده خزییه قوژنیکه وه و مات ده بوو. ده تگوت برپای کردوه که گوندیه کان به راستی گهره کیانه بیکوژن بویه گوئی به قسه کانی کورپه کهی نه ده بزووتن. کورپه کهی ده یگوت:

- باباه، نه تو هیچت لهو خه لکه نه کردوه... هرچی کرا، کوخا کردی... نه و گوندیه کانی ماتل کرد و وه دره نگیی خستن... نه وه نه و بوو نه وانی برده مه زرای بی حاصل... خه لک کاریان به سهر توه نییه. کورپه هر تاقه یه ک جار وه ره ده ری بزانه. نه گهر خه لکه که پییان گوتی پشستی چاوت برویه، نه و کات وه ره وه و خوت حشار بده و ئیدی قمت مه یه وه ده ری. مام خه لیل وه لامی ده دایه وه:

- نه تو نازانی. نه تو هیشتا مندالی. نه تو ناگات له فرت و فیلی گوندیان نییه. ناچارم ده کهن بیمه ده ری و جا نه وکات ده لئن نه ها نه وه تا دوژمنی خومان دوزیه وه و جا له تو کوتم ده کهن. نه تو نه و شتانه نازانی... نه تو ش یه کیکی وه ک نه وان. مه رگم به ناوات ده خوازی. چما پیټ وایه نه من به مه کر و فیلی نه نگو نازانم؟...

- باباه، وه لا تیک چووی. ناخریه کهی لهو عه مباره دا ده رزتی و ده تولیه وه. که یفی خوته. حه ز ده کهی هر مه یه ده ره وه.

مام خه لیل ده یگوت:

- لیړه ده صرم و نایه مه ده ری. و لیڼه کهی به سه رخوی ده کیشا.

لهو دوايياندها هيندي شتي بيستبووه. له گونده كه دا ترس و هوجوليك ههست پي ده كرا. كوره كه شي ترسيكي به نيوجاوانهوه بوو.

له حزه يه كه سهری له عه مباره كه هينايه دهره وه و بانگي كوره كه ی کرد:
— وهره كورم، وهره. نه توش په رۆش و نيگه ران ديارى. بۆ ديانه وي توش بكوژن؟
گوندسيه كانيش نيگه ران ديارم. قه رار وايه نه وانيش بكوژن؟ كي ده تانكوژي؟ پيت وايه بهرديان
لي بباري؟ يان گونده كه كاډل بي؟ گوييستي هيندي شت بوومه.... نهی نه من چيم به سهر
دي؟ نهوانه ههر له بهر من وا ده كن. بۆ كوشتني من. چ به لايه كمان به سهر دي؟
كوره كه ی پالي وده يواره كه دا و دانيش و يه كه به يه ك رووداوه كانی بۆ گتيرايه وه. قسه كه ی
خۆي ناوا تهواو کرد:

— كيشه كه لي ره دايه. عاديل نه فنه ي نه مړو يان سبه ي ده گاته ني ره.
مام خهليل پروای نه کرد، به لام ديسانيش ترووسكه ی هيوايه كي له دل گه را و ناو پرژنيكي دلي
كرا. كه وابوو هيوايه كه هيه بۆ رزگار بوون. له وانه بوو خه لك لي خۆش بن. نه گينا نه ستم بوو. نه و
خه لكه ده يان كوشت. ته نانه ت نه شيان ده گوت پير و كه نه فته. ده يا غنكاند. به كوره كه ی گوت:
— پۆله گيان نه من ده مزاني نه و خه لكه نيگه راني شتي كن... به لايه كي گه وره به سهر سهر يانه وه
ده سوور يته وه. نهوانه نه ريتيان شكاندووه. نيدی رينگه يه كه نييه بۆ رزگار بوونيان. ته نيا يه كه ري
هيه. له وانه يه مام خهليل بتواني رتيه كه بنوژنيته وه كه ههر هه مووان پييان سهر بي. نه گه ر به لنيتم
پي بدن نامكوژن، نه منيش نه و نيگه رانييه يان له كوژل ده كه موه، به لام به و خه لكه مه لي نه من له
گوند ييم. چونكه بهر له وه ي بتوانم كاريكيان بۆ بكم له تو كوتم ده كن.

— نه ري باب نه وه شي ت بووی؟ كي ده يه وي تۆ له تو په ت بكا؟
— نه تۆ جوان گوي بده قسه ي من. تۆ نازاني. هيشتا مندالي. عه قلت پتي ناشكي.
— باب، نه وه شي ت بووی؟ چه نده مندالي. نه من نه وه ته مه نم شي ت ساله.
كه كوره كه ی وای گوت، مام خهليل ساتيك را وه ستا و چوه فكر وه و گوتي:
— نا، نا، پۆله تۆ هيشتا بوني شيري خاوت له ده مي دي. به تايه ته نا قلت به كاري
گوندسيه كان ناشكي. نه گه ر پييان بلتي نه من لي ره...

كوره له زاري ده رپري:

— ده زانن.

— مام خهليل له ناكاو گوړاندی:

- تېداچوم. ئىستا دېن. دەرگاگە داخە. خېرا گالەي دە. دەي زوو، ھەستە خېرا...
دەسبەجى لە قوژىنى غەمبارەكەدا لىي درىژ بوو و لىفەكەي بەسەرخۆي كېشا. وەك بىيى
نىو ئاو دەلەرزى.

- ئەتۆ بوويە قاتلى من... قاتلى من. دەرگاگە داخە... خېرا دەي زوو...
كۆرەكەي وەيزانى بە راستى بابى شىت بوو. دەستى راستى بە نىشانەي وەرەزى پراوھشانە
و چوو دەري. لە بەر دەرگاگە بە لەبىزىكى تەوساويەو ھەراي کرد:
- ئەو دەيدەخەم... دايدەخەم. بۆخۆم لىرە ئىشك دەگرن و ناھىلەم كەس بىتە ژوورەو.
مام خەليل دەينالاند و دەيگوت:

- ناخ خ خ، ناخ خ خ... ئەو كۆرەي منى بە كوشت دا... ئەو كۆرەي وەك گلینەي
چاوي خۆم خۆش دەويست و گەورەم کرد. ئەو كۆرەي كە لە زارى خۆم گىپراو و بە دەمى
ئەووەم کرد و كۆك و پۆشتەم کرد، كۆرەكەي خۆم كە سەري بە فەتەرات دام. كۆرەكەم كە ماڤ
كاولي کردم...

مام خەليل چاوەرپى بوو. ھەر دەنگ و خرتەيەكى گويى لى دەبوو، دلى دادەخۆريا و
دەلەرزى و ديسان ھەر چاوەرپى بوو؛ ئىستا نا ئىستا دەگەنى. ھەر ھەموو گوناخەكان بەستۆي
ئەودا دىنن. ھەر لە كۆيخاوە بگرە تا دەگاتە دواين گوندى، ھەر ھەمويان سووچ و تاوانەكان
دەخەنە ئەستۆي ئەو و دواي ئەو كوشتيان بە عاديل ئەفەنىش دەلین: "بەمانبورو عاديل
ئەفەنى، ئەو تاوانبارى سەرەكىمان كوشت." ئەگەر ئەو مام خەليلە نەبوايە چما ئىمە تووشى
ئەو نەھامەتيە دەبووين؟

دوو ھەستى جياواز و لىك دژ لە ناخى مام خەليلدا شەريان بوو: "يەكەم مەرگ... و جا
زۆريش لە مەرگ دەترسا. جەستەي لە خوين شەلالى خۆي دىنايە پيش چاوي. ھەر لەتەيكى
جەستەي بە دەستى يەكەك لەو كەسانەو بوو كە ھاتبوونە بەر دەرگاي و ئەو ديمەنە لە پيش
چاوانى لا نەدەچوو. وەبىرى دەھاتەو كە لە رابردوويەكى زۆر دووردا، رۆژتيكيان ژنان لە
چوگورواو كۆ ببوونەو و ئاغايەكيان بەردباران كەردبوو و كوشتبوويان. ژنەكان دەتگوت ھار
بوون. دەتگوت دىلە سەگى زامارن. گونديەكان بە رۆژى روناك ئاغايەكيان كوشتبوو، چۆن
مام خەليل ناكۆژن؟"

لە لايەكەرە لە ناخى خۆيدا ھەستى بە مەزنى و گەورەي دەکرد. گونديەكان تەنانەت بۆ
كوشتنى كۆيخا سەفەريش ئاوا گەلەكۆمەكيان نەدەکرد. جا سەفەر كىيە؟ مندالى دوتىيە...

بەلەم مام خەللىل ھەزار دەرگای بە قوون کردبۆو. کابرایەکی دنیاىدە بوو. ئەو جار، سەردەستەى چەتە و رێگرەکانى نەسلان ناغاش بوو. ھەم دەترسا و ھەمیش سات بە سات چاوەرێ بوو دەرگاگە بکەنەو. لە پێش ھەمووانەو ھەم مەمۆک ھەسەى ھار و بە سەر و قژى قرژبۆو ھەو ھەى و ھەرا بکا: "لێى دەن ژنەکان. پۆژ پۆژى تۆلەى. لێى دەن برادەرىنە. لێى دەن کورىنە. ئەو کافرە لەتوکوت بکەن. ئەو سەگبابە ھىچ و پووجەى گوندەکەمانى تووشى نەھامەتى کردوو و بە چوار کتیبان خوێنى ھەلە. لێى دەن، لێى دەن..."

مام خەللىل ناخىتکى توندى کێشا و گوتى:

«ناخ مەمۆک، ئەو پۆژانە رابردن. ئەگەر لەبەر دلى ئەو برايمە نازدارە نەبايە، بۆخۆم دەزانم چەم لى دەکردى، ناخ مەمۆک.»

لە نێواریەکی پاییزدا لە چىغشارەو ھەھاتە خوارى. گەلای دارەچنار سوور داگەرپابوون. ھەتاو لە پشتمو ھەو سوورایى دابوو... جار و بارە لە نێو ترس و خۆف دا، ئەو دیمەنى ھەھاتمو پێش چار. نەیدەزانى بۆ. ئاویك بە خۆر دەپۆی. گەلای سوور ناوەکیان داپۆشیبوو. ئاوەبوو، سوورە گەلای دارەچنار بوو کە بەرەو خوار دەکشان. لە گوندەکەى گوگسۆنى سەروو، ئەسپێکى شىئى ئالى دزیبوو. ئەنگى ئەسپەکە و گەلای دارەکان لێک دەکالانەو. ئەسپەکە لە بن رێفانیدا ئالى گرتبوو و دەپۆی. لە ئاکا ئەسپەکە سەلمیەو. ئەگەر خووی بەو کارانەو نەگرتبايە، لە بن سى ئەسپەکیدە ھەپروون بە ھەپروون دەبوو. لە نێو نزارەکەدا کابرایەکی سەروچا و خۆناوی دى. بە ئالە ئال بەرەو لای جادەکە دەکشا. لە ئەسپەکەى دەبەزى. کراسەکەى خۆ دراند و برىنى کابرای پێچا. سواری تەرکى خۆى کرد و ھەپۆ کەوت. کابرا گوتى: "مەمبە شاران و لای ھەکیمان. ئەمەن "مەمۆ"م. سەركردەى یاغیەکان. نەویش کابرای بردە مالاھەکەى نەسلان ناغا و لەوێ دانا و گوتى: نەویش برا مە. ھەتا برىنەکەى چاک دەیتەو چاوتان بەسەرمیەو. بە نەنگۆم ئەسپارد."

ئێستا داوینى چى تەكەج بەفر گرتوویە. ئەوێ ئەشكەوتێكى لێیە. دەبى ھەستى و بچیتە ئەوێ. ناگرتك بکاتەو و کاوپرێك سەر برى. ئێستا بچووە ئاسكەکانیش گەرە بوون.

مەمۆ، گورگی درندەى کویتستانان بوو. ئەگەر مام خەللىل راپیسپاردبا، تەنانتە دوژمنى قەستەسەرى خۆشى بايە دەبیەخشى. ئەگەر نەمردبا و مابایە... ئەگەر مابایە، بەو گوندیانەى دەگوت پووتێك چەند کیلۆیە...

دیارە خەلك لە گوندی كۆبونووتەو ھاوار دەكەن: "وەرە دەرى مام خەللىل، وەرە دەرى بى كافر بى دین... وەرە دەرى بى ئیمان، دوژمنى خەلك..."

چما مام خەلیل لەوانەییە دەرگا بکاتەو؟ با بیشکێتن. برێک دواتر گەورە و بچوک، کچ و کور و لە پێش ھەمووانیشەو ھەو مریۆکە ناپەسەنە، ھورۆژم دکەنە سەر دەرگا کە. دەرگا کە بە قرچوھۆر دەشکێ و دەکرێتەو. لەتوکتە کە دەکوێتە سەر عەرزە کە. ھەشیمەتە کە خۆی بە عەمباریدا دەکەن و بە ھاوار و دەنگ دەنگ. لە ناکاو دەکشێتەو. دەیانەوی پرا بکەن. لە ترسا بەسەر یە کدا دەکەون. لە بەردەرگا پۆزی ھەشەرە. چ بوو؟ لەگەڵ کرانەوێ دەرگا کە سێ نوولە تەنگ بەرەو سینگیان دەبینن. برێک سێرەیان لە سینگیان گرتوو. سێ یاغیی بە فیشەک لێو لەگەڵ مەمۆی سەرکردەیان.

مام خەلیل ھاوار دەکا: "تەقە بکە مەمۆ. تەقیان لێ بکە لەو گوندییە بێ شەرەفانە. چما تۆ برای من نی؟ تەقە بکە مەمۆ، مەمۆ پێدەکەنێ و دەلێ: - بەبێ تەقەش گوویان بەخۆدا کرد. نیوەیان لە ترسان دلێان دەتۆقی. تۆخوا فیشەک ھەیف نییە مام خەلیل؟

دوایی دەچێتە نێو گوندە کە. سینگی رەپ دەکا، ھەو سەر ھەوسەری دێیە کە دەگەڕێ. گوندی دەیانەوی قەسە کە بکەن: "مام خەلیل لێمان خۆش بە... مەماندە یاغی بمانکۆژن... دەرگا کە کرایەو. مام خەلیل راجلەکی و گوێی ھەلخست. کورە کە گوتی: - بابە مەترسێ ئەمنم.

مام خەلیل کە دلێ وەک بالێ چۆلە کە فەری دەھات گوتی: - خودا بێتباتەو. باب کور، ئەتۆش وەک ھەو گوندییانە بێ دین و بێ ئیمانی. جا پرسى:

- عادیل ئەفەندی قەرارە ئەمڕۆ بێ؟
- نا بابە، دیار نییە کەنگی دێ.
- ھیچ جووڵێک لە نێو گوندییەکاندا ھەیە؟... ناخۆ دەتوانی بەبێ ھەو کەس بمبینی ھەلمگری و بمبیتە داوێنی چیا تە کەچ و لە زارکی ئەشکەوتە کە دامینی؟
- بەفر و بۆرانە بابە. بارنە. زستانە. چیا تە کەچ سەھلە، پیاو شەقاویک دوور کەوێتەو رەقەلدێ و دەمرێ.

- ئەتۆ بمبە ھەو، بمبە ھەو ئەشکەوتە... ھاوڕێی گیانی بە گیانیم مەمۆ...
بەھتانی ناوی مەمۆ بریسکەیک لە دلێ گەرا و لەسەری پۆیی:
- ناخ، ئەگەر ئیستا ھەو دەبوو... رابەسپارد ھەموو ھەو گوندیانە بداتە بەر فیشەک...

- نهړۍ نهوه شیت بووی بابه؟ کورپه گوندی هر وه نازانن تۆ همدی یان نی. نهوان دهر د و کورپه وهری و قورپه سهری خویان همدیه. چکاریان به تویه. بچو دهری و به ناسوده یی پیاسه بکه. هر کس بتبینی دهست له نهستوی دهکا. نهو دهمدی تۆ له چوکورواوا بزر بووی و مه ولوده کم بۆ کردی، هر همدویان بۆت دهگریان. چما بۆم نه گتپراهه؟

مام خلیل قیت بۆوه. هر له گهل نهوهی ترووسکاییهک له عه مباره که گهرا چاوهکانی قیچ کردن. ماوهیهک گیتۆ و ویتۆ سهری پراوه شاند و دهستی کرد به هات و هاوار:

- ههتیوه، ههتیوه چلمنه. یانی گوندیهکان نه منیان پی به شهر نییه؟ چما نه من نه بووم نهوانم درهنگ برده لۆکه رنینهوه؟ چما نه من نه بووم نهوانم قهرزبار و مال ویران کرد؟ چما له سۆنگهی منهوه نه بوو، که نهوان برسی و پروت قووت و لیتقه و ماو بوون؟ برسی و پروت قووت کهوتنهوه؟ نیستاش نه گهر بچمه دهرهوه چما نامکوژن؟ له توکوتم ناکهن؟ چما تۆ شیت بووی حاجیه چلمن؟ یانی دهلتی گوندیهکان نه منیان پی هیچ نییه؟ به بنیادهم دانانین؟ کورم، پۆله، که هر له زاری خۆم گتپراهه و به دهمدی تۆمهوه کرد. بۆخۆم پروت و قووت گهراپام و تۆم کۆک و پۆشته کرد، ههتیوه که ره چلمنه کهی خۆم. ناخ، ناخ له دهست تۆ. یانی نه تۆ کوری نهو مام خلیللهی که دهتگوت ههلتیه؟

ساتیک بی دهنگ بوو. حاجی بزه دیه هاتی.

- سهرمامه. سهرمامه. برۆ لیتفهیه کم بۆ بیتنه. بهو ژنه قهچهیهت بلتی ترخینهیهکی خوش وهسهر بنی. بهر له وهی برم با ترخینهیهکی خوش بچۆم.
- ناخری گوتت کۆت دیتۆ.

حاجی باش دهیزانی همدوو نهو هات و هاواره بۆ چیه. دهیزانی همدوو بۆ ترخینهیهکی گهرم و خوش و بههالاوه. ناش له خه یالیک و ناشهوان له خه یالیک..
- هر نیستا پیتان دهلتیم. دهبه جی سازی دهکا. نه تۆ خه مت نه بی بابه.
- لیتفم بدهیه حاجی لیتفه.

مام خلیل دیسان بروای به قسمی کورپه کهی نه کرد. چۆن خه لک دههزانن له مالییه و نایهن نایکوژن؟ حاجیه درۆزن. دیاره پیتی نه گوتوون نه گینا شتی وا هر نابی نا.
له بن لیتفه کهوه ههله له رزی و گویتی له دهنگی ده رگا ههله خستبوو که شاخو کهی دین. ههتا شهوی چاوه ری ما. نه هاتن: "ناخ، دیهاتی بی نامووس." بۆنی خوشی چیشته کهی سهر ناگره کهی بۆ دهات و نیشتیای ده بزوت. بووکی بانگی کرد:

- بابە، ناشەكەم هێنا. وەرە بیهۆ. چاوەڕێی تۆین.

- ولات تموار تاریك داهاترە؟ شەوہ؟...

حاجی گوتی:

- نا بابە شەوہ، تاریكە...

- بچۆ سەرتێکی دەری بە، نەكا هەڵەت كردبێ...

حاجی لەسەر سفرەكەى هەستا و سەرتێكى كێشایە دەری و گەرايەوہ.

- بابە تاریكەسەلاتێكە چاو چاو نابینی.

مام خەلیل وەك مندالێك گورج، لە جێیەكەى دەریەری و هاتە سەر سفرەكە دانیش و پری دایە كەوچەكەكە و وەك لافاو هینابیی، سەرتێكى دەرووبەری خۆی كرد و داگژایە چێشتەكە. وەك شێتان كەچكى لێ دەدا. خێرا خواردی. تێر تێری خوارد و بەبێ ئەوێ قسەكە بكا، یان سەیری كەسێك بكا، یەكەو پێ چۆوہ عەمبارەكە و لە جێیانەكەى خزیسەوہ و لیفەكەى كێشایە سەر خۆی. دواى ئەوێ سەرى لەسەر سەرىنەكەى هێندى بارەوبار كرد، دەستەكانى لە بن ڕەتییەوہ لێك ئالغە كرد و ئەژنۆكانى هەتا بن چەناگەى خەر كردنەوہ و خۆی گەرمۆلە كرد. جاروبارە گیانى دەلەرزى، بەلام گەرمۆلەبوونەكەى گەرمای جێیانەكەى پتر كردبوو. مام خەلیل كەیفى بە گەرمای لەشى خۆی دەهات.

"كاتى مرۆفە ترسى ئاوا گەورەى لە دلى دایە، تەنانت بە هێزى چل ئیستراش ئەو ترسەى لە دلى ناچیتە دەرى. گوتت گوندیەكان نایەن؟ نای حاجییە داماوہ چلەنەكەى من، ناخ، بەخوا دێهاتییەكان بمرگن وەك سەگ دەمخۆن، هەر بە زیندووبى كەولم دەكەن و دەمەرژێنن. كەس كورێ وەك حاجییى نییە، كورێكى باشە، ئەدى كورێ چاكە، بنیادەم كە بزانی دێهاتییەكانى بابى دەكوژن، ئیدی ناچى بلى، هۆى خەلكینەوہ ئەوہتا بایم لە مالهەوہیە. چما بنیادەم بابى خۆى بەكوشت دەدا؟، بەلام ئەوہ هەر حاجییە چلەنەكەى خۆمە، دەبیتە قاتلى بابى خۆى، دایكیشى دەكوژى، دەبیتە قاتلى حەوت پششى خۆى، بەلام دەترسى. وەك سەگ لە مەمۆ یاغى دەترسى... خو مەمۆ بزانی حاجییە چلەن پیاویكى ئەوئەندە هیچ و پووچ و بوودەلەیه، دى و دەمخەنكىنى. حاجییە چلەن باوەر ناكا ئەو نەمردووہ. باشە، با بروا نەكا. كى دەوێرى بروایە نەكا؟ هەر كى مەرگی مەمۆى دیتووہ؟ مەمۆ لە نێو كێوانە. ئەو نەمردووہ. دوو جەندەرەمى لات و پووتى هێلكەدز چۆن دەتوانن لێى بچنە پێشى؟ حەى حەى، كورە ئەوہ مەمۆى پى دەلێن. براى كییە؟ مام خەلیل..

حاجییه چلمن هیشتا بژنی شیری خاوی له ده‌می دی. هه‌راز و نشیوی هیچ کارێک نازانی. بیرى نه‌وه‌ل و ناخرییه‌که‌ی ناکاته‌وه. هه‌ر بیر له مه‌مۆ ناکاته‌وه که له چیا‌یه. دیاره به گوندیه‌کانی گوتوه با‌یم له مائییه.

"دیاره گوتویه‌تی. وه‌ک پیره‌ژنان قسه‌ی تیدا پاناوه‌ستی. قسه‌ی له زاریدا پاناوه‌ستی. دلی وه‌ک کانیه‌که‌ی ئاق‌چا‌گۆز وایه. نه‌گه‌ر نه‌ویش نه‌ی‌گوتی، دیاره نه‌نه زه‌له گوتویه‌تی و گوتوشیه، ها‌تۆته خه‌وغم. پێک چوه به کوێخا سه‌فه‌ریشی گوتوه. نه‌گه‌ر نه‌ویش نه‌ی‌گوتی، عه‌لی‌یه درێژه‌که گوتویه. دیاره گوئی له ده‌نگی کۆخه‌یه‌ک بووه و ناو‌ری داوه‌ته‌وه. باشه له خۆی نا‌پرسی نه‌وه کییه ده‌کۆخی و له کوپوه دی؟ دیاره، هه‌ر گوئی له ده‌نگی کۆخه‌که بووه و ناسیوتیه‌وه و تیی قوو‌چاندوه و به‌و دایکه‌ی گوتوه که به‌خوینی سه‌رم تینوه. نه‌ی عه‌به درۆزن که له‌و پووبه‌پۆوه داده‌نیشی، نه‌گه‌ر گوئی لی بێ چما هاوار نا‌کا که "هۆی خه‌لکینه، وه‌رن، مام خه‌لیل نه‌وه‌تا لی‌ره‌یه، بی‌گرن." وای داده‌نین هی‌چیان نه‌یان‌گوتوه، نه‌ی نه‌و بووکه شپ‌پۆه چلک‌نه، ده‌ک خودایه بکه‌وێته نیو مه‌نجه‌لی تیس‌راوه‌وه و دابلۆخی، چما زما‌نی را‌ده‌وه‌ستی؟

"گوندی به‌فرت و فیلن. مه‌سه‌لیک هه‌یه ده‌لی: گوندی نه‌گه‌ر دایک‌یشی که‌م‌تیار بی، بی نه‌ملا و نه‌ولا باوکی رپویه، به‌لام مه‌حاله نه‌و خه‌لکه له ده‌عبایه‌کی دیکه به‌وه‌له‌د بووین. کارات‌پاکلی نه‌فه‌نی، مه‌لای ناوایی فتوای ناوای ده‌دا. گوندیه‌کان بۆ کوشتنی چاره‌پتی شه‌و ده‌بن بۆوه‌ی چێژی باش وه‌رگرن. شه‌و قه‌لای می‌ردانه. زۆر باشه."

بانگی کوره‌که‌ی کرد:

- ده‌زانم پۆله. سۆمای چاره‌کانم، سۆمای چاوی نه‌و گونده، نووری چاوی نه‌و دنیا‌یه، کوره باشه‌که‌م، ده‌زانم شه‌وی دین بۆ کوشتنم.

- سێ کۆلکه داری گه‌وره‌م بۆ بچه پشت ده‌رگا‌که‌وه. با له داربه‌روو بن. پینج کلۆنیش له ده‌رگا‌که ده. با هه‌مووان له پۆلا بن. پۆلای نه‌لمان. ته‌نیا به‌و شیویه ده‌توانی بابت له ده‌ستی نه‌و خه‌لکه وه‌حشییه نه‌جات به‌دی، به‌لام دیسانیش ناتوانی. نه‌وان چاره‌پتی شه‌ون. لینگه‌پێ با شه‌وی تاریکی مه‌رگ که‌مارۆمان بدا. تاریکاییه‌کی وه‌ک به‌رد قورس و گران بکه‌وێته سه‌ر دنیا‌که‌مان، نه‌و کات جا نه‌وان، به‌ ده‌سته‌کوته و به‌ پێ دزه له ماله‌کانیان دینه ده‌ری و یه‌ک یه‌ک له به‌ر ده‌رگای ماله‌که‌مان کۆ ده‌بنه‌وه. دوا‌یی ورده ورده هه‌ر کۆ ده‌بنه‌وه. نه‌وجار پال ده‌نین به‌ ده‌رگا‌که‌وه. ده‌رگا‌که نا‌کرێته‌وه. که نه‌شکرایه‌وه زیاتری پال پینوه ده‌نین.

نه گهر ديسان هر نه کرایه وه، دیواره که ده قه لشنه وه. نه من ده زانم، کون کردنی دیواره که زور ناسانتره له وهی مل بنینه بهر ده رگایه کی قایم. وه ختایه کی نه من نه وه ده زانم، کورپه کی خوم، سومای چاره کانم، شاخو نه وان به وه نازانن؟ که هاتنه ژووری، وه ک بیچووه که رویشکیتک پشته ملم ده گرن و ده مبه نه ده ری. دواپی یه کینکیان نه و پیلهم و نه ویتړ پیله کی دیکم ده گری و فریم ده دهنه سدر به فره که. گوندیه کان و ژن و منداله کانیان، هر کامه یان فانوسیکیان به ده ستوه، تف له سدر و چاوم ده کهن. دواپیش وه ک گورگی برسی نامبازم ده بن. هر له ته ی جه ستم به ده ستی یه کینکیان وه ده بی."

ناخیکي هه لکیتشا و له سدری رژی:

- نه دی رژه گیان. مەرگی مام خه لیل، هه لوی کویستانان به و جوره ده بی. چ ده کری. مام خه لیل ده لای چاره نووس و بووه. یه کینکی نه و هه مووه زیانه ی به خه لکه که گه یاندوه، چما گوندیه کان به شتویه کی دیکه ده کوژن؟ ریک به و جوره ده کوژن که ژنه گه ل ناغاکه ی چوکور و رایان کوشت و له توبه تیان کرد. کاتی پیاویکی وه ک مام خه لیل ده کوژن ده بی ناوای بکوژن. وانییه رژه؟ به لام چ ده کرا نه گهر له و تدمه نه دا و به و سدری پیرییه له کوشتنه کهم خوش بوايهن. وانییه رژه گیان؟

حاجی مات ببوو و نهیده زانی بلای چی. نه گهر گوتبای ده تکوژن، خو مام خه لیل له ترسان زراوی ده چوو و هه تا به یانی هر له جتویانه کهیدا جینگلی دها و هه لده له رزی و ده بیلاند و جتوانی دها. نه گهر گوتبای که هر ناگاشیان له تو نییه و کاریشیان به سهرتوه نییه و نه وان به دهری خزانوه گرفتارن، نه وه ده یکرده هه لایه کی وه ک حشر و ده یگوت: "نای، کورپه خو نه من به پیاو دانانین." حاجی دیسانیش به له سهره ختویه وه و به ساردوسرییه وه ده یگوت:

- باب، گوندیه کان هزار دهری بی دهرمانیان هه یه. نه تو خم مه خو. له عه مباره کی خوتا بنوو. گوندی چ کاریان به تویه.

مام خه لیل:

- نه مشه و. هر نه مشه و دین و ده مکوژن. ورد وردم ده کهن. شاگه شکه به، حاجیه چلمن، دلت خوش بی. نه و پاروه نانه شت بز ده گهر پتیه وه که من ده بخوم. هه ی چلمن...

حاجی به بی تاقه تییه وه گوتی:

- نازانم باب. له وانه شه بیتن. بیتن و دیواره کی ماله که مان کون بکهن. هر چی نه وانه ده یچیزن له ده ستی تویه. نه وه تو نه مسال نه وانت برسی و پروت و قروت هیشته وه. پیت وایه نه و خه لکه نازانن؟ و نه گهر زانیشیان چما ناتکوژن؟

مام خلیل گمش بووه:

۴

- ده مكوژن، رژله ده مكوژن. پروناكالي چاره كانم ده مكوژن. وهره لام و گهر دتم نازا بكه. وهره كنم رژله. دهستم بگره. دهستم بگره نيو دهسته كانه وه. بوو كه كم و نه وه كانيشم با بيتن. همر كمس لمو گونده دا له نموه و نه تيژه ي منه با بي. با بيتن و گهر دن نازايان لي مجوازم. نه من نيدى به جيتان ديلم. نمو گونديانه ناهيلن ناني زيندوان مجوم. ناخري نه توش پروات كرد ژله. وانبيه كورم؟

- بروام كرد بابيه، ناهيلن زيندوو بميتي.

- كه وابوو وهره رژله. نمو گونديانه ناهيلن رژوژ بكه موه. همر له نيستاهه خهريكن له بهرده رگايه كوژ ده بنه وه. همر نيستا نا نيستا، ده رگايه له ريسمه ده بن. نانا ديواره كه كون ده كهن. كورم، گلينه ي چاره كانم.

به ناماژه يه كي بوو كه كه ي كه بزه يه كيشي له سهر ليوان بوو له گهل مندا لان خزيان خسته عه مباره كه وه. حاجي چوو و دهستي باوكي گرت، بوو كه كه شي دهسته كه ي ديكه. مام خليل: رژله كانم گهر دن نازا كهن.

سوژ و ميهره بانبيه كه له دهنگه كه يدا هه بوو كه مرؤفي دهه ژاند. حاجي، لمو كاته وه بابي خوي ده ناسي، قهت ناوا به نهرم و نياني نه يديبوو. له سهر ي رژوي:

- چاره نووسي مام خليل ناوا بوو. كوژراني به دهستي گونديه كاني خومان.

دهسته كاني له دهستي حاجي و بوو كه كه ي دهركيشا و دهستي مندا له كاني گرت:

- نه نگوش گهر دتم نازا كهن، چاو په شه كاني خوم.

دهستي كي به قزي يه كيكيان و دهسته كه ي ديكه ي به سهر و قزي نه ويتر ياندا دينا. نه و جار وازي لمو دوانه دينا و دهستي به سهر نه واني ديكه دا دينا. مام خليل له ژيانيدا دهستي به سهر ي كه سدا نه هينابوو. همر نه وه خوي جيني سهر سوور مان بوو. ناخو به راستي پتي له سهر ليتواري گور بوو؟ گوتي:

- گهر دتم نازا بكه. له وانه يه همر نيستا بگهني. خهريكن دتن. له پيشدا حاجي و دواي نمو بوو كه كه و دواتر يش مندا له كان:

- گهر دنت خوش و نازا بي.

جا له عه مباره كه چونه دهروه. هاتن و له تهنيشت ناگردانه كه دانيشتن. ماوه يه كي بي دهنگ مان. له عه مباره كه وه دهنگي نالين و جنيوه كاني مام خليل دههات. گوپيان هه لختست و بيريان له مهرگ كرده وه.

كه له شيرى به ياني خويندبوويان كه مام خهليل هتور بۆوه. به سپايى وهك مندا لان پشوى ده كيشا. بوو كه كهى ناوى فاتى بوو. فاتى به ميژده كهى گوت:

- ده بى نهو كابرايه لهو نازاره نه جات بدهين. به زهيم زور پيدا هات. قسه كان نه وهنده يان كار تيكردم ويستم دهست بكه مه گريان. وهخت بوو دهسته كانى ماچ بكه م. ليقه وماوه نارا و قهرارى نيه. سبهينى نه من لهو نازاره ي رزگار ده كه م.

حاجى گوتى:

- چۆن؟

فاتى گوتى:

- به ياني ده زانى چۆن. نه من ههتا نيستاش هيچ خوشم نه ده ويست و ده مگوت: "دهى با بيكوژن، چش". سهير كه حاجى، نهو كابرايه نهو هه مووه ساله خويناوى به من هه ليناوه، به لام به دوو قسان وه ريگي پرامه وه. نيدى هيچ رتيكى له دلدا نه هيشته وه، جگه له وه خوشه ويستى و سوزيشم هاته دل وه. هه ر درهنگ نا، به ياني لهو ترس و نازاره ي رزگار ده كه م. زگم پي سوتا.

چوونه جيو بانه كه يانه وه و هه ر سهريان له سه ر سهرينى دانا، خه و بر دنييه وه.

***

مام خهليل له ژياندا نوژنى نه كرد بوو. له گه ل نه وه شدا هه موو روژى مهلا بانگدانى به ياني له خهوى هه لده ستا. هه لده ستا و هه ر نه و يش بوو كه به يانيان بووشكه و چرپه كانى ده خسته وه سه ر ناگره دامر كاوه كه وه. هه ر چى له خهوى هه لده ستا، ده يدى ناگره كه ني لهى دى و ماله كهش گه رمه، به لام مام خهليل دواى گه رانه وى له چو كوورا و و خو خزانده ني و عه م باره كه وه، ته نانه ت بو جار تيكيش چييه ناگر دانه كهى دانه گي ر ساند بو وه. كه چى نه مرۆ زۆرى هه ز چو بو وه هه لكر دنى كوانو وه كه. هه ستىك ناخى ته ني بو وه. وهك پشيله يه كى گورج له عه م باره كه ده رپه رى. هات و خيرا ناگر دانه كهى دا گي ر ساند وه، به لام ده سه بجى گه راپه وه عه م باره كه و خهوت. "نه مرۆ زۆر سارده... نهو حاجيه چل منه مال كا و لهش نه وهنده ده ست كو رت و هه ژاره، جووته ناژه لتيكى بو ماله كهى خو ي پى نا كر درى. هه ر ده لتي كوپى مام خهليل، خهليل هه لۆ نييه... نهو له تۆ ره مه ي خهليل نييه و تۆ ره مه ي عه به درۆ زنه."

بريك دواى به خه به ره اته نه كهى مام خهليل، فاتى بوو كيشى له خو هه ستا. "نهو كه چه تيوه چلكنه ي وه ليه گروى. نهو جار مندا له كان، دوايش حاجيه چل من. حاجيه چل من شه رتيكى

باشی له گڼ ژنه کې ده کړد. هه موو به یانیاڼ. نه وه به کېفی مام خلیل بوو. عاده ت و خوو، له پته تاي هاریش خراترن.

مام خلیل چاوه پړې ما. نه مړو شېر له گوړې نه بوو. که له بابې به یانی خویندی. تار کهوت، نه خیر شېر نه بوو. "خودایه نه وه چییان به سهر هاتووه؟ نه خیر، شېرې ناکهن. چاوه پړې ما و دانی به جهرگیدا گرت. هیچ سربوه و وستیه کیش نه ده هات. گازی کړد:

- بووک فاتم، پوڅه...

چاوه پړې ما. هیچ سربویه که نه ده هات. گوتی:

- حاجی پوڅه، نه وه بووکې چی به سهر هاتووه؟ بو کوې چووه؟

- کاری هه بوو. به یانی زوو پوڅیت. کاریکی گرنګی هه بوو. کارت هه بوو بابو؟

مام خلیل گوتی: ده مویست بلیم ناخو...

بیډه نګ بوو.

- ده ته ویست بلیم چی بابو؟

- ده مگوت....

حاجی گوتی:

- هه بهوو، نه ری ده بیلې دهی، ده ته ویست بلیم چی؟

مام خلیل له جیروانه کهیدا ناخیزیکې کړد. پدینی له قولی گرت:

- حاجیه چلمن... حاجیه چلمن. یانی توش بنیاده می ده نګت به سهر مندا هه لدینی؟

نه تو هیشتا مندالتی... بونی شیرت له زاری دی... ده مویست بلیم چتان به سهر هاتووه؟

- نا، بابو شتیکی وا نییه. ده ته ویست چ ببی. دورد و داخی نیمه ش هه نه وهی

خه لکه که یه....

- ده مگوت....

- وه لاهې بابو، نه من نازانم مبه ست چیه...

مام خلیل به بن لیوانه وه پیکه نی و گوتی:

- پوڅه حاجی، کوږم...

ماو هیه که بی ده نګ بوو و له سهری پوڅیت:

- نه ری ده مگوت چی....

ديسان بى دهنگى لى کرد. دوايى له ناکاو گوتى:
 - نه مړو له گهل بوکى ليکتان نه دا... گوتم نه کا به لايه کتان به سهر هاتى. نيگه ران بووم.
 حاجى پيکه نى و گوتى:
 - نا، بابو. دهره تمان نه بوو. هيشتا خوړ نه که وتوره هه ستاوه و چووه...
 مام خه ليل له ناکاو گوراندى:
 ۹ - دهرگاهه.... دهرگاهه... دهرگاهه داخه...
 حاجى به نانقه ست گوتى: داخراوه بابو...
 - نا، نا... پروناکايى ده بينم. نهو پروناکاييه له کوپوه دى؟
 - له په نجه ره وه.
 - برزو پتوه دى ده.
 - دهرگاهه کرابزه. حاجى چوو و دا بخت و ديسان هوه کرديه هوه.
 مام خه ليل گوتى:
 - خودا بتپاريزى حاجيه چلمن، به لام مام مام خه ليل منه خه له تينه. بچو نهو دهرگاهيه جوان
 پتوه ده، که دا بخت و دواتر کردته وه.
 دوايى وه شيتان، نه وه نده دى دهنگى دهرده هات هاواري کرد:
 - خه ريکن دى ي ین... فريام که وه هزره ته که دى غه وس. خودايه گياني شيرينم به تو
 نه سپارد. نهى گوله بيابانيه که شه فاعه تى خوتم لى مه گره وه...
 له گونا حاتم خوښ به... چما به توتم نه گوت... "که نه وه دى ده گوت، دهنگى تزيى بوو له
 خوشى." چما پيم نه گوتى نهو گونديان له تبه تم ده که؟ دهرگاهه داخه. کلومه که دى بجه.
 بهردى له پشت هه لېچنه. چما دهنگى پتيان گوى لى نابى. له وانه يه هزاران که س بن. چما
 نايستى؟ ژن و مندا، پير و لاو، به چواري و نه سپه کانيان هوه بو له تو کو تکر دنى من دين.
 خه ريکن دين. فريام که وه پتفه مبه ره که دى ناخر زه مان. يان هيچ نه بى نه تو نهى هزره تى خدر
 بهو نه سپه خو له مي شيه گورجه ته وه فريام که وه....
 له ناکاو دهنگى کپ بوو. ليغه که دى به سه رخویدا هه لکيتشا. يه کپشوو ده له رزی و دهنگى
 ووو نووو... له زار يه وه دهاته ده رى. هر له و کاته دا حاجى گوتى له کومه له دهنگى بوو.
 هات و هاوار و پيکه نين... ديار بوو خه لکيتک به ره و ماله که دى نه وان دين. پريک دواتر ده ستیان
 کرد به له دهر که دان. فاتى گوتى:

- دەرگاگە بکەرە حاجی.

مام خەلیل لە غەمبارە کەرە بانگی کرد:

- نەیکەرە، نەیکەرە، بە قوربانت بێم حاجی. چما ئەتۆ کۆری من نی؟ وەرە سەیر بکە، ئێستا بابت دەکوژن. مەیکەرە. ئەو ژنەتیوە سۆزانییەت ئەو بەلایەتی تووش کردم. باب بە قوربانت بێ، کۆرە بە تۆکەرت بێ مەیکەرە. ئەمسال ئەگەر چوینەرە چو کوروا، هیندە پێنج کەسانت لۆکە بۆ دەچنەرە. جگەرەش ناکیشم... مەیکەرە حاجی.

حاجی بەرەو لای دەرگایە چوو و پرسیی:

- چیت دەوی فاتی. بۆچی دەرگاگە بکەرە؟ ئەو دەنگە دەنگە چییە؟ فاتحە بە ئەسپایەرە گوتی:

- جارێ تۆ بیکەرەرە.

مام خەلیل لە غەمبارە کەرە پەرپەرە دەرهو و گوتی:

- مەیکەرەرە هەتیو.

بەلام لەو کاتەدا حاجی دەرگاگە کردبۆوە. مام خەلیل لە بەرامبەر ئەو هەموو خەلکە و تەوژمی تیشکە کەدا پیتی بە عەرزیهو پەق بوو. چەند جارێک چاوەکانی ترووکاندن و ئەوجار خۆی کۆ کردەرە و گورج لە خۆی خستەرە نێو غەمبارە کەرە و چۆرە نێو جی و بانە کە. لێفە کە بەسەر خۆی کیشا و خۆی گرمۆلە کرد.

لە پشت سەریەرە دەنگی قاقای خەلکە کەرە بەرز بۆوە و هەموو ولاتی تەننیهو. مام خەلیل زۆری توند راجلەکی.

بەردەوام دەیگوت:

- کاری کردنی نییه. ئەمن کردم ئەنگۆ مەیکەن و بەزەیتان پێمدا بێتەرە. برادەرینە، ئەمسال درەنگ ناتانە مە لۆکە چینی. ئەجارەیان لێم خۆش بێ.

لە ناکاو وەخۆ هاتەرە. چ شتێک خەریک بوو دەرەوما؟... دەنگی گالتە و سوعبەتی تیکەل بە قاقا لە نێو خەلکە کەرە دەهات و هەر کامە لەو سوعبەتانه وە خەنجەرێک لەسەر دلی مام خەلیل دەنیشت:

- هەر بەزیندوویی...

- بەزیندوویی دەتخۆین...

- مام خەلیل... مام خەلیل...

- مریمۆكیش هات... مریمۆكیش...
 - جا وەرە و ڤدیتنت له چنگی ئەو دەرپینە مام خەلیل.
 - وەرە دەرئ مام خەلیل...
 مندالەکان نیدی بئ تامیان کرد و گالته و جەفەنگەکیان کردە گۆرانی.
 - مام خەلیل، مام خەلیل، کەنگی دەچییهو چوکور؟
 جا یەك دەنگ دەیانگوتەو:
 - مام خەلیل... مام خەلیل... زەنگولەیهك بە کلکەو...
 بڕێك دواتر، دەنگەکیان بوو بە غەلبەغەلب. وا بە هەژاوییهو پئی دەکەنین خۆیان پئی
 ڤانه دەگیرا.

گوملکسیز بە توورپیهو گۆراندی:
 - ئیمە هاتووین چاکە لەگەڵ ئەو کابرایە بکەین یان قەشەریی پئی بکەین؟ بئی دەنگ بن...
 گوملکسیز ئۆغلو ئەوەندە بە توورپیهو وای گوت، هەموو بئی دەنگ بوون. ئەو بە هیمنی
 هاتە ژوورەو و دەستی بە لاشیپانە ی دەرگای عەمبارئ گرت و بانگی کرد:
 - مام خەلیل... هیچ مەترسە. لەخۆرا دەترسیتی. خەلک تۆ ناکوژن، خوشیان دەویتی. ئەتۆ
 خراب لەو خەلکە تێگەیی. ئەوانە ئەوەی جوامیرەکانن. وەرە دەرئ. ئەگەر هەز دەکە ی وەرە
 دەرئ، ئەگینا خۆم دیم و دەتهینمە نێو ئەو خەلکە. وەرە دەرئ خەلیل خان...
 هەرچی کردی، مام خەلیل نەهاتە دەرئ. ناخریهەکی گوملکسیز ئۆغلو خۆی خستە نێو
 عەمبارەکەو و لیفەکە لەسەر مام خەلیل لادا. مام خەلیل خۆی وا گرمۆلە کردبۆو بوو
 چنگێکی لی هاتبۆو.

گوملکسیز ئۆغلو ئەو کابرا گرمۆلە بوو بە باوەش هەلگرت. مام خەلیل لە نامیزیدا
 هەر پەلەقاژە ی بوو. هێتایە دەرئ و لەسەر بەفرەکە دانا. مام خەلیل بۆ ساتیک لەوئ لەسەر
 بەفرەکە بئی جوولە مایەو. دواپی بە گومانەو و هیندی و لەسەرەخۆ دەستی کرد بە
 جوولەجوول. لە پێشدا دەستی راستە ی لەسەر بەفرەکە دادا و بڕێک هەستا، دواتر دەستی
 چەپە ی دادا و چەند جارێک سەیری لای راست و چەپی خۆی کرد و هەستا. کە تەواو هەستایە
 سەر پێیان، ساتیک لە حالیک دا خێرا خێرا چاوی دەترووکاندن، سەیریکی خەلکەکە ی کرد.
 چاوەرئ بوو حەشیمەتەکە پەلاماری بدەن و لیتی دەن. ئیدی دلتیا بوو لەوەی کاریان بەسەریهەو
 نییه، بەلام هەر چاوەروانیش بوو. هیوایهک...

كاتى مام خەللىل لە نىۆ ئاپۆزراى جەماوەرەكەدا ئاوا چاوەروان بوو، گوملكسىز ئۇغلۆ ھاتە پېشەوہ و بن پىلى گرت:

- سەير بکە مام خەللىل... خۆ دىتت. ھەموو خەلکى گوند شەوہتا لىرەن. تەنانەت ژن و مندالەکانىش. ئەو بەچاوى خۆت بىنىت ھىچ کارىان بەسەر تەوہ نىيە. تازە، ھەتا ئەمن زىندوو، کەس ناوێرى پەنجەيە کىشت لى بدا. تەنانەت لە گولىشت کالتر پى بلین و بلین پشتى چاوت برۆيە.

بانگى کورەكەى کرد:

- رۆلە ئەحمەد. وەرە و دەستەکانى مام خەللىل ماچ بکە.

کورەكەى بەغاردان ھات و دەستى مام خەللىلى گرت و ماچى کرد.

- وەرە حاجى ئەتۆش دەستى بابت ماچ بکە.

حاجىش ماچى کرد. ناخري، کچان و کورە گەنجەکانىش بە بزەبز دەھاتن و دەستى مام خەللىيان ماچ دەکرد. گوملكسىز ئۇغلۆ گوتى:

- كاك خەللىل گەورەى ئىمەيە. بابى ئىمەيە، بەلام جارى بەسيەتى. لە سەرمان ھەلەدەلەرژى. ئەوانى دىكە سەبى دىن و دەستى ماچ دەكەن.

ھەر بە راستىش مام خەللىل ەك مێژۆكە دەلەرژى. گوملكسىز ئۇغلۆ، ھەليگرت و لەو جىوبانەدا كە فاتى بۆى پاختىبوو، درىژى کردەوہ و گوتى:

- خودا بىتپارێژى مام خەللىل. ئەتۆ باپەرەى ئەو گوندەى. خودا سايەت لەسەرمان كەم نەكا. خەلگەكە بە گالتە و پىكەنىنەوہ بلاوہيان کرد.

***

مام خەللىل لە ناخى خۆيدا ھەستى بە بۆشايەك دەکرد. كەوابوو خەلگ نەياندەويست بىكوژن؟ ئەو چۆن بوو؟ ئەى كى تووشى ئەو بەلایەى عادىل ئەفەنىيى کردبوون؟ ئەو كى بوو ئەوانى كاتىك بردبووہ لۆكە رىنەوہ، كە لۆكە نەمابوو و گوندییەكانى دىكەش نىوہى كارى خۆيانيان کردبوو؟ ئەى كى بوو سەبارەت بە پەيامەكەى ئىزگىل درۆى لەگەل کردبوون؟

ئەوانە ئەمرۆ كلاًويان لەسەر نام. سەبى دىن و لەتوكۆم دەكەن. بە چىژ و لەزەتەوہ دەمنەنجن. ئەو گوملكسىزەش زۆر خراپى سەير دەکردم. نا، نا، ئەگەر ويستبايان بمكوژن، سى و دوويان لى نەدەكرد. بەخوای تا قىيامەتیش ناتوانن كارى وا بكەن. خۆ ئەو گوندییانە دەمار و

غیره تیان نییه. ئەو بەرازانە خوینی پیاوہ تییان بە دەماردا ناگەرێ. دلێشیان لەبری خوین ناوی تێدا یە. ئەگەر هەموو ژنەکانیان لێ بستینی و لەبەر چاویان دەریتیان لەپێ داکەنی و هەتا شوێ لێ گۆرەپانە هەلیانەپرێنی، دیسان مەقیان لێوہ نایە. چیت حەز لێیە پێیان بکە. هەر بەلایەکی دەخوای بەسەریان بێنە دیسان وستیەیان نایە.

"بیری لێ بکەنەوہ... ئەوانە درەنگ دەبەیتە چوکوراوا. قۆزاخە لۆکە یەکی ش چییە دەستیان ناکەوێ و لەو سۆنگە یەوہ قەرزەکانی عادیل ئەفەنیشیان پێ نادریتەوہ. ئەوہ نەدەش بە ترسەوہ چاوەرپێی هاتنی عادیل ئەفەنی دەکەن هەر دەلێتی چاوەرپێی نێزرائیلن. هەر دەلێتی هەموو ئەو گەواد و سۆزانیانە لە چاوەروانییا خەریکن شیت دەبن...

دواییش هەلەدەستن و دین و دەستی مام خەلیل کە ئەو هەمووہ خراپە یە لە گەل کردوون، ملچە ملچە ماچی دەکەن. هەمی بێ ویژدانینە، هەمی بێ ناموسینە، هەمی کافر ی بێ دین و نیمان. کە لاکیشتان بۆوہی نابێ نوێژی لەسەر بکری."

زۆر تەریق ببۆوہ. کورە کە ی دوو جار ان بۆ ترخینە خواردنی بانگی کرد. مام خەلیل نەیتوانی سەری لە بن لێفە کە ی بێنیتە دەری. قسە ی خۆمان بێ چیشتە کەش بۆنێکی خۆشی لێوہ دەهات. ئای لەو چیشتە خۆشە ی...

ئەوان شۆرباوە کە یان خوارد و تەواویان کرد. مام خەلیل لە بن لێفە کە یەوہ ملی دەکیشا و چاوەرپێ بوو ئەوان بن ناگردانە کە چۆل بکەن. ناخریە کە ی دیتی کە تەنیا مندالێکی بچووک لە تەیشت ناگردانە کەوہ ماوە تەوہ. دەسبەجێ هاتە دەری و پرایکردەوہ عەمبارە کە و خزیەوہ قوژبەنێکەوہ. بە نالینەوہ گوتی:

- پۆلە حاجی. جیۆیانە کە ی من لە تەنیشت ناگردانە کە هەلگرەو بۆمی بێنە ئێرە.

حاجی هات و نوێنەکانی بۆ هینایە عەمبارە کە و لە جینی جارانی رابجستەوہ و گوتی:

- ها وەرە بنوو بابە.

مام خەلیل پرسى:

- لەو شۆرباوە خوش و بەتامە هیچت بۆ هیشتوومەوہ پۆلە؟

- بۆم راگرتووی بابە. چۆن بۆت راناگرم. چما نازام ئەتۆ ئەندەشت شۆرباوی گەرم پێ

خۆشە؟

مام خەلیل بە پەلە گوتی:

- دە ی بیهینە... بیهینە...

ههروا كه به پهلهپهل ده بخوارد گوتی:

- یانی ناوا... ناوا... كه وابوو ناوا.. رۆلهم حاجی، نه تۆ كورپكى بى غیره تى. نه گهر له جى تۆ بوايم، نهو شورباوه گهرم و خوشه مه ده دا به مام خهليل. چونكه مام خهليل دوژمنى قهسته سهرى من بوو. نيمى درهنگ بردبووه لۆكه چينى. ههر بۆيهش ناوا به ترسهوه چاوه پى عاديل نه فەنين ههر ده لى چاوه پى نيزايلين. ده زانى چيان به من گوت؟ گوتيان مام خهليل، نه تۆ خراپهت له گه ل نيمه دا كرد، برسيت كردين، نانت برين و نابرووشت بردين، به لām نيمه ديسان ده ست ماچ ده كهين.

حاجى ههولتى دا هيتورى بكاتهوه و وه لāmى دا يهوه:

- خه لگ تۆ به خهتابار نازانن. كوئخا به خهتابار ده زانن. بۆيهش ده ستى تۆ ماچ ده كهين. نيدى نهوجار ده زانى مام خهليل بۆچى توو پيه. گونديه كان به شياوى نهوهيان نه زانيبوو تى هه لدهن.

بيتهنگيه كى قول به سهرياندا زال بوون. مام خهليل گوتى:

- ها وهره نهو قاپه شورباوه وهرگره و له بهر چاوم ون به حاجيه چلمن. شاخ نه توش بى ناموسيك نى وهك نهو خه لكه؟

حاجى گوتى:

- بابه، نه گهر نهو خه لكه تۆيان به خهتابار زانيبايه، ورد ورديان ده كردى. نهو خه لكه زۆر پز له تۆ ده گرن.

مام خهليل به دهنگيكى پر له پارانهوه گوتى:

- راست ده كهى رۆله.

حاجى گوتى:

- به خوداى راست ده كهى بابه.

مام خهليل له دلبيهوه درعاى بۆ حاجى كرد:

- دهى خودا له ههردوو دنيا رزگارت بكا رۆلهم...

حاجى ناخيكى قولتى هه لگيشا:

- نامين...

مام خهليل ليفه كهى به سه سهرى خۆيدا كيشا و ديسانيش ترسى ديكى هينايهوه دلى خۆى. وه بير خۆى هينايهوه كه گونديه كان دهيكوژن. بيرى له وه كردهوه كه، پيشتر ههر

دەوتىنى، چەندە دەترسا. ئىستايەك دوو سەعاتان ھەوتلى دا ھەتا دېمەنى جەستە خوتىناويىيەكەى خۆى ھىتايە پىش چاوى. كەچى جارائ ئەو دېمەنە ھەموو گىيانى دىتايە لەرزىن و زراوى دەبرد. لە بۆشايىيەكى گەورەدا مابۆو و ئازارى دەچىشت. خۆزگە توانىباى بگرىي... زۆ لە مېش بوو نەيتوانىبوو بگرى. لەوانەيە پازدە سالتىك دەبوو. بىرى كەردەو لەوانەيە مەرگ ھەر شتىكى ئاوا بى. جىنگلى دەدا. بىرى لە ھەر شتىك دەكەردەو دەستى بۆ ھەر كوتىيەك دەبرد، بۆشايىيەكى بى سنوور بوو. دەيەويشت بىر واتە دەرى و ھاوار بكا.

لە دەرەو، لە دەشتىو، دەنگى لوورە لوور دەھات. تۆفان و باھۆز سەرى بە دەشت و دەردا دەكوتا. پىدەشتەكە پىر بوو لە وىرەو و گفە و ھاشوھوشى با. دەشتە پىر لە بەفر و بەستەلەكە وەك زەربايەكى گەورەى ھەوسار پىچاوا و بوو. ساتىك ھەستى راگرت و گوتى لە دەنگەكانى دەشت ھەلخست. بىرى لەو بوونەوەرەنە كەردەو كە لەوتىدا بوون. لەو ھەشەوتىكا دىيەست دەبوو بەرد. نەيدەتوانى لە دەرەو بىنەيتەو. ئەگەر مابايەو، لە چاوترووكانىكا دەيەست دەبوو بەرد. كەوابوو گورگ و پىر و ورج و دەعباى كىتوى چىيان دەكرد؟ بالئەكان؟ يان ئەو ھەتايەنى لە قەلشتى رەوژەكانى ئەو چىا سەرىتەمانەدا بوون؟ ئاخۆ ئەو كۆترە سىپىيانە؟ يان بالئەدى بارانۆكە؟...

بە دەنگىكى بەرز گوتى:

- لە بەرامبەر ئەو بەفر و بۆرانەدا و لە زستانەدا ھىچ بوونەوەرەك خۆى رانەگري. خودايە گيان خۆت ئەو ھەموو مەخلوقەت بپارىزە. ئەوانە مندالتى تۆن. بەرھەمى زەھمەت و نوورى چاوى تۆن. ھەر بۆخۆت بپانپارىزە.

بالئە و مىروو و سۆرە چا و كوورەكەيەكان و دەلەك و بزنەكىتوى و مامزەكان، شىوئى ژيانىان و زاو و زىيان و شىر دانەكەيان و لەو ساتەدا بازەبوونىيانى لەو بەفرەدا ھىتايە بەرچاوى. دوايش ھەستى بە بۆشايىيەك كەرد و بى ھىز كەوت. خەرىك بوو پشورى رادەو ھەستا. ماوئەكى زۆر، بە ھالەتتىكى وەك ئاويلەكان خۆى لەبەردەم دىواری تارىكىدا بىنەيتەو. ھەوتلى دا لەو بۆشايىيە دەرباز بى. ھەرچى پتر ھەوتلى دەدا، زىاتر بە بۆشايى و تەنيابى و بىكەسىدا رۆدەچوو. لە ئاكا و پالېشت و دەسگرەيەكى دۆزىيەو. رىگەى رزگار بوون و رۆچنەى ھىوايەكى وەك گۆلەيەكى تىشك لە پىش چاوەكانى تەقيەو... خەلگ بۆ تىيان ھەلئەداي؟... بۆچى نەيانكروشتى؟ ھەى بى ناموسىنە، ھەى ھىچ و پوچىنە. ھەى دۆژمنە بۆق لە زگەكان، ھەى گورگەكانى زەوى و ئاسمان. شەياتىنى زەوى و ئاسمانىش ئەو ھەيان بە

زەيندا نەدەھات. ئەو گوندانە دەلەين چى؟ غەرزىم بە خىزمەتتان: دەلەين ئەتۆ ئەو نەدە ھىچ و پوۋچى، تەنەت نىمە خەزناكەين دەستمان پىت گىلاۋ بى. ئەوان ئەمەن بە ھىچ دانائىن. تەنەت بە پەپە كايە كىشىم دانائىن و دەلەين مام خەلىل، ئەگەر ئەو سوۋكايە تىيەنە نەتكۈزى، دەي بە نازار و داخوۋە بىرە. چىي دىكەش دەلەين؟ دەلەين مام خەلىل، دواي ئەوۋى لەمەودوا ھەموو خەلگى ئاۋايى بەتۆ رادەبۆيرن. ھەتا تۆمان ھەي خەلگى ئاۋايى ئىدى پىتۈستىيان بە شايبى و گۆشەند و رابواردن و كايە و گەمە نىيە. ھەر جىنپو بە تۆ دەدەن و پىدەكەنن. ئەو گوندىيانە ناتكۈرن، بەلام تۆلەيەكت لى دەكەنەۋە ھەزار جاران خۆزگە بە مردن. ئەگەر ئەوۋەيان نەكردبايە و ھەزار جاريان كوشتىبام و زىندوويان كىرەبامەۋە، ھىشتا پىم خۆشتر بوو. ئىستا لەو بەفر و بۆرانەدا خودا دەزانى ئەوان نەنۋوستورن. چما دەخەن؟ دانىشتورن و باسى مام خەلىلى دەكەن. فەر و زىكرىيان لاي مام خەلىلە. ئاۋى مام خەلىلىيان لە زار ناكەۋى. ئاخىر يەككىيان پەيدا كىر دانىشتن باسى بىكەن و تۆلەي لى بىكەنەۋە...

گويم دەزىنگىتەۋە: كە پاشەملى باسى بىيادەم نەكەن، چما لە خۆرا گوپچەكت دەزىنگىتەۋە؟ بۆ تۆلە كىرەنەۋە مەخسەرەي دەكەن. بۆ نەيانكۈشت؟ لەبەر ئەوۋى ھەتا دوايىن ھەناسەي ژيانى، ھەتا رۆژى قىيامەتى مەخسەرەي پى بىكەن. ئەي لەو بەرازانە؟ دۈژمىنى قەستە سەرن. ۋەك وشت بە كىن و بوغزن. ھەي كافرىنە."

بېرىك سوكنايى ھاتبۇو. بۆشايبەكەي ناخى لەنار چوۋبوو. خەۋى لى كەۋت. كەپەي بەيەنى لە خەۋى ھەستا. بە دزىبەۋە لە غەمبارەكەۋە ملىكى كىشا. بوۋكەكەي لە تەنىشت ئاگردانەكەۋە دانىشتبۇو و خەرىك بوۋ چىشتى لى دەنا. بۆنى كىر. ترخىنە بوو. "ئەو دەزانى مام خەلىل كەيفى بە ترخىنە دى. چما لىي دەنى؟ تۆلە دەكاتەۋە. دواي ئەوۋى ئىدى لەو مالەدا ترخىنە لى نائىتەۋە. ھالەتتىكى گەپچارپانە لە روخسارى بوۋكەكەيدا ديار بوو. لە دلى خۆيدا خەرىكە گالتەي پى دەكا. سەيرى ئەو مىندالانەي... توتكە سەگىنە. ئەۋانىش لە بىنەۋە خەرىكەن پىدەكەنن. بە مام خەلىل پى دەكەنن. "بېرىك دواتر حاجى ۋەژور كەۋت. نوقمى شادى بوو. زارى تا بن گوپى داپچىرپىۋو: "ناخ حاجىيە چلەن، ئەۋىش بەبابى خۆي پى دەكەنى. ئەو كۆپەي بە شىرى پەلەۋەر گەۋرەم كىر. لە زارى خۆم گىراپەۋە. حاجى، ئەتۆش خەرىكە بە بابت پى دەكەنى؟"

چارى لە ژىللە ھاتن و بە توۋرەيىۋە گۇراندى:
- حاجى ئەۋە بە چى پى دەكەنى؟ خەرىكى گالتەم...

له ناکاو بیدەنگ بوو و دەنگی نەرمتر کردەوه و گوتی:

- کوپى خۆم حاجى گيان.

دەترسا پرسىارى بکا، بەلام نەشتوانى دان بەخۆيا بگرى و لەسەرى پۆيى:

- کوپم حاجى گيان. وەرە لای خۆم. بابت دەيهوى شتيکت لى بپرسى. وەرە کوپە باشەکەى

خۆم.

حاجى پىي سەير بوو بابى بۆ وا له ناکاو گۆرا. له عەمبارەکە چووه پيش. له دەرگای

مالەکەوه بەفر دەهاته ژوورەوه و تۆزیکيش رووناکايى.

- رۆله له کوپوه دى؟ سەر و پدين و برۆکانت بەستوويهتى. لەو بەفر و بۆرانەدا له چى

دەگەپى رۆله؟ سەرمات دەبى. لەو سەرما و سەخلەتەدا وەرە مەکەوه، نەخۆش دەکەوى

کوپى خۆم. له کوپى دىهوه؟ دەنگ و باسى عاديل؟

حاجى گوتى:

- گوندييه کان چاوه پرين. عاديل هيشتا نەهاتووه.

- ئەى خولیکى نيو ناوايىت لى دا؟ کيت دى؟ دەلین چى؟

- جا بلین چى بابە گيان. دانیشتون و چاوه پرين. له چاوه پوانيدا خەريکن شيت دەبن.

- تاشباش دەلى چى؟ مەمەد تاشباش نۆغلو؟

- جا بلى چى بابە. يەك پشوو جنيو بە گوندييه کان دەدا و قسەيان پى دەلى.

گوندييه کانیش بۆ نەوى گوتيان لى نەبى، هەر گوتيان داخن. خۆزگە گوللەيەکم ویکەوى و

گويم له يەك قسەى تاشباش نۆغلو نەبى.

مام خەليل قسەى بە کوپەکەى پرى و گوتى:

- جارى وەرە. پرىک وەرە لام رۆله. دەمهوى شتيکت لى بپرسم.

حاجى له دەلاقەکەى عەمبارەکەوه بەرەو لای بابى داهاهتەوه:

- فەرموو بابە.

مام خەليل بە نحم نحم گوتى:

- رۆله حاجى، ئەو گوندييانه دوى شهوى هەتا بەيانى، باسى منيان کردووه. وام

بيستووه. کەرەى بەيانى دورسون ليتج شۆر، هاتبوو دەستم ماچ بکا. گوتى: گوندييه کان

هەتا بەيانى نەنووستون. هەر باسى منيان کردووه و پیکەنيون. بەو جۆرە تۆلەى خۆيان

له من دەکەنەوه. وا نيهه؟

حاجی گوتی:

- بابە، چما شیت بووی؟

حاجی بیرى بۆ هیئندى شت دەچوو، بەلام نەیدەزانى چیه؟ لەسەرى پۆبى:

- گوندییه کان بۆ دەبى باسى تۆ بکەن؟ بۆ دەبى بەتۆ پى بکەن؟ ئەوان بە دەردى خۆیانەوه دەنالینن. لە خەم و خەفەتى هاتنى عادیل ئەفەندىدا خەریکە شیت دەبن. ئەوان چما تاقەتى پیکەنینان هەیه تابه تۆ پى بکەن؟ هیئندە پیتش مەبەوه بەرخۆت. گوندییه کان چ کاریان بەتۆیه. هەر لەبیریشیان نەماوى. ئەمن لە هیچ کوێک تەنانەت یەك قسەشم لەسەر تۆ نەبیستوه. "دورسوون لیچ شۆر" کەرەى بەیانى بۆ هاتۆتە ئێره؟ ئەو هەر قەت نایەتە مالى ئیمە... بابە پروات بى گوندییه کان قەت بەتۆ پیتە کەنیون. هەر کەشیش وای گوت پروا مەکە.

مام خەلیل ئەوەندەى تینى هەبوو گوراندى:

- بى دەنگ بە هەى چلەن. حاجییه درۆزن. ئیدى نەمدوینى...

لەبەرچاوم ون بە.

حاجی گوتی:

- بابە، ئەو شیت بووی.

و وەدەر کەوت.

مام خەلیل هیژى لەبەردا نەماوو. لە جیۆبانە کەیدا کەوت. نیوه گیان ببوو. بەدەستى راستى خۆى، دەستى چەپەى گرت و گوشى. دواى باسكى خۆى گرت. بە هانکەهانکەوه لەبەرەخۆیهوه دەبیۆلاند.

بووکە کەى شۆرباوى بۆ هیئا. مام خەلیل نەبخوارد. بووکە کەى دایە بەر جنىوان. بووکە هیچى نەگوت و بەوەش ئەوەندەى دیکە شیت بوو.

مام خەلیل هەتا ئىوارى هەروا جینگلی دەدا. دەتگوت گیانى دەردەچى. بیرى لە پۆزانى رابردوو کردەوه. لە رینگى و چەتەییەکانى و لەو ئەسپانەى دزیبونى. لە کینگەى لۆکە و لە تف کردنى گوندییه کان لە دەموچاوى. بیرى لە هەموو شتێک کردەوه. نەیتوانى لە هیچ کوێ پالپشتیک بۆ خۆى بدۆزیتەوه. هەموو گوندەکە و لە هەموو دنیا. بەفر و بۆران و سەرمای بە دۆژمنى خۆ دانا، بەلام دیسانیش نەبوو. پەناى بردە بەر خودا. دوعای کرد. برێک وەخۆى هاتەوه. خراپە کارییه کانى هیئایهوه پیتش چاوى. بیرى لە جەحەندەم کردەوه. لە سووتانى لە جەحەندەم دا. لە بەربوونەوهى لەسەر پرده کەى سیراتهوه بۆ نێو دەریای ناگر... لەگەڵ هەمووى

نهوانه شدا بیرى نهوئى گوندیسه کان نهیانکوشتبوو و گالتهشیان پی کردبوو، له میښکی نه ده چوه دهره وه.

له ناکاو بیریک به چیژنکی سامناکوه هه موو گیانی داگرت. له ناکاو له جیهه کهى دهره پری و له عه مباری وده دهر کهوت. پیده کهنى. یه که به یه که نهوه کانی له نامیز گرت و ماچی کردن. ته نانهت بوو که کهشى ماچ کرد. خه ریک بوو له برسان دهره مرد. گوئی:

- بوو که جوانه کهم. بوو که ره سه نه کهم. شتیکم لیّت دهوئ. ترخینه یه کم بو لیّ بنی و پونیشی زور تی بکه. ته عناشی لیّ ده. با بۆن و بهرامه یه کی هه بی، هه موو ناوایی داگری. نه گهر بیبهری سوورت ده سکهوت توژیکیشى لهو تی که. بۆمى ده کهى بوو که کهم؟

فاتى گوئی:

- چۆن نایکه م با به. زور زور به تامتر له وهى ده لیّ، لیّ ده نیم. مام خلیل دلی خوش بوو و ده ستی به سه ریدا هیئا. گوئی:

- با نه من بچم خولیک به نیر ناواییدا لیّ بدهم. با بزانم بهو به فره گونده که چۆنه. له بیرم چۆنه وه. با بچم بیبینم.

چاوه کانی ترووسکه یه کی فیلبازانه ی پیوه بوو. گیانیکی به بهردا هاتبۆوه. فاتى به خۆی گوت:

- بیست سال له مه بهر ناوا بوو. ئیستا دیسانیش وای لیّ هاتتۆوه.

مام خلیل گورج خۆی خسته ده ری. باهۆز و ره شه بایه که ورده ورده زیاتر ده بوو. دیار بوو دیار بوو شه وی بارنیکى توندی پیوه ده بی. له دهره وه زینده وه ریک دیار نه بوو. ورده ورده به سه ر به فره به ستوه که دا ده پۆی. له مه وداى نیتوان ماله کاندایه یچ بوونه وه ریک دیار نه بوو. ههوا بولیل بوو. هه موو گونده که گه را. ته نیا یه که شتی ده ویست. هه ره نه وه نده ی بهس بوو یه که نه فره ی گونده که بیبینی. له بهر ده می ده رگای ماله کان راوه ستا، به لام که سن نه وی نه دی. ته نانهت مندالیکیش سه ری به ده ریدا نه ده کرد. ناخری چوو و له ماله که ی تاشباش ئوغلوی دا. تاشباش ده رگای کرده وه. روخساره مرچ و مۆنه که ی تاشباش به دیتنى مام خلیل گه شایه وه.

گوئی:

- فره موو مام خلیل. به خیر بی. خیر و به ره که تت هیئا. ده نگ و باست؟

مام خلیل گوئی:

- نامه‌وی دانیشم رۆله. ده‌مه‌ویچ شتیکت لی بیرسم. گوتم با ده‌وریکی نیودی لی بدهم.
مال به مائی نهو گونده بکه‌م... دلم بۆ گنده که توند بیوو... گوتم با بچم شتیك له
تاشباش‌که‌ی خۆم بیرسم. گوتم، "تاشباش خۆشی ده‌ویم."

- نه‌ی دیاره مام خه‌لیل، خۆشم ده‌ویتی.

- عادیل له‌وانه‌یه بی؟ بی و گونده که تالان بکا؟

تاشباش نیوچارانی تیك نا. نهو شاگره‌ی له ناگردانه‌که‌دا بوو، لایه‌کی نهو ده‌موچاره‌ی
پرووناك ده‌کرده‌وه. گوتی:

- مام خه‌لیل... دی و دار و نه‌دارمان ده‌با. چاریش نییه. فەرموو وەرە ژورره‌وه.

- جارێ خه‌ریکم پیاسه‌ی ده‌که‌م. دوا‌یی دیم... دوا‌یی دیم تاشباش‌ی خۆم. گه‌ردنم نازاد
بکه.

کاتی گه‌ردن نازایی ده‌خواست، دلی خۆش بوو. چاره‌پیتی دژکرده‌وه‌ی تاشباش بوو. تاشباش
به‌بی نه‌وه‌ی گوئی بداتی گوتی:

- چما ده‌ته‌وی بجیته شوینیك مام خه‌لیل؟

مام خه‌لیل به خه‌فه‌ته‌وه گوتی:

- نا، رۆله، به‌و ته‌مه‌نه‌وه بۆ کوێ، به‌و به‌فر و بۆرانه ده‌توانم بچمه کوێ؟ هه‌ر وا گوتم...

ده‌نگه‌که‌ی له‌بزیکی ته‌وساوی پیوه دیار بوو. گوتی:

خودا سه‌لامه‌تت بکا تاشباش. وه‌رسوو‌رایه‌وه‌و رۆی.

نه‌مجاره‌یان نه‌یگوتبوو تاشباش‌ی من. له‌بزیکی رقاوی هه‌بوو. ده‌تگوت ده‌یه‌وی
بلی: "پیتان... پیتان ده‌لیم." تاشباش‌یش هه‌ستی به‌وه کرد.

که ده‌هاته‌وه مائی، له دووره‌وه بۆنی ترخینه‌که‌ی به‌سه‌ردا هات. ده‌ست و پێ و گوێچکه‌ی
له‌سه‌رما سڤ بیوون. سینله‌کانیشی به‌فر دایه‌وشی‌بیوون. له‌به‌ر ده‌رگا که به‌فری سه‌ر و ردینی لی
کرده‌وه و وه‌ژوو‌ر که‌وت. فاقه به‌ دلێکی خۆشه‌وه گوتی:

- بابه، ترخینه‌یه‌کم بۆ لی‌ناوی له ژیاغدا شتی وام لی‌نه‌ناوه.

مام خه‌لیل دیسانیش ده‌ستی به‌سه‌ریدا هینایه‌وه و ماچی کرد. نه‌وه‌کانیشی یه‌ک به‌ یه‌ک له
باوه‌ش گرت و ماچی کردن. کوپه‌که‌شی له‌باوه‌ش گرت و ماچی کرد و بۆنی پیوه کرد. دوا‌یی
ده‌موده‌ست له‌سه‌ر سفه‌ره‌که دانیش. هه‌ر که‌وچکیکی بۆ زاری ده‌برد، له‌ چیژ و له‌زه‌تی‌که‌وه
ده‌یگوت: "نۆخه‌یش". "نۆخه‌یش ناخوا ده‌ستت خۆش بی کچم. نه‌منیش له ژیاغدا چیشتی وا

به تامم نه خوارد بوو، کچم." له گڼل ته واکړدنی چيسته که، د سبه جی خزی خسته وه نيو
عه مباره که و چووه نيو نوينه کانييه وه و ليفه که ی به سه رخویدا کيتشا.

شهوگار شق ببوو. له ماوه يک له وه پيشه وه مام خلیل گوئی هه لڅستبوو. "لييان گهړی
با بنون. جوان بځهون. بځهون با بزائن مام خلیل چييه و کييه. مام خلیل بزيان د هسه لميټی." "
مام خلیل تهنات گوئی له ترپه ی پټی ميروولش ده بوو. شانازی به و گوټچکه يه شه وه
ده کرد. نه وه هر نه و گوټچکه يه بوو که نه وی کرد بووه سهرده سته ی چه ته گانی نه سلان ناغا.
نيستاش هه ناسه ی خه وتوه کانی هه لده س نگانده. هه ناسه ی نه و ی نه نووستوه جياوازه له گڼل
هه ناسه کيشانی نه و ی له خه وټکی قورس دايه. چاوهړتی بيستنی هه ناسه يک بوو که نيشانه ی
خه وټکی قوول بی. سات به سات شادييه که ی ناخی زيادی ده کرد. هم چاوهړوان بوو و هه ميس
به زه همت خو له گوزانيگوتن و سه ما کردن ده بوارد. کاتي يه که مين که له شيرته کان، واته
که له شيرته کانی نيوه شه وټی خوټنديان، ديتی چووکترين جووله نييه. هه مووان له شيرن خه وټدا
بوون. ده تگوت خوټی مردووانت به سه ردا کردوون.

"ياللا ده ی مام خلیل، باشرين دهر فته. ده بی مام خلیل بناسن. بزائن مام خلیل
کييه."

که ناوی خزی دينا، که يفی ساز ده بوو. له رزينيټکی خوټی له ناخی خوټدا هه ست پی
ده کرد. به بی نه و ی به ناستم خشپه و ترپه ی بی، له عه مباره که دهر پريه دهر وه. له ميټبوو،
له سهرده می نه سلان ناغاوه، په سته کيټکی ده ستچنی هه بوو، ده ستکاری کورده گانی نوژوون
يايلا بوو که نه يده هيشت هيچ که س ده ستی بؤ بهړی. له يه خدانه که دا و له بن هه موو
شته گانه وه و له نيوان پرياسکه کانی جيازه کاندو بوو. چوو و به خيړایي دهر يهټنا. چه که
لبداييه کانيشی له پشت دهر گاکه وه دانرا بوون. نه وانيشی له پی کردن. هر هه موو نه و کارانه له
چاو ترووکانيکا بوون. ده چووه دهری. له گڼل وه ده که وتنه که ی، کرپوه و ره شه بايه که که وخت بوو
به عه رزی دا بدا، به پرييه وه هات. چهند جاران به هيزی کرپوه و بؤرانه که، به لادا هات. خزی
گرته وه؛ "به له عنه ت بی، مام خلیل زوری له و به فر و بؤرانه ديتوه. وا نييه؟" تفت
هه لاويشتبايه ديه ست. هر ده تگوت تيره گوندي يالاک نييه و قه راغ ده شتاي نييه و
ده تگوت نه و کاولبووه له سه ر لووتکه ی چياي ته که چه ويه.

داره که ی له ماله وه له بير چوبوو. هيچ خواردن و پيخوريشی هه لته گرتبوو. رټيواری بی
پيخور و نان و شه قارته، چ به لا و نه هه مته ييه که خراپه نه و ی به سه ر دی.

به‌بی نه‌وی ده‌نگی ده‌رگاکه بی، دیسان چۆره نیو ماله‌که‌وه. نان له سفره و په‌نیریش له کوپه‌که‌دا بوو، هه‌ل‌یگرت و له ده‌سرۆکه‌یه‌کی پیتجا و له پشتی توند کرد. داره‌که‌شی که له پشت ده‌رگاکه‌وه بوو، هه‌ل‌گرت و به‌بی ده‌نگی و ده‌ره‌ کهوت.

بۆزانه‌که ورده ورده وه‌خشیت ده‌بوو. دیسانیش وه‌ک به‌ردێک به‌ده‌موچاروی کهوت. گوئی نه‌دایه. به‌هه‌نگای خیرا و پشت له با و بۆزانه توو‌په‌که، وه‌پێ کهوت. مام خه‌لیل ده‌یویست پێ و راست به‌ره‌و باشوور پروا.

ئهو ده‌مه‌ی له عه‌مباره‌که‌دا گوئی له ده‌نگی هه‌ناسه‌ی نوستوه‌کان هه‌ل‌ده‌خست، هه‌ستی کردبوو تۆفاتیکی پێ له به‌لا و نه‌هامه‌تی له ده‌ره‌وه و له ده‌شته‌که‌دا شیتانه ده‌لووریتنی، به‌لام نه‌یتوانی‌بوو مه‌زنه‌ی نه‌وه بکا ناخۆ با و بۆزانه‌که ئاوا به‌ توو‌په‌یه‌وه هورورژم دیتنی. تاریکه‌سه‌لاتیک بوو هه‌ر مه‌پرسه. ماله‌کان به‌ زه‌حمه‌ت ده‌بینران.

"ده‌ی باشه. له پشته‌وه له که‌په‌نکه‌که‌ی ده‌دا. ئهو که‌په‌نکه‌ ده‌تگوت به‌رده‌. ده‌ست و نه‌خشی کورده‌کانه. تۆزقالتیک سه‌رما چیه‌ کاری لی ناکا."

که له گونده‌که و ده‌ره‌ کهوت، له نیو با و بۆزانی‌که‌دا که شیتانه له هه‌ر چوار لاره هورورژمی دینا، گرفتار بوو. ساتیک ته‌نانه‌ت نه‌یتوانی هه‌نگاوێکی‌ش هه‌ل‌یتنی. بیریکی هیواپراوانه وه‌ک برووسکه‌یه‌ک به‌ مێشکی‌دا تێپه‌ری: "چۆنه بگه‌ریته‌وه؟" که‌چی دیسانیش خۆش‌حالی‌یه‌که‌ی زāl بۆوه. "به‌یانی گوندیه‌کان له خه‌وی هه‌ل‌ده‌ست و ده‌بینن مام خه‌لیل نه‌ماوه... به‌لێ، سه‌یر ده‌که‌ن مام خه‌لیل دیار نییه. له خۆیان ده‌پرسن له‌و به‌فر و بۆزانه‌دا چۆن پۆیه‌؟ نه‌گه‌ر پۆیشته‌وه به‌ره‌و مه‌رگ پۆیشته‌وه و نه‌گه‌ر نه‌شپۆیه‌، ناخۆ بۆته دووکه‌ل و به‌ ئاسمانیدا پۆیشته‌وه یان بۆته ئار و عه‌رز قووتی داوه." سه‌رسوور‌په‌ییه‌که‌ی گوندیه‌کانی هینایه پێش چاوی. ئهو هیژه‌ی له ناخیدا بوو هه‌ل‌چوو و مچوپ‌که‌ی گه‌رم هه‌موو جه‌سته‌ی ته‌نیه‌وه.

به‌ ده‌نگێکی به‌رز گوئی: "کوپه‌ هه‌رچی ده‌بی با به‌بی چش. ئیستا که گیانی شیرنتت توو‌ر داوه‌ته ده‌ره‌وه، لێگه‌رپێ با له‌وه‌ش خراپتر بی. ته‌نانه‌ت ئهو ئاسمانه‌ش یه‌کسه‌ره به‌یتسه به‌فر و به‌سه‌ر زه‌ویه‌که‌دا بباری، یان به‌یتسه بارن و بۆزان و به‌سه‌ر عه‌ره‌که‌دا دارمی."

به‌ دلێکی خۆشه‌وه که‌وته پێ. که له شیوه‌که ئاو‌دیو ده‌بوو، بارنه‌که پێک که‌مه‌تر بۆوه. ئهو دلێ خۆشتر کرد. هه‌نگای خۆشتر کردن: "له هه‌وایه‌کی ئاوا‌دا ده‌بی خیراتر پۆی. نه‌گینا به‌ داهێزراویه‌وه ده‌ته‌سته‌ی و تیدا ده‌چی."

چیی وای نه مابوو ته واور له شیوه که بچیتته ته ختایی، بارنه که نه و نه ده به ته وژم بوو و له هه چوار لاهه هورووژمی کرد، بۆ ماوه یهک ږینگه لى ون کرد. له ناکاو دیتی گه پاره ته وه و بهره و ناوایی هه لده کشتیه وه. ده سبه جی ږینگه لى خوی دوزیه وه و بهره و خواره وه که و ته وه ږی. تینگه یشت ږی لى هه تلله بووه. دیسان به هه له چوو بوو. ناخو مام خه لیلیش هه له ی ده کرد؟... به لى هه له ی کرد بوو... نه گهر نه و بهرده ی دوزیه وه که به بهرد قوته به ناواینگ بوو، ده دیتوانی ږینگه که ی خوی بدوزیتته وه و نه گهر بۆرانه که ش ږینگه خوی کرد بایه وه... به لام له بری نه وه ی که متر بیتته وه هه ده هات و به ته وژمتر ده بوو: "لیی گهری با توندتر بی." بهره و راست چوو و بهره و لای چه پ گه پایه وه، به لام ده یزانی یهک هه نگاویشی بۆ پی شه وه نه ناوه.

درد وژنگ بوو. ترسیک دلای داگرت. چونه بگه ږیتته وه؟ وا له و فکری ترسا که هه موو هیزی بیر کردنه وه ی خو کز کرده وه، به خیرایی پوه و بهرده قوته ۱ وه ږی که وت. له ته به تی سه هوله که له لاملیه وه ده خزانه خواره وه. ملی کیشایه وه ناوه وه. له ناکاو گه یشته شوینیک که ته واور هیمن بوو. بۆران و کړپوه و بارن نهیده گرتته وه. بیرى کرده وه: "نیرانه شوینی ناوای زوره. و اباشه لیتره پشویهک بدهم..."

له سه بهرده که دانیشته.

"نه و خواره شیوه دریژه یه. به هاری بوو که تهرمه که ی کوره که ی وه لى سونبولیان لیتره له بن ږه وژیک دوزیه وه. تازه خمتی لى دابوو. هه ده تگوت کړنوښی بردوه. گرموله بسوو و هه به و جوره ش به سته بوو. بهرده که ی سه ده موجاویان سرپیه وه. ده تگوت پیده که نی. نه و نه ده جوان مابوه هه ده تگوت رایوه شینی وه خه بهر دی. له نه ژمار نایه نه وانه ی له شیوه دریژدا ږه قه لاتوون. هه نه سته یه که به ناسمانه وه بسوو. شه ویکیان کاروان ږینگه که و ته بووه شیوه دریژه وه. کاروانیکى ږی لى ون بوو. جگه له نه سته یه ږینوینی نه بوو. نه وان پوه و نه سته یه کان ږویشته و ږویشته. نیستاش نه گه یه کازیوه. که به هار داهات، هه هه موو کاروانه که یان له شیوه که دا دوزیه وه. نه سپ و نیستر و گویدریژ و بنیاده مه کان به پیوه، هه ده تگوت ناماده ی ږویشتنن.

^۱ ناری نه و بهرده گزپوه. له ده قه فارسییه که دا باسی بهردیک ده کا که وه "ده سکاوتنگ" وایه. بهرپیته ده بووه بهرداونگ. "سنگ هاون". نه من وام بی جوان بوو ناری بنیم بهرده قوته.

مام خەلیل دەیزانی ئەگەر لەو پەناگە و پەسیوە بە نارامی بێتە دەری، لەو خوارەو تووشی با و بۆران و کپێو و بارینێک دەبێ، کە زەویی لەبەری دەلەرزێ. دەیتوانی هەتا بەیانێ لەوی بێنیتەو و بەیانێ وەرێ کەوێ، بەلام نا، نەدەکرا. رێبوار دەبێ رێی خۆی بپڕێ.

بە زەحمەت لە جێی خۆی هەستا. تێگەشت وەرە وەرە خەریکە دەبەستێ. بەخۆی گوت: "باش بوو هەستام."

بەردە قوتە برێک لە خوارترەو بوو. لەو بەریشەو شێوەدرێژە. خۆ ئەگەر هەتا بەیانێ ئەو هەوایە رۆبیا، لەوانەبوو بتوانی لە شێوەکە بپەریتەو.

باشە گوندییەکان دەلێن چی؟ دەلێن بە دەستی خۆی، خۆی خستوووە شێوەدرێژە پڕ لە بەفر و ڕەشەباو و بوووەتە سەھۆڵ و مردوو. ئەگەر بتوانن تەرمەکە لە بەھاریدا دەدۆزنەو. بەستوویەتی و چۆکی داداوە، وەک ئەوێ کپنۆشی بردبێ. نەئەودەم دەلێن چی؟ دەلێن: مام خەلیل، کابرایەکی موسوڵمان بوو. پیاوچاک بوو. ئەوێ لە سەر نوێژی مردوو. سەیرە کە زیندووش بوو سەری بە فەرزێ خوادا نەدەدا...."

هەرچی کردی و کراندی نەیتوانی شوێنی بەردە قوتە بدۆزیتەو. ماوەیەک بە دەوری خۆیدا خولایەو، بەلام گەیشتبوووە راستایی شێوەکە. ئەگەر رێستبای بگەریتەو، هەتا بەیانیش نەیدەتوانی ئەو هەورازە بپڕێ کە پێیدا ھاتبوو خوارێ... بە ھەموو تێنی خۆیەو دەبوست بێتە سەر ئەوێ کەسیرە دەبێ و دەبەستێ و دەمرێ و هەتا بەھارێش لەو تەختایی شێوەدرێژدا و لە بن بەفریدا دەمینیتەو. لە ناکارا پڕواشی ھێنا. لە لای چەپی شێوە درێژەو، دارستانیکی کاژ ھەبوو و خۆشی شقارتەییکی لە گیرفانیدا بوو. پڕ بوو. ھەلنەپچرا بوو. لە مالتی دزیبووی. لەو شوێنە فاتە شاردبوویەو. مام خەللی سەردەستە چەتە و رێگران، ئەگەر نەتوانی قوتوو شقارتەیک کە ژنی، ئەویش ژنیکی کە لە مالتەکە ئەو دایە، تاقەتی کردوو، بدۆزیتەو، دەبێ ناری خۆی بگۆڕێ. ئەگەر بەفر و وەیشوو مە بیکاتە قیامەتیش، ھەر ئەوەندە بەسە مام خەلیل باوەشێک پووش و پەلەش بدۆزیتەو. خۆی دەزانێ چۆن ناگر دەکاتەو."

ئەو بابوێرانی لە دەشتەو ھەلێ کردبوو، لە تەختایی شێوەکەدا زۆر ھاتر و درتر ببوو. وەک گەلایە ئەوێ بۆلاولادا دەدا. کە گەیشتبوو تەختایی شێوەکە، باش تێگەییو کە ئەو تۆفان و وەیشوو مە گالتە پێ ناگرێ و لەو جۆرانە وای بێ ئەو لا کەسیرەت دەکا و دەتکوێ. کە ئەوێ زانیبوو، بۆ ساتێک خۆشی و شادیەکە کێبێ سەند، بەلام دەست و قاچی خەریک بوو کەسیرە دەبوو و ئەویش تۆقاندی.

له ناکاو له جیټی خۆی چەقی. چەناگە بێ ددانەکە ی وێک کەوتن. بەخۆی گوت: "نەوێی بنیادەم دەکوژێ، ترسە، نەک بۆران." هەموو هیڤی خۆی کۆ کردەوێ و لە شیوەکە چووێ خوارێ. خۆ تاقە یەک نەستێرە بە ئاسمانیوێ بایە، بەس بوو. نەویش نەبوو. تازە چاو چاوی نەدەدی. باشە بۆ ئەو جیویانە گەرم و نەرمە ی بەجی هیشتبوو و خۆی خستبووێ باوەشی ئەو با و بۆران و وەیشووێ دەرەو؟

لێرە راست لە چەقی شیوەکەدا و لە سەرخالێ مەرگ پراوەستابوو. ئەوانە ی هاتبوونە ئەو شیوەوێ، دوا ی نەوێ گەییوونە خالێ مەرگ، هەرگیز نەیانئوانیوو بچنە دەرەو.

بەردەوام بیری لەوێ دەکردهوێ بگەرێتەوێ. بگەرێتەوێ ئاوابی و لەو مەرگە خۆی رزگار بکا کە لەسەر پێگە ی بوو. گەیشتبووێ بەر دەرگای مەرگ. مەرگ نەستەم و دژوار بوو. مەرگ گەورەترین بۆشایی بوو. ئەوێ لە رەگ و پێستیدا هەست پێ دەکرد. دەستی کرد بە هات و هاوار. ماوەیەک هەر هاواری کرد، بەلام نەیدەتوانی بگەرێتەوێ و بە هاوار هاوار هەتا ناخی شیوەکە دەرۆشت و هیژێک لە پشتهوێ پالێ پێوێ دەنا.

هەر بەراست لێرەوێرەکە لە کوێوێ بوو. هەموو هۆشی خۆی کۆ کردەوێ و هەولێ دا شوێنی دارستانەکە بدۆزێتەوێ. لە ناکاو دیسان پراوەستا و هەموو گیانی کەوتە لەرزین.

سەردەمانێک لە چوکوراوا لە پۆژێکی گەرمدا، لە بن دارە تووێهکی تۆزای... شەو و پۆژێک نوستبوو... نیستا حەزی لێ بوو بنوێ. دەشیزانی ئەگەر بنوێ دەمرێ، بەلام خەوێکی قورس و زال وای دایگرتبوو کە دیوێست هەر لەوێ لە ناخی ئەو سەرمایەدا بنوێ، بەلام مەرگ... دە ی باشە.

ساوا یهکی مردووی هاتە پێش چاوی. هەر وەک زگی بە ساوا مردووەکە دەسووتا، ئاواش زگی بەخۆ سووتا. "لەو پێشەوێ بەردێکی قوولێ لێه. سەر بەردە قوولەکە سی داری لێ بوو. لک و پۆی و شک ببوون. لە قوولایی بەردەکەدا ناگرتێک دەکەمەوێ و لە تەنیشتی لێی دەنوویم. بەردەقوولەکە نە لێرە یه. لە پێشەوێ برێک لە پێشمەوێ."

باھۆزەکە دەلوورینێ. خەویش وەک ئاویکی شلەتێن هەموو گیانی دادەگرێ. تاقەتێرە... ئەو چیژێ خەوتنە، لە هەموو چیژەکان خۆشترە. مام خەلیل. مام خەلیل، زۆر لە میژ سائە، مام خەلیل کە ئەو هەمووێ بار و بۆران و وەیشوومە یه دیتبوو، چما نەیدەزانی ئەو خەوێ پێگە یهکە بەرەو مەرگ؟... بەلام دەخەوت. لەوانەشە مام خەلیل خۆشترین چیژێ ژبانی دەچیژێ. خەو وردە وردە و بەهەموو هیژەوێ دەبیاتەوێ. لەو چیژە لە جەستەیدا، دەخزێتە

مووده ماره كانيشييه وه. چيى به فر و بارنه كه به تهرمتر دهبي، مام خهليل به رهو به ههشتى خه وه كهى ده روا و ههلهه فرى... جهستهى سووكتر دهبي، به لام ديسانيش به رپدا ده روا. خه و قورساى ده خاته سهرى و نهو بو شهوى دانه نيشى و ههر لهوى رانه كشى و نه خهوى به زور خوى راده گرى. نهو كه په نه كى پييه. دهبى خوى به جوانى له كه په نه كه كهى بپيچى. لاقه كانى كۆ بكا ته وه و خوى گرمۆله بكا. وا گرمۆله بى نه ژنۆكانى بگه نه چه ناگهى. ناوا هيچ سهرمايه ك نايگاتى. به يانيش مام خهليل دۆستى سهرما و به فره كان كه خهوى خوى كردوه، ساغ و سلاصهت و گهش له خهوى ههلهه ستى.

به لام نه گهر به فرىكى زور به بارى و نهو نه توانى له بنى بيته دهرى چى؟... به فر بنيادهم گهرم ده كاته وه. دهست و پيى بيتهز بوون... نيدى دهبي دانيشى و بنوى. بو جاريكى ديكهش هه موو تينى ده داته خوى. هيندهى نه ماوه بو بهرده قووله كه: "خودا غه زه بهت لى بگرى. لهو تاريكى و به فر و بۆرانه دا چما ده كرى ناوا سووك و ناسان بهرده قوولكه بدۆزيتوه؟ وا باشتره ههر ليژه راكشيم و لى بنوم."

وهك نهوانى به دهدهم خه وه ده رۆن، به لادا ده كهوت. با و بۆرانه كه بو هه موو لايه كى ده با. "ناگر كرده وه ئه قوولا ييه كهى بهرده قوولكه دا... ناگرىكى گهره... سووتاندنى داره كانى بهرده قوولكه... دهستى راسته لى گيرفانيدا به شقارته كه وهيه: "نان گهرم كرده وه له سهر ناگره كه و خواردنى و دواتریش راكشان و خهوتن... "خهريكه شيت دهبي."

بىرى نالۆزى و خورايى... نيدى نازانى به رهو كامه لا دهچى... به پيوه وه نهوز ده دا. ها ئيست بكهوى ها تاويكى دى. مام خهليل له ناكاو ههست ده كا كهوتوه ته بۆشاييه كه وه. سهر ده كا له سهر سه هۆلتيكى نه ستور و رهقه. نازارى باسكى ده خزيته ناخييه وه. نازاره كه ده سبه جى جى خه وه كه ده گرته وه. به دهستى چه په لى باسكى راسته ده گرى. ههست ده كا خويتيكى شله تين له باسكييه وه به سهر ده ستيدا ديتته خوارى. ژانه كه تاقه تيره. گورج ده رده په رى.

شادييه كه به سهريدا زال دهبي و ده لى: "وهيش ش باسكم شكا."، به لام وه خۆ ديتته وه. با و بۆرانه كه زور دره. بو يه كه م جار گهره بى و سامناكييه كهى ده بينى و توند خوى له كه په نه كه كه ده بپيچى.

"زەلە" دەیگوت:

- کورە لە دەوری سەرت گەرێم سەفەراغا... سەفەراگەکی من. نازانم چیم لێ قەوماوە. خەون دیتن بێزاری کردووم. لە خەون تۆقیوم. تۆقیوم لەوەی بچمە سەر جی. ئەو دە پۆژە ئاوام.

"لە دەشتەکی چوکوراوام. لە ژوور سەرمەووە هەورێکی پەش دەخزێ. هەورێکی پەش... پەش وەک قەیتەرەن. وەک غەزەبێ خودای هەروژم بۆ دینێ. ئەمنیش دەشتەکی چوکوراوام گرتووەتە بەر و پێ دەکەم. وەک بای شەمالتی دەفڕم. دوايی پشوم سوار دەبی.

ئەوجار لە زەوییه و ئەسپی بۆر بۆر بە پەووە دینە دەری و دوايیش ئەسپی پەش. زەوی دەقەلشیتەو و زار لێک دەکاتەو و لە هەناوی زەوییه و ئەسپ دەردەپەرن. هەر ئەسپێکی کە دەردەپەری، سەری قیت پادەگری و کلکی دەکاتە بەیداخ و بە چوار نالە و بە لینگدانێ بەرەو دەشتی تێی دەتەقیێ. دوايیش لە لە زۆنگاوەکی ئاقچاسازدا ون دەبن. ئەمن بە شوێن ئەسپەکانەو و هەورەکەش بە شوێن منەوێ. ئەمن بە دواي ئەسپەکاندا هەرا دەکەم: "کورە پادەستن، لانیكەم یەکیکتان پادەستن. ئێو و یژدانان نییە؟ دین و ئیمانان نییە؟" لە قەلشەکی زەوییه و پەیتاپەیتا ئەسپ بە نالێ بریقەدارەو دینە دەری. پێک لەو کاتەدا یەکیکیان سەری لە قەلشەکی دینیتە دەری، چنگ لە یالێ توند دەکەم. ئەسپەکی ماوێک بەدواي خۆیدا دەمکیشی و نییدی هەلمدەگری. هەورە تورپەکی بەجی دەمیێ. نازانم چۆن بوو لە ناکاو ئەسپەکی لە چاوان ون بوو. زۆر گەورە بوو. وەک ئاویێ دەردەوشایەو.

گوتم: "نەى نەسپە چار جوانەكە، لەبەرت دەپارنەمەو، بىكە سەندووقى سەرت*،
 لەگەڵ خۆم بەرە." "هېچ كاميان تەنانەت سەرتىكىشىيان نەكردم. لە نۆو نەو هەموو
 نەسپەدا كە لە دەوروپشتم دەخولانەو، مابوومەو. هەورەكەش نۆيك بۆو و شتێكى وای
 نەمابوو بگاتە سەرم. پەنام بەرە بەر قوولكەيەك، چىي هەورەكە پتر دادەگەرا نەمن زياتر
 خۆم بە عەرزەكەو دەنووساند. لە ناكاو تاژيەك لە عەرزەكەو دەرپەري. نەمن خۆم
 خستە سەرتى تاژيەكە. نەمزانی چۆن بوو نەسپەكان و هەورەكەش بەجى مان. سەرم
 كرد تاژيەكەش بزر بوو و نەمن لە دەشتەكەى چوكووراودا تاك و تەنيا ماومەتەو. نە
 گيايەك و نە دارێك... هېچ شتێك نەبوو. سەريوى هېچ شتێك نەدەهات. هەرتە
 مابوومەو و دەشتىكى كاكى بە كاكى. ديسان خۆم بە عەرزەكەو مەلاش دا. هەورەكە
 هەرتە هەتا بەسەرم كشا. هەموو گيانم لە تاريكايەكەدا نوقم بوو. لە ناكاو بينيم
 پەنجەرەيەكى نوور لە نۆوئەندى هەورەكەو دەركەوت. تيرتۆي خۆرەكە وەك باران لەو
 پەنجەرەيەو هەلەدەرژا. لافاويكى تيشك، هەورە پەشەكەى كوت كردبوو و دەخزی. چاوەكانم
 بە شەواری كەوتن. پووناكايەكە چاومى كزانەو. لە ناكاو هەورەكە تێك شكا و بوو بە
 دووبەشەو. پەشايەك لە نۆوئەستايەو هاتە دەري كە لىوى خوارەوئەى عەرزى دەمالى و
 لىوى سەرەوئەى ناسمان. خەريك بوو لە ترسانا زەندەقم دەچوو. نەدى سەفەرەغا. لەو كاتەدا
 بوو رووباريك بەسەرمدا تێپەري، نەمن لە تەختايى ناوەكەدا مامەو. كە بەخەبەر هاتم،
 شەلاى نەرەقە بووم. نەو پۆنیشم بۆ هیناوى. پۆنێك كە دە پۆزە كۆم كردووەتەو. بىست
 هێلكەشم بۆ هیناوى... هەرتە نەوئەندەم لە دەست هاتووە بەخوداى...

كوخا گوئی بۆ شل كردبوو و ورد ورد، گوئی لە قسەكانى گرتبوو. گوئی:

- دەى چى ديكەش؟...

زەلە:

- زۆرە... بەلام تۆ جارى هەرتە نەوئەندە بلى..

سەفەر:

---

* سەندووقى سەرت: واتە سەدەقەى سەرت. گۆرینىكى كوردانەيە. مەن نەمگۆرپووە ناوام لە پیرەژنان و
 نەخۆتەندەواران بىستوو و دواتریش لە شیعەركى مامۆستا هەژاردا (سواری مار) خۆتەندوومەتەو. نەو كاتەى
 بۆقەكە لەبەر مارەكە دەپارنەتەو و دەلى: "بىكە سەندووقى سەرت.... بىكە بە بارەبەرت...."

- هه ورى رهش نيشانهى چاره پشهيه. نهو ته سپانهى له زهوى دینه دهره وه، نهو گوندييه هه ژار و بيكس و بيدهره تاناننه كه نازانن پرو له كوي بكهن و بهو هه وره را دياره نه هاهمه تيبه كيش بهر وكي گونده كه ده گري. تاژيه كهش ياني نه وهى، هيچ هيوايه ك نيبه گوندييه كان نه جاتيان بى و كهل به موو بهنده. نه تو نيشانهى هيواي... هيوايه كه خهريكه له ده ست ده چى. هيواي گوندييه كان... نهو هه وره ره شهش كه خهريكه نزيك ده بيتته وه، ناماژيه بو عاديل نه فنهى و نيشانهى نهويه كه دى و گونده كه كاوه ده كا. نهو تيشكهش كه له كه ليتنى هه وره كه وه ده پزى، هيمايه بو دلله باشه كهى عاديل نه فنهى و هه روها بو نه وهى كوي خاكه تان واى لى ده كا دللى نه رم بى. نه وئاوش كه به سهرتا تيده په پزى، ياني نه وهى شه ويكي تاريك دهره مانى گرتووه و هيمايه كيشه بو وهى نه گهر گوندييه كان لهو رييه نه گهر پينه وه و وه داى تابشاش نوغللو بكهن، نهوا رامانده مالى و ده مانخنكىنى و بهر دمان لى ده بارى. نيستاش نهو هه وره ره شه سات به سات نزيك ده بيتته وه. به سواري ته سپيكي رهش دى و نيتمهش وه كه نهو ره وه ته سپه له ماله كانمان ديينه ده رى و پزى چيا و چولان ده گرينه بهر. عاديل نه فنهى واته هه وره ره شه كه دى و جگه له من كهس لهو گونده دا نادوزيتمه وه. نه تو ش كه له سهر زه وييه كه راكشابووى، هيماي بو من. نه من له بهرى ده پارپتمه وه. نه ويش وه كه ناسمان دهنه رپزنى و ده لى نهو گونده په يمان و به ليتنى شكاندووه. نيدي هيچ كهس متمانهى به خه لكى نهو گونده ناكا و ساتوسه وداشيان له گهلا ناكري. هه موو نهو شتانهى ديتووتن، نيشاننه. چ بكهين خوشكى، قهزا و قهدهر خوئ لى ناشارد رپتمه وه... جارى نه تو خه ونه كانى ديكه شت بگيريه وه...

به يان نه نگوتبوو. زه له جا هه تا نيوه رويه، هه تا نهو كاتهى كوي خا ماله كهى كوي خا پرپو له گوندييه كان، هه را خه ونه كانى خوئ گيرانه وه. كوي خا سه فريش هه موو جارى خه ونه كانى نهوى به خير و خوئ ليك ده دايه وه. زه له جا دللى خوئ بوو، به لام ترسى هه وره ره شه كه دللى ده گوشى.

كه هاته ده رى، به كه م كه سپيكي تووشى هات گوتى:

- خهريكه دى. هه وره ره شه كه نه وه دى. دى و نهو گونده خاپوور ده كا.

- نهو شيت بووى زه له جا؟

- بچن له كوي خاى بپرسن. خهريكه دى...

دوايى چووه نيو ده ستهيه كى ژنان:

- خەرىكە دى، كىچى سەر بە قورپىنە... ۈك تۆفان ئەۋە بە سەرماندا دەبارى... بىچن لە
سەفەر بېرىسن... عادىل ئەفەنى خەرىكە دى.
ئەنەكان دايانە پىكەن. يەككىيان گوتى:
- دا ۈرە بزام...
زەلەجا گوتى:

- پى بىكەن، پى بىكەن قەچەينە. نازانن چ ئەھامەتتەك بەرۆكتان دەگرى و چىتان بەسەر
دى. ئەۋە دەيىبن دى و ئەۋ لوتچە دانەۋىلە و رىزق و رۆزىيەشتان بە لىفەكەى سەر پىشتانەۋە
و بە راخەرەكەى بن قوونتانەۋە ھەلەدەگرى و دەيىا.
ئەنەكان دىشان دايانەۋە قاقا و پىكەن، بەلام ئەۋ ترسەش كە لە دلىاندا ھىلانەى كىرەبو،
زىاتىر بو.

يەككىيان بە گالتەۋە پرسى:
- دىسان خەۋىت دىۋە زەلەجا؟... دىسان نىرىيە بىزە كىۋى و كەلە كىۋى ھاتنە باۋەشتەۋە؟
دىسانەكەش نىرىيەكە تويۇ خىست و بوۋ بە گەنجىكى ئىكەلە؟ دىسانىش عادىل ئەفەنى
ھاتەۋە و ئەۋ نىرىيەى كوشت، ھا؟
زەلەجا بە تورپەيەۋە:

- پى بىكەن، باشە پى بىكەن ھەى كافرىنە. قەچەى خەۋىت ھۆز و عەشىرەتان، ئەۋە دى و
دەشەيىبن. ھەر ۈك ئەۋى سالى...

بە نىگەى مات و خەفەتبارانەۋە، زەلەجايان - كە ئەۋ ھەۋالە شووم و شەپەى ھىتابو -
بەپى كىرە. جا ئەۋ جارە ئەۋ ترس و چاۋەروانىيەى ئەۋ ھەموۋە رۆۋە لەسەر يەك لە ناخياندا
لانەى كىرەبو، دەرەكەۋىت و ئاشكرا دەبو. ئىدى مەھال بو. بە دلىايىيەۋە دەھات....
دەھات و ... جا ئەۋمىسال كە لە لۆكە چىنەۋە ھىچيان دەست نەكەۋتەبو، ئەۋ دەھات و پەز و
گويىدەررۆۋەكانيان و گەنم و ساۋار و قاپ و قاچاغ و لىفە و راخەر و ھەسەر و جەلەكانىشانى
دەستاند و دەيىرە.

ھەۋالەكە زار بەزار بىلاۋ بۆۋە. ھەموۋ ئەنەكان، گەۋرە و بىچوۋك و پىر و گەنج لە
گۆرپەنەكەى گوندى كۆ بىۋونەۋە و بى دەنگ راۋەستابوون. ئەۋ بەلەيەى ئەۋ ھەموۋ رۆۋە
لەسەر يەك تۆقاندەۋونى، بەلام ھىچ كەس سەبارەت بەۋە ھىچ شىكى بەۋىتر نەدەگوت خەرىك
بوۋ دەھات و ۈك تۆفان بەسەريان ۈرەدەبو.

ئىدى كەس بۆى گرىنگ نەبوو كە ئەو ھەوالە لە زارى زەلە جاوہ و لە خەونە كانى ئەو ھەو ھەرجاوەى گرتبوو. زەلە جا ناگرى خستبوو ھەمبارى لۆكەو. ھىچ كەس نەيدە پرسى كى ئەو خەبەرەى ھىناو. عادىل ئەفەنى خەرىك بوو دەھات. ھا ئىستا بگاتى و ھا تاوئىكى دىكە. ھىندەى نەمابوو لە پشت رەوژەكانەو ھەدەر بکەو. باشە ھەقى خۆى نەبوو؟ شت و مەكى پى فروشتببون، پارەى بە دەستىش پىيان دابوو و لە جوابى ئەو ھەموو چاكەيەدا جا تۆ وەرە و لە لۆكە رەننى بگەرپۆو ھىچى مەدەرەو...

پارائەو ھەو و لالائەو ھىچ كارى لە عادىل ئەفەنى نەدەكرد. ئەى چ دەقەومى؟

جوجۆلىك لە نىو ژناندا پەيدا بوو. پرويان بەرەو دەشتەكە وەرگىرا. لە دوورەو، لەو سەرى گوندەو ھەمىۆك خۆى دەدايە سەر گۆچانەكەى و دەھات. ترورسكاى ھىوايەك كەوتە دلىانەو. باشە دىتنى ھەمىۆك بۆچى دلىانى خۆش كەردبوو؟ ھەمووان دەيانزانى ھەمىۆك دەسلەتەى ھىچى نىيە و قەوہى بە عادىل ئەفەنى ناشكى. دەيانزانى، بەلام ديسانىش ھەمىۆك وەرەكۆلى ھىنابوون و ھەموو ھىوايان بەو ھەو.

راوستان ھەتا ھەمىۆك گەيشتى. نە جوولەيەكيان كەرد و نە قەسەيەكيشيان كەرد. چاويشيان لەسەر ھەلنەگرت.

ھەمىۆك ھات و لەبەر دەميان راوستان. پوخسارىكى وشك و بى ھەست و چاويچ. كە ھەمىۆك گەيشتى، لە سەر رىتى لاچوون و رىنگەيان كەرد. ھەمىۆك لە نىو ھەمىۆكەدا راوستان و چاوي لە ھەرزەكە برى. ھەمووان دەيانزانى ھەمىۆك قسان ناكە. دەيانزانى ورد وردىش بکەن، زارى ھەلنەچرى و ھەك مردووان بى دەنگ دەبى. ئەى ئەو ھەموو خۆشى و شادىيەى بە ھاتنى ئەو لە دلىان گەرپابوو، چ بوو؟

سەبرى كەسى نەكەرد. ھەوا سارد بوو. لاقەكانى لەسەر بەفرەكە بېوونە سەھۆل. بەفرەكە كرتە كرتە دەھات. بىدەنگىيەكى وا بالى بەسەردا كىشابوون كە جگە لە دەنگى كرتەى بەفرەكە، ھىچ دەنگىكى دىكە نەدەيىسترا.

ھەمووان لە دەورى ھەمىۆك كۆ بوونەو. ھەر دەتگوت چاوەروانى رىنگە چارەيەكيان لىي ھەيە. دىانەويست ئەو جارىكى دىكەش بلى: "ئاخى ھاتىن، ئاخىيەكەى گەيشتىنەو." ھەمىۆك بەلای ئەوانەو ھەزىك بوو. زياترى لى نرىك بوونەو. دەتگوت پەيەندىيان لەگەل ئەو و پشوو ئەو دەرمانى ھەموو دەردانە.

مریمۆك يەك دوو ھەنگاوی بەرھەو مائەكەي كۆيخا نا. ژنەكانیش بە دوایدا. مریمۆك چەناگەي لەسەر دارەدەستەكەي دانا و چاوی لەو پیاوانە بری كە دەچوونە مائەي كۆيخا. كە دواين پیاو لە مائەكەي كۆيخا وەژوور كەوت، ئەو لەسەر عەرزەكە دانیشت و دارەكەي لە تەنیشت خۆي دانا. ژنەكانیش وایان كرد. چارەروانیی شتێك، ترووسكەي ھیوايەکیان لە مائەي كۆيخا ھەبوو.

ماویەك لە بێدەنگیدا مانەو. ناخرییەكەي مریمۆك ھەستا و ئەوانی دیکەش وێكرا ھەستان. مریمۆك بەرھەو مائەكەي كۆيخا وەپۆ كەوت. ژنەكانیش بە دوایدا وەپۆ كەوتن. مائەكەي كۆيخا جێی كەسی دیکەي نەدەبوو.

ژنەكان لە بەر ھەیوانەكە كۆ بوونەو. لە نێو مائەكەشەو دەنگی ھیچ پیاویك نەدەھات. تەنانت كۆیخاش بۆ دەنگ و كپ بوو. ژنێك بێدەنگییەكەي شكاند و گوتی:
- دوی شەوی مام خەلیل پای كردوو. كەپەنەكەكەي ھەلگرتوو و چوو تە ئەشكەوتەكەي تەكەچ.

ژنێكی دیکە گوتی:

- چوو لەوی بۆ. سویند دەخۆم نەبویستوو لە گوندی و لە نێو ئێمەدا بۆ.

یەكێكی دیکە گوتی:

- كابرایەكی لووتبەرزە. تەنانت نەبویستوو كەس تەرمەكەشی ببینی. ئەمن باشی دەناسم.

حەشیمەتە بێدەنگەكە گیانیكی وەبەر ھاتبوو. گالەگال و دەنگەدەنگ بەرز بوو. ھەر زاو و دەنگێكی لێو دەھات.

- لە ترسان نایەتە دەری. لە ترسی مردنی، لە گوندییەكان نەدەترسا، لە مەرگ تۆقیبوو.

- پیرەمێردە. نەگەر شەوی كەوتبێتە پێ، دەتوانین بکەوینە شوێنی و بیدۆزینەو.

ژنێكی ھەلدايە:

- دەیدۆزینەو. با بکەوینە پێ و بچین. یان پیاوێكە بکەوینە شوێنی، یان ئێمە خۆمان

دەچین.

ژنێكی دیکە گوتی:

- زانیی عادیل ئەفەنی دی. دیسان گوندەكە پروت دەكاتەو و دەپوات.

- زانی و بۆ ئەو بەچاوی خۆي نەیبینی، سەری خۆي ھەلگرت و پۆی.

ژنه كان ويكرا گوتيان:

- تاقه تي نه هيتا.

پيره ژنيك به هات و هاراره وه گوتي:

- ياره بي خودايه، خودايه گيان نيتمهش بكوژي و نهو روزه رهشي نه بينين.

همه مووان:

- ناممين...

نهوجار كويخا هاته دهري. تيكسمرابوو. سهري پي هه لئنه ده هات و نه يده تواني سهيري

كهس بكا.

- خودا بكا لهو به لايه مان رزگار بي، هاويني داهاتوو ده گه رينه وه و مه زرايه كي باش

ده دوزينه وه. نيستاش كه واي لي هاتوه، نه من به لئنتان ده ده مي، چوني نهنگو بلين وا

ده كه م. نيتمه به دهستي خو مان و امان له خو كرد. خه تاي خو مان بوو. يه كمان نه گرت. همر

كهسه و به رينه كدا رويي. ملمان له بهر ملي يه كتری نا.

دهنگه دهنگ بهرز بووه:

- له گزيهك رزچووين.

- ده بي بچين و مام خهليل بدوزينه وهز نابي بيلين قه و دال و گورگ و ريتي بيخون.

- كويخا نه مري كرد

- نابي بيلين. "يوسف رهش كوره نه تو به تين و گوري. ياللا ده وي وه پي كه وه. نه توش

عوسمان سهوزه. دوو كهس بهسه. بچن و مام خهليل بدوزنه وه و بيهيننه وه.

ژنه كان گوتيان:

- تو خودا بيدوزنه وه و بيهيننه وه.

- نابي بيلين عادي له فمني بيته گونده كه ي نيتمه. نه گهر بي، نه دي چون سهيري چاوي

بكهين؟ جا نه گهر هات، تازه فه رقي چييه. دار و نه دارمان دهبا و همه مووان له برسان پي را

ديين. به هاتني نهو حديامان ده چي.

همه مووان گوتيان: نابروومان ده چي.

نهوجار كويخا چوه ديوه خاني. ديسان سهريان بهردايه وه. يوسف و عوسمان دريان به

ژنه كان دا و وهدر كهوتن. كه تيده پهرين، مريموك موره يه كي لي كردن. نهوانه ي موره ي

مريموكيان بيني، لي تيگه يشتن.

يوسف و عوسمان ههتا له گوندی چوونه دهر و نیو مائی پروباره کیمیان بری، ژنه کان ههر وا سهیریان کردن. ورده ورده نهو دووانه له سهر سپیایی به فره که وهك دوو خالی رهشیان لئ هات و له سپیایی به فره که دا له چاوان ون بوون.

دوای نهو هی له چاوان ون بوون، مریمۆك دری به حهشیمه ته که دا و لهوی دور کهوته وه. به دوای نهو دا هیوا و ناواتی ژنه کان پهوییه وه. چه مهربیه کی دلته زین جیی نهوی پر کردبۆوه. ده تگوت شتیک له ناخیاندا مردبوو. ده تگوت بوومه له رزه یه که هاتبوو و ههموو گونده کهی خاپوور کردبوو و نهوان بی مال و حال و بی پهنا مابوونه وه:

"نه مسال به هاری گوله کان به ماتهم و خه مه وه ده پشکوین. نهو هه ورانه ی لهودیو ته که چه وه دین، هه موو ره شپۆش ده بن. به فر بریقه بریقه کهی نامینی. نهو به هاره سهوز و شین نابیی. به رغهل ناکارپنن و چیاکان لایی لایی ناچرن. "عهلی" یه درپیش له شمشالی ناتوورپنن. نه مسال ئیزگیلش نایه، نه مسال پنده شته که شین نابیتته وه و مه زراکان ده سووتین.

"به هاری نه مسال له گوندیدا زه ماوه نده. کوره کهی ساکارجا و کچه کهی سونبوله شیت زه ماوه ندیانه و کوره کهی "وهلی" یه رهش و کچه کهی رهشیده کویریش، به لام بهو حالته وه زه ماوه نده و هه لپه رکیی چی؟ چ تامیکی ده بی؟

له ناکاو هه موو ژنه کان پرویان به ره و رینگاکه ی خواره وه و ره سووراند. له پینشا ورته ورت و جوجۆلنیک بهرز بۆوه. دوایی هه مووان له سهر جیی خویان وشك بوون. کوپخا و گوندیه کان ههر هه مووان پیکه وه له مائی ده ره پرین.

له لای خوارووه وه، سوارنیک به کهوای شۆره وه ورده ورده ده هات. کوپخا به دهنگیکی کزی وهك مردوو ان گوتی:

- نهوه دی. عادیل نه فنه نییه. نهوه ی نه ده بوو بی بوو. جهنده رمهشی له گه ل نییه، به لام له گه لئ بایه باشت بوو.

به په له پهل خۆی خزانه وه ماله وه و ده رگای له سهر خۆی پیته دا. ژنان و پیاوانیش به بی نهوه ی قسه یه که بکه ن، بلاوه یان کرد و هه مووان چوونه وه ماله کانیان، ده رگا کانیان داخست و پشته کانیان خستن.

گونده که چۆل و کپ بوو. ترس و خۆف ته نانه ت خزیبووه ناخی دار و به رده کانیشه وه. هیچ گیانه به رنیک له ده ره وه نه مابوو. نه پشیل و نه چوارپی و نه په له وه. ده تگوت هزار ساله نهو گونده چۆل کراوه. ته نانه ت له کولانکه ی ماله کانیشه وه دوو که لیک نه ده هاته ده ره وه.

تاقە گيانلەبەرىكى كە لە دەرهو مابۆو، سەگە زەر و فسۆسەكەى ھۆمەرۆك بوو. لە بەر
دەرگاگەى تاشباشەو وەرکەوتبوو، سەرى وەدەستەكانى كەردبوو و وەنەوزى دەدا.

رەبوارە كەپەنەك لەبەرەكە كە لە لای سەر وەو دەهات، كە گەيشتە گوندەكە، ھەستى كەرد
شتىكى ناناساىى لەو گوندەدا ھەيە. لە پێشدا سەرى ئەسپەكەى خۆى بەرەو مالى كوتەخا
وەر سووړان دەو. سەرى كەرد ھىچ دەنگىك نايە، بەلام بەفرى بەر مالىەكان پتەخوست كرابوو و
قورواى ببوو. سەر بەفرەكە شوتین پتەى تازەى پتەو ديار بوو. ئەگەر گوتەبای ئەمسال لە
چو كورواى ئەگەر وەنەتەو، ئەدى ئەو شوتین پتەيانە چ بوون؟ چۆلەكوژ بەديارەو نەبوو. چە
دەكرا گوندیكيان چۆل كەردبى و دەرگایان گالەدابى و رۆشیتەين؟ باشە كوئى ھەيە بچن؟

سواریەكە بەسەر ملی ئەسپەكەدا خۆى شۆر كەردەو و رۆو و مالىەكەى كوتەخا بانگی
ھەشت:

- سەفرەفەنى؟ سەفرەفەنى؟

ھىچ دەنگىك لە مالىەكەو نەهاتە دەرى.

- سەفرەفەنى، سەفرەفەنى.

"وەللاھى سەیرە، جاشتى وا چۆن دەبى، بەبى ئەوێ تاقە يەك كەسيان لە گوندیدا
بەيتەو، رۆشیتەين؟

كوتەخا كە پشوى لەخۆى پرېوو، لە كەلێنى دەرکەو سەیری سواریەكەى دەكرد. دەسبەجى
ناسیبەو. یازدە سال لەو پشیش جازىكى دىكە ھاتبوو ئەو گوندە. باشە ئەو جار چى
دەویست؟ ناخۆ كارەكەى پەيوەندى بە حیزبەو ھەبوو؟ ئەو كەبایە كورە گەرەى كۆپلۆزادەكان
بوو. دەبى پەيوەندىەك ھەبى لەگەڵ ھاتنى ئەو و عادیل ئەفەنىدا. دەرگا بکاتەو یان نا؟
پرێك دێدۆنگ و دوو دل بوو. دواى پرېارى دا نەيكاتەو. بەو جۆرە رەبوارەكە، دواى
گەرانیەو، دەیگوت، گوندەكە چۆل بوو و عادیل ئەفەنىش پتەى وا دەبوو، خەلكى گوندەكە،
ناواییەكەیان چۆل كەردوو و بۆ نیشكەردنى چوونەتەو چو كوروا و ئەو زستانە ئیدى بەلای
گوندەكەدا نەدەھاتەو. بەخواى فكرى چاك بوو.

- سەفرەفەنى، سەفرەفەنى.

پشیلەيەك دەستى كەرد بە مياواندن. سەفرە بە توورەيەو و لە بن ددانەكانیەو گوتى:

- ئەو پشیلەيەك بى دەنگ بکەن.

ژەكان دەسبەجى دەنگیان لە پشیلەكە پرې.

سواره که دواى نهووى چەند جارێكى دیکە بانگی کرد، بیهیوا بوو و نەسپەکەى بەرەو نیو گوندی تاو دا بەشکم تووشی زیندەوهرێک بێ.

کۆرەکەى کۆپلوزادەکان، دەیزانی گوندەکە چى بەسەر هاتوو. نەمسال دواى گەرانەوهران لە چوکورواوا نەیاننوانیبوو قەرز و قۆلەى عادیل نەفەنى بەدەنەو. نەدانەووى قەرزی بە گوندی ئەو پەری حەیاچوون و سەرشۆرى بوو. نەری شکاندن بوو، بەلام ئەو هەش خراپترى بەدواوە بوو. چون ئەوان سالتیک قەرزی عادیل نەفەنیان پێ نەدراپۆوە، لەمەودوا هیچ دووکاندارێكى گەورەى شتیان بە قەرز ناداتی. هیچ سووچ و تاوانێک بۆ خەلکى گوند ئەو گەورەتر نەبوو. باشە عادیل نەفەنى چۆنى توانیبوو تاوانى نەدانەووى قەرزی سالتیک نەدەندە گەورە بکاتەو؟ نەپێنى بەسەریەکەو ئەنانى سەرمایەیکەى نەدەندە گەورە لە شارۆچکەیکەى ناوا بچوو کدا ئەو دا بوو.

ئەو چ نەریتیک بوو؟ نەقلی بنیادەم نەیدەپری. کە گوندیەکان دەچوونە لۆکە پێنەو، تەنانت گیانلەبەریکیشیان لە گوندیدا بەجێ نەدەهێشت. ئەوان هەموو شتەکانى خۆیان، نوین و قاپ و قاچاغ و پێخۆر و خواردن و جیازی دەخستە نیو سندوقەکانەو و بەنرخترین شتەکانیشیان لە مالهە بەجێ نەهێشت و لە نەبوونى ئەواندا هیچ کەسێک پێى نەدەنایە ئاواپەکەو و تەنانت دەستیان لە چلە شقارتەیکەش نەدەدا. ئەو نەریتە نەک هەر لە گوندیک بەلکو لە هەموو گوندەکانیشدا هەر وا بوو. دەیانگوت: "ئەگەر لەو مانگاندا وا گوندەکان چۆلن گوندەکە پر لە زیر و گەوهریش بکەن و هەموو خەلکى ئاوەدانپەکەش بەو بزانن، و هەموو چیاو چۆلێش پر بن لە چەتە و رێگر، دیسانیش مەحاله یەکیک بەجێ و تەنانت دەست بۆ بچوو کترین شتى ئەوان و زیرەکانیان بەری." ئەو نەریتیکى زۆر سەیرە خودایە گیان. ئەو بنیادەمانە شتیکی سەیر و سەمەرەن.

هەرەو ها هیچ کام لەو گوندانەش لە گەرانەوهراندا لە چوکورواواوە، مەحاله قەرزی خۆیان نەدەنەو، بەلام ئەگەر نەیدەنەو چ دەقەومى؟

کۆرەکەى کۆپلوزادەکان لە ناخەو هەلچوو و توورەپەیکەى سەیر داگیرت. ئەگەر نەمسال قەرزەکانیان بۆ نەدراپۆوە، خۆ سالى داهاوو هەر دەیانداپەو... چۆن دەبێ ئەو خەلکە ئاوا لى بکەى و بەو شیوایە سزایان بەدەى و سەرشۆر و هەناسەساردیان بکەى.

بەخۆی گوت: "ئەو عادیلە کابرایەکی زۆر خراپە، دیارە خەلکى ئەو گوندە بۆو قەرزەکەى بەدەنەو، بەو زستانە زەمەهریر و وەیشوومەیه چوونەتە چوکورواوا و هەتا باپى قەرزەکانیان پارە کۆ

نەكەنمە، ناگەرپنەمە، بەلام باشە بەو زستانە چىيان دەستكەمۇ؟ كوا كار؟ چ پەيدا دەكەن؟ دەبى بە عادىل ئەفەنى بگوتى ئەو ناھەقى و زولمەيان لى نەكا. پرىك پساوھتىى ھەبى و نەرم و نىان بى. ھەر نەمەندە بۇ ئەو بەسە گەزە جاۋىكى يەك لىرەبى بە پىنچ لىرە بەوان دەفرۆشى..."

بە ھىواى ئەو ھى بتوانى كەسىك بەدۆزىتە ھە مال بە مالى گوندەكەى كرد. گوندەكە چۆل بوو و ترس و سام و خۇفى دەخستە دلى بنىادەمە ھە. لەو پرووناكايەى بەر ترووسكايى ئەو بەفرەدا كە خۆرەكە لىتى دەدا، وردە وردە خۇى نوقمى تاريكى و بىتھىواى دەدى.

ھەر دەتگوت گوندەكە تازە چەند ساتىك لەو ھەپىش چۆل كراو ھە. بۆنى زىان لە ھەموو لايەكە ھە ھەت. لە ناكاو بە دىتنى چوارپىتەك زۆر دلى خۆش بوو. ناخۇ ئەو سەيە تۆيىبوو؟ نەسپەكەى بەرەو لاي سەيەكە لىخۆرى. سەگەكە بە بىستىنى دەنگى سى نەسپەكە سەرى ھەلتىنا و سوارەكە دلى بەو خۆشتر بوو.

دىسان خولىكى دىكەى بە گوندەكەدا لى دايە ھە. كزە بايەكى سارد و سركەر لە دەشتەكە ھە ھەلى كىرەبوو. ناسمان رەنگىكى شىنى پروون و سامالى ھەبوو. دەتگوت خۆ لەبەر ئەو كزە بايە راناگرى و ھەك لەتە سەھۆلىك پەرش و پلاو دەبى و لەتوكوتە شىنەكانى لە سەرەو دەپژىنە خوارەو ھە لە ساتىكدا سەر بەفرە سېپىكە بە وردە سەھۆلى كەوى و شىن دادەپۆشرى.

وردە وردە نىگەرانى و خەم و ترستىك دلى دەتەنى. خوايە گيان ئەو چ ترستىك بوو. ناخۇ لە سۆنگەى چۆلى گوندەكە ھەبوو؟

خۇى پى نەگىرا. ھەر دوو خولەكى دىكە مايايە ھە، پشوى سوار دەبوو. قورگى پى بوو گريان. سەرى نەسپى خۇى ھەرسووپاند و بە چوارنالە و ھەك باى شەمال لە گوندەكە ھەدەر كەوت. يەك پشوو بە قەمچى لە نەسپەكەى رادەكىشا. دەتگوت سەريان لەدووى ناو ھەيكوژن. تا گەشتە رىگەى شار و لە چاوان ون بوو، شلى نەكردە ھە.

گوندەبەكان لە كەلىتنى دەرگاۋە سەيرى ھەموو ھەلسوكەوتەكانى سوارەكەيان كىرەبوو. سەرسووپمايەكى سەيرى پىتو ھە ديار بوو. سەرسووپمان و خەفەت و نىگەرانى و ترسەكەى ئەو، شادبوونەكەى بە دىتنى چوارپىتەكە و رەنگ بزرگانەكەى كە دەتگوت خەرىكە بىخىكى و دواتر گەرەنە ھە و نەسپ لىنگدانەكەى ھەك ئەو ھە لەبەر دوژمىنىكى نەبەدى* يان ھەژدىھايەك

---

* نەبەدى: شتىك كە بەچاۋ نابىرنى. ناديار. پىرەژنان كە دوۋعا دەكەن دەلتىن: ياخا تىرى نەبەدىت وىكەمۇ/پىكەمۇ. واتە تىرىك كە بەچاۋ نابىرنى.

پا بکا، هر هموويان ديتبوو. هموو حالت و هلسوکه و ته کاني و تنانهت له روخساريدا نه و ه شيان خویندبووه که له ناخيدا چ ده گوزه ری.

سوار که له گونده که چووه ده ری، هر همووان به پرويه کی گهش و شاده وه هاتنه وه ده ری. گونده که ده تگوت جیژنه يه تی و نوقمی خوژی و ده نگه ده نگيکی بیوتنه بوو. وه ریښی سه گه ل و کاره کاری میگه ل و زه ریښی گویند ریژ و گریانی زاروکان و خویندنی که له شیر هر همووی تیکه لاو ببوون. هر وه ک چوڼ پیش هاتنی بوومه له رزه هرچی ناژه له ده هژین و ده نگيکی سامناک گونده که پر ده کا، نه و گوندهش وه کاتی پیش بوومه له رزه ی لی هاتبوو. نه وانه ی چمند مانگيک بوو بزه یان له لیوان نه گه رابوو و قسه یه کی شيان له گه ل کهس نه کردبوو، نوقمی شادی و خوژی بوون. کویتخا گوتی:

- شوکری خودای جاری نه جاتمان بوو. نه مړو له و مه ترسییه رزگاریمان بوو. دواييش خودا گه وره یه.

عەلی "یه دريژ شمشاله که ی له بهر پشتوینی ده رهینابوو و تیی ده تووړاند و ده پازده گه نچ قوڼيان له قوڼی یه کتری کردبوو و هه لده په رین.

که له بابی نیوه شوی ده یاغونډند. "حوسنی" هیشتا نه نوو ستبوو. نه مشه و قه رار بوو په جه ب پیته ژوانی. له میژ بوو نه نه و ده هات و نه حوسنیش چاره پری بوو. زور سیر بوو. که چی بیشتر هر دوو رږژان په کتریان نه دیبایه، شیت و شهیدا ده بوون. به لام نه مشه و ده بوو بی. گوئی هه لڅستبوو و چاره پری بوو. نیستا نا نیستا له وانه بوو دهنگی فیکه ی په جه ب بی. دایک و باییشی خو نه ده نوو ست...

له و جه نگیه دا دهنگی فیکه یه کی کز وه ک دهنگی بالنده یه ک هات. به حال ده بیسرا. دایک و بابی به خه به ریش بوا یه، نه یانده زانی چ باسه. دلای دا خورپا. گوئی هه لڅست. بابی له جتوبانه کهیدا ده جوو لایه وه: "شهیتان به له عننه ت بی. شهوانی پیشو و وه مردووان ده نوو ست. که چی نه مشه و هه ر جینگل ده دا."

باویشکی دا. یه کپارچه ناگر بوو. خه ریک بوو گری تیبه رده بوو "خوزگه بنوی... نه وه مانگیکه، مانگ و نیو یکه هه ر سهرده نیته سهر بالیفه که خه وی لی ده که وی... به لام نه مشه و به خته که ی من، خودا غه زه بی لی گرتووه. ده ک خودا بتاته وه. نای له و نا هه قییه ی."

بی نؤقره بوو. دهنگی فیکه که دیسان هات. حوسنی هه ستا له سهر جتییه که ی دانیشته. گوئی له هه ناسه کانی بابی هه لڅست. دهنگی کاو یژی مانگا فندق ده هات. بزنه کان بیده نگ بوون. مانگا بؤریش دهنگی نه ده هات. ده ی چ باشتر. مچور کیک به له شیدا هات. نه گهر بابی به خه به ر هاتبا و دیتبایه ی چی ده کرد؟ دیمه نه که ی هیئایه پیش چاوی: "بابی به پرووتی به سه ریاندا چووه و ته ور یکی به ده ستییه ویه و به دهسته که ی دیکه ی قژی سهری گرتووه و ته وره که ی به ملیدا دینی. هه موو گیانی وه سهر خوین که وتووه."

دهست و پيښه كاني له بهر يه كده كسانه وه و چاره پرې بوو. دهنګي پشوه كاني بابي ګوږدران. له خوښيان وډخت بوو بفرې. بابي خوي لى كهوت. به له رزه لهرز و به سپايى له جتوبانه كې هاته دهري. دهرگا كې كرده وه و ودهر كهوت.

له دالانى ماله كې تنيست روه زه كه، تارمايه كى دى. ره جېب هميشه له وي چاره پرې ده بوو. به غاردان خوى گهياندى. ره جېبش هستا و بوى لى چووه پيش. له بهر دالانه كه گهيشتنه يه ك.

بفره كه شه وه كې پروناك كرده وه. بايه كى سارد له دهشته كوه هلي كرده بوو وه ك شير له شى دهرې. هم مو ولاټ بهستبوو. جگه له خشپه سدر بفره كه و هه ناسه نيوان سريوه هېچ شتيك نده هات.

حوسنى ره جېبى له ناميز گرتبوو. ده سوتا و ده شلهرزى. هه ناسه ره جېب وه ك ناگر ده موچارى ده سوتاند. وا پيكه وه نوو سابوون ده تگوت بوونه ته يه كه جسته. له رزينه كې جسته نيو ره جېبشې گرتوه. خو له سدر ما نه بوو، ته نانهت بفره كه لاقه پرووته كانيشې نده ته زاندى. ليوه كانيان تامى سويړى خويښى دا. شو و خوين و ليوه كانيان له بهر چووبوه.

دواى ماوويه ك وخويان هاتنه وه و ليك جوئ بوونه وه. هستيان به سدرماكه كړد. ره جېب دهستى حوسنيى گرت و بردييه ماله چوله كې حه سونه كويړ. هدر دهرگايان كرده وه، شه پوليكي گرما له سهر و چاويانى دا. ره جېب له پيشدا ناگردانى ماله چوله كې نيټل دابوو. هاتن و له تنيست ناگردانه كه دانيشتن. هه تا پتر گرم دا ده هاتن زياتر پيكه وه دنووسان. ره جېب لاقى چه پى خسته سدر لاقه كاني حوسنى و له باوه شى گرت. نه و چار ره جېب ده لهرزى و حوسنى هيوړ بوو و له باوه شيدا خوى مه لاس دابوو. گوتى:

- ناكري، ناكري، سهر كه. نه وده مې ده هاتم، باېم هيشتا نه نوو ستبوو.

ره جېب به په له و به هه ناسه بركي گوتى:

- دهى با نه خهوتې. با بمانيينې.

كتوپر هدر دوو كيان پرووت پرووت بوونه وه. دوو جسته ي پرووت تيك نالان. نه گهر يه كيك له دهره وه به ويدا تيپه رپايه، گوتى له ناخ و نالينيان ده بوو. له خوښيان هوشيان نه مابوو. نو قمى چيژ و خوښى بوون. خوله كې بنيان تهر بېوو.

نه يانده زانى چهندي تيپه رپوه. هدر كامه يان به لايه كدا كهوتن. هه ناسه بركيان بوو.

له پېشدا ږه جېب وه خوی هاته وه و درايېش حوسنی. چوونه لای ناگردانه که. نه و جار شیتانه ده میان به ده می یه کتریه وه نابو. ناگره که ده ست و لاقیانی ده سووتانده وه و نه وان هه ستیان پی نه ده کرد. ږه جېب سهرتاپی جهسته ی له ناره قه شه لالی حوسنیی ماچ ده کرد و ده یلسته وه... کچه تیوه ده ست و سهرخوش بوو و هه ناسه برکیتی بوو و له ناخیه وه گیانی ده له رزی. له بهر تیشکی ناگره که جهسته یان ده تگوت مسیکی سووره وه کراوه.

حوسنی خوی کۆ کرده وه. خوی له ماچه کانی ږه جېب کرده وه و خزیه گوښه یه کی دیکه ی ناگردانه که وه. ږه جېب ساتیک چیه نه ده ده جی. لئی چۆه پیښی و دیسان ده ستی کرده وه به ماچ کردنی. تیر نه ده بوو. حوسنی خوی پی نه گړا و خوی دایه ده ست ماچ و رامووسانه وه. هه تا رۆژ بۆه هه ر عیشقبازیان کرد. هه تا نه وه ده می و مانددو بوون، نه یانده توانی ببزوون، ته نانه ت قسه شیان پی نه ده کړا.

روبه پروی یه کتری له بهر ناگردانه که دانیشتبوون. حوسنی سهری هه لته ده هیتا سهیری چاوی ږه جېب بکا. هه میسه هه ر و او بوو. دواي رابواردن و عیشقبازیه که یان، حوسنی ماوه یه که بهی نه وه ی سهیری ږه جېب بکا له بهر ناگردانه که داده نیشت و دوايي درده په ری و جله کانی له بهر ده کرده وه و راپیده کرد.

جهسته ماندووه که ی حوسنی هه موری دارووشابوو و کوترابوو. ژانیک خۆشیشی تیدا بوو. بریک دواتر شه که کانی له بهر کرده وه. ږه جېب چاوه ری بوو درپه ری و برپا، به لام حوسنی نه مجاریان نه رۆښشت. دیسان له بهر ناگردانه که دانیشته وه و دیسانیش سهیری ږه جېبی نه کرده وه. ږه جېب زانیی شتیک له گوړپیه. بهر ه پروی یه کتری دانیشتبوون. حوسنی چاوی له بهر ده می برپیوو و ږه جېبیش چاوی له چاوی برپیوو. ږه جېب به سپایی پرسیی:

- چیه؟ ... چ قه ماوه؟

به زاری داپچاوه وه چاوه ری ما:

- نه وه مانگیکه... له وانه شه سی مانگه... له چوکور گه راوینه وه...

ږه جېب گوتی:

- نه متوانی بیتم... ترسام. گونده که حاله تیکی سهیری هه یه. به لا و نه هامه تییه که

به سهرمانه وه ده خولیته وه...

حوسنی وه لامی دایه وه:

- ده مه ویست شتیکت پی بلیم...

له دهنگه كەى خۆى ترسا و بى دهنگ بوو.

ره جەب گوتى:

- دا بيللى بزانم.

بىرى كردهوه: "باشه ئهو كچه تيوه چيه تى؟"

حوسنى گوتى:

- وه ره برۆين...

دهنگه كەى ئهوه ننده كز و مردووانه و خهفه تبار بوو ده تگوت له گهرووى كه سيكى

ده مه و مه رگه وه ديتته ده رى. له ناكاو دهنگى گۆرا و له سەرى پۆيشت:

- ئيدى ئهو گونده بۆ ژيان نابى... خه لكه كەى هەر ده لئى يه كترى نابيين. ده ترسم. وه ره

هەر ئيستا هه لمگره با برۆين.... برۆين... باشه؟...

ره جەب:

- برۆين؟... جا بۆ كوى؟...

- ده چينه چو كوراوا.... با برۆين.

ره جەب:

- بهر به فر و وه يشوومه يه... كوره گورگ ده ماخوا.

حوسنى به توره يه وه گوتى:

- با ماخۆن. ههسته با هەر ئيستا برۆين.

ره جەب: باشه... به لام...

حوسنى:

- ده ترسم، به لايه كمان به سەر دى. هەر به لايه ك به سەر ئهو گونده بى خه تاي ئيمه يه.

ته ناندت له ش پيسيش له خۆيمان ده رناكهين... ههسته با برۆين.

ره جەب:

- نه منيش ده ترسم. ئهو كا برايه هەر دى...

- دى... با بهر له وهى بى ئيمه برۆين. بهر له وهى گونده كه لافاو بيبا...

ره جەب گوتى:

- ئه وه شيت بووى؟... گونده كه بۆ لافاو ده بيبا؟...

حوسنى:

- بهر له وهی بوومه له رزه لیتی بدا...

ره جەب:

- ناخر له پتییه ره قەلەدین.

حوسنی:

- با رهق هەلەین و بهرین... به لām پروین.

ره جەب:

- به فر و بۆران و قیامه تیکه هەر مه پرسه. چوکورواو پتی ده پۆژه. خو هاین نییه.
بی دهنگ بوون. هیوایان برابوو. هەر به راستیش لهو زستانه سهخته دا پیاوی ژیر له گوندی
وه ده ر نه ده کهوت.

ناگره که خەریک بوو داده مرکایه وه. خوسنی خوێ قیت کرده وه و دهستی ره جەبی گرت.
دهستی ره جەب وه که سه هۆل و ابوو. گوتی:

ئهو به لایه به سه ر ئه و گونده دی، خه تای ئیتمیه... خودا له داخی ئیتمه ئه و به لایانه
به سه ر ئه و گونده دا ده بارینی.

ره جەب:

- کچی ئه و تۆ شیت بووی؟ بۆ پیت وایه له و گونده دا هەر من و تۆ ئه و ده کهین؟
- راسته، هه مووان ده یکه ن... به لām... له داخی ئیتمیه. ئه گەر رانه کهین، ئیدی نایه مه وه
لات... هه تا هاوینی که زه ماوه نده که مان ده کهین، ئیدی نایه مه وه.

دهنگی زۆر سه ر توند و پێداگرانه بوو.

ره جەب گوپاندی:

- ئه و شیت بووی؟... له که لله ی داوی؟...

- نایه م... نایه م... بشمکوژی نایه مه وه... ئه ها...

به بیستنی دهنگی که له بابی به یانی، هەر دوکیان ده ره برین. به ترسه وه سه یریکی
یه کتریان کرد. ره جەب دهستی حوسنی گرت. حوسنی دهستی راپسکاند و له ده رگا که
وه ده رکهوت. به غاردان به ره و ماله وه یان رژیشت و خوێ خزانه وه نیو جیه که به وه. خوێ
گرمۆله کرد. هیشتا گیانی له رزی ما بوو. لیفه که ی به سه ر خوێ کیشا. چاوه رتی به لایه ک بوو.
ده ترسا. شه رمه زار بوو. سه ری برده بن بالیفه که به وه.

"نا، نا، شتی وا نابې. عادیل نهفهني بڼ نهوهی گوندهکانی دیکهش به نیمهوه تهمبې بن، دسپړې نهو گونده تالان بکهن و نهمر دهکا مالهکانیش بسووتینن."

"جا نهوه داماننا واش نهکهن، نهمرې و سبهی دې و گوندهکه پروت دهکا و دهروا. گوڼی نه فرمیسکی چاری کهسیش نابزوی. دهکړې پیش به ههموو شتی بگرین، پیشی لافا و توفان و بومهلرزه، بهلام پیشی نهومان پې ناگیرې. ههروهها دهسهلاتیش نییه هاورې."

"دهبې تهگیریکې لی بکهین... دهبې به ههموومان تهگیر و رایهک لهو بهلایه بکهین و پیشی بگرین."

کوڅخا سهفهر لهو پرژوهه تا نیستا له شهرمهزاریان خهريک بوو بیته تنوکیک ناو. بیری نی بکهنهوه. چوڼ دهکړې؟ لهو سوت و شیت گوندهدا تهنیا گونديیهکانی نهو کوڅخا چالاک و ههسووپه قهرزیان پې نهدریتهوه و نهړیتی ههزاران سالهیان بشکینن؟ شتی وا چوڼ دهبې؟ جا کوڅخا سهفهر له شهرمهزاریا نهمرې کی بږې؟...

دوای نهوه نیدی ناتوانې پروو له شاری بکا. ههتا دهمرې پروخساری شار نابینیتتهوه. کوڅخای گونديکې قهرزهکهی نهدابیتتهوه. نهویش چ کوڅخایهک. کورهکهی خدره مهزن و بهرتهکه، که پدین سپی و دهمراستی هوت گوندان بوو. نیستا وای دانین و ناچار بې و ههله بکا یان فرمانیک بې و قایمقه مام بانگی بکا و ناچار بې بچیتته شاری، ناخو لهوې له ناست نهو خهلهکه سهری ههلدې؟ ناخو دهتوانې سهیری چاری خهلهک بکا؟

بهلام نیدی کار له کاری ترازواه. نهمرې سبهی، عادیل نهفهني دې و چ هاتنیکیش... وهک ههلهکې پهلاماری پوله کوتریک بدا و کوترهکان له ترسی گیانیان، همر وا که پهر و بالیان به ناسمانې وهردهبې، پهنا بهرنه بهر نیتره و نهوې. دې و تهنانهت دواپین دهرزیی ههموو مالهکانیش دهستینې و دهیبا. پروداوی دیکهش دهقهومی. کاری نهو خهلهکه پیشی بینی ناکړې. نهگهر برسی بن، دهنه سهی هار. نهدهبوو نهو گونديانه برسی بن. هیچ دوور نییه لهو ساتهدا عادیل نهفهني تیتول تیتول بکهن و تهنانهت چهکدارهکانیشی...

بیریک وهک برووسکه به میشکیدا هات. بانگی گزیرهکهی کرد:

- گزیر، گزیر، نهوه له کوڅی ههتیو، زوو وهره نیتره.

گزیر دهسبهجې وهلامی دایهوه:

- فهرموو گهورهم. لیترهم.

سهفهر گوتی:

- بچۆ جار بدە، با ھەموو خەرنەو. دوو قسەم پێیانە. دەھەوی شتێکیان پێ بلێم.
 گزیر دەسەجی چوو نێوەراستی گوندی و دەستی کرد بە جارکێشان:
 - دوایی نەلێن نەمانیستوو... ھەتا پێنج دەقیقەی دیکە، ھەموو دەبی لە بەر دەرگای
 کوێخا بن. خێرا بن. پەلە بکەن. کوێخای ئێمە، نوێنەری یەكەمی حوکمەتەكەمان، دەھەوی
 پێنوێنیستان بکا.

مریمۆك ھەر لەوی راوہەستابوو و بەبی ئەوێ چاوی بترووکی، چاوی لە دەرگای مائەكە
 بریبوو. سێبەرەكەكی كە خۆی داووە سەر دارەدەستەكە، لە بن تیشكی ھەتاوہكە بەیانیدا
 كەوتبوو سەر بەفرەكە و ھەتا گۆرەپانەكە گوندی كشابوو.

سەفەر دەترسا: "ئەو پیرەژنە غەزەبە لە خۆرا ئاوا لە بەر دەرگای راواوەستى. بەخوای
 موویەك لەو ماستەدا ھەبە كە ئەقلى مرۆڤ ناییری. با بزانی ناقیبەتێ چ دەبی."
 چوو لە مریمۆك و بە نەرم و نیانی گوتی:

- نەنە مریمۆك، ئەو نەندە راوہەستای ئاوی لاقت چوو، وەر ژووری دانیشە.

مریمۆك وەلامی نەدایەو و ھێچ نەشجولا. سەفەر ئەو نەندە دیکە لەوێ ترسا:

- ئەو نەھامەتیبەكە و بەرۆكی ئەو گوندەى گرتوو. ھەر مەزراكەى* ئێمە وا نەبوو.
 ھەموو مەزراكانی چوكووراوا بی بەرھەم بوون. خەلكی ھەموو گوندەكان ئەمسال قەرزباری
 عادیل ئەفەنین. وا نییە نەنە مریم؟ دایكی دایكان؟ ئەستۆندەكی تاوێ گوندەكەى ئێمە، نەنە
 مریمۆك. مام خەلیل و ئەو ھەتیوہ خوێریبەت ئەو عەلى"یە درێژە بە ئۆكەر و بە قوربانى تۆ
 بن و لە دەوری تالەموویەكت گەڕێن. دەتەویست چى بە من بلێی؟ بلێ دەى، سەفەرى كۆرت،
 چىی بفرموى لەسەر چاوی خۆی دادەنى؟... ئەتۆ دایكی خۆمى. چما وا نییە؟...

گوندیەكان بە دەنگی جارى گزیر لە مالىیان ھاتنە دەرى و بەرەو مائە كوێخای دەچوون.
 كوێخا كە دیتى بە پەلەپەل گوتى:

- سەیر كە دایە گیان، گوندیەكان ئەو دێن. ئەگەر قسەبەكە ھەبە فرموى لەسەر چاومى
 دادەنێم. ئەگەر بفرموى مام خەلیل لەو گوندە و دەرد دەنێم و دى بە دەرى دەكەم. ئەگەر چى
 خوێشى پاي كردوو... و چاوی بەو دێبە ناكەوتتەو... وەرە ژووری دایە، وەرە ئەو كاتەى
 قسە بۆ گوندیەكان دەكەم لە تەنیشتمەوہ راوہستە.

---

* مەزرا: ھەر مەزەدە عەرەبییەكە و كوردتێراوہ و لە موكریان بە كێلگەى كشتوكالى دەلێن مەزرا.

پىلى مرىمۆكى گرت. مرىمۆك دەستى راپسكاند. كۆيخا بە تورپەيىەو گوراندى:
- چىتان لە گيانى من دەوى؟ ئەمن واز لەو كۆيخايەتییە دىنم. چش با گوندى بى گەورە
بن. چىتان دەوى؟ ئەمن نەم، ئەو گوندىيانە تىدا دەچن. ئىستاش لەبرى نەوى لای من
راوەستى و وەك يەكەمى ئەنجومەن سەيرت بکەن، وەرە لێرە راوەستە و لە نىو گوندىيە كاندا
بىنەو.

گوندى لەبەر دەرگای مالهەكى كۆ دەبوونەو. كۆيخا چووە پىشتەر و دەستى كرد بە سەير
کردن. هەموو سەرلىشىواو و بى هیوا دەهاتنە بەرەو. بىدەنگ بوون... تەنانت مندائە
ساواكانىش نەدەگريان. پوالتەتیکى نەو نەدە تۆقيويان هەبوو لەوانەبوو بە چووکترين دەنگ
بگەرنەو و را بکەن.

كۆيخا گوتى:

- ئەندامەكانى ئەنجومەنى گوندى بىن و لە تەنىشتەم راوەستن. دانوستانىكى زۆر گرنگمان
هەيە. دەمەوى پىتان بلىم چا چيە.

ئەنجومەنى گوند دەسبەجى هاتن و لە لای راستيەو بە ريز وىستان. هەموو گوندەكە،
ورد و درشت بە پىر و گەندەو هاتبوون و لە دەرکى كۆيخاى خىر بىوونەو. تاقە يەك كەس
نەهاتبوو. ئەويش تاشباش ئوغلۆ بوو.

كۆيخا لە دلە خۇيدا گوتى: "هەى كافىر، خۆ لە هيچ كارىكى ئەو گوندە نادا و قسەيەكيش
ناكا. گوندىيەكان بە قسەى ئەو لەبنەو بەرە دەكەن. تەماحى لەو پلە و پاىەى منە. بەو جوړەى
دەستى پى كردووە سالى دادى كۆيخايەتییەكەشمان لە چنگ دەردىنى. زۆر چاكە. ئىمەش
تەگبىر و راى خۆمان هەيە. ئىمە زۆر دەرکەمان بە قوون كردووەتەو. تاشباشى داماو.

گوندى بەبى ئۆقرەيى چاوەرپى بوون. كەس سريوہى لەبەر نەدەهات.

سەفەر بىرى كردەو: "گوندى بۆوى نابن وەرەزيان بکەى. ئەگەر وەرەز بن، ئىدى قسەيان
ناچىتە كەللەى... " و دەستى پى كرد:

- بەلایەكى گەورە بەرۆكى گوندەكەمانى گرتووە. ئەو دووہم جارە تووشى نەهامەتى دەيىن.
خودا بەسەر كەسى نەهينى، بە تاييەتى هيچ هاوولآتییەك تووشى نەبى. زۆر كەس لە بىريانە
رێك بىست و پىنج سال لەمەوبەر لە چوكووراوا لۆكە لە وشكەسالى و بىبارانىدا هەمووى
سووتا... دەتگوت چلە گيايەكيش لەو چوكووراوايە نەراوہ. ئەو سالە چوونە چوكووراوا، كە
گەشتىنى دىتمان مەزرا چىيان بەسەر هاتووە. چارمان نەبوو. بە دەستى بەتال گەراينەو و

چاوه‌پ‌ی بووین. وایو عادیل نه‌فنه‌ی به‌خو‌ی و بیست جه‌نده‌رمه‌ی چه‌کداره‌وه هات. نو‌نه‌ر‌ت‌کی حو‌کمه‌تیشی له‌گه‌ل بوو. له‌ نی‌مه‌یان برسی ناخو‌ قهرزی عادیل نه‌فنه‌نیمان له‌سره‌ یان نا؟ هه‌موو گوتان به‌ل‌ی، حاشاکردن له‌ قهرز، حاشاکردنه له‌ خودا. گوتیان عادیل نه‌فنه‌ی دار و نه‌دارتان ده‌با. گوتان، نو‌شی گیانی بی، هه‌قی خو‌یه‌تی. له‌وانه‌یه‌ زو‌رتان له‌بیرتان مابی، عادیل نه‌فنه‌ی ده‌ستی‌کی به‌ د‌یه‌که‌دا هینا و چیی گه‌نم و ساوار و نارد و مریشک و که‌له‌شیر و بز و مانگا و گو‌ت‌د‌یر‌ت‌ژ و نه‌سپ هه‌بوو، هه‌مووی پادا و بردی و شتی‌کی دیکه‌شی کرد: "نی‌وفه‌کی ژنه‌که‌ی مچه‌که‌چه‌ل‌یشی بری و بردی و گوتی: "جا، هه‌موو شتی‌کتان له‌بیر بج‌ت‌ته‌وه نه‌وه‌تان له‌بیر ده‌می‌نی که‌ نی‌وفه‌کی ژنه‌که‌تانم بری و بردم. نی‌دی له‌مه‌ودوا پاره‌ی من ناخو‌ن. " نه‌و ساله‌ هه‌تا به‌هار‌ی عادیل نه‌فنه‌ی به‌ عاره‌بان و نه‌سپ و گو‌ت‌د‌یر‌ت‌ژان دار و نه‌داری گوندیه‌کانی هه‌موو برد. نه‌و گونده‌ش نه‌وه‌نده‌ی تیدا بوو ته‌واو نه‌ده‌بوو. نه‌و ساله‌ له‌و سو‌نگه‌یه‌وه گوندی برسی مانه‌وه. تو‌ت‌ک‌له‌ دارمان خو‌ارد. گه‌می شین به‌ر له‌وه‌ی گو‌ل بکا، خو‌اردمان. نه‌و ساله‌ نه‌و هه‌مووه منداله له‌و گونده‌دا له‌ برسان مردن... ده‌لییه‌ سه‌رخو‌ش، سی مندالی له‌ برسان پی‌پ‌اهاتن* و له‌ تاوان هه‌ستا بج‌ی عادیل نه‌فنه‌ی بکو‌ژی، گوتان "نه‌مانه، ده‌غیله‌ مه‌ستان، نه‌که‌ی، کاری کردنی نییه. " خو‌مان به‌سه‌ر پی‌لاوه‌کانیدا کی‌شا. نه‌ی کی‌ شت و مه‌ک به‌ گوندیان بفرو‌شی؟ نه‌گه‌ر عادیل نه‌فنه‌ی نه‌بی، هه‌ر هه‌مومان رووت و قووت ده‌می‌نینه‌وه. " و ده‌لی سه‌رخو‌ش عادیلی نه‌کوشت. و خوداش سی مندالی دیکه‌ی دایه‌وه. "جا نی‌ستا پیتان ده‌ل‌یم، بیستوومه عادیل نه‌فنه‌ی به‌خو‌ی و بیست چه‌کداره‌وه نه‌وه دی. دیسان ده‌یه‌وی دار و نه‌داری گونده‌که‌ به‌ری. خو‌ نه‌مسال به‌روبوویه‌کی وا نه‌بوو. نه‌گه‌ر هه‌موو شته‌کافان به‌ری، نه‌وه نه‌هامه‌تییه‌کی گه‌وره‌یه بو گونده‌که و هه‌روه‌ها زو‌ر که‌س له‌ برسانا ده‌مرن.

بۆیه ده‌مه‌وی ته‌گبیر‌ت‌کتان پی بکه‌م. که‌س عادیل نه‌فنه‌ی پی ناگ‌ی‌د‌ر‌ت‌ته‌وه. چار نییه. دی و گونده‌که‌ رووت ده‌کا و هه‌روه‌ها مندال و پیریش هه‌موو له‌ برسانا ده‌مرن. له‌وانه‌شه هه‌ر هه‌موومان له‌ برسان برین و له‌ شه‌رمه‌زارییان بیینه‌ دل‌ویه ناو‌یک و بج‌ین به‌ عه‌رزدا. جا چ بکه‌ین؟ بۆیه ویستم ب‌ین، گوتم به‌شکم ر‌تیه‌ بد‌وزینه‌وه. ده‌ی باشه نی‌ستا چ بکه‌ین.

---

* پی‌پ‌اهاتن: نه‌وه‌ی له‌ تینووان ده‌مری ده‌ل‌ین له‌ تینووان خنکا. بۆ بریش ده‌ل‌ین: له‌ برسان پی‌پ‌اهاتن. به‌ گشتی بۆ مردن و دیق کردنیش به‌کاری د‌ینن.

له دوا دواوه پیره میردیک هه رای کرد:

- با گونده که چۆل کهین و برۆین، تا عادیل نه فەنی دی و ده بیینی گونده که چۆل و پیی وا
= هبی هیشتا له چوکور نه گه راوینه تهوه.

کوئخا ره گی ملی وه گوریسی لی هات:

- ناکری. بهو بهفر و بۆرانه ناکری گونده که چۆل بکهین. بۆ کوئ بچین؟ پیتان وایه عادیل
نعفەنی نازانی ئیمه له چوکور گه راوینه وه؟ نهوجار نه گه ربی و گونده که چۆل بیینی، ناخۆ
تگری نادا؟... نهو قسه یهت پووشتیک ناژی.

چەند دەنگیک پێکەوه گوتیان:

- هیچ چاری دیکه مان نییه جگه له وهی گونده که جی بیلین و برۆین.

- کوره چا نه من هیوام به نهنگز بوو. نهوجار پیم وابوو گوندیه کانی من نهقلیکیان له
میشکیدا ههیه. ههروهها پیشم وابوو رینگه چاره یه کم دهخه بهردهم. جا ئیستا که نهنگز
هیچتان له دهست نایه، جوان و زهریف گوتیان بکه نهوه و بزانی ده لیم چی. ههرجی گوتیشم
یکه. بێت و به قسه م نه کهن، ههرجی قهوما له نهستۆی خۆتان. ئیدی له نهستۆی من نییه.
برسی مانه وهتان له به هاریدا و مردنی مندال و نهخۆشه کانتان په یوه ندیی به منه وه نییه و
ناشتوان هیچ بهرۆکی من بگرن. نهو رینگه چاره یه به یانی زوو نه نه مریمۆک که هاته ئیره
خستیه بهر ده می من.

هه موو ناویران دایه وه و سهیری مریمۆکیان کرد. مریمۆک که دهنگوت له سهیر
داره دهسته کهی وه نهوز دها، به بیستنی ناوی خۆی سهیری هه لئنا و دواپی به توو په یه وه چەند
جاریک داره کهی له عهززه که راکیشا.

- نهوجار نه نه مریمۆک ژیرترین و نازترین و به غیرترین دایکی نهو گونده یه. پیی گوتم: "کورم،
کوئخا، خودا نهتۆی وه نهولیای خۆی بۆ نهو گونده ناردوه. پیی گوتم: "نهو قسه و پاسپارده یه من
بعو گوندیانه بلی. " نهوه منیش ده مهوی قسه کانی نهوتان پی رابگه یه نم.

مریمۆک په بیتا په بیتا داره کهی له عهززی ده وه ژاند و بی تۆقره بوو. نهیده زانی چ بکا و هه
به دهوری خۆیدا ده خولایه وه، به لām چون ناد و به لئنی به خۆی دابوو، نهو گوندیانه نه دوتنی،
نهیده توانی هیچ بلی. کوئخاش دهیزانی نه گه ربی به شمیری یه قسه ش ناکا و له سهیری رۆشت:
- جا ئیستا بچنه وه ماله کانتان و چیی هه تانه و نیتانه، هه ره له گه نم و جۆ و نه سپ و
گوتدیریژ و مانگا و گامیشه وه بگه هه تا ده گاته رۆن و ساوار و قاپ و قاچاغه کانتان، هه ره

همموى بشارنموه. دياره ده پرسن له كوټيان بشارينموه؟ نه من چورزانم. هدر كه سه و بږ خوى
جيگه يهك بدوژيتموه. نه منيش جيگه يهك بږ خوم ده دوزمموه. كه عاديل نه فنهى و جنده رمه كان
هاتن، پووشيكيش چييه له و گونده دا ده ستيان ناكه وي. سهر ده كهن و ده بينن وه زعى گونده كه
زور شپره و به چارى گرياناوييه وه ليږه ده وږن. تيگه يشتن؟ نيستا ده چن وا بكهن؟

يهك يه كيان، نه بږى نه وي ديكه هممويان له سهر به فره كه پيخاوس بوون. همموو ژنه كان
له چكي رهنكاوړه نكيان له سهر كړدبو و كراسى چلكن و پر له پينه يان له بهردابوو. زور بهى
پياوه كان چاكت و بالتويان له بهردا نه بوو و پانتو له كانيشيان پينه كړاو بوو. نهو هشامه ته
كونه له بهره بهو روخساره ره شهه لگه راوه تاوه سووته يانموه له مهيدانه كه راوه ستابوون و
نده جوولان و هدر هممويان وهك پووش و شوولك كز و له پر بوون. هدر پيست و نيسقان بوون.
كوټيخا به بږى نه وي له جيتي خوى بچوولتى ماوه يهك سه يريكي جه ماوه ره كهى كړد و گوتى:
- دهى براده رينه، چيى ديكه تان ده وي؟

دهنگى هدر نهو پيره پياوه كه ديسان له پشه وړا بهرز بووه و پرسى:

- هيچ چارى ديكه نيبه، بووهى وا بكهين نه مسال عاديل نه فنهى نه به؟...

جه ماوه ره كه جووله يه كي كړد و گيانىكي وه بهر هاتموه. له هدر لايه كموه دهنگيك هه ستا:

- رتيه كي دى نيبه؟...

كوټيخا:

- نه من رتيهك شك نابهم. ناشتوانم بچم پتي بلنم ليتمان خوش به. بشلنم قبوولتى ناكه.
نه مسال گونده كهى نيتمه بوو به نمونه بږ نه واني ديكه. برږن، دهى برږن هر چى هه تانه و
ني تانه بيشارنموه. نه منيش هدر نيستا خوم ده چم وا ده كم. دهى ياللا برږن و ده ست پي بكهن.
كوټيخا پشتى تيكردن. مرمؤك كه به تووړه ييه وه داره كهى له عمرزه كه ده وه ژاند، به
پللاريكي رتي هالاند*. داره كه وه ده رگاي ماله كهى كهوت و بهر بووه.

---

* رتيهالاندن: تيهه لكردن، زياتر بږ هاويشتنى دار و بهرد گوتراوه. پللا ريكم/بهرديكم رتيهالاند/ تيم هه لكرد.

شەپۆلنىكى شادى بە گۈندەكە ۋەربوۋ. ھەموۋان پىندەكەننن ۋ قىسەى خۇشيان بۆ يەكتى دەكرد. ئەۋ لىتوانەى پىنكەننىيان لەبىر چوۋبۆۋە ۋ ۋەك تەلەى تەقىۋيان لى ھاتىبو، ناخىيەكەى بە پىنكەننىنەۋە ھەلچەراپوۋن. ھىچ كەس تا ئىستا عادىل ئەفەنىي بەۋ دەردە نەبردبوۋ.

لە خۇشىيەكى زۆرەۋە لە سۆنگەى ئەۋ دەردەى بە عادىل ئەفەنىيان دابو، بەرەۋ مالىەكانىيان دەۋىشتەنەۋە ۋ لە دلىاندا گالتەيان بە ئەقلى دەھات. بىرپار درا ھەر كەسە ۋ چىي ھەيەتى ۋ نىيەتى، بىشارىتەۋە. جۆرىك نوقمى شادى بوۋن ۋ بىريان لەۋ فېلە دەكردەۋە كە بىرپار بوۋ لە عادىل نەفەنىي بىكەن، ئەگەر يەكىك لەۋ كاتەدا پىي گوتبايەن ۋەرن ھەموۋ مالىەكانتەن بە دار ۋ بەرد ۋ خانوۋەكانىشەۋە بشارنەۋە، ئەۋان بە شوئىن رېگەيەۋە دەگەرەن بۆ ئەۋەى گۈندەكەش ھەشار بەدن. ۋايان لى دەكرد، ئەگەر يەكىك ھاتبايەتە لايان، ھىچ ئاسەۋارىكى لە گۈندەكە بەرچاۋ نەكەۋتبايەۋە ۋ جگە لە دەشتىكى ۋشك ۋ بە بەفر داپۆشراۋ ھىچ شتىكى نەدەدى.

مرىمۆك كە بە غاردان ھاتىبۆۋە مالىەكەى، ماۋەيەك لەۋى پاۋەستا ۋ دالغەى لىدا. ئەۋ چ شتىكى ۋاى ھەبوۋ شىاۋى شاردنەۋە بى ۋ دەبوۋ لە كوئى بشارىتەۋە كە ھىچ كەس شكى لى نەكا؟

لە بەردەم سىندوۋقى جىازەكەى كە دار ۋ تەختەكانى ھەموۋى كرىمۆل ۋ رىزىبىوۋن ۋ كۈن كۈن بىوۋن ۋ نىزىك بە ھەشتا سالىك دەبوۋ ساز كرابوۋ، دانىشت. سىندوۋقەكەى كىردەۋە ۋ ھەرچى تىدداپوۋ ھەلپىشتە نىۋ داۋىنىيەۋە. لەۋ نىۋەدا ەلى "يە درىژ ۋ ئن ۋ مىندالەكەشى ھاتنەۋە مالىەۋە. ەلى كە مرىمۆكى دى گوتى:

- دايە، ئەۋە چ دەكەى؟

مرىمۆك بە توۋرەيىيەۋە ئاۋرى دايەۋە ۋ لىي مۆر بۆۋە.

عهلی دووپاتهی کردهوه:

- دایه، نهوان چکاریان به سهر وردهواله و مت و موروروی تۆره نییه. نهوان کورتان و پهلاس و جیویان و بهره و پیخۆر و مانگا و مهر و مالآت و قاب و قاچاگیان دهوئ. نهو زیل و زالهی تۆیان بۆچییه. نهوانه لهسهر جیئ خۆیان دانئوه و سندووقه کهشت پیوه ده.

مریمۆک جارتیکی دیکهش ئاوړی لی داوه و بهوپهړی توورپهیهوه لیئ مۆر بۆوه. بهنرخترین شتیکى ههیبوو، نه موسستيلهیهکی زیوی به نهخش و نیگار بوو، که برایی میتردی له گهژ مام خهلیل له چهرکهزه کانیان دزیبوو: "فرموده ی پیغه مبهری لهسهر نقیمه کهی نووسرابوو. دیاره دزیتیشه، بهلام دیسانیش متفهرک و پیروژه. نهو نه موسستيلهیه له ههر مالیک بی، خیر و بهره کهتی بهسهردا دهبارئ. هه موو نهوانه له جیئ خۆی، یانی عادیل نهفهنی نه موسستيلهیهکی زیو هه لئاگرئ و نایبا؟ دیاره دهیبا. ههر دهبی بيشارمهوه." نهو خهزیمه زیویه له لووتی دهکرد و میراتی نهنکی بوو: "دیاره نهویش له نهنکیهوه به میرات پتی گهیبوو. عادیل چما خهزیمی ئاواي دهست بکهوئ نایبا؟ خهزیمیکى گرانبايه. عادیل خۆ گه مژه نییه."

دوو له چکی هه وریشمین. یه کیتکیان پرته قالی و نهویدی کهه سک: "چۆن نهوانه به کاری بوو که کانی عادیل نهفهنی نایه؟ دهی چۆن نایانبا؟ عادیل نهگهر نهوهنده گه مژه و حۆل بوايه، چۆن نهوهنده دهوله مند دهبوو؟"

"نهو ملوانکه کوورده کههش له زۆر زۆر کوورده مابۆوه. که به دهستییهوهی دهگری وهک ئاو دهخۆی و دهبریسکیتتهوه. خودا دهزانئ عادیل چاوی بهوه بکهوئ بۆی شیت دهبی. چۆن هه لئاگرئ و نایبا؟ چما شیتته...؟"

سئ بازنه ی شووشمی، یه کیتکیان زهردی زیرین، یه کیتکیان کهه سک و نهویدی که سووریتکی هه ناری: "باشه عادیل چۆن نهوانه هه لئاگرئ و نایانبا بۆ کچه کانی؟ بازنه ی ئاواي له کوئ وه دهست دهکهوئ؟"

کراسیکى هه بوو ههر زۆر له میژ بوو، ئی کاتی بوو کیتیبیه کهی بوو مابوو. ههر دوو سئ جارتیکی له بهر کردبوو: "باشه عادیل چۆن نهو کراسه نابا و نایکاته بهر ژنه کهی؟"

دهرزیدانیکیشی هه بوو له چیتوی کاژ داتاشرابوو، پر له نهخش و نیگار و سئ دهزیشی تیدا بوو: "یانی نهو قوتووه دهزیه و دهزیه کانیشی به کاری ژن و کچه کانی عادیل نهفهنی نایه؟ ئای "عهلی" یه درێژى کهر!"

له سندووقه كيدا چەند لەتە پەڕۆی پەنگاورەنگی دەرھێنا لەگەڵ دوو لەچك، كە یەكێكیان پەر لە وێنە و ئەویدیكە شەر و در بوو. پێنج کووژەكەى شینیشی ھەبوو، كە بە داوھ دەزوویەکییەوھە کردبوو. سندووقەكەى بۆنى دارە سێوی لێپەرەواری دەدا.

بەگومانەوھە سەیریکی دەرووبەری خۆی کرد، دوایی بەخێرای دەستیکی بردە قوژینی سندووقەكە و پریسكەییەکی بچووكی ھێندەى چوار قامك كە توند لە جاویکی پێچابوو و لە مێوی گرتبوو، ھێنا دەری و لە باخەلى نا. "عەلى" یە درێژ و ژنەكەى ئەو كارەى ئەویان نەدى. لەو پریسكەییەدا كە دەتگوت نوشتوویە، دە لیرە دراوی شارەبۆوھە.

دەرەگای سندووقەكەى پێوھە دا و وردەوالەكانی كرده كۆشییەوھە و ھێنایە بەر دەرگا. پەڕۆییەكى زۆر كۆنەى لەسەر عەرزەكە راخست و وردەوالەكانی لەسەر پۆكرد. ئەوجار پێچایەییەوھە و بە داوھ بەنێك بەستى. ئەوھندەى بادا و پێچای، پریسكەكە بوو بە گۆلۆ بەنێك. جا ئەوجارە دەبوو چ بكا و لە كوێی بشارتتەوھە؟ لە پێشدا بیرى لەوھە كردهوھە لە دووكەلكێشى كرانووەكەیدا ھەشار بەدا، دوایی بەخۆی گوت نا دەیدۆزنەوھە و دەییەن.

ماوھییەكى زۆر بیرى كردهوھە. ھەموو كەلێن و قوژینی مائەكەى ھەلسەنگاند، بەلام ھیچ كوێی نەدۆزییەوھە. دواى لە ناكار بەبیریدا ھات كە دەبێ چ بكا. لەبەر چاوی بوو. بۆ ئەوھى لە ھێلانەى پەرەسێلكەكانەوھە جیقنە نەكەوێتە خوارەوھە و ولاتەكە پیس نەبێ، عەلى لەتە تەنەكەییەكى لە بنەوھە بۆ ھەلواسیبوون. ئەگەر پریسكەكەى لەوى دانابایە كەس نەیدەدى، بەلام خۆ دەستی نەدەگەیشتی لەوێ دابنێ و ھەر "عەلى" یە درێژ دەستی دەگەیشتە میچەكە، ئەدى چۆن دەكرا داوا لەو بكا ئەو كارەى بۆ جێبەجێ بكا؟ لەو ماوھییەدا نە عەلى دواندبوو و نە خەلكى ناوایی و نە ھیچ شتێكیشی لەكەس وێستبوو، كەچی ئەمجارەیان چار نەبوو. شتێكى واش نەبوو لە بن پێى خۆى دابنێ و بچتە سەرى. كۆتەرە دارێكیان ھەبوو، بەلام قەوھى پێى نەدەشكا ھەلیگری و بیھینی.

پریسكە بە دەستەوھە و چاوی لە چاوەكانی "عەلى" یە درێژ بێ. عەلى لە تەنیش تەنەكەى ناگردانەكەوھە خەریك بوو جێبەجێ ھەلەكەند. ئەلیف و مندالەكانیش یارمەتییان دەكرد. قەرار بوو نارد و ساوارەكە لەوى گەلسەر بكەن و عەلیش مریمۆكى نەدەدى كە چاوی تێوھە بریبوو.

مریمۆك وا شلەژابوو دەتگوت نیستا نا نیستا دەگەنێ و دار و نەدارى لە چنگى دەردیسن. وردە وردە بەبێ ئەوى بۆخۆى ناگای لى بێ، لە عەلى كە خەریك بوو بە پاچ عەرزەكەى دەكۆلێ، چووە پێشەوھە. ئەوھندە چووە پێشەوھە رێك لەبەرەدەمى عەلى راوھستا. ئەو پاچەى عەلى بەرزى كردبۆوھە

دایه پنا بایه وه، کارساتنیک ده قهوما. که مریمۆکی له بهر پاچه که بینی، گۆرانندی: "دایه، نهوه بۆچی هاتوویه بهردهم نهو پاچه؟ چیی وای نه مابوو وه ته پلنی سهرت بکهوئ." "

مریمۆک به بیئ نهوهی وه سه رهخۆی بیئنی، یهك دوو ههنگار كشایه وه و سه بیرینکی كۆرپه كهی و پرئیسكه كهی دهستی كرد و چهند جارنك دووپاتهی كرده وه.

عهلی نهیزانی چیی دهوئ. دوا یی مریمۆك پرووی خۆی ههلاویشته و چووه پئشه وه و مهچه کی كۆرپه كهی گرت و بر دیی ه بن هیلانهی په ره سیلكه كه و به ناماژه داوای لئكر د پرئیسكه كهی بۆ لهوئ دابنئ.

عهلی به پئكه نینه وه پرئیسكه كهی له دایکی وه رگرت و له نیتوان میچه كه و ته نه كه كه دا جۆرنك جئیی بۆ كرده وه چاو نهیده دی. گوئی: "ناوا باشه دایه؟ كهس ناییبئئ."

مالئ بنیادهم به گیانییه وه به ستر او ته وه. مریمۆك بۆ یه كه مین جاری بوو به زیبوو و شتیکی له كۆرپه كهی ویستبوو. بزه یه کی كال له لئوی گهرا. چووه قوژنیئکی دیکه ی ژووره كه و كراسه كهی داكهند و به ده رزی و ده زووهك كه پئشتر نامادهی كرده بو، پرئیسكه له میوگی راوه كه له بن باخه لئیه وه دووری و كراسه كهی له بهر كرده وه.

عهلی ئارد و ساوار و كوپه رۆنه كه و مه نجه ل و قاپ و قاچاغه كهی خسته نئو نهو قوولكه یه ی هه لئكه ندبوو و سه ریشی به پوش و گهلا و كهولئ بزن و مه ر داپۆشی و جارنکی دیکه ش دار و چرپی له سه ر دانایه وه و نهو جار خۆلی پئدا كرد. ئه لیف سه ر گله كهی سواخ دا و بۆ نه وه ی سواخه كه زووتر وشك بیته وه، ناگریکی له سه ر كرده وه.

جا نهو جار نۆره ی دانه وئله ی عه مبارئ بوو. عهلی نهیده زانی چ بكا. ده لئین بهنده ی خودا تا لئنی نه قهومی، هه زه ته ی خدر به هانا یه وه نایه. ده سه به جئ به میشكیدا هات كه وا باشتره قوولكه یه كه له عه مباره كهیدا هه لكه نئ و هه موو دانه وئله كهی له وئدا بشارتته وه.

هه رچی تووره كه و گۆنئی دانه وئله بوو هئنا یانه ده ره وه و مریمۆكیش له و كار هدا یار مه تیانی دا. عهلی هه تا نیوه رۆ قوولكه یه کی له عه مباره كه دا هه لكه ند و ته ختی قوولكه كهی به چیلكه و چئو داپۆشیو. به نه ستروری كای له سه ر رۆ كرد. گۆنیه دانه وئله كانیان برده نئو قوولكه كه وه و به یۆنجه و كا ده ور پشتیان داپۆشی. جئوبان و ده سه ته نوئین و هه رچی دار و نه دار یانه هه موویان به یه كه وه لهوئ دانا. كا و یۆنجه یان به سه ردا كردن و سواخیان دا. نئو ماله كه یان و هه موو سندوو و قه رتاله كان به تال بوون.

له ده ره وه، مه شكه یه کی دار مابۆره، كه قه وه زی گرتبوو و كه سك ده چۆه و ناوی ده ده لاند. له گه ل قاپنکی مسی و قابله مه یه کی ره ش و دوو كه وچکی چئوئ و قاپنکی

شیوخواردن و لەسەرە لەتە پەرۆیک، هێندى ساوار بۆ خواردنى دوو رۆژان لەگەڵ لویچیک خوی و بەرە کۆنیک لەسەر عەرزەکە...

"جا ئیستا با عادیل ئەفەنى بێ و ھەر ھەمووی راماڵی و بیبا..."

مابۆ ھە شاردنەوی ناژەلەکان. ئەو لە ھەمووی گزنگەر بوو. عەلی بە تەنی ئەوی بۆ چار نەدەکرا. دەبوو بەھەموو خەلکی گوندی بیریکی لەو بکەنەو. بە ئەلفی گوت: "بۆ کاروباری مەر و مالاتەکە دەبێ لەگەڵ خەلکەکان قسان بکەم. ئەو دەچم و دێمەو." و لە مالتی وەدەر کەوت.

ھەولێ لەو گەرەتر ھەولێ ھەسەن بوو. شقارتەکانی لە کەلێنی دیوارە کەدا شاردبۆو. بیری کردەو ئەگەر بێن و مالتە بگەرێن بە دلتیایەو دەست لەو کونەش دەنێن و شقارتەکان دەردێن. غاری دا و لەبەر کونی دیوارە کە داھاتەو و شقارتەکانی ھەلگرت و نایە باخەلییەو و چوو دەری. لە دەروە بەفریکی نەرم دەباری.

ئێستا ھەسەن مالتە و مالتی دەکرد بۆو شۆنیک بۆ تاقەتکردنی شقارتەکانی بدۆزیتەو. لە پێشدا چەند جارێک بە دەوری مالتەکی خۆیاندا سوورایەو. جێیەکی دلتیای نەدۆزییەو. نەنە مریتمۆکی چەندە پیتۆل بوو. وردەوالتەکانی خۆی لە چ جێیەکی باش شاردەو. کەس ئەقلی بەوی نەدەشکا. ئەویش دەبوو شقارتەکانی خۆی لەوی شاردبایەو بۆو کەس نەیاندۆزیتەو. بەشی سەت سالتیان دەکرد. بەھەموو گوندەکە ئەو نەدیان شقارتە نەبوو.

خەریک بوو لە ترسانا دیق بکا. ئەگەر شقارتەکانی لە شۆنیککی باش شاردبایەو و نیلدى نەچووبایەتەو سەریان، تێدا دەچوو. ئەوکات لە خەفەتان شیت دەبوو.

مالتە چۆلەکان و رەوژەکانی پشت گوند گەرا و نەیتوانی شۆنیککی قایم بدۆزیتەو بۆ شقارتەکانی. دیارە لە قوونەبانی مالتەکیان شۆنی وای لیبوو لە قوولکەیان بنی، بەلام جا فایدەى چی. مالت و سامانی بنیادەم دەبێ لەبەر چاوی خۆی بێ.

ئەویش وەك نەنکی لە بێ ئۆقرەیییدا خەریک بوو دەتەقی. پیتی وابوو ئیستا نا ئیستا دەگەنێ و شقارتەکانی لە باخەلی دەردێنن. لە ئارەقەدا خووسابوو. لە خەفەتان خەریک بوو بجنکی.

بە گوندە کەدا دەسوورایەو. گوندەکە وەك پوورەى ھەنگی لێھاتبوو و ھەر کەسە و بۆ ئەوی خۆشەویستترین و بەنرخترین شتەکانی لە جێیەکی قایم و دلتیا تاقەت بکا و کەس دەستی وێیان پانەگا، لە ھەول دابوون.

•

حەسەن گوندەكەى سەنگ و سوورژن دابوو و هیچ كوئى نەدۆزىبۆو بۆوئى سامانە گرانبايەكەى لى بشارىتەو. بىستىك بەفرى لەسەر كەوتبوو. بە ھەناسەساردى گەرايەو و لارەمل لەبەر بەفرەكە لە گۆشەيەكى مائەكەيانەو ھاوستان. باشە نەدەبوو ھەروا لە باخەلدا بن؟ ھەر دەستىشى لەسەر ھەلنەدەگرتن. ئەى شەوى كاتى خەو چى كردبايە؟ نەگەر داىكى دىتباى و پرسیباى حەسەن نەو باخەلت بۆا ھەلتۆقيو؟ چىي گوتبا؟ ئەى قورى كوئى وەسەر كردبا؟ دەرگوت شقارتەكان لە باخەلدا بوونەتە سكل و پسكو و دەيسووتىنن. ناخۆ باشتر نەبوو لە يەكئەك پەرسى؟ كەسيكى لە گوندەكەدا شك نەدەبرد متمانەى پى بكا و نەيتىيە گەورەكەى خۆ بۆ باس بكا. نەرى نۆمەخان چۆن بوو؟ ناخۆ ئەويش بۆوئى نەدەبوو متمانەى پى بكا؟ خۆ ئەو ھەر دەيزانى.

دەستەكانى لەسەرمان شىن و مۆر ببوونەو. ھىچ چارى نەبوو جگە لەوئى متمانە بە نۆمەخانەى بكا و پىكەو ئەقلىيان بکەنە يەك و تەگبەرىكى لى بکەن. چووە ژوورەو، مائەكە نيوەتارىك بوو. ئاگرى ئاگردانەكە دامركابۆو و نۆمەخان لە تەنیشتيەو سەرى بەسەر سىنگىدا شۆر كردبۆو و دەرگوت خەونوچكە دەيباتەو. حەسەن بەسپايى لىي چووە پىشەو و دەستى لەسەر شانى دانا و گوتى:

- خوشكەكەم، تۆزىك وەرە دەرى.

بەھيوايى و پارانەوئەكە لە دەنگىدا بوو.

پىكەو چوونە دەرى. دواى ئەوئى ھىندىك لە مائەوئەيان دوور كەوتنەو حەسەن ھاوستان و دەستى نۆمەخانەى گرت. گوتنى ئەو نەيتىيە گەورەيەى بەلاو ئاسان نەبوو. بە تەتەپەتەو گوتى:

- دەمەوى شتىك بە خوشكى خۆم بلێم. ئەتۆ خوشكى منى. لەو دنيايەدا ھەر تۆم ھەى.

ئىمە كەسمان نىيە، وا نىيە؟

ئەو ھالەتەنەى حەسەن ھەمىشە نۆمەخانەى دەرساند. ئەوچارە زياترىش ترسا.

- دەمەوى شتىكت پى بلێم.

نۆمەخان ھەم دەيزانى دەيەوى چىي پى بلێ و ھەم كىچىشى لەكەولێ كەوتبوو.

حەسەن دەنگى خۆى گر كرد و گوتى:

- نەگەر ئەو بە يەكئەك بلێى سەرت ھەلنەدەقم. تىتۆل تىتۆلت دەكەم.

نۆمەخان لە ترس ئەو ھەپەشەيەى لەرزى و لەسەرەخۆ گوتى:

- نایلیتم. به کەسی نالێم. بۆخۆت دەزانێ کەس قەسەم لەزارێ نابێستی.

حەسەن بە متمانەوه لێی چوو پێشی و بە سرتەیهك پێی گوت:

- دەزانم. ئەو شەمچانە لە کۆی بشارمەوه؟ چیی گەرام لەو بەقورێ گێراوەدا شۆنێتکم نەدۆزییەوه. خۆ عادیل ئەفەنی بێت و بیانیینی لێمیان دەستی... دایکم و بابیشم پێی بزانن... ئەگەر گوندییەکانیش چاویان پێیان بکەوێ تالانی دەکەن.

نۆمەخانیش داهاڵەوه و بە سرتە شتێکی پێ گوت:

- بەتالانی دەبن. ئەو لە کۆی تاقەتیان بکەین؟

هەر لەوێ لەسەر بەفرەکە دانیشتن. بەفرەکە یەك پشوو دەباری. ماویەك سەیری یەکتریان کرد. دوایی نۆمەخان سەری هەڵپێ، روانینەکانی شلەژابوون. بزەیهکی هاتی و گوتی:

- ئەها، دۆزییەوه.

سەری بەرەو لای چەپ وەرسووران و گوتی:

- ئەلێرە...

ناماژە ی بۆ ئەو دارە چنارە کرد کە لەو سەری حەوشەکیان بوو:

- قەشتی ئەو دارە. کەس فکری بۆی ناچی.

حەسەن کپ بوو و سەیری دارەکە کرد. دوایی پرسى:

- یانی کەس ئەقلی بەوه ناشکی؟

- نۆمەخان پێی داگرتهوه:

- ئەقلی هیچ کەس....

حەسەن لە جێی خۆی هەستا:

- ئەتۆ لێرە پراوەستە. با من بچم سەیریکی بکەم. ئەگەر یەکتە هات زوو ناگادارم بکەوه.

بە پارێزەوه بەرەو دارەکە چوو. چەند جارێک بە دەوری دارەکەدا خولاییەوه. بە غاردان بەرەو نۆمەخان گەڕایەوه:

- قەشتێکی قوولێ تێدا یە.

نۆمەخان لەخۆیایانە گوتی:

- خۆ ئەمن هەر دەمزانی. بۆیە گوتم:

حەسەن ئەو خۆتاریفکردنەى ئەو لە دل گران هات:

- بۆخۆشم دەمزانی بەس دلەم قایل نەدەبوو. دارەکە لەبەر چاوه.

ئۆمەخان:

- دەي باشترە كە لەبەر چاوانە. چون كەس فكري بۆ ئەرە ناچى ئىمە شقارتەكانمان لەويدا شاردىتتەرە.

برووسكەيەكى شەيتانانە لە چاوەكانىيەرە ھەستا.

ھەسەن:

- كەوابوو نابى كەس ھەسەننى كە دەچىنە ھەسەن ھەسەن.

ئۆمەخان كە چاوى لە چاوانى ھەسەن پىپىو پىرسى:

وا باشترە نىيە ھاوھستىن تا بىرك تارىك دەبى؟

- با ئىستە بەلاي دارەكەدا ھەر نەچىن و كەس سۆسەي نەكا.

ئۆمەخان:

بە پىزىش ناگامان لە دارەكە دەبى بۆھى نەگەر يەكىن لىتى چووە پىش، دەسبەجى دەچىن و شقارتەكان ھەلەدەگىرەن و پادەكەين.

ھەر دوو كيان نىگەرەن و بى ئۆقرە لە ئەنىشت يەكترى دالغەيان لى دابوو. جار و بارە پىدەكەين و جاروبارىش خەفەتبار و جارجارەش بەترسەرە و ھىندى كاتىش شاد و دلخۆش، چاوەپى شەرداھاتنى بوون. نوقمى چىژ و كەفوكولى نەئىيە ھاوھەشەكەيان بوون.

"عەلى" يە درىژ چەند سەعات دواتر گەرايەرە مالى و بە ژنەكەي گوت:

- شوئىشمان بۆ شاردنەرەي مەر و مالاكەكان دۆزىرە. بىراردە بىانەينە ئەشكەوتى پەريان. ئەو شەكەرە جى ھەموو ئاژەلەكانى گوندى دەبىتەرە. تەنەت بەشى مەر و مالاكى پىنج گوندى دىكەش دەكا... ھىشتاش شوئى ھەر دەمىنى. كا و تفاقيشان بۆ دەبەين. ھەر پىژەرە پىنج كەسى ئاوايى بە نۆرە دەچىنە نەوى و تاقەتيان دەكەين.

نەلىف:

- ئەي چۆن مانگاكان بدۆشەن؟

عەلى وەلامى دايمەرە:

- ھەر كەسە و دەجى و ئى خۆي دەدۆشى. بىرمان لەوھش كىرەرەتەرە. ئاژەلەكان دەرەكە دەرى.

شەرداھەت. گوندەكە دەتگوت چۆلە، بەلام لەو گوندە چۆلەدا دواي ئەو فیل و گزەيەي لە عادىل ئەفەندىيان كىرەو، شەپۆلى شادى و خۆشى مالاھەمەل دەپۆسى. خەلەكە و پشیلە و سەيەكان نەبى زىندەرە لە گوندەكەدا نەماوو. نە بىزىك، نە گامىشەك، نە ئەسپەك و نە گۆلدەزەك و نە

مریشکیتک و نه کەلەبابینک... مالەکانیش چۆل چۆل بوون. جەوالەکان بێ ئارد و ساوار و کوپەکان بێ زۆن مابوونەوه. لێفە و دۆشەگ و قاپ و قاچاغ لە گۆرێ نەمابوون. لە هیچ کوئی دنیایە کەس گوندی ناوا هەژار و دەستکورتی نەدیوو. سەر و پوخساری خەلکە کەشی چلکن و شپ و شپرتو بوو، بەلام تەنانت لە قاتی و قەبە گەورەکانیشدا نەبیتراوو خەلکی ئەو گوندە هێندە پرووت و پەجال بن. منداڵ و پیرمێرد نیوە پرووت بوون و هەمووش پیتخاوس.

تاشباش نۆغلو هەر وەک جاری جاران جلپەرگی لەبەر کردبوو. دەستیشی لە مائی خۆی نەدابوو. هیچ شتیکیشی نەشاردبوو. ئاژەلەکانیشی نەبردبوو نەشکەوتی. خەلک بە دەستییهوه و لە داخی ئەو کارانەى خەریک بوو شیت بن و کویتخاش وەخت بوو لە داخانی بەدی. کە لە مائی دەهاته دەری هیچ کەس سەیریشی نەدەکرد و تەنانت نەزەیتیشیان دەکرد. گوندییهکان دەیانگوت: "ئیمە بە عادیل دەلێن، بایم، ئەوانە خاوبێداو و دەولەمەندی ئەو گوندەن. ئەو تاشباش نۆغلوە ملیۆنەری هەموو گوندەکانی پشت تۆرووسە. تاشباش نۆغلو رێک وەک نەملیزادە کەى ئاناتۆلییه کە چل باری ئیستری هەر زێر هەیه. کویتخا بە کویتخایەتییه کەى خۆی کەر لە مائی بکەوێ ددانی دەشکێ. ئەه، بچن سەیری بکەن." دەیانگوت: "خودا بێتاتەوه تاشباش نۆغلو. خودا غەزەبت لێ بگرێ. لەوێتا هەیه هەروا کەللەرەق بووه."

نەگەر یەکیك دەهاته نێو گوندە کەوه و دەچووە مائێک، کافریش بوايه ئاور لە جەرگی بەردەبوو. کویتخاش مائ بە مائ دەگەرا و دەیگوت: "نافەرم، نافەرم، ئەگەر دێیەك خەلکە کەى ئاوا یە کدەنگ و یە کگرتوو بن و قەسەیان تێدا راوەستێ، هەتا هەتایە، هەر دەمیێن. کویتخای گوندیکی ناوا وەک پاسەوانە کەى بەر دەرگای بەهەشت وایە. ئای بارەقەللا بۆ ئێوه. بارەقەللا گوندییهکانی من. ئەو هەمووه کەلپەل و قاپ و قاچاغ و لێفە و دۆشەگ و دانەوێڵەیان چ لێ کردوو؟ هەر دەلێی عەرز زاری داچیریوه و هەلیلووشیون. جا با ئەوجار عادیل ئەفەنى هەر بێ و با بزانی نەنگۆ چەند هەژار و دەستکورتن و بلێ، ئەوه لە قەرزى خۆم خۆش بووم. نەمسائیش نەیدەن، سائی داهاووش نەیدەن، هۆ سائە کەى دیکەش خودا کەریه. "ئەوهى تۆزێک پیاوەتیی هەبێ، لەوه زیاتر هیچ نالێ."

کویتخا پێدە کەنى و گوندییهکانیش وێرای ئەو نوقمى شادی بوون. "هەروەها، ئەگەر عادیل ئەفەنى بێ و بەو حالەوه بتانینی دهلێ: "هەوجیتان بە چى هەیه داوا لە من بکەن. هەر شتیکتان بۆی بە قەرز دەتاندەمى." و دەشلی: "لە خراپى و ناپەسەنیتان نییه قەرزە کەتان نەداوەتەوه، دیاره لە نەبوونی و هەژاریتانه." خەلکی شارى هەر بێک گەمژەن. ئەو

چووزانی ئىتمە چىمان ھەيە و چىمان نىيە و ناوا شارددومانەتەو. ھەر ئەقلىشى پىيى ناشكى. عادىل ئەفەنى سەبەينىش نەيە، دوو سەمەر ھەر دى. خۇتانی بۆ نامادە بکەن و گالتە بە ئەقلى بکەن و تۆلەي خۇتانی لى بکەنەو. بۆتان دەردەكەوى چ کوئخايەكتان ھەيە."

نەو شەو گوندەكە جىئىنى بوو. ناشقەكەچەلە لە مالاكەي کوئخا بەسۆزترین گۆرائىيەکانى خۆي چىبوو. مچە زەردىش بە تەنەكەيەك تەپلى بۆ لىدەدا و "دووردومان" یش زورپناي دەژەنى و گەنجەکانىش سى پىيى و شىخانى و فەتاح پاشايى ھەلدەپەرىن. مریمۆكىش سەرەپاي ھەموو توورەيى و قار و قىنەكەي چىي نەمابوو ھەستى و بە ھەواي شىخالى كورەكەي ھەلپەپى. چىي نەمابوو زار بکاتەو و لەگەل كورەكەي و ھەموو گوندیەکان ناشت بىتەو و قسە بکا و بلئى: "ئەو لىتان خۆش بووم. بنیادەم چەندەي خرابىش بى، چەندى زالىش بى، لایەنى باشىشى ھەر ھەيە." بىرى دەکردەو: "ئەو مام خەلپە داماو لەو تۆف و وەيشوومە و بەفرەدا بۆ كۆي چوو؟ خۆزگە دۆزىبايانەو و ھىنابايانەو."

حەسەنىش بەشدارى شادى و خۆشییەكە بوو. يارىي دەکرد و پىدەكەنى، بەلام ھۆشى ھەر بەلاي شقارتەکانىيەو بوو كە لە پەرزەكەي پىچابوون و لە قەلشتى دارەكەي نابوون. جار و بارە بەسپايى فیزمالكى دەدايە و خۆي دەگەياندەو دارەكە. دەستى لە قەلشتەكە دەنا و لە مانى شقارتەکانى دلىيا دەسووہو و ديسان بە غاردان دەگەرايەو و بە گيان و بەدل بەشدارى خۆشییەکانى نەو خەلکە دەبۆو.

شەوگار شەق ببوو. حەسەن خەوى لى نەدەكەوت. جارى جارن تا سەرى لەسەر بالیفەكە دادەنا خەوى لى دەكەوت. لە فەكردا بوو. فەكرى زۆر ئالۆز بوو. نەكا يەكەكە لە كاتى شاردنەو ەياندا ئەوى دىتەي... لە كاتى شادىيەكەدا دەجاران چوووبو دەرى. نەكا يەكەكە وەشويى كەوتەي و شويى شقارتەکانى پى زانىيى. ھەر بەراست ئۆمەخان بە كەس، بە دايكى و باببي نەدەگوت؟ نە نەو باسى ناکا. ئەگەر پىيى خۆش بوو شقارتەيەكىشى دەدەمى. نەو فەكرەي پى خۆش بوو. ئۆمەخان لە تەنىشتىيەو نوستبوو. ھەولئى دا بەخەبەرى بىئى. كچە بەخەبەر نەدەھات. نەورچەكەيكى لە باسكى گرت. كچە كە زىراندی حەسەن ترسا و گوتى:

- مەقىيئەنە. ئەمنەم. ھەستە. قسەيەكم پىتە.

ئۆمەخان ماوہيەك ھەولئى دا تەواو ھەستى. حەسەن پرسى: ھەستاي؟ ئۆمەخان بە رووگرۆيەو گوتى:

- ھەستام. دەي باشە چىت دەوى؟

حەسەن:

- يەكەنك لە شقارتەكانت دەدەمى. ئەگەر دەتەوى دووانىشت دەدەمى. ئەتۆش بەلەين بەدە بە
كەس نالەيى. باشە؟...

ئۆمەخان توورەيەكەى لەبەرچۆۋە و دلى خۆش بوو و گوتى:
- بە كەس نالەيم...

حەسەن بەسپايى و بەسرتە پىتى گوت:

- ۋەرە سەرىك لە دەرەۋە بەدەين بزانين كەس نەيىردوون؟
ئۆمەخان:

- لەسەرەخۆ، بەسپايى.

لە جىيەكەى ھاتە دەرئى و گوتى:

- بەبى دەنگى دەرگاگە بگەينەۋە. دايكەم زۆر لەسەر ھەست دەنوى. خەۋىشى لى
ناكەۋى... بىت و بزانى...

ئۆمەخان دەرگاگەى كردهۋە و ھەردووكيان چوونە دەرەۋە.

حەسەن دەستى برد و شقارتەكانى بەدەستەۋە گرت و دەستى پىدا ھىنان. دەستيان
ۋىنەكەۋتېۋو. ئۆمەخان گوتى:

- ئەمنىش با دەستيان لىدەم.

حەسەن:

- نايەۋى. لە جىيى خۆيانن. با زۆر رانەۋەستين.

ئۆمەخان:

- دەى، ئەمنىش حەزم لىيە دەستيان لى بەدەم.

حەسەن كەيفى بەو پىداگرييەى ئۆمەخان نەھات. بېرىك بەغىلىلى ھات، بەلام خۆ قوتوۋە
شقارتەيەك ھى ئەۋ بوو. بە توورەيەۋە بۆلەندى:

- دەى ھا. ۋەرە بىيىنە، بەلام زۆر نا. خىراكە.

دۋاى ئەۋى ئۆمەخان دەستى لە قەلشى دارەكە دەرئىنا، حەسەن جىيەكى ئەۋى گرتەۋە و
ئەۋجارەيان ماۋەيەكى زۆر دەستى لەسەر شقارتەكان دانا.

ھەتا بەيانى ھەر پەرۆشيان بوو و دلىان خۆش بۆۋە و ترسان و قسەيان كرد. چەند جارىك
چوونە دەرەۋە و دەستيان لە قەلشەكە نا و ھەركامەيان چەند ساتىك دەستيان لەسەر
شقارتەكان دانا.

حوسنى له گۆشەى ديارەكەو وەك تارمايىك غارى دا. لە تاريكايى شەو كەدا و لە ژيژ رووناكايى بەفرەكەدا، چوونە نيتو باوەشى يەكتەرەو و بوونە يەك. وا تىكالاپوون، وەخت بوو ئىسقانەكانى يەكتەر بشكىتن.

بړىك دواتر لىك جوئ بوونەو. پەجەب لە پىشەو و حوسنى بە دوايدا چوونە نيتو مالتە چۆلەكەو. ناگريكى نيتلداوى سوور لەناگردانەكەدا بوو كە تيشكەكەى ژوورەكەى رووناك كردبۆو. لەبەر سوورايى ناگرەكە ھەروا، بړىك بەرەو پىشەو داھاتبۆو و پاوہستابوو و نووكى قامكەگەرەكەى لاقى خۆلەكەى بەر ناگردانەكەى تىك دەدا.

رەجەب بى جۆلە پاوہستابوو و سەيرى دەكرد و شيلە بزەيەكى لەسەر ليتوان بوو و شای بە سەپان نەدەگرت. دەتگوت باريكى قورسى لەسەر شانى لاجووە، بەلام خۆشى نەيدەزانى نەو بارە قورسە چ بوو؟

ناگرە گەرەكە نيتو ژوورەكەى وەك چلەى ھاوينى گەرم داھيتنابوو. شەوتكىشيان لە مەزراى چوكووراوا حوسنى ناوا ديتبوو. نەيانزانىبوو جەستەيان چۆناوچۆن بە خاكە نەرم و گەرمەكەى كىلگە پەمۆكەدا رۆچووبوو. كە وەخۆ ھاتبوونەو ھەموو گيانيان بە خۆل و قور سواخ درابوو. ھەر لەوى لە رووبارەكەى تەينشت خۆياندا خۆيان شوشتبۆو و لەش پىسيەكەيان دەكردبوو. نەو كات لە ئاوەكەدا ھەستى شيتانەيان پشكووتبوو. ھەموو خەلكى ئاوايى بەوكارەى ئەوانيان دەزانى، بەلام گوئيان پىتى نەدەبزووت.

رەجەب دەستى حوسنى گرت و ھەليستاند. كچە لەسەر پىيان خۆى پى نەدەگىرا و بەلادا دەھات. پەجەب ماوہيەك شانى گرت و بەپتوہى رايگرت.

لهو حاله دا جهسته ماندوه که ی حوسنی جاریکی دیکهش بوو ژایه وه و سه رله نوی دهستی کرده وه له له رزین و مچورکه ی چیژ. خوی خسته وه نامیزی ره جهب. ره جه بیش خوی دایه دهست نهو ویسته و دیسان له سر عه رزه که تلانه وه و گه وزین.

بهره بیری به یانی بوو که وه خۆ هاتنه وه له پیشدا حوسنی جلویه رگه که ی له بهر کرده وه. دیسانیش وه که جاری جاران حوسنی نهیده توانی سهیری ره جهب بکاته وه. پی پی وابوو بیت و دوا ی نهو کاره سهیری چاوی ره جهب بکات، هه موو سیحری چیژه که یان به تال ده بیته وه و هه ر بۆشه بوو نهیده و تیرا و هیچ نه شیده توانی غیرهت بنیته بهر خوی. حازر بوو بمری و نهو سیحره به تال نه کاته وه.

ره جهب پی پی وابوو حوسنی وه که جاری جاران، دوا ی له بهر کردنه وه ی جلویه رگه کانی ده رده په ریته ددره وه، به لام دیتی وه که جاری پی شوو هاته وه و له ته نیشت ناگردانه که دانیشه وه و چاوی پرپسه بلتسه ی ناگره که. سیهیری مژۆله در یژه کانی که وتبووه سر کولسه کانی. روخساره ناره قه کردوه که وه که پشکۆ سورر ده چۆوه و لیوه کانیشی ده تگوت ناگر و گوله هه نارن.

ره جهب چاوی لی نه ده تروکانه. چهندی وه بیری ده هات، هه ر له سه رده می مندالییه وه ناوا تاسه بارانه سهیری کردبوو. نیستا دیسان وه که جاری پی شوو چاوه ری پی بوو نهو قسان بکا. قسه کردنی نهو شی پی ده کرد، به لام چپی چاوه ری پی بوو حوسنی سهیری هه لئه هیئا بۆوه ی قسه یه کی بکا. ره جهب نهیده زانی چ بللی. ده بوو شتیک هه ر بللی. ده بوو قسه یه کی باش بدۆزیتته وه و بیللی، به لام ده بوو چ بللی و چۆنی بللی؟

ناخریه که ی دللی توند بوو و وه که مندالان به زمانیکی پسک گوتی:

- باش بوو... هه موو گوندیه کان.. نه مسال دوا ی لۆکه چنینه وه... هه لته گرم و ده تبه م بۆ

چوکوروا... ..

حوسنی به بزه یه کی تزی له به خته وه ریبه وه چاوی برپبووه ناگره که وه.

- چوکوروا له گونده که ی خۆمان باشتره... لهو تۆف و سه رما و سه خله ته دا نا کر ی

برۆین... نه گه ر بته وی پاییزی دوا ی په مۆ رنینه وه نیدی ناگه رنینه وه ناوایی. نه من ده به شوفیری ته راکتۆر. پارهی زۆر به شوفیری ته راکتۆر ده دن. سه رته قه یه کی لی ده که م. وه ستا هه مید گوتی: به دوو سالان ده که مه شوفیری ته راکتۆر. چما ده کر ی لهو زستانه ره ش و وه شوو مه یه دا وه ده رکه وین و برۆین. گورگی گورگ ناسایی سه ر له لانی خوی نا هی پیته ده ری. خۆت باش ده زانی. له ریگایه ره قه ل دین و ده مرین. لهو به فر و بۆرانه دا چما ده توانین نهو

چيای تۆرۆسه بېرىن و به سلامهتى بکهينه چوکورواوا. ليگهړې با به هار و هاوين بى، جا نهوکات...

جاری له ناگره دامرکاوه که بريیو، به بزه يه کی به خته وهرانه وه و نهرم و نيان، بيدهنگ بيوو و دهتگوت ههر له ویش نييه.

ره جهب هستا. نهویش بزه يه کی له سهر لئوی بوو... له و ناوردووه ی له گوشه ی ژووره که بوو، چهند ويشکه لئکی هه لگرت و خستيه سهر ناگره که. بۆنیکي تال و مزرى لى هستا. گهرايه وه و له سهر جی خوی دانسته وه. ساتیک دواتر هستا و هات و بن گوئچکي حوسنی پامووسی. گهرمايه کی خوښ ده جسته ی حوسنی گهرا. بهره وه ژانیکي شیتانه بالی ده گرت. ورده ورده سحرک نأمتری پیدا ده کرد و نهوی بهره به هه شتیکي تزی له به خته وهری به لکیش ده کرد. ره جهب به بزه يه که وه گوتی:

- به یانی عادیل نه فنه ی دی. به په نغا جهنده رمه وه. مال به مالی ناوایی ده گهړې. دهستی له گونی بارگینیشمان گیر نابی. به سهر سوور پامییه وه و به توور پییه وه ههر ناوړ له پشته وه ی ده داته وه و ملی ریځگایه ده گری و ده روا. دواى نه وه... نه و په په که ی سالی داهاتو به قهرز شتمان ناداتی. خو دوکاندار له دنیایه نه پراوه ته وه. دیت گوندی چۆن هه موو شته کانیان شارده وه، به لآم نیحه هیچمان نه بوو بیشارینه وه. نه من ههرچی گهرا پام ده رزیه کیشم نه دوزیه وه بیشارمه وه... زۆرم پی ناخوښ بوو... تا نیستا هه ژاری نه وه نه دی کار تی نه کردبووم. چیی چارم گیرا هیچ نه بوو له عادیلی بیشارمه وه... زستانی داهاتو نیحه له چوکورواوا نایه ی نه وه. نه من ده به شو فیری ته راکتور. لینه و دۆشه گ ده کرم و سندو و قیکی ناوینه دار و راډوی و... نه گهر رۆژیکیش عادیل نه فنه یی نه وینده هات و به رده رکي به خه لکی گونده که گرت، نیحه ش نهوکات شتیکمان ده بی بیشارینه وه. وا نییه؟...

چیی نهو زیاتر قسه ی ده کرد، روخساری حوسنی گه شتر ده بۆوه. نهویش شادییه که ی حوسنی ده دی و یه ک پشو قسه ی بۆ ده کرد.

روباریکي به خوږ و شله تین، به بن دار چناره به رزه کان و به سهر چه وه سپی و دره وشاوه کاندو لوو زه وه ی به ستووه و حوسنی خوی تیدا ده شوا و جهسته ی له نیو نهو به خته وهریه پوون و په وانه دا ده تویته وه.

- له چوکورواوا باغی گه وره گه وهری لییه، پرپ له پرته قالی زرد. باغی زۆر گه وره. شه ویک له و باغانه دا پایده بویرین. باشه؟...

روخساره نارەقە کردووە کە ی حوسنی وەك گولّ پشکووتیوو. چاوەکانی لە ناگرە کە بریپوو و بزە ی لە لیوی نە دە پەوی.

- لەوانەشە هیچ چاوەرپی پاییز و لۆکە رنینهو نەبێ. لە مانگەکانی بەهاریدا، هەر لە جیژنە ی خدری زیندودا دەستی یە کتری دە گرین و بەرەو چو کووراوا تی ی دەقووجینێ. هەموو ولات شین و گەش و نوقمی گولّ...

دەستی حوسنی گرت. حوسنی بە بیّ نەو ی چاو لە ناگرە کە بتروو کینێ، پروی تیّ کرد. پەجەب تیشکی بەختەو یی لە پوخساریدا دی و دلّی خۆش بوو. دەستی حوسنی توند گوشی و گەرمای نەو دەستە هەتا ناخی پۆچوو. گوتی:

- پەلە مە کە با بەهار بیّ.

حوسنی دەتگوت لە خەو نیدا قسان دەکا. دووپاتە ی کردەو.

- پەلە مە کە با بەهار بیّ. دە ی با بیّ.

هیوا و تاسە یەکی بەتەوژم لە دەنگیدا بوو.

کەلەبابی بەیانی خویندیان. حوسنی هەستا. چاری لە عەرزە کەو بەرپوو و سیبەری مژۆلە درێژەکانی دە کەوتە سەر کولمەکانی. دەستی یە کتری نا و وەدەر کەوتن.

- پەلە مە کە با بەهار بیّ. دە ی با بیّ.

لیك جوی بوونەو.

بەیانپەکی تاو و ساو بوو. ئاسمال شەین و سامال بوو. شەنەى باپەكەش نەدەهات. بەفر بىي مەوداكەى دەشتەكە دەبرەسكایەو. دەتگوت دەریایەكى بىي بوارى تیشك بە پیدەشتەكەدا دەروا. گوندیپەكان لە پاناوكةكەى گوندی و لەبەر دەرگای مالان، لیژ و لەوى پۆل پۆل كۆزىلكەیان بەستبوو. باس باسى عادیل ئەفەنى بوو. هەر هەمووان باسى ئەویان دەکرد. وا برۆیان بە هاتنەكەى عادیل ئەفەنى کردبوو ئیدى سات بە سات چاوەپێى بوون...

ناخۆ بە راستى یەكێك گوتبووى دى؟ ناخۆ عادیل ئەفەنى لىي راسپاردبوون كە فلانە پۆژ و فیسارە سەعات دەگەمى؟ هەرگیز، بەلام باوەریان بە هاتنەكەى کردبوو و بىي پسانەو بەسى ئەویان دەکرد كە ئەگەر هات چ دەكا و چ ناكا. برەسكەى شادى لە چاوى ئەو كەسانەدا بوو كە فیلتيكان کردبوو.

- بىي و بىي و چاوى بەو گوندە بكەوى دەلى: "ویش خەلكە داماوەكەى "یالاك" خۆزگە خێر و خێراتیكم لە شارى بۆ خێ دەکردنەو و بۆم دێنان. كۆرە ئێمە گوندی هەژارمان زۆر دیون، بەلام چما گوند هەبوو هێندە هەژار بىي؟ ئەمەن دەبە تەنۆكێك ئاو، ئەگەر داواى قەرز لە ئێو بەكەمەو.

- دەلى: "نەرىستان شكاندوو؟ قەیناكا، گەردنتان نازاد بىي. وەختایەكى ئەو گوندە هەر هەمووى هەژار و داماو بىي و مالهكانیشى ئەوئەندە رووت و چۆل بىي، نەرىت چىپە، دین و ئێمانەكەشى پێخوست دەكا." ئەدى، عادیل وا دەلى.

- دوایش دەلى: "وەرن لە دەورى خۆم خێر بنەو، گوندیپە چارەپەشەكان، خێر بنەو بە هەموومان تەگبیر و راپەك لەو وەزە و ژيانەتان بكەین و پێكە بدۆزینەو.

- دەى. بلێى ونەلێى ئەویش بنیادەمە. ئەگەر دلێشى لە بەردیش بىي، دەبێتە ئاو.

گوندييه كان دواى نەوى ماوه يەك بەر شىۋەيە لە نىۋە پراستى گونەدە كەدا قەسەيان كەرد و چاۋە پى مانە، بەرەو باشور، بەرەو دەرەۋى گونەدە كە و روۋە و شارى داگەرەن. پىگە ديار نەبوو و بەرەو دايىۋ شىبىو.

چاۋە پى رىبوارىك بوون كە لە خوارۆۋە، لە نىۋە مالى چۆمە كەو وەسەر بىكەرى. مەرىمۆك گەردنى درىژ كەردبۆۋە و بەرەو گەيەن ھەستەو چاۋە پى بوو. لەسەر تاشە بەردىك دانىشتىبوو و دەرەگوت ھەلۆيە كە و دەمەيى لە شەققەي پال بەدا.

تاشباش نۆغلو ش چاۋە پى بوو و دەمەيىست بزانى نەو گەمەيە چىي لى شىن دەبىتەو. ناخۆ عادىل نەفەنى بە دىتنى نەو خانوۋە بەتالانە، پىروا بە ھەژارەيە كەيان دەكا؟ ناخۆ پىاۋىكى. ناۋا دىيادىدە و بە نەزمەۋى ەك عادىل نەفەنى ناۋا سەروك و ناسان ھەلدە خەلەتى؟ نەو ھەر پى بىتتە گونەدە كە، دەزانى گوندييه كان دار و نەدارى خۇيانيان شاردۆتەو. گوندييه كان لەو جۆرە كارانەدا گەمە دەبن. لەوانەشە لە كەرىتى نەبى و گەمەيە بىكەن. نىستە گونديكى ناۋا گەمە خۆي بە يارىيەكى. مەندالانەو خاغلانەو. چاۋ، چاۋ، سەرىكەن، چەندەش دىيان بەرەو گەمەيە خۇيان خۆشە. بەرەو نەو كارانە ەكەمىف دىن و لەۋەنى دىيان بەرەو شۆشە عادىل نەفەنى گونەدە كە ناۋا دەبىنى.

"نەو ەي دانىين عادىل نەفەنى پىروا بە ھەژارەيە گونەدە كەش بىكا. ناخۆ لەمەردا مەمانە و پىروا بە ەھا گونديك دەكاتەو و بە قەرز شتىان دەداتى؟"

ھەتا نىۋە پى ناۋا قەسەيان كەرد و پىاۋىبارد و ھەللا و دەرەگەدەنگەيان كەرد و چاۋە پى بوون. دوا نىۋە پى ەپەز بوون. خۆشەيە كەيان پەيىسەو و يەك يەك و دوو دوو بەر جادە كەيان بەردا و چوونەو مەلەكانيان.

دەمەدەمى نىۋە پى، تەنيا مەرىمۆك لەۋى مابۆۋە و مىلى درىژ كەردبۆۋە و چاۋى لە خواروۋى دورە دەست پىبىو. ھەتا خۆر ناۋابو و تارىكى بەسەردا ھات ھەر لەۋى مەيەو.

كە تەۋا ھىوا پىروا بوو، لە جىيى خۆي ھەستا و خۆي دايە سەر ەكازەكەي و وردە وردە بەرەو مالى كەوتە پى. لەبەرە خۆيەو گوتى:

- باشە ھەر بەراست عادىل نەفەنى نەمپۆ بۆ نەھات؟

بەيەكى ھاتى:

"چما ناچار بو نەمپۆ بى؟... پىۋىست نەبوو پىك نەمپۆ بى كە نىمە دار و نەدارمان شاردۆتەو. نەۋىش بى... لەوانەشە سەي بى، يان نەگەر سەي نىش نەيە، دوو سەي..."

مریمۆك كه یفی بهو چاوه پوانیییهی نه مپۆ هاتبوو.

نهو شهوه گوندیییه كان ناسووده نووستن. كهس قریوه قریوی نه كرد و هاموشۆی یه كتری شيان نه كرد و له دهوری یه كتری ش كۆ نه بوونهوه.

كه پهی بهیانی له خهوی ههستان. دهیانگوت: "ئیدی نه مپۆ ههردی..."

چهند ژنیك و له پیشیانوهه مریمۆك چوون و له دهروهوی ناوایی له سههر رتییه كه دانیشتن. دیسانیش بهره بهری ئیوارى مریمۆك لهوی تهنیا مایهوه و دواى خۆر ناوابوو و شهو به سههردا هات و خۆی دایهوه سههر وه كازه كهی و به رهو مال بۆوه. دیسان به خۆی گوت:

"دیاره پتیست نه بوو نه مپۆ بى. سبهی دی."

نهو شهوهش بى خهملی نووستن.

بهیان نهنگوت. بهیانییهكى تار و ساو بوو. ئاسمان سامال و بى پهله بوو. مریمۆك له گهڵ منداله وردكه و پیره ژنان چووه دهروهوی ناوایی و له سههر رتییهی شارى دانیشت و چاوه پى بوو.

لەو کاتەوه مەپ و مالتەکانیان بربدبوو نەشکەوتەکانەوه، گوندەکە حالەتیکى سەیری هەبوو. مالتەکان گەرم دانەدەهاتن. هەر دەتگوت شتێکیان بزر کردوو. لە مالتە وشک و برینگ و بەتالەکانیان دەترسان. تەنیاى و غوربەتێک بەرۆکیان گرتبوو وەك بلیى لە چول و چیا یان لە ناخى دارستانەکاندا سەریان لى شتوابى.

مریمۆك گۆلكە قاوەییەكەیانى زۆر خوۆش دەویست. زۆر غەریبى کردبوو. نەگەر نەو تاسەبارییەى خۆى ناشکرا نەدەکرد و بەرەو نەشکەوتان ملی پێیەى نەدەگرت، هەر لەبەر نەو گەنجینەییەى بوو كە لە هیلانە پەرەسێلكەكەدا شارەدبوویەوه. لەوێ مالت و سامانەكەى لە هیلانەى پەرەسێلكە و لەبەرچاوى خۆى بوو، تێنى لە دلتى دەگەرا. لەبەرەخۆییەوه دەیگوت: "ناخ، خۆزگە نەو تووك لىكراوه بى و بڕواتەوه و نەجاتمان بى."

رۆژێکیان كەپەى بەیانى دیسان لە مالتەكەى هاتە دەرى. هەمووان پێیان وابوو وەك جارەكانى پێشوو، دەچیتەوه دەم پێیەكە و لەوى دادەنیشى و چاو دەبریتە پێگاكە. كەچى دیتیان بەرەو لای دارستانەكە وەرسوورایەوه و بەرەو نەشکەوتان دەچى. منداڵەوردكە كەوتنە شوێنى. سەردەستەى هەمووان حەسەن بوو. ژنەكانى ناواى دیتیان و هەمووان وەشوێن مریمۆكى كەوتن. مریمۆك لە دارستانەكە پەرپییەوه و گەیشتە نەشكەوتى پەریان. لەوى چەند نافرەتێك خەریكى دۆشینى مانگاكان بوون و چەند پیاویكیش تفاقیان بە ناژەلەكان دەدا. بە زمانى ناماژە لەو ژنە گەنجەى خەریكى دۆشینى بوو، پرسی ناژەلەكانى ئێمە لە كام كۆزن و ژنەكەش شوێنەكەى نیشان دا. مریمۆك كە چوو نۆ كۆزەكەوه، هەوايەكى گەرم وەدەموچاوى كەوت. بۆنى گەغەشامى - كە هەر لە بیریشى نەمابوو - لىووتى پى كرد. گۆلكە خەنەیی لە گۆشەییەكى كۆزەكەوه لەسەر یۆغەكە

خەتتوبو. لەو تارىك و ڕوونەدا جوانتر دەهاتە بەر چار. چووه پيشى و سەرى گۆلكەكەى لە باوەش گرت و ھەر دوو چاوەكانى ماچ كرد. گۆلكەكە ھەستا.

مەريۆك خۆ ئەگەر سۆيندى نەخواردبايە كە تەنانت مێروولەيەكى ئەو گوندەش چيە نەدوینى، بە دلتيايەو گۆلكەكەى ھەر دەواند و دەيگوت: "بە قوربانى گۆلكەكەى خۆم بێ." بیری كردەو: "ئەو نەشكەوتانە ھى كین؟ ھى خودا گەورەكەمانە." كەوابوو دەيتوانى لەگەڵ نەشكەوتەكان قسە بكە. ھۆزى پەرييانیش لەو نەشكەوتانەدا بوون و لەوانەش بوو ھەر ئیستا ژنەكەى ئەحە شیت لە تەنیشتيەو بێ. گوتى:

"كۆزەكان، كۆزەكان! ئەى كۆزەكانى خودای گەورە، ئەى ئەو كۆزانەى خودا ئیوەى بە پەريیەكان بەخشیو. ئەمەن زۆر غەريیبى ئەو گۆلكە خەنەيەم كردبوو. كەس نادوینم. گۆلكە خەنەيەكەش نادوینم. لەگەڵ ئیوەمە. ئەى كۆزەكان. خودا بۆنى گۆلكە خەنەيەكە لە مائەكان نەبرى. تۆخوا وا نییە كۆزەكان؟ گۆلكە خەنەيەكەى منیش دلى بۆ ئیمە توندببوو. ئەى كۆزە، لەگەڵ تۆمە، ئەك لەگەڵ گۆلكە خەنەيەكە، لیگەرپى با ئەو كابرأ ھیچ و پووجە بى و ېروا جا ئەمەن گۆلكەكەم ھەلگرم و بیبەمەو مائەو. خودا بېتاریژى كۆزەكە."

چەند جارێك لە دەورى گۆلكەكە گەرا و جاریكیش چاوەكانى ماچ كرد و گوتى: "خودا بېتاریژى كۆزەكە. ئەو گۆلكە خەنەيەكەى خۆم بە تۆ دەسپێرم. ئیستا لەوانەيە ئەو كابرأیە ھاتبیتە گوندەكە. با بچم بزام."

لە كۆزەكە ھاتە دەرى. پینی وابوو ھەموو ژنەكانى گوند لەوین. لەبەرخیو ھە گوتى: "ھەموو كەسێك گۆلكێكى خەنەيى بۆخۆى ھەيە. سەريان بكە، بزائە چۆن بە نەشكەوتى پەريیەكان وەربوون. كەچى جاران ھیچ ژنێك زاتى نەدەكرد بەلای ئیوەدا بى. ئەك ھەر ژنەكان بەلكو پیاوھەكانیش دەترسان. ئیستا ئیدى ئەو لیرە دانیشتون. ھەر ئەوئەندەى ماوئەو گوندەكە ھەمووى بێننە ئیوە."

وەرپى كەوت. مەندالەكان بە شوینییەو بوون و ھەسەن لە پيش ھەمووانەو. مەريۆك سەیری كرد و بینی ھیچ كام لەو ژنانەى لەگەڵى ھاتبوون بە دواوہى نین. دارەكەى ھاوھەشتە دەتگوت دەيەوى بلى: "ياللا دەى وەرن با ېرۆین. لەوانەيە ئەو ئیستا ھاتبیتە ناوایى با پەلەى بكەین، بەلام ھیچ ژنێك بە ھیتى وەرنەدەگرت. چەند كەسێكیان سەريان بە مەر و مانگاكانیانەو ھیتىكیشیان بە بز و مېشكەكانیانەو خافلابوو. مەريۆك توورە بوو و

له بهرەخۆیەوه گوتی: "مەین، مەین، ئیشەللا ئیستا هاتوو و جا ئەنگۆ نایبین، ئیشەللا دیتەگوندی و هەر سەعاتیکى لى دەمىنتەوه و دەروا."

ملى رېنگايەى گرت. منداڵەکان لە دەوروپشتى هەقلی مەقزیان بوو: "باشترین قۇناغى ژيانى بنیادەم منداڵیە کە یەتى. یاخوا رۆڵە گەورە بن و تەمەنیشان درێژ بى. منداڵەکان، کۆترە سپیەکانى من." چەندەى پى خۆش بوو بە دەنگىکى بەرز ئەو قسانە بکا، بەلام ئەو سویندەى خواردبوو، زمانى پى گرى دەدا. خۆزگە ئەو سویندەى نەخواردبا. گووى سەگ لەو سویندەى، باشە بۆ خواردى؟ ئەو دامنە مەولوودیشیان بۆ مام خەلیل دەخویند. دەى خۆ دنیا قیامت نەدەبوو. تازە ئاپرووى خۆیان چوو. مام خەلیلش رای کرد و چوو و وەبن رنوو بەفران کەوت، بەلام ئەو نامری. بەهارى کە بەفرەکان دەتوانەوه، دەتدی مام خەلیل ساغ و سلّامەت و قیت و زیت هاتەوه دەری. چما ئەو بەرازە تووک لىکراوه دەمرى. ئەو دەگەیتەوه گوندی و دەشبىنى گەنجەکان دۆزیویانەتەوه و هیناویانەتەوه."

کە لە دارستانە کە دەپەرنەوه دیتی حەسەن لە منداڵەکان داپراوه و بەرەو لایەکی دیکە دەروا. خۆی لە گىلى دا، بەلام حەزى دەکرد دەیهوى چ بکا. چاوى لى نەترووکاند.

حەسەن کە خۆی لە پشت پەوهزەکانەوه مات دەکرد، خەریک بوو بە دزیسەوه بەرەو شویتىک دەچوو. مریمۆک لە ئاکا بەدلىدا هات بى و ئەبى ئەو منداڵە شتىکى لەوى شاردۆتەوه، بەلام باشە بۆچى لەسەر گوندىکى ئاوا گەورەوه هیناویەتە ئیترە. باشە ئەو منداڵە دەبى چ شتىکى هەبى؟...

حەسەن چوو و لە بن پەوهزە بەرزەکەوه راوەستا. مریمۆک بە جوانى لىسەوه دیار بوو. حەسەن دەستى لەسەر بەردىک دانا و دەتگوت دەستى بەسەردا دىنى، دواى بەهەموو تىنى خۆى بەرزى کردەوه و رايگرت. چاوىکى لە بن بەردەکە کرد و رەنگى گۆرا. برىک واتر بەردەکەى لەسەر جى خۆى داناىوه و وەك هەلووک لەوى دوور کەوتەوه، بەلام لەو جەنگەیدەدا زانیبووى مریمۆک لە بنەوه ناگای لىسەتە. نەترسا. لەبەرەخۆیەوه گوتى: "با بزانی. خۆ ئەو ناتوانى قسان بکا. یان لە من پیرسى."

کە گەیشتنەوه گوندی زانیان هیچ شتىکى تازە نەقەوماوه. کەس نەهاتبوو. هەر ئەو گەنجانەى وا بەشوین مام خەلیلدا رۆیوون، نەیاندرۆزیبۆوه و دەست لە گونان درىتر گەرابوونەوه. مریمۆک نەیدەزانى بەو هەوالە شاد بى یان خەمناک. کە بە نىو ئاوايیدا دەرۆسى، کوپخا بە پیریەوه هات و گوتى:

- دەمەوى شتېك پى بلىم نەنە مريمۆك، نەتۆ دايكى مىنى و ھەروھە رېك وەك دايكى خۆشم. سىخوپرېك لەو گوندە دايە. يەكېك كە دوژمنايەتتى لەگەل نەو گوندە ھەيە. نەو دوژمنە چووە و بە عادىل ئەفەنىي گوتووە: "مەچۆ گوندەكە، گوندىيەكان دار و نەدارى خۆيانيان شاردۆتەو... و ھەروھە بە فەرمانى كويخاكەشيان. " نەنە مريمۆك، نەتۆ پىت وايە نەو سىخوپرە كىيە؟

- دەمى برە بن گوپى و بە سرتە پى گوت:

- دەمەوى شتېكت پى بلىم، نەو چوار رۆژە ھىچ كەس تاشباش نۆغلى و نەديوە. چوار رۆژە ون بووە. باشە بۆچى نەو دەمەى گوندى دار و نەدارى خۆيانيان شاردەو نەو دەستيشى لى نەدان؟ تەنانت ئەمنيش چىم ھەبوو شاردەو. نەو كارىكى سادە و ساكار نىيە مالى كويخاى گوندىكى گەورە و ھەروھە كورى پياويكى وەك كويخا خدر ناوا چۆل و بەتال بى، بەلام ئەمن بۆم گرنگ نەبوو و بەخۆم گوت، گوندىيەكان ھەر شتېكيان كرد ئەمنيش وا دەكەم. ھەموو مال و سامانەكەم، زىرەكانى ژنەكانم و ھەروھە خەنجەرە زىركەكەمى بابى خوالىخۆشبووشم شاردەو. دەى سەرشۆرى لەو زياتر؟ ئەمن لەبەر خەلكەكەمى خۆم نەو سووكايەتتەم قىوول كرد. تاشباش بۆچى تەنانت پويشيكيشى نەشاردەو؟ خۆ نەوجار زانىشت عادىل ئەفەنى بۆچى نەھاتە گوندەكەمان؟ يانى تا نەو دەمەى دار و نەدارمان شاردەو ھەر نايە؟ ئىستا زانیت؟...

مريمۆك بە سەرلەقاندنەكەى نيشانى دا تىگەيوە. ناخۆ تاشباش نۆغلو كارى وای دەكرد؟ ھىندەى پى نەچو لە زارىكەو كەوتە شارېك: تاشباش نۆغلو چووەتە لای عادىل ئەفەنى و پىي گوتووە نەيەتە ناوايەكە، بەلام خۆ لەو گوندەدا ھەمووان يەكدى باش دەناسن. ناخۆ تاشباش نۆغلو كارى وای دەكرد؟

بلىتى و نەلتي ھەمووان نەو پرسيارەيان لە خۆيان دەكرد. نەگەر نەو قسەيە بۆ كويخا ھەلبەستەابوایە، يان بۆ گۆمليكسىز نۆغلو يان بۆ بەكرە شىت، ھەر ھەمووان پروايان دەكرد، بەلام بۆ تاشباش نۆغلو ھىندەش بە سووك و سانايى نەبوو...

كوئخا ھەولنى دابوو ھەممو گوندەكە لە تاشباش نۆغلو تىژ بكا، بەلام بۆى نەچووبوو سەرى: ئەو گوندىيە لاسارائە حازر نەبوون كەس بە تاشباش نۆغلو بلى پشتى چاوت برۆيە. سەفەر چۆنى دەيزانى خودا يەكە و نابى بە دوو و ەكى دەيزانى ئەو بەردەى لە دەستىدايە بەردە، ئاواش لىتى سوور بوو كار كارى مەمەد تاشباشە، بەلام چۆن دەيتوانى ئەوە بختە مېشكى گوندىيەكانەو؟ ئىدى لە گيانى خۆى وەرەز ببوو. خودا ئەو لۆكە پىنەو ەو كوئخايەتى و قەرز و قۆلەيە بەزىاد نەكا.

دوو رۆژ دواتر كوئخا ھەولنىكى دىكەى بىستەو، بەلام ھىچ پىى سەير نەبوو: ھەممو گوندىيەكان و ھەر ھەممو خەلكى شارىش زانىبووانەو كە گوندىيەكانى يالابوك دار و نەدارى خۆيانيان شاردۆتەو. جا ئەو چۆنيان زانىبوو؟ كى ئاگادارى كردبوونەو؟ كوئخا دەيزانى ھىچ شتىك لەو گوندانەدا بە شاراوھى نامىتتەو. تەرىق دەبۆو. پەژىوان بوو لەو كەردبوو. گوندى يالابوك ھىيائى چووبوو. ئىدى نەيدەوئرا چا و لە چاوى خەلكى شارى و دەوروپەرەكەى بكا. نەيدەتوانى بچىتە شارىش. بىت و چووبايەتە ئەو ھەممو گالتەيان پى دەكرد و تانە و تەشەريان لى دەدا و جنىويان بە داىك و خوشكى دەدا، بەلام بۆ ئەدى خەلكى شارى كاتى دەولەت داواى مالىياتى لى دەكردن، مال و سامانەكەيان نەدەشاردەو؟ يان گوندىيەكانى دەوروپشت لە كاتى نووسىنى مالىياتى ئاژەلاند، مانگا و مەر و ماللاتەكانيان لە چىكاندا ھەشار نەدەدا؟، بەلام ئەوان ئەو كارەيان لەگەل دەولەت دەكرد نەك لە عادىل ئەفەنى كە ژيانى خۆى بۆ ئەوان تەرخان كردبوو.

ديارە عادىل ئەفەنىش زانىبوريەتەو و بە بىستى تفتىكى كردۆتەو و گوتويە: "بنىادەم شىرى خاوى خواردوو. ھەممو بوونەورانى سەر زەوى دەبنە بنىادەم، بەلام ئەو ئادەمىزادە نابىتە پىيار، چون شىرى خاوى خواردوو. ئەو ھەممو سالا چاكەم لەگەل كردن، ئەو ھەش جوابەكەيان." و چەند جارى سەر پراو ەشانددوو و چەند تفى دىكەى كردوو ەتەو و گۆراندوويەتى: "بىزم لىيان ھەلەدەستى، پشانەو ەم دى."

گونديسه كانيش جلەوى كارەكەيان لە دەست دەرچوو بوو. ئىدى ژنەكان چيشتيان لى نەدەنا و پياوە كانيش سەراسۆيى ئاژەلەكانيان نەدە کرد. منداڵە كانيش نەدەچونە يارى و گەمە. ئىدى كەس دەست و دلئى بۆ كار نەدەچوو. هېچ كەس وستەى نەدەهات. هەر دەتگوت هەمويان مردوون. تەنيا چاويان لە شارى برېبوو. لە منداڵى حەوت سالانەو هەتا پياوى حەفتا سالانە، هەر هەموو هەستيان راگرېبوو و بە شەرمەو چاوپى ترووسكەى هيوايەك يان پەيامهتەرئىكى رەشى لىقموماو بوون كە لە شارەو بىتە لايان. ئەو شادىيەى يەكەجار بۆ ئەو گزەيەى كردبويان، باروئەى تىك نابوو. هەر هەمووان باسى عادىل ئەفەنديان دەکرد و بېريان لەو دەكرەو. جگە لە عادىل ئەفەنى گوتيان بە هېچ شتئىكى دىكە نەدەبزووت. خەو و خۆراكيان ببوو عادىل ئەفەنى.

دەتدى رۆژئىكيان جگە لە مەيمۆك كە لەسەر رەوژە بەردەكەى بەر گوندى نەماوەتەو و رۆژئىكى دىكە هەر هەموو خەلگى ئاوايەكەى لەوى دەمانەو. لە ئاكاو تارمايى سوارئىك كە بە لىنگدان لە شارىيەو دەهات، بەرچاويان دەكەوت. بۆ ساتئىك لەسەر رەوژەكان وشك دەبوون و خويى ئىو دەمارەكانيان دەيبەست، دوايى وەخۆ دەهاتنەو و لە چاوترووكانئىكا لەسەر رەوژەكانەو بەرەو گوند و دارستان و دەشت و شير و دۆلەكە بلۆهيان دەکرد. لەچاوترووكانئىكا گيانلەبەر بەسەر رەوژەكانەو نەدەمايەو.

ئەوجار دەيانبىنى كەس نايە و رېسى شارى چۆل و بەتالە. چاوەكانيان هەلەگلۆفى و لە خۆيانيان دەپرسى كە ناخۆ خەويان ديتووە يان خەيالآت هەلئىگرتوون؟

ديسان چاوەروانييەكانيان دەست پى دەكرەو. چەند رۆژ لەسەر يەك هيوادارانە چاوپى دەمانەو. دوايى ديسان لە چاوەروانى ماندوو دەبوون و پەنايان دەبردەو بەر مالهكانيان.

عادىل ئەفەنى وەك هەورئىكى رەش بالئى بەسەر گونەكە كيشابوو. عادىل ئەفەنى تىكەلاوى ئەفەن و ترس و ئالين و سكالآ و نانى رۆژانە و گەمەى منداڵەكانيشيان ببوو.

چاوەروانييەكە لىيان دەبوو بەلا و شتئىكى تاقەتېر.

لەو ئىوهدا حەسەن پىسى لى قەومابوو. هەموو شەوى لەگەل ئۆمەخان چەند جارئىك سەرى قەلشتى دارەكەى دەدا و بەسەرى دەكرەو. جارئىكيان باوكيان دىتنى و پرسىي ئەو بەو شەوى بۆ كۆى دەچن؟ حەسەن و ئۆمەخان زمانيان گىرابوو و هېچ قەسيان پى نەكرابوو. عەلى چەندى پرسىي ئەوان مەتەقيان لىتو نەهات. ناخى ماندو بوو و گوتى:

- ملتان بشكئىن پۆن. هەر گوويەكى دەمخۆن بىخۆن. من كارم بەسەرتانەو نىيە. پۆنە دەرى و لەو تاريكەسەلاتەدا وەك مام خەليل لە بەفر و بۆرائندا رەق هەلئىن و بمرن.

حهسەن برپارى خۆى دا. ئىدى نەيدەۋىست شقارتەكانى لە نىو قەلشتى دىۋارەكەدا
بىننەۋە. ھىنانىيەۋە مائەۋە و لە كۈنەكەى پىششودا شاردىنيەۋە، بەلام دلى ناۋى
نەدەخواردەۋە. ئەگەرچى ديار بو ئىدى عادىل ئەفەنى ناىە، بەلام خۆ پۆژىك ھەر دەھات. لە
ناكاو دەگەشتى و پىش ھەمووان مائەكەى ئەۋانى ئەۋىش لە داخى مرىمۆك دەپشكنى... و
ئەۋىش نەيدەتۋانى شقارتەكانى پزگار بكا...

چەند شەۋىك شقارتەكانى لەگەل خۆى نواند. چەند پۆژىكىش لە نىو جەكانىدا
شاردىنيەۋە. شقارتەكانى لە پزوۋى پانتۆلەكەى دەپىچا و دەببەست، بەلام چى دەكرد لە بن
جەلكانىيەۋە ھەر ھەلدەتۆقن.

حهسەن دەيگوت:

بريا ئەو كابرايە ھاتبايە و پزگاريمان بووبايە.

ھەر ھەموو گۈندىيەكان ئەۋەيان دەگوت. كۈنخاش دەستەۋستان ببو و نەيدەزانى چ بكا.
مال بە مال دەگەرا و دەيىۋلاند:

— ھەر بەراست ئەو ھىچ و پوچە ناىەۋى بى؟ چۆنە بچىن و خۆى بچەنە سەر پىتلاۋى و
بلىن: "عادىل، ھەرچى لەسەر ئىمەت بىستۋە، درۆيە. گۈندى يالاك زۆر ھەزارە. ۋەرە و مانىيەنە
چۆن. ئىمە چى واما نىيە بىشارىنەۋە. ئەگەر بلىن: "ۋەرە و بە چاۋەكانى خۆت بىيىنە. " دىسانىش
نايە؟ ئەگەر بلىن: "بەندەى خودا تا لىتى نەقەۋمى، ھەزەرەتى خدر دەفراي ناىە، ئەى عادىل ئەفەنيە
بە بەزەيەكە، ئەتۆش ۋەك ھەزەرەتى خدر فرىمان كەۋە! " لىمان خۆش نابى؟ دەبى پىى
بگوتى: "عادىل ئەفەنى، ئەو گۈندىيەنە خەلكىكى لىقەۋماۋن. ئەگەر زۆر چاۋەپروان بن، لە كەللەيان
دەدا. ئەو ترس و چاۋەپروانىيەى ھاتنەت ژەھر دەكاتە گىيانىنەۋە و ناخريەكەى شىتايان دەكا. ھەر لە
ئىستاشەۋە زۆرىەيان شىت بوۋنە و ۋەك گورگى ھارىان لى ھاتۋە عادىل ئەفەنى..."

لە گۈندىيەكانىش قەلئس بو: "ئەگەر زار بەھاۋار نەبوايەن، كى دەيزانى ئەۋان دار و نەدارى
خىيانيان شاردۆتەۋە؟ ديارە چوون و لىرە و لەۋى خىيان پەپ كىردوۋە و ھەر و گىقىيان لى داۋە و بە
پىكەنەن و گالتەچارانە گوتوۋىانە: "دەى عادىل ئەفەنى دى لىگەرپىن با بى براين چىى پى دەكرى. با
بى و لە ھەموو گۈندەكەدا مشكىكىشى دەست نەكەۋى. " ئەى لەو گۈندىيە بى ناموسانە، چما
لەگەل ئەۋانە دەكرى كارتىك پاپەپنى...؟ دەى، خۆ دىتتان؟ ھەر ناىە. ناىەۋى بى. ئەۋەندە چاۋەپروان
بن تا گىياتان دەردەچى. چاۋەپروان بن، سەگبايىنە چاۋەپروان بن. ئەۋەندە چاۋەپى بن ھەتا چاۋەكاتتان
دەبنە چوار، ھەشت و شازدەش. ھەى كافرى بى دىنيىنە، چاۋەپى بن....

کوئخا سی رۆژ بوو نەنجوومەنی گوندیی پێک هێنابوو بۆوێ تەگبیر و راوێژیان پێ بکا. پێشتر لەگەڵ "بەکرە شیت" و "گوملکسیز" و "نۆکسوزدۆران" و "عەلییە" قسەى کردبوو. خۆ نەترسابایە و دلتیا بوايە لەوێ بە قسەى دەکا پرسى بە تاشباش نۆغلۆش دەکرد. پێویست بوو بریارێکی گەرنج بەدا. بریارێکی وا بوو کە کوئخا سەرکۆماریش بوايە بریارى ناوای بە تەنى پێ نەدەدرا.

تەگبیری بە ھەموو گوندییەکان دەکرد و جوابی وەرەگرتەو: "بەخوای بڵێن چى کوئخا بۆخۆت باشتر دەزانى کوئخا، ھەر ئەوەندە بەسە عادیل ئەفەنى بى و چى دلى دەخوای بىکا. ھەر ئەوەندە تۆ بتوانى بیهێنێتە ئێرە."

ھەموو دەرگاگانیان لى داخرابوو و تەنیا رینگەکیان لە پێش بوو. کوئخا ناچار ھەر دەبوو وا بکا. دواى ئەوێ پرسى بە ھەموو خەلکەکە و تەنانت تاشباش نۆغلۆش کرد، ساغ بۆو و بریارى خوێ دا. "زەکەریا"ى کە پێشتر ئەندامى حیزب بوو نارد بۆو لای تاشباش. زەکەریا کۆرە پوورى تاشباش بوو. دلى لەویشى تەواو ناو نەخوارد بۆو. زەلەجاشى نارد بوو. زەلەجا پوورى خێزانەکەى تاشباش بوو.

بەیانێیەك لەگەڵ تاو کەوتن، کوئخا سەفەر باشترین جلۆبەرگەکانى و ئەو چاکەت و پانتۆلەى لەبەر کرد، کە لە کاتى رۆیشتنیدا بۆ شار لەبەرى دەکردن. بۆینباغەکەشى گری دا. جوان و زەریف رەدینیشى تاشیبوو. بانگی گزیری کرد. گزیر دەستەونەزەر لەبەردەمى راوەستا و گوتى:

- ئەمرکە گەورەم!

سەفەر لەسەر خۆ گوتى:

- چۆنى گزیر بەگ؟ وللاھى ئەگەر لە ھەموو دێھاتى تۆرووسدا گزیرێك ھەبى وەك تۆ لێھاتوو بى، ئەمن ناوى خۆم دەگۆزم... جا نیستا دەبى جارێكى باش بکێشى وابى کەس لە مائەوہ نەمینیئەوہ و ھەموو لەبەر دەرگاکی من کۆ ببنەوہ. ژن و منداڵ و پیر و گەنج. جارێک بکێشى تەنانت سەگەلى ناوایش بێن و لێرە کۆ ببنەوہ. تێگەشتى؟....

- تیگه‌یشتم کو‌یخا....

گزیڕ وهك سه‌ربازان پاژنه‌ی جووت كردن و دوا‌ییش سه‌ربازانه به‌ره‌ودواوه وه‌رسووپا‌یه‌وه و به‌ره‌و نیو دئی غاری دا. ده‌نگی وهك ده‌نگی ناشقه‌كه‌چه‌له به‌سۆز بوو و به ده‌نگی‌کی به‌رز ده‌تگوت هه‌یران ده‌لتی جاری ده‌دا.

له چاو‌ترووكانی‌كا به‌ر ده‌رگای مالتی کو‌یخا ده‌رزیت لی هه‌لاو‌یشتبا‌یه وه‌عه‌رزى نه‌ده‌كه‌وت. ته‌نانه‌ت تاشباش ئۆغ‌لۆش سو‌ینده‌كه‌ی خۆی شك‌اند‌بوو و هات‌بوو. هه‌موو گون‌دیه‌كان هه‌ست و خوش‌تیان له‌خۆیان بری‌بوو و چاو‌ه‌پۆی بوون ب‌زانن کو‌یخا ده‌لتی چی. هیوا و نیگه‌رانییه‌ك له‌ دل‌ی‌اندا بوو. كه‌س وسته‌ی نه‌ده‌هات. ده‌تگو ته‌پو‌تۆزێکی وهك هه‌موو سه‌ر ئاوا‌یی دا‌پۆشی‌وه. له‌گه‌ژ ئه‌وه‌شدا ئاسمان ساو و سام‌ال و روون بوو. تاو له‌ به‌فره‌كه‌ی دا‌بوو و ب‌جوو‌ك‌ترین په‌له‌ له‌ هیچ كو‌ی نه‌ده‌بین‌را. هه‌موو شتی‌ك، نه‌ندامی بنیاده‌مه‌كان و ته‌نانه‌ت جل‌ویه‌رگه كۆنه‌كانی‌شیان له‌و روونا‌كایی و دره‌وشاو‌یه‌یه‌دا جوان و پێك دیار بوون، به‌لام دیسان پیاو هه‌ستی ده‌كرد هه‌وره‌ تۆزێك، تۆفانی‌ك له‌ ته‌پ و تۆزێکی قورس له‌ هه‌وادا شه‌پۆل ده‌دا.

هه‌ر کو‌یخا له‌ ماله‌كه‌ی هاته‌ ده‌ری، هه‌مووان روویان بۆ‌لای ئه‌و وه‌رگێ‌را. هه‌لل‌ا و هه‌نگه‌مه‌یه‌ك هه‌ستا و له‌ چركه‌یه‌كدا ئه‌و بێ‌ده‌نگیه‌ قورسه‌ شك‌ا. هه‌موو هاواریان ده‌كرد: "بلی کو‌یخا... بلی... هه‌والی خۆشان بده‌یه...."

مریم‌ۆك له‌ پێش هه‌مووانه‌وه بوو. پێك له‌به‌ر ده‌می کو‌یخا‌وه راوه‌ستا‌بوو. چاو‌ه‌كانی زه‌ق كر‌د‌بوون و له‌ چاوی کو‌یخای بری‌بوون، ده‌تگوت ده‌یه‌وی قسه‌كانی هه‌لل‌ووشی.

كو‌یخا گه‌رووی خاوی‌ن كرده‌وه و چه‌ند ئحم‌ی‌کی كرد و دوا‌یی بێ‌ده‌نگ بوو و نیگای به‌سه‌ر یه‌ك به‌ یه‌کیاندا گێ‌را و دوا‌جار له‌سه‌ر تاشباش ئۆغ‌لۆ گێ‌رسا‌یه‌وه. هه‌رچی سۆز و خۆشه‌ویستی هه‌ییو له‌ چاوی‌دا كۆی كرده‌وه و خۆمانه‌ سه‌یری كرد. ده‌یزانی ی‌له‌و ساته‌دا گون‌دی وهك نیو‌ه‌شتی‌تێك وان و ب‌جوو‌ك‌ترین هه‌له‌ سه‌ری به‌ فه‌ته‌رات ده‌دا. بۆ وێنه ده‌یان‌توانی له‌توبه‌تی ب‌كه‌ن و قاچی ب‌گرن و به‌سه‌ر به‌فره‌كه‌دا رای‌كێ‌شن و هه‌موو گون‌ده‌كه‌ی ب‌گێ‌رن. ده‌بوو زۆر وریا بێ و قسه‌ی ماقو‌ولا‌نه ب‌كا.

سینگ‌ی ده‌ره‌پ‌راند. لا‌قی راسته‌ی هێنا‌یه پێشه‌وه و چه‌ند جاری‌ك به‌ عه‌رزه‌كه‌ی دادا وهك مه‌لا قارات‌پا‌ك‌لی ده‌ستی‌کی به‌ چه‌ناگه‌یدا هێنا و یه‌ك دوو‌جاران كۆخی.

له‌ خه‌یا‌له‌كه‌ی پێش‌ووی په‌شیمان بۆ‌وه. ماوه‌یه‌ك بوو زۆر ترس‌نۆك ببوو. كێ له‌و گون‌ده‌دا ده‌یو‌یرا ده‌ستی لی هه‌لتی‌ت‌ه‌وه؟

"بیت و گون‌دی ب‌زانن ده‌ترسی - جا ب‌شترسی ده‌زانن - ئه‌و كات چییان له‌ده‌ست بێ پیت ده‌كه‌ن، به‌لام ئه‌گه‌ر سه‌ی هاریش ب‌زانێ لی‌ی ناترسی په‌لامارت نادا. كه‌وا‌بوو ترسی ناوی.

تەنەت مەرگىشت يېتە سەر پى، نابى بترسى. ترس براى مەرگە. ھەر ئەو گوندىيانە لە ترسان ئاوايان بەسەر ھاتوۋە."

بە دەنگىكى ۋەك ھەورە تىرىشقە دەستى پى كىرد.

- برادەرىنە، ھەروھە ھاسى مال و ھەروھە مام و برا خۆشەويستەكان و ھاورپى گيانى گيانىيەكانم...

تۆزە ترسىكىش چىيە لە دەنگىدا نەبوو. دەنگى پتەو و دۆستانە بوو:

- لە تەنگانەيەكى خراب داين.

ھەموو ھاواريان كىرد:

- لە تەنگانەداين.

ئەو ھاودەنگىيەى خەلگەكە غىرەتى ۋەبەر نا و كوئىخاى پتر ھان دا:

- ئىمە چووين دار و نەدارى خۆمان شار دەو... زۆر باشىشمان شار دەو. تەنەت پوشتىكىشمان

لە دەروە نەھىشتەو. ئەو كارىكى زۆر گرنگ و باش بوو. ئەگەر ھەموو پۆلىس و جەندەرمە و

كۆنپشكەكانى كۆمارى توركىا و تەنەت بەريۆ و فالگرەۋەكانىش ھاتبايەن و گوندەكەيان سەنگ و

سوژن دابايە تەنەت سەر دەرزىيەكىشيان نەدەدۆزىيەو. ئەمەن شانازى بەو كارەى گوندىيەكانەو

دەكەم و لە ناخى دلمەو پىرۆزبايىتان پى دەلئىم. خەلگى ئاوا يەكگرتوۋ نەك لە تۆرۋوس بەلكو لە

ھەموو دىناشدا پەيدا نابى، بەلام كارەكانمان لى تىك چوون. ئەو دلمان دەيوست نەبوو. ئەو بەردەى

ھاويشتمان نىشانەكەى نەپىكا. ھەموو شار و گوندەكانى دەروپەرمان بەو كارە ئازايانەيەى ئىمەيان

زانى. ھەر لىرەو تا دەگاتە چوكورواۋا تىگەيشتن كە ئىمە مال و سامانى خۆمان شار دۆتەو. عادىل

ئەفەنىش بەو زانىو تەو بەيە نەھاتە گوندەكەمان. ئەوئەندە چاۋەپى بووين ئاۋى چاۋمان چوو. لە

كەنگىتە ھەر وا چاۋەپىن و ئەو نايە. كۆرە ماندوۋ بووين مردىن لە چاۋەپوانىدا.

خەلگەكە لەبەرەخۆيانەو:

- ماندوۋ بووين، مردىن..

- جا ئىستىبا با شەرافەتى خۆمان رزگار بگەين. دەپى ھەموۋان بزەن... ھەموو خەلگ با بزەن كە

خەلگى يالاك بۆ نەدانەو قەرزەكانيان ھىچ شتىك ئاشارنەو، ئىمەش ھىچ شتىكمان نەشاردۆتەو...

باشە بۆچى بشارىنەو. عادىل ئەفەنى با بى و چىمان ھەيە بىيا و پىرا. ھەرچى ھەمانە لە بەر چاۋانە.

ۋا نىيە؟ خەلگى گوندەكانى دەروپىشتان و دۆرۋىنە حىزىيەكانمان لە شار بۆ ئەو لە نىۋو خەلگىدا

سەرمان ھەلئەيەى و سەرنەوى بىن، ئەو بوختانە گەورەيان بۆ ھەلئەستووين.

"ئەو كابرايە، واتە عادىل ئەفەنى دىھات... لېم سوورە دىھات. ئەمەن دىناسم. ئەو لە گىيانى خۇي خۇش دەبى، بەلام لە مافەكەي، لە دراوہ سووتايىكى خۇي خۇش نابى، بەلام چ بىكەين. ئەويش بەو بوختانەي زانىوہ تەوہ كە بۇيان ھەلبەستويىن و بىستويە تەوہ كە ئىمە مال و سامانى خۇمان شاردۆتەوہ. بۆيەش توورە بوو و نەھاتوہ. دەلئىن چىي پى دەكرى؟ چما ئەقلى ئىمە مانان بەو بەلایە دىشكى كە خەلكى شارى دەتوانن بەسەرمانى بىنن؟

"لەوانەشە بۆيەي وا كىردبى ئىمە لە شەرمە زارىيا سەرمان ھەلنەي... كورتى بېرىنەوہ دەبى ھەموو خەلك بزانن ئىمە ھىچ شىت كىمان نەشاردۆتەوہ. عادىل با بى دار و نەدارمان بەرى و پروا. ئەگەر پىشى خۇشە ئىمە بۇخۇمان ھەرچى ھەمانە و نىمانە بۆي دەبەينە بەر دەرگای مالىكەي و بۆي ھەلدەپۆيىن... بەلام ئىدى بەسە. بەسمانە. ئىدى خەريكە لە خەفەتان دەرمن. چىي واى نەماوہ شىت بىن و ۋەكىوان كەوين.

خەلكەكە يەكجى تەقىنەوہ:

- چىي واى نەماوہ شىت بىن...

- دەبى وا بىكەين ئەو كابرايە بىننە ئىرە. بەشكەم بى و ھىچىش نەبا، بەلام ئىمە بەو شەرم و شوورەيەوہ ناتوانن بۆيىن. ئەوہ لە نەتەوہي ئىمە ناوہ شىتەوہ. ۋەرن و بەرەي بىن پىمان و لىفەي سەرمان و قاپ و قاچاغ و ھىلەگى ئارد پىژننمان كە بە دىوارماندا كىردوہ، دەرزیي دروومانەكەمان، چوارپىي بەر دەرگەمان، ھەر ھەمووي بەرى بۇخۇي. خودا بىكەي. با بى و تەنەت پىوشىك چىيە نەبەيلىتەوہ. با بى و لەو ئەشكەنجەيە رىزگارمان بىكە. ھەز دەكا با مىندالەكانىشمان لى بىستىنى. ھەر گىيانىكى شىرغان ھەيە با ئەويشمان لى بىستىنى.

ۋەكول ھاتبوو. دەيوست دىسان لەسەرى پروات، بەلام دەيزانى زۆرى پىستوہ و زۆرگوتن لەوانەيە گوندىيەكان ۋەرەز بىكە. پىويست بوو سەرى قىسانى وىك بىننەتەوہ:

- ئەمەن بۆ ئەوہي عادىل ئەفەنى بىننە ئىرە، چىي لە دەستەم بى دەيكەم. سى كەس لە نەنجوومەنى گوندىيە دىنەرمە لاي. پىي دەلئىن: "ۋەرە و ھەقەكەت ۋەرگەرە يان ئەگەر نەمسالىش نايە پىمان بلى. ئەگەر تۆ ئەمسالمان لى خۇش بى پىاۋەتتەيەكت كىردوہ كە لەگەل شان و شكۆ و رەسەنايەتتەي بىنەمالەيى و پىنگەكەت لىك دەكالىنەوہ."

"ئىدى لەوہ زىاتر قىسەم نىيە. خىترا بىچنەوہ مالىەكانتات و بزانن ئىمە ھىچ شىت كىمان لە قەرزدارەكەمان نەشاردۆتەوہ و ھەگىز ناشىشارىنەوہ. ديارە ھەمووشتان لە سەرمايە كەسەرە بوونە. خواتان لەگەل بى برادەرىنە و ھاۋرىتيان و مام و خزم و كەسەكەي مەن. شىت كىشتان پى بلىم: ھەر ئەمرو

عادیل ناگادار ده کړیته وه که نیمه هیچ شتیکمان لى نهشاردوتموه. دياره همر نهو کابرا سيخوړ و
قسه گپه وپه یی لهو گونده دا ده ژى و دوژمنى نهنگويه بوى ده گپه پته وه. نهو کابرايه قهت پتى خوش
نمبووه چاکه يه ک له گهل گوندييه کان بکا. جا ته گهر همر له بهر نهو هس نهيوست نهو خه بهر به داتمه به
عادیل نه فنه یی، نه من خوم دواتر نه غجورمېنى گوندی دهنيرمه وه لای عادیل.... ياللا دهی خواتان له گهل.

مریمۆك به په ههله داوان هاتمهوه مالى. هيچ كهيفى بهو وه زعهى نه هاتبوو و زوړيش توورپه بوو. جنپوى به گوندى و كوړخا و دار و بهرد و فرنده و درنده ددها.

هات و له بن هيلانه په پره سيلكه كهوه راوهستا. چاوى برييه گه غينه كهى كه له ويدا بوو. له بيتو قره بيان جينگلى ددها. ده تگوت نيستا نا نيستا عاديل نه فنهى ده گاتى و يه كه وړى ده چي ته مالى "عهلى" يه دريژ و هه ر بشگاتى ده ست ددها و پرېسكه كهى نهو له نيو هيلانه په پره سيلكه كدها هه لده گرئ. هه ر نيستا ناچار بوو كارليك بكا و گه غينه كهى نه جات بكا. نهوانى ديكه هيشتا نه هاتبوونهوه مالى. هيندهى نه برد حه سهن گه يشتهوه.

مریمۆك ناماژهى به حه سهن كرد و هيلانه په پره سيلكه كهى نيشان دا. حه سهن گوتى:
- خو ده ستم ناگاته نهوئ.

مریمۆك ده ستى له بهر سينگى هه لپيكا و لاره مل راوهستا. چاوى له هيلانه په پره سيلكه كه نه ده ترووكاند. ده تگوت ده ستى كى نه بهدى له سه ره وه رډه ده هيشترئ و كه لويه له كانى نهو ددها. ده تگوت بيت و ساتيك چاوى له وى بترووكيڼى گه غينه كهى ده دزرى.

حه سهن ناخيكي هه لكيشا و گوتى:

- خو زگه بريك كه له گه تر بواييم. وه للاهى ده سبه جى بوم دينايه خواره وه. نه گهر دوو سالى داهاتو بوايه، بريك دريژتر ده بووم. جارى راوهسته با بام بيته وه...

مریمۆك بوله يه كى ليوه هات و به ناماژه نهو كوتره دارهى نيشان دا كه له قوړيڼى نه وسه رى ماله كه وه بوو. پيكه وه چوون بيهيڼن. يه كيكيان سه ريكي كوتره داره كه وه و نهو يتريش سه ره كهى ديكهى گرتبوو. ده يانه ويست كولاكه كه بكيشنه بن هيلانه په پره سيلكه كه و مریمۆك بچي ته سه رى و پرېسكه كهى بيني ته خوارئ. چيى تى نووسان نه يان توانى له جى خوى بيجو ليڼن. حه سهن گوتى:

- با خلۆرى كەينەۋە.

بە ھەموو ھىزى خۆيان ويستيان بيجوۋاينن. لەو جەنگەيەدا عەلى و ئەليف گەيشتنى.
عەلى بە پىكەينەۋە گوتى:

- ئەو كۆتەرە دارەتان بۆ چيىھ؟ ... پرىسكەكەتت دەۋى دايە؟ ھەر ئىستا بۆتى دىنمە
خوارى.

لەسەر پەنجەكانى لاقى خۆى ھەلئنا و پرىسكەكەى لەسەر ھىلانە پەرەسەيلكەكە ھەلگرت و
دايە دەستى دايكى كە ھىشتاش بە ھەناسەپرەكۆۋە لە كۆلەكەكە نووسابوو. مەيمۆك كە بە
لاسارەيەۋە لە كۆتەرەكە نووسابوو دەستى لى بەردا و پرىسكەكەى ۋەرگرت. ۋەك دايكىك كە
دواى ماۋەيەك ساۋا نازىزەكەى دەيىنئەۋە، ئاۋا گەش بۆۋە.

لە لاشىپانەى دەرگاگەدا دانىشت. پرىسكەكەى كەردەۋە. لە پىنشا كراسكەكەى دەرئنا و
لەسەر ئەو كراسەۋە كە لەبەرى دابوو، كەردىيە بەرى. گوارەكانى لە گوۋى كەردن. خەزىمە
زىۋەكەى بە لووتى دا كەرد. ئەو ئەمۇستەيلەيەيشى ۋا قسەى پىتغەمبەرى لەسەر ھەلگۆلراۋو،
لە قامكى كەرد. لەچكە سىيەكەى لەسەرى كەردەۋە و لە كە ھەۋرەشەينەكەى لەسەر كەرد و
لە مالى ۋەدەر كەوت. بە ھەۋيا نەبوو سەر بە مالى كەسدا بكا. ھەر دەيويست بە نىۋ ديدا
بىسورپىتەۋە. ئەۋانەى دەياندى ئاۋا خۆى لە تەپلى گول داۋە، بە تانە و تەشەرەۋە دەگوت:
- نەنە مەيمۆك بۆتە بووك.

ناخ، نەنە مەيمۆك ئەگەر دەيتوانى قسان بكا، بەخوداى ۋەك مارى پىۋەى دەدان... بەلام
داخەكەى بە جەرگم... چارەنۋوسى ئەو ئاۋا بوو....

كە گەيشتەۋە مالى، دىتى ھەسەن و ئۆمەخان دەستيان لە تىتك و قزى يەكترى ناۋە و
تىكەھەلدەدەن. عەلى و ئەليف لە عەمبارى خەرىكى دەرتانەۋەى دانەۋىلە و ئاردەكە بوون و
ھىچ گوتيان لە شەرى مندالەكان نەبوو. ئۆمەخان دەيگوت:

- بىدەيە، ھىسى خۆم نىيە؟ لەو تۆف و سەرماي زستانەدا ھەموو شەۋى لەبەر ئەۋە
نەدەنۋىستەم. تا رۆژ دەبۆۋە لەگەلت ئىشكەم دەگرت. خۆ ئەگەر لەگەلت نەھاتايەم، ئەتۆش
دەترساى و لە مالى ۋەدەر نەدەكەوتى و ئەۋانەش دەھاتن و دەيانبرد. ھەقى خۆم بىدەيە.
ھەسەن دەيگوت:

- ناتدەمى. نۆ دانەيە. نابى بىنەۋە ھەشت دانە. ديسان با ئى تۆ بى، بەلام ھەموۋان
پىكەۋە بن.

نۆمەخان:

- شتى خۆم ھى خۆمە. دەمەۋى لە باخەلدا ھەلگىرم. بىدەيە، ھى خۆم بىدەيە، نەگەر نەمدەيەي بە زۆرى لىت دەستىنم. شەۋى كە نوستى، لىتى دەدزم.

پىك ھەلپىزانە و ديسان لىكيان دا.

مىمۆك لە دلى خۆدا دەيگوت: "توتكە سەگىنە... يەكتى لەتوپەت كەن... ۋەك سەي برسى." ناخرى خۆي پى نەگىرا سەيرى لىكدانەكەيان بكا و چو لىكى كردنەۋە. ھەسەن لووتى خوينى لى ھاتبوو. ەلى بە نەلىفى گوت:

- نەلىف، دەلىتى چى، نيەۋى دانەۋىلەكە ھەر لەۋىدا بىلىنەۋە؟ دوو قاپ و چوار كەۋچك دەربىنن و رۆنەكەش نەھىنەۋە دەرى... باشە؟...

نەلىف دەيگوت:

- دەي باشە.

بەو ھالەشەۋە مىمۆك ترسىكى لە دلىدا بوو. ناخۆ ۋاھەبوو عادىل ئەفەنى بىيادەم پروت بىكاتەۋە و شتەكانى بەرى؟... خەرىك بوو شىت دەبوو. ئەو خەيالە ۋەك خۆرە ناخى دەكۆلى. دەبوو پرسىار لە كى بكا؟ بىت و لە كۆيخاي پرسىبايە، ئەو لەرپۆە خۆي بە كاپرايەكى گىرگ دادەنا و بە ھەموو ۋلاتى ۋەردەكرد كە بەلى مىمۆك ھات و ئەو شتانەي لى پرسىم. لە "ەلى" يە درىۆ؟ ۋەللا بىمىردبايە لەۋى نەدەپرسى. متمانەي بەھەر كەس لە گوندى، ھىنايە بەرچاۋى خۆي و ناخىيەكەي تاشباشى لە ھەموۋان پى باشتر بوو. دەسبەجى چوۋە لاي تاشباش نۆغلو. تاشباش نۆغلو لەبەر ناگردانەكە دانىشتىبو دەتگوت قوزەلقورتە. نىوچاۋانى گوى لى دەبارى. كە مىمۆكى دى، ھەستا و فەرموى كرد دانىشى. مىمۆك دانىشت. بە نامازە پى گوت بىتە بەر رووناكايىيەكەي بەردەرگاگە. تاشباش نۆغلو ھات.

مىمۆك قەد و قەلەتتىكى مەخسەرەي ھەبوو. تاشباش نۆغلو بەزۆرى خۆي پاگرتىبو پىنەكەنى. خۆ مىمۆك زانىباي تاشباش نۆغلو پى پىدەكەنى، ھەتا دنيا دنيايە سەيرى چاۋى نەدەكردەۋە. ئەو ژنە كە لە تەمەنى خەسوۋى نوح دا بوو، خۆي بۆ ناۋا لە تەپلى گول دابوو؟ ديارە نەھىنىيەك لە گۆرى بوو. ھاتنى مىمۆكىش لە خۆرايى نەبوو.

مىمۆك لە پىشدا گوارە و بازە و خەزىمە زىۋەكە و لەچك و كراسەكەي بەرى پىشاندا دا. يەكىك لە گوارەكانى لە گويى دەرىنا و روۋى لە شارى كرد و بە نامازەي سەر و دەستى ويستى لە ھاتنى عادىلى تىبگەيىتى.

تاشباش ئۇغلۇ زانىنى دەپەيى باسى عادىل بكا، بەلام نەيزان چۆن. گوتى:

- تىگەيشتم. دەلىتى عادىل دى، بەلام نەمزانى دواى ھاتنەكەى چ دەبى.

مریمۆك كراسەكەى بەرىى نیشان دا و ناماۋەى بە داكەندنەكەى كرد. دوايش جورىكى نواند كە بەلى ھەموو خشل و بەرموور و جلەكانى لەبەر دادەرنىن و دەپپچنەو و دەپسەن. تاشباش ئۇغلۇ گوتى:

- دايە گيان، تۆ سوتىندت خواردوۋە تەنانت مىروولەيەكى شو گوندەش نەدوتىنى. ھەقتە، بەلام نەمنىش وەك تۆ وام. نەمنىش دەلېم ھەر كەس پى لەسەر مىزەكەشيان دابنى گروى دەبى. شو گوندىيانە تووكيان لىكراۋە. مردوون و تىدا چوون. مىشكىيان پەين و كاي تىدايە. وەرە بزائە چۆن شو مال و سامانەى دوتىنى شاردوويانەتەو ئىستا دەرى دىننەو. لەگەل من قسە بكة. با لانيكەم بە دەرد و مەرگت بزانم و چارەسەرىكى بۆ بدۆزمەو. دەى قسە بكة دەى.

مریمۆك بە توورەيەو سەرى راۋەشانند و دەرىخست كە نەخىر نابى و ھەرگىز قسان ناك. ديسان بە وردى و لەسەرخۆ و بە ھىما و بە ناماۋە دەستى پى كردهو بۆ وەى بلى مەبەستى چىيە. ئەمجارەيان تاشباش ئۇغلۇ ھەستى كرد تىگەيە:

- دايە، يانى دەتەرى بلىتى عادىل كە ھاتە ئىرە، شو جلەبەرگ و خشل و بەرموورائەت لى دەستىنى و دەپيا؟ وايە؟ دەتەرى نەرە بلىتى؟

- مریمۆك پىكەنى و دەستى تاشباش ئۇغلۇ لەسەر دللى دانا و گوشى. تاشباش ئۇغلۇ گوتى:

- ھىچ مەترسى دايە. عادىل ئەمسال نايەتە ئىرە. ناتوانى بى. نەگەرىش بى، ھىچ ياسا و عورفىك نىيە بۆ ئەوەى پىاو پرووت بکەنەو. لە تۆقى سەرىشتەو تا بەرى پىت لە زىردا بى، ناتوان تۆزىكىشىت لى بستىنن. شو خەلگە لە ترسانا شىت بوونە و ئەتۆشيان شىت كردوۋە. بېرۆ و خەمت نەبى دايە گيان.

مریمۆك ھىر ھىر بۆۋە. دواى ئەوەى چەند جارنىك دەستى تاشباش ئۇغلۇ لەسەر دللى گوشى، گەراپەو و چۆۋە مالى. كە گەيشتەو مالىو، دىتى مندالەكان ھىشتاش ھەر لىك دەدەن. ديسان لىكى كردنەو و دەستى بەسەرى ھەر دووكياندا ھىئا و بە ناماۋە پىتى گوتن، نابى شەرى بکەن. بىت و ئەمجارە پىك ھەلپرژىن، ئىدى كارى بە سەريانەو نابى.

عەلى دواى ئەوەى يەك لەسەر دەى شت و مەكەكانى لە ھەشارگەكە ھىئايە دەرى، چوۋە لاي خەلىلە تەمبەل. باشە بۆچى چوۋە لاي خەلىلە تەمبەل؟ چونكە خەلىل كابراپەكى ھىمن و

تا بلایی ته مهبل بو. رۆژی شاردنه وهی شت و مه که کان، بۆ ئیواری خه لکی ناوایی له شاردنه وهی شته کانیاں بوونه وه و دلایان حسایه وه. ته نیا خه لیل پازده رۆژی پئی چوو تا له بهر ده رگای ماله که دیاں قوولکه یه کی هه لکه نج و شته کانی تیخت و سه ری به هه لاش داپوشی. نیستاش له بهر ده رگای مائییاں دانیشتبو و چاوه کانی لیک نابون و به داهیزراوییه وه مست مست خۆلی سه ر قوولکه که کی هه لده گرت و لایده دا. به سه عاتیك هه ر هینده ی چوار قامکانی فری دابوو. ناوا رۆیا سالتکی ده برد هه تا بتوانی هه موو که لویه له کانی ده ریئیتیه وه. عه لی گوئی:

- یانه لالا، کاک خه لیل.

خه لیل که به زۆری قسه ی ده کرد، به سپایی جوابی دایه وه:

- عه مرت درێژ بێ براله. وه لالا نه وه خه ریکم. با ده ریئیتینه وه بزانی. دیاره دوو رۆژی دیکه ده بی دیسان بیانشارینه وه... وا نییه؟

عه لی گوئی:

- راست ده که ی براله. ماندوو نه بی. قه لبت ساغ بێ.

ژنه کان که دیتبوویان مریمۆک ناوا خۆی رازاندۆته وه، جله کانیاں که له بن گل ده رینابۆوه، کینه ی له هه مووان باشت بوو، جلویه رگی جیژنیاں، له بهر کردن و هه موو خشل و به رموو و گواره و گۆیه رۆکیان وه خۆیاں خست و ته نانته نارایشیشیاں کرد. گونده که ده تگوت جیژنه یه تی. کچه هه رزه کاره کان و بوو که کان نه ویاں زۆر به که یفی بوو.

گوندیه کانی چیی پیویست بوو له بن گل ده ریانیه ینابۆوه و نه وهی ده شبوو بشارد ریتیه وه، له ویدا هیشتبوویانه وه، که چی وایان ده نواند که به لئی هه موو شته کانیاں ده ریناوه ته وه، به لām هیچ شتی نه گۆرابوو. گوندیه کان چیی سووک و گرانبایان هه بوو له بن گلی هیشتبوویانه وه، که چی خۆیاں قایل کردبوو که به لئی ته نانته پووشکه یه کیشیاں نه شاردۆته وه.

به لām ناژه له و مه ر و ماله ته کانیاں که له نه شکه وتی په ریاندا بوون، له گه له نه شکه وته که راهاتبوون. قه رار بوو تا هه تایه هه ر له وی بیه نه وه. نه گه ر عادیل نه فه نی هاتبا یه ده یتوانی بچی و له وی ناژه له کان به ره ی. خو نه وانیاں نه شارده بۆوه....

به بی نه وهی قسه یه که له سه ر نه وه بکه ن، ته واو له سه ری ریککه وتبوون. دیسانیش هه ر چاوه پیتی عادیل بوون، به لām نه مجاره یان به خه یالتکی ناسوده و به بی هه ستی شه رمه زاری.

رۆژ رۆژی ناشقه که چه له بوو. شەش مانگ، سالتیک، دوو سال جارێک ناشقه که چه له ناوا وە که یف دەهات. لەو رۆژانەدا سێ گۆلینگى وە سازە که ی دەخست. یەکی شین و یەکی زەرد و یەکی سوور. لە رۆژەکانی دیکەدا تەنیا گۆلینگى سێی بە نوکی سازە که یەو کردبوو. که گۆلینگەکان دەبوونە سێ، هەموو دەیانزانى ناشقه که چه له تەواو وە کوڵ هاتووە گۆرانى و ئەفسانەى نەبیسرا و نەگوتراو دەچرێ و گەلى حەکا یەتان دەگێرێتەو. دەورو بەرى ناشقه که چه له بەردەوام نالۆز بوو. ناشقه که چه له لەو رۆژانەدا دواى ئەو ی دەچۆو سەر جێیەکی خۆی، ماو ی یەک سەعات خەریکی سازە که ی دەبوو. دەستی بەسەردا دەکێشا و دەیلاواندەو و دەکرا لە هەموو هەلسوکه و تەکانییەو بۆت دەرکهوێ گىانی بەو سازەو بەستراو تەو.

شەو که، شەوێکی سارد بوو. تاق و لۆق ئەو ئەستێرانەى بە ئاسمانیو بوون، بە تریفى کەسێرەیانەو دەتگوت لەسەرمان هەلەلەرزە. مانگی شەو چوار دە بە ئاسمانەو دەخزی و سێبەرى ماله کان و تاقەدارەکان و ئەو خەلکەى بۆ بیستنى گۆرانییەکانى ناشقه که چه له بەرەو ماله که ی ئەنجوومەنى ناوایى دەچوون، بەسەر بەفرە سێبیە که دا دەکێشا. ناشقه که چه له گوتی:

- ئاوردوو زۆر باوینە ناگردانە کهو. با ناگرە که بلێسە بستینى و شیت بى.

ئەو هەش یەکیک بوو لە خووەکانى ئەو. چ زستان با یە یان هاوین، ئەگەر ناگرێکی گەورە لە تەنیشتیەو بلێسە نەکێشا، نەیدەتوانى جوانترین گۆرانییەکانى بچرێ. کۆلە لەسەر کۆلە خستییانە ناگرە کهو.

ناشقه که چه له سازە که لە باوەشى گرت، قیت قیت دانیش و کر بوو. لەو جۆرە ساتانەدا چاوی لیک دەنا و هۆشى بەخۆیەو نەدەما. ئەو حالەتە ئۆین و ئەدا نەبوو. چون ئەگەر وا با یە هەموو دەیانزانى. جارى یەکم و دوو میش نەیانزانیا، ناخریە جارى دەیم پێیان دەزانى.

دوای ماوهیهک، ناشقه که چه له سازه کهی به سینگیه وه گوشه. زرینگیه کی له تله کهی هیتا و دهستی بی کرد. ماوهیه کی دریژ سرخوشانه لیتی دا. له ناکاو رایگرت: "نه مشه، نهو شهویه که ده بی بهشی خومان له حه قایه تان وهرگرین... نای ی ی قاز و قورینگه پۆنه کییه کان"

سهیریکی حه شیمه ته کهی کرد. تیگرا گوتیان:

— نای ی ی ی قاز و قورینگه پۆنه کییه کان.

— بهسهری قاراجا توغلانی باپیرم. بهسهری پرسولتانی باپیرم و بهسهری دادال. توغلوی باپیرم هیتیییییی نای ی ی قاز و قورینگه پۆنه کییه کان... نه مړۆش به شه ر ناشقی کوردان عهبدالی زهینۆکی... هیتیییییی قاز و قورینگه پۆنه کییه کان... هیتی چیا سه ره به ته م و تو فانه کان..."

"بهسهر عهبدالی زهینۆکی و پتیازه کهی نهو..."

"ده لێن عهبدالی زهینۆکی نهو پیاوه نازایه، نهو ناشقه مهزنه ههر دوو چاوانی کۆرهیه، برای چیاو دهشتانه و گۆرانی بۆ مهل و بالنده و دهعبایان دهچری. نهو وهک ناشقه کانی دیکه نییه. ههر له بهیانیه وه تا شهوی و له شهویوه تا سهینان بیتوجان گۆرانی دهچری. چۆن ناری چه م له پۆینی پاناوهستی، عهبدالی لیتی نابرتیه وه و گۆرانی نهو له بنه نایه. له کیتو و چیا و چۆلان و له بهندن و دۆل و دهستان، له دارستان و لیپه وار و په وهزان و له نیتو خه لک و له هه موو شوین و جینگیه ک بی پسانه وه ههر دهچری. که ته نیا شه و کهسی لا نییه، بۆ دار و ناو و گل و کۆیره تیان و بۆ میرووله و جی و جانه وه ران و بۆ ههر بوونه وه ریکی لهسهر ریگه ی بی گۆرانی دهلی."

"گۆرانی نهو له بنه نایه، چل شهو و رۆژانی بی پسانه وه بیل، دیسانیش ههر دوا یی نایه. کهس دوا ی عهبدال نهیتوانیه وهک خۆی گۆرانییه کانی تا کۆتایی بلیته وه. گۆرانییه کانی به کوردی دهگوتن. به کوردی دهچرین، به لام تورک و فارس و عه ره ب و روس و ئینگلیزیش لی تیده گهن. راز و حیکمه تیکیان تیدا که له کهس پروت نییه. نهو عهبداله هه موو شهوی که تاریکان بهسهر دا دی، دهست به گۆرانییه کهی دهکا و له گه ل کازیوه ی بیانی دهی پرتیه وه."

عهبدالی زهینۆکی گراویه کی ههیه، نه دیتوویه تی و نه دهشتوانی بیینی و نه دهستی نیی پتی راگه یوه."

له گه ل ناو ابوونی خۆر تیی دهچریکیتی، جا نهو گۆرانییه ههر شتی که بی، سه ره تا گۆرانییه ک بۆ خۆشه ویسته کهی دهلی."

"جا دواي نوره يه گوزرانييه سهره كييه كه ي دهلي." "بهر له وه ي رۆژ بيته وه ليي ده بريته وه و ريك نهو ده مه ي خور له ناسزوه سهر ده رديني گوزرانييه كي ديكه بۆ گراويه كه ي ده ليتته وه. به وشيوه يه شهريك تيه پر ده كا. "هيئي... قاز و قورينگه پوينكه كييه كان..." "حه شيمه ت ويكرا گوتيان:

"هيئي... كيئو و چيا به فرگرتوه كان... نه ي قاز و قورينگه غه ربه كان..."
 ناشقه كه چه له به سهر سازه كهيدا نووشتايه وه:

"نوه عه بدال به رينگه چۆل و هۆله كاندا له سهر چنگان ده روا. نهو نهئينداري چيا به رزه كان و پيده شته به رين و هه راوه كان و هه موو بوونه وه ره كان ي خودا و مرۆفه باشه كان و نينسانه خراپه كانيشه. شهويكي نهنگوسته چاري به سهر دا هاتوه. شهويكي وهك به رد قورس... پشتي له بن بارستايي نهو تاريكه سه لاتهدا كوور بووه ته وه... ده ست به سهر نهو شه وه خه سته دا ديني و ده چيته پيشي. نهو ده شته چۆل و كاكي به كاكييه ريك و بي هه وراز و نشيوه و عه بدال ته مه ني شيتت سالانه ي خوي تيه پراندوه و ريبازي گوزرانييه ژه كان ي گرتوه ته بهر. عه بدال كويره. جاده كان نابيني. ده ست به سهر پشتي شه وه تاريكه كه دا ديني و رينگه ده بري بۆخوشي هه وا ده لي. له دنيايه كي چۆلدا به ته ني ماوه ته وه. دنيايه كه كه تييدا هيچ گيانله به ريك هه ناسه ناكيشي و ناجوولي... جگه له عه بدال. هه روا ده چيته پيش، به ده ستينكييه وه شه وي پييه و به ده سته كه ي ديك ي چه قويه كي ده م بريقه دار كه شه وه كه ي پي ده بري و ده چيته پيش.

"له حالينكا عه بدال هه ر ناوا ده چيته پيشي، لاق ي له شتيكي شله تين و نه رم و زيندوو هه لنده نگوي. ده ست ده با و سه ير ده كا بالنده يه كه، به لام بالنده ده بي هه لقي. كه وابوو دياره به لايه كي به سهر هاتوه. ناخو نهو بالنده يه ش شه ويكي قورس و گران كه وتوه ته سهر شانه كان ي؟ چي به سهر هاتوه؟

"بالنده كه له باوه شي ده گري و ده چيته گونده كه وه، گونديه كان له ده وري كو ده بنه وه. عه بدال ده بريسي: "نوه چ بالنده يه كه؟ چي به سهر هاتوه؟" گونديه كان سه يري نهو بالنده يه ده كه ن وا عه بدال گرتويه ته ناميز و به خويه وه ريك گوشيوه و ده لين: "نوه قورينگه، باليني برينداره و باله كه ي ديك ي ده رها توه. نهو بالنده يه تازه هه رگيز ناتواني هه لقي.

"عه بدال خه ميكي قورس دايده گري و ده لي: "سه يره، ياني ناوا، نه من چارم نييه و هيچ كات ناتوايم بيينم و نهو قورينگه ش بالي نييه و هه رگيز ناتواني هه لقي.

"چ دنيايه كه نهو دنيايه. نه گهر چاوم هه بوايه، داوام له گولته كاني ده كرد بېشكوتين، به ده ریاكانیم ده گوت شه پۆلان بدن. به بارانم ده گوت ببارين و به فر و دره وشاوه یم ده دايه چيا به رزه كاني و بالي پهنگاله یم به چر و جانده و ره كاني ده به خشي و هیلانم بۆ مه له كاني چي ده كرد و دایم له هیلانه كانیاندا رۆ ده كرد، به لام نیستا تاریكه شه و یكي نهنگوسته چاو قورساییه كه ی خستوه ته سهر شانه كانم و تاقه كاری من نهو هیه له ناخی نهو تاریکییه دا به دوری خۆمدا بھولیمه وه.

"قورینگ نه گهر بالي هه بوايه، به سهر ناوه قوول و دورره كاندا هه لده فري. به سهر ناسمانی شاره گه وره كاندا له شه ققه ی بالانی دها. به شابالیک ده ریاچه ی وانی ده بري. چیا یه هیه پتي ده لاین به رده نه ستی. ده چوو و له سهر لووتكه كه ی ده نیشته وه.

نهو قورینگانه هه موو ژيانان له به هاردا تیه پر ده كن. كوی به هار بی ده چنه نهوی. قهت رووی زستان و هاوین نابین و به پر و بالیان بۆنی به هاری لیهو دی.

"نهو جار له وانه یه یه كه مین جاری بی له هه موو ژياناندا زستان ده بین و به فر و سهرما ده ناسی.

"دوو چاره نووس له شوینیک گه یشتونه ته وه یه ك.

"عه بدال قورینگه كه هه لده گری و ده بیاته چیا. هاوین به رهو ته و او بوون ده چی و پاییز به پروهیه. ریزی قاز و قورینگان به سهر سه ریانه وه ده فرن و به رهو هه واری به هارانه یان ده پۆن. عه بدال نایانبینی، به لام به قاوو قیژه كه یانه وه ده زانی نه و انن تیده به پر.

"عه بدال قورینگه كه له پیش خوی داده نی و له گه ل هه لاتنی خۆره تاو تتي ده چریكینی له گۆرانیه كه ی. له چۆن بزانی كاتی رۆژ ناو ابوونه؟، به لام عه بدال ده زانی. نابینی، به لام به گوشت و خوینه كه ی هه ستی پی ده كا. كاتی زه رده به پر، نیدی گۆرانیه كه ی به ناوی گراویه كه ی ده ست پی ناكا. به قورینگه كه ده ست پی ده كا و به قورینگیش كۆتایی پی دینی. عه بدال هه تا به یانی هه تا رۆژ ده بیته وه گۆرانی بۆ قورینگه كه ده لی. بۆ قورینگه كه و بۆ مرۆشه كان و چیاكان و دایكانی زهوی و چه م و رۆژبارة كان و میرووه كانی خاك و ماسیه كانی نیو ناو و نه ستیره كانی ناسمان و شه وه نهنگوسته چاوه كانی ده لی.

"قورینگه كه له به رده می گری له گۆرانیه كه راده گری.

"رۆژیک، پینچ رۆژ، مانگیك، دوو مانگ، هه ر تتي ده چریكینی. بی پسانه وه ده یلی و نایرپته وه. داره كان و گولته كان و چرو جانه وه و ده عبا و دایكانی زهوی وه زمان دین.

"روژيکیان سەر له بهیانی که تاو هه‌لڊی و گۆرانییه‌که‌ی عه‌بدال ته‌واو ده‌بی، له ناکاو حاله‌تیکی سه‌یری به‌سه‌ردا دی. له ناکاو پرووناکییه‌ک له‌به‌ر چاوی عه‌بدال ده‌ده‌وشیته‌وه. عه‌بدال خۆی له‌به‌ر نه‌و تیشکه‌ تیه‌ پێ ناگیرێ و له هه‌مبه‌ر تیشکاندن و هه‌له‌وه‌ری نه‌و تاریکییه‌ی له‌میژ ساله‌ تیه‌دا به‌ده‌وری خۆیدا ده‌خولیته‌وه، خۆی پێ پاناگیرێ و ده‌که‌وی. له ترسانا ناتوانی چاوی هه‌لڊی. ماوه‌یه‌ک وه‌ک جه‌سته‌یه‌کی بێ گیان سه‌ری له‌سه‌ر خا‌ک داده‌نی و دوا‌یی ورده‌ورده‌ هه‌له‌ده‌ستی و چاوه‌کانی هه‌لڊی. له پێشدا ناسمانی بیسنوور و شین ده‌بینی و سه‌ری سوور ده‌مین. زمانی له‌گۆ ده‌چی و دوا‌یی چاو له به‌ر پێی ده‌کا و زه‌ویه‌که ده‌بینی. خا‌ک وه‌ک دایکیک "به‌ر" گر پێ له نیعمه‌ت و مه‌یل بزۆنه‌.... به‌سه‌رسوورمانیشه‌وه سه‌یری خا‌ک ده‌کا. دادیته‌وه و خا‌ک و تیشکه‌که ماچ ده‌کا.

"له‌و کاتانه‌دا قورینگه‌که له‌به‌رده‌می راوه‌ستاوه، به‌لام عه‌بدال نایبینی. دوا‌یی له‌نا‌کاو سه‌یر ده‌کا نه‌وه قورینگه‌ پۆنه‌کییه‌که‌ی له‌به‌ر ده‌می راوه‌ستاوه. قورینگێکی جوانی پۆنه‌کی. ده‌ستی بۆ ده‌با بیگرێ، قورینگه‌که له شه‌قه‌ی بال ده‌دا و ده‌فری و پێی ناسمانان ده‌گرته‌ به‌ر. عه‌بدال تا بالنده‌که له ناسماندا ده‌بیته‌ خا‌لیکی په‌ش، هه‌ر وا چاوی لی ناترووکی‌تی و ناخریه‌که‌ی له چاوان ون ده‌بی."

تاو هه‌لڊی. ناشقه‌که‌چه‌له ناخ‌رین زرينگه‌ی له سازه‌که‌ی دینی:

"هێتی‌یی ی قورینگه‌ پۆنه‌کییه‌کان، قورینگه‌کانی عه‌بدال... نه‌وانه‌ی چیژيکیان له‌و چیرۆکه وه‌رگرتوه به‌خۆیان بنازن. نه‌وه بوو به‌سه‌رهاتی عه‌بدالی باپه‌ره‌م. له‌مه‌ودوا عه‌بدالی باپه‌ره‌م هه‌تا مردنی هه‌ر گۆرانیی بۆ پرووناکی چری و تف و له‌عنه‌تی له تاریکی کرد. نه‌وانه‌ی چیژيکیان له‌و چیرۆکه‌ی عه‌بدالی باپه‌ره‌م وه‌رگرتوه، به‌خۆیان بنازن.... هێتی... پرووناکییه‌کان.... هێتی... قورینگه‌ پۆنه‌کییه‌کان... هێتی ی ی... مرۆفه‌کان به‌خۆتان بنازن..."

حه‌شه‌ته‌که هاواریان کرد:

ـ با به‌خۆیان بنازن...."

ناشقه‌که‌چه‌له ماندوو ببوو. سازه‌که‌ی ماچ کرد و له ته‌نیشت خۆی دانا و سازه‌که له ته‌نیشت چۆکییه‌وه خزیه‌ خوارێ.

بەر لەوەی خۆر لە ناسۆ سەر وەدەر نی، ئەودەمەى ناسۆ پروون دەبۆو و سووراییەکی خۆی بەسەر بەفرە سپییەکەدا دەکیشا، هەموو خەلکی دێ لەخەو هەستابوون. دەتگوت خۆیان بۆ نەرۆژیان بۆ جەژنیکی دیکە نامادە دەکەن.

هەموو ژنانی ناوایی بۆ لەبەرکردنی جلویەرگ چاویان لە مریتمۆک دەکرد. هەمووان وەك ئەو باشتەین جلویەرگەکانیان لەبەرکردبوو و چیی خشل و بەرمووری هەیانبوو بەخۆیانەوێ کردبوو و هاتیبوونە پاناوکهکی ناوایی کۆ ببوونەوێ.

لەگەڵ تاوھەلات، گوندەکە ڕەنگاوریەنگ دەچۆو: کچەکان وردە ناوینەیان لەسەریان داو و تیشکی هەتاوی بەرەبەیان لە ناوینەکانی دەدا و شۆقی دەداوە.

گەنجەکان قۆلیان لە قۆلی یەکتەری کردبوو و چووونە لای "عەلی" یە درێژ و گوتبوویان: - مامە عەلی، ئەو شمشالەت دەریپنە و چەند هەوايە کمان بۆ لێدە.

عەلیش هەستابوو و خۆی گەیاندا بوو پاناوکهکە و لەگەڵ گەیشتبوو ئەو ئیششالێ لە بەرشتوینێ دەریتابوو و تێی تووراندبوو و گەنجەکانیش دەستیان کردبوو بە شایی و لۆغان. کچەکانیش لەلایەکی دیکەوێ بە دەفەلێدان و گۆزانی گوتن سەمایان دەکرد.

ناشکەکە چەلەش کە شەوێ گۆزانییەکانی خۆی گوتبوون و تەواوی کردبوون، کێچی لە کەوتی کەوتبوون و خۆی پێ نەگیرابوو. ئەویش بەسالاچووانی گوندی لە دەوری خۆ کۆ کردبوو و بە سازهکە یەوێ ئەفسانە یەکی کۆن و بەهێز و هیوادەری بۆ چریبوون.

دەتگوت گوندی کوێرەوێ و خەفەتی ئەو چەند مانگەیان فەرامۆش کردوو و هەموو خەمەکانی خۆیانیان وەلا نابوو.

ئەو کۆتایی دووھەمین چاوەروانی بوو. ئیدی هەمووان پێیان وابوو ئەمڕۆ عادیل ئەفەنی ھەر دێ.

مه‌حالّ بوو عادیل نه‌فه‌نی نه‌ییستیتته‌وه که هه‌مووان مالّ و سامانه‌کی خۆیان له حه‌شارگه‌کان هیناوه‌ته ده‌ری. چۆن ده‌بوو ده‌موده‌ست به‌شارده‌وه‌ی که‌لوپه‌له‌کانیان بزانی، به‌لام له‌هینانه‌ده‌ریی ناگادار نه‌بی؟ و هه‌ر بیستبایه‌وه، ده‌سبه‌جی جه‌نده‌رمه‌ی وه‌دووی قوونی خۆی دده‌ا و ده‌گه‌یشتی. کوپّخا سه‌فه‌ر ده‌یگوت:

- خه‌لکی هیچ گونديکی نه‌م دنيايه هینده‌ی گونديه‌کانی من په‌سه‌ن و نه‌جیم نین. هه‌روه‌ها له‌سه‌ر نه‌م زه‌ویه گونديی نه‌وه‌نده‌ باش و نازدار ده‌ست ناکه‌وی.

هه‌ی گیانم به‌قوربانی نه‌م گونديانه. جا نیستا نه‌م عادیله که بی چ ده‌بینی؟ له‌بری نه‌وه‌ی گوندي به‌چاوی فرمیستکاوویه‌ه ببینی، ده‌یانبینی نوقمی شادی و خوشین.

جاروباره‌ بیر و خه‌یالێکی ره‌ش به‌میشتکیدا تینده‌په‌رین: "نه‌ی نه‌گه‌ر عادیل نه‌یه؟ یان نه‌گه‌ر نه‌مپۆ نه‌ییستیتته‌وه که گوندي هه‌موو شت و مه‌کیان له‌حشارگه‌ هیناوه‌ته ده‌ری؟" ده‌سبه‌جی نه‌م خه‌یاله‌ی له‌میشتکی خۆی ده‌رده‌کرده‌ ده‌ری: "ناکری نه‌یه. مه‌حاله‌ به‌گوئی نه‌گه‌بیته‌وه. نه‌م داوی خۆی بو نه‌م گونديانه‌ ناره‌ته‌وه، نه‌گه‌ر به‌یانی لیتره‌ وزه‌ی بالی میشتیک بی، تا نیوه‌پۆ به‌گوئی ده‌گاته‌وه. نه‌م خه‌به‌ره‌شی بی و نه‌بی هه‌ر دوینی به‌ر له‌پۆژناوایوون پی گه‌یوه‌ته‌وه و هه‌روه‌ها وه‌پۆ که‌وتوه.

نه‌یده‌زانی خه‌ریکه‌ درۆ له‌گه‌ل خۆیشی ده‌کا.

گوندي هه‌تا نیوه‌پۆ به‌شادی و هه‌له‌په‌رکی هه‌ر چاوه‌پۆ بوون و پێک نیوه‌پۆ به‌قریوه‌ی خۆشی به‌ره‌و نه‌م پێیه‌ی ده‌چۆه‌ شاری، وه‌پۆ که‌وتن، به‌لام چیی روانیان، که‌سیان نه‌دی به‌پێگه‌دا بی. خۆشیان نه‌یانده‌زانی چ شتیك و چ هه‌والێك نه‌وانی هیناوه‌ته‌ لای پێیه‌که. کاتی به‌ده‌ستی به‌تال ده‌گه‌رانه‌وه، شادییه‌که‌یان دامرکا‌پۆه، به‌لام هیوا‌پراو نه‌بیوون.

دوانیوه‌پۆ، دیسان نه‌م خه‌به‌ره‌ به‌نیو گونديدا گه‌را که "نه‌وه‌ دی"، و ده‌ره‌په‌رین، به‌لام هه‌واله‌که‌ به‌درۆ ده‌رجوو. له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا تا نیواری هه‌ر هیوادار بوون. له‌گه‌ل تاریکی به‌سه‌ردا هات... نه‌وه‌ی نه‌ده‌بوو بی بوو و هیوایان له‌دلیدا نه‌ما. ده‌ستیان خسته‌ بن بالیان و ماندوو شه‌که‌ت به‌ره‌و ماله‌کانیان گه‌رانه‌وه. هیچ که‌س لیتوی هه‌لنه‌ده‌په‌چری. چه‌قۆت لێدایه‌ن خۆنیان لێوه‌ نه‌ده‌هات. وشک هه‌لاتبوون.

کوپّخاش له‌داخان شیت بیوو. ده‌ستی له‌قه‌دی نابوو و تیکشکاوانه‌ نه‌وسه‌ر و نه‌وسه‌ری ژوروه‌که‌ی ده‌کرد. ژنه‌ بچووکه‌که‌ی له‌ته‌نیشته‌ ناگردانه‌که‌وه‌ دالغی لێدایوو و خه‌ریکی نواندنی نه‌م ساوایه‌ی بوو که‌ دواي گه‌رانه‌وه‌ی له‌چوکوروواا بیوو. له‌ده‌ره‌و باو بۆزان و زه‌مه‌ه‌ریر بوو و نه‌م

تۆف و بۆرانمی له دهشته كهوه ههڵیکردبوو، لوورهی دههات. دهنگی شكانی بهفره بهستوهكان توندتر دهبوو و ههموو ولاتی دهلهرزاند. كۆیخاش پهیتاپهیتا دهیگوت:

- نهبوو عادیل، نهوه نهبوو. بهو ههمووه چاكهیهتهوه، نهوهی كردت هیچ باش نهبوو. گوندی بۆوهی نابن گالتهیان پێ بكمی. جوان تییگه هاوړی. نهتۆ كابرایهکی سووك و چرووكی براله. نهتۆ خهريكی گوندیهكانی من نازار دهدهی. گهپت له گهپری من مههالینه و وههزهم مكمه، عادیل نهفهنی. ههر وهکی گوندیهكانم له تۆ تۆقاندوه و ترسی تۆم وهبهرنان، سبهینیش ههڵدهستم و بهناوی تۆوه قهرزهكانیان دههخشم. عادیل نهفهنی، كاكی خۆم، دهیههخشم و نهتۆش لهجیتی شهمامه دهبی بۆن به گونیاوه بكمی. نهم نهریت و مهریتم به گوندا ناچن. گونیشم پێی نابزوی. نهوهندهش كهر نیم. نهم خۆم بهو نهریتهی گوندیهكانهوه كهر بكمم و ههروهها سالی داهاتوو، كه دهچینه چوو كووړاوا، پاسلهوان له گونده كه بهجی دێلم و دهلێم گوندیهكان پووشیكیش چیه له عادیل نهفهنیان نهكړیوه. كه من حاشام لی كرد، نهتۆش كام پێگه سهخته نهویان بگهره و كام بهرد پهره سمرت بهردا بكیشه. نهوجار بهردهكانیش چاری دهرت ناكهن. ههروهها دواي نهوه دهجم و له قهرلان غچۆغلو درۆمنه قهستمهسهرهكەت، شت و مهك دهكړم. نهتۆ له سهتا یهكم بۆ دادهشكینتی، قهرلان غچۆغلو سهتا سیم بۆ دادهشكینتی. نهوجار خۆی نهو داوایهی لی كردم. نهتۆ هیچ بهوهت زانیوه؟ ئاغا عادیلی سهت چاو و ههزار گوی؟...

ههر دهتگوت عادیل نهفهنی راوهستاوه و نهو خهريكه قسهی لهگهڵ دهكا، بهلام ناخۆ به راستی له پووی خۆیدا دهیتوانی ناوا بی تویكل و بی پێچ و پهنا قسان بكا؟ "بهلام بلی و نهلێی نیمه نان و نهکی یهكتریان كردوه. كهچی تۆ نهمرۆ خراپهت كرد. بهو نههاتنهت دلی من و گوندیهكانت كرده گۆمی خوین. لانیكهم سبهی وهره، گهرچی نهوه دهرمانی دلّه شكاههكهی نیمه نییه، بهلام قهیناكا ههر وهره. دهمانهوی شتیكت پێ بلیین براله. نهتۆ من دهناسی. خۆ ههر گوندیهكانی خۆم نابهمه لای قهرلان غچۆغلو، بهلكو خهلكی بیست گوند، چل گوند، شیتست گوند ویکرا وهدووی خۆم دهدهم و دهیانهم. كی ههوالی لی ناردووی نهوانه شت و مهكهكانیان شاردهتهوه؟ و كیش دراوی ناگاداری كردهیهوه كه نهوانه ههموویان دهرهینهتهوه؟ و دیسانیش كی بوو داوای لی كردی دهسبهجی بیی؟... ههر نهمرۆ بیی و كارهكەت بكمی؟... نهوهی قسهت لهگهڵ دهكا ولاغ و چوارپێ نییه، بنیادهمه.

"نهگهر بنیادهم خۆیشی لای تۆ هیچ بایهخیکي نییه، كهوابوو برادهرایهتی چل سالهشمانت بۆ گرنگ نییه؟ وهلامم بدهوه. نهتۆ چۆن دهتوانی قسهی كۆیخایهکی گهوره، تاقانه كۆیخای

گرنگی گونده کانی دهوړوږشتی تورووس وک قسمی سهگ و پشيله بجهيته پشت گوی؟ نه تۆ ناتوانی قسمی من بجهيته پشت گوی. نه تۆ دهبی گوی بدهيه قسمی من نه گینا زۆر زهره ده کهی. وه بالی مزگموت به ستوی مجیوری. خو بنیادهم هر کاریکی پی ناکری. نه تۆ نه گمر براده ری وک منت نه بی، چیت پی ده کری؟ هر چه نده نیمش تۆمان نه بی سهگ و شوانمان دیته وه. جا نه وه تۆ هم مو سامانی دنیا شت هه بوو به پووشیک...

نیستا که تۆ ناوات لی کردین، به لاین بی خاکت به تووره که بکیشم. تا نیستا کاری قوړت زۆر کردوه، به لām نه من هر تووره نه بوومه. پیم گوتی: نو سال مه یه ناوایی گوندی شپ و شپرزهن، گوت نا، دیم. گوتم لینگری بۆ سالی دادی و سالی داهاتو قهرزه کت و هر گره وه و له بهریش پاره مه وه، گوت نا هر نه مسال دیم و گوندیه کان پروت پروت ده که مه وه. گوتم باشه وهره و پروتیاں که وه، به لām زووتر وهره، بهر له وهی گوندی وهره بکهی و شیتیاں بکهی وهره. هر نه هاتی. گوندی چیی هه یانبوو: شاردیانه وه. هر نه هاتی. نیستاش که شت و مه کیان هینا وه ته وه ده ری دیسان نایه ی.

"جوان گوی راگره با پیت بلیم براله. گوندی هه مو شتیک قبول بکا، نه وهی پی قبول ناکری، یه کیک گالتی پی بکا. نه تۆ هه تا نیستا زۆرت نه زیهت داوم، به لām نه من تووره نه بووم. نه مجاریان له دین ده هری بوومه. وا ده زانم بامت کوشتوه. هر نیستا له ده ستم دی بتتو پیم. بیری لی بکه وه براله، بیری لی بکه وه نه تیره ی گوندیه خه لکیکی لیقمه و ماون که وک قوچی قوریان چاوه ری تۆن. وک چۆن قوچی قوریانی سمی له خنه ده گرن و به نیکی سووریان له شاخی ده به ستن و دواپی سهریان ده برن، نه و گوندیانه ش وک قوچی قوریانی خو یان پازانده وه و چاوه ری ت بوون. ده یانه ریست دار و نه داری خو یان ت به دلا وایه وه بده نی. ده یان زانی له برسانیش ده مرن، به لām دیسان به هانت شاد و دلخوش بوون. له کوئی دنیا شتی وا هه بووه؟ عادیلی سپله. دهی بلی بزائم شتی وا له کوئی دنیا یه هه بووه؟ عادیلی هیچ و پوچ. دنیا یه کت سهره و ت و سامان هیه. له کویت هینا وه؟ خو کهس نه زانی نه من ده زانم نه و سامانه ت چۆن وه سر یه ک ناوه. چما به ناره قه ی نیوچه وان په یدا ده بی عادیل؟ نیستا ده ته وی راستیه که یه پی بلیم؟ هه مووی ناره قه ی نیوچه وانی خه لکی نه و شیت گونده یه که له بن قرچه ی گهرمای چوو کوور اوادا ده چنه لۆکه رینه وه و له وی گیانیان دیته سر لیویان و ده مرن و ده ژینه وه و ده یکه نه گیرفانی تۆوه. چما خو ت به وه نازانی؟ نه تۆ نه ده بوو وات کردبا. نه مرۆ گوندیه کان، به هه لپه رکی و هه له که سه ما ده چوون به ره و قوریانی و برسیتی، نه وه ناوری تیبه ردام. نه من دلّم

ههيه. ئەمن گوندييه كاغم زۆر خۆش دەوێ، دلێ من وەك سندانێ ئەو ئاسنگەرانیە، بەلام وەزە و حالێ ئەو گونديانە کاری لەو دلەش کرد. چاوەکاڤم پڕ بوون لە فرمیسك و ئاورم لە هەناوی بەربوو... ئەتۆش عادیل، لەو کاتەشدا نەهاتی. خۆ ئەگەر هاتبای و پروت پروتیش کەربانەوه، لە خۆشیان شاگەشکە دەبون، بەلام ئەجار نیتەر دیار نییە چ دەکەن... خۆ ئەگەر نیتەست بەجم و بە زمانێ تۆوه پێیان بڵێم نیدی ئێوه فەلسەفە قەرزیاری عادیل نین و هەموو قەرزه‌کەتان بەخەشراوه، تەنانەت بۆهە کەشیان نایەتی. ئەتۆ هیواپراوت کردن. هیواپراوی زۆر ترسناکە عادیل. ئەتۆ خەلکی گوندی ناناسی. رۆژێک بە پێکەنین و شادییهوه بەرهو مردنی دەچن و رۆژێکی دیكە تەنانەت بە گریانەوه بەپیشوازی جێنەوه دەچن. دەبێ ئەو هەلەنە بقۆزیتەوه. ئەتۆ ئەگەر بەوهت زانیابیه هەر ئەمڕۆ هەلت لە دەستەخۆت نەدەدا و دەهاتی... نیتەست کە وایه، چینی دەبێ با بێ، ئەمن هەموو قەرزه‌کانیان پێ دەبەخشم. دوايش ئەتۆ چیت لە دەست دێ لەگەڵ من بیکە. ئەمن ناتوانم گوندييه کاڤم لە ژێر ئەشکەنجەدا پارگم. دەپرسی چۆنی دەبەخشم؟ ئەوه بزانە کە ئەو دەفتەرە زەرەدی تۆ هیچ نرخ و بایەخێکی یاسایی نییە. ناخۆ بەلگەی کاتب عەدەلت ههیه؟ نا، کەوابوو ئەمنیش حاشای لێ دەکەم. هەر وەها دواي ئەوه رێژ و حورمەتم پیشکەش بە جەنابت و چاوەکانت ماچ دەکەم، عادیل، ئەوهت پێ باش بوو؟..."

چەندی زیاتر ئەوسەر ئەمسەری ماله‌کە دەکرد، دلێ توندتر دەبوو. دەبوو شتێک هەر بکا، بەلام چینی کردبا؟ چما دەکرا هەر ئەمشەو گوندی خەڕ بکاتەوه و پێیان بڵێ قەرزه‌کانتان پاک بوون؟...

"جا با عادیل بێ و پارەي خۆي لە من بۆیتەوه. وەللاهی وەبیللاهی لێیان خۆش دەم. وەك لە مالتی بابی خۆم خۆش بوویم ناوا.... ئەدی ئەگەر بەخۆي و بیست جەندەرەمەوه هات؟ کۆرە با بێ.... سەفەر ئەفەنی پادشای کۆیخایان رێهەك بۆ ئەوهش دەدۆزیتەوه. جا ئەگەر نەتوانی رێگەچارەیهك بدۆزیتەوه بۆچی پێی دەلێن "پادشای کۆیخایان"؟ کۆیخا پشتی بە دەفتەریکی زەرد بەستوو. چینی دلێ بێنی دەتوانی تییدا بنووسی. ئەمن بەلگەی فەرمیم لێی دەوێ و هەر وەها دەشڵێم هیچ قەرزیکیان لەسەر نییە. هەر پێی بە عەرزیهوه رەق دەبێ و نازانی چ بکا. وەنییه؟ با هەر هەلبەزێ و دابەزێ. هەتیو سەفەر، بەخواي فەکرێکی باشە. ئەتۆ بە راستی پادشای کۆیخاکان نی، پادشای عاقڵەکانی. هەي چاوی گەردوون کۆیڕ بێ کە تۆي کردوو تە کۆیخای ئەو گوندۆکەیه ئەگینا وەك چۆن نەقە (ماسی گەوره) لە دەریادایه، ئەتۆش دەکرا مەملەکەتیکی گەوره بەرپۆه بەری."

نه گهرچې بېرې به خشېنې قهرزه كان به گونډييه كان شاگه شكې ده كړد، به لام خه يالېشي زور ناسووده نه بوو. دلته راو كېتېه كه ته ننگې پېته لډه چنې:

"نموه دامنا له هه موو قهرزه كانيان خوڅ بووم. ناخو دواي نموه قهرلانغچ متمانه مان پي ده كا و قهرزمان ده داتې؟ ناخو خه لكې شاري به چاري دوژمنمان سهر ناكهن و نالين وه ختايه كي پاش چل سالان نموانه نموهيان له گهل عاديل كړد، ناخو له گهل نيمه شي ناكهن؟ سه گ همرگيز له لاقې سه گي ديكه رو نايه."

نمو شوه ورد و درشتي گونده كي يالاك له خفه تان خوي لي نده كه وت. ده بوو شتيك بو نمو خه لكه بكا. به دورې ماله كهيدا ده خولايوه و له بهر بي هيوابي همر جينگلي ددها. همر ده هات و همنگاوه كاني توندتر ده كړدن، له چاوتروو كاننيكا ده گه شته ديواره كي پيش خوي و ده گه رايوه. همر وا له هاتوچو دابوو... و په يتا په يتاش دوپاته ي ده كرده وه: "چي ده بي با بي، ليتيان خوڅ ده م... وه ك چو ن له مالي بابي خو م خوڅ ده م..."

هه ولې نموې ددها خوي قايل بكا. هه موو هيژ و تيني ددهايه خوي: "ليتيان خوڅ ده م... خوڅ ده م... خوڅ ده م..."

بهو قسه يه خوي هيژور ده كرده وه، به لام بي سوود بوو. ورده ورده تا ده يتواني خيراتر دوپاته ي ده كرده وه.

واي لي هات زار و ليتوي وشك بوون و شه كه تي له شي داگرت و ترستك خزيه دلبييه وه. چما پاش نمو ده كرا پيشي دي هاتيه به كان بگري. راسته وړي ده چوون به ره و لاي تاشباش. وه لافاويكي به نداوه كي شكاندي. دواي نمو هه مووه چاوه وړاني و دواي سارد بوونه وه له هه مووه خوشييه ي نه مړويان شتيك همر ده قهوما. توفانتيك به رپوه بوو. هه موو داره كهش له سهر كوينا سهر نه فنيدها، پادشاي ناقلا ندا ده شكايه وه...

"چيشتي خوڅ له نه نگوړه ي دياره. كوپه سهرې نمو توف و بوزانه ي ده ري بكه. چي نه ماوه دشت و ساراكه به خاك و به رده وه هه لگري و گونده كهش به لكه ني و بيپاته سهر لووتكه ي ته كه چ. زه وي وا ده لهرزي. نمو چ بوزانتيكه... نيدې نمو چ توفانتيكه.

نيستاش نمو خه ياله شوومه هه ناوي ده گو شي و چي ده بگرد نمو دلته راو كېتېه له ناخيدا بوو همر ده هات و ليتي گه وړه ده بووه و ليتي ده بووه ترستكي رهش و تاريخ:

"سهي، كره ي به ياني، گوندي به خه بهر دين و چ بيپين؟... سهر ده كهن عاديل نه فني به خوي و بيست جهنده رمه وه له جهتي ناوايي راوه ستاوه و چاوه رپيه. به فر له سهر شاني كه وتوه. له پيشدا

تريڻي گهرو دهكويته دليانهوه. دوايي بريځ خوشحال دهبن... دوايي ديسانيش دليان له ترسانا دهلمري. دهلمري و دهلمري... دواتر ترسهكهيان دادهمركي... كهلهي سهرين گهرم دادی. ورده ورده له دهوري يهكتری کوډهبنهوه. ليک تريکتر دهبنهوه. وهك مهر سر لهبهر يهكتری دهبن. پتر و پتر... ههتا وهك کوډگايهكيان لی دی... و نهوجار وهك ههروه تريشقه دادهگزينه عاديل... كه وازی لی دين نيدي عاديل هيچي لی نهماوتهوه. لهسر عدرزهكه چمند دلپه خوينيك و لهوانشه چمند نمتوخته دست و قاچي يان نيوي لووتي ماييتهوه... نهو قهلافته زهپهلاهي عاديل چي لي هات؟ چمندرمهكان چونه کوی؟... کاتي گوندي دادهگزينه سر عاديل، نهوان سهرين لي دهشوي و سهری خزيان ههلهگرن و له گوندي دهچنه دهري... گوندي ماندون و نيدي عاديل نهماوه. گوندي دهستيان بهرداوهتوه و سهرين داخستوه. له کوډهپانهکي گوندي راومستاون و نازانن چ بکهن. همر نيستا مندالوچکهکي دوازهسالانهيان به تفهنگيکوه لي پيدا بي همويان وهپيش خوی ددها و بؤکوني بيخوش بي دهيانبا.

"ناخ عاديل... ناخ، هي بي ناموس، نه تو چت بهسر خهلکي نهو گونده هيتا... ناخ... چيت کرد...؟"

نه مشهوه دهبي پروت و قوت بېمهوه و به پيشوازي نهو بؤرانهوه بچم. دهبي بچم وله بهر بهفرهكه بنوم. بهفر دلکوئي و نيگهرايي مروډ دهواتهوه و لهگهلا خوی دهيبا، بهلام نهو بهفر و بؤرانه پيار كهسیره دهکا، خوئيني مروډ دهيبهستي. دهيبهستي... دهيبهستي."

هم قسمي دهکرد و هميش ههنگاههکاني توندتر دهکردن. خهريک سو بخنکي. هانکههانکي بوو. چاوهکاني رهشکوهپيشکهيان دهکرد و سهری له گيژهوه دههات. له ناکاو خوی له مالهکي خسته دهرهوه. شهويکي تاريک بوو. بؤران وهك لاواويک خوی به دهموچاوی دادا. سهفر لهسر جي خوی وشک بوو.

تاريکي... خسهخشي بهفر له بن پييهکانيدا... سهرمای بهستهلهک... سهفر به پهله گهرايهوه مالهوه. دهرگاکي داخست.

بريک هاتبوه سر خو، بهلام ديسانيش تووره بوو. دهترسا دلي لهوهش توندتر بي. خهيايک وهك برووسکه به ميتشکيدا هات:

"کچهکي قيرسمایل... زور له ميژه قسم لهگهلا نه کردوه..."

که وهبر کچهکي قيرسمایل کهوتهوه، مچورکهکي به لهشيدا هات. گهرمايهک له همموو گياني گهرا... دهستهکاني دهلمريزن. مچورکهکي شيرين و به چيژ له لهشي گهرا... به ژنهکي گوت:

- نەو مندالەي باوەشت لە لانکی بنی و بینۆتە... بینۆتە و زوو ھەستە بچۆ مائی
قیرسمایل و کچەکی بیتە نێرە... نەمانتوانیوە هیچ کاریک بۆ نەو کچە داماوە بکەین. خێراتر
برۆ و بیھێتە نێرە.

ژنە نەو خووەی سەفەری دەناسی. مندالەکی لە بیتشکەدا نواند و دەرپەریسە دەرەوہ. خۆ
تۆزیک وەدرەنگی کەوتبایە کوێخا دەیکۆشت.

سەفەر لە دواوەی بانگی کرد:

- خێرا بە و زوو ھەلگیرە و بیھێتە.

نەو ئالووشە لە دەنگەکی دابوو لەرزێکی خستە دلێ ژنەکیەوہ. ژنە گەنجەکە لەبەردەم
با و بۆرانەکەدا ھەموو تینی خۆی کۆ کردەوہ و بەغاردان دوور کەوتەوہ.

سەفەر ھەروا بە مائەکەیدا پیاسە دەکرد. ھەجینی نەبوو. تامەزرۆیی و ھەوەس بەناخی
ئێسقانییدا پۆچوو بوو و سات بە سات مچۆرکێکی خۆشی بە لەشیدا دەھات.

"وہرەنەوہ... زووتر وەرەن..."

ترسێک لە ناخیدا بوو. نەکا بەر لەوہی کچە بی، تامەزرۆیی و ھەوەسەکی بنیشیتەوہ.
دەستی کرد بە گۆرانی گوتن. جار و بارە دەرگاکی دەکردەوہ و دایدەخستەوہ. ھەر جاریکی
دەیکردەوہ، شەپۆلێک بەفر و بۆران ھورووژمی دەکردە نێو مائەکە.

ژنە گەورەکی بە مندالەکانییەوہ لەبەردەم ناگردانەکە کۆزیلەکیان کردبوو و دانیشتبوون.
بەبی ئەوہی مەتەقیان لێوہ بی چاویان بریبووہ ناگرە سوورەکەوہ. سەفەر کە دیستی ئاوا کپ و
بێدەنگن گۆراندی:

- دەی ھەست دەی... برۆن بنوون دەی. چاوم پێتان نەکەوی ھا.

ژنە لەسەر خۆ گوتی:

- مەیکە ھەرا سەفەر... ئەوہ شیت بووی؟.. ئەوہ دەچین دەنوین. بۆ وات لێ ھاتوہ؟

- بە گۆری بابتەوہ... بچۆ بنوو..

ژنە چاویکی سەیری لێ کرد:

- ئەوہ دیسان ھاار بووی سەفەر، دیسان چیت بەسەر ھاتوہ؟

سەفەر بی دەنگ بوو. لەناکاو تێگەیشتم و ڕدە ڕدە ھەژانەکی نیشتووەتەوہ. ھەستی کرد

نەو چیژە شیرن و خۆشە تامەزرۆییی ڕدە ڕدە لە لەشی دەچووہ دەرەوہ.

"کچەکی قیرسمایل... ناخ... دایک قەحجە..."

دەرگا کرایه‌وه. له پيشدا کچه و به دوویدا ژنه تازه‌کەى سەفەر و له‌گەڤ نه‌وانيشدا با و بۆزان و زستانى ده‌شته‌که هورووژمیان کرده ژووره‌وه.

سەفەر ده‌ستى کچهى گرت. هەر ده‌ستى و ده‌ستى کهوت، هەموو گيانى کهوتە له‌رزین. مچۆرک و له‌رزینیک به‌ناخى نیتسانیدا پۆژوو. گوتى:

- وه‌ره... وه‌ره کچه جوانه‌که‌م... وه‌ره جوانکیله‌که‌م... وه‌ره... وه‌ره... وه‌ره با چارتيكى دهر دت بکه‌م... وه‌ره ته‌گبیرتک بۆ مه‌لحه‌مى برینت بکه‌مه‌وه...

کچهى برد و له‌به‌رده‌م ناگردانه‌کەى دانا. خۆشى له‌ ته‌نیشتييموه دانیشت و به‌ ژنه‌کەى گوت:

- نه‌تۆش هه‌سته برۆ... منداڵه‌که‌ت هه‌لگره و بيبه. ده‌مه‌وى له‌و کچه بپنجموه...

ژنه منداڵى به‌ بيشکه‌وه هه‌لگرت و چووه ژووره‌کەى نيوه‌راست.

- ده‌ى بلى... بلى... خيرا به...

کچه نیدی خوى گرتبوو. ده‌يزانى ده‌بى چ بلى. نیدی وه‌ك جاران، واته وه‌ك پۆژه‌کانى سه‌ره‌تا له‌ شهرمان جينگلى نه‌ده‌دا. راهاتبوو، له‌گەڤ نه‌وه‌شدا نیتستاش برپى شەرم ده‌کرد.

- ده‌ى بلى کچم، بيجيرپه‌وه، بيجيرپه‌وه ناسکه‌کەى خۆم... بيجيرپه‌وه، بيجيرپه‌وه که...

نه‌وجار کچه‌ش گيرانه‌وه‌ى پووداوه‌کەى پى خۆش بوو. نه‌ویش له‌گەڤ سەفەرى پى خۆش بوو:

- برايمه‌کەى نه‌و گونده...

- له‌ برايمى گه‌رپى... نيره هيج پتيوست نييه.

- پينکه‌وه له‌ جى خويانى دراوسى بووين.

- له‌ خه‌رمان و مه‌رمانيش گه‌رپى...

- خه‌له‌تاندمى و گوتى ده‌تهينم...

- کچى له‌وانه‌ى گه‌رپى و باسى نيو نه‌شکه‌وته‌که بکه... نه‌و براده‌ره‌کەى تۆيان بره‌ه نيو

نه‌شکه‌وته‌که‌وه... نه‌شکه‌وته‌که پر بوو له‌ شه‌مشه‌مه‌کوژره که به‌ ميچه‌که‌يه‌وه شوپر بپوونه‌وه. چوونه نيو نه‌شکه‌وته‌که‌وه.

- چووينه نيو نه‌شکه‌وته‌که‌وه. هەر وه‌ژوور کهوتين برايم ده‌ستى بۆ نه‌وتم هينا. نه‌من خۆم

به‌ ده‌سته‌وه نه‌دا و هه‌تا شه‌وى هەر يه‌کتريمان هينا و برد. دوايى براده‌ره‌کەى هات و خۆم به‌ ده‌ست نه‌ويشه‌وه نه‌دا.

ده‌موچاوى کوپخا سوور هه‌لده‌گه‌را:

- دهی، دهی دهی... بیگیږه وه پهله ی بکه.

کچه بیده نگ بو. نهویش چیژی وهرده گرت و چاوه کانی خومار کردن و بزه یه کی هاتی و زانیی هموو گیانی هه ژاوه و نوقمی نهوسه که بووه.

- دهی دهی دهی...

نیدی کچه شارها ببوو. گوئی نه دایه و لهسه رخۆ لهسه ری پژیشت:

- براده ره که ی پژیشت و گوئی: "نه من ده پۆم. تاقه تم نییه خۆم به و کچه تیوه وه ماندوو بکه م. نه تۆش چیت پی خۆشه بیکه." دلم زۆر به پژیشتنه که ی خۆش بوو. نه من برایم خۆش ده ویست. برایم خۆی پیدادام. سه یرم کرد چه قویه کی به دهسته وه یه. له چاوتروو کانیکا هموو جلوه بهرگه کانی له بهر داد پریم و له توکوئی کردن و پرووت و قووتی کردمه وه. له بهر ده رکه ی نه شکوه ته که ناگره که دایسا. جلوه بهرگه که می برد و هاویشتییه سه ر ناگره که بۆ نه وه ی هموو بسووتین. به ری نه دام. دواپی له باوه شی گرتم. نه من خۆم به دهستییه وه نه ده دا. نهویش پرووت و قووت بوو. گیانی وه گیانم ده کهوت. وه ک ناوړ دایسا. گیانی ده سووتاند... نه من ورده ورده هیزم لی ده پرا و خۆم پی نه ده گیرا. چیی نه ما بوو شیت بم...

سه فهر هموو گیانی کهوته له رزین:

- نهی دواپی... دواپی؟ دهی خیرا که... خیرا که... دواپی چتان کرد؟...

کچه گوئی نه دایه. هه روا به هیمنی، هاوکات که چیژی شی له هموو وشه کانی وهرده گرت، لهسه ری پژیشت:

- شیت... شیت ده بووم. هیچ شتیک هینده ی له شی پیاو به چیژ نییه. چه ندی له شی وه له شم ده کهوت و ناگری ده دام، نه من زیاتر له خۆ ده چووم. نه گهر له هۆش خۆم چووبایم، چیی پی خۆش بایه له گه لمی ده کرد و کچینی می ده برد. به خۆم ده گوت: لانیکه م بهر له وه ی له هۆش خۆم بجم با کچینی به ری. له گه ل نه وه شدا که زۆریشم پی خۆش بوو دیسانیش هه ر خۆم ده بوارد. برامیش پتر به خۆیه ده گوشیم و نیسقانه کانه ده یانزریکاند. سات به سات بیتیه تر ده بووم و دیتم که وتوومه ته سه ر عه رزه که و له خۆل و خاکدا ده تلیمه وه. برامیش هه روا به خۆیه وه م ده گوشی...

کچه دهستی کرد به له رزین.

سه فهر بیتۆقره گوئی:

- ده‌یگوشیی...

کچه:

- ده‌یگوشیم... خه‌ریک بوو له‌خۆ ده‌چروم... خۆم به‌ده‌سته‌وه نه‌ده‌دا. ده‌هوچاری و
هه‌ناسه‌ی ببووه ناگر. ده‌یسووتاندم... جه‌سته‌ی یه‌که‌پارچه ناگر بوو... نیگا‌کانیشی حاله‌تیکی
سه‌یریان لی هاتبوو. له‌به‌ر نیگای خۆم پی نه‌گیرا و شل بوومه‌وه...
سه‌فه‌ر هاواری کرد:

ده‌سته‌ی کچه‌ی گرت و وای گوشی، ده‌سته‌ی کچه‌ی ژانی کرد. نه‌وجار له‌ باوه‌شی گرت. کچه
نه‌نیو باسک و باهۆی سه‌فه‌ردا ده‌تگوت چۆله‌که‌یه.
له‌ده‌ره‌وه به‌فر و بۆران قیامه‌تی ده‌کرد.

"عهلی"یه دریژ له ته‌نیشت ناگردانه‌کموه دانیشتبوو و پرووی کردبووه دایکی و ده‌پیرسی:
 — وا نییه دایه؟... سه‌روهت و سامانی عادیل نه‌فنه‌نی هه‌مرو دنیای ته‌نیوه و
 نه‌وسه‌ره‌وسه‌ری شار ئی نه‌وه، کوا ئیمه‌ی بیر دیته‌وه؟... ئیمه نه‌گهر نه‌مسالیش قه‌رزه‌کاغان
 پاک نه‌که‌ین، سالی داهاتوو ده‌یانه‌ینه‌وه. له‌وانه‌یه ئیمه‌ی هه‌ر له‌بیریش نه‌بی. هه‌ر که‌لوپه‌ل و
 شت و مه‌ک ده‌شارینه‌وه و ده‌ریدیینه‌وه و نه‌وه چهند مانگه ئیمه هه‌ر چاوه‌پیتی نه‌وین. عادیل
 نایه نا. نه‌گهر ویستبای بی، تا ئیستا له‌میژبوو هاتبوو. نه‌وه جاری جاران بوو هه‌لده‌ستا و
 ده‌هات. له‌بهر چهند قرۆش خه‌لکی ناوایی پرووت ده‌کرد. نه‌و سه‌رده‌م، ده‌هات و گوندی پرووت
 ده‌کرد و ناگریشی ده‌دا... نه‌ی ئیستا؟... ئیمه له‌خۆرای هه‌لده‌چین دایه، وا نییه؟...
 که‌رویشک ده‌نگی له‌کیو گۆزیوه و کیوه‌که هه‌ر ناگاشی لی نییه. پیت و نییه دایه عادیل
 نه‌فنه‌نی هه‌ر ناگاشی له‌و شتانه هه‌بی؟ وا نییه دایه؟...
 مریمۆك قسه‌ی نه‌ده‌کرد، زاری هه‌لنه‌ده‌پچری، به‌لام له‌دلی خۆیدا وه‌لامی پرسیاره‌کانی
 عه‌لیی ده‌دایه‌وه:

"هه‌تیوه که‌ره لیقه‌وماوه‌که‌ی من عه‌لی، چما خه‌لک له‌حق‌ی خۆیان خۆش ده‌بن؟...
 ناده‌میزاد هه‌مرو دنیاشی هه‌بی دیسان چاری هه‌ر تیز نابی. عادیل دی وه‌که هه‌لۆ، وه‌که
 بارانی ناگر به‌سه‌ر گونده‌که‌دا ده‌باری و گونده‌که پرووت ده‌کاته‌وه. هه‌ر ده‌رده و ده‌رمانیکی
 هه‌یه، ته‌نانه‌ت مه‌رگیش، به‌لام نه‌وه ده‌ردی بی ده‌رمانه. هه‌تیوه که‌ر و شیته‌که‌ی من.
 شاخ، خۆزگه زمانم گه‌رابایه و قسه‌م کردبایه و بریتکم نه‌قل ده‌کرده نه‌و می‌شکه
 بۆشه‌تانه‌وه. خودا غه‌ززه‌ب له‌وانه بگری و زمانیان به‌ستم... عادیل دی. چما ده‌کری له
 حه‌قه‌که‌ی خۆی خۆش بی. له‌چاوه‌روانیدا وه‌خته برن. یه‌کیک نییه پیتیان بلای چتان لی

قەوماۋە. ئەۋەي دەپى بېي، ھەر دەقەۋمى و ناشتوانن پېشى بگرن، ھەي خودا بتانگىرى، ئەۋەي دەقەۋمى، بۇ ئەۋەندە بېتۇقرە چاۋەرۋانن؟...

- ۋا نىيە داىە؟ كابرايەكى ئەۋەندە دەۋلەمەند بى بۇچى دەپى گوندېكى ھەزار لەسەر ساجى عەلى دانى؟ ۋانىيە داىە؟...

"دايدەنى، پروتى دەكا، ۋاشى پروت دەكا... پروتى دەكا و لە خوشيانىش ھەلدەفرى." عەلى ھەستا. كە ئەۋەندە لى دەپرست و داىكى ھەر ۋەلامى ئەدەدايەۋە، خەرىك بوو تورپە دەبوو.

با و بۇرئەكە كەردبويە قىامەت. بە دەنگىكى سامناك، لە دەشتەۋە بەرەو چىاي تۇرۇوس بەرپۇە بوو. عەلى ساتىك بەدوۋدلىيەۋە راۋەستا. دۋاى بەخىراىى بەرەو دەرگا چو و كەردىيەۋە و ۋەدەر كەوت. بايەكە ۋاى خۇى بە دەموچاۋىدا كېشا، ۋەخت بوو لە ەمرزى بدا. بېك بەلادا ھات و ئاخىرى خۇى كۆكردەۋە و بەرەو مالى تاشباش غارى دا. لە كەلىنى تەختەكانى دەرگاگەۋە پروناكاي ديار بوو. بانگى ھېشت:

- ئەمەنم برالە، مەمەد.

دەرگا كرايەۋە.

لە تەنىشت ئاگردانەكەۋە چۈرەمەشقى بەرەۋروۋى يەك دانىشتن. دار بەرۋەكە لە كۈنۋەكەدا بېۋە ئاگرېكى سوور. جارۋبارە لە كولانكەۋە بايەك لە ژورېتى دەكرد و سوورايى ئاگرەكەى دەبرد و دەيكردە بلىسەيەكى سېى. دۋاى، ئاگرەكە دادەمركايەۋە.

مالەكەى تاشباش ھەر ژورېكى ھەبوو. كۈنۋەكەى(ئاگردان) گەۋرە بوو. سەر كۈنۋەكەيان بە قور و قامىش گرتېو. دىۋارەكانىشان بە قىسل سېى كەردېۋە. دىۋارەكانى مالەكەى ئەۋەك دىۋارى مالەكانى دىكە بە كەرسەك و وردكەبەردى نارېك و خۋار و خېچ دروست نەكرابوو. لە تەختى ژۋورەكەۋە ھەتا پېنج قولانچ بە نەخش و نىگارى جۇراۋجۇر پارېنرايۋە. قورېنگى بالگرتوۋ، دار و درەختى چەماۋەى بەر با، باخچەيەكى پىر لە گول، ئاسكەكىۋى و ئەسپى رەۋىۋە... تاشباش ئۇغلۇ دىپايەكى لەسەر دىۋارەكانى مالەكەى نەخشاندېو...

لەسەر كۈنۋەكەشەۋە، رېك لە نېۋەراستەكەيەۋە، ۋىنەيەكى مستەفا كەمال ھەلۋاسرابوو. كلاۋېكى چەرمىي لەسەرنابوو. بىۋىەكانى بەرەو سەر بىردېو و ھالەتېكى تەۋساۋىي نەرم و نىان بە رۋخسارىيەۋە بوو. تاشباش ئۇغلۇ ھەر جارېكى سەيرى ئەۋە ۋىنەيەى دەكرد،

ههستیکی وه که به زهیی تیدا دهگورا. نهو مستهفا که مائی پی کابرایه کی باش بو، جوامیر و نازاش بو. بریکیش قۆز بو. باشه نهو کابرایه بۆ وا بو؟ زۆری زهجهت کیشابوو و ههموو گیانی خۆی به میلله ته کهی به خشیبوو... زۆری کار کردبوو. زۆر کهند و کۆسپ و ته گهری سهر رینگهی لابردهبوو، به لام که مایه سییه کی ههبوو. شتیکی نه کردبوو. باشاری نه کردبوو. نه گینا مه حال بوو پیاو دانیشی ناوا نهرم و نیان گالتهی به دنیا بی... و که سیش پیی نه زانی. تاشباش نۆغلو سهیریکی عهلیی کرد. خه م و خه فته له روخساری دهباری. تاشباش لیی پرسى:

- چ بووه عهلی؟

تهو سیتیکی نهرم له دهنگیدا ههبوو.

عهلی گوتى:

- خیره شوکور...

ماوهیه که ههردووکیان چاویان بریه ناگره که وه. قسهیان نه کرد. ناخری عهلی دهستی پیی کرد:

- دهبی ته گیریکی لی بکهین. نهو خه لکه له په ژاره و بیئۆقره ییدا وه خته دیق بکهن. هاته لات دهرمانیك بۆ نهو دهردهی گوندیه کان بدۆزینه وه. نهو عاديله بهرازه ته نانه ت نایه گونده کهش پروت بکا. هاته لات بهیانی پیکه وه بچینه شار بۆلای عادیل. ههموو شتیکی بۆ باس بکهین و بلتین یان ههر نیستا وه ره و چیی هه مانه و نیمانه هه لیگره و بیبه یان دهست لهو قهرزته راگره تا سالی داهاتوو دواى لۆکه پنینه وه. خو بیته و ناوا بچیتته پیشی گوندیه کان شتیك به سهر خۆیان دیتن. گه نجه کان یاغی ده بن و پیره کانیش له گۆیه که رۆده چن. گونده که دهشیوی. ههر له نیستاهه دهستی پیی کردوه. دوتینی پیشمان نه گرتبایه شه ریک هه لدا یسا مانگیکیش نه ده برایه وه. مه مه د براله، ده ترسم. گونده که مان خه ریکه تیدا ده چی... نه گهر نهو عاديله قهراره بی، با بی. بچین و پیی بلتین. ده لئی چی؟

تاشباش به زۆری خۆی قیت کرده وه. چاوی له چاوه کانی عهلی بری. چاوه رشه کانی پر بوون له خه م. لیوه کانی له بهر یه ک کشابونه وه:

- نهو گوندیه نه ده لئی؟ هه ی دایک و خوشک و ژن و مندال و هه موو شتیکی نهو گوندیه نه ت ب...م... تیگه یشتی براله، عهلی! به خوا ته نانه ت نووکی نینۆکیشم بۆ نهو خه لکه نابزوینم. گووی خۆیا نه با بیشیلن. لییان گهری با ملیان بشکی و هه لیگره وه. نهو

گوندییانه نه گهر به قسه ی منیان کړد بایه و له زینوټی سویتلو له رووی کوټخادا راوه ستا بانه وه و نه چووبانه نه و مه زرا وشک و برینگ و بی حاسله ی هه تیوه که ی میرنالا ی، نه و به لایه یان به سهر نه ده هات. پر د ده ست هه لگره کاک علی، نه من هیچم له ده ست نایه بؤ نه و خه لکه. لییان گهر ی با بته قن و برن. لییان گهر ی با یه کتری بخون. نه و گوندیه هیچ و پوچ و بی ناموسانه... نه من خوی تیوه رناده م. نه گهر له ده ستم بی تاقه رږژیکیش له و گونده دا نامینم وه. ناخریه که شی ههر نامینم وه. ههر به هار بی، بارده کم و ده چمه گوندی کی دی. پیاو له مودوا ناتوانی له و دتیه دا بږی. نه من خهر کم ده خنکیم. نازانم نه تو چونی، به لام من...

هه تا که له شیر ی نیوه شه وی خوندیان، نیدی نه نه و قسه ی کرد و نه عدلیش. چهند جار یکیان له دووره وه له ده شتی، دهنگی کی وه که ته قینه و یان بیست و راجه نین. تاشباش ئوغل و ههر بوی قووت نه ده چو که گوندیه کان بوی لای کوټخا ده گرن. خهریک بوو شیت ده بوو. وهره پینچ شش سالان زه حمت بکیشه و هه موو فیل و گزه کانی سه فدر بینه و بویان له قاو ده، دیسان ههر لای نه و بگرن... باشه نه وه چ که ریتیه که، ده بی چ به لا و نه هاهمه تییه کیان به سهر بی...

علی هه ستا. لاقه کانی ته زیبون. ماوه یه که نه ی توانی له سهر عدر زیان دابی. له شه له شل به ره و دهرگا رویی و گوتی:

- خوا سلامه تت کا براله. حه قته. هینده ی عهرز و ناسمان حه قته.

تاشباش ئوغل و له داخان خهریک بوو شیت بی. بیت و زاری هه لپچرپایه هه تا به یانی دهینه راند و نه و گوندییانه ی جنیویاران ده کرد. گوتی:

- به خیره اتی علی گیان. خوت نار ه حمت مه که. لینگه ری نه وه نده په ته بکیشن هه تا ده پی.

و بهر و کی علی گرت و گوتی:

- ناوا بجیته پی شی نه من شیت ده م.

علی گوتی:

- ده غیله براله، نه وه چ قسه یه که ده یه کی؟

نه و بۆرانه ی له ده شته که وه هه لیکر دبوو، کتویتر ببوو. دهرگا که ی له ده ستی تاشباش دهرینا و دایخته وه. تاشباش دیسان دهرگا که ی کرده وه و گوتی:

- به خیره اتی علی گیان. خوت نار ه حمت مه که. لینگه ری نه وه نده په ته که بکیشن تا

ده پی.

عەلى بەغاردان بەرەو مائەكەى رۆيشتەو. ئەلىف لەبەر دەرگا بەپىرىيەو چو. هەركات نەهامەتییەك بەرۆكى دەگرتن ئەلىف ئاوا چا و لە دەرگى و چاوپى دەبوو. هەر دەستى عەلى و دەرگا دەكەوت، دەرگای دەكرده و نىگایەكى سەیر و خەمبارانەى لى دەكرد. عەلى كە لە پشت دەرگاوە دىتى دلى داخوړيا و پرسی:

- ها، چ بووه؟

و خۆى هاويشته ژوورى.

دىتى دايكى لە تەنيشت ناگردانه كەو راکشاور و ليفەكەى هەتا بن قورقورۆچكەى هەلكيشاور و چارى لىك ناو و تىزكى نارەقە لەسەر تەويلى نىشتەو.

- چ بووه؟...

- دەرگا كەى كرده و و دەدەر كەوت. ئەمنيش پىم وابوو بەرەو بۆشايى دەروا. نىدى هۆشم نەبوو. لەناكا وەخۆ هاتەو دىتم چى وای نەماو بىتە نىو شەو و دايكم هىشتا نەگەراو تەو. بەخۆم گوت چى بوو؟ چۆتە كوى؟ و دەدەر كەوتم. لە دەرەو با و بۆرانىك بوو بنیادەم خۆى بەسەر پىو پى نەدەگىرا. باو بۆرانەكە لە نىو پاستى گوندەكەدا وەك تۆپ دەتەقيتەو. چوومە دەرى و كوى چۆل و هەر جىيەكى لەوانەبوو ئەو پرووى تىبكا گەرام. نەمدىيەو. هەسەم ناگادار كردهو. ئۆمەخانىش لەگەلمان هات. كەوتىنە رى بە نىو دىدا. نىرە و ئەوى هەموو ئاوييمان سەنگ و سوورژن دا. دوايى لە دەروچىرمان پرسی. لە هىچ كوى سۆراغى نەبوو. لە ناكا و بەبىرمدا هات نەكا ئەو پىرەژنە لە گوند رايكردبى؟ وەپىكەوتم و بەرەو پىگەى شارى رۆيشتەم. كە گەيشتمى، تارمايەكم دى دەجوولتى. دىم لەسەر بەفرەكە و لە تەنيشت رەو زەكە دانيشتەو و كرووشمەى كردووه. گوتم: "دايە". دەنگى نەهات. يەك دوو جارن بانگم كرد هەر جوابى نەبوو. لە تەنيشتى دانيشتەم. دىم خۆى گرمۆلە كردووه و هەلدەلەرزى. بەكۆلەم دادا و هینامەو.

عەلى لە تەنيشت دايكى دانيشت و دەستى لە نىوان دەستەكانى نا و گوتى:

- خودا نەكا دايە، خودا نەكا.

ئەوجار پرووى لە ژنەكەى كرد و گوتى:

- ئەلىف خىرا ترخىنەيەك وەسەر ناگرەكە بنى. بىخوا باشتەر دەبى.

مىمۆك كە ئەو قسەيەى بىست، لەسەر خۆ ئالاندى و سوورپايە سەر باسكى راستەى.

باو بۆرانه كەي شەوئ ناسەوارى نە مابۆو. رۇژىكى تار و ساو و خۆش بوو. بەفرە بەستوۋەكە وا دەدرەشاۋە سۆمى چارى دەبرد. تاقە دارە دورەكە لە نىۋەپاستى دەشتەكەۋە ئەۋەندە نىك ديار بوو دەتگوت دەستى بۆ بەرى وئى دەكەۋى. بەفرە سەھۆلىنەكەي سەر لكۆپەكانى دەتگوت لەسەر پىن بۆۋەي بە سروەيك برژىنەخوارى. ھەوا ئەۋەندە نىان و خۆش بوو لە رۇژە پر گولەكانى نىۋەپاستى بەھار دەچوو. دەتگوت ھىندەي نەماۋە بەھار بە ھەموو خونچەكانىيەۋە دەكرەۋى و بەفر و بەستەلەكى سەر زەۋى رادا و رايمالى.

ھەسەن لىو بە پىكەنەن لە مالى ھاتە دەرى. دەلىنگى پانتۆلەكەي ھەتا ئەژنۆي ھەلكرەببون و تەورە بچوۋكەكەي و پەتتىكى پى بوو. دايكى گوتى:

- لە دەورت گەرېم ھەسەنى خۆم. ئەوجارەيان دار و پووشكەي ئەستورر بىنە. چىرىيەكانى جارى دىت، ھەر لە ئاگردانت داويشتن، دەسورتان.

ئۆمەخان گوتى:

نەمنىش ھەز دەكەم بچم.

ھەسەن گوتى:

- لاچۆ، لەگەل مە مەيە، لەگەل ھەر كەس دەچى بچۆ. خۆ رېي لىرەۋاريان لى نەگرتوى.

ئۆمەخان لە دەنگىكى گرياناۋى، چلمى ھەللوۋشيبەۋە و گوتى:

- دايە، ئەمەن دەمەۋى لەگەل ئەو بچم. دەمەۋى لەگەل ھەسەن بچم. ئەتۆ پىيى بلى.

ئەلىف فەرماندەرانە گوتى:

- كچەكەش لەگەل خۆت بەرە. ئەۋىش كۆلىك ھەلدەگرى. چما خرابە؟ دوو كۆل چىرىي

دىننەۋە.

حهسن:

- دهبيهم، بهلام نابي زماني بگهړي. نهوڼدهي لي ډهړتسي، ميتشكي سهرم دهب. نومه خان گوتي:

- زمانم ناگهړي.

وهړي كهوتن. له گهل له ماتي ودهر كهوتن، مندالي گونديشيان په گهل كهوتن. حهسن له نهوي له هه مووان گوره تری پرسی:

- بو كوي؟

كوره:

- ده چينه لپړه واري بو پووشكه.

سي مندالي ديكهش كه نهواني پيگه وه ديتبوو، كهوتنه گهليان. كه له گوندي ودهر ده كهوتن، ناوړتيكان دايه وه و سيريان كرد هه موو مندالي گونديان وهدوو كهوتون.

يهك منداليش قسه نه ده كرد، بهلام نهوڼده خيرا دهړيشتن دهتگوت دعباي كيوي سيريان له دوو ناون. كه گهيشتنه دارستانه كه، هه موو هانكه هانكيان بوو. ههر هه موويان پيخاوس بوون.

هيشتا پشويان نه هاتبووه بهر، دهستيان كرد به زورانبازي. كوره كان زورانبيان ده گرت و كچه كانيش خوشاردنه ريان ده كرد.

ههر هه موويان به تور و گوريه وه هاتبوون. پاش نهوي جوان جوان له به فركه دا تلانه وه و هه موو سهر وچاويان هه لمسا و ته واو ماندوو و شهكت بوون، نهوچار دهستيان كرد به چرپي برين. وا له دارستانه كه بهر بوون هيچيان به دار و لكه كانيه وه نه ده هيشتن. وهك ره وه كولله يهك به دارستانه كه وهر بوون.

له چاو تروو كاننيكا هه موو كولتي خويان تيك نا و له سهر كولته كانيان دانisht و خه يال بردنيه وه. له نيوهر ډلايد ابو. له ناكاو دوواني پيك هه لپړان. نهواني ديكه ليكيان نه كړدنه وه. ماوه يهك ههر سيريان كردن. نهو جووتهش كه ديتيان كهس ليكيان ناكاته وه، له خووه ليك بوونه وه.

حهسن چوو و ديسان له پهنا ره وه زه كه ناگريكي كړده وه. ههر له گهل كړدنه وه ي ناگره كه شقارته كي شاره وه. منداله كان له گهل حهسن سيري ناگره كيان كرد و هيچيان نه دي. يه كيك له منداله كان گوتي:

- جا نهو ناگره چييه. نه تهسپي تيدايه و نه ناسك و نه مهزراي لوكه...

نهواني ديكهش شانيان ههلهتهكاند و گوتيان:

- جا خو نهو ناگره چيي تيدا نيه...

حهسن بيري لهوه كردهوه كه باشه نهو مندالانه له كوي بهر شتهي نهويان زانيوه و مؤريهكي له نومهخان كرد.

نومهخان گوتي:

- وهلاهي ... نهمن به كهسم نهگوتوه...

قينهكي خوي خواردهوه و بهبي نهوهي وهسرخوي بيئي، به دهست و پتي ناگرهكي بلاكردهوه و دوايي بهبي نهوهي سهرخي كهس راكيشي، هر را كه بهگومانهوه سهيري دهروپشتي خوي دهكرد، ورده ورده به بن رهوهزهكهدا خوشي. مندالهكان به وردى چاويان بهسهرسيهوه بوو.

نومهخانيش له پشت دهرختيكهوه خوي مات دابوو و چاوي لي نهدهترووكاند.

حهسن دهيزاني، بي و نهبي يهكيك له مندالهكان هر دهبييني و شتيك بهسهر بهردهكي ديني. پريك له تهنشت بهردهكه راوهستا. پيوست نهبوو هر نهمرؤ بچي و بن بهردهكي بييني. سهيني يان رورتيكي ديكه دهيتواني بهتهني بي و سهيري بكا، بهلام نهوهنده كوچكول بوو كه بهبي سهيركردني بن بهردهكي نهيدهتواني بگهپيتهوه. دودلييهكاني زوري خاياند. ناخريهكي بهخوي گوت: "نهگهر بشي بنين، هيچ نابي". نهوانه كه بليسهكان نابين چورزان بن بهردهكه چيي تيدايه؟ جگه لهوهش ههركهسه و سهري بهكاري خويهوه خافلاوه و سهيري نهو هر ناكهن... ديسان به شك و گومانهوه سهيريكي دهروپشتي دهكرد و بهبن رهوهزهكهدا دهخوشي و بهرهو پيشهوه دهچوو.

نهو مندالانهي چاويان بهسهرسيهوه بوو، متعقيان له خويان بريبوو و بي نوقهر دهيانهويست بزانن بؤ كوي دهچي. بهرهويش خزينهكي ههسن زوري بي چوو. ناخريهكي به راكردن خوي گهيانده پشت رهوهزه گهورهكه. مندالهكانيش به دوايدا وهك فيشهكه شيته دههريپين و خويان گهياندي و له پشت دارهكانهوه مات بوون.

حهسن ههستا. سهيريكي دهروبهري خوي كرد و دوايي چوهه بن نهو رهوهزه بهردهي وهك سپيدار بهرز بوو. داهاتهوه و بهردتيكي گهورهي بهرز كردهوه چاوي له بنهكي بري. نهيتواني چاوي لي بترووكيني و ماوهيهك وهك سيحر ليكراويك وشك بوو. دوايي وهك شتيكي زور پيرؤز

له جیتی خۆی دابنیتتهوه، بمرده که ی به هیمنی و به سپایی له سهر جییه که ی خۆی دانایه وه و به ترس و دوودلییه وه سهیری دهووپشتی خۆی کرد و گورج لهوێ دور کوهتهوه.

هر لهوێ دور کوهتهوه، منداڵه کان له پشت داره و دهوه نه کانه وه ده په رین. یه کهم منداڵ که گه یشته لای بمرده که، به جۆش و خرۆشه وه بمرده که ی به سپایی بهرز کرده وه. منداڵه کان وستهمان له خۆیان بریپوو و چاره پێ بوون شتێک له بن بمرده که وه بێته ده رێ. منداڵه که ی بمرده که ی هه لێنا و چه قانیدی. به فری سهر بمرده که پژایه خواری.

بن بمرده که خاکیکی رهش بوو و په گ و پنجه سپی و زهردباوی په گی گیا. په گیکی باریک به گۆشه ی بمرده که وه نووسابوو و پاکشابوو. خا که رهش و چه ور و به پیته که لۆچ ببوو.

مندالّه کان ماوه یه که به چاوی زهقه وه سهیریان کرد. دوا یی به یی نه وه ی بمرده که له سهر جیتی خۆی دابنیتتهوه هه ر وا به جێیان هیشت و وه شوین کاری خۆیان کهوتن. خه یالێک میشتکی منداڵه کانی بهخۆه خه ریک کردبوو. ناخۆ شتێک له بن نهو بمرده دا هه بوو که نهوان نه یانده توانی بیبین؟

حه سه ن له دور وه سهیری کردبوون و دیتبوونی که بمرده که یان بهرز کردبووه و به سه رسووپمانه وه سهیری ژیره وه ده کهن. هه ر منداڵه کان له بمرده که دور کوهتنه وه حه سه ن هات و ماوه یه که له ته نیشتی راوه ستا و سهیری خا که که ی کرد، دوا یی دهستی به سه ر به ره که دا هینا و به سپایی له جییه که ی خۆی دانایه وه.

مندالّه کانی دیکه دیسان راوه ستابوون و سهیری حه سه نیان ده کرد. حه سه ن دوا ی نه وه ی بمرده که ی له سهر جیتی خۆی دانایه وه، له ته نیشتی دانیش و جووله ی نه کرد.

مندالّه کان له نا کاو ده ستیان کرد به قریوه و هه را. حه سه ن به بیستنی دهنگ و هه را که وه خۆ هاته وه. منداڵه کان وه ک شیتان هه لده به زین و پێک هه لده پروسکان و له سه ر به فره که ده تلانه وه. وه ک شیتانیان لی هاتبوو. حه سه ن هه ستا و له بمرده که ی دور کوهته وه. دهستی له نیوقه دی نا و به شله ژاویه وه سهیری کردن. منداڵه کان نزیک به سه عاتی که هه ر پێک هه لپه ژان و زۆرانبازیان گرت. ئۆمه خانی ش وه ک نهوان.

حه سه ن له دلێ خۆیدا گوئی:

- پیت ده لیم پروتیک چه ند کیلویه. نه وه بی نه وه ی پرستیک به من بکا له گه ل هه تیومه تیوی له خۆی گه وره تر دا یاری و گه مه ی ده کا؟ دوا نی ش له گه ل نهوان ده که وی و چاودیری من ده کا؟

حه سه ن چۆه دارستانه که و کۆله پووش که که ی هه لگرت و به یی نه وه ی قسه یه که له گه ل یه کیکیان بکا، وه پێ کهوت. نیوچاوانی گرژ گردبوو.

مندالەكان كە دىتيان حەسەن ۋەرى كەوتتو، ھاتنەو لاي باقە چىرىيەكانيان و بەكۆليان دادا و ۋەرى كەوتن.

ھەموو ھەولەكەيان نەو ەو بگەنە حەسەن. بەغاردان خۇيان گەياندى.
"ۋى" كورپۇگەيەكى رەش نەسەر و پەقەلە و باريكەلە بوو. دەرگوت لە ھەموو شتى دەترسى. لە حەسەن چوۋە پىشى و گوتى:

- دىتم، شتى زۆر جوان بوو. چاۋەكانى لە تىشك بوون. سەرى شەپۆلى دەدا و پروناك بوو. كە مندالەكانى دىكە ھاتن، خۇي ون كرد. ئەدى، ئاۋا بوو...
حەسەن لە تۆقى سەرىيەو تا بەرى پىي سەرىكى كرد. بىزەكى ھاتى و ناۋرى داىەو.
"ۋەلى" زۆرى پى ناخۇش بوو گوتى:

- باشە بۆ توورەي كەللە كەر. نەو گوۋەكەي مەيمۆكە لاسار. بابىشت چۆك درىژىكە دەلتى چنارە بەرەو ناسمان ھەلچوۋە، چما پىاو ھىندە درىژ دەبى...
حەسەن ھەنگاۋى خۇشتر كرد. ھەستى كەردبوو پىت و لەگەل "ۋەلى" بەشەر بى، نەوانى دىكە تىي دەھالەن و ماركۇژى دەكەن. "ۋەلى" ش نەو ەي دەزانى، دەنا نەو پىاو نەبوو گەپى لە گەپى نەو بالەننى.

"ۋەلى" لە داۋاە خۇي گەياندى و بە دەنگىكى ترسنۆكانەو گوتى:
- مېۋورە ھاۋرى. پىم ۋابو نەتۆ دەتەۋى بلەي ئەمەن لە بن بەردەكە نەمدىو... بەلام مەن دىتم... ۋا نىيە؟

حەسەن جۋابى نەداۋە. "ۋەلى" گوتى:
- دەمەۋى پرسىارپىكت لى بگەم. نەو كابرايەي لە شارە، پىت ۋايە دى؟...
حەسەن ساتىك راۋەستا. چاۋىكى ناگراۋىي لى كرد. "ۋەلى" سەرى داخست. حەسەن بە توورەيەو گوتى:

- نەرتىۋەللا، دى، دى و گوندەكە دەسووتىنى...
و گورج ۋەرى كەوتەو. دىسان لە ناكار راۋەستايەو و گوتى ھەلخست. لە گوندەو دەنگىكى سەير دەھات. دەرگوت خەرىكەن ھەموو خەلكەكەي ناۋايى سەر دەپرن. دەنگى نالەن و شىن و ھاۋار دەھات.

"ۋەلى" گوتى:
- نەو كابرايە ھاتوۋە حەسەن. خەرىكە سەرى ھەموو گوندەكە دەپرى.

هممو منداڤه كان يه كدهنگ هاواريان كرد.

- هاتووه، هاتووه...

وهك ميگه له مهر سريان له مهر يهك نا. كۆله كانيان داگرت و له سهرى دانىشتن.

ههست و خوستيان له خويان برىبوو و گوڤيان له دهنگانه ههڤخستبوو كه له ناوايهوه دههاتن.

خۆر له ناسۆى رۆژناواوه بهرهو نهودىوى چيا داده گهپا. چيا پر له بهفرهكه وا دهدره وشايهوه سۆماى چاوى دهبرد. بايهكى سارد و تير له دهشتهكهوه ههڤكردبوو و ورده ورده توندترى دهکرد.

منداڤه كان نه قسهيه كيان دهکرد و نه دهشجولان و جاربه جار پتر پالتيان وىك دهدا. له ناكار دهنگه دهنگه كهى ناوايى برپايهوه و بىدهنگيهكى سامناك بالى بهسهر ولاتدا كيشا.

منداڤه كان نه يانده توانى سهرى يه كترى بكهن. "وهلى" له بن ليتوهوه گوڤى:

- ههر هممويانيان كوشت. وانپيه ههسن؟...

ههسن ناخىكى ههڤكيشا و گوڤى:

- كوشتيانن. هممويانيان كوشت.

ههروا بى ھەست و خوست دانىشتىبوون. پۇژ ئاوا بىوو و سەرمايەك ھەلىكردبوو تفت ھەلاويشتبا دەيبەست. تا زياتر سەرمايان دەبوو زياتر خۇيان و ئىك دىئا و خۇيان پتر پىكەو ھەنوساند. گوئيان ھەلخستبوو. بچوكترين دەنگ ھاتبايە دەيانبيست، بەلام بىدەنگىيەكى ئوور لە باوەر بەسەر گوندەكەدا زال بوو.

كۆرەكەى "خەمەچكۆل" گوتى:

- ئەمەن ئەو دەپۆم. با بىكوژن. كۆرە خۆ لەسەرمان مردم. ھەركەس پىتى خۆشە لەگەلم بى.

ماوئەك پراوئەستا و دىتى كەس نابزوى. ئەجارەيان بە توورەيەو گوتى:

- ھەركەس پىتى خۆشە لەگەلم بى.

- كەس نايەوى بى؟

پىتى بەعەرزدا دا و گورج بەرەو ئاوايى وەرئى كەوت. كە گەلى مندالان بەجى مان و لىيى نەديو بوون، ترس و خورپەيەك لە دلى گەرا و لە جىيى خۆى وشك بوو، بەلام وردە وردە دەست و پى و ھەموو گىيانى خەريك بوو كەسیرە دەبوو. ددانەكانى لەسەرمان و ئىك دەكەوتن و شەققەيان دەھات. لەناكاو شەققەشەقى ددان لە ھەموو لاو ھات. ھەمووان خەريك بوون نەسەرمان رەق دەبوون.

كۆمەللىك دىمەنى سامناك دەھاتنە بەرچاويان. خەسەن كەلاكى ئەسپىكى دەدى. سەگەللىك كە سەرتاپىيان خوتناوى بوو ئەو كەلاكيان لەتوبەت دەكرد. دوايى لەسەر شىناوئەردەكە تەنيا پەلەى سوورى خوتن و ئىسكى سىي بەجى دەما.

"وئەلى" شىش كاژەلاكە سەرى دەدى كە ددانە سىپىيەكانى زەق دەرپەربوون.

منداالەكان سات بە سات بە دنيايەكى تاريك و سامناكدا پۆدەچوون.

"دورموش" ته مەنى يازده سال بوو. قژه تەنك و زەردەكەى قرژ بىۆوه. چاوه شينه مهيله وسه وزه كانى وهك شوشه يهك به مۆلق وهستابون. كه له دوروه سهيرت ده كرد، هەر نيشانه پانه كەى ئەو ديار بوو.

له جىي خۆى دەرپەرى و پىي به به فرەكه دا و گوراندی:
- ئەمن دەمەوى ناگر بکه مەوه. ئەگەر پىيان خۆشه با بىنه ئىره. بىن بمانبىن خەريکه دەمرين له سەرمان. خەريکه دەمرين. هەتا به يانى هەموومان لىره رهق هەلدين.
حەسەن هەستا و گوتى:

- وا باشتره بگەريئەوه و بچينەوه نىو دارستانه كه. له پشت ره وه زه كانەوه ناگر بکهينهوه. لهوى كەس نامانبىنى. پووشكەش زۆره.

نۆمه خان و كچه كانى ديكه گوتيان: پووشكەش زۆره.
ئيدى كەس قەسەى نه كرد. گەلى مندالان دانيان به جەرگياندا گرت و به پىي پىخاوس به سەر به فرە به ستوه كه دا، به رهو رووهو با سارد و تىژه كەى دهشتى، به رهو دواوه گەپانهوه و رووه و دارستانه كه غاريان دا.

هەر له گەل گەيشتنه دارستانه كه دورموش گوتى:
- حەسەن شقارتەكەت دەرپىنه و لىره له نىوه پاستى ئەو بەردانه دا، لهو قولكەيه دا با ناگره كه بکهينهوه. "با"ش ناگرى. ياللا مندالينه دهى بىكار رامەوهستن. بچن و ويشكەل كۆ كەنهوه. با زۆر وشك بن. پەله بکەن.

شقارتەكەى له حەسەن وەرگرت. دووسى وشكەلى له داره كه شكاندهوه. خولىكى به دەورى ره وه زه كه دا لىندا و گەيشتهوه سەر قولكەكه. با له هەر لایه كەوه هەليكر دبايه، ئەوتى نەدەگرتەوه. دورموش بانگى كرد: خىرا بن.

له ناکاو له هەموو لایه كەوه، بارانێك له چل پۆيه وشكه كانەوه به سەر ئەو شوينه گچكەيهى نىوه پاستى ره وه زه كاندا داى كرد. دورموش دەسته چيله كەى* ناگر دا. ناگره كه

---

* دەسته چيله: ئەو پووشه ناسكەى زوو گر دەگرى، بۆيه وەبن داره نەستورەكانى هەلەدەن بۆهوى ئەوانى پىوه بگريئن. هەزار له وەرگيرانه كەى خەيامدا دەفەرموى:

.... زۆر وشكى دەبى به دەسته چيله ناگر.... فەرموو وەرە مه بخانه دەمى تەر ببهوه

بلیښه‌ی سه‌ند. پووشكه‌یه‌كی زوړیان له سهر دانا. به‌فره‌كه‌ی سهر چرییبه‌كان قرچم‌ی ده‌هات و ده‌توایه‌وه.

مندال‌ه‌كان له‌سهر به‌فری ده‌وری ناگره‌كه كوزیل‌كه‌یان كړدبو و جار به‌جار پتر له ناگره‌كه ده‌چوونه پېش. ورده ورده گرم ده‌بوونه‌وه و خوینی ده‌ست و پې سپ و كه‌سیره‌كانیان ده‌كه‌وته‌وه گه‌ر. هیچ کامیان، له ژیانیدا به‌شه‌وټكی زستان له نیو به‌فریدا نه‌مابووه. نه‌و ترسه‌ی له هه‌ناوی وه‌لی "دا بوو، ههر ده‌هات و پتر ده‌بوو، به‌لام نه‌شیده‌ویست و هسرخو‌ی بیښی. دوا‌یی هه‌ستی كړد خه‌ریكه ده‌خنكی. نه‌یگوتبا شیت ده‌بوو. له‌ناكاو ته‌قییبه‌وه:

- نه‌گه‌ر ټیستا گورگ بېښ هه‌موومان بخون؟...

حه‌سهن به‌ده‌نگیكی گره‌وه گوتی:

- گورگ ناوړن له ناگرې بچنه پېشی.

"وه‌لی" ههر ده‌یگوته‌وه:

- ده‌وړن...

هه‌موو مندال‌ه‌كان په‌كده‌نگ هاواریان كړد:

- ناوړن.

"وه‌لی" ترسا و بیده‌نگ بوو. ههر قسه‌ی كړدبا، به‌هه‌مووان دایده‌گوټانی.

نه‌گه‌رجی په‌كده‌نگ گوتبوویان: "ناوړن"، به‌لام له‌هه‌مان‌كاتیشدا ترسابوړشن... هه‌مووان له ناخپاندا چاوه‌ړې بوون. چاوه‌ړې هاتنی گورگ. ماوه‌یه‌ك چاویان له ناگره‌كه بری و بی ده‌گ بوون. كه پووشكه‌كان ته‌واو بوو، بیده‌نگ و مات هه‌ستان و پووشكه‌یان كو كړده‌وه له لایه‌كه‌وه هینده‌ی ره‌وزه‌كه‌یان پووشكه هه‌لدايه‌وه. هه‌ركات ناگره‌كه ده‌هات دامركیته‌وه، په‌كټكیان هه‌لده‌ستا و باوه‌شكی پووشكه ده‌خسته سه‌ری، به‌لام هیچیان قسه‌یان نه‌ده‌كړد. ترس و تنیاییه‌كی وه‌ك یه‌ك، له ناخی هه‌مووان دا‌بوو.

له‌بهر چاوه‌كانی هه‌سهن، له نیو بلیښه‌كانه‌وه پو‌لی مامز و دوا‌ی ره‌وه نه‌سپك ده‌ره‌پرین. هزی ده‌كړد پېشانی مندال‌ه‌كانیان بدا، به‌لام سه‌ری كړد كاتی نییبه... ته‌نانه‌ت سه‌یریشیان كړدبايه ههر نه‌یاندده‌ی و دیتباشیان گوټیان نه‌ده‌دايه.

"گورگه‌كان په‌لامارمان ههر ده‌دن. ده‌لین گورگ گوشتی مندالی زوړ پې خوشه. گه‌وره‌كان وا ده‌لین." چاوه‌كانی به‌پووناکییه‌كه راهاتبوو. كه ناوړی ده‌دايه‌وه و سه‌ری دواوه‌ی ده‌كړد، له‌سهر

په وهزه كهوه كومه لټك سټېري به جوړلې ده بېنې. له تاريخكايه كه شدا په وهه گورگينكي ده دي كه زاريان داپچرپيو و كومه لټك پياري چه كدرايش به دوي گورگه كانه وه بوون... حسمن جاره نه جارېك ناوړې دده ايموه و سه يري دواوه ده كرد. منداله كانې ديكه ش هر وايان ده كرد.

له ناكاو مندالټك له جيتي خوي دهرپه پي:

- نه ها هاتن... گويتان ليټوو؟...

- هه موو قوت بوونه وه. له په ناي په وهزه كهوه كويونه وه. هانكه هانكيان بوو و گويتان له ترپه دي يه كترې دهبوو.

يهك دوو مندال دايانه گريان. دوايي هه مووان پينكه وه گريان. دهنكه كان ورده وورده نزېكتر دهبوونه وه.

بيستني دهنكي بنيادهم پرېكي نه هوهن و دلنيا كړدبوونه وه. گريانه كانيان كه متر بووه. نيسا هينديكيان له گريان كهوتبوون و خهريكبوون چلميان هه لده لووشي.

له ناكاو له ودير په وهزه كهوه دهنگيكي پرونيان گوي لي بوو:

- مندالينه...

مندال دهموده ست دهنكه كانيان ناسيه وه. دهنكي "دوردومان" بوو. له گهل بيستني دهنكي ناشنا ديسان لووشه لووشي گريانيان دهستي پي كرده وه.

دوايي دهنكي "عملي" يه دريژ و به دواي نه واند دهنكي به كره شيت و عوسمانوك هات. و نه وچار هه موو دهنكه كان تيكه ل بوون.

قريوه خوشي و شادي هه ستا و منداله كان خويان خسته ناميزي باوكيانه وه.

له ناكاو بيده نكيهك زال بوو. گونديسه كان هاتن و له ده وري نه و ناگره ي منداله كان كړدبوويانه وه، كوزيلكه كان به ست و جگه رهيان داگيرساند.

گهرم بوونه وه. كهس له منداله كانې نه پرسې بچي تا نيسا له وي ماونه ته وه. منداله كانيش نيمانگوت و ناخرېش هر نمانزاني نه و شوه منداله كانيان بژ له مو دارستاندا مابوونه وه.

هر منداله و بيانويه كي هينايه وه. زوريه يان بيانوه كه يان دهرده وه سهر نه و بمرده ي حسمن هه لپه يتابوو و سه يري بنه كه ي كړدبوو. مسمه له ي نه و بمرده له پيشدا "وله ي" و له وانه شه په مزان هينابيتيه گوري. له وانه شه مندالټكي ديكه، به لام هر هه موو منداله كان نه وي كه دهيانگوت له بن بمرده كه دا ديتويانه، وه بيانويه كي رزگاريدهر هر باسيان كرد و وه لايان نمان.

هیشتا تاو هه‌لنه‌هاتبوو. دایکی وه‌لی به‌سەر کۆره‌که‌یدا نوشتا‌بۆوه و به‌سه‌رسوور‌ماوییه‌وه چاری زه‌ق ببوونه‌وه.

- به‌رده‌که‌ی هه‌لێنا... نه‌ها، هه‌ر به‌راست، هه‌سه‌ن به‌ر له‌وه‌ی به‌ره‌و به‌رده‌که‌ بچی به‌ جوانی سه‌یریکی ده‌روپشتی خۆی کرد بۆوه‌ی بزانی که‌س ناگای لێه‌تی یان نا؟ له‌و کاته‌وه گه‌یشته‌بوینه دارستانه‌که‌ له‌و هه‌سه‌ن به‌ گومان بووم. هه‌سه‌ن شتیکی له‌بن سه‌ریدا بوو. پۆیی پۆیی هه‌تا گه‌یشته‌ به‌ن په‌وه‌زه‌که‌ و پاوه‌ستا. سه‌یریکی ده‌روبه‌ری خۆی کرد و شه‌وجار داهاته‌وه و به‌رده‌که‌ی هه‌لێنایه‌وه. چاویکی له‌ ژێره‌که‌ی کرد و ده‌سه‌بجی له‌ جێی خۆی دانا‌یه‌وه و له‌وی دوور که‌وته‌وه. دوا‌یی نه‌من چووم و به‌رده‌که‌م به‌رز کرده‌وه. له‌په‌ر تیشکی که‌ له‌به‌ر چاو‌م دره‌وشایه‌وه. چاو‌م هیچ کو‌یی نه‌دی.

هاتم و بۆ مندا‌له‌کانم گه‌یرایه‌وه. مندا‌له‌کانیش چوون و دیتیان. هه‌رکامه‌ و شتیکیان له‌بن به‌رده‌که‌دا دی... دیار بوو بازاریکی زی‌ر له‌ بن به‌رده‌که‌دا هه‌یه و شه‌و به‌رده‌ش له‌ سه‌ر دوو پێیانی که‌ و ده‌چێته‌وه سه‌ر بازا‌ره‌ زی‌ره‌که‌. نه‌من نه‌متوانی ده‌رگا که‌ ببینم. چون له‌ گه‌ل به‌رز کرده‌وه‌ی به‌رده‌که‌ تۆپه‌لێک تیشک هات و به‌ به‌ر چاو‌مدا بلا‌و بۆوه و نه‌منیش هه‌یچم پێ نه‌بینرا... نێمه‌ش گومان با هه‌تا به‌یانی دانیشین و چاوه‌ری بین بزانی کێ له‌ بن شه‌و به‌رده‌ دێته‌ ده‌ری. نه‌گه‌ر نه‌هاتبایه‌ن و نێمه‌یان نه‌دۆزیبا‌وه به‌ دلتیا‌یه‌وه بنیاده‌مه‌کانمان ده‌بینی."

ژنه‌که‌ به‌ر له‌وه‌ی ترخینه‌که‌ وه‌سه‌ر ناگره‌که‌ بنی له‌ مالتی وه‌ده‌ر که‌وت و به‌ره‌و دارستانه‌که‌ وه‌پێ که‌وت. که‌ له‌ په‌وه‌زه‌ به‌رز که‌ نزیک بۆوه سه‌یری کرد زۆربه‌ی ژن و پیاوه‌کانی ناوایی له‌وی کۆ بوونه‌ته‌وه. ته‌نانه‌ت مندا‌لیکیشی لی نه‌بوو.

به هله داوان درې به حشيمه ته که دا و گه پشته سر نهو قولکه يدي کرد که پټی واپور شوینی بمرده که يه و سه يری کرد. دیتی نه بمرديکی ليټيه و نه هيچ شتيکی ديکه. ته نيا له نيو سپايی بمرده که دا په لويه ک خاکي ره شي چين چين ده بينرا و که سيش چاری لي نده ترووکاند.

لهو ژنانهي پرسى وا له دهو روبه رى بوون:

- کوا؟

گوټيان:

- نهو هتا، خو کوټر نى.

ژنه به وردى سه يری کرد و پرسى:

- نهو ه جيتى بمرده که يه، نهى کوا بمرده که؟

برټک له ولاتره وه ته نيشت ره وه زه بمرزه که يان نيشان دا:

- هو له وټيه.

ژنه بمره لای بمرده که رژيشت و داهاته وه و له سره خو ده ستیکی پيدا هينا و له هه موو

لايه کی ورد بژه و نيوجاوانی تیک نا و پرسى:

- جا دلتيان هر نهويه؟... و هه ستا:

- کى نهو بمرده ي هينا وه و ليټره ي فری داوه؟ گوناچه. چوزانن نه نيټيه که لهو بمرده دا نييه؟

له وانه يه چاوی نيټه نه بيټی، به لام مندا له کان ده ييټن، نيټه ناييټن. مندا له وهک فريشت

پاکن. هر بويه شه ده توانن بيټن. نه من نهو بمرده م پى هه لئا گيرى. ورن، ورن هه ليگرين و

بيبه ينه وه سر جيه که ي خوټى. خيراکن، نامانه، نهکا به لايه کمان به سر بيټى. چما نه نگو

شيت بوونه؟

ژنه کان ترسان. ده سبه جى به هانايه وه چوون. به سپايی بمرده که يان هه لينا و برديان و

له سر خو له سر جيه که ي خوټيان دانا.

راسته بمرده که يان گه راند بژه سر جيه که ي خوټى، به لام ديسان نه ياند توانی چاوی لي

بترووو کيټن. چاوهر واني شتيکیان له بمرده که هه بوو. ده يانويست تيشکيک بيټن.

مرټموک له دواوه ي ژنه کانه وه مابژه. خوټى دابوه سر داره ده سته که ي و سه يری شوینی

بمرده که و هه لسوکه وت و حالاتی ژنه کانی ده کرد. ژنه کانی لادا و خوټى گه يانده نزيک بمرده که.

يهک دوو جارن به داره که ي له بمرده که ي کوتا. بزه يه کی ده هاتى و هيټدى شتى له بن ليتوه وه

ده گوت. ژنه کان گوټيان دايه بژه ي بزائن چي لي تيده گهن:

"ئاي ھەسەن، ھەسەنە شتۆكەي خۆم، ھەسەن ئازاكەي خۆم، ئەو ھەمىشە گەمە بە بەرد و
بالتەدە زەرەدەوالەكان دەكا و ئەو گوندییە گەمژانەش تى ناگەن."

بەلام كەس گوێی لە قسەي ئەو نەبوو.

مریمۆك دواي ئەوێ دوو سێ جاری دیکەش بە بزەبز نووكی دارەكەي لە بەردەكە كوتا،
گەمرايەو و بەرەو ئاوايی كەوتە پێ.

لە ئاكاو دەنگەدەنگێك لە خەلكەكەو ھەستا، ھەر وا كە بەرەو ئاوايی كەوتبوونەو پێ،
بە دەنگی بەرز . یەكتریان دەواند. ھەركەسە و شتیکی دەگوت.

گەیشتبوونەو قەراغ ئاوايی، دوو ژن لێیان بوو بەشەر. چیی وای نەمابوو لە دوینیش
قەباحەتەر بقیەومی، بەلام ئەمەز ژنەكان نەیان دەویست تووشی شەر بن. لەوانەشە لە شەر تێر
بووبن. ھەر جۆرە شەكەتی و وەرەزیەکیان پێو دیار بوو.

دوینی كە كچەكەي خەر لە كانییەو دەگەمرايەو، دەسکی گۆزەكەي شكا و لە دەستی بەریمۆو و
زۆرد و خاش بوو. خێزانەكەي مەھمۇد دیتی و گوتی: "ویش، ھەیف بۆ ئەو گۆزە جوانە." كچەي
خاوەن گۆزە ھەلچوو بوو و ژنەي جینیاریان كرد. ژنەش وەلامی دايمو و دەستیان لە تیتکی یەكتری نا
و تێك بەربوون. لەو كاتەدا ئەو ژنانەي خزم و كەسی كچە بوون لەسەریان كەدەو. ژنەكانی خزم و
كەسی ژنەكەش لەسەر ئەویان كەدەو و بە دواي ئەواندا مێژدەكانیشان تێو گلان. گوندەكە شینا و بوو
بە شەرێك سەگ خاوەنی خۆی نەدەناسییەو و ھەتا ئیوارێ خۆیان ماندوو شەكەت نەبوون ھەر لێك
نەبوونەو. زۆریەي خەلكەكە بریندار ببوون. كەس نەمابوو لانیكەم شوێنێکی دانەرپووشایی. ئەو دەنگ
و ھەللايەي رۆژی رابردو مندالەكان بیستبوویان، ھی ئەو شەرە بوو...

كە ژنەكان گەیشتنەنەرە نزیک ئاوايی، ھەر لەوێ راورەستان. كەسیان پێی خۆش نەبوو
بچیتەو نێو ئاوايەكە، بەلام چیان پێ دەكرا؟ لەوێ لە نزیک ئاوايی برێك بە دەنگی بەرز
نەرانديان و دەمەقالەیان كرد و دواي لێك جوێ بوونەو و ھەركەسە و چۆوە مالتی خۆی.

"ھەيە، ھەيە، لەو بن بەردە بێ و نەبێ شتیکی لێیە."

سەدا نەوەدی ژنەكان كە گەیشتنەو مالتەو، باوەریان وابوو.

دایکی وەلی بانگی كۆرەكەي كرد و بە خۆشحالییەو گوتی:

— نەیاندى، كەس دەرگا زێرینەكەي یەن بەردەكەي نەدی. لێگەرێ باكەفوكولەكە
دامركیتەو، شەویکیان بەبێ دەنگییەو بۆخۆمان پێكەو دەچن. بەردەكە ھەلدەگرین و دەرگا
زێرینەكە دەدۆزینەو.

"وہلی" کہ چاری لہ خویشیان دہبریسکانہوہ گوتی: "دہیدۆزینہوہ."

مہسہلہی دەرگا زۆپینہ کہ دەمودەست ھەموو گوندەکەئ تەنیبۆوہ و ھەرکەسە و خوئی نامادە دەکرد بۆ ئەوہی لەنیوہشەویدا دەستی کۆرەکەئ خوئی بگری و بۆ دیتنی بچیتە لیپەرەوار و نەشەیتلی کەس بزانی، بەلام پرووداوتیک ھاتە پیشی کہ دەرڤەتی ئەو کارەیان نەما. دەرگا زۆپینە کہ دوی چەند پۆژتیک لە بیر چۆوہ و کەس لەبیری نەما. نیدی کەس تەنانت ھەر باسی ئەو بەردەشی نەکردەوہ کہ لە دارستانەکەدا بوو. بەردەکە و دەرگا و دارستانەکە بوونە نەفسانە. تەنیا یەک نەفەر مەسەلہی بەردەکەئ لەبیر نەچۆوہ لە خەیاڵەکەئ ناخی خویدا پاراستی. ھەرکات بیری لە بەردەکە دەکردەوہ، خویشییەکی بەچیۆ وەک ھەوای بەھاران ناخی دەتەنی، ئەو کەسەش ھەسەن بوو.

تاشباش نۆڭلۈ خەرىك بوو لە داخان شىت دەبوو. ژنەكەى لە شەپكەى رۆژى پېشودا سەرى شكابوو. ژنەكەى لە "تا"دا چەقوچۇى بوو.

ترسىك كەوتبۇو دلى تاشباشەو. ئەكا ژنەكەى بىرى. ئەدى ئەو كەرتكە مندالەى چ لى كىردى. ديارە ديسان ژنى دىنايەو، بەلام كى وەك دايكى مندالەكان ناگاي لىيان دەبوو. كەس جىي دايك ناگىتەو. چووبو بانگى مەيمۇكى كىردىبو مەلجەمىكى بۆ دروست بكا. "ئەو پىرەژنە خودا غەزەب لىگرتووش خۆ قسە ناك. نالى ناخى چاك دەبىتەو يان دەمرى..."

لە داخان خەرىك بوو شىت دەبوو. دەتگوت ئەوئەى ئەو گوندىيانە تا ئىستا كىردىبو يان بەس نەبوو، شەرىشيان دەكرد و يەكترىشيان شىر و شىپىر دەكرد.

"وئالەهى مەيمۇكىش چاك دەكا. ئەو گوندىيانە، ئەو خەلكە گەمژەى نى وەى نىن بىاندوتى، كەوتنە شوپىن سەفەر... بە گىيانى ناخىريان بەلتنىشيان دابو دىسانىش ھەر چوونەو وەدووى قوونى وى كەوتنەو... سەفەرىش وەدووى خۆى دان بردنى بۆ ئەو مەزرا وشك و بى بەرھەمە. ھەر قۇزاخەى كىش چىيە دەستيان نەكەوت قەرز و قۇلەى خۇيانى پى بەنەمە. دواى قەرزەكانيان پى نەدرايمە و ناوايان بەسەر ھات. ناخ گوندىيە گەمژەكان، ئەو سەفەر تووشى ئەو بەلەى كىردوون و لەسەر زگى ئىو دەلەوېرى. ئىستاش ھەر لىي نەنەمە. نەنگۆ لۆكەى دەچنەمە و ئەو كىف و نەھەنگى خۆى پتو دەكا. ھەى گەمژەىنە، ھەى ئەو كەسانەى پىتان نەوئە كۆلانى ئەقلەو.

"نەنە مەيمۇك، بىرىنى سەرى دايكى مندالەكان چۆنە؟

مەيمۇك سەرىكى لەقاند. يانى: "باشە، نايكوژى."

جاربەجار دەچوو سەر ناگردانە دووگەلەيەكەو و شىكى دەخستە نىر قابەلمە پەشەكەى سەرى كە تەنك ببووەو و سوورايى مەسەكەى وەدەركەوتبوو، يان لىي دەردىنا. تەنىشت

ئاگر دانه كە جىڭگى نۆين و بانە كە بوو و گۆنپىيە كانىش بە بەر نۆينە كانەوە بوون. لە لاى راستەوە تەبەكى نانە كە ھەلۋاسرابوو. بەرى راستى ئاگر دانه كەش ئاوردووى لى ھەلچىزىرابوو. ئاگر دانه كە دەتگوت سىنىيە كى گەورەى خۆلە مېشە.

ئاگر دانه كە نۆلەى دەھات و سى مندا ئەكەى تەنىشتى، لە گۆشە يەكەوە كرووشمەيان كەردبوو و دانىشتىبوون. خەفەت و پەژارەى برىندار بوونەكەى دايكىيان بە نىتوچاوانەوە بوو. دەرگايەك مائەكەى دەكردە دووبەش. لاى ئاگر دانه كە مائەكە بوو و لاىەكە دىكەشى ناخوپ. دوو گامىش و پانتىر* و نىنگوين* ۋىك و دوو جوانەگا و دوو بىزن لە لاىەكەوە و لە گۆشە يەكەشەوە ھىلانەى مەرىشكەكانى لى بوو و پىك پووبەپووى دەرگاگەش لۆدە كايەك ھەلدرابۆو.

"دەبى بچمە لىپەرەوار و پىك شوولى داران لىبەكەمەوە و بىھىنم بۆ ئەو بىزانە. ئەگىنا داماوانە لە برسانا پىپەدەين."

نىتومائەكە بۆنى كا و ھەرنەھووت و بۆنى شتىكى وەك ئارەقەى ئاژەلى لى دەھات لەگەل بۆنى شىاكەى تازەى مانگا...

بۆنى بەھارانەى دارستانى كاژ لە قابىلەمەكە ھەلدەستا. نىستاش بۆنى ئەو مەلەمەى مەيمۆك لە ھەزار و يەك دەرەخت و ھەزار و يەك گول كۆزى كەردبۆو و لىكى دابوون و لەسەر ئاگر دانه كەى دانابوو، لە سەر ووى ھەموو ئەوانەوە بوو: "خۆزگە ئەو بۆنە بەسەر دىوارەكان و پەنجەرەكان و بە بن مېچە قورماويەكەوە بنىشى و قەت لانەچى. ھەزاران و ھەزاران سال بىندەنەوە. ئەو بەفرەى دەبارى، ئەو بايەى دەشنىتەوە، ئەو بۆنە لەگەل خۆزى بەرى..."

مەيمۆك قابىلەمەكەى لەسەر ئاگر دانه كە داگرت و لە تەنىشت جىنى نەخۆشەكەوە دايان. مەلەمە داغەكەشى كە ھەلەى لى ھەلدەستا، بە كەوچكىك لە پارچە جاوئىكى ھەلسوى دەسبەجى لەسەر برىنەكەى دانا، ژنەكە لە پىشدا ھاوارىكى كرد و راچلەكى. دوايى ددانەكانى لەسەر يەك دانان و دەموچاوى وىك ھىنا. ھەموو ماسولكەكانى دەموچاوى وىك ھاتن و ھەروا مايەوە. بەنالىنەوە گوتى: "ئاورم گرت، وەى مردم."

* پانتىر: گۆردەكەى نىرى يەكسال تەمەن. گۆلپار....

** گۆلەكى مى پىي دەگوترى نىنگوين. ھى گامىش نىرەكەى پىي دەلېن: كەلپەچە و مېيەكەى پىي دەگوترى

ھىتوەرە.

تاشباش ئۆغلۇ گوتى: "نەنە مریمۆك...."

هەستىكى شیرن و خوش بە گیانى مریمۆكدا گەپرا. "ناخ تاشباشەكەى خۆم نەگەر دەمتوانى زار ھەلپچىم خوا بزانى قسەى چەندە خوشم لە ناخى دلمەوہ بۆ دەکردى. ئەو مەلحەمە جگە لە خۆم، لەو کويستانانەى تۆرووسدا كەس نازانى سازى بکا. كەس جگە لە نەنە مریمۆك ناتوانى لە ھەزاران گول دەرمانىك دەرکيشيىتە دەرەوہ پۆلە گیان. بەخوای برينى خەنجەرى ژەھراویش بى، نەنە مریمۆكى تۆ چارەسەرى دەکا. ئىمە لە پەچەلەكى "سارى تانىشمان" ین. ناسنى گیا و گول و ئەو گژ و گیایانەى دەرمانى دەرد و برينان، خودا بەو تۆرەمەيەى داوہ. ھىچ نىگەرەن مەبە تاشباش گیان، تاشباشە خوشەويستەكەم، نەنە مریمۆك لەسەرى گەپى. ئەدى تاشباش گیان، كۆپە ئاقلەكەم، ئاى بریا توانىبام دەم لىك كەمەوہ، جا دەترانى چيھا قسەى جوانم بۆ دەکردى."

ئەوجار ھەستا، بەسۆز و پوخسارىكى گەشەوہ و بە سەرلەقاندنیکەوہ ماللاوى لە تاشباش کرد.

تاشباش گوتى:

- بەخوای داہە كارى چاك دەكەى ئەو گوندييانە نادويىنى. ئەو گوندييانە ئەوہى چاندبويان ھەليانگرتەوہ و ديسانيش ھەر دەيدروونەوہ. ھەلگرتەوہيەك... ناخ داہە، ناخ... مریمۆك ديسان بە جوولەى سەر و چاو قسەكانى ئەوى سەلماند و وەدەرکەوت. تاشباش ئۆغلۇ لە داوہە سەيرى کردى. مریمۆك ھيشتاش وەك كچۆلەيەكى عازەب چالاک بوو. بە پيى پەتى، گورج بەسەر بەفرەكەدا دەرۆيى. يەخۆى گوت:

- نەنە مریمۆك، داىكى دايكان، تاقە ئەو گوندە نەگەر يەك مەزۆقى تىدابی ئەوہ تۆى.

تاشباش ئۆغلۇ لە خۆپا دللى توند بوو. جاروبارە توورە دەبوو و خەريك بوو لە داخان شيىت بى و جارى واش بوو پەكەى دادەمرکايەوہ و لە دل توندييان خەريك بوو بتەقى. لە دوتنيوہ كە ژنەكەى بريندار ببو، ديسان توورەيەكەى سامناك دايگرتبۆوہ. چيى نەمايوو لە داخى ئەو خەلكە شيىت بى: "ھەم وەشويىن سەفەر دەكەون و دەچنە ئەو مەزرايە كەر لىتى بکەوى ددانى دەشكى، ھەميش بە ترسەوہ و ترسنۆكانە چاوەپى دەبن. لە توورەييان خەويشمان لى ناکەوى. چيى واى نەماوہ يەكترى بۆن." تاشباش ھەر دەھات و توورەتر دەبوو و دەھات شيىت بى. خۆ ئەگەر ماوژەپىكى ھەبوايە، دەچوہ نىوہراستى گۆرەپانەكەى ئاوايى و ھەرچى لە مالى سەرى وەدەر نابايە، بېبەزەييانە دەيكوشت.

چوه ژورور سهري ژنه كهي و دهستي له سهر ته وټلي دانا و لتي پرسى:
- چوڼى؟...

ژنه به نيوه نوزده يه كه وه گوتى:
- برېك باشترم.

"جا باشه نه و ژنه گوناحى چ بوو كه گوندييه كافرانه ناوايان ليكرد؟ په له مه كهن، نه وه
دهيبين چوڼ تيك بهرده بن و يه كترى له توبه ده كهن."

هرچى چاوى پټى ده كوت، ده يگوت، نه و تاشباشه نه مړو ژور سهر گټا وه. جا هر به
راستى ژور سهر بېوو. هر له و شوه وړا كه كوڅا له دژله كهي سويوتلى خلكه كهي
خه له تاندبو و وه دواى خوځى دابوون، تاشباش نيتر نه بڼو تاشباشه كهي جارى جاران.
نيتر هره ده تگوت تاشباش هر خلكى نه و گوندهش نه بوو و له و ناوايه شدا نه ده ژيا. ده تگوت
نه و خلكه كهي دهور بهره كهي هر مړوڅيش نين، هر ده تگوت دار و بهرد و خوځ و خاك.

دواى تيكه له دانه كهي دوښى، ورد و درشتى خلكه كه به پانه وه له بهرده م ماله كهي كوڅاى
كو بونه وه. له نيواندا ته نيا يه كهس ديار نه بوو، نه و يش تاشباش بوو. تاشباش نو غلو بوو
كه نيوانى له هه مورو ناوه داني گورېبوو. تاشباش بوو كه ده يگوت: بيت و نه و زستانه بېروا و
به هار بى، مهاله له و گونده بڼى. هه تا تيسا جگه له حوسينه كه چل كهس له و گونده راى
نه كرووه و بو تاهه تا يه نه و بى به جى نه هيشته وه، به لام تاشباش سوور بوو له سهر
پوښته كهي. هر به هار به سهر دا بى، شويكيان خانوه كهي ده سووتينى و ناوايه كهي به جى
ديلى: "لييان گه پى با نه و گونديانه له گه كوڅا هيچ و پوچه كهيان بيمينه وه. با بيمينه وه و
بهرديان لى ببارى. با له وه خراپريان به سهر بى."

كس سهره ده له كارى نه و خلكه ده رناكا. نه و خلكه گوندييه هر ده لتي مندالتى حموت
سالانن. پك حموت سالانن... سهره تاكان، تاشباش به چاوځكى سووك له گوندييه كاني ده پوانى و
هرچى ده يانگوت گالته پيان ده كرد. كه چووبوه نيو موزا بى بهره مه كه وه و سهر ده كا لوكه كهي
بو دهرمانيش لى ده ست ناكه وى، وه مندالان ده ستى كړدبو به قريوه و هه لپه رين و كلاوه كهي
هه لاويشتبوو و له بهر چاوى گوندييه كان به سهر خوځ و خاكه گهرمه كهي موزا كه دا سهر موقلاتى
ليدلبوو. دواى قاقايه كى كيشابوو و له بن ليوانه وه مړاندېوې: "چما پيم نه گوتن، چما نه مگوت نه و
سهره و نه و به كره شينه، دايك و خوشكتان ده كنه يه ك و ده تابه نه كيلگه و موزراى بى حاصل، جا
نه و جار هه ليگر نه وه، هه ليگر نه وه بزانم، نه گمر تاقه يه ك قوزا خه شتان دوزيه وه، كزى كه نه وه."

گوندییه کان خوځیان لهو سووکایه تی و جنیو و قسه په قانه ی نهو گیل کردبوو و گوتبویان: "تاشباش حقیه تی. تا خودا حهز ده کا حقیه تی. هه رچی بیللی و هه رچی بیکا حقی خوځیه تی. نهو ی نهو دهیگوت ریک وهدی هات. گوتبوی نهو کوځایه ده تانابه مهزرایه کی پروته لآن و قاقو و دهست له گونان دریژتر لهو لاهه ده گه پښه وه. چیی نهو گوتی ریک وهدی هات. جا لیتی گه پښ چیی پتی خوځه با بیللی. نای لهو تاشباشه، کوا پیای ناوا... کارتان به سهریه وه نه بی. لیتی گه پښ چیی دللی ده خوازی بیللی."

له هه موو نهو ماوه یه دا که گوندییه کان له مهزرا بی حاسلاته کدا تاك و لۆ قوزاخه یان ده دۆزییه وه و کوځیان ده کرده وه، تاشباش گالته ی به ورد و درشتیان ده کرد. نیت تاشباشه که ی جاران نه بوو، ماریک بوو ژه هری ده رشت، ژه هری له زمانی ده باری، ژه هریک که هه ر دلته یه کی، مرؤفی رهق هه لدینا، به لām نهو گوندییه خویان گرتبوو به کوځیله ییه وه و سهریان به رده دایه وه.

که لۆکه پښه وه تهواو بوو، نهویش و گوندییه کانیش دهست به تال مانه وه، تاشباش تهواو گۆرا و بوو به بنیاده میکی دیکه. نو قمی په ژاره یه کی بی دره مان و نیت زاری لیک نه کرده وه. که پاییز داهات و گه رانه وه ناوایی، له نا کاو پرو داویکی چاوه پوانه کراو اته ترس له هاتنی عادیل نه فنه ی به رۆکیان گرت. نهو جارهش تاشباش نۆغلو، به شیه یه کی دیکه گۆرا. زمانی پڅا. بی پسانه وه قسه ی ده کرد، له که ره ی به یانییه وه دهیگوت هه تا شوگار شق ده بوو. نهو جاره یان، نیت نه گالته به کهس ده کرد و نه جنیو و قسه ی تالی به خه لک ده گوت. به لکو به ناشکرا ژه هری هه لده رشت و هروژمی ده برد. زمانی وهک شمشیر به برشت بوو. که سی له ناواییه که دا بیبهش نه ده کرد، دهیگوت: "نهو گوندییه بیتاموسانه، ده بی له وهش خراپتریان به سهر بی، زۆر له وهش خراپتر."

رۆژی وایوو که ره ی به یانی له گۆره پانه که ی ناوایی داده نیشت و بی پسانه وه رق و قینه که ی خزی هه لده رشت. گوندییه کانیش لاره مل گوځیان لی راده گرت و ناخریه که ی ده یانگوت: "نهو تاشباشه نیت تهواو هار بووه." و به ترس و له رزه وه لیتی دوور ده که و تنه وه و چیی بۆیان لوبابیه، و چهن دی له توانایان دابایه، هه ولیان ده دا لیتی نزیک نه بنه وه.

نیستاش که ژنه که ی له شه په که ی رۆژی پابردوودا بریندار بیوو.... نیت که سی نه ده پاراست.

تاشباش له توو په ییان شیت ببوو.

به لām تاشباش حەقى بو: "لینگەرین تاشباش چیی پی خوشه با بیللی. ئەو تاشباشه شتیکی
هەر بهسەر هاتووه."

هەمووان کەوتبوونە شک و گومانەوه. ئەو تاشباشه؟....

***

تەنانەت بەلەندەکانیش بەسەر ئەو گوندەدا نافرن. ئەوه هەمووی فیتی نیهنگۆیه. نەگبەتییه کە ی نەنگۆ بەرۆکی هەموو شتیکی ئەو گوندە، دار و بەردە کە ی، ئەو بەفرە ی کە دەباری، بەلەندە و دەعباکانی و تەنانەت میروولەکانیشی گرتووه. هەمووی لە سایە ی سەری ئەنگۆیه. هە ی دەستی کوێخا سەفەرتان لەسەر بەزیاد بی. پیاری پیوان. ئەو کەسە ی باش دەزانی چ دەکا. میروولە ی بن عەرز ی، بەلەندە ی ئاسمانان و دەعبا و جی و ناوهره کە لە هیلانەکانیاندا بسون، خۆیان لەبەر نەگبەتییه کە ی ئەو گوندە پانەگرت. مەخلوقە بەستە زمانەکانی خوداش خۆیان لەبەر باری نەگبەتی ی ئەو گوندە پانەگرت و تییان تەقاند و پۆشتن. هەمووی خەتای ئەنگۆیه. هەر چاوتان بە ئەسپ سوارێک دەکەوی کونە مشکتان لی دهبیتە قەیسەری. بیت و سی کەس ببینن کە بە پێگاکە ی شاریدا بەرهو ژوور دین، ئەنگۆی هیچ و پوچ دەرگای ماله کانتان گالە دەدەن و گوندە چۆل دەکەن.

"هەمووی فیتی ئەنگۆیه، تازه دلۆپە بارانیکیش چیه بەسەر ئەو گوندەدا ناباری. لەجیی بەفر ناگر دەباری. خەتای ئەنگۆیه. لەجیی بەره کەت، نەگبەتی و لە جیی چاکە خراپە و لەجیی ژیان مەرگ دەباری. کێلگەکان دەسووتین و ئیدی لەو گوندەدا چاوتان بە نان ناکەوێتەوه. ئیدی چاوتا بە گەمی قژ زەرد ناکەوێتەوه. کێلگەکان دەسووتین و هەمووشی فیتی ئەنگۆیه. ئەنگۆ بوونە هۆی ئەوه ی ئەو هەمووه نەگبەتی و نەهامەتییه بەسەر ئەو گوندەدا بباری. ئەو گوندە نەخۆشی و سیل و تاعوون و بوومەلەرزە دەبیا. هاکا دیتان پۆژێک بە هەزاران سەلکی سەوز و بەهەزاران زمانی دووسەر و چای سوور.... و سەدان هەزار مار، لەو دەشتەوه دین و گوندە کە داگیر دەکەن. ئەوکات ناتوانن هەر لاقیش هەڵبێننەوه و هەر بجوڵێننەوه تەنانەت هەناسەکانیشتان ژەهراوی دەبیت. ئەو هەوا یە هەڵیدەمژن، ئەو ناوه ی دەبخۆنەوه، ئەو نانە ی دەبخۆن، ئەو نوینە ی تییدا دەنوون و ئەو زەویە ی بەسەریدا دەپۆن، ئاسانی ساو، لووتکە ی چیاکان، هەورەکان و ئەستێرەکان هەموویان دەبنە ژەهر.... هەموو شتیکی ژەهراوی... ئەوه هەمووی خەتای ئەنگۆیه. واتان لەو دێیە کرد کە تەنانەت مەلی ئاسانی بەسەریدا نافرن.

دوو مانگی په بهق چاوم له بالندهی ناسمان بری. به هه زاران پوله بالندهم دی، به لام هه هه موویان که ده گه یشتنه سهر گونده که ی نیمه، لایانده دا. ده زانن بۆ؟ چونکه نهو گونده ترسی تیدایه، خوی تیدایه، مهرگی تیدایه، نه خوشی تیدایه، تنانته مهل و بالندهش خۆ له بهر نهو شتانه راناگرن. زه ده والّه و می شه نگوینم دین بی هه ژمار، که ده گه یشتنه لای گونده که ی نیمه وهک بلتی دیوار یکی بهر زیان له پیش بی، به وزه وز کۆ ده بوونه وه و دوا بی بایان ده دایه وه و به ریته کی دیکه دا ده پویشتن و له گونده که ی نیمه دوور ده که وتنه وه. به جۆر تک له گونده که ی نیمه رایان ده کرد وهک بلتین به وزه وز له دۆزه خ راده کمن.

"باش بوو، هه زار جاری دیکه شی ده لیمه وه گوی خۆتانه بیشتلن. نی شه لّلا نه مړوش نه یه سبه ی، عادیل دی و ده ربی له بهر ژنه کانتان داده که نی و ده بیا. مال و حالتان شارده وه چونکه سه فنه فنه گوتبووی و هینا تانه وه ده ری چونکه سه فنه فنه گوتبووی. سه فنه گالته تان پی ده کا. بۆ خۆشتان گالته به خۆتان ده کمن. هیشا ده بی بیکیشن. عادیل گالته به هه مووتان ده کا، نه ویش له بهر چاوی خه لکی شه ست گوند و شار تک.

"عادیل ژنه کانتان لی ده ستینی و ده یانبا و له شاری ده یانفرۆشی. به هه رزان و تالان. زۆر باش بوو. باش بوو وای لی هات. با ژنه کانتان بی ده ربی بن. چرکه یهک بی هیننه بهر چاوتان. ده زانن چ ده بینن؟ ده ستیهک ژنی به قوونی رووتی، له بازاردا به شوین عادیل نه فنه ییه وه، پیتان خۆشه؟ نای چهنده خۆش ده بی، وا نییه؟ ها.... هه ی گوندییه بی ناقل و بینامووسه کانی کویتا سه فنه...؟

"جا نه نگۆش له قوژنی مالّه کانتاندا خۆتان ده خۆیننه تاریکاییه که وه و له شه رمه زاریان له رووتان هه لّنا یه سه یری چاوی ژنه کانتان بکمن. له بهر چاوی خه لکی گونده کانی دیکه ده بنه په رۆیه کی گواوی.

"نه نگۆ پیاوی نه وه نین بچن و بلتین عادیل، نه مسال بۆ نه گبه تی، تووشی مه زرایه کی بی حاصل و بهرهم بووین و وه ره پیاوه تی بکه و لیتمان خۆش به. خۆ نه گهر لیتمان خۆش نه بوو، نه نگۆ ناتوانن سه لکه گرویتیه که ی نهو بخه نه نّوان دوو تاویره بهر ده وه و بی شه نجن، له گه ل سه لکی سه ری نهو کویتا ژیره تان. نه ریته که ده شیوی؟ ده ی با بشیوی. نه گهر گونده که چۆل بوو چه ته و ریگران دین و ده ستی پیده خه ن؟ با بین و هه مووی رامالّن. چما ناتوانن دوو پاسه وان له گونده که دابینن؟ خودا نهو نه ریته تان به ریته وه. نهو نه ریته قۆره به زیاد نه بی. نهو جار سات و سه ودا له گه ل عادیلش ناکمن. نهو چیه نهو هه مووه ترس و شه رمه زاری و توّقینه؟.

"وهها ترسیکتان خسته دلّی دار و بهرد و خاک و ناو و کیو و شیو و دۆل و چوارپی و نەسپ و کرد و دەعبای کیوی و بالنده و ریتی و چەقەلّی ئەو گوندەوێ کە هەمووان لە یەکتەری تۆقیون.

"جوان و زەرف گوی بگرن، هۆی گوندییە بیتنامووسەکان، نەمسال بەهاریش لە ترسان نایە. نەگەریش بێ، گیا و گۆل شین نابنەوێ و دار و دەوێ و چیاو لێرەوارەکان چۆر ناکەن. نەگەر چرویش بکەن گۆلیان ناپشکوێن. بالندهکانیش هێلکە ناکەن. نەسپ و پەز و بزنەکانیش نازێن و بشزێن، جاشک و جوانو و بەرخێ مردوویان دەبێ. ژنەکانتان لەزگ دەوێست* و لە زگیشت نەوێست و مندالیشیان بێ، بە مردوویی دەیانبێ و بۆیان نامیشتەوێ. ناوێکانیش رادەوێست و راشنەوێست، هەر خرابتر. ئەو تاشباشە ئەوێ حەوت سالتە قسەتان بۆ دەکا، باسی چاکە و خرابەتان دەکا، بەلام نەنگۆ هەر بەلای خرابەکا دەپۆن. بەرەو نەمان دەپۆن. چا پێم نەگوتن، چاوساغەکا تان قالاوێکە و هیچی تر؟ ئەوێ دیسان دەپێتمەوێ. وازی لێ بیتن، لێی گەپێم با ئەو نەریتە نەمیێ و جەحەندەمی لێ پێی. کوپە ئەو عادیلە سەیر نەنگۆی تۆقاندووە....

لە ترسانا لە پیاوێتی دەکەون و ژنەکانتان لە زگ دەوێست. بۆ دواوە جار پێتان دەپێتمەوێ، مەترسن، لە چوکوروارا ئەو هەمووێ بنیادەمەتان بینی. هیچ بیرتان کردووەتەوێ، کە ئەو دەریا و دەشتە کاکی بە کاکییانە تا کوێ چوون؟ هیچ بیرتان کردووەتەوێ، کە خۆر چۆن هەلدی و چۆن ناوا دەبێ؟ ئەو دیوی هەتاو چیی لێی؟ رادیۆ چۆن قسان دەکا و مەل چۆن دەفڕی؟ هیچ بیرتان لێ کردووەتەوێ؟"

***

جا ئیستا کە ژنەکاکی بریندار ببوو، وەرە و زمانی تاشباش قەبوول بکە. تاشباش چیی دەیکوت گوندییەکان ناحەقیان نەدەگرت. تووێ دەبوون و دەهاتنە سەر ئەوێ بیکوژن....

بیریان لەوێ دەکردهوێ بیخەنکێن و بیکوژن، بەلام....

ئیستا تاشباشیش لە گوندەکا خۆی ترس و سامیکی دیکە نابۆوێ. گوندییەکان عادیل نەفەنیان لەبەر دەکرد و دەبوو بێر لەوێ بکەنەوێ کە بەدەست تاشباشەوێ دەیکێشن. هەمووان

---

* لە زگ وەستان: نەزۆک کەوتنەوێ. نەزۆک نەوانەن هەر مندالیان نابێ، بەلام لە زگ وەستان، حالەتیکە دواي مندالوون بەسەر ژنان دێ و دواي ئەوێ مندالیان نابیتەوێ. واتە پێشتر بوویانە. مامۆستا هەزار لە شیعری "جاش چوونە میسر" دا دەلی:

لە ژێر بارا ژۆر چەوساون ..... مەندوو بوون، لە زگ وەستان

عیران له‌وه ده‌کرده‌وه. وهک پیاوچاکیک له تاشباش ده‌ترسان، همر زاری ده‌کرده‌وه، گوندیه‌کان وا ده‌توقین ده‌تگوت همرچی بیللی وه‌راست ده‌گهری. نه‌گهر گوتبای مار ده‌باری، گوندیه‌کان چاوه‌پتی ماریارینی ده‌بوون و تنانته هندیکیان چاوشان له ناسمانی ده‌بری و چاوه‌پتی ده‌بوون. گوندیه‌کان له همر کوی تاشباشیان دیبایه، رایان ده‌کرد. تاقه ریگهی سلامه‌تبوون، پاکردن بوو. هه‌موو گوندیه‌کان به‌خویانیان ده‌گوت: "ده‌بی نه‌و تاشباشه بکوژین، نه‌و بنیاده‌مه... تنانته مندا له‌کان له یاری‌کردنه‌کانیشیاندا هاواریان ده‌کرد:

- ده‌بی تاشباش بکوژی.... ده‌بی سه‌ری به‌پدری.

به‌لام ویده‌چوو کهس نه‌وتیری تنانته لیشی نزیک بیته‌وه. بیت و یه‌کینک لیتی نزیک بیته‌وه ناگری تیبه‌رده‌بی و ده‌بیته خه‌لووز. همر کهس لیتی راسی*، تیغلیج ده‌بی و بیت و یه‌کینک لیتی بجیته پیشی لاقه‌کانی ره‌ق ده‌بن. نه‌ک همر نه‌وه‌ی ده‌ستی له‌سه‌ر به‌رز بکاته‌وه یان به‌ر له نازاردانی بکاته‌وه، به‌لگو تنانته نه‌وه‌ش که قسه‌ی له‌سه‌ر بکا، همر خرابی به‌سه‌ر دی.

برینی سه‌ری ژنه‌که‌ی تا خراپتر ده‌بوو، تاشباشیش تووره‌تر ده‌بوو و که‌فی خه‌لده‌خراند. باشت‌ترین براده‌ره‌که‌ی واته‌عه‌لی "یه‌ درێژ چهند جارێک چوه‌ ماله‌که‌ی که‌ پیی بلی:" ده‌ست هه‌لگره، به‌و زمانه ژه‌هراوییه‌ته نه‌وه‌نده زولم له‌و خه‌لکه‌ مه‌که. ده‌ست هه‌لگره. کوپه نه‌و گوندییانه ناخریه‌که‌ی به‌لایه‌کت به‌سه‌ر دینن. "به‌لام تاشباش چاری له ژیللا هاتن و زاری که‌فی کرد و چیی نه‌مابوو عه‌لی له ماله‌که‌ی ده‌رکاته ده‌ره‌وه.

تاشباش تا پتر قسه‌ی ده‌کرد، ترس و خوف و ریز و حورمه‌تی گوندیه‌کان پتر ده‌بوو. ده‌نگه تال و ژه‌هراوییه‌که‌ی به‌رده‌وام له‌ گوئیاندا ده‌زینگیه‌وه. همر ده‌تگوت له دامه‌زرانی نه‌و گونده‌وه تاشباش همر ناوا قسه‌ی کردوو و نه‌گهر تاشباش نه‌بویه نه‌و گونده همر نه‌ده‌بوو. له‌ لایه‌که‌وه ترسی عادیل نه‌فهنی و له‌ لایه‌کی دیکه‌وه تاشباش، گونده‌که له‌ نیتوان دوو به‌رداشدا ده‌هاردرا.

* راسان: راست و چه‌پ بوون به‌مه‌به‌ستی لیدان له‌ یه‌کینک. کوود ده‌لی: راسان نیوه‌ی لیدانه. یان نیوه‌ی

سه‌رکه‌وتنه.

حوسنی له جیوبانه کې دهرپه پي و به دهسته کوته له تاریکایه کېدا بهره و ده رگاکه چوو. دهستی وپشتی مانگا که کهوت. مانگا که کاویتی ده کرد. له و دمیددا که ده رگاکه ده کرده و، شاخی مانگا که ی گرت. مانگه شه و بوو. بهر هه موو ولاتی داپوشیبوو. تهنانهت ناسمانیش وه که بهر هه که سپی ده چوه.

به ره و ماله چوله که راپیکرد. له نیو ماله کېدا ناگردانه که دایسا و له تهنیشت ناگردانه که وه، په جهب چاوه پتی بوو. حوسنی له نیشتدا شیت ببوو. وه کو درنده یه که نامبازی په جهب بوو. نه مشه و په جهبیش له و شیتتر بوو. سی سعاتی ته و او جگه له عیشق بازی و جهستی پروتی حوسنی بیری له هیچ شتیکی دیکه نه کردېوه. خوشیان نه یانزانیبوو چ بوو و چ نه بوو. دوو جهستی پروت له چرکه یه کېدا بوونه یه که. ماسولکه کان له خوشیانا و له بهر یه که کیشرا بوونه ده تگوت ده یانه و ی له بهر یه که بچن و لیک بنه وه. شوقی بلتسه ی ناگره که که وتبووه سر نه و دوو جهسته یه که شه لالی ناره قه بوون و وه مار تیک نالا بوون. ماسولکه کان هه ستابوون و نازای نه دامیان وه که مس سووره وه ببوو.

حوسنی وه که نیوه زیندوان دینوزاند. په جهب هه ناسه پرکیتی بوو. په جهب بیری له خاکیتی گرم و نهرم ده کرده وه. بیستانیکي شووتی دینیتته پیتش چاوانی خو، له بن که پری مهزراکه، شووتیه قاش کراوه کان و توکلی شووتی و زه رده واله خالسور به و باله مه یلو شین و سهوز و نارجیانه یانه وه، له نیوقه دی بهره و خوار هتا درویشی زه رده واله که ناسک و زرده و ورده مووی هیه.

له ناکاو نهرمایي و گرمای ژنه که له بن جهسته یدا ....

په جهب بیری له زور شت ده کرده وه و ژنه که به زاری نیوه داپچراو و چاوی نیوه کراوه وه ده نالیتی.

رەجەب بىر دەكاتەۋە، كە ئەۋ دەمەي گوندى مال و سامانەكەيان دەشارنەۋە، ئەۋ ھىچى نىيە بىشارىتەۋە و كە دەرىشى دىننەۋە، دىسان ئەۋ ھىچ شىتكى نىيە لە بن عمرزى دەرىيىتتەۋە. ئەۋ خەيالانە شىتتى دەكەن.
بلىسەكان بەسەرياندا تىدەپەرن.

تىك ئالانى گەرم و گوناجارانەي دوو مرۆڭ. ژنەكە نەيتوانى پىش بە ھاۋارەكەي خىزى بگرى.
رەجەب دەستى حوسنىي گرت و ھەلىستاند. مەمكە خىرەكانى حوسنى بە گەندەموۋەكانىيەۋە، دەتگوت دەستيان لى نەدراۋە. رەجەب كە ئەۋ مەمكە تورقانەي دى، ھەر دەتگوت ھىچى نەكردوۋە، ناگرى تىبەربۆۋە.

***

حوسنى دەستى رەجەبى گرتبوو و دەيگوت:
- ئەمەن چىدى ناتوام راۋەستم، دۋاي ئەۋە ھەموو ژنەكانى گوندى نەزۆك دەبن و لە زگ دەۋەستن. بەھارنى گولەكان ناپشكويىن و گيا شىن نابن. خەلك قىيان تىدەكەۋى، بولەرەزە گوندەكە تەخت دەكا.... ھەر ئىستا، ئىستا لە گوندەكە را دەكەين. كەس نامانكوژى، ھىچ كەس ناماندۆزىتەۋە. ھەر ئىستا، خىراكە، خىراكە... سەيركە بوخچەكەشم لەگەل خۇما ھىتاۋە... لە دەرەۋەش ئاسمان ساو و سامالە. ھەر دەلىتى بەھارە. لەبەر ئىمە...
"ئەگەر تۆش نەيەي مەن بەتەنى دەپۆم... ژنەكان نەزۆك دەكەۋنەۋە... نەزۆك... نەزۆك... مندالىشيان بىيە مردوۋىي دەيانى. ئەمەن ئىدى ناتوام لەۋ دىيەدا بىم. ئەتۆش كە تەنانەت پوشتىكىشت نەبوو بىشارىتەۋە... ئىستا... ھەر ئىستا... پەلەي بىكە، با ھەر ئىستا بىرۆين.
رەجەب دەيويست شىتەك بلى، بەلام حوسنى وا ھەژابوو، گويى لە ھىچ نەدەبوو و قسەي پى دەبرى و توند دەستەكانى گرتبوو و دەلەرزى و پەيتاپەيتا دەيگوت:
- ئىستا... ھەر ئىستا... بارانى مار بەسەر ئەۋ گوندەدا دەبارى، سەت ھەزار مارى چاۋسور دەبارى... مەزراكان وشك دەبن، دەسووتىن... مانگاكان گوانيان ھەلدەچۆرى...
ژنەكان نەزۆك... نەزۆك دەكەۋنەۋە... پەلە بىكە... خىراتر... دەي زوو....
رەجەب: كچى لەۋ تۆف و بەفر و بۆرانەي زستاندا... خۇ دوو ھەنگاۋ ھەلناھىيىنەۋە كەسیرە دەبن و دەمرىن، راۋەستە با بەھار بى.
- بەھار ناھە... پەلە بىكە... پەلە بىكە... ژنەكان نەزۆك دەكەۋنەۋە...

- مام خەللیت لەبیرە؟...

- مام خەللیل لەسەرمان رەق هەلنەهاتوو... کەسێک رەق هەلێ، تەرمەکی دەدۆزێتەوە.
ئەو کوا تەرمەکی ئەو؟... ئەو بەو پیرییهی خۆی نەترسا و سەری لەو بەفر و بۆرانە نا و
پۆیی... ژنەکان نەزۆک دەکەونەو... پەلە ی بکە...

- نەگەر بەهار داهاات...

- نایە...

- کە بەفرەکان توانەو...

- ناتوینەو... پەلە ی بکە... پەلە...

- تەرمەکی مام خەللیل لە بن رنووی بەفران...

- نایەتە دەری...

پریاسکەکی بە دەستی راستییەو بوو و بە دەستەکی دیکە توند دەستی پەجەبی
گرتبوو و تنۆکی درشتی ئارەقە ی بە نێرچاوانییەو دیار بوون.

رەجەب یە کسەر خۆی دابوو دەست خەیاڵی راکردنەو. ئەو کەفوکۆلە بەتینە ی بۆ راکردن گیانی
حوسنیی داگرتبوو، نێستا ئەویشی گرتبۆ. ئەویش حمزی لێ بوو پروات، لە ناخی شەو کەدا لە بەفر
دەترسا، بەلام نێر ترسیش بەلایەو مانایەکی نەمابوو. حوسنی کوێی حمزی لێ بوایە دەیتوانی بەرەو
ئەوێی پەلکێش بکا. لەو حال و ەوا یەدا نەگەر حوسنی چووبایەتە نێو پراستی جەحەندەمیشەو یان
چووبایەتە چەقی دەریاو، رەجەبیش بەبێ سڵەمینەو بەشوێنیدا دەپۆیی. ەمەر دەتگوت سێحری لێکراو.
لەگەڵ ەمەووی ئەوانەشدا دیسان ورده خۆیاراستنێکی تێدا ما بۆ. "راوەستە با بەهار
دابێ، بەفرەکان بتوینەو، ەوا برێک خۆشی بکاتەو... تەنانت رۆژتیکیش چییە لەو گوندە
تووک لێکراو دا نامینەو..."

حوسنی:

- مام خەللیل نەگەر زانیای رەقەلیدی و دەمری، چما دەپۆیی؟... پیرەمێردێک، ئەویش لەو

تۆف و بەفرەدا...

و ەواواری کرد:

- پەلە ی بکە... نەزۆک... نەزۆک... نەزۆک دەکەونەو.

دەستی پەجەبی گرت و بەرەو دەرەو و بەرەو شەو کە راپیکششا. شەو کە سپی دەچۆو و
دەدرەوشایەو. لە هیچ کام لەشەو کانی دیکە نەدەچوو. سەرما وەك خەنجەرێکی تیز بە
دەموچاویاندا هات.

نیستا به ریگهوه بوون. تهنانهت نهشیانزانی کهی له گونده که چونه ته دهرهوه، کهی وهپړی کموتن و کهی نهونده ریگهیان بری. حوسنی له خوشیان بالی گرتبوو و توند دهستی چهپهی رهجهبی گرتبوو و ماچی دهکرد:

- خهریکین دهړین و لهو جههندهمه نهجامان دهبی. گوئی بدهیه با شتیکت پی بلیم. عادیله نهفهنی بهیانی دپته ناوایی. ههموو ژنهکانی گوندی نهزۆک دهکهونهوه... ههر ههموویان... ههموویان...

رهجهب هیچی نهدهگوت. خیالژ بردبووی و وهک سحرلیتکراوان پهلکیش دهکرا. - بهیانی زوو، کهپهی بهیانی، بهر له تاوکهوتنان، دپته ناوایی و ههر ههموویان پروت دهکاتهوه و تاقه پاروه نانیتک چیه له ناوایدا ناهیلپتهوه. نهگهر بمابینهوه، چیمان خواردبا؟ ههر ههموو گونده که له برسانا دهمرن. ژنهکانیش تا مردنی ههر نهزۆک دهب. حوسنی دهستی رهجهبی کیشا و به سینگییهوه نا: - دهمرن و له زگ دهووستن...

حوسنی چیی قسهی دهکرد، خیراتریش دهړیشت، وا دهړزیی رهجهبی بهجی دهیشت. دهست و لاقهکانی له سهرمان کهسیره ببوون، خشه خشی بهفره کهی له بن پییهکانییهوه گوئی لی دهبوو. نهو دههمی گهیشتنه عهلی باستی، بیّت و تاو هه لئه هاتبايه، له سهرمان پهق هه لئه هاتن. له گه ل تاوه لاته که حوسنی رووی له خۆره که کرد و دهستی بهرهو ناسمانی هه لپری و دوعای کرد و دوعاکهشی ناوا تهواو کرد: - سوپاس بۆ رزگاریده...

له ناسۆوه، تیشک و تیریۆتکی زیرین، له بهفره که و گرده دوورهکانی دهدا. که خۆر پرپک بهرز بۆوه، له خاک و بهفر و کویتستانهکان و شیو و دۆلهکان و دارهکانهوه، لافاوتکی تیشک بهرهو ناسمان هه لچوو.

دوو سیبهری درپژ بهسهر بهفره کهدا دهخوشین. خۆره تاو له پشتهوهیان بوو. سیبهره رهشه کهی نهوان بهفره کهی دهلستهوه و له پیتشیانهوه دهړیشت.

حوسنی باسکی رهجهبی وا بهتوندی گرتبوو دهتگوت رهجهب لهدهستی هه لدی و نییدی وهدهستی ناکهوتیهوه. نیستا نهگهر رهجهب نهبوايه و حوسنی خۆی پتیه نهنوساندبايه، له ماندوویی و شه کهتییان نهیده توانی ههنگاوتیکیش بنی.

له دور و نزیکهوه، هیچ گوندیک بهرچاو نه ده کهوت. ئیستا گهیبوونه بناری چپای ته کهچ. برسییان بو. نهو که فوکولهی وا حوسنی پراکتشاپو و هینابووی، ئیستا دامرکا بۆوه و پهجه بیش لهو سیجره هاتبووه ده ری و وه خۆی هاتبۆوه. نهو جار دهیتوانی بیر بکاتهوه. گوتی:

- مه ترسه، چند گوندیک له و دیو نهو چپایه ن. بهر دهباری. بارانی به دوودا دی، هه وره کان لووتکهی چپای ته که چپان گرتووه، به لām مه ترسه بهر له وهی هه لکاته گێژه لوکه و بارن، ده گهینه گوندیک. نه من ئیرانه باش شاره زام.

حوسنی به له بزیک گریاناییه وه گوتی:

به لām خه ریکه هه لده کاته بارن. هه موو ولات وا به رهو تاریکی ده چی و نه ئۆکانیشم تینیان تیدا نه ماوه.

به سه ری ناماژی بۆ لووتکهی ته که چ کرد و گوتی:

- سه یر که ...

ره جه ب دلّی دایه وه:

- نهو گوندانه زۆر لیسه وه دور نین. نه گه ر تووشی بارنیش بین، هه ر ده توانین خۆمان بگه یه نینه ناواییه ک.

حوسنی:

- نهی نه گه ر بارن نه هیلی پرۆین؟

- نه من رییه ک هه ر ده دۆزمه وه.

حوسنی هه ولی دا دلّی خۆی بداته وه. له بن لیوانه وه ده یگوت: "نه وان ده مرن... نه زۆک ده که ونه وه... نه زۆک... نه زۆک..." و په یتا په یتا دوو پاته ی ده کرده وه.

ره جه ب پرسی:

- نه وه قسه له گه لّ خۆت ده که ی؟... ده لّیی چی؟...

حوسنی گوتی:

- په له ی بکه... په له ی بکه... تا تووشی بارن نه بوینه... ده رازبوون له بارن زۆر ئاسان نییه...

ورده ورده هه واکه ی تالتر ده بوو. هینده ی نه مابوو خۆره تا وه کهش ون بی.

بۆ ساتیک هه موو ولات به تاریکیدا رۆچوو و دوایی بریک پوونی کرده وه.

له نیوه راستی ده شته که وه و له بناری چپای ته که چ، ته نیا و بی په نا... نه بالنده یه ک و نه

جی و جانه وه ریک و نه چوار پییه ک و نه گورگیک... دوو مرۆقی ته نیا له چنگی سرووشتی بییه زه

و بی سنوردا...

لەناکار دیسان ھەوا تاریک بۆۋە. پەجەب بە توورپەییەو گوتی:
 - ھەر گوتت نەزۆك دەكەونەو... نەزۆك دەكەونەو... كى نەزۆك دەكەوتتەو؟ كى لە برسانا
 دەمرى؟ نەتۆ شىتتى. ئەقلى نەماو. خودا ئەو زمانەت بىرى. خودا ئەو تاشباشەش بەرتتەو...
 حوسنى سەرى ھەلئنا و بە دەنگىكى نىوہ زىندروانەو گوتى:
 نەزۆك دەكەونەو پەجەب گيان، باش لە زگ دەوہست، ھىشتا زۆرمان ماوہ؟...

ھىشتا تاو ھەلنەھاتبوو ھەوالەكە بە ئاوەدانى وەرہوو.
 - ئوكسوز پەجەب حوسنى ھەلگرتوہ.
 دايكى حوسنى خۆى خستبوو سەر بەفرەكە و دەتلايەو و دەيقيژاند.
 رەجەب كەسى نەبوو شىنى بۆ بگىرى.
 ھەللا و ھەنگامەيەك كەوتبوو ئاوايەو، ھەر دەتگوت تازيەيە و بىرپىكىش لە خۆشى
 دەچوو. شاديەكى شاراو و بزۆزانە.
 مرىمۆك پرومەتى دابوو سەر دارەدەستەكەى و چاوى لە دوور بىرپوو.
 تاشباش كە ھەميشە لە مائەوہ دانىشتبوو، دوو شەقاويك لە مائەكەى ھاتە دەرەوہ.
 شاديەكى بەدفرانە كە لە بن دەمامكى تازيەدا شارابۆو، ئەوى توورە كرد. گوتى:
 - خۆزگە زەوى زار داچىرپى و ئەو گوندە ھەللووشى. نەنگۆ بوونە ھۆى ئەوہى ئەو دوو
 لىقەوماوہ بەو بەفر و بارنە پا بكن... لە ھەر سەعاتىكدا وەدەر كەوتبن، ناگەنە ھىچ گوندىك.
 نەگەر دوى شەوى رايانكردبى، مەھالە بگەنە شوينىك و وەبن بەفرى دەكەون و دەمرن.
 ئەو قسەيە لە چاوترووكانىكا بە گونى وەرہوو.
 - وەبن بەفرى دەكەون و دەمرن.
 - يەكتريان خۆش دەويست.
 - بۆ يەكترى شىت بىوون.
 - كەس نەيدەزايىن.
 لە سەر چىاي تەكەچەو ھەورە پەشەكان بە خىرايى بەرەو دەشتەكە دەخزين و بەرەو ئاسۆى
 خۆرھەلات دەريشتن. بايەكى پەش و توند ھەلىكردبوو. ئەو بايە شىتتەين باى بارن و كرىوہ بوو.
 - دەبى جووتى نەسپ بدۆزينەو.

- جوتېك نەسپى باش لە كۆي يېنىن؟... چا لەو گوندهدا دەست دەكهوئ؟...
 - دەبى بگەينه ناشقه شىتەكان.
 - خەرىكە كرپۆه دەكا.
 - نەگەر دەستيش پى نەكا و بىت نەمشو لە دەرەوه بىننەوه پەق هەلدەين...
 - وەك مام خەليان بەسەر دى...
 دواى چەندىن مانگان ئەوه يەكەم جار بوو گوئيان لە دەنگى مريمۆك دەبوو:
 - لەوهش خراپتر...
 بى ئەوهى خۆى بزائى لە زارى دەرپەريبوو. كە دىتى قسەى كردووه، لىتوكان وا كرۆشت.
 خوئنيان تى زا.
 لە نىۆهراستى گورپەپانەكەى ئاوهدانى، دوو گەنج بەسەر نەسپەوه راوهستابوون و ديار نەبوو
 كين و لە كوئۆه هاتوون. گوئيان:
 - نىمە ئىستا دەچىن و عاشقەكان دەدۆزىنەوه و دەپانەينەنەوه.
 لە نىۆهراستى گوندهكهوه بەرەر خوارو نەسپيان لىنگ دا.
 خەلكەكە چاربان تىۆه پريبوون. وەك هىوايەك لە گوندهكهوه خزىن و وەدەر كەوتن.
 تەواوى ئاوايى لە بەيانىيەوه تا شوئى بىريان لە عاشقەكان كردهوه و باسيان كردن. باركى
 حوسنى دەيگوت:
 - سوئند دەخۆم بىت و نەجاتيان بى و بىنەوه، تەنانت پيشيان ئاليم پشتى چاوتان برۆيه.
 ئەو گۆلكە سپىيەشيان لەبەرپىتى سەر دەبرم. قسەيان لەگەل دەكەم و لەگەليان پووخواش دەبم.
 خودايە بۆخۆت رزگاريان بكەى.
 بەفرەكە لە بەيانىيەوه داىكردبوو و دەمەدەمى نىوهرۆيه خۆشى كردبۆوه. ئىستا ببووه بارن
 و بۆزان. بۆزانىكى سارد و رەش و پڕ لە نەگبەتى. بۆزانىك كە چاواوى نەدەدى.
 تاشباش ئۆغلۆ چىي سەيرى بۆزانەكەى دەكرد، توورەتر دەبوو.
 دەيگوت:
 - لە جىي مانەوه و ژيان لەو ئاوايەدا وا باشترە پياراى خۆى بەو تۆف و بارن و بۆزانەدا و
 لەویدا بمرى. لەسەر ئەو گونده...
 دەستى دەرەوه بە بەريژىيە ترسناك و مەرگهينەرەكانى و دووپاتەى دەرەوه و هەموو
 توورەيەكەى بەسەر خەلكەكەدا دەپشايەوه.

باو و بۆرائىك بوو زەوى و ئاسمانى بەسەر يەكدا دابوو، چۆلەكەكوژ لە دەرى نەماپۆوه و ھەمووان خەزىبونەو نىو مائەكانيانەو لە كەلپنى دەرگا و دەلاقەى ژوورەكانيانەو سەيرى دەروەيان دەکرد. كەچى جارى جاران قىيامەتیش بوايە، گوندىيەكان عادەتيان نەبوو ئاوا سەيرى دەرى بکەن. ئەر پۆزە لە شەوئىكى نەنگوستەچار دەچوو كە چاو چاوى نەدەدى. تەننەت مائەكەى پروپەرووش ديار نەبوو. نەدى بۆچى ئاوا چاويان برىبوو دەروە. خۆ جگە لە بەفر و بارن ھىچ شتئىكى دىكە نەدەبىنرا....

پىش ھەمووان گوملەكسىز ئۆغلۆ دىتى. پىيى وابوو لە كەلپنى دەرگاگەو خراپى دىتووه. چاوەكانى ھەلگۆفەن و جارىكى دىكەش روانى. بەقاي نەکرد. قەلافەتئىكى درىژ و بارىكەلە بەفر و بۆرانەكە رايدابوو و ەك با، بەروە خوار دەكشا. گوملەكسىز ئۆغلۆ گوتى:

- ئەر سەگبابەش شىت بوو....

ھىشتا قسەكەى تەواو نەکردبوو، تارمايەكە گەرايەو و نەجارەيان دەستى کرد بە ھەلکشان بەروە لای سەروو.

گوملەكسىز ئۆغلۆ گوتى:

- سەگبابە نىستا رەق ھەلدى، بەلام پەريەكان ئاگايان لىيەتى. لەوانەشە ھەر نىستا باليان بەسەر كىشابى.

لەودەمەدا، تارمايەكە جارىكى دىكەش گەرايەو و بەروە خواروولى مىلى پتوونا و نىتر لە چاوان نەديوو.

گوملەكسىز ئۆغلۆ دىسانىش ماوئەك لە كەلپنى دەرگاگەو ھەر وا چاوى برىيە دەروە و سەيرى دەروەى کرد. ھەوا وردە وردە تارىكتەر دەبوو و سات بە ساتيش با و بۆرانەكە توندترى دەکرد.

ھاتە تەنىشت ئاگرەكە و لاقەكانى درىژ کردن و دانىشت. لە دللى خۆيدا گوتى:

"دهبى بچم ئەو عادىلە بكوژم. چارەيەكى دىكە نىيە، بەلام عادىل زۆر پىرە. لە بنەمالەي گوملكسىز ناوہەشەتەو دەست لە سەر پىر و پەككەوتان بەرز بکەنەوہ. بنەمالەي گوملكسىز ئەو ھەموو سەرەيان بپىوہ، لە سەلکەسەر منارەيان ساز کردوہ، بەلام نەبووہ پىر و پەككەوتەيەك، يان مندائىك يان ھەژارتىكيان نازار دابى.

عادىل زولمىكى گەورە دەکا، ئەو گوندەي ناوہتە نىوان دوو بەرداشموہ و ھەر رىكى دەگوښى. خوښى ھەلەلە و ئەوہى دەيكوژى ھىچ تاوانىكى نەکردوہ. بەيانىي رۆژى مەحشەريش بكوژەكەي عادىل بى سوال و جواب ھەلەدەفري و دەچىتە بەھەشتى، بەلام چ بکەم، رەچەلەك و تۆرەمەي گوملكسىز دەست بۆ يەكىك نابات كە تەمەنى لە پەنجا تىپەريبى. رەچەلەكەي گوملكسىز رەچەلەكەي خوښە. لەوہتا ھەن، لەو چيا و چۆلەدا ھەر خوښيان رشتوہ. ھەتا ئىستا كەي نەيوڤراوہ تاقە يەك كەسى ئەو گوندە بكوژى. ھوكمەتەكان پادشايان ھەيە، چياكانىش پادشايان ھەيە. بنەمالەي گوملكسىز پادشاى ئەو كىوانە بوون، بەلام عادىل بۆ كوشتنى نابى. خۆ نەگەر دوو سال لەمەوبەر بوايە يان دەسال پىشتەر بوايە، بنەمالەي گوملكسىز بەرپى جەھەندەمىيان دەکرد.

بانگى كۆرە دەسالانەكەي كرد و گوتى:

- رۆلە...

ئەوجار بىدەنگ بوو و خەيال ھەليگرت و دەستىكى بە ردىنەكەي داھىتا:

- لەو دنيايەدا بنەمالەي گوملكسىز چ بنەمالەيەكن؟....

كۆرەكە لەسەر يەك، وەك گرامافۆنىكى قورمىشت كردبى، دەستى پى كرد:

- مەملەكەتە گەورەكان پادشايان ھەيە. جندۆكە و بەرى پادشايان ھەيە. ھەموو كىوانىش پادشايان ھەيە. بنەمالەي گوملكسىز پادشاى پادشاكانى ھەموو چياكان. ئەمن دوايىن گەورەدارى رەچەلەكەي گوملكسىز. ھەموو چياكان گوڤرايەلى فەرمانى منن. دۆستى ھەژاران و دوژمنى ئاغاكانم. بنەمالەي گوملكسىز ھەمىشە لە دەولەمەندانى ئەستاندوہ و داوڤتە ھەژاران. رەچەلەكەي گوملكسىز دەچىتەوہ سەر "دەمىرچى ئۆغلۇ" پالەوانە نازاكەي "كوڤر ئۆغلۇ". ھەر ئەو دەمىرچىيەي وا چوار نالى ئەستى لە نىوان دوو پەنجەكەي خۇيدا شكاند. زىندوو مانەوہى ئەو عادىل ئەفەنىيە پىچەوانەي عەدالەت و دژى قانونە، بەلام رەچەلەكەي و بنەمالەي گوملكسىز ناتوانن خوښە سوورەكەي ئەو بەسەر ئەو خاكە رەشەدا بپيژن. چونكە گوملكسىزەكان دەست لە بنىادەمى پىر و پەككەوتە بەرز ناكەنەوہ. يەكىك كە قانونى بنەمالەكەي گوملكسىز پىشپىل بكا، كوڤر دەبى و نەگبەتى بەرۆكى دەگرى.

گوملكسىز ئۆغلۇ دەستى كۆرەكەي گرت و توند بەرەو لای خۆي راكىشا و گوتى:

- باره قەللا كۆپم. ئەتۆ دەبى بزانى كە ناۋى دەريا ھىچ كات وشك ناكە و ئەوى لە مشكيش بى ھەمبەنە و تورە كەى ھەر دەدرى. عەمرت درىژ بى كۆپم، پىر و خەرى بى. ئەگەر ئىمە توانىيەمان خوتنى ئەو عادىلە برىژىن، شان و شكۆى گۆملىكسىزەكان دەچوۋە كەشكەلانى ناسمانى.

كۆپىژگە قەسە كەى لە زارى بابى ۋەرگرتەۋە؛

- بەلام چ بەكەين بىنە مالى گۆملىكسىز دەست لەسەر پىر و پەككەۋتان بەرز ناكەنەۋە.

باۋكى بۆى سەلمانەد و گوتى؛

- ھىچ كات كۆپى خۆم، ھىچ كات بەرزى ناكەنەۋە.

كۆپە سىنگى ھىننايە پىشەۋە و بە غرورەۋە گوتى؛

- خۆ ئەگەر تەمەنى عادىل كەمتر بوايە، بىنە مالى گۆملىكسىز لە ناسمانى لەتەپەتەيان دەكرد.

گۆملىكسىز سەرى بۆ لەقاندە و گوتى؛

- ناخ، دەرۋەتەتەكى گەرەمان لە كىس خۆمان دا. ئەۋە كام گۆملىكسىز بوۋ ئەو نەرىتە

قۆرەى دانائە...

مىندالەكە گوتى؛

- بىتەنگ بە بابە گىيان، بىنە مالى گۆملىكسىز دەزانى چ دەكا. خۆت گوناحبار مەكە.

گۆملىكسىزەكان ھەموو كارىكەيان باشە. ھەرچى كىرەۋىيەنە راستە.

باۋكە گوتى؛ چىي كىرەۋىيەنە راستە. و دىسانەۋە چاۋى بە كەلىنى دەرگاگەۋە نا.

مىندالەكە دەيزانى ئىتەر دەبى بىتەنگ بى، بۆيە چوۋە لاي مانگاگە. مانگاگە خەۋتەۋ.

چاخەكانى درىژ بوۋن. كۆپە دەستى بەسەر شاخەكانىدا دەھىنا. گۆملىكسىز ئۆغلەۋە زىاتەر

تاقەتە نەھىناۋە و چوۋبوۋ مانگاگەى لە ئەشكەۋەتە پەرىيانەۋە ھىناۋەۋە مالى. دواى

شاردەنەۋەيان، ئەو مانگاگە يەكەم ئاۋەلەك بۈۋ دەگەرپايەۋە ئاۋەدانى.

گۆملىكسىز لە قەلشتى دەرگاگەۋە سەيرى دەرىتى كىرە و دىتى تارمايەكە ۋا بەرەۋە

مالەكەى ئەو دى. بەخۆى گوت؛

"دبارە پەرىيەكان پىتيان گوتەۋە، ئەخە شىت، بېچە مالى گۆملىكسىز و مىۋانى بە. ئەو

گەرە مالى و مايەى شانازىيە نادەمىزادە.

بەر لەۋەى ئەخە شىت بگاگە بەر دەرگاگە، گۆملىكسىز دەرگاگەى كىرەۋە و ھەراى كىرە؛

- فەرەۋە برالە، بەخىر بىيى بۆ مالى ھەسەنەكەى گۆملىكسىز. ئەۋە ھۆزى پەرىيان ناردەۋىيەنى

بۆ لاي مەن. ئەگىنا ئەتۆ مىۋانى كەس نابى. ھەر بۆين ئەۋانەى تۆيان ناردەۋەتە لاي مەن. بى

ۋەى بىن. سەر سەر و سەرچاۋان بەخىر ھاتى. خىر و بەرەكەتتە ھىنا.

شیتته گوتی نه دایه نهو قسانه. وه ژورور کهوت. سی ههنگاو چووه پیتشی و راهه ستا. به فر هه موو گیانی داپوشیبوو.

گوملکسیز لیتی چووه پیتشی و گوتی:

- فهرموو براله. وه ره دانیشه.

شیتته له وه پتر نه چووه پیتشی. چاویتیکی وای لیکرد، گوملکسیز له جیتی خۆی وشک بوو.

شیتته دهستی پیکرد:

- دلداره کان وه بن به فری کهوتن و ره قه لاتن.

دوایی رووی له گوملکسیز کرد و نه راندی:

- نه تۆش لهو گونده دای. سه گی نهو گوندهی.

چه ند جارێک به نه نه ره پوه نه وهی دوویاته کرده وه. دوایی له سه رخۆ و به له بزیتیکی

گه پچارانه وه که کاری له ناخی بنیادهم ده کرد له سه ری پژیی:

- بنه ماله و ره چه له کی گوملکسیز له ره چه له کی سه گن. هیچ و پووچترین و فیلبارترین بنه ماله ن.

سه گ و ناژهل و ژن و مندالی، گهنج و پیری ههر هه مووی درۆزنن. ده زانی بۆچی پیتیان گوتوون

گوملکسیز؟ گوايه باپیره یان کراسه کهی خۆی ده دایه فه قیر و هه ژاران و بۆخۆی به رده وام به پرووت و

قووتی ده گهرا و سالدهری دوازه ی مانگان کراسی له به ردا نه بوو. نهوانه هه مووی درۆن. راستیه که میت

دهوی، نه وه نه دهستکورت و هه ژار بوو، له ژیانیدا کراسی کی پی نه کردرا. ههر بۆسه ی پیتیان ده گوت

گوملکسیز. ده لئین سوپایی بووه. ناخر نهو بنه ماله یه کهنگی نه سپیکیان له ده رکی بووه هه تا بینه

سوپایی؟ درۆزنانه، بنه ماله ی گوملکسیز، بنه ماله ی گوملکسیز سه گی ترسنۆکن. مناره

سه لکه سه ره که یان به قوربانی چاوایان بی. گوملکسیزه ترسنۆکه کان له ژیانیدا میروولمیه کیشیان

نه کوشتوو. دیاره کارێکی باشیشیان کردوو. خودا جووقه وار لهو که سانه نه هیلته مه که له

سه لکه سه ره مناره ساز ده کهن. نهو بنیاده مه درۆزنه ش که شانازی بهو کاره وه ده کا، یاخوا مووی

له سه ری زمانی بی و چاری کویر بن و دهسته کانی گۆچ بن. نهو منداله مه خه لته یته. لیتی گه ری با

بیته به شهر، نهک وهک تۆ بچی. تیر کارم به سه ر تۆ و باب و باپیره چه په له سوپاییه کهی تۆ و نهو

بنه ماله داماه ی گوملکسیزه کانه مه نییه. پادشای درۆزنه کان.

پشتی تی کرد و گوتی:

- دلداره کان رایانکرد و وه بن رنووی به فری کهوتن. و ده ره پری و له چرکه یه کدا له چاوایان

نه دیو بوو. کرپوه و بارن کردبوویه قیامهت.

گوملکسیز پرووی له کورپه کهي کرد و گوتي:

- شپته. نهو شپتانه زور درويان ده کهن. بنه ماله و په چله کي گوملکسیزه کان، زيندويان
هو کيوانه وه نه هپشتووه ته وه، هر هه موويان قه لثوب کردون. هر بويه شه هه مووان له
گوملکسیزه کان توقيون. درويه، درويه، شپته کان بهرده وام درويان ده کهن.

شپته له ويوه به غارداني بهرو ماله کهي کوستو نؤغلو چو. وه ژور کمو و گوتي:
- عاشقه کان وهن به فری کمو و په قه لاتن، به لام کوستو نؤغلو کابريه کي چلني داهيزاره و
هر له خورايي له سر نهم دنيايه. ميشکي کهي خواردوه. چل سالن کراسه کهي له بهر ده کات و
ينلاوه کهي له پي ده کات و کونيان ناکا. چوارپي مالي خه لکي کموت هشت سالن دزي کهي
ه کي ماله کوستو نؤغل چل سالن ده زي. له جي خوي نابزي. سه گابه تهنات دهميشي
ناجو ليني. بنه ماله کوستو هه مووي ناوا داهيزاون، داهيزاو، داهيزاو، داهيزاو... له (خه ليل
ته مبهل) ش داهيزاوتر. دلداره کان رايانکرد و وهن کهي به فران کموتن....

نهو ماله دوي نهو وهک با خوي پيدا کرد، مالي (خه ليله ته مبهل) بو. "ته مبهل"
هشتا له بهر ده رگا که دانيشتبو و خه ريك بو خولي سر قولکه کهي لا ده دا. خا که کهي به
دو په نجه هه لده گرت و له و لاوه روي ده کرد، ده تگوت به مه قاشه که هه لده گري.
شپته گوتي:

- دلداره کان رايانکرد و له به فريدا ره قه لاتن.

نهو جار به سر ته مبهل وه راوه ستا و سهيري جو له نه سپايه کاني نهوي کرد و گوتي:
- يا نه لا...

دوايي تووره بو و تفيکي گه وري له نيوچاواني کرد.

خه ليله ته مبهل به سر سورپاويه وه سهيري کرد. چاي تيوه بريو و له سر جي خوي وشک بيو.
نه حه شپته، رقي لهو نيگا بي و اتايانه هه ستا و ده په رپيه ده ري و دوپاته ي ده کرده وه:
- دلداره کان رايانکرد و له بن به فريدا ره قه لاتن.

نهو ته مبهلانه، نهو "کوستو" انه هر وا بوون. نهو جوته ناموزا بوون. نهو گاسنه ي زهويان پي
ده کيلا ميراتي باپريه يان بو. کهي گاسني خه لکي ديکه سي سالي نه دهر د و کون ده بو. کوستو نؤغلو
نه ونده له سره خو به رپيه دا ده رپي له ژيانيدا لاقی له بهر ديك يان په کي داريك هه لته دهن گوت. مه حال
بو پي له سر ميرووهک، گيان له بهر ديك يان تهنات گه لايه کيش دابني. خه ليله ته مبهل ش هر وا بو.

به لهوي رور بيته وه، له مالي وه ده ده کمو و لاي نيوه رپيه ده گيشته مه زراکهي. گاسن و
نير و نامووري ده به ست، هه تا دو رپي ده کيلا نيواره داده ات. خه ليله ته مبهل ش هر وا بو.

باب و باپره کانی کوستۆ تۆغلۆ و خەلیلە پیریش ھەر وا بون. خەلک پێیان وا بو مندالە کانیان لەوێش خراپتر دەبن، ئەگەر بەیانی لە مالتی وەدەر کەون، بۆ نیوەرۆ ناگەنە بەر دەرگای مالتی کوێخا. لە لۆکە ڕنینه وەشدا ئەگەر خەلک بیست کیلۆ لۆکە کۆ بکەنەو، ئەوان تازە کیلۆیەک خێ دەکەنەو.

ئەحە شێت لەوێو چوو مالتی قیرسمایل. وەک گۆلۆ بەفرێکی سەھۆلین وەژوور کەوت. مالتەکی ھەموویان زراویان لیتی چوو. ڕدینە درێژ و خورماییەکی وەبن بەفری کەوتبوو و برۆیەکانیشی ببوونە یەکیارچە سەھۆل. شێتە زانیی لیتی ترساو و گوتی:

- مەترسن، مەترسن. خۆ پیاو خۆر نیم. دلدارەکان وەبن بەفری کەوتن و ڕەقەلاتن. کابرا، تۆ لەبری ئەوێ لە من بترسیتی ناگات لە کچەکەت بێ. سەیری ئەو شاخانە لەسەرت ڕاوان. کوێخا وا لە کچەکەت دەکا. چما دەبێ ناگات لێ نەبێ. لەسەر دوو ژنان- ڕا، کچەکی تۆشی کردووەتە ژنی سێھەمی خۆی. ئەتۆش خەنی بووی کە کچەکەت دەبێتە ژنی کوێخا. ئەنگۆ خەلکیکی ھیچ و پووجن. لە جیتی ئەوێ کچەکەت بەدیتە کوێخای چوارچاو* بۆچی نایدەیتە کورەکی "وەلی" یە کەچەل؟ لیتی گەڕی با ئەو داماوێش خۆشی لەخۆی ببینی. با سمت و سۆلێک لە باوێش بگرت. نەخۆشی و گرویتی و سیل ئەو گوندە وێران دەکا. دلدارەکان وەبن بەفری کەوتن و مردن.

قیرسمایل و ژنەکی و ئەوانیتر مەتەقیان لێو نەهات. شێتە ھەر وا بە ھەشتاو دەرپەریە دەری و تێکەلتی با و بۆرانە کە بوو و لەچاوان ون بوو.

مالتەکی "مچە توورە" لەو سەری گوندە کە بە شانی راستەو بوو. دەرگای مالتیشی لەسەر پشت بوو. ئەحە شێت خۆی خستە مالتەو:

- دلدارەکان مردن و لە بن بەفریدا مانەو. ئەنگۆ لە عادیل دەترسین. لە میروولەییەک تۆیون... تۆش لە تەنیشت ناگردانی لیتی تخیل بووی و گونە کانت گەرم دادی. بوویەتە نۆکەر ئەو کوێخا کافرە. کیری فیلت شکاندوو. ئەتۆش وەکو ھەموو ئەو گوندییانە بوویەتە کابرایەکی زەلیل و ھیچ و پووج. پیاو تەیت لەبەر چۆتەو. دلدارەکان وەبن بەفری کەوتن و ڕەقەلاتن.

---

* چوار چاو: لە کوردیدا بەو پیاوانە دەگوترێ کە دوو ژنیان ھەیە. دەلێن سێحەبی چوار چاون.

ئاگردانه كەوھە عەلى "يە دريژ و زەلە پيرە و ئۆككەش داغ قوردۆ و مەھموودە گېرۆى و دۆردومان و ناشقە كەچەلە دانىشتىبون و قسەيان نەدە كەرد.

تاشباش لە لايە كەوھە پراوھە ستابوو و پالى دابوو بە ديوارە كەوھە.

كە چاويان بە ئەحە شىت كەوت، سەريان سوورما. شىتە دەيوست چ بە تاشباش بلى؟
دەيانزانى چىي بە كوتخا و ئەوانىتر گوتوو و چۆن دەردى سەگى داوئەت.

شىتە سەرى داخستبوو، وردە وردە ھاتە پيشەوھە و بەرەر پرووى تاشباش پراوھە ستا. سەرى بەردا بۆوھە. گوتى:

- دلدارە كان وەبن بە فرى كەوتن و ڤەقەلاتن.

دەنگى وەك نووزە و نالەى شىنگىڤى تال و دلئەزىن بوو. تاشباش بەو دەنگە چاوى پىر بوون لە ناو.

شىتە سەرى ھەلپنا و چاوى لە چاوەكانى تاشباش پىر و گوتى:

- ئەو گوندە بە ھار بەخۆيەوھە نايىنى. كىلگە و مەزراى شىن نابنەوھە. ژنەكانى لە زگ دەوھەستن. بوومەلەرزە و لافاو دەييا. لە ئاسمانەوھە غەززەب و مار دەبارى و ئەگەر ھەتا ئىستاش ويران نەبووھە، ئەى تاشباش، ئەو لەبەر خاترى تۆيە.

لەپىر چۆكى دادا و سى جارەن خاكي بەريتي ماچ كەرد و ھەستا و دەرپەريپى دەرى.
دەرگاكي دانەخست. كړپۆھە و بارنەكە لە دەرگاوه ھروژمى ھىنا و گەيپە بەر ئاگردانەكە. ئەو كلوھە بەفرانەى كەوتنە ئاگردانەكەوھە، چەريان لى ھەستا.

تاشباش ئۆغلۆ دواى ماوھەك بەخۆى ھاتەوھە و بە چاوى فرمىسكاويپەوھە لە بن لىوانەوھە گوتى:

- ئەھەى خۆم، پۆلەم، پۆلە شىتەكەى خۆم، پياوچاكەكەى خۆم، بى مال و حالەكەم.

ئەوھى كە ئەھە شىت مال بە مالى گوندەكە گەرابوو و جىنپوى بە ھەمووان دابوو، بەلام كە گەيپوھە مالەكەى تاشباش، لە ھەنتەشى ئەودا چۆكى دادابوو و سى جارەن عەرزەكەى ماچ كەردبوو و ئەو قسانەى كەردبوونى، دەمودەست كەوتە سەرزارى ھەموو گوندەكە.

ئەو شەوھە گوندى نەنووستن و تا بەيانى ھەر باسى تاشباش ئۆغلۆ و ئەھە شىتەيان كەرد.

بى ۋ نەبى ئەو تاشباش شىتېكى لە بن سەرى داىە . حازرم دەستم بىنېمە نىۋو ئاگرەوہ ئەو ماستە بى موو نىبە . ئەگىنا چۆن ئەو شىتەى خوداى ، ئەحە شىتەى زاواى شای پەرىيان ، ھەموو گوندەكە جىنۋو باران بكا و دواىى بى ۋ لەبەردەم تاشباشدا چۆك دابدات و ەرزەكە ماچ بكا و دواىىش ئەو قسە سەىر و سەمەرانە بكا . دواىىش ئەو قسانەى تاشباش كە پىساى شىت دەكەن ، كى دەتوانى قسەى ئاوا بكا ؟ لە ۋەتەى دنيا دنياىە ، تەنیا ئەوانەى ئەولىاى خودان ، توانىویانە قسەى وا بکەن .

دوو سى پۆژىك بو كەس سەردانى تاشباشى نەدەكرد . ئەویش لە مالى ۋەدەر نەدەكەوت و ھەر خەرىكى برىنى سەرى ژنەكەى بوو . مەلحەمەكەى مریتمۇكىش كارى كەردبوو و برىنى سەرى ژنەكە خەرىك بوو ساپۆژ دەبووہوہ .

گوندیەكان سى پۆژ بوو لە تاشباش نزیك نەدەبوونەوہ ، بەلام لە دوورەوہ چاویان بەسەر ھەموو جوولە ۋ ھەلسوكەوتەكانیەوہ بوو و دەیانزانى لە مالىوہ چىى بە ژن و مندالەكەى گوتوۋە و چۆن دانىشتوۋە و چۆن ھەستاۋە ، چىى خواردوۋە و چىى خواردوۋەتەوہ . ھەر ھەموو ئەو شتانەیان دەزانى . جار بە جاریش پترى لى دەترسان . وردەوردە ھەموو فەكر و زىكریان ببوۋە تاشباش .

چەند رۆژىكى بەسەردا ھات . نىتر گوندیەكان ھەر لە دوورەوہ و بە دزییەوہ سەىرى مالىكەى نەویان دەكرد . مندالەكان ھەست و خوستیان لە خۆیان دەبىرى و بەسەرى پەنجەیان بەسپاى لە مالىكەى نزیك دەبوونەوہ و دواىى بە ترس و لەرزەوہ ، دەگەرپانەوہ و غاریان دەدا . تاشباش ئۆغلوش ھەستى بەھیتندى شت كەردبوو و لە مالىكەى ۋەدەر نەدەكەوت . ئەویش كەوتبوۋە بن بارساىى قورسى ھەستى بارىنى نەگبەتییەك . شىتېك بەرپۆہ بوو . ئەو ھوجۆل ۋ

هەلسۆكەوتەى گوندییەكان پەيوەندىي بەووە هەبوو، بەلام چ بوو؟ بەردەوام نىگەران و
تۆقىرى ئەوانى بەسەرەوە بوو. ئەو نىگەيانەى وەك خەنجەرىك لە پشتى ڕۆدەچوون...

رۆژنىكىان لە مالهەمى ھاتە دەرى بچى بۆ مالى عەلى" يە دريژ. لە نيوەى ڕتيە ناچار بوو
بگەرپتەوہ. ئەوئەندە سەير و سەمەرە لىيان دەروانى لە تارىف نايە. بەسالاجووەكان چۆنى بى.
دەيانتوانى بەسەر خۇيانا زال بن و ھەوليان دەدا، ھەستى خۇيان بشارنەوہ و دەرىنەپرن، بەلا
مندالەكان ھەر چاويان بە تاشباش دەكەوت، وا دەترسان و كورشەيان دەکرد يان رايانەدەکرد
وہك بلتي لە كون و قوژبنىك بگەرپن خۇيانى تيدا وەشارن.

تاشباش ئۇغلۆش پىتى وابوو ئەو گوندییانە شتىكىان لەبن سەرى داہە. ئەوانە شتىك
دەزانن. بەخۆى دەگوت: "دلىام ھەلسۆكەوتى ئەو خەلكە ناسايى نىيە. مندال ناوتنەى
ھەلسۆكەوتى گەورەكانن. باشە بۆچى ئاوا بە ترس و لەرزەوہ لىم دەروانن و دوايىش بە
ترسەوہ را دەكەن و خۇيان دەشارنەوہ؟ نابى پەلەى بكەم. دەبى ٲاوەستم بزائى ناخرى چى
لى شين دەبىتەوہ."

- گوتى ئەو گوندە بەردى لى دەبارى... بەردى بە سەردا دەبارى...

- چوزانى؟...

- گوتى ژنانى ھەر شەست گوندەكەى تۆرووس لە زگ دەوہست. مەپ و مانگا و
نەسپەكانىش تازە نازين. خاك ھىچ گىاي لى شين نابن. گىاي ئەو كىوانەش دەفەوتىن و ھەر
بەردە ھەلبرىنگاوەكان لە جىيەكەيان دەمىننەوہ. بەردەكانىش ورد و پرد دەبن و كىوہكانىش
لەبەر تەپوتۆزى ژەراوى نابىنرین.

- چوزانى؟

- گوتى كاتى ئاوەكان ٲاوەست و بەمىن و "با" لە شنە بكەون و ئەو تۆوہى بە دەچىنرى
ئىدى شين نەبىتەوہ و شىناوہردەكان وشك بن و مرۆڤ دەست و پىتى لە جوولە بكەون، واتە كاتى
دنيا بمرى، لە گەل ھاتنى نەورۆزىشدا دنيا نازىتەوہ... نابورۆتتەوہ و ھەموو شتىك تيدا دەچى.
- باشە چوزانى؟...

- ئەو تاشباش ئۇغلۆو زۆر شت دەزانى. دەلى چوكورواوايەكان ئىدى لۆكە ناچىنن،
بشچىنن، ھەر بە مەكىنە دەپرنەوہ و دەپشكنن.

ئەو نەگەتییە ئەمپۆش بەسەرمان نەییە سبەى ھەر دى. ئىدى چوگورواوى چى. نابى
ھىوامان بە چوگورواوى ھەبى. دەبى وازى لى يىننن و لە دلى ئەو چىپايانەدا پىگە چارە و
گوزەرانىك بۆخۆمان بدۆزىنەوہ.

- چۆن دەزانى؟...

- بنیادەم ھەزى لە پروناکایە. بۆ تیرۆژە تیشكىك نامادەپە گيان بدا. ئەگەر وا نەبى، ئەو
پەردە تارىكەى بەسەر خۆماندا كىشاوہ، وەك ھەورىك دەخزى و دەورەمان دەگرى و ھەرگىز لە
تارىكەى پزگاریمان نایە و ھەتا مردنى ھەر لە تارىكەیدا دەبىن.

- باشە چووزانى؟...

- گوتى: ئەو دەشتە خۆلەمىشىيە و ئەو زەويە بى بەرەكەت و سووتا دەقەلشى، لە نىوان
قەلشەكەيموہ بلىسەى ئاگر دىتە دەرى و ھەموو پىدەشتەكە دەكاتە دەريايەكى ئاگر. لە
بلىسەى ئەو دەريا ئاگرە مرۆژ تەنانەت لەسەر لووتكەى تۆرووسىش لە ئەماندا نابى.

- باشە چووزانى؟...

- ئەو تاشباش ئۆغلۆ شىكىكى لەبن سەرى داہ. واہ، بايم شتىك ھەيە، بەلام چىيە؟...
گوتى بالندەكان و زەردەوالەكان و تەنانەت فرۆكەكانىش لە ترسانا بەسەر ئەو گوندەدا نافرین.

- باشە چووزانى؟...

- دار و نەدارى خۆيانيان شارەدوہ و ئەو نەشاردوہ. گوتى عادىل نایە...

- باشە چووزانى؟...

- ئەحە شىتووكە مال بە مال گەرا و جنىوى بەھەمووان دا، بەلام ھات و لە مالەكەى
تاشباشدا عەرزەكەى ماچ كرد. لە بەردەم تاشباش... و باسى راكردنى دلدارەكان و
پەقەلاتنىانى كرد...

- باشە چووزانى؟...

وردە وردە، بە تىپەرىنى رۆژەكان تاشباش لە مېشكى گوندىيەكاندا دەبووہ پرسىارىك.
پرسىارەكان ھەر دەھاتن و پتر دەبوون و لەوانەبوو زۆرىش ھەست پىكراو. لە مال
و دەرنەكەوتنەكەى تاشباشىش ئەو دەنگۆيانەى پتر دەكرد.

ئىستا و لەو ساتەدا ئىدى تاشباش ھەر ئەو كەسە نەبوو كە لە ئاوايى و لە مالەكەى خۇيدا
دەژى. تاشباش پىپاچاكى ئەو گوندە و ئەو كۆوانە بوو كە ھەزار سال بوو ھەبوو. بىت و
پرىكىان ھەول دابايە و ھەنگاوىكىان زياتر نابايە، دەيانتوانى ئەو مەسەلەى تاشباشە بگەيىننە
جىيەك كە ھەر ھەموويان لەخودايان دەويست، بەلام كەس نەيدەویرا ئەو ھەنگاوہ بنى.

زەلەجە ھەموو شەوئى لانیکەم دووجاران خەونى بە تاشباشەو دەدى. چەند جاران
ويستبوى نەو خەوانە بۆ کویتخا بگيرتتەو و داواى لى بکا بۆ لىك بداتەو، بەلام کویتخا
زۆرى لى تووپە ببو و دەرى کردبوو دەرەو.

- نەگەر ھات و جارىكى دیکە خەونت بە تاشباشەو بينى، مەيە لای من. خەونى نەو
کابرايە بۆ من و بنەمالەکم بيفەرە.

زەلەجەش خۆى پى نەگيرابوو و خەونەکانى خۆى بۆ ھەموو کەس گيرابوو و گونديەکانى
بە گيان و دل گوێيان بۆ نەو خەوانە ھەلدەخست کە نەو بە تاشباشيەو دەديت و زەلەش
شاگەشکە دەبوو. گەرچى کەس وەك کویتخا سەفەر نەيدەزانى خەونەکانى بۆ لىك داتەو و ھەر
نەوئى کە خەلگە کە ناوا بە تاسەو گوێيان دەدايە گيرانەوئەكەى، نەو چيۆى وەرەگرت:

- چارشيۆتک پيدا درا، چارشيۆتک لە تاريکايى. تاريکايى وەك ناو لووزەو دەبەستى و ھەر
چوار دەورەم دەگرى، لە ناسمانەو بەسەرمدە دەبارى. نەمن کروشە دەکەم. دەکەومە سەر
عەرزى و پادەکشيم. تاريکايە کە ديتە خوارتر، خوارتر و خوارتریش. بە زەويەو دەنووسى.
نەوئەندە قورسە پشوم لى دەسپى. خەريکە دەخنکيم. دەست و پيم سى بون. لەو دەمەدا
تاريکايە کە وەك بليسى بە شمشيرتک بپردي، درزى برد و بوو بە دوو بەش. نەمن لە
درزە کە يەوە توانيم ھەناسە بکيشم. کە وەخۆ ھاتمەو دەزانن چيم دى؟ دەستيم دى لەو درزەو
ھاتە دەرى. دەستى جوان. خوايە نەو دەستى کيى؟ روخسارە کە پشت نەو دەستە کيى؟
سات بە سات نزیکتر دەبەو، بەلام ناتوانم سەيرى نەو روخسارە بکەم. چاوەکان بە مۆلەق
دەوەستن. روخسارە کە نوقمى نوورە و سەوزە. بە قۆزە کە دەيناسمەو. نەو روخسارە دەموچاوى
تاشباشە... خۆمى بەسەر پيلاوھەکانيدا دەکيشم. تاريکايە کە وەك لافاوێک بەسەرمدە دەکشی
و دەروا. لە خەو پادەپەرم... دەجمە دەرەو و خۆم دەگەيتمە مالە کەى تاشباش و چ ببينم...
- چيت دى؟...

زەلەجە نيدى نەوئى بە کەس نەدەگوت. نەيتنيە گەورە کەى بۆخۆى ھيشتەو.
گونديەکانيش ھەستيان دەکرد نەو ماستە بى موو نيە. ھەر دەھاتن و دردۆنگتر دەبوون.
زۆريان لە زەلەجە دەکرد:

- چما پياو بە نيوەشەوئى لە مالى تاشباش چى دەبينى؟....
بەلام نەياندەتوانى يەك وشەش لەبن زمانى زەلەجەى بيتنە دەرى.
زەلەجە دەيگوت:

- قسه مه كهن. قسه مه كهن له سهرتان گهریم. ناچارم مه كهن بیلیم. زارم خوار دهبی و دهست و پیم وهك وشكه له دار وشك دهبن. تۆخودا كه تان ناچارم مه كهن بیلیم.

بیده نگییه كهی زه له جه ده بووه هۆی نه وهی له میشکی ههركام له گوندیه كاندا خولیایهك و دنیایه کی تیکه لاو له گهله راستی و خهون و خهیا له بیچم بگری. هیچ كه سیش نه وهی له میشکی خۆیدا بوو بهویدیكهی نه ده گوت. له گهله تپه پرینی پۆژه كان، تاشباش دوورتر ده كه وتهوه و زیاتر ده بووه كه سیکسی سیحراوی و خهیا له.

- هه به راست تاشباش چیی گوت؟... گوتی شه و تکیان له خهوی ههلههستین ده بینین تاریکاییه كه نه ماوه و مانگ و نه ستیره کانیش نه ماون. نهوانیان له ژوور سه زمانه وه هه لگرتوه و بر دوویانن.... تاشباش چیی گوت؟ گوتی پۆژتکیان كه ره ی به یانی له پر ده بینین ناسمانه شینه كهی ژوور سه زمان نه ماوه. رایانکی شاهه و بر دوویانه. پۆژتیک سهیر ده کهمین و ده بینین دارستانه کهی تۆروس نه ماوه. بر دوویانه. سه بارهت به عادیلیش گوتی: یان دی یان نایه.
- باشه چووزانی؟...

کوئخا سەفەر سەرى بېوۋە ماش و قوۋنى بېوۋە ناش. كچه كەى قىرسمايلى لە مىنشكى نەدەچوۋە دەرى. لىپرابوۋ بېيەننى و بىكاتەى ژنى سېھەمى خۆى. لەو رۆژگارە دژوار و تالەدا ئەو كچه نەبوايە سەگ و شوانى دەھاتنەو. كچه بېوۋە چراى پروناكى ئەو رۆژە رەشانەى و كوئخا تا توۋشى تەنگانە دەبو، دەينارد بۆى بىنن يان خۆى دەچوۋە مائەكەيان.

عادىل نەدەھات. ھاتنىك لە گۆرۈ نەبو. ھەر بۆيەش رۆژ بە رۆژ گوندەكە خراپتر دەبو. گوندىسەكان ھەنگاو بە ھەنگاو لىي دەتەكىنەو و دوور دەكەوتنەو. كوئخا ئەوۋى بە چاۋەكانى خۆى دەدى و بە گۆبى خۆى دەيىست. ھەموو ئەو گىچەل و كىشانەى ئەو لە بن سەرى ھىچ و پروچىيەكەى عادىلدا بو.

"جا ئەوجار وەرە بۆ بەزمى تاشباش... گوندى رۆژ لەگەل رۆژ پياۋچاكيكى لى دروست دەكەن. ئاگرەكەش لە گۆرۈ عادىلەو ھەلدەيىسى. گوندى ھەر لىي دەقەومى، بە شوۋىن پەتەكەوۋىيە دەستى پى بگرى. دەست بۆ ھەموو جۆرە پەتەك دەبا و بەرى دەدا و ناخريەكەى ئەو پەتە دەگرى كە پىي وايە پتەوترە و ناپسى، ئىدى بەرى نادا. ھەر ھەموو ھىۋاى خۆى بەوۋە دەبەستەتەو و پەناى بۆ دەبا. بىت و پەتەكى دەست نەكەوى، خۆى پەتەك ساز دەكا و دوايى خۆى پىتە ھەلدەواسى. گوندى بە پىي پەت ناژىت.

"گوندى كە ھىۋايان بە ھىچ شوۋىنك نەما، تاشباش ئۇغلۇش كە مرۆقتىكى ژىر و زىرەكە، دەسبەجى تىيان گەيشت و دەستى كرد بە جىنۇدان پىيان و ەك كىتېي پىرۆز تووك لەعنەتى لى كردن و گوندىسەكانىش لىي ترسان.

دواى ئەوۋەش ئەھە شىتى فىر كرد ئەو كارانە بكا و دواچارىش بىتەو و لە بەردەمى ئەو چۆك دابدات و زەوى ماچ بكا. دواى ئەوۋە بوو گوندى بوونە يەكپارچە ئاگر و ھەموو شتەكيان

بۈۋە تاشباش ئۇغلۇ. يېت و ئارا بېرا - تاشباش ئۇغلۇ، گەرەترىن دوۋمنى ئىتمە، خۆى لەو خەلگە دەكاته پېر و پياۋچاك و دەبىتتە پادشای بى تاج و تەختى كىۋەكانى تۆرۈوس و ئەۋجار بە گۈندى بلى بېرن، دەمرن.

"رۇژىك دادى، سەير دەكەى تاشباش ئۇغلۇ بە گۈندىيەكانى گوتوۋە، ئەو كۈيخايەتان لە گۈندەكەتان و ھەرۋەھا لە ناۋچەى تۆرۈوسىش دوور بىخەۋە. يېت ئاۋا بېرا، گۈندى قسەى لە قسەيدا ناكەنەۋە. ئەگەر عادىل نەيەتە ئاۋاى و دوو قسەيان لەگەل نەكا، ئالمان شپىتو دەبى. جا ئەو جارە تۆ ناتوانى بەرۋكى خۆت لە چىنگى تاشباش دەريىنى و تاشباشىش قەت ناتوانى يەخەى خۆى لە چىنگى گۈندىيەكان دەريىنى."

ئەندامانى ئەنجۈۋمەنى گۈندەكە، ئەندامى يەكەم "كورت فاكى"، ئەندامى دوۋەم "زىبى دىك موسلو"، ئەندامى سىتھەم "قادىر زىغىر دۇغدو" و ئەندامى چۈارەم "خەلىل كۆلەسىز ئۇغلۇ" و كۈيخا سەفەر لە دەۋرى يەك دانىشتىبۈون و كۆيۈۋەنەۋە. مەسەلەى تاشباش ئۇغلۇ كە ھەر دەھات و ۋەك رنۋە بەفرىك گەرە دەۋۋەۋە، ھىتابۈۋە بەر باس و تەگبىر و رايان بوو بۇ چارەكردنى.

زىبى دىك موسلو گوتى:

- ھىچ بىانۋىيەكى قانۋنىمان نىيە دەسبەسەرى بىكەين. تاشباش ئۇغلۇ نە لە مالاكەى ۋەدەر دەكەۋى و نە ئىزنىش دەدا كەس بچىتتە مالاكەى. ديارە جگە لە مرىمۆك. سەفەر:

- باش خۆى خۈندۋتەۋە. پياۋىكى زىرەكە. دەزانى چى دەكا، بەلام چىم بەسەر مورتەزاي ھىنا ئەۋەش بەسەر تاشباش ئۇغلۇ دىنم. ھەرۋەھا بە دەھۆ بۇ كارىكى دەنىرم. تاشباش زادەكەى ئىتمە باش لەۋەى دەزانى...

موسلو:

- بىانۋىيەكى ياسايمان نىيە. جارى ھىچ بىانۋەك نىيە. ھىچ ناكىرى. ئەۋەيان ئىدى مورتەزا نىيە. مورتەزا كابرايەكى دامامى دەستەۋستەنە. تاشباش ئۇغلۇ لە كۈى و ئەو لە كۈى؟ نىۋەى گۈندەكە خزم و كەسكارى تاشباشىش و نىۋەكەى دىكەش چىى واى نەماۋە كپنۆشى بۇ بەرن و بىپەرستىن. دەبى لىتى بترسىن. ئەۋە بە دەردىكىمان دەبا. ئەۋىش لەو حال و ۋەزەدا. گۈندى لە ھەموو شتىك ماندوو و بىزار بوون و ھىۋايان بە دنيا نەماۋە. بۆۋەى دەبى لىتى بترسىن.

كۈيخا سەفەر ئاخىكى ھەلكىشا و بە شلەزاۋىيەۋە گوتى:

- بۆۈي دەبىي. ئىككىنچى ھەر دى و ئالۋىزىر دەبىي. گوندى رۇز بە رۇز خەرىكىن تاشباش دەكەنە ئەوليا. ئىككىنچى دەبىي. رۇزىك دادى دەبىيى تاشباش بۈۈتە پىۋاچاكتىك و ھەرچى لەۋلارە دى شۈيىن پىيەكانى ماچ دەكا. ئىككىنچى جا ۋەرە و ئىككىنچى لەۋ قۇرپى دەرىيىنە. عادىل ھەر دەبىي يىت و خۇي نىشانى ئىككىنچى گوندىيەنە بىد. لانىكەم با پىيان بىلى ئەمسال قەرزەكانم لىتان ئاۋىتتە. مەن ئەگەر پىيان بىلىم عادىل ئەمسال نايە و قەرزەكانى ئاۋىتتە، بىرۋا ئاگەن، تۆ ئەگەر بىلى بىرۋا دەكەن. تەننەت ئەگەر تاشباش ئۆزگۈش پىيان بىلى دىسانىش بىرۋا ئاگەن. ئىمان ھەر ۋا لە چاۋەرۋاندا دەمىننە. لە ۋەھا بىنەستىكدا گىرەم خۋاردۋە نەبىتتە. قەسى تىدا نىيە عادىل دەبىي بى. ئەمەن ئاتۋام لەگەل ئىۋە يىتە لاي عادىل ئەفەنىيەكەمان، ھەر باش نىيە. دەبىي ئىۋە بىچن و پىي بىلەن ۋەزەكە ئاۋايە. ئەگەر ئەيە ئالۋىزىر دەبىي. تاشباش ئۆزگۈش يەكەم بىرەكەيەكە كە لەۋ گوندى بەرز دەبىيىتە و دۋايى دەبىيىتە سۈۋەتلىك كە سەرانسەرى ئارچەي تۈرۈس دەگىتتە. ھەتا تاشباش نەبۈۋەتە بەلۋى گىلان، خۇي بگىيەنىتە ئىرە. ئەگەر سى رۇزى دىكەي پىي بىچى و دەنگۈزى ئەۋە داکەۋى كە تاشباش پىۋاچاكتى خۋادىيە، ئىدى ھاتن و نەھاتنەكەي بە پىۋىشەك... ئەمەن ئەگەر يىت و دار و نەدارى گوندىكەش راماللىت يان ھەر نەيەش، جارى ئىۋە بە سەلامەتى بىرۋەن و ۋەرەنە. رۈۋادۋەكانى گوندىكە و ئەۋ ھال و بالەي ھەمانە ھەمۋى بۆلەنى كۈلەكەي بىدەن و ھەرۋەھا بىلەن ئەمەن دەستە مۇبارەكەكانى ماچ دەكەم. ئىۋەش لە بىرەنە نەچى ھەر گەيشتىن دەستەكانى ماچ بىكەن. دەي خۋاتان لەگەل. خۋادى ئاگادارتان بى. بىيەنى زۈۋ زۈۋ....

رەنگى ھەلۋىرەكانى. بەردۋام چارى دەۋرۈكاندە. دەتگۈت لە شۈيىنەكى بەتال دەگەرپى خۇي تىدا بىشارىتتە. ئەۋەندەي قەسەردۈۋە چەنەي شل بىۋە. ئەۋ رۈۋادۋە تاشباش ۋا تەنگاۋ كەردۈۋە، يىت و ھەۋتۈۋەك لەسەرىك قەسى كەردىيە، دىسانىش ھەر كەم بۈۋ. قەسەكانى لە ناخىيە ھەلدەقۇلەن. لە گوندىيەكان تۈۋرە بۈۋ: "جا ۋەرە ئەۋ ھەمۋە سەلە ۋەك سەگى پىي سۈۋتار، ۋەدۋى كارۋىريان بىكەۋە و ئۆكەريان بىكە، لەبەر خاترى ئەۋان سەر بە ھەمۋە شۈيىنە بىكە، لەبەر ئەۋان ھەزاران بەلە و نەھامەتى تۈۋشى خۆت بىكە، تازە ئەۋان بىنە دۈۋمى گىيانت و گەۋرەترن دۈۋمى بەخۈيىن تىنۋوت لى بىكەنەۋە ئەوليا....

***

عادىل دىگۈت:

- گۈي بىدەنى بىرەدەينە، ھەرزەم بە ھۈۋۈرتان، ئىستە لەۋ رۇزئەندا ئەمەن بەھىچ شۈۋەيەك ئاتۋام ھەستەم يىتە گوندى. چىي دەبىي با بىي، تەننەت قىيامەتىش رابىي، ئەمەن ئاتۋام بىم.

نه خیر ناتوانم بېم و دهست به سر دار و نه داری گونډیه کاند ا بگرم، ناشتوانم بېم و بلېم نه مسال
 له قهره کاتم خوش بوومه. نهوه له دهستی من نایه. چونکه عمرزی ناغای خوم بکهم... چما
 نهنگو نازان... جا له کوې بزائن. ناتوانن. هر نهیزانن باشتره. نه من ناتوانم به هیچ که سیټک
 بلېم بؤچی نامه وی بېمه ناوایی. له منوره سلو له سغه ری برام بکهن و پتی بلین عادیل
 ده لی، وه زعه که زور شپړتوه و زوریش شپرز و خراپه. نهو ده زانی ده لیم چی. پتی بلین عادیل
 نه فنی ده لی با سهی نووستوو وه خه بهر نه هیټی. پتی بلین حال و بالمان شیواوه و نیدی
 قهباحه تی گوندی یالاکیشی نه هیټیته سهی. چونی له دهستی دی، با بؤخوی نهو مه سه له یه
 برېټه وه. نه مسال نهو گونډیانه کارټک نه ماوه نه یانکردې. هه موو نه ریته کانیان شکاندووه و
 ریوشو نیټکی خراپیان بؤ هر شهست گونده که می تورووس کی شاهوه. که له لؤکه چینی
 گه راونه توه، تاقه که میکی نهو گونده و ته نانهت سغه رییش نه ها توته لای من. دوی نه وهش
 له هاتنی نه من ترساون و دار و نه داری خویانیان له بن گل ناوه و له قولکه و بن گاهه راندا
 شار دوویانه توه. دوی نه وهش عمرزم به حوزوورتان، نه من منه تی کهس ناکیشم، به لام تا من
 بم پیم نایه توه نیو نهو گونده. نه من دلّم لهو گونده نی شاهوه. نه من گونډیه کانی نهو ناواییم
 وهک منډاله کانی خوم خوش دهویستن، به لام نیدی نیستا خوشم ناوین و تا زیندوش بم هر
 خوشیام ناوی. نیدی تا من بم، چاو له چاویان ناکهم، نه من سغات به سغات ده زانم له
 گونده چ باسه و به شوین دهره تیټکدا ده گه ریم. نه من له وه ته می خوم ناسیوه و فامم کردو ته وه،
 نه مهیشتوه کهس مالم بخوا. نهوی پاره ی عادیل نه فنی ده خوا، هیشتا له دایکی خوی
 نه بووه. بیت و بیخوا له وهک نیسک له قورگی ده گری. به سه فهر بلین، خوی ماندوو نه کا و
 په یتا په یتا لیم رانه سپری، وهره. نیستا نه من ناتوانم بېم و ناشتوانم بلېم بؤچی ناکری بېم.
 له وانه یه مانگیټک دوو مانگی دیکه نه گهر بار و دؤخه که له بار بوو، دیمه ناوایی و وهک باز و
 باشوو لهو گونډیه سپلانن رډدیم. به برای خوشه ویستم سغه فهر بلین، چهند قسه یه کیشم بهو
 هیه. ده مه وی برېکی گله می لی بکهم. پتی بلین دوی نهوه چون ده توانی چاو له چاوی من
 بکا؟... نه من خوم ده زانم کهنگی بېم. نیدی هه موو رډوی له سه رم نه کا. جاری پیم ناکری بېم.
 له بهر چی ناکری بېم؟ ناتوانم بلېم له بهر چی، به لام سغه فهر ده زانی نه من توته می خوم هر
 کردو ته وه. له گونډیه کانی یالاکیشی ده که مه وه. هر کاتی خوی بی، حقه خوم له کونی
 لووتی نهو گونډیه بیتا مو سانه دینمه وه ده ری. عادیل باش ده زانی و هه می شهش زانی ریټی چ
 له سپله یی نهو گونډیانه بکا، به لام به سه فهر بلین نه من جاری چیم له دهست نایه. ته نانهت

په نجه كانيشم ناجوولینم. سهریشم تیدابچی ناتوانم هوکاره کدی بدرکینم، به لām نه گهر هه لیکم بۆ هه لکه وی، نه وکات خۆل به سهر نهو گوندییانه، ده بی وه مار پیوه یان به دم. به سه فهر بلین له دوروهه چاوه ره شه کانی ماچ ده کم. نه من جارئ ناتوانم له مائی خۆم سهر بینمه ده ره وه. نه گهر بشپرسن بۆچی؟ ناتوانم به که سی بلیم، با ههر له خۆتان و له سه فهر بیرسم: "باشه خه لکی یالاک بۆچی وهک پۆژی جیژنی نه ورۆزان خۆیان رازاندبۆوه و چاوه پئی هاتنی من بوون؟ له کوئی دنیا به، بنیاده میکی تۆزه غیرهت و پیاوه تییه کی تیدا مایی، ناوا پیتشوازی لهو قهرزدارهی ده کا که ده یه وی بی و مال و دار و نه داره کدی رامالیت و بیبا؟ نه وه دامنا جلویه رگی نویشیان له بهر کرد و خۆیشیان رازاندوهه، نهی نه وه هه لپه رین و شاییه تا ئیوارئ بۆچی بوو؟ به سه فهر بلین نه من نه وه نده شه گه وچ نیمه. نه من نه وم به براده ری خۆم ده زانی. چاوه کانی ماچ ده کم. چاوه روانیی هه موو شتیکم ده کرد جگه له وهی خه لکی یالاک کاتی قهرزه کانیان پئی نادریته وه، کاری ناوا بکه ن، به لām نه من لهو دیتی روون ده که مه وه. دلنیا به، دلنیا به. نهو دتی ره ژۆژیک سزای خۆی ده بینیته وه و خۆشی نازانی چۆناوچۆن.

"جا ئیستاش عهرزم به حوزوورتان، سلاوی سه فهر بگهی نه ن. دوو چاوه ره شه مو یاره که کدی ماچ ده کم. با گوندیه کان هیور بکاته وه. وهک ده لیتن ههر گوندیه سی تیلایه کی به پرووی پئی بووه و هه مووانیش ده مانچه یان له مائی دایه. ههر شه وهی سی چل پیاو... دیاره سه فهر گونده کدی پئی هه لئاسوورپی. هه موو ره ژۆژی هه والئ زۆر ناخۆش له یالا که وه ده گاته دهستی من. نه من ناترسم. هیچ ناترسم. ته نانهت نه گهر مال به مائی یالاک تیربار، یان تۆبیکیشیان له مال، وه هه بی، دیسانیش لینیان ناترسم. چما نه من چ خراپه یه کم بۆ نهو گوندییانه هه بووه؟ نه وان چوون و سو راو و سپیاویان کردوه و جلویه رگی نویشان پۆشیوه و چاوه پئی من بوونه. نه وان ده یانه وی بچمه گونده که یان... و که ده شیین ناچمه گونده که یان، خه ریکن له داخان شیت بن... نه من ده زانم نه وان چییان له بن سه ری دایه، به لām نه من چاوه پئی ده م و ره ژۆژیکیان وهک په تا به سه ریاندا ده ده م. چاوه پئی ره ژۆژیک مال و حالیان بشیوینم.

(وه کیلی سلاوان بن به سه فهر بلین دوو چاوه ره شه مو یاره که کدی ماچ ده کم.)

"نه مسال نه من هه موو ده سه لاتی خۆم ده ده مه ده ست نهو. نه مسال خه لکی یالاک له شه رمی نه وهی قهرزه کانیان پئی نه دراو ته وه نه هاتوون بۆ شت کرینی. با بین. بۆیان هه یه بین و شتومه کی خۆیان بکرن. ده توانن دوا ی لۆکه چینی نه وهی سالی دا هاتوو هه موو قهرز و قۆله ی خۆیان پاک بکه ن. ههر نه وه نه به سه فهر بلئ گوندیه کان دووان دووان و سیان سیان نه تیریته دوو کانی. با به ته نی یه ک یه ک

بیتن. چییان بوی دهیاندەمی. ئەگەر دووسی کەس پێکەوه بیتن یان بە پۆل بیتن.... نا، بابە گیان وازی لێ ییتە، چۆنی کەیفیان دیتنی با بیتن. بیتن و لەو زستانەدا پرووت و قووت نەبن. ئەوانە گوندییەکانی خۆمن. ئەوان برای منن. ئەمن بۆ ئەوان کار دەکەم. با ئەوه باش بزانن.

"با پرۆن و شوکری خودای بکەن. دوغای بکەن. ئەگینا ئەمن دەمتوانی سەت چەکدار کە هەر هەمووشیان یاغی و پێگرن وەدووی خۆم بەدەم و بیتە سەریان، بەلام گوتم ئەو گوندییانە، گوندیی خۆمن. برێک سەلەن، بەلام هیچ نەبی ئەوه چل سەلە ساتوسەودامان پێکەوهیە. نان و نمەکی چل سەلان بایەخ و بەهای خۆی هەیە. ئەمن دەمتوانی بیتە سەر گوندی و ژن و مندالیان پرووت پرووت بکەمەوه و لە نێو پاستی گوندەکەدا بەرەللایان بکەم. دەمتوانی تاقە پارووه نائیک و قومە ئارێکیان بۆ نەهێتمەوه. دەمتوانی جێوانەکانیان و تەنانتە راخەری بن قوونیشیان دەرکێشمە دەری و بیانبەم. هەر کەشیش ملی بادابا، دەمدایە دەست ئەو یاغییە چەکدارانە بیانکوشتابە. با رقم هەلنەستینن. ئەمن دەتوانم هەر ئەمڕۆ بەیانی بەخۆم و سەت چەکدارەوه بیتە سەریان، بەلام نا، تەقی بەرەوژوور هەر وەرپووی خۆت دەکەویتەوه. ئەو گوندییانە گوندییەکانی خۆمن.

"هەکیلی سەلوان بن بۆ لای سەفەر. ئەوه دەستیم ئاوەلا کرد. هەر دووچاوه پەشەکە ی ماچ دەکەم. گوندییەکان باشە بۆچی بەو خشل و زێر و زەمبەرەوه و بە جلویەرگی جێژنانەوه چاوەڕێی من بوون؟ سەلوی سەفەر بگەیهنن. بەخوای بەردی ئەو گوندە بیتە زێر و خۆلەکەشی بیتە گەوهەر و بلێن عادیل وەرە، دیسانیش نایەم. بۆچی نایەم؟ ناتوانم هۆکارەکە بەکەس بلێم.

"بەلێ، ئیستا قسە ی ئاخریم دەکەم. ئەو قسەیم بۆ خەلکی یالاکێ بگێڕنەوه. دەزانم ئەمسال نەیان توانیوه لۆکە خێر بکەنەوه، بۆشەش قەرزەکانیان پێ نەدرایەوه. دەی باشە، ئەوه توورەبوونیکی نای. با بیتن، دەرگای دووکانم بۆیان لەسەر پێشە. چیی کەیفیان دیتنی با بیکرن و بیبەن. لە لۆکەچینەکە سالی داها تودا پارە ی هەر دوو کرپنەکە یەک جێ دەدەن. ئەمن تەواو لە خەلکەکە ی یالاک دانیام. ئێوەش هەر ئیستا راستەوێ بچنە دووکانەکە و چیتان دەوی بیکرن. کوڕ بکرن ها. ئەگەر نەکرن سەیری چاوتان ناکەمەوه. راستەوێ بچنە دووکانەکە، باشە؟

"سەلام بگەیهنن سەفەر. چاوەکانی ماچ دەکەم. ئەمن لە کەس ناترسم با هەموو خەلکی یالاک و شاریش باش ئەوه بزانن. ناترسم، ناترسم...."

مالەکە ی عادیل دوو نەو میکی زەردباو بوو. هەشت ژوور و هۆلێکی گەورە ی تێدا بوو. خوارووی تەویلە بوو و بۆنی شیاکە و میزی نەسپی لێو دەهات.

عادیل نەعلی چەرمی و شەلواری شینی لە پێدا بوو و سەعاتێکی زنجیر لە بەرکی پەستەکەکە ی دابوو. دانیشتبوو و پالتی وەدیوارەکەوه دابوو.

ددانه کانی عادیل زیرن. ورگنه و بهر خه بهی چرچولۆچ به سهر یه کدا که وتوه. ږدینیشی پاک تاشیوه.

له هه لسو که وته کانی ږا دیار بوو شله ژاوه و له شتیکی نادیار ده ترسی. ههر ده لئی دهستی له دنیایه بهرداوه و نیدی مال و سامانه که ی به لایوه بوو ته پووشیک. له نیو قوزا خه یه کی ترسدا که خوی له ده وری خوی ته نیوه ته وه، په له قاژه یه تی و له ترسانا گرمۆله بووه. ماوه یه که ههر کهس دیتوویه تی، ناوای لی تیگه یوه. ههر ده لئی گهره کییه تی بلی: خوا ده کا لهو گیتچه له ږزگاریم دی... نهو کاته بو هه موو نهو دنیایه ی ده سه لیتیم.

نه گهر سه یری بن چاوه هه لئساو و ږهش داگیر ساوه کانی بکه ی، به خۆت ده لئی: مامه عادیله که مان ده میکه نه نوو ستوه. توو ږه ییه کی سامناک و ترسیکی له تاریف نه هاتوو له سهر ږوخساری نیشتوه:

- به خیرچن، به خیرچن، ږۆن براده ریښه. نه من له خوای نه بی له کهس ناترسیم. گوندییه کان نازار مه دن. نه وان ههر بوخوړیان شیت بوون. تووشی گۆنگه لیکمان ده کهن. نه کا نازر لیک به گوندییه کان بگه یه نن. با بیز و له دوو کانه که ی مندا ههر چی هه ی و نییه بییه نن. سلاوی مامه خه لیله که شم بگه یه نن. هه تا هه م نهو چاکه ییم ههر له چاروا ده میتیتته وه که له خه قی مندا کردی. چاوه کانی نه ویش ماچ ده که م. نهو له قهرزه کانی نهو و کورپه که ی خوښ بووم. نه کا له بیرتان بچی. به گوندییه کان بلین با بیز و چیمان به که یقییه له دوو کانیدا هه لیگرن و بییه نن. دواپی چۆنی بی، سالی داهاتوو پاکی ده کهن. خو هه موو سالی ههر وا نابی. پتیمان بلین هیچ نیگه رانی من نه بن. خه لکی یالاک برای خو من. به خیر هاتن. راسته و ږی ږۆنه دوو کانی و بلین خاترتان بگرن. له ده فته ره که دا به نرخی کرینی له سهر تانی بنووسن. نه مسال خاتری هه موو گونده که ده گرم و ږۆیان داده شکیتیم. بو نهو برایانه ی نهو هه مووه چهر مه سهری و چاره ره شییه به رۆکیانی گرتوه، نهو شتیکی و نییه. به سه فهر بلین چاوه ږه شه کانی ماچ ده که م. له خوږه با له سهر داوا که ی سوور نه بی. نه من ناتوانم یتمه گوند. نه گهریش له هۆکاره که ی به رسی، ناتوانم به که سی بلیم.

مراد چل درۆ دهیگوت و ناشقه که چه لیش وه بالی بۆ ده کیشا.

مراد چل درۆ دهیگوت:

- ئەو بنه مالهیهی تاشباش بنه مالهیه کی زۆر گرنگن. کوربه خه لکی ئەو گونده زۆر سپلەن وا قەدری بنه ماله کی تاشباش نازانن، نه گینا کوا بنه ماله ی وا. با ئەو ههش بلیتم، ئەو بنه ماله ی تاشباشه عاده تیکی تایبەت به خۆیان ههیه و هەر نه منیش ده زانم و کەس لەو ناگادار نییه. تاشباشه کان هه موویان کوریان ناو ده نین مەمەد. گوێ بدەنی با هه لیاندهم. ئەو تاشباشه ناوی مەمەدە. سی کوری ههیه ناوی هەر سێکیان مەمەدە. ناوی بابی تاشباشیش هەر مەمەد و باپیری تاشباش و بابی باپیریشی هەر مەمەد بوو. لەو ههتا تۆره مە تاشباش لە سەر ئەو عەرزه ن، چیی پیاویان هه بووه ناوی مەمەد بووه. ئەو هه شتیکی تێدایه. کوێ خاکی ئیمه چهنده جوان ده فەر موی: "حیکمه تیک لهو کاره دا شاراو هیه." خه لکی ئەو گونده نه گەر مێشکیان بوایه، سەریشیان چووبا نه یانده هیشته ئەو بنه ماله ی تاشباشه یان له کیس بجۆ. ئەمن ناگام له هه موو شتیکه، به لām خۆ لهو گونده دا کەس گوێ له قسه ی من ناگری. ده ی باشه، گوێ مە ده نی، بۆم گرنگ نییه.

"ئەو بنه ماله یه له کوێوه بوونه ته تاشباش؟ هەر ئەو هه گرنگه. ده ی ورد بینه وه و زۆریشی لی ورد بینه وه ههتا شتی که مان لی پروون ده بیتتوه و ناسووده ده بن. ئیستا پیتان ده لیم بۆچی بهو بنه ماله یه گوتراوه تاشباش. ناخر نالین و نا کوێنه وه، هه ی که رینه. بۆچی نا پرسن بۆ ئەو هه بزائن و چۆنی باش و شیاوه وا بچوولینه وه هه ی بی مێشکینه. ئەو پله و پایه ی تاشباشه له کوێوه بۆ ئەوانه هاتوه؟...

"له کوێوه هاتوه؟ ئەو تاشباشانه له وه ته ی هه ن پشتیان به چیاوه به ستووه. ئەوانه نه ولیا و پیاو چاکه کانی کویتانن و حیکمه ته که شیان له هه موو چیا و کویتان هه کان دایه. گورگ و بالنده و ریتی و چه قه ل و ورج و پلنگ گوێرایه لی فەرمانیانن. تۆره مە و بنه چه ی ئەو تاشباشه

فەرمانپەر وای هەموو ئەو گیانلەبەرانیە. ئەنگۆ نازانن. ئەمەن دەزانم. هەر مەن دەیزانم و ئەو نەینییە یەزدانییەش بە کەس نالێم، بەلام ئێستا دیتم کاتی خۆیەتی و پریاسکە دێم کردووە و ناوی مەمبارەکی بنەمالەي تاشباشم هێنایە سەر زار.

روژێک لە پۆزان تاشباشی گەورە، فەرمانپەر وای کێوەکان، واتە باپەرەگەورەي ئەو تاشباشە، یەکیک لە یەکمەین مەمەدەکان، لە چیا سەر دەکەوت. لە ناکاو چ بیهینی؟ دەبیهینی گەنجیک هەتا گەردنی بوو تە بەرد. تەنیا سەری ماوەتەو کە قسان دەکات و دەگریی و پێدەکەنی و باقی جەستەي هەموو بەردە. چاوەکانی درشت و پەشن. کاکۆلی پڕاوتە سەر تەوێلی و نیوچاوانیشی ئارەقەي کردووە. هەر چوار دەور و تەنیشتی لە چیاکان بەهارێکە مەگەر خودا بزانی. دار و بار و گۆل و شیناوەرد و هەموو چیاکان لایی لایی دەچرن.

"تاشباشی گەورە لەو گەنجی تا قورقورۆچکەي بوو تە بەرد، دەچیتە پێشی و لێی دەپرسی:" ئەو بۆ وات لێ هاتووە؟" گەنجە کە سەربردەي خۆي بۆ دەگێڕێتەو کە بەلێ:"جادووگەرێک دێی چوو سەر گراویە کەي* مەن، بۆیە بەو دەردەي بەردم و خۆشەویستە کەشی بەرد بۆ خۆي. ئەتۆ مەمەدەفەنییە کەي ئێمە، فەرمانپەر وای ئەو کێوانەي. دەغیلت یم دەرمانی دەرم بەدۆزەرەو." مەمەدی گەورە دەلێ:"دەبۆزەمەو، دەست هەلدەپێی و لە بەهەشتی لقی دار هەناریک لێ دەکاتەو. دوايي کرێشی دەبا و هەتا ئێواری هەر دەپارێتەو، کە نزا و پارێنەوي تەوێل دەبێ، بەو شوێل هەنارە سی دانە لە جەستەي گەنجە کە دەدا. لەپەر جەستە کە نەرم دەبێتەو و دەبێتەو بە گوشت و ئێسقان. مەمەدەفەنییە گەورە کە مان، دێی زۆر خۆش دەبێ، بەلام کە دەبیهینی ئەمجارەیان سەری گەنجە کە بوو تە بەرد، و جەستەي گوشت و خۆین و پێستە کەچی ئێسقان و سەری بەردە، بەخۆي دەلێ:"گورە خۆ خراپترم کرد." و جارێکی دیکەش کرێش دەبا و هەتا بەیانی دوعایە دەکا. کە شنەي بای بەیان هەلدەکا، سەر هەلدەپێی و دەبیهینی هیچ نەگۆراوە و سەلکە کە هەر وا بەردە. مەمەد ئەفەنییە مەزنە کە مان توورە دەبێ و دەلێ:"خۆزگە ئەو سەرە وەک خۆي لێ بیتەو و بە خۆشەویستە کەي بگا و لەبری ئەو سەری مەن بیتە بەرد." لە پەر سەری دەبیتە بەرد. گەنجە دلدارە کەش نەجاتی دەبێ و بەرەو گراویە کەي ملی رێیە دەگری و پێی دەگا.

جا ئەنگۆ پێتان وایە ئەو مەمەدەفەنییە مەزنە مان، واتە باپەرەگەورەي ئەو تاشباش مەمەدە ناخریە کەي چیی کردبێ باشە؟ خۆ زاری ناکرێتەو دوعایە بکا. چاوی نییە بیهینی. میشکی نییە بیر

* گراوی: مەعشوق، خۆشەویست. هێمن دەلێ: دێم گراویي خۆم لە باوەش وەرگرم.... دێم نەهێلم بەرەلست

بکاتەوه، گوئی نییه بیستی. لەو سەر کێوه، بەخۆی و سەرنکی بەردینەوه تاق و تەنیا ماوەتەوه، بەلام لە خواى بەزىاد بى جەستەى ئەو جەستەىەکی موبارەكە و درنده و دەعبای کێوی و مار و دوپشك و ورج ناتوانن زەهەری پى بەرن. رۆژتکیان سوورە گولتکی سەد گەلا لەسەر لەپى مەمەدەفەنییه کەمان دەروى. گەلاکانى ئەوەندە بە نەرم و نیانی لێك دەبنەوه هەر دەلتی لە ناخی تارىکستانەوه هاتوونە دەرى. ئەو رێك ئەو گولە سىحراویە کەیه. جا تىستا خۆزگە مەمەدەفەنییه مەزنەکەى نىمە کارتکی ژیرانە بکات و لەپى دەستە گولکردووەکەى بە سەرى خۆیدا بکیشى بۆ ئەوێ سەرى لەو بەردینەییە بىتە دەرى...، بەلام خۆ ئەو مێشکى نییه تا بیر بکاتەوه و بەخۆى بلێ ناخۆ ئەو گولانە بۆچی لەسەر لەپى دەستى من راون. لەو جەنگەیدا هەلۆیک دیت و لەسەر تەپلى سەرە بەردینەکەى دەنیشیتەوه و بە دندوکان بەردەبیتە چاوەکانى و هەر دندوکیكى لى دەدا سەرە کە تەکانیک دەدا. مەمەد ئەفەنییه کەمان دەستى راستى بۆ سەرى دەبا و گوتىچکەى پەلکە گولە کە وەسەرى دەکەوى. رێك ئەو شرتنە بەردەکەى هەلەوهەرى و هەر جارێکى هەلۆیکە دندوکیكى لى دەدا ئەو دەستیک بەسەرى خۆیدا دەدا. دواى هەر دوو دەستەکەى وێکرا بەسەرى خۆیدا دەکیشیت و سەرى لە نىوان هەر دوو دەستەکانى دەنى. سەرى لەو حالەتە بەردینەییە دیتە دەرى و نەجاتى دەبى و مەمەدەفەنییه کەى نىمە هەر لەوى دەکەوى و سى شەو و رۆژان خەوى لى دەکەوى. کە دەگەریتەوه ئاواى، ئەوێ بەسەرى هاتووه بۆ خەلکى گوندەکەى دەگىرتەوه، بەلام کەس برۆای پى ناکا.

"تۆزۆپۆراز کە گوندییه کەى بەسالآچوو بوو، گوئی:

- گوئی بەدیه مراد چل درۆ، خودا پىستی سەرت بە لەعنەت بکا. ئەوێ تۆ گوتت بەسەرھاتى تاشباش نییه. بەسەرھاتى "مەلا ئەحمەد"ە. مەلا ئەحمەدیش هیچ کات لە لووتکەى کێو کە نەهاتۆتە خوارى. رۆژتک لە رۆژان چوووتە ئەو سەرە و بووتە پیاو چاک و پىرى هەموو بوونەوەرەکانى کوستان، هەر لە درنده و دەعبای کیتویەوه بگرە هەتا دەگاتە بالندە و هەرچى هەیه. نان و ناوێکەشى، هەر درنده و دەعبای کیتوی و بالندە و گيانلەبەرەکانى دیکەى کوستانى بۆ دەبەن. کورتى بپینەوه ئەو سەربردەیه، بەسەرھاتى مەلا ئەحمەدە. ئەتۆش کلاوچى درۆزن، ئەو دەکەیه بەسەرھاتى تاشباش.

مراد چل درۆ:

نەتۆ نازانى. خۆ ئەقلى پى ناشکى. ئەوێ لە لووتکەى چیاکە بوو خۆ مەلا ئەحمەد نەبوو. بەلکو مەلا مەمەد بوو کە یەکیکە لە تاشباش نۆغلۆهکان.

تۆزۆپۆراز گوئی:

- هەك خودا غەززەت لى بگرى ھەى درۆزن. درۆزنانى، مال كاول.
مراد:

- بۆخۆت درۆزنى. خودا غەززەت لە خۆت و ئەژدادت بگرى...
دوايى پروى لە گوندىيەكان كرد و پرسيى:
- تۆخوا ئەمن درۆزىم يان تۆزۆ؟...
گوندى ھەموو گوتيان:

- وەبالت بەستۆمان ئەتۆ راست دەكەى. تۆزۆ يان بەسەھو چووھ يان بە نانقەست درۆيان
دەكا. كەس نىيە پىي بلى؛ ناخر كاىراى بى مېشك، ئەگەر وا بوايە، ئەدى بۆچى بەو بنەمالەيە
دەلەين تاشباش. ھەى بى ئەقلى بى مېشك. ياللا دەى مراد، بىگىرەوھ.
- كورتى بېرىنەو ئەو پياوھ مەلا ئەحمەد نىيە و بە دلەينايەوھ ھەر "مەلا مەمەد تاشباش
نۆغلو" يە. حاشاكردن لە بنەچە و ڕەچەلەكى خەلكى چ قازانچىكى بۆ نىمە ھەيە؟
- تازە، ئەو پياوھ، باپىرە گەورەى تاشباش نۆغلوھەكى خۆمانە.
- لىگەرې، ھىندى خەلكى خۆيەزلان با ھەر نكۆلى لى بكن. نازام چ قازانچىكى بۆيان ھەيە.
- بەلى، باپىرە گەورەى ئەوھ. باپىرە گەورە بەرپىزەكەى ئەوھ.
- ئەگەر ئەو پروداوى بە بەردبوونە بەسەر ئەو نەھاتوھ، ئەى بۆچى بەو بنەمالەيە دەلەين
تاشباش؟...

- پياو دەبى ئەقلى بى. ھىندى بنىادەمى بى مېشك بۆ ساتىكىش دانانىشن بىر بكنەوھ
كە ئەى بۆچى بە وەچە و ڕەچەلەكى نىمە نالەين تاشباش؟...
- خودا بۆ خۆى ناگادارە كە نىمە ھەر لە باو باپىرانمانەوھ و لە باپىرەى باپىرانمانەوھ ئەو
پروداوھەمان ڤىك بەو جۆرە بىستوھ كە قەوماوھ.
تۆزۆپىراز دىتى ھەمووان لای مراد چل درۆ دەگرن و بەھىچ جۆرىك ناتوانى قايليان بكا.

***

حەقايەتى بوون بە بەرد لە زارىكەوھ كەوتە شارىك. كەس نەبوو بە لانى كەمەوھ دوو جارى
نەبىستى. ھەر كەس دەرفەتى ھەبوايە، دوو سى جارەن ئەو نەقلەى بۆ خەلكى دەگىرەوھ.
لەو جەنگەيەدا و لە ماوھى چەند ڤۆژىكدا حەقايەتتىكى دىكەش، واتە حەقايەتى چىاى
"نېزجىيەس" بە ھەموو گوندى وەرېوو. تەنانت كەوتە سەر زارى مندالەكانىش.

تاشباش ئۆغلوش ئەو ھەقايەتەى بېستەوہ.

تاشباش ئۆغلۇ گوتى:

- وەللاھى وە بېللاھى رەچەلەك و بنەمالەى ئىمە شتى وای بەخۆوہ نەدیوہ و ئەوہندەى ئەمن بزانم كەسى وامن تىدا ھەلنەكەوتوہ. ئەمنیش بېستوومە ئەو پىرەى كوستانان "مەلا ئەجمەد"ە. و ئەویش كە چوۋەتە سەر چىاكەى ئىزجىيەس، باپىرەى مەن نىيە، بەلكو "لوقمانى ھەكیم"ە و ھەموو كەستىكىش بەوہ دەزانى.

كە گۈندىيەكانى گوتىيان لە قسەكانى تاشباش ئۆغلۇ بوو، لە پىتشدا توورە بوون و جىنوبارانىيان كەرد و گوتىيان:

- ئەو سەگبە ھار بوو، خودا بېكا بە قوربانى رەچەلەك و ئەژدادەكەى. ئەگەر ئەوہ بىيادەم بوایە، كوا ئەو گۈندە تووشى ئەمىرۆ دەبوو.
دوايى بىريان كەردەوہ و نەرم بوونەوہ:

- كورە جا داماوہ بلى چى. خۆ ناتوانى بلى باب و باپىرەكانم ھەلبىزراوانى خودا بوون.
كابرايەكى خاكەرايە ئەو پىاوہ نازدارەى ئىمە جگە لە نكۆلى كەردن چىي لە دەست دى؟...

***

لە كۆنى كۆندا، كابرايەك ھەبوو پىيان دەگوت "تاشباش لوقمان". ناوى ئەویش مەمەد بوو، بەلام لە سۆنگەى ھونەرەكانىيەوہ نازناوى لوقمانىيان لەسەر دانابوو. لە سايەى ئەو لوقمان تاشباش ئۆغلۇوہ، ھىچ پەتايەك لەسەر زەوى نەمابۆوہ و گشتى لەناو چووبوو. لە زەمانى ئەودا دنيا بىوہ دنيايەكى دىكە. دنياى مرۆڭگەلەك كە نەياندەزانى نەخۆشەن چىيە. ئەگەر سكالايەكىش ھەبوایە لە دەست مەرگ بوو.

تاشباش لوقمان چۆن ئەو كارانەى پى دەكرا و دەرمانى ئەو نەخۆشەيانەى دەدۆزىيەوہ؟ ھەموو خەلكى ھەر لە مندالى ھەوت سالانەرە ھەتا پىرى ھەفتا سالانە ئەوہيان دەزانى. ئەو تاشباش لوقمان مەمەدە گەرىدەيەكى گەرە بوو. لە رۆژھەلاتەوہ تا رۆژناوا شوتىنىك نەمابوو ئەو سەردانى نەكردبى و نەچووبى.

دەچوۋە ھەر شوتىنىك، گياوگۆ و دار و گول، رەگ و خاك و ئاو و رەوہز قسەيان لەگەلى دەكرد. بۆ وىنە كە بە تەنىشت گولەكدا تىدەپەرى، گولەكە سەرى ھەلدېنا و دەيگوت: "تۆزى سەبەرت بى لوقمان تاشباش. گوتىچكەت بىنە با شتىكت بى بلىم. ئەمن دەرمانى چاوتىشەم.

ناوم... " و ناوه کهمی خۆیشی ده گوت و بژی روون ده کرده وه که چۆن ده توانی بیکاته ده رمانه. لوقمان له لایه کهوه ناری گولته کهمی ده نووسی و له لایه کی دیکه شه وه، لهو جوړه گولته ده پرنییه وه و پریاسکه کهمی لی پړ ده کرد. ده چووه ههر شویتیک، سرت و خورتی گول و گیایه کانی له گویدا بوو. هه موو سروشت نه وی ده دواند.

تاشباش لوقمان، وهك باب و باپیره کانی خۆی لهو گونده بوو. زیاتر له هه موو شوینه کانی دیکهش به چیا کانی تۆرووس دا ده گهرا. چون نهو گیایانه وی ده رمانی گشت ده ردانن، له تۆرووسی شین ده بن.

لوقمان تاشباش زۆر ماندوو ببوو. نه وهنده گهرا بوو له پهل و پۆ کهوت ببوو. نهو به شوین ده رمانی باداری دا ده گهرا. ده چووه ههر شویتیک، هه موو سروشت بانگی ده کرد. ده رمانی هه موو نه خۆشییه کانی دۆزیبۆوه، به لām ده رمانی نهو ده رده وی وه چنگ نه ده کهوت، به لām نهو دابوویه باری لاساری و وازی نه ده هیتا. چیا به چیا ده رپوشت هه تا گهیشته لووتکه به ردینه کهمی تۆرووس. نه ستیره درشته کان به سهر ره وه زه کانی لووتکه کهوه ده یانجریواند. تاشباش لوقمان زۆر ماندوو ببوو و به خهویکی قولدا رپۆچووبوو. ده مه ده می بهیانی به دهنگی گورپه کی سهر راپه ری. چاوی هه لیتا و دیتی ناسمان له بهر بالی هه لۆ دیار نییه. به هه زاران هه لۆ له سه ره وه داده گه رپن به ره و خوار. له نزیکیه وه کانیه که هه لده قولی و ناوه کهمی به خوره خور له تاویره به رده کانه وه ده رپوخته خواره وه و نیو تاشه به رده کانی کردووته گولتیکی کهسک. لوقمان تاشباش سهر ده کا و ده بینی نهو هه لۆیان له ناسمانه وه راست به ره و نهو نه ستیره دین.... خۆیان له ناوه که هه لده کیشن و دینه وه ده ری. سهر ناوه که و به رده کانی ده ور به ری و هه روه ها ناسمانه کهش له بهر هه لۆ دیار نین و هه موو شویتیک پړ له فره ی بال و قاو قیژی بالندان. ناوی نه ستیره کهش له بن هوروژمی نه واند شه پۆل ده دا.

هه تا نیوه رپویه ههر وا ده روا. هه لۆ ههر دین و خۆیان له نه ستیره هه لده کیشن و ده ورۆن. دواپی له ناسمان و له سهر نووکی ره وه زه کان گه مه ی هه لۆیان ده ست پی ده کا. هه لۆیه که له پړ باله کانی کۆ ده کاته وه و وهك گولله یه کی لی دی و به خیراییه کی سامناک له ناسمانه وه لووری زه وی ده بی.

* له رۆماتیزم. ژانه نیسک

دە بیست مەتری مابى بۆ زەوى، بالەكانى دەكاتەرە و رادەوہەستى. لەو نىپەدا ھەلۆى وا ھەيە ناتوانى بەو خىزايىيە خىزى بگريتەوہ و وەك تۆپىتەك وەعەرەزەكە دەكەوى. لاشى نەو ھەلۆى مردارەوہ بوواندى لەولا و لەولا كەوتون، زۆريەيان ئەوانەن كە بەو تەرەزە مردوون.

دەمەدەمى نىوارى تاقە ھەلۆيەك چىيە بەسەر شارى ئەستىركەكەوہ و، بەسەر بەردەكانى ئەويەروپەرى و بە ئاسمانەوہ نامىتتەوہ. ھەموو دەچنەوہ ھىلانەكانيان. كە ھەموو ولات چۆل بوو تاشباش لوقمان ھەلەدەستى دەچىتە لای ئەستىركەكە. كە ئەستىركەكە چاوى بە تاشباش دەكەوى، دىتە زمان و دەلى: "ئەى بەندەباشكەى خودا، ئەى لوقمان، جوان و زەرىف گوتم بەدەيە. ئەمۆ زۆر گەپراى، بەلام ئەوہى بەشۆتتەيەوہ بووى ئەوہ دۆزىتەوہ. ئاوەكەى من دەرمانى بادارىيە. جوان گووى بەدەيە. ئەوانەى لە ئاوەكەى مندا مەلەى دەكەن، با ئەو چەورەيانەش بە كەم نەگرن كە لە بن پەپر وىالى ھەلۆكانەوہ لە دەورەويەرى من پڑاون. با دواى مەلە كردنى، بە سەرى پەنجەيان ئەو چەورەيانە لەو شۆنە ھەلبەسەون كە نازارى ھەيە." تاشباش لوقمان ئەوہش لە دەفتەرەكەيدا دەنوسىتەوہ. ئەو كانىيەى وا بە "قارتال چىمەك" بەناويانگە و كەوتووەتە نۆر پەوہەزەكانى تۆرۆوسەوہ و ھەركەس خىزى تىدا بشوا نەخۆشىيى پۆماتىزەمەكەى نامىنى، ئەوہ لوقمان دۆزىوہتەوہ.

تاشباش لوقمان كە دەرمانى ھەموو دەرەكانى دۆزىوہ و پەتا و نەخۆشىيى لە سەر زەوى بەنەپر كردبوو، بە دواى ئەوہدا دەگەرا عىلاجىكى مردنىش بكا و ئەويشى دۆزىوہ...

تاشباش لوقمان سولتان لە پىشدا چوہ سەر "ئىرجىيەس". لە لووتكەى چىاي ئىرجىيەس گولتيك ھەيە. گولتيكى زۆر گەورەيە. سەعات بە سەعات، سات بە سات، پۆژ و شەو رەنگەكەى دەگۆپى. رەنگەكەى زۆرى جارەن شىريەى مەيلەو ھەنگوینە. ھەر دەلىنى چرايەك لەودىويەوہ دايسى.

ھەر مرۆڤ و بوونەوہرىك لەو گولە بچىتە پىشى و بۆنى بكا، قەت نەخۆش ناكەوى. بشمرى، بەبى نازار و بەبى نەخۆشى و لەوپەرى پىريدا دەمرى. ھەركەس لەو گولە نزيك بىتەوہ ھەتا ھەتايە لە بەختەوہرى و خۆشىدا دەژىي. وەك ھەموو ژيانى خۆى لە بەھەشتىدا گوزەراندبى. ھەژارى و نەدارى نايىنى. ھىچ مرۆڤىكىش ناتوانى زيانتيكى پى بگەيەنى.

ئەو گولە موعجىزەيەكى دىكەشى ھەيە: چارەسەرى مەرگىشە. ئەوہى پىتى زانى و دۆزىوہ ئەوہ تاشباش لوقمان بوو. ھەر كەس دەستى وەپەلكىكى بكەوى و ساتىك لە سىبەرەكەيدا راپوہستى، قەت نامرى. ئەدى نازانم بۆ ھەموو خەلك ناچن و دەستىك لە پەلكەكانى بەدن و ساتىك لەبن سىبەرەكەيدا راپوہستن؟ ئەو گولە كە ھەر پەلكىكى ھىندەى دارە سنۆبەرىكە، ھەژدىھايەك پاسەوانىتى. ئەو ھەژدىھايە لەو لووتكەيە ئالوہ كە گولەكەى لەسەرە. لە بىست و چوار سەعاتدا تەنيا ساتىك دەنوى،

بەلەم ئەو لە ھەزەبە کەنگیئە؟ ناخۆ شەو یان رۆژ؟ کەس نازانێ. دەبێ ئەو ساتە بەدۆزیئەو و بچیتە لای گولە کە... ھەتا ئیستا کەس نەیتوانیوە لەو گولە نزیک بێتەو. ناخۆ ئەو ھەژدیھایە ناکوژرێ؟ بەھێچ کلۆجی ناکوژرێ. چونکە ھەژدیھایە نامری. تەنانت ئەگەر رێگەبە کیشی بۆ بەدۆزیئەو و لەتوبەتیشی بکەیت و گۆشتە کەشی لە ناشیدا بکەیتە تۆز، یان بیسووتینی و خۆلەمیشە کەشی بە بادا بدە، دیسان کە سەر دەکەو ئەو ھەژدیھاکە لە لوتکە کە ئالۆتەو. چا ئەو ھەژدیھایەت پێ دەکوژرێ کە لەو ھەتە دنیا دنیایە، لە سێبەری ئەو گولەدا نوستوو؟

تاشباش لوقمان زۆر سالان چاوەرێ بوو تا بۆی ڕوونبۆو ھەژدیھاکە کە دەنوێ و بچیتە لای گولە کە، بەلەم دوا ئەو ھەستی لە گولە کە دابوو و دەبویست بگەریتەو، ھەژدیھاکە دیتی، ویستی بیکوژی، بەلەم بەزەبێ پیتی داھات و وازی لێ ھێنا، تەنیا سێحری نەمریئە کە لێ بەتاڵ کردووە. بێت و ھەژدیھاکە لەو ساتەدا چاوی ھەلنەھێنابایە، تاشباش لوقمان بە نەمری دەمایەو و ئیستا لێرە لەنێو ماڵدا دەبوو.

ئەو تاشباش لوقمانە کە باپەرە گەورە ھەر ئەو تاشباش ئۆغلۆیە، کارێکی دیکەشی کردبوو. چوار قورنە دنیایە گەرابوو و لەو گەرانەشیدا چێ گولە ھەبە راز و نەینیی خۆیانان پیتی گوتبوو، بەلەم ئەو بە شۆرین گولتیکەو بوو کە نەیدەتوانی نەینییە کە خۆی بە کەس بلی. گەلی سالان لەسەر ھەست، ھەر گەرا و گەرا و نەگەشتە ئەو گولە کە ئەو نەینییە پێ بلی. ھوایی ھاتە چوکورووا و زۆر سالان لەوێش گەرا. ناخەبە کە لە چیاوی تۆرووس وەسەر کەوت و لەوێ بەسەر ھەزاران گول و گیا و شینکەدا کەوت. ھەموو تۆرووسی سەنگ و سووژن دا. رۆژتیکان گەشتە کویتستانە کە سەرروی تەرسۆس، بەلەم پیر و زورھان ببوو. لەوێ چناریکی گەوێ لێ بوو و کانییەکی لەبەنی ھەلنەقوڵی. تاشباش لوقمان لەو ناوێ خواردووە و لە سێبەری چنارە کە سەری وەسەر بەردێک کرد و لێی نووست.

ھێشتا بەیان نەئەنگوتبوو کە تاشباش لوقمان لەخەو ھەستا. لە ناکاو دەنگی قرچە شکانێک لە بن چنارە کەو ھەستا و لەوێ تیشکێک ھاتە دەری و ھەموو دنیای وا ڕووناک کردووە دەتوانی قاچی مێرولەش ببینی. لەو ڕووناکیئەو دەنگێک گوتی:

"ئەم چارەسەری مەرگم" لوقمان گوتی: "خوایە شوکرت، ئەو چارە ئەرەشم دۆزیئەو" و لە دەفترە کەیدا نووسی و بە غاردان لە کێوھە ھاتە خواری و گەشتە پردە کە "می سیس". نیلی ھەموو خەلکی تێگەیاند لەوێ "ئەم چارە مەرگم دۆزیئەو". خەلک خەبوونەو. دەرزی ھەلاوشتبا و ھەمەزی نەدە کەوت. چاوەرێ بوون لوقمان قسان بکا. لوقمان دەفترە کە کردووە بۆ

ئەوئى ئەمۇ نەيتىيەمى لەوتىدا نووسىيىپ، بىز خەلگە كەمى بىخوتىتتەمۇ. لەمۇ سائەدا بالىكى سىمى لە ئاسمانمۇ دەرگەمۇت و لە دەفتەمۇ كەمى دا و بەردى خستىيە روويارى "جەمىان" مۇ.

كويتخا سەفەر نىتر دەيزانى ناخرى و ئاقىبەتى ئەمۇ كارە بەكوى دەگا. ئەوئى ئەدەبوو بىمى، بىبو. ھەمۇ ئەمۇ ئەفسانە و ھەقايەتەنە بىز گەورە كەردنەمۇ تاشباش بو. كويتخا سەفەر دەيزانى و بە ئەزمونىش سەمىتەرابو كە ھەمۇ پىياچاكەكان لە سائەكانى قاتى و قىدا دەردە كەمۇ: ئاخىر ئەمۇ ئەمۇ مورتەزايە كە ھىشتاش لە شىتخانەيە. ھەر ئەمۇ گوندىيە بىنناموسانە بوون كە بە زۆرەملى ئەمۇ كابرايەيان كەردە پىياچاك و ئەمۇ بەلەيەيان بەسەمى ھىنا. "بەلام تاشباش خوى ئەمۇ ھەقايەتەنە بىلا دەكەتەمۇ. زۆر زىرەكانە ئەمۇ شتەنە پىك دەخات. لە پىشدا باپىرەيەكى دەبىتە بەرد، دواى باپىرەكەمى دىكە دەبىتە لوقمانى ھەكىم. خەلگىش گوتىيان شل كەردەمۇ كە بىروا بەمۇ شتەنە بىكەن و ھىوايان بەمۇ شتەنەمۇ بىستەنەمۇ.

"دىسانىش ئەزمون سەلمانمۇيەتى كە لەمۇ ھە بارودۇختىكا، لە پۇژگارى ئاوا دۇرار و بىھىوايسدا، لە ئاكا ئەمۇ شتەنە پەردە گەرن. پۇژىك بەمىانى كە ھەلدەستى، دەبىنى ئەمۇ دىنا شىواو و ئەمۇئى نەبى بىمى بوو. ئەمۇ جارە كارەكە لە باپىرە و ئەزادەمۇ دەستى پى كەرد. ئەگەر دەستى خودى تاشباشى تىدا نەبوايە، مەھال بوو ھەمۇ شتەكان بەمۇ وردەكارىيەنەمۇ لەسەر باپىرە و پەچەلەكى ئەمۇ بن.

"ناخ، ئەگەر عادىل ھەر ئەمۇ دەھات و دەيگوت، ھۇ خەلگى گوندى، ئەمۇ لە ھەمۇ قەرزىكتان خۇش بووم يان گوتىباى ھاتووم ھەر ھەمۇتەن پووت پووت دەكەمۇ، بەھەر بارىكا، تاشباش لە دەستى دەھات.

"خۇزگە عادىل و پىارەكانى بىن. ناخۇ ھىچ پىنەك نىيە تا دىن، سەرى گوندىيەكانى پىتە بىخالىتىم؟ خۇ ئاوا پروات، ئەمۇ پىس و سەمى پىس دەقەومى. دەبى چارىكى بىكەن...

"شتەكە بىبو. چىرۆك و ھەقايەتەكانى پىياچاكىبون، ھەك كەمى بەفرى، بەسەر گوندەكەدا دى. خەمۇنەكانى زەلجەمى خودا غەزەب لىگرتوش تام و خوتى پروداو كەمى. ناخۇ ئاكرى شتىك بىكەمى زەلجە خەمىنىكى سەمى بىنى و دوو سى پۇژان سەرى گوندىيەكانى پىتە بىخالىتىن؟ و يان..."

ئەو لە ھەمووی باشتەر بوو، بەلام ھەر بەراست، ئەو سەری دەگرت؟ خەلک بە کەینوبەینەمی نیتوان ئەو و کچەکە قیرسمایلیان دەزانی. ئەگەر بەسەرییەویان گرتبا، ناخۆ دەیتوانی وابکا بەو کارە تاشباش لەبەر خەلکە بەریتەو؟ کەس سەری لەو خەلکە دەرنای؟ لەوانەش بوو بتوانی. ئەو گوندییانە جاری وابوو گرنگترین کاریان بە پووشیک نەدەویست، بەلام جاری واش ھەبوو دوو سالان سەریان بە کاریکەو دەخافلا کە پووشیکی نەدینا.

ئەگەر بیت و زەماوەندی بکردایە، لانیكەم دوو پۆزان سەری خەلکەکە دەخافلاند. لەو دوو پۆزەشدا ئەوانە چوونە شاری لەوانەبوو عادیل لەگەڵ خۆیان بێنن و بیتەو، بەلام زۆریش ئاسان نەبوو بۆ ئەو زەماوەندە ھەموو گوندەکە نان بەی. قیرسمایلی بانگ کردە مالاکە خۆی. ئەوانە شلەژابوو نەیدەزانی چ بکا. ئەو بە گیانی ناخیری دەبوو خوازیینیکەر بنیتریتە مالاکە قیرسمایل، بەلام پۆزگاریکی قۆر بوو....

گوتی:

- کاکە سمایل، لیم دڵگران مەبە کە بانگم کردوویەتە ئێرە. دەزانم زۆر بەجی نەبوو، بەلام وەزەکە شپرتۆ. دەزانم چ دەکەم. بە کورتی، بەپیتی ویستی خودا و فەرموودی پێغەمبەری دەمەوی کچەکەت بخوازم. دەمەوی وەک ژنی سیئەم، منداڵم لینی ھەبی. ژنە گەورەکەم و زەلجە دەنیرمە مالاکەت با کچەکەت ھەلگرن و بیھینن، ناشقەکەچەلەش مارە دەبێ. دەی برالە چ دەفەرمووی؟

قیرسمایل ملی بەلارەو نا و گوتی:

- ويستی خودا و فەرموودەى پيڻغەمبەر لەسەر سەرم، بەلام ئەمن ئەو کچەم گەورە کردووە و ئەو هەموو سالا بە خێم کردووە و خەرجم کێشاوە، يانی ناتەوئى بپرە پارەيە کیشم وەك شیربایی بەدەيتى؟

کوئخا وەلامى داىهەو:

- هەتێو، خۆ ئەو کچ نىيە... بۆخۆت لەمن باشتەر دەزانى و هەموو دنياش دەزانى. ناخەر کئى ئەو کچەى دەوئى؟ بچۆ شوکرى خوداى بکە داواى شتیکىشت لئى ناکەم. قىرسايل ترسا لەوێ نەکا پاشگەز بىتەو و گوتى:

- نەگەر ويستی خوداى، ئەو لەسەر سەرم. نەگەر فەرموودەى پيڻغەمبەريشە لەسەر چاوەکاڤم. هەيە و نىيە ئەو کچە، کە حازرم لەبەر پيټ بىکەمە قوربانى. خوازىينىکەرە کانت بنێرە با کچە کە بىنن.

کوئخا ئەو قسە نەرمەنى قىرسايلی بەدل بوو و گوتى:

- سەير کە کاکە ساييل گيان. ئەتۆش حەيا و نابرووت هەيە. بۆ ئەوێ خەلکى پاشملە خراپەت نەلێن، وەك شیربایی کچە کەت مانگايە کت بە گۆلکە کەيەو دەدەمى. لای خەلکيش دەلێم پيټنەسە ليرەشم داوەتسى. ديارە دەبئى بەهاری مانگا کەم بەدەيتەو و بليسى پيټم فرۆشتوو تەو. بەو شێوێه پراوەتێ کارە کە پادەگرم و ئيدى کەس نالئى کوئخايە کى ئاوا گەورە کچە کەى بەخۆرايى لە چنگ دەرهێناوى.

قىرسايل دەستەکانى گرت و بە خۆشییەو گوتى:

- خوا پراوەستاوت بکا، پراوەستاو بى کوئخا گيان، گەورەى گوندە کەمان. بنێرە با خيټرا هەليگرن و بۆتى بىنن...

کوئخا:

- هەر وەها، لەبەر خاترى خۆت و کچە کەت، سبەينئى هەموو خەلکى ئاوايى بانگهێشت دەکەم بە ژن و مندال و پير و جوانەو. دەلێم چوار بزن بکوژنەو و دە مەنجەل ساوار وەسەر بنێن. تىگەيشتى؟... زەماوەندى کچى تۆ لە هەموو کچە دەست لىنە دراوە کان گەورەتر دەبئى. خۆ قايل بووى؟...

قىرسايل وتى:

- زۆر سپاس. خودا تەمەن دريژت بکا. ئەتۆ بۆ ئىتمە وەك دايك و باب وای...

ئەو شەۋە كۆيخا، نەگەرچى دۇو ژنىشى ھەبو، لەگەل ژنى سېھەمىدا چۈۋە پەردوۋ. ناشقەكەچەلە مارەبى پرىن.

ھەر ئەو شەۋە ھەموو خەلگى ناۋايى بەوكارەيان زانى، بەلام كەس گوۋى نەدائى. بە لايانەۋە ئاسايى بو. ھەموۋان بە كەينەۋەينە كۆيخا و كچەتيۋەكى قىرسمايلىيان دەزانى و دەشيانزانى كچەتيۋەى ۋەقسە دېنا و دەورۋوژا و ھەلدەلەرزى ھەتا رۆژتيكىان لەبەر چارى ژنەكانى لەباۋەشى دەكات و دەبياتە نىو جىۋيانەكەيەۋە.

كەرەى بەيانى بزنەكانيان سەر برى، ئاگردانيان نىل دا و مەنجەليان لى ۋەسەر نان. چىشت لىترا و نامادە كرا. ورد و درشتى گۈندەكە بانگ كرابوون. ھەموو تىرتىكيان نان خوارد. ھەر ھەموۋان لەسەر نان، باسى تاشباش ئۆغلۇ و تايەفە و تۆرەمەى ئەويان كرد. ئەو مىواندارتېيە لە جىتى ئەۋەى تاشباش لەبىر خەلگەكە بەرېتەۋە و بەشتىكى دىكەۋە بياغافلىتىنى، ۋاي لىكردن پتر لە جارى جاران باسى تاشباش بگەن. نەگەر ئەو مىۋانېيە نەباۋە مەھال بوو گۈندىيەكان ھەموو لە شوپىتەك كۆ بىنەۋە و باسى تاشباش بگەن.

كۆيخا خەرىك بوو شىت بى. ئەو فېل و تەلەكەيەشى سەرى نەگرتبو ھىچ، پىتچەۋانەش بېۋە. بەبى ئەۋەى بزانى پاروۋى تاشباش ئۆغلۇى خىستبۈۋە رۆنەۋە.

تازە مەھالە لە دەستى تاشباش ئۆغلۇ نەجات بى. بە خۋاي ئاۋا بېۋاتە پىشى، لە پىشدا ئەو گۈندە و دۋايىش ھەرچى گۈندى تۆرۈۋسە دەخاتە بن چۆكى خۆيەۋە. ئىدى لەمەۋدۋا ئەو گۈندىيانەش قەمى لە قەسەدا ئاكەنەۋە، لە مەلا تۆپاكلى "ئىش بەلايانەۋە گەۋرەتر دەبىتەۋە. خۆ ئەو ۋەك مورتەزا گىل و گەۋرە و ساۋىلكە نىيە بتۋانى بىدەيتە دەستى دۋو جەندەرمە و بىخەيتە شىتخانەۋە. خۆ ئاۋا بېچىتە پىشى، كۆيخا و دۋو جەندەرمە ھىچ، بەلكو حۈكەمەتە كۆمارىيەكەى توركىاش ناتۋانى پىتى بلى پىشتى چاۋت بېۋىيە. ئەو رۆۋە ئىدى رۆۋى مەرگى تۆيە كۆيخا سەفەرەفەنى. نەگەر بناگوۋى خۆتت بىنى، كۆيخايەتېش دەبىنيتەۋە. ئىتر گىانى شىرنت لە ئەماندا نابى. تاشباش ئۆغلۇ دۋو بانگى گۈندىيەكان دەكا و دەلى: "موسولمانان، خۆينى ئەو كۆيخايە ھەلەلە. بچن و بىكوۋن." ھەر ئەۋەندە بەسە ئەو قەسەيەى لە زارى پىتە دەرى، خۆ دەمۋەست، كۆيخاي جى، بەخۋاي عىسمەت پاشاش بى، دەبىتە تېرى بن گۆم.

لەگەل پەرەگرتنى چىرۆك و نەقل و ھەكايەتى جۆراۋجۆر لەسەر رەچەلەكى تاشباش، كۆيخا سەفەرىش ترسى زىاتر رېدەنىشت. ئاقە يەك رېگە چارە مابۆۋە ئەۋىش ھاتنى خىراى عادىل بو. لەۋە پتر ھىچ رېگەيەكى بۆ نەمابۆۋە.

کوځا دیسانیش هەر وا له هەرول و دهول دا بوو. پیاوه کانی و خزم و کسه کانی خۆی ناچار ده کرد له هه موو شویتیک بلتین نهو حه کایهت و چیرۆکانه هه موووی هه لبه ستراون. نهوانیش لای خۆی ده یانگوت باشه، و به لیتیان بۆ ده گوت، به لام کاتی ده چوونه نیتو خه لکه که، گالتیه یان بهو هه لبه هه لپه ی نهو ده کرد و پیتی پیده که نین و به گوندیه کانیان ده گوت:

"کوپه نهو کوځایه تیک چوه و ناوای به نيمه گوتوه."

کوځا که نهو قسانه ی ده بیستنه وه، له تووره یان شیت ده بوو و ده یگوت:

- کوپه کوا هاوړتی گیانی گیانی لهو دنیایه ماوه، هه رچی هه یه کار بۆ تاشباش ده که ن. هه ی گوندی بۆ نامووس. بیکه نه نيمامزاده و پیاوچاک، با بزائم چیتان پسی ده بری. په له مه که ن با پیستی سهرتان هه لقه نه ی و پروت و قووتتان بکاته وه نینجا بۆتان پروون ده بیته وه."

دوایی ده چوه نیتو ناوه دانی و ده گه شته هه ر که سی ده یگوت:

- کوپه نهو درۆ شاخدارانه چین، درۆی ناوا که س نه ییستوه. لوقمانی حه کیم بهو هه مووه گه وره یه ی خۆی کی ده لی باپره ی تاشباشه. یان بابی باپره ی تاشباش چۆن توانیبوی خۆی بگه یه نیته لوتکه ی جبی یه س؟... نهو شیت بوونه؟ به خوای تاشباش خه ریکه ده تافه له تینی. له پیر و گهنج و ژن و منداله وه بگه ر، تووشی هه ر که س بوایه له گه لی راده وه ستا و نهو قسانه ی بۆ ده کرد.

گوندیه کان ده یانزانی بۆچی شله ژاوه و به وه خوشحال ده بوون. گوځیان ده دایه قسه له براننه هاتوه کانی و به بی نه وه ی هه چ جوابیکی بده نه وه ملیان بۆ خوار ده کرده وه و لیتی دوور ده که و تنه وه.

به شوین عه لیدا گه را: عه لی، کوړی مریمۆک و دوژمنی قه سته سه ری نهو. له به یانییه وه هه تا نیتا سی جاراز چوبووه ماله که ی و نه ییدیوو. ناخریه که ی له نیتوه راستی گوندی، تووشی بوو و گوتی:

- نهو چیه عه لی؟ دیوته چ بووه؟

عه لی ساویلکانه وه لامی دایه وه:

- نه خیر، نه من هه چم نه ییستوه. چما چ بووه؟

- هه یهو، کوپه عه لی نهو ته شیت بووی؟ وه لاهی نه هه مه تیه که به سه ر نهو گونده دی هه ر مه پرسه. خه لک خه ریکن تاشباش ده که نه پیر و پیاوچاک. چما نه بیستوه ده لیتن، لوقمانی حه کیم باپره ی تاشباش بووه، و نهو هه مووه قسه یه ی دیکه ش... هه مووی نهو قسانه قسه ی

گیرفانی تاشباشن و له پټی پیاوه کانییهوه له گونده که دا بلاویان ده کاتهوه. ناوا پروا لهو گونده و له سرانسه ری تورووسدا له مهلا تۆپاکلیش گه وره تر ده بیتهوه. مهلا تۆپاکلی لانیکه م وهك ئیمه بنیاده میکی ناسایی بوو. سهیر که کی ده که نه بنه چهی تاشباش. لوقمانی حکیم. چهند پۆزی دیکه نه گهر دوو سی پیغه مبهری دیکه شیان به بنه ماله یوه بهستهوه، نه من هیچ پیتم سهیر نابی. نهو مه ممد تاشباشهش ناخریه کمی یان له زینداندا ده پزی یان له شیتخانه ی ده بینیمه وه نهوه ده بیینی. تهواوی نهو کارانه ی له دژی منه. پتی بلتی نهک بوویته پیاوچاک، به لکو بیته پیغه مبه ریش بهر له وهی خۆم تیدا بهچم تۆلناو ده بهم. بهر له وهی خۆم بهرم تۆ ده کوژم. با نه وهش به تۆ بلیم عه لی، دوا ی من نه تۆ کویتخای نهو گونده ده بی، نیت نه من پیر بوومه و عومری پیره مهریکم ماوه. نه تۆ زۆر گه نجی. کویتخایه که به تۆ ده سپرم. نهوه قهولی پیاوانه. ده مهوی قورئانت بۆ بهۆم. تاقه کوپ و له مبهری سهیر پتی تۆ نهو تاشباشیه. نهو نا هیتلی نه تۆ بیته کویتخا. ده بی پیتی بگردری. ههتا کاره که قولتر نه بۆتهوه، ده بی مشووریککی بهۆین. ده ب نهو گوندیانه له خه ههستین و نه وهش یه کی که له گه وره ترین نه رککی نه تهوه بی و نیشتمانیی ئیمه. خو بیت و حوکمهت بزانی گونده که ی ئیمه شتی ناوا ی لی هه لکه وتوه، تۆ بارانمان ده کات. وا نییه؟

شانی راستی عه لیی گرت و چاری له چاوه کانی بری و گوتی:

- نه تۆ پیاویکی تیگه یشتوی، جا پیتم بلتی، لوقمانی حکیم باپیره ی تاشباش بوو؟ باشه نهوه یان له کوپه هیناوه؟ کی گوتویه تی؟ له کام کتیبدا نووسراوه؟ ده ی بلتی ده ی، خو تۆ پیاویکی ناقلی.

عه لی:

وه للاهی چووزانم...

- ههتیو نه تۆ شیتی؟ ناخر چۆن ده بی لوقمانی حکیم بهو گه وره ییه ی، باپیره ی نهو تاشباشه چلمنه بی. چما تۆ پروا ده که ی؟

- وه للاهی بلیم چی...

- بابه گیان، نهو پیاوه گه وره ییه ی چاره سهری مهرگی دۆزیوه تهوه، چما ده بی باپیره ی نهو

سه گبابه بی په تییه بی؟...

- وه للاهی بلیم چی...

- کوپه، بۆ لوقمانی حکیم هه ر ژن و مندالی هه بووه ههتا وه چه و نه وهی وهك نهو تاشباشه

له چه ر و بی حه یایه ی هه بی؟...

عەلى توورە بوو و گوتى:

- لەوانەشە ژنى ھەبووبى. ئەتۆ چووزانى؟ لە كام دەفتەردا نووسراوە ژنى نەبوو؟...

- سەيرى من بکە عەلى، سەيرم بکە. ئاقل بە و بزانه ويژدانت چیت پى دەلى. لە تۆ دەپرسم: ناخراشتى وا دەبى ئەو تاشباشە بەرەللایە ئەوێ لوقمانى ھەکیم بى؟...

عەلى بە دەنگىكى گر گوتى:

- چووزام، بەشکم بى. پلار لە تاريكى مەگرە... ناتوانى لە پوالەتەو ھەلک بناسیت...

کوێخا کە دەستى لەسەر شانى ئەو دانابوو، پالتىكى پتوہ نا:

- ھەر ھەمووتان لە زارى يەكترى تفيون و خەريکن شۆرشە کە شىخ سەعيد دژى ھوکمەت دەژێننەو. جا باشە ئەنگۆ ئەو بکەنە پياوچاکى خودا با ببيتە خۆرکەى گياتان. ئەمن باش دەزام چ لەو بکەم چيش بەسەر ئتوہ بيتم.

عەلى لەسەر خۆ وەلامى داہوہ:

- برۆ کام پښگە سەختە ئەو بگرە، کوێخا سەفەرەفەنى...

و بەجى ھيشت.

کوێخا بە بۆلەبۆل گوتى:

- لەعنەتى خودا لە نابا و ئەژدادى لاسار و شيت و شوورتان. تۆرە مە وەحشىيە کەى

مريۆم. پيتان دەلیم...

ھيچ ھيوایە کە نەبوو. تاقە پښگا، عاديل ئەفەنى بوو. ئەگەر عاديل ھاتبایە، پياوچاکە کەى

ئەوان لە چاوترووکانىکا بزر دەبوو:

"بگەيە عاديل بگەيە بابى من، خەريکە تیدا دەچم. ئەتۆش لەگەل مندا خەريکە تیدا دەچى.

ئەگەر ئەمشەو نەيەى کارم لە کار دەترازى. خۆت بگەيەنە شيرە پياو، بەنۆکەرت بگەيە.

"دەبى بەر لەوێ پياوچاکبوونى تاشباش بکەوێتە سەر زار و زمانان، مشوورىكى لى

بخۆين، ئەگينا دواتر بەکەس جيبەجى نابى، تاشباش پياوێكى ژير و نازا و چاونەترسە و لە ھەمانکاتيشدا وەك پتوى بە فرت و فيلە و ئەوەندەش چاونەترسە گوێى بە ھيچ شتى نابزوى.

بيت و بزانی ھەلکى تۆرووسى لە پشتن و دەبيەرسن، نيتەر لە ھيچ شتى نابرينگيتەو، کوێخاى

گوندىكى بچووک سەھلە، عاديل ئەفەنيە کى کاسبکارى شارۆچکەيە کە ھەر ھيچ، لەبەر

ھوکمەتە کۆماريە کەى تورکياشدا پادەوہستى و گالتەى پى دەکا. ئەو تاشباشە لە

پياوچاکەکانى دیکە جويیە. بيت و پقى ھەستى، تەفەنگە کەى لە شانى دەکا و بە چيا

هەلەدەگەر. ھەم دەبیتە ئەولیا و ھەمیش یاغی... ئای خودایە گیان، وەیش... لەو چیاپانەدا کۆماری تۆرکییە ھیچ، خۆ ئەمریکاش بە بۆمبە ئەتۆمییە کە یەوە بێ، پیتی ناگیر. خەلکی تۆروس ھەتا دوا پشویان پشتی دەگرن..

"گۆرە ئاگات لێ بێ عادیل، ئاگات لێ بێ حوکمەت، ئەوێ وا پێ دەگا، تاشباش نۆغلۆ، کە سێ ھەریم و چوارسەت پارچە گوند و ھەژدە شارەدێی لە پشت و کەوشەنە کەشی بەرەبەرە فرەوانتر دەبیتەو. تۆ ئیتر باشاری ناکە. ئەو دەگات. چیی وای نەماوە. ئیمە لەمەودوا ئیتر ناتوانین لێرە بژیین. ئیتر لەمەودوا ئەو گیانە شیرنەشان کە تا ئیستا پاراستوومانە، گورگ و چەقەل دەبخۆن.

"ھیچ چار نییە. دەبێ کارێکی وا بکەین، لەبەر چاری خەلکە کە سووک بێ. دەبێ بەلایەک بەسەر ئەو گوندە بێ، تاشباش و ماشباشیان لەبەر نەمێنێ. دەبێ بۆمەلەرزە بێ. ھەموو مائەکان تەخت بکا. تەنیا یەک ھەوتوو، لانیكەم ھەوتوویەک ئەو خەلکە نەتوانن بپنەو، سەرخۆ و بیر لە تاشباش بکەنەو، بەلام جا فایدە ی چێ. دوا ئەو دیسانیش زیاتر پێبەندی تاشباش دەبنەو و ئیتر دەستی لێ ھەلناگرن.

"دەبێ دەستەیک چەتە بێن. شەوێک لە شەوێکان بەسەر گوندە کە دا بەدەن و ھەموو گوندییەکان قۆلبەست بکەن و نینگەلیان داغ بکەن و لە ھەمووشیان زیاتر تاشباش. ئاواش پیاو دەتوانی بۆ ماوەی ھەوتووێک ھەلی بۆ پرەخسێ...

بەلام دوا، کاتی ئاوا لێھات و تاشباش دەستی کرد بە ھاندان و دنەدانی خەلکە کە، ئیتر ناتوانی لە چنگی گوندییەکانی دەربیتەو.

"ئاوا باشتەر ھەر ئەمشەو سەری تاشباش بە گۆمدا بکەین و لەناوی بەرین. ئاوا نەبێ لە چنگی دەرباز نابین."

ھەر ئەو ساتە یەکێکی بە شوێن بەکرە شیتدا نارد. لەو گوندەدا ئەو کارێکی لەدەست ھاتبایە و لەو بارودۆخدا کە مەسەلە ی گیان لە گۆرێ بوو و بۆوێ دەبوو متمانە ی پێ بکە، ھەر ئەو بەکرە شیتە بوو. پیاویکی دیکەش کە متمانە ی پیتی بوو "عەلی عومەر" بوو. عومەر گەنجێکی نازا بوو، بەلام جار نەبوو گوو لە کارەکان نەکا:

"جاری با ئەو بەکرە شیتە بێ، با بزانم ئەو دەلی چی؟

- برالە بەکر، لە ھەچەلێکی گەورەدا گیرمان خواردوو. خەریکە جلەوی کارە کەمان لە دەست دەردەچێ. بێت و کار لە کار بترازی، دوا ی ھەزار ناخ بە پووشێک.

به‌کره شیت گوتی:

- به‌لی براكه‌م، به پوشیتك، بی سووده. چیی وای نه‌ماوه كار له كار بترازی. خه‌ركه به‌لایه‌كت به‌سهر دی كه به‌سهر هیچ كه‌س نه‌هاتوه.

سه‌ههر ناخینکی هه‌لكیشا و به له‌بزیکی تاله‌وه گوتی:

- به‌سهر هیچ كه‌س نه‌هاتوه... نه‌می و سبه‌ی كه له هه‌موو شوینی ده‌نگی دایه‌وه و مه‌سه‌له‌كه مسزگهر بوو، نیتر كه‌س له ترسانی ناویری پیتی بلی پستی چاوت برۆیه.... ته‌نانه‌ت نه‌من و تۆش كه سوور ده‌زانین نه‌وه ههر تاشباشه گیل و شیتته‌كه‌ی جارانی خۆمانه، به‌بی گوتنی بیسمیللا ناتوانین ناوی به‌رین. ده‌بی ههر نه‌مشه و به‌ر له‌وه‌ی كار له كار بترازی سهری به‌گۆمیدا بکه‌ین. نه‌مشه و ده‌بی تاشباش بچته دنیا‌یه‌کی دیکه. نه‌گهر نه‌وه نه‌پوا، هاوړی نیمه تینداچوون، ده‌ی ئیتستا ده‌لینی چی؟ ده‌کری ړینگه‌یه‌ك بدۆزینه‌وه؟ ده‌توانین دووبه‌دوو بیکه‌ین؟ چه‌كه‌كه‌ت فیشه‌کی تیندایه؟ نه‌تۆ ساخ بوویه‌ته‌وه؟

به‌کره شیت ږه‌نگی به ږوخساریه‌وه نه‌ما. لیوه‌کانی كه‌وتنه له‌رین. کوڅا كه ناوای بینی، به گالته‌پینکړدنه‌وه گوتی:

- نه‌وه چیه؟ پاشگه‌ز بوویته‌وه؟ ږه‌نگی مردووانت لی نیست. بۆ وات لی‌هات؟ نه‌کا له تاشباش ترسابی؟

به‌کره شیت به نیوه‌نوزه‌یه‌كه‌وه گوتی:

- نه‌من ده‌ترسم.

کوڅا به تووږه‌یی‌وه گوراندی:

- له چ شتیکی نه‌وه سه‌گبا به ده‌ترسی؟

به‌کره شیت:

- کوره بیت و ههر به راستی له تۆره‌مه‌ی لوقمانی حه‌کیم بی یان نه‌ولیا‌ی خدا بی، خدای نه‌وه له‌ناومان ده‌با. نه‌ی نه‌گهر نه‌وده‌مه‌ی په‌له‌پیتکه‌ی ده‌مانچه‌ی لی ږاده‌کیشم ده‌ستم وشك بوون چ بکه‌م؟ یان نه‌گهر هات و نیفلیچ بووم؟....

کوڅا نه‌راندی:

- کوره خۆل وه‌سهر هه‌مووتان. هه‌ی ژنانیله‌یینه... نه‌وه هه‌مووی گوری ئیوه‌یه من ده‌یشیلیم... و خۆی پی نه‌گیرا و سی تفی له نیوچاوانی کرد:

- تف له پرووت... تف لهو پرووت، فت... ياللا لهبر چاوم ون به و له مالم ودهر كهوه. دهى
بچووه پال ژنه قهچپه كهت بنوو. نه من بههر شيويهك بى دهبى نه مشه و نهو كابرايه لهناو بهرم.
ناچارم وا بكهم. بيت و وستمت ليوه بى، نه توش ده كوژم. بيت و نه من نهو كابرايه نه كوژم، دواى
سى رۆزى ديكه نهو من ده كوژى. ياللا ههسته جهه ندهم پر كه. گهو داي ترسنوكينه...

به كره شيت ملى به لاره وه نا و گوتى:

- نه من ده ترسم، به لام نه گهر بتهوى له گهل ديم، چون نه گهر سبهى رۆزى مهسه لهى تاشباش
ناشكرا بى و نهو له گونديدا دهسه لات بگريته دهست، ههردوو كمان ده كوژى.

كوخا دهستى به كره شيتى گرت و گوتى:

- كوره نه تو كهى ترساوى؟ نه تو براى منى.

به كره شيت ديسانه كهش به ترسه وه وه لامى دايه وه:

- ناخر گوتم نهو تاشباش ئوغلوه... نه گهر راستيت دهوى كهس نازانى... بنيادهم
چووزانى... گوتم نه كا هه به راستى پياوچاكيك شتيك بى... نهو كات ناھى نهو ده مانگري و
له بنه مان ديتنى. له وه توقيوم... به لام نيستا هه چوئيك بى خو نهو هه نيتمه ده كوژى، نهى
چار چييه؟

كوخا نهو چاره تووره تر بوو:

- جهه ندهم پر كه و پرۆ دهري. ون به لهبر چاوم و بچووه لاي نهو ژنه گانده رت. سهيركه
نه من پيم وابوو تو پياوى... ون به. لهبر چاوم ون به... ناخر چوون دهبى خودا نهو تاشباشه
بى دهسه لات ه گيله بكاته نهولياى خو؟ چوون دهبى نهو هه تيوه نهولياى خوداى بى؟... خودا
لهوى گه مژه تر نه خو لقاندوه.

خهريك بوو دهينه راند.

كوخا خوشى له ناخيدا ترسيكى هه بوو كه نهيده ويست بهرووى خو بىنى. نهو
جهنده رمه بهى مورته زاي بردبووه شيتخانه، له گه رانه وهيدا له نهسته نبول له سه پرده كهى
دووكانى "گولهك" سه ياره لييدا بوو و كوشتبووى و هه مووان ده يانگوت ناھى مورته زاي
گرتويه تى كه زولمى لى كردوه.

- تاشباش پياوچاكوونى لى ناوه شيت وه... مه حاله. هه وهك چوون شيتان ناتوانى بييته
پيغه مبه، نهو يش ناتوانى بييته پياوچاك. چما وا نييه؟ نه تو تا نيستا ديتوته تاشباش سه
به فه رزى خوداى دابدا؟...

- من نەمدىيە، بەلەم پىارچاكەكان بە دزىيەو نوڭۇ دەكەن.
- ھەر گوۋىيەكى پىتى خۇشە با بىخو، بەلەم نەو نايىتتە پىارچاك. مەھالە ھارپى،
مەھالە...

دەيوست خۇى قايل بكا.

بەكرە شىت:

- نەو تۆ لە خۇتەو كىرەوتە بە پىارچاك، كى گوتويە تاشباش پىارچاكە؟ بۇ ھەر كەسك
لە تۆرەمەى لوقمان بى، خۇشى دەيىتتە پىارى خودا؟ نەتۆ نەوت لە كوى ھىناو؟...
كوڭخا وەلامى دايەو:

- لە كوىم ھىناو؟

دەتگوت لەخۇى دەپرسى: ھەر بە راستى نەو قسەيەى لە كوتەو ھىنا بوو؟... چۆن بە
مىشكىدا ھاتبوو؟ نەو ترس و دەست تىكەلھاتنە ھۇى چ بوو:

- نەتۆ تا ئىستا لە كەست بىستوۋە بلى تاشباش پىارى خودايە؟ پەرچۇيەك شتىكى لى
بىنراو؟ ھىچت بىستوۋە؟... دىتوۋتە كەسك وەك پىاوى خوداى سەيرى بكا؟...

- ھىچ نەمبىستوۋە... گوڭبىستى ھىچ شتىكىش نەبوۋمە... كەسش بەو چاۋەى سەير
ناكا... تەنيا زۆرى لى دەترسىن. زراويان لى چوۋە.

كوڭخا ناخىكى ھەلگىشا:

- خراپەكەى لەوۋى دايە... ترسان شتىكى خراپە. خەرىكە وى لى دى. نەمن باش دەزانم.
با جارى يەك دوو رۆزى دىكەش راۋەستىن. با دەستمان بەخوڭنى نەو پىس نەكەين. تەنيا تۆ
نەمشەو "عەلى عومەر" لەگەل خۇت ھەلگەرە و بچۆ دەرەۋەى ناۋايى. دە پازدە فېشەك بەسەر
ئاۋايىدا بتەقنە. وريا بە كەس نەتانىنى...

بەكرە شىت بە خۇشەيەو گوتى:

- باشە، ھەتا بەيانى گونەكەت بۆ تىرەباران دەكەم.

***

كە بەكرە شىت رۆيشت، كوڭخا توۋشى دلەراۋكى و ترس ھات. بىت و ھەر بەيانى
مەسەلەى تاشباش دەنگى دابايەو... نەگەر فىتى خۇى بى تاشباش، ديارە ھەر بەو زوۋانە
پەرچۇيەكىش ساز دەكا، بەلەم نەگەر كارى نەو نەبى؟... مەھالە... فىتى خۇيەتى... لە

پیشدا دەستی کرد به تروک و له‌عنه‌تی گوندیه‌کان. دواییش نه‌حه شیتۆکه له‌بەر پێیانی کړنۆشی برد. ئەوانه هه‌مووی داریژارون. هه‌مووی له‌ بن سه‌ری نه‌و تاشباشه رێویییه دایه. دواییش په‌رجۆی باپیره‌ی تاشباش، نه‌و هه‌قاییه‌ته کۆی سازی کردوه؟... تاشباش نه‌بێ کۆی ده‌یتوانی نه‌و درۆیانه به‌سه‌ر یه‌که‌وه بنێ. ناخویش نه‌و به‌سه‌رهاته‌ی لوقمانی هه‌کیم. نه‌خێر، نه‌من ناخه‌له‌تیم، هه‌یچ که‌ریک به‌و فرت و فیتلانه ناکا.

"هه‌ر به‌راست، بێت و پیاو به‌چی له‌گه‌ڵ خۆی قسه‌ بکا، بلیتی بۆی پروون نه‌بێته‌وه که‌ خۆی نه‌و فرت و فیتلانه ساز ده‌کات یان نا؟..."

"خودا ده‌زانێ، له‌وانه‌شه گوندیه‌کان هه‌ر له‌ خۆیانه‌وه سازی به‌کن و نه‌و تاشباشه قور به‌سه‌ره رێوچیشی ناگادار نه‌بێ. به‌لێ کاری نه‌و گوندیه‌یه خودا غه‌زه‌ب لیگرتوانه‌یه. ئەوانه نه‌گه‌ر که‌وتنه ته‌نگانه جا چ ناکه‌ن؟ .. ته‌نانه‌ت پێغه‌مبه‌ره‌کانیش له‌ گۆره‌کانیان دێننه ده‌ره‌وه و ده‌یانیه‌تینه گوندی یالاک. نه‌وه‌نده درۆ به‌سه‌ر یه‌که‌وه ده‌نێن، هه‌تا سه‌ری نه‌و تاشباشه قور به‌ په‌ته‌وه ده‌کن. ده‌یکه‌نه پیاو چاک و وای لێ ده‌کن نه‌و لیقه‌وماوه سه‌رلیشیاو و ده‌ربه‌ده‌ر بێ. نه‌گه‌ر کار نه‌وان بێ، کێشه‌یه‌ک نییه، به‌لام بێت و له‌بن سه‌ری تاشباش خۆیدا بێ، نه‌و کات زۆر مه‌ترسیداره."

هه‌ستا و له‌ خۆی پرسێ: "هه‌ر به‌ راستی تاشباش ده‌رگا له‌ من هه‌لده‌گرێ؟... جاری پاره‌سته با شه‌و به‌سه‌ردا بێ و نه‌و گوندیه‌یه سه‌گبابانه نه‌مبینن که‌ من ده‌چمه‌ مالتی تاشباش... تاشباش پیاوێکی جوامێره. بێت و یه‌کیک له‌ ده‌رگای مالتی بدا، مه‌حاله ده‌رگای لێ نه‌کاته‌وه."

که‌ نانی شه‌ویی خوارد، هه‌ستا وه‌ده‌ر که‌وت و چووه مالتی تاشباش و له‌ پشت ده‌رگاکی گه‌رووی خۆی خاوین کرده‌وه و به‌ ده‌نگێکی خۆمانه‌وه و به‌ رێزه‌وه گوتی:

- مه‌مه‌د، براله، ده‌رگا به‌که‌وه. نه‌منم کوێخا سه‌فه‌رم. هاتووم چاوم پێت به‌که‌وی. هاتووم دوو قسه‌ت له‌گه‌ڵ به‌کم.

خودایه نه‌و به‌لایه چ بوو به‌سه‌ری ده‌هات. خه‌ریک بوو دلی به‌ته‌قی. ده‌ست و لاقی بێ هێز بیبون و دلّه‌کوته‌ی بوو.

تاشباش ئۆغلو گوتی:

- فه‌رموو ناغا سه‌فه‌ر.

ده‌رگای لێ کرده‌وه: به‌خێر تێ، گه‌وره‌ت کردین.

بزه ده هاتی. نیگای پر له پرسیار بوو. خیره بهو نیوه شهوه نهو پیاره بو هاتووته نیره؟....

سه فدر هر له پنا ناگردانه که دانیشته دهستی پی کرد:

- هیچت بیستووه؟ نهو گوندییانه خدریکن به لایه کت بو ساز ده کهن. هاورپی نه من دوژمنی تو نیم. دوژمنی هیچ مه خلوقیتی خودای و هیچ موسولمانیکیش نیم و ناشتوانم بېم. نهو گوندییانهش وهک برای خوم وان. نه توش که خزم و کهسی خومی. هر بویه نه مشه و هاتوومه لات. دیتم شته که خدریکه مه ترسیدار ده بی. خدریکه ده بیته قوربانیی فرت و فیلتیک. سه یرم کرد نهو گوندییانه ناوا پروا تووشی هزار به لات ده کهن. به خوم گوت با پرژم و داوای یارمه تی لی بکهم و لهو نه هامه تییه نه جاتی بدهم. ویزدانم نازاری ده دام و خوم پی نه گیرا. به خوم گوت، پیاویتک خدریکه تیدا ده چی... سه فدر، وه جاغیتک خدریکه کویر ده بیته وه. هاورپی فریای تاشباش بکوه. نه گهر نهو وهک دوژمنیش سه یری تو دهکا، به لام ئیستا که گوندیه کان خدریکن سه ری به په ته وه ده کهن، نه تو بهر له وهی هلدیردری، بیگه یه و دهستی بگره و نه جاتی بده. به لی، ناوام به خوم گوت. و پرپارم دا و هاتمه لات.

تاشباش به سه سوپرماویسه وه و به گومان و کوچکولییسه گوتی:

- به خیر بی، گهرهت کردم، خوا پاره ستاوت بکا، بو چما خوم ناتنام...

سه فدر بزه یه کی هاتی و پرسی:

- هر به راستی خوت ده زانی چ بووه؟...

تاشباش ساویلکانه گوتی:

- نهو لالا، چما چ بووه؟... دیسان خدریکه به لایه که به سه ر گونده که دی؟...

کوینا:

- به لا؟.... نهویش چ به لایه که، هم به سه ر نهو گونده و همیش به سه ر من و لهو گرنگتر

به سه ر تو... هر به راستی ناگات له هیچ نییه؟...

تاشباش گوتی:

- به خوی بی خه بهرم، چما چ بووه؟...

- نهو که سه ی جووتی گولی له له پی ده ستیدا پروا بوون و کاتی سه ری بیووه به رد، گولکانی

به سه ری خویدا خشاند و دیسان وهک خوی لی هاته وه، باپره ی تو مه مه د، تاشباش نه بوو؟

تاشباش به پیکه نینهوه گوتی:

— زه مانی زوو، حه قایه تیکی وایان ده گێرایه وه، به لām کەس نازانی بۆچی وه بیریان هاتۆته وه؟...

— یانی تۆ نه تده زانی؟...

— وه لā، بیللا ناگام لی نه بووه.

— شتیکی دیکهش، نهو پیره به ناوبانگه، دکتۆری هه موو دکتۆره کانی دنیا، لوقمانی حه کیم، ده لێن باپیره ی تۆ بووه. هه موو گوند پر بووه لهو قسه یه، نه تۆ هیچ ناگات لێیه؟...
— نا، ... نهوجار نهو یان له کوێ هیناوه؟... نهوه نیت درۆیه کی شاخداره...

کوێخا سه فهر دهسته کانی نهوی گرت و چای له چاوه کانی بری:

— راست بلێ یانی نهو هه لāیهت نه بیستوه ته وه؟... حه قایه تی لوقمانی حه کیم و تاشباش و نهو گالته و گه مه یه... و ناشزانی ناخریه که ی نهو قسانه چیان لی شین ده بیته وه؟...
تاشباش وه لāمی دایه وه:

— نهوه لā نازانم، به لām قه ی چی ده کا؟ نه من فشه م پیتی دی... گوندین نیدی. لێیان گهری با بلێن، ههر بیلێن و بیلینه وه، چما چ ده بی؟... هه موو پۆژی هه زاران درۆی شاوا به سه ر یه که وه ده نین.

سه فهر هیچ نیشانه یه کی درۆکردنی له چاوه کانی تاشباشدا نه دی و له دلێ خۆیدا گوتی:
"هه ی گووی سه گ به گۆری دایک و بابی نهو گوندیانه. به خوای بی ناموس و هیچ و پووچن." و گوتی:

— جا براله، نه من نه گهر پیت بلێم چیی لی ده که ویتته وه زراوت ده چی. نه گهر بزانی نهو گوندیانه چیت به سه ر دینن و ده یانه وی بته که نه چی، ههر چیت به سه ر زاریدا بی پیتان ده لیتی. جگه له وهش، نه تۆ وهک برای خۆم وای، په سه نترین پیاوی نهو گونده ی، سه یر بکه، نه من نیت نهوه پر بوومه و ههوت ههشت سالی دیکه نه تۆ له جیتی من ده بیته کوێخای نهو گونده. نه من خۆم یارمه تیت ده که م. به لێنت پی ده ده م. نه مه سالی ش با دۆزینه وه ی مه زرای لۆکه له نه ستۆی تۆ بی. خۆت ده بی بگه رپیت و بدۆزیتته وه، نهک به که ره شیت. پاره ی گرتنه که شی ههر بۆخۆت ده بی و نه گهر نه من قروشیکم لهو پاره یه لی وستی، خودا گول و کوێرم بکا.

تاشباش ئۆغلو گوتی:

- ئەمن هیچ شتیکم ناوی. ھەر ئەوندەم دەوی گوندیەکانی جاریکی دی تووشی ئەو پۆژە پەشە نەبنەوہ.

کوئخا دەنگی بەرزتر کردەوہ:

- ئەوجار گوندیەکان، ھەتا منی پووڕەش زیندووم، ئیتەر قەت پۆژی وا نابیننەوہ. کام زەوی پر پیت و بەرەکەتە لە چوکورواوا، ئەویان بۆ دەگرم. ئەو گوندییانە دەولەمەند دەبن و ئیتەر بیتان ناچیتەوہ مەزراکەمی کۆری میر نالای. ئەوجار پیاوانە بەلێن بە تۆ و گوندیەکانیشم دەدەم. ئیتستا با بیینە سەر ئەو بەلایەمی چاوەروانی تۆیە.

خۆی خەفەتبار کرد و دوو دۆلۆپ فرمیسک لە گۆشەمی چاوەکانیا قەتیس مان. بە دەنگیککی گریانایییەوہ گوتی:

- برالە، ئەوہ بۆ تۆ زۆر مەترسیدارە و ئەستەمە لیتی نەجاتت بێ. ئەگەر زووتر وەخۆ نەکەوی، دلتیا بە سووتاوی و تێداچووی. ھەر خۆت دەتوانی پێش بەو کارە بگری. ئەمن ھەموو ھەولێ خۆم دا. گوتم بابە گیان، لوقمانی ھەکیم ھەرەب بووہ و مەحائە باپیرەمی تاشباشەکەمی خۆمان بووبی، بە گۆییاندا نەچوو. گالتەیان پێ کردم. کۆرە خەریکە کارەکە ئالۆز دەبی. ئەو گوندییانە دەیانەوی پەندەکەمی مورتەزا بەسەر تۆش بیین. جاری ئەوہ نان و پۆنەکەمیەتی. ئەگەر ھەر ئیتستا بتوانی پێشی بگری باشتەر، ئەگینا تێدا دەچی. بیئت و دەنگ بداتەوہ، ئەتۆ ھیچ، پێغەمبەریش بێ، ناتوانی پێشی بگری. ھۆکمەت و عادیلیش چاویان لیمانە. ئەوان بە ناوی ئەوہی دینی نویمان داھێناوہ، دەمانخەنە گرتووخانەوہ و ئەتۆش بە ناوی ئەوہی خۆت وەك "مەھدی" ناساندووە، دەبەنە شیتخانە و ھەیا ی گوندەکەمان دەچی. پرێک بیر بکەرەوہ. بیر لە ناخری و ناقیبەتی ئەو کارە بکەرەوہ. برالە تاشباش، بیر بکەرەوہ. سۆمای چاوەکاتم. بیر بکەرەوہ و بزائە ناقیبەتی ئەو کارە چارەڕەشی و لەناوچوونە و لە مەرگیش خراپترە. تاشباش رەنگی بە روخسارەوہ نەما و گوتی:

- ھیندی شتم ھەست پێ کردووە، بەلام نازانم ئەو کارە بۆچی ناوا تەنیووتەوہ و گەشتووەتە ئێرە. ئەوہ زۆر خراپە. نازانم چی بکەم...

- کەوابوو برۆ بە ھەمووان بلێ، رەچەلەکی من پیاوچاکیان تێدا نەبووہ و شتی وا نەبووہ...

تاشباش ناخیککی ھەلکێشا و گوتی:

- پڕوا ناکەن، دەبی پێگەییەکی دیکە بدۆزینەوہ.

کوئخا:

- نه تۆ پياوڭكى ژيرى. خيرا زانيت ناقيبه تى نهو كاره به كوى دهگا. نه تۆ له من باشر نهو گونديپانه دهناسى. هه موو پيارچا كه كان، له سالانى قساتى و قىرى و پهتا و شه ركه كاندا ده رده كه من. نهو كاتهى سهربازه كانى نيمه له "سارى قه ميس" شهريان ده كرد، لهو كىوانه دا هه موو رۆژى مه هديه كه ده رده كه وت. گونديه كان له برى نهو هى پهنا بۆ خواى بهرن، هه موو هيوايان به وان بوو. شه ر براهه وه، شه رى يونانيش براهه وه. دواى نهو هه موو مه هديه كان له بير چوونه وه. نهو مه هديه انهى سه رده مانىك گونديه كان ده يان په رستى، دواى كه ديتيان كه س تنانته سهريشيان ناكهن، زۆر بهيان له داخان ديقان كرد، نهوانيديكش رايان كرد و چوونه شوئى ديكه. هينديكيشيان ده ستيان كرد به پياو كوشتنى. مه هديه كيش ليره په نجا كه سى له دورى خۆى كۆ كرده وه و ياغى بوو و ده ولته گرتى و له بهنديخانهى توند كرد. جوان گوى بدهيه بزانه ده ليم چى، براله تاشباش. نه م رۆژانه رۆژى مهرگ و ژيانى نهو گونديپانه يه. ده يانه وى تۆ بكه نه پشت و په ناي خۆيان. هه لته ديكيشن و به رزت ده كه نه وه هه تا كۆرته وه ريه كانيان ته واد ده بى و بى خه م ده بن، نهو كات لهو سه روه فرىت ده دهنه خواره وه و پاشقوت ده دهن. سه ير كه، تا ئىستا ديتبووت نهو مه لعووانه نوژى بكهن؟ ئىستا له يه كترى كۆ ده بنه وه و به بى پيشنوژ نوژه كه يان داده به ست به جه ماعت. سبه ي كه كيشه يان نه ما، جگه له تۆكه ش داغ قوردو، كه سى ديكه خوداى له بير ناميئى. هه ر عاديل بى و ترس و نيگه رانيه كانيان ناميئى. ته توش نه گه ر تا نهو كات نه خرابيئته زيندانه وه يان نه ئىردرابيئته شيخانه، لهو نيوه دا به تنى ده ميئيه وه. نهو جار ده كه ونه شوئنت و هۆيت هۆيت لى ده كه ن و گالتت پى ده كه ن و ده ليم: "وه رنه سه يرى نهو پياوه ي خودا". نه من له بهر تۆ و له بهر گونده كه مان و له بهر خۆم نهو شتانه ت پى ده ليم. وه ره و پيشى نهو كاره بگه ر.

تاشباش له بن بارستايى نيگه رانيه كى توندا گوتى:

- هه موو قسه كانت راستن. زۆر ريش راستن. گوندى كه شتىك بچيئته ميئشكيانه وه تازه ته واد. كه س باشاريان ناكا. چاره چييه؟...

هه ر دووكيان چوونه فكر وه و دالغه يان لى دا. سه فه ر پاش چه ند ساتىك سه رى هه لينا و چاوى له ناگر دانه كه وه به ره و چاوه كانى تاشباش وه رسو وړاند و گوتى:

- ته نيا يه كه رينگه هيه. نهو يش نهو هى تۆ هه ر نه هشه و واز لهو گونده بيتنىت و برۆى بۆ چو كور واد. نه من له وه پتر نه قلم نيش ناكا.

تاشباش پيئكه نى و گوتى:

- كوپر قورپتر ده بئ. نو كات ئىدى ھەر يەكسەر دەمكەنە پياۋى خودا... ھەر ئەۋەندەى دەمىنى ئىدى ۋەك ھەزەرەتى عىسا بېچە ئاسمانان.

دىسان بېدەنگ بوۋەنەۋە. تاشباش لەبەر خۆيەۋە بىرى كەردەۋە. "ئەۋ سەفەرە بۆ ئەۋەندە دەترسى؟ دەبى ھۆيەك ھەبى. پەنگە پېيى ۋابى ئەگەر ئەمن بېمە ئەۋلىيا، ئازارى دەدەم." لە دلى خۆيدا تېر بەۋ فەكرە پېكەنى: "بەلام ئەۋ ھازرە بىرى ۋ نەھىلى ئەمن بېمە پياۋى خوداى. ھەزار، بەلام بەسەر دىنى. جارى ئەۋە ھەموو ھەرەشەكانى خۆى كەرد. با بزانين ئاخىرەكەى چى لى دىتەۋە."

سەفەرىش بىرى دەكەردەۋە. ئەۋ سەگباۋە خۆى لى گىتل دەكا. ھەر ھەمورى لەبن سەرى خۆى داىە. ھەۋت سالىە بۆ لەناۋەردنى مەن چىيى لە دەستى ھاتۋە كەردۋىيەتى ۋ دىكا. ئەۋەش دۋاين فېتل ۋ تەلەكەى ئەۋە. با بزانين ئاقىيەتەكەى بە كۆى دەكا."

ھەر ۋا كە چاۋيان بېرېۋە ئاگرەكەۋە، بېريان لە پىگەچارەيەك دەكەردەۋە بۆ ۋەى نەھىلن تاشباش بىكرىتە ئەۋلىياى خودا. لە ئاكاۋ ۋاچلەكىن. دەنگى تەنەنگىك لە پىشت مالىەكەى تاشباشەۋە ۋ لە ئىزىكەۋە ھات. تەقەكە بەردەۋام بوۋ.

كۆيخا دەرپەرى ۋ ھاۋارى كەرد:

- بەسەر گۈندەكەيان دادا. ئەتۆ تەنگ ۋ فېشەكت نىيە؟ دە بۆ خىرا بېيەنە.

تاشباش ئۆغلۇ گوتى:

- كوپر ئەمن تەنگ ۋ گۈللەم لە كۆى بوۋ؟

- با مەن بۆۋەۋە. بابچەم بېشيان بىگرم. ئەگىنا دىن ۋ پىشەكۆزىمان لى دەكەن.

دەرپەرىيە دەۋەۋە.

شەرى نىۋان كۆيخاۋ بەكرە شىت سەعاتىكى پىر خايدان. گۈندىيەكان ھەر نەشىاندەزانى چ باسە. باشە ياغىيەكان بۆ پەلامارى گۈندىكى رەشۋورۋوت ۋ بىرسى دەدەن؟ گۈندىك لە قەرزەكەى خۆى پى نەدراۋەتەۋە.

***

لە پەنجەرەى مالىەكەيەۋە تىرى بە تارىكاىيەكەۋە دەنا، بەلام دەشىزانى ئەۋ كارەى لەخۆرايە. گۈندىيەكان يەك دوو سەعاتىك باسى ئەۋ ھىرشەى دۆى شەۋىيان دەكەرد ۋ دۋاىى باياندەدايەۋە ۋ دەچۈۋەۋە سەر باسى تاشباش. دەيزانى ئەۋ فېشەكانەى

دەیانته قىتئى، بەفېرۆ دەچن. کارەكەى ئەمشەوى بەخۆپايى چوو. دەبوو پروداويكى زۆر گەورە قەومابايە جا ئەو خەلكە لە تاشباش سارد دەبونەو، بەلام چ پروداويك؟ لە ناكاو گوتى: "دۆزىمەو". و لە جىتئى خۆى دەرپەرى. تەنگەكەى بە عەرزى دادا و بە غاردان بەرەو مائەكەى تاشباش رۆيشتەو.

كە سەفەر دەستى لە تەقە ھەلگرت، بەكرە شىت و عومەريش ئىدى تەقەيان نەكردەو. سەفەر، كە ھەك لافاويكى خۆشى و شادى خۆى بە مائەكەى تاشباشدا كوردبوو و ھاواری كرد: - كۆرە نازانم كى بوون ھىرشيان كرده سەر ئاوايەكە، بەلام خۆ دىتت بە نىوسەعات چۆن بىدەنگم كردن. خۆ دىتت مەمەدەكەى خۆم. برالە. دىتت لەبەر خاترى گوندىيەكانى خۆم گيانىشم دادەننم. بەبى دوودلى.

بەرەو تاشباش چوو كە پروبە پرووى راوەستاوو و بە كەفوكولەو لە نامىزى گرت و گوتى: - دۆزىمەو، دۆزىمەو، مەمەد گيان، برالە، رېنگەيەكى باشم دۆزىمەو. ھەم تۆ و ھەمىش خۆم و ھەمىش گوندىيە لىقەوماوەكانى خۆم لەو بەلا و نەھامەتييە نەجات دا. دواى ئەو نىتر كەس ناتوانى ھەك ئەوليا سەيرى تۆ بكا. ئەگەر ھەوليش بدا، بى سوودە و خۆشيان بكوژن ناتوانن. ناخ... كۆرە خۆ رزگارمان بوو.

وا ھەزابوو خەريك بوو بىخىكى. تاشباشى بەردا و لەسەرى رۆيشت: - با دانىشم و جارى پشووئەكم وەبەر بىتەو. ھەر رېنگەچارەكەم دۆزىمەو بەغاردانى ھاتمەو لات. كە دەھاتم لە خۆشيان سەرم لە گىژەو دەھات. چىي واى نەمابوو بكموم و بمرم. ھىشتا پشووئە ھەتەبۆو سەرخۆى و خەريك بوو ھەناسەى قوولئى ھەلەكەيشا. تاشباش ئۆغلۆ گوتى:

- خودات لى رازى بى برالە سەفەر گيان. مەن دەزانم ئەتۆ ھەر لە خەمى گوندىيەكانت دای و خەمى منىش دەخۆى.

سەفەر ھەستى بەو تەوسە كرد وا لەو قسانەيدا بوو، بەلام وەرپرووى خۆى نەھىتا. بەى ئەوئى بىلئى كارىگەرىي قسەكانى كال بىتەو لە تاشباشى پەرسى:

- بىت وايە پىاو دەبى لەو دىيايەدا دەبى چى بكا و خۆ لە چ گوناح و تاوانىك بدات كە نەيكەنە ئەوليا و پىاوى خوداى؟

برىسكەيەكى بە تەوژم و زىرەكانە لە چاويدا بوو كە زياتر لە چارى ئەو كەسانەدا دەبى كە داويكيان ناوەتەو.

تاشباشیش بديره چى دايه وه. دهيزانى سەفەر ديهوى سەرى قسەكان بەرەو كوى بەرى.
گوتى:

- ھەر گوناھىكى دەيكا با بيكا، خدا لە گوناھى بنيادەم خۆش دەبى، بنيادەم بەھۆى ئەو
چاكە كاريانەى كردوو يەتى دەتوانى ببيتە پيارچاك و ئەوليا. عەرەبىك...
سەفەر قسەكەى پى برى..

- راست دەكەى، ھەقتە. ئەمەن دەمەوى ئەو گرتىووچكەيەت بۆ بكەمەوه. دەمەوى
گوناھىك بەكەى ئەو گونديانە دەست بەرۆكت بەردەن. خەرىكم لیت دەپرسم كە ئەگەر بىت و
بنيادەم دزيەك زيناھىك بكا يان لەگەڵ ئازەلتيكى مالى يان كيتوى جووت بى، يان پياويك
بكوژى، ديسانيش خەلك ھەر بە پياوچاك و ئەولياى دەزانن؟
تاشباش لەسەرخۆ گوتى:

- چوو زانى ھەر بە ئەولياى دانائين...
سەفەر گرى گرت:

- چۆن دەبى دانئين؟ يانى ئەگەر ئەتۆ بەسەر كەرتكەوه بگرن، دە نەفەر بىن و بتبينن كەر
دەگىتى، ديسان ھەر بە پياوچاكت دەزانن؟
- كەس نازانى. ئەگەر بيانەوى كاريكى بكەن، ھەر دەيكەن.

- پيشنيارتكم ھەيە بۆت. گايىنى كەر و ماين و ديڵە سەگ، كاريكى پيسە. كەردەوهى
سەردەمى ھەرزە كاريە. خۆ لەو تەمەنەدا پياويشت پى ناكورژى. دزيكردن كاريكى سادەيە،
بەلام ئەتۆ ئەو ھەشت لەدەست نايە. ئەى چ ماوه؟ زيناھ، خۆ دەتوانى بيكەى. ھەزىشت لتيە...
پنيكەنى و لەسەرى رۆيشت:

- ئەتۆ بەوە ئاوبانگت دەركردووه... لە كىلگەى پەمۆ كچ ئەماوه دەستىكت پيدا نەھيتنايى. لەو
جەنگەيەدا ئەگەر ئەمەن و ئەنجوومەنى ئاوابى، لەبەر چاوى گونديەكان، بەسەر ژنيكەوه بتگرتين،
ئيتەر نە پياوچاكبوونەكەت پتوہ دەنووسى و ئەوليا بوونەكە... ئەو كات ئەمۆش نەجات دەبى. ئەمەن
و گونديەكانيش... لەو نيوہدا تۆش كەيف و نەھەنگى خۆت دەكەى و ژنيش ئەوہ ئامادەيە.
شاجوان، ژنى بەكرەى برامان. بەكرە شيت خۆ ئاگای لە ھەموو كارەكانى ژنەكەيەتى. رقيشت لى
ھەلناگرى. جگە لەو ھەش، بەر لەو ھى كارەكە ريك بھەين، ئەمەن بەگويدا دەخوينم.

چەندەى پتر قسەى دەكرد، رەنگى تاشباش پتر ھەلدەبزرکا. لە توورەيسان دەست و پتي
دەلەرزىن. ئاخريەكەى تەقيەوہ و نەپراندی:

- كوپره نەۋە دانارزىتى سەفەر؟ ئەتۆ دەزانى ئابروو و نامووس يانى چى؟ ئاخىر تۆش
 بىيادەمى؟ دەزانم پىياو نى، بەلام پىشەم وانەبوو نەۋەندە سووك و چىرووك و پىس بى. ئەگەر
 تۆزىك شەرمت كىرەبەيە نەتدەگوت بىرۆ دەزىيى بىكە، بىرۆ پىياو بىكوۋە و بىرۆ كەر و سەگ و ماين
 و بەراز بىگى. خۆ گوت... جا جوان و زەرىف گوتىت بىكە... دەزانم لە چى ترساۋى. ئەگەر
 بىشەرم ناھىيەلەم لەبەر چاۋى ئەو گوندىيەنە قىسەيەكم بىتەۋە سەرى و حەيام بىچى. ئىستەنەك
 بىكەنە پىياۋچاك، بىكەنە پىتەمبەرىش، بىكەنە مەھدىيىش، ھەرچىم بەسەر دى گىرەنگىيە.
 ئەتۆش چىت پى خۆشە دەست مەگىرەۋە. دەزانم لە چى دەرەسى. ھىچ نىگەرەن مەبە.
 گوندىيەكان بىيادەمىكى ۋەك مەن ناكەنە پىياۋچاك. بۆ كارى ئاۋا لە يەككىكى بەستەزمان و
 لىقەۋماۋ دەگەرەن كە بە ھەۋاى ھەموو بىلورىنەك ھەلپەرى. پىياۋچاك دەبى كابرەيەكى ساۋىلكە
 و بىرەككىش شىتۆكە بى. ۋاى دانى ئەو خەلكە بەپىياۋچاكىشەم بزانن، ئاخۆ دەتوانن خۆشەم قايل
 بىكەن؟ ئەتۆ پىت ۋايە خەلك نازانن؟ ئىستەنەك ئەگەر گوندىيەكان بىجەنە لاي ئۆككەش داغ قۆردوۋ،
 و پىيى بىلەن خەرمەنەيەكى تىشەكمان لە پىشە دەرگەي مالىكەت دى و ئەتۆ بويەتە پىياۋ
 خۇداى، ئەو لىقەۋماۋە دەمۇدەست بىرۋا دەكا، بەلام ئەتۆ ھىچ نىگەرەن مەبە و ھىچ مەشترە.
 كارى ئاۋا گىلاۋىش مەخە پىشە مەن. با كىلاۋمان تىكەلەنەبى و برايەتىمان نەچى.
 سەفەر كە زانى تاشباش لە دىن دەھرى بوۋە، و ھىچ پىشەنارىك قەبۇل ناكە گوتى:
 -، بەلام بزانە، كەس ناتوانى فرىات كەۋى لەۋ چارەنۋوسەي لە پىشەتە. سەرت بە پەتەۋە
 دەبى.

تاشباش:

- باشە، با بىي

سەفەر:

- راستە، گوندى بىيادەمىكى ۋەك تۆ ناكەنە ئەۋلىيا. ھەموۋى ئەۋ قىسە و خەقايەتەنە خۆت
 خىستۋوتتە سەر زار و زەمانى ئەۋان. شەۋانە پىياۋەكانت كۆ دەكەيتەۋە و ئاچارىيان دەكەي ئەۋ
 قىسە قۆر و تورەھاتانە لەبەر بىكەن و بەيەنى بە ئىتۋ خەلكەكەدا بىلاۋيان بىكەنەۋە.

تاشباش گۇراندى:

- درۆ مەكە كاكە.

سەفەر:

- نەۋەللا، ئەمەن باش دەزان پاست راستە.

ههستا:

- ههرجی دیت له چاری خۆتی دهبینی. ناتوانی بهرۆکت له چنگی نهو گوندییانه و سه‌رت له په‌تی سێداره نه‌جات بدهی. گوری خۆته به‌شێله...

تاشباش ههستا. چیی وای نه‌مابوو به‌رۆکی سه‌فه‌ر بگری و هه‌لێتلیشێنی و وه‌به‌ر مست و پێله‌قه‌ی بدا، به‌لام سه‌فه‌ر له‌ مالتی نه‌و بوو. بۆیه توو‌په‌یه‌یه‌که‌ی خۆی خواردوه و گوتی:

- نه‌وپه‌ره‌که‌ی مردن نییه؟ گیانیکی سووکمان هه‌یه و نه‌ویش ده‌ده‌ینه‌وه. قسه‌ت ما؟
سه‌فه‌ر:

- مادام کاره‌که‌ت گه‌یان‌دوه‌ته‌ نێره و په‌تی سێداره‌ت قه‌بوول کردوه و هه‌روه‌ها نه‌گه‌ر بیرت له‌وه‌ش کردوه‌ته‌وه که به‌سه‌ر گوندی و من و ژن و منداله‌که‌ت دی، نێتر قسه‌یه‌کم نییه. نه‌گه‌ر هه‌موو نه‌و گونده‌ ده‌رکه‌ن و بیان‌به‌نه‌ نه‌و سه‌ری نه‌و ده‌شته‌ کاکی به‌ کاکییه، ئاخ‌ر گۆڤی دایک و باب و نازیزه‌ کاغان لێره جی ده‌مینن و له‌ بیر ده‌چنه‌وه و خاپوور ده‌بن. نه‌گه‌ر نه‌تۆ هه‌موو نه‌و شتانه‌ت له‌به‌رچاو گرتوه، نێتر نه‌من قسه‌یه‌کم نییه.

تاشباش ئۆغلو گوتی:

- به‌لێ، قه‌بوولم کردوه.

له‌ توو‌په‌ریان وه‌خت بوو شیت بی.

سه‌فه‌ر ده‌یزانی توو‌په‌یه‌ و ده‌یدی ورده‌ ورده‌ خه‌ریکه‌ ته‌واو هه‌لده‌چی، له‌خه‌یه‌که‌ هه‌ستی کرد نێتر تاشباش ئاسایی نییه. به‌ ترسه‌وه‌ خۆ له‌ ماله‌که‌ی خسته‌ ده‌ری.

"ديسان هه مان تاس و هه مام" با برانين پوژى نوئى چ هه والينكى تازهى پييه. با برانين نهو
 فيشه كانهئى دوى شهوى هاويژراون، كاريگه ريسان له سهر خه لك چ بووه؟"

له كه رهئى به يانييه وه سه فهر پياوه كانى به ناوايى وه ركردبوو. خه ونيكيشى بو نه نه زه له جه
 پيكه وه نابوو، نهو خه وه شى بو ليك دابووه و زه له جه شى ناردبوو بو خه لكه كهئى بگيژيته وه.

نهو خه ونه، دوى تاشباش بوو و خه ونيكيشى زور پيس بوو. زه له جه جه ندى هه ولى دابوو
 نه يتوانيبوو بو خه لكى بگيژيته وه، و دهيزانى قهت قهت ناويزي. ههر به راستى نهو سه فهر
 كابرايه كي زور پيس بوو. زه له جهئى خه ونى واى ههر نه دييوو. واى دانين، ديتبيشى، مه حال بوو بو
 كه سى بگيژيته وه. چيى سه رى دينا و ده برد، پيى شهرم بوو و رقى زياتر له سه فهر هه لده گرت.

پياوه كانى سه فهر شى كه م نه بوون. ههر هه موويان به ناوايى وه ربسوون و دوى تاشباش
 قه، يان هه لده به ست و شتى سه ير و سه مه ره يان به سه ر يه كه وه دنا. نهو يكه تاشباش چى
 كردوو و چيى نه كردوو، چيها دزيى كردوو، مالى هه تيوانى خواردوو، ده سترىژيى
 كردوو ته سه ر كچيكي دوازده سالانهئى هه تيو و له گه نجيدا كاري نهو ههر كه ر گايين و به راز
 گايين بووه. نه گه ر مه لا كارا توپاكي نه بوايه، نهو ده ستي لهو كارانه هه لنه ده گرت. ده لين دلى
 چووبووه سه ر مامزيك و شهو و پوژ به شوينييه وه بووه. مه لا كارا توپاكي دوعايه كي له سه ر
 خويند و تاشباش توانيى لهو عادهت و خووه چه وتهئى رزگاريى بي و بتوانى تيكه لاوى
 ناده ميزاد بي. نهو ده ميش چوو زگ كچانى ته مهن هه شت سالان و دايك و باوكيان نازار دا و
 تو قاندى. هه روها چوو زگ هه تيو مه تيوانيش.

"چما بنه مالهئى ناوا پياوچاكي لى ده كه ويته وه؟ باپرهئى پياوچاكي ناوا مه حاله لوقمانى
 هه كيم بي. وه ها بنياده ميك بووهئى نابى له نيو مرو قاندا بزيى، چو نه ده توانى..."

مەسەلەى كېرەشكەكى ئەخە شىتۆكەش، بە شىۋەيەكى دىكە لىك دەدرايەۋە: "شىتە، چوۋبوۋە ھەر مائىكى، گوناج و تاوانەكانى كابرانە بەچارى دادابۆۋە. بۆۋاى كېرەۋ؟ ئەۋە يانى ئەۋەيكە، لەم دىنايە ھەر كەسە و گوناحىكى ھەيە. دەكرى گوناحى ھەر كەسە و بە پروى خۇيدا بدەيتەۋە، بەلام گوناحى تۆ بۆۋەى نابى بە پروتيدا بدەنەۋە. چونكە گوناحەكانى تۆ ئەۋەندە زۆر، ئەى تاشباش، ئەتۆ بەبى پرسىار و جواب دەخىتە جەھەندەمەۋە. ھەر بۆيەش لەم دىنايەدا ھەر بۆۋەى دەبى، خاك و خۆلى بەر پىت ماچ بىكەن. جگە لەۋە ناكى ھىچ شىكى دىكەت بۆ بىكەن. ئەتۆ لەۋ دىنا، گۆلمەزىك بەسەر دى و توشى غەزابتە دەبى، كە لەم دىنايە لە زەۋى ماچكرەنى بەرپىت بەۋلاۋە ھىچى دىكەت لەگەل ناكى."

ئەۋ پىۋانەى سەفەر راپەيتىنابوون و ناردبوونىيە ئاۋابى، لە ھەمەۋ مالا و كۆر و مەجلىسىنكدا و توشى ھەر كەس بۋايەن، بى پسانەۋە ئەۋەندەيان لەۋ پسانە دەكرە ھەتا زارىان كەفى دەكرە و زامانىان وشك دەبوۋ، بەلام خەلكى ئاۋەدانى، لەۋ گۆتچەكەيەۋە دەيانىيەست و لەۋى دىكەۋە دەياغىستە دەرەۋە. جارى ۋابوۋ ئاكانى پىچەۋانەشى دەبوۋ.

رۆژىك نۆى دەستى پى كىرە. سەفەر زۆرى ھىۋا بەۋ رۆژە بوۋ. لە خۆى دەپرسى ئاخۆ ئەۋ پىۋە چەنەۋرەنەى راپەيتىنابوون و ئەۋ سەربەرە و ھەقايەتەنى ھەلىبەستبوون و ناردبوونى بىگىرەنەۋە، و ھەرۋەھا ئەۋ فىشەكانى دۆى شەۋ ھاۋىژرابوون، ھىچ كارىگەرەيەكىان لەسەر ئەۋ ۋەزە دەبوۋ؟

ھەلسۆكەۋى دۆى شەۋى تاشباش ۋەك خەنجەرىك جەرگى ھەلدېرىۋو. ئىتەر شەپرى ئىۋانىان ھەلەيسابوۋ، بەلام ئەۋ شەرە ھىچ لە شەرەكانى پىشۋويان نەدەچوۋ. ئەۋ شەرە، شەپرىكى تەۋاۋ دەستەۋىخە بوۋ. يەكىكىان دەبوۋ ئەۋى دىكە لەناۋ بەرى. ئەۋ رۆژانە رۆژى مەرگ و ژيان بوۋ. ئاخۆ خۇدا كامىانى بەسەر ئەۋىتردا سەردەخست؟ رۆژى سەر تىداچوون بوۋ و جارى تاشباش لەگەل پىۋە باۋەپىكرەۋەكانى خۇيدا خەرىك بوۋ لە سەرگەۋىتى نىزىك دەبۆۋە... ھەر كەس لە دورەۋە سەپرى كىرەيە، دەيزانى جارى تاشباش سەرگەۋتەۋە.

"ئاخ عادىل، كۆرە بە ئۆكەرت بىم، بىگەيە. بىگەيە، با رىسەكەى تاشباش بىگەينەۋە خورى. ئەگەر ئەمىر بىگەيە، باشە، ئەگىنا... دەزائم ھالىت شى و شىپىۋە... ئەگىنا مەھال بوۋ قىسەم لە غەزى دەى. چما ئاتاناسم؟ چما تۆ برا و برادەرى خۆم نى؟ خۆزگە ئەمىر بىگەيەى.

"ئەۋە تۆ و ئەندامانى ئەنجۋمەنى دى چىتان بەسەر ھاتوۋە؟ چەند رۆژە رۆيشتوون. چىيان بەسەر ھاتوۋە؟ بۆچى نايەنەۋە؟ ئاخۆ بەفر و بۆرانەكەى دۆى شەۋى رىتى گىرەۋە؟

"هممو نو گوندییانهی لهوی بوون، ویکرا دهیانگوت:" نامه‌ننا، ریک وایه، یه کیک باپیره‌ی ناوهای بووبی، مه‌حاله خۆشی که‌رامه‌تیک شتیکی نه‌بی."

— یانی ناویان ده‌گوت. جا خراپه‌که‌ی لی‌ره‌ی دایه. تازه بی‌سوروده. تازه ناگره‌که هه‌لایساوه. پی‌ویست به هیچ شتیکی دیکه نا‌کا. تازه حوکی نی‌عدامی نی‌مه‌ده‌رچووه. تازه په‌تی سیداره به مل‌مانه‌ویه. نه‌من به‌رام‌به‌ره‌که‌ی خۆم ده‌ناسم. هر له نه‌وه‌له‌وه ده‌مزان‌ی نه‌و تۆکه‌شه کافره، به‌و پینچ فه‌رزه نو‌تێ‌کردن و رۆژووی سی مانگه‌یه‌وه، به‌نده‌ی خودا نی‌یه، به‌لکو کۆیله‌ی تاش‌باشه. تاش‌باشیش باش ده‌زان‌ی یه‌که‌م بل‌تسه‌ی ناگره‌که به‌ده‌ستی کی بخته کادینه‌که‌وه....

نو بنیاده‌مه هینه‌ده‌ی دنیا‌یه‌ک زیره‌ک و ژیره، به‌لام به‌رام‌به‌ره‌که‌شی له‌و که‌متر نی‌یه. ده‌بی نه‌وه‌ی لی سوور بی. موسا گیان رۆله، نه‌و هه‌والانه‌ی هینانن باش بوون. شاخۆ حه‌قایه‌تی تازه‌شیان بۆ باپیرانی هه‌لبه‌ستووه؟ ده‌بی هه‌لیانه‌ستبی. نه‌و کاره به‌حیستب و کتیب ده‌چیته پی‌شوه. نه‌گه‌ر هه‌موو رۆژی حه‌قایه‌تیک‌ی نو‌ی نه‌خه‌نه سه‌ر زاری خه‌لکه‌که، ناگره‌که داده‌مرکیتسه‌وه. هر بۆیه‌ش تاش‌باش ناچاره هه‌موو رۆژی حه‌قایه‌تیک‌ی نو‌ی به‌هۆنی‌تسه‌وه. نی‌ستاش بل‌ی بزاق، نه‌م‌رۆ نی‌تر کامه پیاری خودایان کردووه‌ته باپیره‌ی تاش‌باش؟ موسا قوله‌گوتی:

— وه‌للاهی نازاقم نه‌ولیا بووه یان نا، به‌لام ده‌لین تاش‌باش باپیره‌یه‌کی هه‌بووه که پیاری وه‌ک نه‌و له دنیا‌یه‌دا نه‌بووه.
و پیکه‌نی.

سه‌فه‌ر قسه‌که‌ی پی‌بری و لی‌ی پرسی:
— نه‌دی له‌سه‌ر نه‌و قسانه‌ی نه‌نگۆ کردتان وه‌ک دزی‌کردن و زیناح و ده‌ستدریژی‌یه‌کانی تاش‌باش، ده‌لین چی؟

موسا قوله‌ناخیک‌ی هه‌لکینشا و گوتی:
— پیت وایه نه‌و دێهاتییه‌ بیتناموسانه قسه‌یه‌کیان هه‌یه بی‌لین. ده‌توانن بل‌ین چی نه‌و هیچ و پروچانه. ده‌توانن بل‌ین چی. نایانه‌وی تۆز و گه‌ردیک به‌داوینی تاش‌باشه‌وه بنووسی. ده‌لین نه‌و قسانه هه‌مووی بوختانن و نی‌تر نيزن ناده‌ن نی‌مه قسه بکه‌ین. گونده‌که وای لی‌هاتووه که نا‌کری له‌گه‌ل مندال‌تیک‌یش در‌ی تاش‌باش قسه بکه‌ی.
سه‌فه‌ر گوتی:

— نهوهی نه ده بوو بېی بوو. بریاری سیداره که مان بۆ ده رچووه و سیداره که مانیان له گۆرپانه که چه قاندووه. نهو تاشباشه بیټ و به ده سولات بگا، که سی کوټخا لهو گونده دا ناهیلټی و هم مووان دهرده کا و ناوړه و دهر به دهر و سرگره دانیان ده کا. له داریان ده دا. موسا قوله و نهوانیتر به ترس و لهرزهوه سهریان بۆ له قاند و وه بالیان بۆ کټشا. — پټی نه جاتمان نییه.

و به پاستیش پټگهی نه جات ههر نه بوو. نوککش داغ قوردوو به کهم بلټیسهی له عه مباری بارووته که دابوو. شتیکی وای نه مابوو بته قیتتهوه و جا نهو جار وهره و سهیری ته قینهوه بکه و نهو به لایهی به سهر سه فهر و کهس و کاره کهی و لایه نگره کانی و نهو گوندیه بی ته قلانه دی...

سه فهر شینټ و شهیدای نهو حه قایه تانه بوو که بۆ بنه مالهی تاشباشیان هه لبه ستهبون. نهو بی دین و نیمانانه، حه قایه تی نه و نه ده جوان هه لده به ستن پیوا سه ری سووړ ده مینټی. نه گهر سه فهر نه یزانیبا نهو قسانه له راستیدا حوکمی مهرگی نهون، حه زی ده کرد، به تام و خوټوه بۆ هه مووانیان بگټر پټتهوه. به موسا قولهی گوت:

— دا بلټی بزائم موسا، نهی نه مپوړ بنه مالهی تاشباش چ شتیکیان کردوه؟ ههر به پاستی ده مه وی له تو بیرسم: نه قلت چوون بر ده کا؟ نهو حه قایه تانه کی پټکیانه وه ده نی؟ و کی بلاویان ده کاته وه؟

موسا قوله گوتی:

— له بیرت چوو پټت گوتوومه، به کهم که سینک که چیرۆکه که ده گټر پټتهوه، نهوه خوټی هه لیه ستهوه. نه من زوړم هه ول دا، به لآم بۆم پروون نه بۆوه ناخو کی نهو حه قایه تانه هه لده به سټی. ههر ده لټی خاک و گل و به رد و با و نهو بۆران و بارن و کرټیوهی ده بارین، به گوټی مرؤفه کانیاندا ده خوټنن. له وانه شه لهو ده شته کاکي به کاکیه وه هه سټی و بی. زوړم هه ول دا، به لآم بۆم دهر نه کهوت بزائم کی سازیان ده کا. نه گهر هه موو بنیاده مه ژیره کانی دنیاش هه ول به دن دیسانیش بۆیان نادوژر پټتهوه. هه موو شتیکیان پی ده دوژر پټتهوه و نهو یان بۆ نادوژر پټتهوه. نه وه لآ.

سه فهر گوتی:

— ده زاتم بۆیان نادوژر پټتهوه. گۆرانییه کانیش ههر وان. هیچ کهس نازانی کی سازی کردوون. هیندی شت هه ن که هه مووان ده یزانن و هیندی شتیش هه ن کهس پییان نازانی.

باپىرەي ئەو تاشباشە، ھەر ئەو مەمەد تاشباشەي گۈندەكەي خۇمان... باپىرەي باپىرەي...
 ۋ ھەر ئەو بىنەمالەيەي كە تاشباش ئۇغلۇيان پىي دەلتىن، ھەر ھەموو ئەو پىياوانەي ئەو
 بىنەمالەيە كە پىيان دەگۈترى مەمەد، ئەگەر دانىشى ۋ حىسايبان بىكەي، لەوانەيە لە ھەزار
 مەمەدىان پىر ھەبى.

دەلتىن لە لاي مەغرىب، لە دەم دەريا، كىيۈكى لىيە بە ناۋى "غاز داغى"... گۈمبەزى
 "كچى زەرد" * لەۋىيە. ئەو كىيۈە پىياۋچاكىكى لى بوۋە. ئەو دەم، لەو كۈيستانەدا تەنيا دوو
 پىياۋچاك ھەبوۋە. يەككىيان لە غاز داغى ۋ ئەۋىتر لەو تۈرۈسەي خۇمان بوۋە...
 پىياۋچاكەكەي تۈرۈۋى باپىرەي ئەو تاشباشەي ئىمە بوو ۋ ناۋىشى "مەمەد تاشباشى گەرە"
 بوۋە... ئەۋى دىكە "كچى زەرد" بوو لە غاز داغى.

كچى زەرد، پادشاى مەلانى ئاسمانى بوو. ۋ تاشباشە گەرەكەي ئىمەش پادشاى گاكىيۈ ۋ
 بىزە كىيۈيان. سازى قىز بۆ ھەر كۈي دەچوۋ، بە ھەزاران جۆر بالئندە ۋ ھەر كامەي لە
 پەنگىك، لە ئاسماندا ۋ لە خەرمەنەيەكى نووردا شەپۇليان دەدا. كە غاز داغى بە پىيەدا
 دەپۇيى، دەۋرۈۋىشتى ۋ ھەپىر دەبوۋ لە بالئندە، زەۋى ۋ ئاسمان ۋ گىيا ۋ گۇر ۋ دار ۋ دەۋەن ۋ
 ئەستىرەكان ۋن دەبوۋن. كچى زەرد ھەرۋەك لە ناۋەكەيەۋە ديارە، بە قۇزە زىپىنەكەيەۋە كە ۋەك
 تافىگەي زىپ بە شانىدا دەپۇزانە خوار، لە چىاي غازى داغىدا دەھات ۋ دەچوۋ.

چاۋە درشت ۋ شىنەكانى دەپرىسكانەۋە. لىۋەكانى ۋەك گۈلەھەنارىان لى ھاتىبوۋ. كچى
 زەرد كچىكى ھەژدەسالان بوو.

تاشباشەكەي ئىمەش گەنج بوو. بەژن ۋ بالآ جوان بوو. پىيۈكى خورمايى ھەبوو
 دەگەيشتە سەر سىنگى. كەلەگەت بوو. بىرۈكانى پىر ۋ چاۋى گەرە ۋ پەش ۋ نىۋشان پان.
 سۈارى يەككە لە كەلە كىيۈيانە دەبوۋ، پۇيۈكىيان پادشاى كەلەكىيۈيان لە ھالىكدا بە
 ھەزاران كەلەكىيۈي شاخ گەرەي بەشۈيەۋە بوۋن بەرەۋ دەشتەكەي چۈكۈوراۋا خۇر بوۋنەۋە.
 ھىچ مۇۋىك، ھىچ مەخلۇقىكى نامۇ نەيدەتۈانى زىانيان پىي بگەيەنى. تاشباش دەچوۋە نىۋ
 لانى كەلەكىيۈيەكانەۋە ۋ لەگەلىان دەپخوارد ۋ دەخەۋت. خواردنى ئەۋىش ھەر چۈرۈك شىرى
 مامزەكىۋى ۋ تۈزۈك ھەنگۈيە كىۋى ۋ لۈيچى گەنم ۋ چۈرۈ ناۋ بوو.

* كچى زەرد بە تۈركى واتە كچە زەردەكە. مەن نەمۇيىست ناۋەكەي ۋەرگىپىم ۋ ھەر تۈركىيەكەيىم دانا.

روژتيكيان بالندهيك هات و له بهرانبهر پادشای كهله كيتويه كان لهسر بهرديك هه لنيشت. بالندهكه نهوهنده جوان و رهنگاورهنگ بسو ههر دهتگوت له بههشتيوه هاتووه. تاشباش نهیده توانی بۆ چركهيه كيش چاو لهسر نهو بالندهيه هه لگري وا له بهرامبهريدا نيشتبوو. له دلي خویدا به ناواتهوه بوو بچي و بيگري و دهست به سر بال و پهريه رهنگينه كانيدا بيئي. لهو كاته دا بير لهوه دهكاتهوه، بالندهكه راست دي و له بهردهمي هه لدهنيشي. تاشباش دهست دهبا و دهیگري و دهست بهسر بال و پهريه جوانه كانيدا ديئي. لهو دهستپیدا هيتانه دا، له ناكاو سندووقه زيتيكي بچوك به بن بالي بالندهكهوه دهبيئي. كه سندووقهكه دهكاتهوه، گلوله لۆكهيه كي وهك بهفري سپيي تيذا دهبيئي. سهيريكي لۆكهكه دهكا و لهويدا تاقه تاله موويه كي زهردهبيئي. تاشباشي مهزن تيدهگا نهو مهله له كويوه و بۆچی نيردراوه. تاله مووه زيتينهكه هه لدهگري. تاله موويه كي زۆر دريژ بووه. له گه لا زيتونتيكويه دهپيچي و به ملي خویدا دهكا و دوايي دهست دهبا و له ناگردانهكه ي "چل سواره ي غهيبی" كه ههتا رۆژهكه ي قيامهتي ههر داييسي، پشكويهك هه لدهگري و ده بخانه نيو سندووقه زيتينهكه و سندووقهكه دهخاتهوه بن بالي مهلهكه و بهره لاي دهكا. پشكوي ناگرهكه ي چل سواره ي غهيبی، لۆكهكه ي كچي زهردهسووتيني. تاشباش پادشای كهله كيتويه كان بهو جوړه دهيو ي بلي: "تۆ به منت گوت وهك لۆكه نهرمي. نه منيش ده مهوي بليم وهك ناگرهكه ي ناگرداني چل سواره ي غهيبی داييسيتم، به لام ناگره به تينه كم، لۆكهكه ي تۆ ناسووتيني."

مهلهكه دهپرا و سندووقهكه دهبا تهوه بۆ "كچي زهرده". كچي زهرده، كه سندووقهكه دهكاتهوه، زمانى له گۆ دهچي و دهلي: "نهو، ههم له من ناشقتره و هه ميش له من پتر له خواي نزيكه. نه من دهبي بچمه ههنته شي و كرئوشي بهرم."

ههر لهو ساته دا پادشای كهله كيتويه كان به چاوي دل سهيري دهكا و دهبيئي كچي زهرده بهريويه. هه موو بالندهكان له دهوري خۆي كۆ دهكاتهوه و زهوي و ناسمان له بالندان جهي دي و هه وريكي سپيش به شوئينيدا دهپرا. به خۆي دهلي: "نهوه له من ناوه شيتتهوه، دهبي پهله ي بكه، بهز لهوه ي لاي كچي زهرده و هه موو مهخلووقاتي دينايه هيام بچي..." خۆي دهخاته سر كهله كيتويهكه ي. كهله كيتويهكه وهك برووسكه له چايهكهوه باز ده داته سر چيايه كي ديكه و دهپرا. لهو جهنگيه دا تاشباشي پادشای ناوريك ده داتهوه و چ بيئي، به ههزاران رهوه كهله كيتوي و به ههزاران نهستيره ي به شوينه وهن. كهله كيتو و نهستيره و نهستيره و كهله كيتوي تيكه له بوون. كه ناوريكي ديكه ده داتهوه، دهبيئي نهوا چيا مهزنهكه ي تورووس به دار و بهرد

- ئەو دارە يارمەتیدەر و دەستگىرى لىتقەوماوان دەبىي و پرووناكايى شەوہ تارىكەكانيان و لە ھەر شوتىنى خدرى زىندو بە ھاناي لىتقەوماوانە نەھات با ئەو دارە بىي.
 نەمامى گوتىزەكە گەورە دەبىي و شەوتىك لە شەوہكان دەبىتە يەكپارچە نوور و بەرە و ئاسمان ھەلدەجىي. ھەر كاتىكىش مرۆفەكان دەكەونە تەنگانەوہ، داواي يارمەتى لەو دارە دەكەن و دارەكەش بە ھانايانەوہ دەجىي و نەوہش ھەتا رۆژەكەي قىامەتەي ھەر ھەيە.
 ئەو پادشاى كەلەكتىويانە، تاشباشە گەورەكەي ئىمە و ھاوسەرەكەي كچى زەرد، باپىرەي ئەو تاشباشەي خۆمانە.

ھەر بۆيەشە ئەو گوندىيانە تۆرووس راوى كەلەكتىو و مامزىيان پىي گوناحە. دەزانى بۆ؟
 لەسەر ئەو پادشاى كەلەكتىويەكانى خۆمانە.
 سەفەر پرسي:

- گوندىيەكان بىروايان بەو چىرۆكە ھىناوہ؟....
 موسا گوتى:

- نەخىز ھىچ كەس بىرواي نەكرد. گوتيان ئەو پىواچاكە، نە باپىرەي تاشباشە و نە ھىچى دىكەش. ديارە لە رابردووشدا وەھا پىواچاكىك بوو، بەلام ئەو ئى زۆر زۆر كۆنە. جگە لەوہش لەگەل كچى زەرد زەماوہندى نەكردووە. درۆيەكەي ئەو مەسەلەيە لەوہي دايبە كە كچى زەرد ھەر شووي نەكردووە و ھەر بە كچى، كەوتووەتە گەل چل سوارەي غەيبىي.
 سەفەر گوتى:

- كارمان تەواوہ. حوكمى سىدارەمانيان بە ملماندا كرووہ. بىت و بىروايان بەو مەسەلەيە كەربايە دياردەبوو كە شتەكە زۆر قوول نەبووہتەوہ، بەلام ئىستا ديارە شتەكە قوول بۆوہ. جا وەرە و بتوانە پىشى تاشباش بنگرە. بەخوای لافاوتىك بەپىتويە ھەموومان رادەمالتى.
 سەفەر بە نامازىيەك نەوانەي تىگەيانە كە لە ژوورى بىون، بۆنە دەرى. ھەمووان نىچوانيان گرژ بوو. بە ناقابلى چوونە دەرەوہ. ھەر دەتگوت لە كۆرى پرسي دەچنە دەرەوہ.
 سەفەر گوتى:

- كورم، عەلى عومەر، تۆ راوہستە. دوو قسەم پىتە.
 عومەر گەراپەوہ و لە تەنىشت ئاگردانەكە دانىشت. چارى لە بەرپىيى بىرپىو.
 سەفەر ھىشتاش چاوەرپى بوو لە ناوايىيەوہ ھەوائىكى بۆ بىي. ديارە ھىرواي بە عادىل نەمابوو، بەلام ديسانىش ھەر چاوەرپوانى بوو. بەخۆي دەگوت: "بىي و نەبىي شتىك ھەيە بۆيە

هيندهيان پى چوره. لهوانه يه عاديل پتى گوتبتن جارى يهك دوو رۇژان مېننهوه پيځكهوه ده رۇښ. لهوانه يه نندامه كانى نه خېومهن مرگيښيه كى خوشيان بۇ هيتايتم، به لام كهى؟ نه گهر نه مېرځ بېننهوه باشه، به لام بگاته سبهري، نيتړ پيتم وا نيه به كارم بى. تازه كار له كارى تراز اوډه.

هه تا نيوارى، به بېهيواييه وه چاوه پروان بوو، به لام كهس ديبلر نه بوو. نه كهس هات و نه كه سيش چوو...

گوتبوى: "ديسان هه مان تاس و هم مام". گوتبوى "رۇژى نوئى هه والى نوئى پييه." به لام هيچ هه واليكي نوئى نه بوو. رۇژ به رۇژ و سعات به سعات كار كه خراپتر ده بوو... تاشباش سات به سات لهو مملاتى گه وره يه دا براوه تر ده بوو.

خۇر ناوا بوو. كه شهو به سهردا هات، ترسيكي گه وره، ترسي مردن، ناخى پر كرد. تاشباش دواى پروداوه كانى دوى شهو، نيتړ لىي خوځ نه ده بوو و به دلتياسيه وه ناماده بوو رۇځى بكيشى. چما گوندييه كانى چوكووراوا، به تاييه تى ژنه كانيان، كو نه ده بوونه وه و نهو ناغايانه ي وا زولميان لى ده كردن، له توپه ت نه ده كرد؟ ته نانه ت دلپه خوځنيكيش چييه وهك ناسهوار لهو ناغا له توپه تكراروانه، له سهر زوى نه ده مايه وه. ورد و پرديان ده كرن. شاخو تاشباش نه وهى نه ده زانى؟ چما نه بيبستبوو؟ چما حه زى لى نه بوو شهو به لايه به سهر منيش بيتن؟ نه گهر حه زى لى نه بوو بۇچى هه وللى ده دا خوئى لهو خه لكه بكاته نه وليا؟

دواى شهو خه لكه كه رۇځيست، بېدهنگيه ك بالى به سهردا كيښا. عومهر ههر خوئى كه مدوو بوو و نقه نه ده هات. سهره ريش هيچى نه گوت. كچه كهى قيرسمایل سفره ي نانى هيتا و راځست به بى نه وهى قسه يه كيش پيځكه وه بكن، نانه كه يان خوارد و كشانه وه. دواى خواردنى، سهره رى گوتى:

- عومهر گيان، نيتړ كار له كار تراز. تازه وه جاغه كهى كوځخا خدر، دواى شهو هه مووه ساله كوځر ده بيتته وه. وه جاغى شهو بنه ماله ره سهنه ي كه په ناگه و دالده ي هه موو هه ژار و ليقه و ماويك بوو، شهو وه جاغه شه ريفه و شهو بنه ماله گه وره يه كه خانه خوئى و ميواندارى سولتاني عوسمانى بوو، ده بيتته توژى بانان. هه مووان بۇ كوځر كړدنه وهى شهو وه جاغه، كلكيان له كلكى يهك نالاندوه. چ لهو گونده وه چ له دپهاته كانى ديكه وه، زور كهس بۇ كاوكردن و كوځر كړدنه وهى شهو بنه ماله يه شالويان هيتاوه. تا نيتستا له خواى به زياد بى و دواى شهو شه به يارمه تىي خه لكىكي جوامير و نازاى وهك تو، پيشمان گرتوون، به لام شهو تاشباش توغلوه،

بۆخۆت دەزانی ئەوێ ھەوت سالی پەبەقە تیی ھەلکێلاوین. ئەو بنەمالەئە تاشباشە، ھەر لە ئەوێ ئەوێ دوژمنایەتییان لە گەڵ ئێمە ھەبوو. ھەو سالی پەبەقە، بە تاقی تەنئە، لە بەرانبەر پەلامارەکانی تاشباشدا راوہستام. ھیچ داوای یارمەتییەکیشم لە ئێو نەکردوو. سوپاس بۆ خودا کەسی ھیچ و پوچ لە بنەمالەکەئە کوێخا خدر ھەلنەکەرتووہ و ھەمووان وەک قەلایەکی پتەو، لە دەوری ئەو بنەمالەئە کۆ بوونەتەوہ و پاراستوویانە.

"جا، بەلام، دوژمنەکەئە ئێمە، پەنای بۆ ھەر فیل و تەلەکەئە بێدبە، ئێستا، فیلێکی گەورەتری لەبن سەری دایە کە جنۆکەش نەقلی پێی ناشکی. ئەو فیلەئە ئەجارەیان لە ھەر ھەمووان مەترسیدار ترە. تاشباش کە بەتاقی تەنئە، باشاری منی نەکردووہ، ئێستا ھەر دەرفەت بێنئە، خۆی وەک ئەولیا دەناسنئە. زۆر لە مێژە چاوەکانی من، وەک چاوی ھەلۆ، بەسەرییەوہن. ئەو وەھا بەرنامەئەکی بۆ ئەو بانگەشەئەئە خۆی دارشتووہ پێت سەیر دەبێ.

عوومەر گیان، ئەتۆش کابرایەکی ژیری. وەک ھەموو ئەندامەکانی بنەمالەکەئە کوێخا خدر. ئەتۆش لەو شتانە ناگاداری. ئەگەر ھات و خۆی وەک ئەولیا ناساند و خەلکی ئاوایش، ملکەچی بوون، دەی پێم بلئە چیمان بەسەر دینئە؟ ناخۆ تۆزێکی بەزەئە پێماندا دیتەوہ؟ دەی بلئە بزانم، جووقەوار لە بنەمالەئە کوێخا خدر نابێ؟ بلئە دەی."

عوومەر بە تورپەییەوہ گوتی:

- دەیبێ.

- کەوابوو، بەر لەوێ ئەو ئێمە لەناو بەرئە...

عوومەر گوتی:

- ئێمە ئەو...

- باشت زانی... نای بارەقەللا...، بەلام چۆن؟

عوومەر گوتی:

- بۆخۆم دەچم دەیکۆژم... ھەر ئەوێ ئەوێ بەسەر ئەتۆ وەک ئەندامێکی بنەمالەئە کوێخا خدرم دا بنئە.

- ئەوێ وام دانای. ھەر وەھا، ئەتۆ گەورە و سەرورەئە بنەمالەئە کوێخا خدری. و گوتیشی:

- نا عومەر، نا، ئەتۆ دەبێ شاگری بن کا بی. وا بھوولیتەوہ کەس پۆحیشی ناگادار

نەبێ... تاشباش وا لەناو بەرئە، کەس شک نەکا.

عوومەر گوتی:

- كوپه نهو شتانه باش ده زاتم.. هرچی تۆ بفرمووی دهیکهم.

- گوی بدیهه رۆله، عومهر، نهمن هیچ کهیفم به پیاوکوشتنی نایه، مرۆف مهخلووقی ههلبژیرای خودایه. نهمن نامهری نهو گیانهی خودا پیتی داوه لیتی بستینم، بهلام چ بکهه چارم ناچاره. خۆ نهگهر ههر خۆم له مهترسی دا بوايه، دیسانیش قهیدی نهدهکرد، بهلام چ بکهه نهو کابرایه، ههموو بنه ماله و بنه و بنه چه کمی خستووته مهترسییهوه و دهمن ناتوانم لیتی گهریم بژی. له بیرته نهحه شیتۆکه چیی گوت؟ ههر نهو رۆژهی تۆ خۆت لیتره بووی؟ خۆت گهرهترین شایهتی نهو قسهیهی. پینمی گوت: "نهتۆ بههیچ نامری به دهستی تاشباش نهبی." نهتۆ بهو گوتیانهی خۆت گوتی لی بوو. نهمنیش گوتیم لی بوو. ههموو دنیا گوتی لی بوو. وابوو نه مرۆ بپارم دا بهدهستی تاشباش نهچم.

ههلبچوو و تووره بوو و دهمارهکانی لاملی ههستان:

- ههرهها، نهو به دهستی من تیدا دهچی. نهمشهو بهر لهوهی نهو تاجی نهولیاپی لهسهه بنی، گیانه شیرینهکهی دهترینه جههندهمی. ههستا و پرووی له عومهر کرد و گوتی:
- وهه ئیره.

چوه ژورهکهی پشتوه. عومهریش به دوایدا چوو.

- جا نیستا، کورم، نهو مهسهلهیم باش لیک دایهوه. ههتا تۆم ههیه کارهکه زۆر ناسانه. نهوهی که تاشباش خۆی به نهولیا دهزانی، بهکارمان دی. نهتۆ دهتوانی لاسایی دهنگی عهلی"یه درێژ بکهیتهوه؟

عومهر هونهریکی سهیری ههبوو. دهنگی خۆی دهگۆری و کیتی پی خۆش بوايه دهنگی وهکی هی نهو لی دهکرد. دهنگی عهلی"یه درێ و گۆمليکسیز و تاشباش... و تهناوت ههزی لی بوايه رێک وهک مریمۆک قسهی دهکرد. نهگهر یه کێک گوتی لی بوايه، نهیدهزانی ناخۆ نهوه مریمۆک خۆیهتی قسان دهکا یان عومهره لاسایی دهکاتهوه.

- رێک وهک خۆی قسان دهکهم.

- زۆر باشه، جا نیستا خۆمان پرووت دهکهینهوه. تهنیا جلهکانی بنهوهمان دێلینهوه. مهترسه. هرچی ههمانه له بن ژیر کراسهکهوه له بهرمانی دهکهین. مهترسه سهرممان نابێ. نهمن گوتیم به سهرمایه نابزوی.

كۆپە ھەر پروت دەبىنەو. چارشىۋىكى سېى وەك كفن لە خۆمانەو دەپىچىن، بەلام چارشىۋ، لە لاق و لەتەرمان دەتالى. دەموجاومان بە قورم رەش دەكەين و جامانەبەكى سېى لەسەر دەنەين. نىوەشەوئ دەپۆينە بەر دەرگای تاشباش، ئەتۆ لە دەرگا دەدەى و دەنگى عدلى دەردىنى. ھەر تاشباش دەرگاكەى كردهو، ئەو گۆننەبەسەرىدا دەكەين و ھەلى دەگرين و دەبەينە دەرەوئى ئاوەدانى. لەوئ دەيغنىكىنن و دەيغەينە نىو "بىرە وشكەكەو". دوايىش دىنەنەو و بە گوندى وەرەدەكەين كە "چل سوارەكەى غەبىي" تاشباشيان بردووە. باشە؟...

عومەر گوتى:

- زۆر باشە، بەلام ئەى چ لە ژنەكەى بكەين؟ دەبى ھەتا نىمە تاشباش دەبەينە بىرە وشكە، يەكئەك نەھىلى ژنەكەى بىتە دەرئ و پەرۆيەك يان ھىندى گىاي لە زارى بناخنى...

سەفەر گوتى:

- ئەك مامە بەقوربانى ئەو مشوورەت بى... ھەقتە. ئەو كاتەى نىمە تاشباش دەبەين... دەبى يەكئەكىش ھەبى زارى ژنەكەى بگري نەيكاتە قىامەت و گونديان وەسەر نەگىرئ. نابى ئەو جۆرە كارانە بە بىگانە بسپىرين.

دەبى يەكئەكى وەك خۆت بى. لە پەرچەلەكى خدر كئ ھەيە ئەو كارەى لە دەست بى؟

عومەر لووتبەرزانە گوتى:

- كەس.

سەفەر:

- بە راستى بنەمالەبەكى دەستەوستامان ھەيە كە يەكئەكى تىدا دەست ناكەوئ دەرەقەتى ژنىك بى.

عومەر ھەر بەو لەبزووە گوتى:

- نىبە نىدى... ئەگەر ئەمنىش نەبوايەم...

- راستە كورم، ئەگەر تۆش نەباى، خۆ ئەمن تىدا چووبووم. ئەگەر تۆ نەباى، ئەمن بە تەنى بەو كارەى نەدەوہستام. ئىتر تاشباشىش نىمەى لە بنە دىتا.

عومەر گوتى:

- دەمەوئ شتىكت بى بلىم. و برىك پاوەستا.

سەفەر گوتى:

- بلى، بلى، ئەتۆ دەرياي ئەقلى...

عومەر:

- وا باشتره كه سينيكي ديكه، نه گهر براي خوشمان بى، نه هيچينه نيئو نهو مهسه له يهوه.

سه فەر:

- راسته. مهسه له ي مهرك و ژيانه.

عومەر:

- ژنه كه شى هه لده گرین و ده يبهين و ده يخهينه نيئو بيره وشه كه كهوه.

سه فەر:

- ژنى دامار، ناخر نهو چيى كردوه؟

- ده ي با ژنى نه بایه. نهوه بوو به ژنى نیدی، به لام نهو ده مه ي نهو ده يويست خوى بكاته
پياوچاك، نه ده بوو بيتلى. نهوه داماننا بوو به پياوچاك. نه ده بوو چاو بپرته بنه ماله ي كوينا
خدره وه.

سه فەر له مشتومر و دلهر او كينه كه ي ماندوو ببوو:

- نهو چه كانه باش تاقى بكه وه. سهير بكه هيچ راوهستان و گريان نه بى. نهو جار پرۆ
سهير بكه بزانه ههوا چۆنه. بۆ نهو جوړه كارانه، ههوا زۆر گرنگه. ياللا ده ي بچۆ
سهريكي دهري بده.

عومەر چوو و گهرايه وه:

- بۆران له دهشته كه دا قيامهتيكي نابۆوه. هيچ گيانله بهريك نه يده توانى له ده رهوى خوى
راگرى. هه رچى ده عبايه له گورگ و ورچه وه بگره تا ده گاته بالنده و جروجانه وه ره، خزيونه ته
لانى خو يانه وه.

- عومەر!

- فهرموو گه وره م.

- نهو پياو كوشتنه كارنيكي خراپه، وه نيهه؟

- نا!!!

- نه تو تا نيستا پياوت كوشتوه، عومەر؟

- نه مكوشتوه، به لام نهوه ندهم چه ز ليه نهو تاشباشه بكوژم هه ر مه پرسه ... پينج شهش

سالى ديكهش ده توانم به هه مووان بليم. ده توانم يان نا؟

سه فەر گوراندی:

- ههتيو نهوه شيت بووي؟ نهو قسانه بۆوهي نابن به هيچ كهسيان بلتي. نه تو پيت وايه
بنه ماله كه ي تاشباش تۆلەي تاستيننه وه؟... حوكمەت بەرۆكمان ناگرێ... پیت و قسەت تیدا
رانه وەستێ پاشگەز دەبمەو ها.

عومەر:

- كۆرە گالتەم كرد... گالتەم كرد. چما نهو كارانهي بۆوهي دەبن به كهسيان بلتي؟...

سەفەر پشووێه کی هاتەو بەر و گوتی:

- دیاره نابن كۆرەم. ياللا دەي، جا هەستە بچۆ خەريکی چەكەكان بە. ئەمنیش لێرە تاويك
پال دەكۆم. كە كەلەبابی بەيانی خوێندى، وەرە بەخەبەرم بێنە.

لەسەر قەرەوێلە چۆينەكە لێي ڕاكشا و چاوەكانى لێك نان. ئارا و قاراي نەبوو. بۆ ساتيک
هەموو گيانی کەوتە لەرزین. "نەو پیاو کوشتنە چۆنە؟ قورگی دەگوشت و چاوەکانى لە ژێللا
دین و پەلەقاژەيەك دەکا و لینگى رەق دەبن. دوايى لینگەفرتيەك دەکا، وەك شیتان
لینگەفرتی دەکا. دوايى دیسان گيانی رەق دەبیتەو و خۆی لەبەر يەك دەکیشیتەو و نیتەر شل
دەبیتەو. شل دەبیتەو و وردە وردەش سارد دەبیتەو. دوايى هەلیدەگرى و دەبەخەيە نێو بێرە
وشکە کەو. دەي باشە، جا نهوه چيیه. عومەر گەنجیكى بەغیرەتە. دەشزانێ چی دەکا. عومەر
نهوهي له دەست دى. کەس وەك نهوي پێ ناکرێ... لەو دنیایەدا نهوه بە کەسى دى ناکرێ...
هەر بە عومەر دەکرێ.

"چۆنە وازی لى بێنم. با بچم و لەبەر تاشباش بپاریتمەو و بلیتم وەرە دەست مال و ناموس
و کوێخایەتییه کەى من هەلگرە. ئەمنیش بۆ ئەولیا بونە کەت یارمەتیت دەدەم و دەتکەمە
پیاوچاکى نهو ناوچەيە، بەلام نهو کابرایەکی لاسارە و سەیرە. قەبوولی ناکا. وەك جارى پیتشو
پیاو لە ماله کەى دەکاتە دەری و حەياشی دەبا.

سەرى مەر و بەرخ و مانگا و گامیش و مریشك و كەلەشیر و هەموو ئازەلێك وەك
ئاوخواردنەو دەبرن و مێشیکیشیان لى میوان نییه، بەلام كە دەیانەوێ پیاويك بکوژن..."
دیسان دەست و پیتی کەوتنەو لەرزین و شەكەتى و داھێزراری هەموو گيانی
تەنیهو: "هەر بە راستی نەگەر تەرمە کەى لە بێرە کە دەریتنەو چی؟... یان نهو کاتەى
دەیهەین یەكێك بانبینی، چی؟... دوايى زیندان... و دوايش سێدارە..."

"نەي نەگەر پاشگەز بێمەو چ دەبێ؟... و نەگەر لێي گەریم تاشباش بژی، چ زیانیکی بۆ
من دەبێ؟... هەر پۆزى یەكەمى كە بوو بە ئەولیا بە خەلكە کەى دەلی: "بچن نهو کوێخا بى

دين و نيمانه و نېر و نېر بکهن. "جا گوندیش دین و له مالې ده مکیشنه دهره وه و ده مېن و له گۆر په پانه کې ناره دانی، ده مه پرن."

"چند سال له مه بهر بوو؟..." سهر هه ولې دا بیه نیتته وه بهر چاوی خوی:

وه رزی لۆکه رنینه وه بوو. له وانه په پازده سال پېش. نه وان خه ریک بوون له یه کیک له گونده کانی چوکورواوا لۆکه یه کیک له ناغا کانیان دهر نیه وه. مه زرای لۆکه، به بهر ناواییه وه بوو. له تهنیشت دیواری یه کیک له ناخرین مالّه کانه وه دهستی پې ده کرد. هه موو مالّه کانی ناوایی، زهوی و زار و کیکلگه و هه رچی له گونده که هه بوو، نی ناغا بوو. ناغا ده بیوست گوندیه کان له دینه که دهر بکا، به لام نه وان نه یانده ویست برژن. دوو سال بوو قهر و کیشی نیوان ناغا و گوندیه کان بهر ده وام بوو.

دوا نیوهری یه کیک له پرژه کان، هه مووان سهر قالی لۆکه رنینه وه بوون. چند ساتیک بوو ناغا هاتبوو ماندوونه بوونی لی کردبوون و پرژیوو. ناغا تهنات له گۆر په پانی ناوایی و له هوشه و نیوان مالّه کانیاندا هه لۆکه یه چاندبوو. خه ریکی رنینه وه ی لۆکه یه هوشه کانیان بوون. له ناکار دهنگه دهنگی له ناواییه بهر ز بۆه. دهنگه دهنگ نه بوو. هاوار و هه لالی بنیادهم بوو. دهستیان له کار هه لگرت و رابوون. ده هه نگار له پیشیانوه ناغا که خه ریک بوو پایده کرد. به دوایدا له وانه یه بلیم سیست و له وانه شه پیست ژن دابوویانه بهر بهردان و هه لایان دها بیگه نی. ناخریه که شی گه یشتنی. حه شیمه تی ژنه کان ده موده ست وه که هه لای دایهاتنی. ماوه یه که هه ر وا مانوه، دواپی به زیقه زیق و زریک اندنی، هه ر وا که خویان به سهر ناغا که دا دابوو، لیک جوئی بوونه وه. هه ر که سه و بهر وه لایه که پایده کرد. و دواپی ده سه به جی بیده نگییه که زال بوو گویت له دهنگی بالی میش ده بوو. پایوه کان چوونه پیشی، چ ببینن؟ ده بینن نه وه تهنیا لاتیکی له خوین شه لالی ناغا و دهستیکی خوینا و نیوه جهسته یه کی خولایی له خوین گهوزیوی لی ماوه ته وه. نه دی له توکوته که دیکی چی لی هاتبوو؟ هه موو جیه کیان بژ دژینه وه یه له توکوته کانی دیکه یه سهرنگ و سوژن دا و چیان نه دیه وه.

نه و روداوه له گوندیکی چوکورواوا، له بهر چاوی هه موو خه لکه که ییالا که رووی دا. دواتر هه وال هات، که سی مانگ زیندانیان برپوه ته وه بژ هه ر ژنیکه که ناغای کوشته وه.

نیر دواي نه و روداوه، عادیل نه ده چوه گوندان. سهر خه ریک بوو تیده گه یشت: "عادیل، عادیل، براهه..."

"نەكا ديسان لەو ھا شتێك تۆ قییبی و نە ھا تیبی؟ لەوانەشە... راستە ماوێهەکی زۆر بەسەر ئەو رووداوەدا تێپەریوە، بەلام بنیادەم کوا رووداوی ئاوا گرنگی لەبەر دەچیتەو؟ قەت لەبیری ناکا..."

دوو مانگی رەبەق لە چوکورواو لۆکەیان پنییەو و دوو مانگ لەسەر یەك، نیوێهەستە لە خوێن شەلەلەکی ناغایان لە پێش چاوی بوو. بۆ چەند سالان ئەو لەتوکتوبونە ناغایان لەبەرچاویان، ھەر لەبەر نەکرد.

ئەحە شیتۆکە چیی گوت؟ گوتی: "ھاوړی، نەتۆ بەدەستی تاشباش تیدا دەچی." "دەلێن شیتەکان جاری وایە وەك پێغەمبەرەکان و ئەولیاکان قسە دەکەن. ھەر بۆیەشە دەبێ پێشی ئەو کارە بگڕین. نابێ لێلێ لەتوکتوت بکەن.

"ئەمشەو ھەر شتێك دەبێ با بێ، چار نییە. هیچ چار نییە. خۆشت فریو مەدە سەفەر، قایم بە. مەترسە سەفەر. یا تاشباش تۆ دەکوژی، یان تۆ ئەو دەکوژی. تازە کار گەیشتووەتە ئێرە. ھاوړی! پێگەیی دیکەت نییە. ھەرچی دەبێ چش. ئەمشەو تۆ پەلاماردەری. جا چونکە عادیل قەت ناتوانی بێ، چاری دیکەت نییە... ناخ، ئەو لەرزینە تووک لێکراوە چییە؟ ئەو چ دلەراوکییەکە؟

کە چاری بە نیوێهەستە ناغاکە کەوتبوو خوێنی لێ دەچۆرایەو، دلێ تیکەل ھا تەبوو. سەری لەگێژەو ھا تەبوو. بەر چاوەکانی رەش ببوون و گوێیەکانی زڕینگابوونەو. ئیستاش خەریک بوو وای لێ دەھاتەو. جگە لەو ھەش خەریک بوو پڕشیتەو...

خۆی سەركۆنە دەکرد و دەیگوت: "ھۆی سەفەر، ئای، چما تۆ دەبێ پیاو بکوژی؟... خۆ نەتۆ هیچ ناکە. عومەر دەیکوژی، دەی باشە ئەو چیت دەوی؟ ئای ئای، لەو نازایەتی و غێرەتە؟ تۆخوا تۆش پیاوی؟... کۆرە خۆ وەك بینی ئاو دەلەرزێ.

"دەبێ واز لەو کارە بێنم. راستە، بەلام ئەو چ بە عومەر بلێم؟... زۆر سادە. پێی دەلێم کۆرە ئەولیا بۆوێ نابێ دەستی لێ ھەلێنیتەو. ھەرچی دەستی لێ ھەلێنیتەو، دەستی رەق دەبێ. عومەریش بێت و ببیستی دەست و لاقی وشك دەبن و ناتوانی لە جینی خۆی بچوێ.

"ھەر بەراست نەكا بە راستی ئەو بنەمالە پیاوچاك بن؟..."

بەخۆی پێکەنی: "ئەگەر ئەو پیاوچاك بوا، تەنانەت تۆزێکیش چییە، دەسلاتی غەیبی ھەبوا، لەو ھەوت سالەدا جا چیی نەدەکرد؟ تاشباش پیاویکی بێ وێژدانە. سەیری فرمیسکی چاوی بنیادەم ناکا.

"نه کا هر لسم پوژانه دا بهو پله يه گهيبي؟ نا، نا، مه حاله. نه وه نه وليا بوونی لی ناوه شیتته وه. نه نوږتی ده کا و نه رږووی ده گری. کوا پیاو به دانیشتن و دووعاو پارانه وی وه پیره ژنان ده بیته پیاوچاک..."

"نه وه مووه خزم و کهسه ی هیه. ناخو نه وان ناکه مونه پی و شوینی تهرمه که ی و بکوژه که ی؟"

ناخ، خوژگه ناچار نه بویه هر نه مشه وه بیکوژی. نه گهر حه وتووه ک، ته نیا حه وتووه کی دهرفت هه بویه، ده چوه شاخ و له وی چهللو یاغی ده دوزیه وه و خوی به سر پیلانویدا ده کیشا و ناچار دی ده کرد نه، نه کاره ی بۆ بکا.

باشه نه ی یاغی بۆ چی ده بی؟ هر بۆ پیاو کوشتنی.

له ناکاو ههستی کرد ئیتر نه دلّی تیکه ل دی و نه سهری له گینه وه دی: "جا به راستی هر ده بی بکوژی؟ نه حه شیتوکه چیی گوت؟ گوتی "یان نه، یان تو"

ئیستا که هاتبووه سر خوی... دهرپه ری و هاواری کرد:

- عومه ر.

- فهرموو گوره م.

- که له بابا به کان...

- چیی وای نه ماوه بخوینن.

- یاللا با جل بگورین.

خیرا جلوه رگیان گوری. چاکه ت و پانتوله کانیا ن له بنه وه له بهر کرد و شه که کانی بنه ویا ن له سه ره وه. قاپیک قورم و ره ژوو، له ئیواره وه ناماده کرابوو. ده ست و ده موچاو و لامل و گوچکه ی خو یانیا ن ته و او ره ش کرد. کوخا گوتی:

- هر بۆ قایمکاری، وا باشتره هر کامیکمان سرچه فه یه کی سپیش له گه ل خو مان به رین.

هر که س شتی که فنه پو ش ببینی، پی به عه رزییه وه ره ق ده بی.

ده ری نه وه نده تاریک بو، چاو چاری نه ده دی. جگه له و نه نگوسته چاره، به فر و بزرانی ش قیامه تی نابژه. به فر و بزرانه که چهند جاریک سه فره ی به عه رزی دادا و عومه ر هه لیستانده وه.

دیسان سه فر گیانی که وتبووه له رزین. ده شبوو بله رزیایه. نه وه کاره گالته نه بوو. ده چوه پیاو کوشتنی. نه ویش بنیاده میک که تر و تایه فه ی هه موو پیاوچاک بوون.

- لایته کت هیئا؟

- پیئمه.

- خو فیشه کت له بیر نه چوه؟

- سەت و پەنجا دانەم پیئیه.

- نەمنیش پیئمه. لایته که هەر پێ مەکه. باشه هەر بەراست بهو تاریکییه ماله که ی

دەدۆزیتەوه؟

- وهك ناو خواردنەوه.

- عومەر...!

- فەرموو گەورەم...

- نەگەر هات و ئیئمه نەومان پێ نه کوژرا و ئەو ئیئمه ی کوشت؟ و وه جافی بنه ماله یه کی

گەورە کوێر بووه وه؟ نهحه شیت چیی گوت؟

- گوتی دەتکوژی.

سەفەر ئەژنۆی لەرزین. چیی نەما بوو به عەرزا بکهوی. هیچ هەزی له پیاو کوشتنی نه بوو، به لام

تا له ماله که ی تاشباش نزیکتر دەبوونه وه، قینه که ی نهستورتر دەبوو و خوێ توورەتر دەکرد.

رێک به پێچهوانه ی ئەوه ی بیر لێ کردبۆوه، پووی دا. پێی وا بوو تا ده گەنه بهر ده رگا که ی

تاشباش، له ترسان نه ژنۆی ده شکێ، به لام وا نه بوو... به پێچهوانه وه، هاته وه

دلەراوکیێ نه ما. ئیستا ته نانه ت ده ی توانی به دهسته کانی خوێ تاشباش بجنکیێ و هیچ

ناڕهحه تیش نه بی.

به بیستنی دهنگی "عهلی" یه درێ راچله کی و توند چه که که ی گرت، به لام که دیستی

عومەر وه پێش که وتیوو و له ده رگای ده دا، تیگه یشت. دهنگی ژنه که ی تاشباش هات:

- نه تۆش کا که عهلی؟ مه مه دت ده وی؟ به خوای له ئیوار یوه چاره پێی نه وم. هیشتا

نه هاتۆتوه مالتی، نه کا شتیکی به سه ر هاتبی؟...

ده رگا که ی هه لگرت. مه شخه لێکی به دهسته وه بوو. که دوو پیاری کفنپۆشی بیینی، زیقاندی و

ده رگا که ی له سه ر داخستن. عومەر شانی دایه بهر ده رگا که و کردییه وه و به سه فەری گوتی:

- مامه خه لیل. نه تۆ ناگات له ده رگا که بی که س نه چیتته ده ری. و وه ژوو ر که وت. سه فەر

هات و له لاشیپانه ی ده رگا که دا راوه ستا و دهسته کانی به چوارچیوه ی ده رگا که وه نا.

عومەر خه ریک بوو له نیو ماله وه ده یگوت:

- بلئی... دہی بلئی ھے ماکھر. نھر مہِردہ سہیت بۆ کوی پای کردووه؟ لایته کھی
هه لکردبوو و له عه مبار و ناخوړکاندا به شوینیدا ده گه را. ناخوړیه کھی به سهر ناگردانه که دا
نووشتا یه وه و تیشکی لایته کھی له دووکه لکیشه کھی گرت و ورد سهری کرد. که سی تیدا
نه بوو.

- تاشباش چووبووه کوی؟

ژنه کھی وشک هه لاتبوو و زمانی شکابوو.

- بلئی بزائم چووه ته کوی؟... کارمان پییه تی. نه گهر نه لئی ده تکوژین. به قوناغه
تفه نگه کھی به عهرزیدا دا. ژنه که ههر تنیا نوزویه کھی لیوه هات و بیده نگ بوو.
عومهر ترسابوو. ده سبه جی له ماله کھی هاته ده ری و ده رگاکھی پیوه دا و گو تی:
- با پاکهین.

نهر له پیشه وه و سهر به دوایدا هه تا ماله کھی سهره رایان کرد. ههر دووکیان وا
ده لهرزین، که به بی نه وهی به فره که له خویان بته کیئن، خویان گه یانده به رده م ناگردانه که.
ماویه کھی پی چوو جا وه خو هاتنه وه. به لام ترسه کھی ناخی عومهر ههر ده هات و زیادی
ده کرد.

- هه موو ولاتم سهرنگ و سووژن دا... عه مباره که، سندوو قخانه که، ناخوړه که، تهنانه ت
که لیئی جه وال و تهلیسه کان و نیو دووکه لکیشه که ش... له هیچ کوی نه بوو. باشه به و
نیوه شه وه ده بی چووبیته کوی؟

خهریک بوو پشووی لی بېری. نیتر قسه ی پی نه کرا. چاوه کانی له ترسان له ژیللا هاتبوون.
سهره نیتر خوی دابووه ده ست قهزا و قه ده ره وه:

- ههر به راستی

به و نیوه شه وه ده بی چووبیته کوی؟...

دوی شموی کاتی که له باب خویندیان، به دهنگی ده رگای وه خه بهر هاتم و درایش له پشت ده رگاو گویم له دهنگی کاکه عه لی بوو. گوتم با بزاتم بهو نیوه شموه چ کاریکی پیمانیه؟ و ده رگاکم لئی کرده وه. دوو چه کدارم دی وه ک دیو و درنج، خویان له په رۆی سپییه وه پیچابوو. ده موچا ویشیان په ش کردبوو. یه کیکیان هر له کاکه عه لی یه دریژ ده چوو به لام سی هینده ی چی، پینج هینده ی نهو ده بوو. کابرایه کی چوارشانه ی زل، قه لافه تیکی دیکه هر ده تگوت مام خه لیله، به لام پیتم وایه ده هینده ی نهو ده بوو ده تگوت دارچناریکی به رزه. له ترسان زمانم شکا. قه له می ده ست و پییانم شکا. نهو هی له کاکه عه لی یه دریژ ده چوو، پرسى: "تاشباش له کوئییه؟" نه منیش گوتم: "له ژووره وه نووستوه." وه ژوور کهوت و تیشکی چراکه ی له قه ره وئله که گرت. سه یرم کرد و دیتم مه مه د لهو ی نییه. کچی خۆ هر چه ند ساتیک پیشت لهو ی بوو و گیانی وه گیانم ده کهوت و وه مندالیک نوستبوو. بهو کابرایه ی له دیو ده چوو گوتم: "هر ئیستا لیتره بوو." گوتم: "نییه. نه وه تا نییه. رای کرده وه." گوتم: "جا ده بی بۆ کو ی هه لاتی، خۆ ئیمه له بهر ده رگایه بووین و ماله کهش هر نهو ده رگایه ی هه یه." کابراکه گوتم: "ئینستا مادام وایه ده بی جوان و زه ریف ماله که بگه ریم." گوتم: "ده ی بگه ری." تفعه نگیکی زلی به شان وه بوو. نهو کابرایه نه وه نه ده دريژ بوو و تفعه نگه کهشی نه وه نه ده گه وره بوو که بۆه ی سه ری وه میچه که نه کهو ی، خۆ نووشتانده بوو. هه موو ماله که ی سه نگ و سووژن دا. تهنانه ت شاخوړ و کادین و دوو که لکیشی ناگردانه کهش گه را. سه ری به کونه مشکه کانیش دا کرد. زانیم بنیاده میکی باش نییه و بیت و مه مه د بدۆزیته وه ده ی کوژی، به لام نه گه ر نه ی دۆزیته وه. مه مه د بۆ کو ی چوو بوو که نهو نه ی ده دیته وه؟ نه من بۆخۆم سه رم سووړ ما بوو. کابراکه گوتم: "ناخ، کوره خۆ بۆم نه دۆزرایه وه. خۆ دۆزیامه وه، به ری جه نه ده مه ده کرد." نه منیش پیتم گوت: "ناخه برا گیان. نه تو بهو رووه

په شه‌ته‌وه، خۆت لىٰ ځېر ډوډينه عه‌لى‌يه دريژ و هاتوويه مالمان. جنژكه‌ى؟ مرژى؟ چيى؟ بلى... خو نه‌گه‌ر عه‌لى‌يه دريژ بوايه‌ى، مه‌حال بوو بۆ كوشتنى برائى گيانى گيانى خۆت هاتبى. "كابرا ددانى لىٰ ده‌چيره‌وه بردم، دهنكى ددانى هه‌ر ده‌تگوت دهنكى هه‌وره تريشقه‌يه. زراوم چوو. گوتى: "ناى، خۆزگه نه‌و تاشباشه‌م نه‌مشه‌و ده‌ست بكه‌وتايه... " و نيتر وه‌ده‌ر كه‌وت. له‌ ده‌ره‌وه با و بۆرائىك بوو ده‌تگوت قيامه‌ته. زه‌وى و ناسمانى ده‌له‌رزانه‌وه. نه‌وان به‌ره‌و چياكه‌ى ته‌كه‌چ وه‌پى كه‌وتن. نه‌ه‌نده دريژ بوون له‌و شه‌وه نه‌نگوسته‌چاوه‌دا وه‌ك شه‌وه ده‌بينران. كه‌ له‌چاوان نه‌ديو بوون، گه‌رامه‌وه ژوروى. هه‌موو ماله‌كه‌ گه‌رام. مه‌مه‌د نه‌بوو. ده‌تگوت زه‌وى زارى كرډۆته‌وه و هه‌للووشيه، يان ميچى ماله‌كه‌ قه‌لشيوه و له‌ويوه چوه‌ته ناسمانى. سه‌رتان نه‌يه‌شېنم مه‌مه‌د ناسه‌وارى نه‌بوو. چوومه سه‌ر جېتيانه‌كه‌م، به‌لام خه‌م لىٰ نه‌ده‌كه‌وت. به‌ره‌به‌رى به‌يانى بوو له‌ ده‌رگا درا. نه‌مكرده‌وه. له‌ ترسانا نه‌مه‌وه‌يزا بېزووم. له‌و كاته‌دا گوتم له‌ دهنكى مه‌مه‌د بوو. ډوډل بووم.

نه‌كا نه‌و جاره‌يان خويان كرډيټه مه‌مه‌د و گه‌رايټنه‌وه. له‌و كاته‌دا گوتم له‌ دهنكى مه‌مه‌د سوو. په‌يتا‌په‌يتا له‌ ده‌رگاي ده‌دا و بانگى ده‌كردم: "گچى نه‌وه مرډووى؟ ده‌رگا هه‌لگه‌ه. " ناخريه‌كه‌ى به‌خۆم گوت: چش، وه‌للا ده‌يكه‌مه‌وه. چووم ده‌رگا كه‌م هه‌لگه‌ت. ديتم مه‌مه‌ده. له‌سه‌رمان هه‌لده‌له‌رزى. رچيىوو. ده‌موچاو و شه‌كه‌كانى نوقمى به‌فر بوون. ده‌تگوت په‌يكه‌ره‌يه‌كى به‌فرينه‌ى ده‌سكردى منډالۆچكانه. به‌زه‌جه‌ت خۆى گه‌يانده ته‌نيشت ناگرډانه‌كه‌ه. هه‌موو شتيك بۆ له‌ بنى كووله‌كه‌ دا. خه‌يال هه‌ليگه‌ت. نه‌ شتيكى پرسى و نه‌ هيچيشى گوت. هه‌ستا و وه‌ده‌ر كه‌وت. پرسيم بۆ كوى: "مه‌مه‌د بۆ كوى ده‌چى" گوتى: "زۆر ډوور ناړۆم. " پږيشت، تاو هه‌لاتبوو كه‌ گه‌رايه‌وه. ديسانيش به‌فر دايبۆشيىوو كه‌ گه‌رايه‌وه. هه‌لده‌له‌رزى. ئيستا نه‌وه له‌ مالىٰ دانيشته‌وه و چاوى بريوته ناگرډانه‌كه‌ه و جووله‌ى نيه‌ه. ته‌نانه‌ت پارووه نايتكيشى نه‌خواردووه. "

ژنه‌كه‌ه، نه‌و رووداوه‌ى له‌ پيشدا بۆ مرىمۆك و عه‌لى "يه دريژ و دواتر بۆ هه‌موو خه‌لكى ناوه‌دانى گيڙايه‌وه. هه‌ر ده‌تگوت نه‌و بنياده‌مانه خيڙ و جنۆكه بوون، به‌لام خيڙ و جنۆكه تفه‌نگى بۆ پييه‌؟.

- نه‌وان له‌وانه‌يه باوباپيرانى تاشباش بوويتن كه‌ هاتبوون يارمه‌تياى خه‌لكه ليقه‌ومه‌وه‌كه‌ى نه‌و گونده به‌دن.

- نه‌گه‌ر وا بوايه، نه‌ى تاشباش بۆچى پاي كرد؟

- چما مرۆڤ ھەيە ئەوەندە كەلەگەت بى؟ ھەر جن و خىتو دەكرى ئەوەندە درىژ بن. ديارە
كارى خىرتيان بە دەستەو ھەيە.

- ئەي ئەو تەنگەنەيان بۆ پى ھەيە؟

- بەلام جن و خىتو، بنيا دەم بە تەنگە ناکوژن. دەستى لى دەو ھەيە.

- ئەي ئەگەر كارى خىرتيان بە دەستەو ھەيە، تاشباش بۆچى راي كەرد؟

- ھەر بە راستى، ئەوان چكارىكيان بە تاشباش ھەيە؟ دەيانەويست چىي پى بلين؟..

- دەيانەويست پىي بلين: ھەيە، ئەو گوندەيانە خەلگىكى ھەزار و لىقە و ماوان. مەيشان لە

دەمى خويان پى دەرنەكرى. ھەر دايانەپەلۆسن و رسق و رۆزنيان لى دەپرن. ئەو گوندە بە تۆ
دەسپەرين. بىپاريزە.

- دەي ئەگەر ايە، ئەي تەنگەنەيان بۆ پى ھەيە؟

- لەوانەيە ئەوانە، ياغيە غەيبىيەكان بن؟

- باشە ئادەمیزاد ياغيان ھەيە، ئەدى بۆ خىتو و جنۆكە نەيانى؟

= ديارە، بنيا دەم ئەقلى ھەيە. جا بۆ نەيى؟...

- يانى ئەوان دىنە لاي تاشباش و ناشزان ئەو لە كوئىيە؟

- باشە ئەگەر خىتو و جنۆكە بوون، ئەدى تاشباش بۆ راي كەرد؟

- بەلام چما ئادەمیزاد ھەيە دە ھىندەي عەلى "يە درىژ بى و سەر و چاويشى رەش بى؟

- ئادەمیزاد چۆن دەتوانى ئەوەندە زل و زەبەلاح بى و خۆشى بكاتە عەلى "يە درىژ و مام

خەليل؟....

- ھەمووان دەزانن مام خەليل راي كەردووە و رۆزىشتووە و ئەو شەو ھەيە "يە درىژ لە

مەلەكەي خۆي ھەيە.

- مەھالە. بى و نەبى خىتو و جنۆكە بوونە...

- ئەگەر وايە ئەي تاشباش بۆچى راي كەرد و لە نوالە بەفراندا خۆي شار دەو؟

- نە تاتزانى. تاشباش راي نە كەردبوو. ھىچ دووريش نە رۆزىبوو. ھەر لە مەلەكەي خۆي و دەدەر

كەوتىبوو، بەلام چاوي ئەوان نەيدىبوو.

- راستە. دوايش لەگەل خىتو و جنۆكان بەرەو تەكەچ چوو.

- دوايى نوقمى بە فرگەرايەو.

- جارێكى دىكەش بانگيان كەردووە و ئەويش چوو و بەرەبەرى بەيانى گەرايەو.

- ئىستا بلىنى خىتو و جنۆكان چىيان پى گوتى كە وا تاشباش چاوى پىيوته ناگردانه كە و
هر بير ده كاتهوه؟

- نهو جۆره بنياده مانه بهرده وام چار ده برنه ناگردانه كهوه.

"دوى شه دوو كهس به جلويه رگى سپييه وه هاتوونه ماله كەى تاشباش و نهويان زيارت
كردوه. دواى تاشباشيان نه بهدى (غەيب) كردوه و له گەل خۆيان بردوويانه ته چياى ته كهچ بۆ
كۆشكى خىتو و جنۆكان و لهوى راويژيان پى كردوه و دوايش هيتاويانه تهوه ماله كەى خۆى.
به نانقهست لهو به فریان وهرداوه و هيتاويانه تهوه دهري بۆ نهوى هه مووان وا بير بكه نهوه كه
نهو به پىيان چوه ته چياى ته كهچ و گهراوه تهوه."

كوخا كه گوتى لهو ده مگويانه بوو، هر شيت بوو. نه شيده توانى بلى: "كوپه بابى بايم،
نهو دوو كهسه نه من و عومەر بووين كه چوو بووين بيكوژين و شانسى خۆى نه ماندۆزييهوه و
پزگارى بوو."

"باشه نهو نامهرده چۆن توانى خۆى دهرياز بكا؟ چۆن سۆسى كردبوو و وهدهر كهوتبوو؟
چهند به باشى كه لك له هه موو شتيك وهرده گرى. ئىستا ژنه كەى بهرداوه ته ئاواى كه بهند و
بارى بۆ هه لبه ستى."

كوخا به يانى به يانيه كەى زانييسوى نهو شهوه تاشباش له مالى عەلى "يه درىژ بووه و
بيستبووشيهوه ههتا به يانى به يى نهوى چار ليك بنين، دانىشتوون و قسه يان كردوه. سيخوپىكى
له سمر عەلى "يه درىژ دانابوو، به يانى هاتبووه لای و هه موو شتيكى بۆ له بنى كوله كه دابوو: "شهك
خودا پىستى سەرى نهو گونديانه به لمعنەت بكا. "كفن له بهر ده كەى و ده چى يه كيك بكووژى،
دهتكه نه خىتو و جنۆكه. كابرا داده نيشى ههتا به يانى له ماله كەى عەلى "يه درىژ و له ته نيشت
ناگردانه كه خۆى گهرم ده كاتهوه، نهوان دهيكه نه وهلى و پيارچاك و دهينيرنه چياى ته كهچ. نه خير،
له مودوا كەس باشارى نهو گونديانه ناك. ده بى وازى لهو گونده بىنى و برۆى و له شارۆچكه كه
دووكانيك دانى، به لام تۆ خوا حميف نيه؟ .. نهو گونده بهو كارە ناوى نازرى؟ چما خه لك نالين
نهوانه نمانتوانى كوپه كەى كوخا خدرى مەزن راگرن و نهو ليقه مواره به ناچارى به جى هيشتن و لييدا
پۆى و چوو له شارى دووكانيكى دانا؟ گوندى بمرن باشتره نهك قسه ئاوايان وه دوو بكهوى.

هر ههنگاوىك ماوه و گونديه كان نهو ههنگاوهش ده نين. نهو گونديه سەگ و سەگبابانه
كاتيك نهوانه چوون تاشباش بكوژن ده كنه خىتو و جنۆكه، دهى دياره نهو يش ده كنه وهلى و
پياوى خودا و ته نانهت پىغه مبه ريش.

"يەك رېڭگە چارە ماۋە... بىگىيە عادىل بە نۆكەرت ىم، چارى دەردى من ھەر تۆى...
فريام كەۋە... دەست و قاچت ماچ دەكەم، برالە بىگىيە... خۆزگە لانىكەم ئەمپۆ ئەندامەكانى
نەنجومەنى دى بىگەپىنەۋە و ھەۋالىكى باش يان خراپ بىتن.

"ناخ، خۆزگە ئەو گۈندە بە غەرزدا پۆچۈربايە. خۆزگە ھەرۈەك تاشباش گوتتويەتى،
بوۋمەلەرزىيەك دەھات و دارى بەسەر بەردىيەۋە نەدەھىشت: گۈندەكە خاپوور دەبى... لە بن
دارۋەردوۋى مالاكانەۋە دوۋكەل ھەلدەستى... مريتمۆكە بىدەنگەكە ھاۋار دەكا: "رژگارم
بكەن، نەمن مريتمۆكە. "نەتۆ، چما ھەر ئەو مريتمۆكە نى، كە دەتگوت لەبزم دەلەبزی
تەنناتە ميريۋەكى ئەو گۈندەش ناگەپى؟ كەس بە دەنگتەۋە نايە. ھەر لەۋپدا بىنەۋە و بمرە،
ھەى پيرە سە. "كۆلەكەى مالا كاولبوۋەكان قوت بوۋنەتەۋە و كاۋلاشەكان بەفر داپيوشىون.
تەنيا چل پەنجا كەستىك رېزگارىيان بوۋە و ئەۋانیش ھەموو خزم و كەسەكانى سەفەرن. غەلى
عومەر، ژنەكانى و منداال و براكانى..

لايەنگر و ئاۋەلەكانىشى... تەنيا ئەشكەۋتى پەرييان ماۋەتەۋە. ئەۋىش لە ساپەى بەمشورىي
سەفەرەۋە. ئاى، گۈندىيە بى ناموسەكان، ئەگەر سەفەر نەيگوتبا، چما ئەقلىتان بەۋە دەشكا مەر و
مالاتەكەتان بەرنە كون و ئەشكەۋتان؟... باشە نەتانىردبايەن، چما ئەۋانیش لەو بوۋمەلەرزىيەدا
ۋەك خۆتان تىدا نەدەچوون؟ كۆرە خۆ ئەو دىھاتىيانە بۆ چاكەى نابن."

لە خەيالى خۆيدا گۈندەكە ويران بوۋە و مال بە مال دەگەپى: "لە بن دارۋەردوۋى مالىكەرە،
دەنگى كۆستو ئۇغلۇ دى. سەفەر لەبەر خۆيەۋە دەلى، ۋا باشە ئەۋە رېزگار بكەم. بىيادەمىكى بى
زەرە و نەجاتى دەدا. بەفر دەبارى. لە دورەرەۋە، لە قوللايەۋە، لە بن دارۋەردوۋى مالىكى دىكەۋە
دەنگى نيۋەنوزەى "ئۆككەش داغ قۆردوۋ" دى: "ھەى ئۆككەش داغ قۆردوۋ، ئەى تۆ نەتدەگوت
قەرار ۋايە بچىتە بەھەشتى. لە زارى خۆتت دەگرتەۋە و پارەت ۋەسەر يەك دەنا بچىتە ھەجى. شەو
و پۆۋى نەدەسرەۋتى. سەرت چوۋبايە نوپىژ و پۆۋوت نەدەچوون. دەى باشە ئىستا ئەۋە دەتەنە
بەھەشتى ئەى ئەو ھاۋار و ھەللايەت لە چىيە. باشە، باشە، كۆرە با ئەو ئۆككەش داغ قۆردوۋەش
نەجات بەدم. ھەر باشە بىرك درەنگەر دەچىتە بەھەشت.

"ئەى ئەۋەيان دەنگى كىيە؟ دەنگى بىيادەمىكى نيۋەزىندوۋ. مېچى مالاكەى يەكسەر بەسەردا
تەپيۋە. ديارە لە قورنىكىدا ماۋەتەۋە و نەمردوۋە. بىرك دواتر يان پشوى لى دەپىرى و دەخنىكى يان
ئەۋەندە خۆى پادەپسكىنى چىي خۆل و خاكە بەسەرىدا دەرژىت و دەپىنكىنى. ئەى ئەۋە ئالەنالى
كىيە؟ سەيرە، لە بن ئەو ھەموۋە بەرد و گلەدا ھەر ماۋە. ئەۋە دەنگى تاشباشە ۋەلىيەكەى خۆمە.

باشه خۆ تۆ پیاوی خودای بووی و همموو شهوئ له چای ته که چ ده چوویته کۆشکی خێو و ئەشقی و
لەسەر سفرە ئهوان هەر له شیر مریشکهوه بگره تا ده گاته رۆحی بنیادهمی لی بوو، داده نیشتی و
خەلکت چهواشه ده کردن، نیشتا بۆچی لهو بن داروپهردوه دا ماوێتهوه؟ ئەهێ بۆچی نایهیته دهروهه؟
ئەهێ بۆچی خێو و جنۆکان نایه دهستت بگرن و بهتێننه دهڕێ. هههێ درۆزنه گهروه که.

"ئەو کابرایه شیاوی نهوهی نییه رزگاری بکهین. ههروهها ههبوونه کهشی زیانی بۆ جسناتی
مرۆڤ ههیه. لێی گهڕی با هەر لهویدا بێنیتهوه و بمری."

تای لیبوو و وهخت بوو ناگر بگرێ و له ناخهوه ههستی ده کرد، ئەو بوومهله رزه سامناکه
هاتوو و ئەو خەلکه ئاوا له مردن و گیاندانی دان:

"ئەهێ ئەگەر ئەم شهوه هەر بهو قهلافه تهوه بچیتهوه ماله کهی تاشباش و ماله کهی بداته
به ر فیشه کان، ئەو جار ئەو گوندیه بی نامووسانه چیی بۆ هه لده به ست؟ دیاره ده لێن، چما خێو
و جنۆکهش ته قه ده کهن؟..."

- عومەر!

- به لێی گه وره م...

- چ بکهین عومەر؟... ئەو کابرایه بیتامی کردوه. سهیر که. ته نانهت ئیمه که چووینه
ماله کهشی، بووینه خێو و فریشته. ئەوه به خێر چووبووین بیکوژین. خۆ ئەگەر وهک دۆست و
برادر چووباین، هەر دهیان کردینه پیغه مبه ر. نا تۆخوا؟

- راست وایه مامه گیان.

- ده لێی چی ئەم شهوه له جێیه که بیخهینه ته له وه و بیکوژین؟

- ئەم شهوه له هیچ کوی ده ستمان ناکه وی.

- بۆ؟...

- تاخر چونکه را ده کا.

- هەر به راستی ئیمه به هیچ جۆر ناتوانین رێگه یه ک بدۆزینه وه بۆ کوشتنه کهی، عومەر؟

... باشه رۆله ئەوه کاری تویه. هەر که سه و له شتێک شاره زایه. ئەتۆش له پیاو کوشتنیدا

لێهاتووی. دهی باشه ده لێی چی عومەر؟...

- کوشتنی مه حاله.

- دهی باشه، ئەگەر هەر ئیستا پرۆی و چهند فیشه کی له سه ر دلی به دی، ئیستا که له

ته نیشته ناگردانه کهی دانیشتوو و چاوی بریوه ته ناگره کهی، چ ده بی؟... ده لێی چی؟...

- يانی به پۆژی پووناك؟...

- دهی جا چیه؟ با پۆژی پووناك بێ، نهمن نه جات دهدهم. هه ریهك دوو سالان له زیندانیدا دهی، له وانه شه هه ر نه شكه ویته زیندانهوه. هه مموو گونده كهت بۆ ده كه مه شایهت كه بلین، نه گه ر تۆ نهوت نه كوشتبا نهو تۆی ده كوشت. دهی، ده لێی چی؟ دیسانیش ناكری؟...

- يانی ده فهرموی به نوژی نیوه پۆ، نهویش پیاو كوشتن؟

- يانی نه وهنده نهسته مه عومه ر؟...

- كوپه نهوه پیاو كوشتنه، خۆ مریشك سه رپرین نییه.

- يانی نه تۆش ده ترسی عومه ر؟... يانی تۆش با وه رت كردوه تاشباش وه لی بێ؟

- نا، ناااااا...

- نهی چی؟

- كوپه به نوژی نیوه پۆ؟...

- به لێ، چما چیه نوژی نیوه پۆ؟...

عومه ر بێدهنگ بوو. سه فه ر پرسیاربارانی كرد و عومه ریش هیچ وه لامی نه دا یه وه. سه فه ر نه راندی:

- هه ی ترسنۆكینه، بێ دینینه. كوپه مه گه ر به چاوی خۆت نه تدی نهو قسانه درۆن؟

تهنانهت خۆ دیتت نهمن و تۆشیان كرده پیر و پیاوچاك. به گوێی خۆت بیستت كه... دوی

شهو تاشباش هه تا به يانی له ماله كه ی عه لی "یه درێژ بوو، ئیتر له چی ده ترسی؟

عومه ر وه لامی نه دا یه وه. سه ری به ردابۆوه و گوێی دابووه جنیو و سووكایه تییه كانی

سه فه ر كه نه ده برانه وه:

- عومه رێك كه له دایك و بابی خۆی زیاترم زه حمهت بۆ كێشا. له چنگی جهنده رمه و

پۆلیسام قوتار كرد. عومه رێك كه نه مه یشت تهنانهت ناوی له ده فته ری سه ریا زیشدا بنووسری.

وهك كوپه كه ی خۆم پێی راگه یشتم. له زاری خۆم گرتوه و له زاری نهوم ناخنی. له به ر خۆم

كردوه و ده به ر نهوم كرد. كه سێك كه له و دنیا به دا به تاقه پشترانی خۆم ده زانی، تاقه هیوا

و پشت و په نام بوو. به خۆم گوت، نهو ناماده یه له گه لم بمری. پێم وابوو جوامیتری نیو

میترخاسانه. چاونه ترس و نازایه. كوپم، كوپرێگه كه م عومه ر، نه تۆش؟...

نه وهنده ی هه ست به ته نیایی ده كرد چیی وای نه ما بوو له بێهویاییدا دیق بكا و

هه لئه ستیته وه. پێی وابوو به ته نی و بێكهس و بێده ر مانه وه، له مه رگیش خراپه ره. له وانه شه

مه رگ هه ر نه وه بێ. هه ر نهو ته نیایی و داماییه.

عادیل پشتی تیگردبوو. گوندیش هەر پشتیان تیته لکردبوو. خزم و کهسیش لایان له لای ددها و عومهر... ته نانهت عومهریش...

"تیتەر ئهو دنیایه بۆه ی نابێ تیتیدا بژی. دنیایه کی پیس و بیتزارکهره. له نێو ئهو هه مووه بنیاده مه هیج و پووجه دا؟ وا باشتره پیاو بمری و نهژی. ته نیا هیوایه کی له دلدا مابوو. ئه ویش ئهو بوو پریش سپییه کانی نه عجومه نی دی، هه والیککی خوشیان پی بی. نه گهر ئه وانیش به خه بهری ناخۆشه وه هاتبانوه، تیتەر ئهو کات...

چ ده بوو نیتستا خۆی چووبایه و له سهر ئاگردانه که تاشباشی دابایه بهر فیشه کان؟... باشه چ بوو؟... لانیکه م پازده سال ده خرایه زیندانه وه، به لام پازده سال زیندان بو ئهو وه که مردن وابوو. ئهو کات کی کوتی خایه تی ده کرد؟ ده ی باشه دیاره. "عه لی" یه دریتو، کوپه مل شکاوه کی مریموکی خۆ لال کردوو. ههر ئهو وا له پشت تاشباشه وه راوه ستاوه نیتسه ی تیک بهرداوه. قازاغه که ی به و ده بری، جوانی لیک داوه ته وه.

"هه ی دایک سه گ، چ بکه م؟"

"به گورگیان گوت، بو وا مله پوری، گوتی، له بهر ئه وه ی خۆم کاره کانی خۆم ده که م. ده ی سه فهر گیان، نه تۆش ده بی بۆخۆت کاره کانی خۆت راپه رینی. بیت و خه به ریککی ناخۆشت له لای عادیل نه فه نییه وه بو بی، تیتەر سه لات لی راده بی"، ئهو کات پازده سال زیندانه که به گیان ده کپی و کاره که ت راده په رینی. هیج چاره ی دیکه ت نییه، به لام له کاتی خۆیدا مشووریککی هه تیوه که ی مریموکیش ده خۆین. چار نییه. به شی نیته وا برابوو."

ئهو شه وه تۆزه خه ویک چیه نه چوه چاوی سه فهر وه. له سهر جییه که ی ههر جینگلی ددها. تف و تووکی له دنیا و ئهو خه لکه سپله و پینه زان و بیغیره ته ی ده کرد. بیت و له ده ست ئهو تاشباشه به سه لامه تی ده رچووبایه، قسه یه کی له گه ل ئهو خه لکه ده کرد. ههروه ها دوژمنه کانی ده بایه سزای خۆیان وه رگر نه وه.

له بهر خۆیه وه بۆلاندی:

"وهرن، ده ی، وهرن. به خه بهری خوش یان ناخۆشه وه. تیتەر به سه. وهرن با نیتسه ی مشووریککی خۆمان بخۆین و به ده ستی خۆمان چاری تاشباش بکه یین. وهرنه وه، ده ی، براکام..."

---

* سه لا لی رابوون: هارار لی هه ستان. لی قهومان.

تۇفان كىرەبىيە قىيامەت. ئەو رۆژدە بىيانىيە كەي ئەرى گىيانى لەبەردابو لە دەرەو نەدەبىنرا. كەس سەرى لە مائەكەي نەدەبىنرايە دەرەو. تەننەت سەگ و پشیلەش لە دەرەو نەمابوون.

هەلۆ گەورەكانى چىا سەربەرەزەكانىش پەنایان بىرەبۆو هیلانەكانى خۆيان و سەرى شىكۆمەندى خۆيان نابووە بن بالەكانیانەو گۆيان لەو قىيامەتە هەلخستبوو كە لە دەرەو رابوو. گورگ و رېيويەكانىش خىزىبوونە لانى خۆيانەو و خەوتبوون و ئەو ش تاقە رېنگەي رىزگار بوونيان بوو لە سەرما. نەگەر چەند رۆژان لەسەر يەك برسى بوایەن و ئەو تۆفانەش هەر وا خۆشى نەكردبايەتەو، لەوانەبوو هېچ بوونەوەرێك لە هیلان و لانەي خۆي نەيەتە دەرەو. ديارە ئەو تاقە سېتدارەش كە لە بىابانى و لەبەرامبەر ئەو هەموو تۆفانەدا راوەستابوو، ئەمەى بىشكى. دەنگى شكانى دارەكانى لېرەوار تىكەلەوى وىزە و گۆيەي بايەكە دەبوو.

بارنەكە، ئەو كۆلوو بەفرانەي وا هەر بە ناسمانەو بېوونە سەھۆل، وەك دەنگە زىخ بەولاولادا دەدا. لە ناكادەتلى لە قوربىنكى گۆرەپانەكەي ناوەدانى تەپۆلكەيەكەي سەھۆل دروست بوو.

لەو باو بۆران و زەمەريەرەدا، پياويك كە سەرى نابووە قەپىلكى خۆيەو و چاوەكانى قووجاندبوون، وەك بريسكە لە مالىكەو بەرەو مالىكى دىكە را دەكا، بەلام بارن و بۆرانەكە رېنگە نادا لەو كابرە كۆماوایە نزىك بىيەتەو كە لەو مائەو خۆي دەكوتىتە مائەكەي دىكە. ناھىلێ يەك دوو مەترىكى لى نزىك بىيەتەو و سەيرىكى بكەي و بزانی ناخۆ كىيە. نەخىر مەحەلە بىناسى. ئەو "مەمى دىك"ە. راوچىيە. وەك بۆ خۆي دەلێ، لە سۆنگەي ئەو راوێ وا لە زستانیدا دەيكا، لەو گوندەدا، لە هەمووان تىترەرە. مەپ و مالات و بزى و ئەسپ و مانگای نىيە، بەلام هونەرێكى بەرزى هەيە و ئەويش راو. وەك بۆخۆي دەلێ لەو هەرىمەي تۆرووسدا كەس وەك ئەو تەلە بۆ سۆرە نانىتەو. هەموو سۆرەكانى ئەو تۆرووسە گەورە، تەنيا

يەك كەس راوى كىردون، ئەويىش "مەمى دىك" ە. جا ناويىيان ناو ە "مەمى دىكە چەقەل". ئەك لەبەر ئەو ەي لە چەقەل بېچى، بەلكو ئەو ناو ە بى جىيەيان بۆيە لىناو ە، چۈنكە لە راو كىردى سۆران زۆر شارەزا يە. لەو گۈندەدا لاوى لەو كۈرتە بالائىرى تىدا نىيە. كاتى كچەكان پىتى دەلتىن: "ئەي تۆ كەنگى ەلەدە ەي مەمى دىك؟ ئىدى خەرىكە پى دەگى. ەەر دوو پەنجەي دىكە بالا بىكەي، مىردىت پى دەكەم." ەيچ كارى تىناكا. سەرى بەر دەداتەو ە و دوور دەكەوئىتەو ە. پىتى وا يە ناخرى پۆژىك ەل دەدا. كۈرە خۆ بىيادەم بە پۆژىك بالا ناكا.... و ردة و ردة، لەسەر خۆ... تازە مەمى دىك، ەەر نا يەوئى بە قەدرايى ەلى "يە دىژ كەلەگەت بى يان وەك گۆملىكسىزى لى بى. خوا نەكا. تۆ خوا ئەو ەش قەد و بالا يە... سەير و سەمەرە... زەوى و ئاسمان دادەگى.

باوكى مەمى دىك، كاتى ەيشتا ئەو شەش مانگانە بوو، مەردبوو و دايكىشى لەو كاتەو ە بە بىئەزنى مابۆو ە.

دايكى بە مەمى دىك دەلتى:

"خەمت نەبى كوپم. بابى تۆ وەك خەلقى دارەچنار كەلەگەت بوو. چما تۆ تەمەنت چەندەيە؟ ئەتۆش كەلەگەت دەبى. زۆرىش كەلەگەت. گۆيت بە تانە و تەشەرى كچەتىرەمچەتىوانى ناوايى نەبۆي. ئەوان ناوا سوعبەت لەگەل كۈرتەبالايان ناكەن، لەگەل كەم تەمەنەكان ناوا جەفەنگ لى دەدەن."

مەمى دىك يەك دوو پۆژان باور بەو قسانە دەكا، بەلام دوايى، سەيرىكى بەزنى خۆي دەكا و دەلتى: "نا، نا، ئەگەر بەژم ەلەيدابايە، تا ئىستا ەلتى دابوو، بەلام چ دەكرى، بەزنىشم كۈرت بى، ئەو ەي باشە، بۆ راوى سۆرەي بەكارى خۆي دى، لە قوژىنىك خۆت مەلاس دەدەي و مات دەبى. ئەو كاتە نە سۆرە دەتبىنى و نە بالندەش."

بەلام ئەوانە ەمەوى قسەي قۆر بوون. تەشەرى كچان، شىتايان دەكرى. سال و مانگان تىدەپەرىن و ئەو پەنجەيەكىش تەنەنت نىو پەنجەش ەلتى نەدا بوو. مەمى دىك، و ردة و ردة كەمەر دەھاتە نىو خەلكى و زياتر كاتەكانى خۆي لە راو و لە چياكاندا دەگوزەراند.

زۆر باشە، لەو با و بۆرانەدا، ئەو كۈرە، خۆ چارنىشەي نەبوو ناوا خۆي بەو دەرگا و ئەو دەرگادا دەكرى؟

بەر لە ەەر شتى، با چاوى لە ژىللا ەاتۆو ە ترسان، چۆو ەمالەكەي خۆيان و ەەر گەيشتەو ە دانىشت و دەستى كىر بە گىرەنەو ە بۆ دايكى. دەست و پىتى سىر بىوون. سەر و مىلى

که بردبوه، نئو قەبیلیکی خۆبە دەتگوت ھەر لەوێدا بەستوویەتی و ماوەتەو'. مەمی دیک،
لە سەرمان گرمۆلە ببوو. دەیگوت:

- دیتم، بەلێ دیتم...

چاوەکانی لە ژێللا ھاتبوون و لێوەکانی دەلەرزین. دایکی دەیگوت:

- مەمی دیک، کۆری خۆم، بەفرەکی سەر و دەمچاوت بەتەکیئە و وەرە سەر ناگردانەکە
دانیشتە و ئەوجار بیگێرەو. لەو قیامەت و بەفر و بۆرانەدا، خوا بزانی لە سەرمان چیت
لێھاتووە.

مەمی دیک، هیچ گۆنی لەو قسانە نەبوو کە دایکی بەردەوام دەیکردنەو. دەیگوت:

- دیتم. بەلێ دیتم. خوا کوێم بکا نەگەر درۆیان بکەم.

بە دوو پەنجە چاوەکانی ھەلەدەگلۆفین و دەیگوت:

- بەو دووچاوەی خۆم دیتم. بەو دووچاوەم، ھەر بەو دووانە، بەوانە... کەس پرۆا ناکا. بەقا
ناکەن، بەلام... ئەمن خۆم دیتم. زۆر باشیش دیتم.. چۆنت بۆ بگێرەو... جوان جوان دیتم.
یەکیکیان ئەمن دیتم و یەکیکیشیان... کێ دیتی؟ هیچ کەسی دیکە نەیدی.. ھەر خۆم
دیتم. ئەو دوو گلێنەیم بێنە دەری، دیتم. ئەمن دیتم. ھەر دوێ شەوێ.

"رۆژ خەریک بوو ناوا دەبوو، کە لایەکی ناسمان پروون بۆو. دەنگێکی لێو ھات و پروون
بۆو. بەخۆم گوت: ئەو مالتوێران، بەخوای نەیتنییەکی تێدا ھەیە. ترستێک خزیبە دڵمەو...
بەلام ئەمن چوو بووم تەلەمی بنێمەو. بەخۆم گوت ئەو پرووناکییە مەیلە و سەوزە کە شەپۆلان
دەدا، ھێمای ئەو یە سمۆرەکی-زیاتر پێو دەبن. چوار تەلەم لە بەر ھێلانە چوار سمۆرە دانا.
تۆفانەکە ھەلێ کرد. ئەمن پەنام بردە بەر ئەشکەوتەکی پەرییان. پووشکەم کۆ کردەو و
ناگریکم کردەو. تۆفانیەک بوو لەو کێو، ناسمان و زەویی پێکەو دەوریبوو. کەس نەیدەزانی
شەو یان رۆژ. نیدی وابوو دیتم. پروام نەدەکرد. چاوەکانم جوان ھەلێنان. دیسان، دیسانیش
سەیریم کردەو. پروام نەدەکرد. کزە سەرماکەش بێ وینەبوو. بەردەکان ببوونە سەھۆل و لە
سەرمانا درزیان دەبرد. سەپایی بەفرەکە پەشایی شەو شیتەکی داپۆشیبوو. رێک کاتی
سمۆرەگرتنی بوو. لە دڵەخۆمدا گوتم: "مەمی دیک، چوار سمۆرە دەگری." ئەدی، بە چاوانە خۆم
دیتم. دەیلێم. بە ھەموو کەسی دەلێم. بە زەوی و ناسمان و بەلێندە و دەعبای کێویی دەلێم.
ئەگەر سەیریشم بە فەتەرات بچێ ھەر دەیلێم. ئەگەر تروشی تووک و نەفرەتیش بێم، ھەر
دەیلێم. ئەدی، بەو دوو چاوانە خۆم دیتم. لە ناو دیتم دەنگی نالینیەک لە زوویەرە ھەستا.

سهیری زه‌ویم کرد، ترسام. راسته کاتی بنیادهم به تهنی بی، گوئی له دهنگی زه‌وی ده‌بی، به‌لام له عومرمدا گویم له نالینی ناوا نه‌ببور. دوا‌یی دیم ره‌وه‌زه‌کان ده‌زریکینن. دوا‌یی له نا‌کاوا هه‌ستم کرد ده‌نگی زریکه و نالینی زه‌وی و ناسمان و ره‌زه‌ه ز و لی‌ره‌وار و بو‌رانه‌که تی‌که‌ل بوون و کردوو‌یانه‌ته قیامه‌ت. نه‌وه‌نده ترسام هه‌ر مه‌پرسه... پ‌ۆحم هاته له‌سه‌ر لووتم... نه‌و زریکه و ناله‌یه بری‌کی دیکه‌ی کیشابایه، یه‌کسه‌ر زراوم ده‌چوو. له‌و کاته‌دا له نا‌کاوا دیتم، نه‌ ده‌نگی‌ک مایه‌و و نه‌ نالین و زریکه‌یه‌کیش... نه‌ تۆفانی‌ک مایه‌وه و نه‌ بو‌رانی‌ک. نه‌ شو‌ینه‌وارتی‌ک له‌ کزه‌ی سه‌رمایه‌که نایه‌وه نه‌ سه‌رما‌که خ‌ۆی. هه‌وا‌که خ‌ۆشی کرده‌وه و شه‌وه‌که وه‌ک شه‌وی‌کی به‌هاری لی‌ هات. له‌ هه‌ر چوار لاره‌ عه‌تری گوتی تازه‌پشکو‌وتوو هه‌ستا. تا ویستم ب‌لیم سو‌بخانه‌للا نه‌وه چییه، دیتم حه‌وت تۆپه‌له‌ی نوور، هه‌ر کامه‌یان هینده‌ی دوو بنیادهم، له‌ خواره‌وه به‌ره‌و ژوور هه‌لده‌کشین. تۆپه‌له‌ نووره‌که به‌ سه‌ما‌کردن و خولانه‌وه به‌ره‌و ده‌شته‌که ده‌هاتن و دنیا نوقمی نوور و به‌هار و هه‌وا‌یه‌کی خ‌ۆش و عه‌تری گوله‌کان ببوو. هه‌موو و‌لات روونا‌ک ببۆه. ته‌نانه‌ت ده‌توانی شو‌ین پی‌ی می‌تروو بد‌ۆزیه‌وه... له‌و کاته‌دا... گو‌ی بده‌یه دایه... به‌و چا‌وانه‌ی خ‌ۆم دیتم. خ‌ۆ به‌ چا‌وه‌کانی خ‌ۆم نه‌مدی‌بایه، پ‌روام نه‌ده‌کرد. له‌ پی‌ش نه‌و حه‌وت تۆپه‌له‌ نووره‌که به‌ به‌ره‌و من ده‌هاتن، کابرایه‌کم دی، جلویه‌رگیتی سپی له‌به‌ردا و خه‌رمانه‌ی نووری‌کی سه‌وز به‌ ده‌وری سه‌ریه‌وه و به‌ره‌و لام ده‌هات. نووری‌ک له‌و کابرایه‌وه به‌ چوار ده‌وریدا ده‌باری، که‌ نه‌و حه‌وت تۆپه‌له‌ نووره‌ له‌ به‌رامبه‌ریدا هه‌ر هیچ نه‌بوون. به‌لی... نه‌و کابرایه‌ نا‌وا نوقمی نوور بوو... سه‌رم لی‌ شی‌وا بوو. به‌خ‌ۆم گوت: نه‌و تارمایه‌ کییه؟... به‌لی، دیتم. به‌و چا‌وانه‌ی خ‌ۆم دیتم. جوان جوانیش دیتم. دیتم نه‌و کابرایه‌ به‌ خه‌رمانه‌یه‌کی نووری که‌سه‌که‌وه به‌سه‌ر سه‌ریه‌وه و له‌ پی‌ش حه‌وت تۆپه‌له‌ نووره‌وه، به‌ جلویه‌رگیتی سه‌رتاپی سپیی نوقمی نوور، خه‌ریکه‌ دی. به‌لی دایه، ده‌ستم کرد به‌ هه‌لله‌رزین. گوتم بی و نه‌بی شتی‌کی تیدا‌یه. نه‌کا نه‌و بنیاده‌مه‌ پیر و پیا‌وا‌ک بی. دار بوو بنیاده‌می‌کی نا‌وا حه‌وت تۆپه‌له‌ نووری هینده‌ی کینوی‌کی به‌دوا‌ی خ‌ۆی دابی، له‌ چاو‌تروو‌کانیکا سارد و سه‌رماش نا‌هیتلی و هه‌وا ده‌کاته هه‌وا‌یه‌کی به‌هاری، ده‌بی وه‌لی و پیا‌وا‌ک بی. گوتم هه‌تی‌و، نه‌کا خه‌ون بی. نووکی چه‌قۆکه‌مم له‌ رانی خ‌ۆم کوتا. رانم ژانی کرد. به‌خ‌ۆمم گوت/ مه‌می دیک، نه‌وه چ خه‌ونی‌که؟... به‌لام ئیت‌ر ده‌رفه‌تم نه‌ما‌بوو. نه‌و بنیاده‌مه‌م دی، که‌ به‌ حه‌وت تۆپه‌لی نووره‌وه به‌ به‌ر ده‌مدا تی‌په‌ری و به‌ره‌و چیا‌ی ته‌ک‌چ خوشی. ته‌نیا بۆ ساتی‌ک رو‌خساریم دی که‌ له‌ نووردا شه‌پۆلی ده‌دا. دوا‌یش هه‌م خ‌ۆی و هه‌میش حه‌وت تۆپه‌له‌ نووره‌که له‌به‌رچا‌وان ون بوون. نه‌رجار تاریکیه‌ک و‌لاتی دا‌گرت چاو

چاوی نەدەدی. دواتر چیم دی؟ ھەر بە دوو چاوەی خۆم دیتم، نە خەون بوو و نە خەیاڵیش. لە ناکاو لە نێو پراستی ئەو تاریکییەو دیسان ڕووناکییەك تەقییەو. تەوژمی نوورەكەى ھێندە زۆر بوو بەعەرزیدا کەوتم. نوورەكە وا بلۆ بۆو، ھیچ کۆتە نەدی. پێم وابوو کۆتەر بوومە. ھەرچی کردم، نەمدەتوانی لە جێی خۆم ھەستەم پێ و نەشەوێرا چاوەکانم ھەلێنم. دڵم وا کەوتبوو لێدان، خەریك بوو لە سینەم بێتە دەری. باشە ئەو نوورە چ بوو لە ناخی ئەو تاریکییەو ھەستا؟ ناخۆ زەوی قەلشیبوو و نوورەكە لەوتێو ھەستابوو یان نەستێرەکانی ئاسمان ڕژابوونە سەر زەوی؟ چ قەومابوو؟ قیامەت ڕابوو؟ پەرچۆ بوو؟ ھەر شتێك بوو، من نەمدەتوانی چاوەکانم ھەلێنم و بپینم. زۆرم ھەز لێ بوو بڕێك چاوم ھەلێنم و لە درزی چاومەو لانیكەم بزانم کۆتەر بوومە یان نا؟ چونکە نیلدى زۆر زۆر لەو ھەیان دەترسام. ناخەسەكەى لە دەرزى چاوەکانمەو ڕوانیم. دیم ئەو کابرایەى لە بەر جوانى، دلت نایە تێر سەیری بکەى، ھەوت تۆپەلێ نوورى لە پشتەو، لەبەردەم ڕاوەستاو. ھەر بە دوو چاوەى خۆم دیتم. ئەو کابرا کەلەگەتە ڕووبەرۆوم ڕاوەستابوو. دواى بەرەو ئاواى کەوتە ڕێ. زۆر زۆر کەلەگەت بوو. ئەمەن لەو تاریکییەدا مامەو. بڕێك دواتر بپینم نوورەكان لە خوارەو سەرەوژوور دەکشێن. بژاردەن. بڕێك ھەوت تۆپەلێ نوور بوون. وەك ھەوت نەستێرە، ئەمجارە، تۆپەلە نوورەكان وەك ئەسپى ڕەسەنى عەرەبى، بە سەما و ھەلبەز و دابەز، بە دواى ئەو کابرایەدا لە ئاواىيە دەگەڕانەو و بە شۆتێن یەكتریدا ڕیزیان بەستبوو و تۆپەلە نوورەكەى دواھیان لە ھەموویان ڕووناکتر بوو.... ئیستا کابراکە نوقمى نوورە کەسکەكە بوو، نوورێكى کەسک لەسەر و چاوى و جلوبەرگ و ھەموو گیان و بە شۆتێن پێیەکانیشى دەبارى.

«یتە شەو»، بەفرەكە و چىای تەكەچ و ڕەوژەكان و ھەر ھەموو ولات نوقمى نوورێكى كەسكە. بەفرەكان نوورى كەسكیان لێ ھەلەستا. چاوەکانم بە شەواری کەوتبوون. بەردەوام چاوم دەپتاندن. دیسان نوورەكە بەرەو من دەھاتەو. وەى، داىكە، خەریك بوو لێم نزیك دەبۆو. ھەز دەکرد ڕا بکەم، بەلام نیدى دەرفەت نەبوو. لە ترسان زمانم بە مەلاشوومەو نووسابوو. لال ببووم. نەمدەتوانی لە جێی خۆم ھەستم. شەلاى ئارەقە بووم.

لە ناکاو دیم، تارماییەكە گەیشتووەتە بەرامبەرم. دیسان ھەر لە جێیەكەى پێشو، ڕاوەستا. دەزانى چیم دی؟ دەزانى ئەو ھەوت بەرەو ڕووم ڕاوەستا بوو كێ بوو؟ ئەو تارماییەى دلت نەدەھات تێر سەیری چاوە جوانەكانى بکەى؟ كاكە تاشباشەكەى خۆمان بوو. بەلێ، گەرەى ھەموومان تاشباش نۆغلو، ھەوت تۆپەلەى نوور بە دواىيەو وەك ھەوت ئەسپى زەبەلاح و ھەموو گیانیى سەوز بوو. لە ئازای ئەندامییەو و لە زەوى و ئاسمانیشەو نوور دەبارى.

گوتم: "کورِه به نۆکەرت یم تاشباش ئەفەنی! بمانبۆرە." وام گوت، بەلام دەنگم دەرنەهات. له ترسان نەمدەزانی چی بکەم. دەمەویست بچمە پێشەوه و خۆم بەسەر پێلاوەکانیدا بکێشتم و بلێتم، ئەمن، نیتە، دایکم و گوندەکەمان ببۆرە، بەنۆکەرت یم، بەلام قەلەمی دەست و پێم شکابوو و نەمتوانی هەستم. وەك بای شەمال بە پێشەدا تێبەری و بە حەوت تۆبەلە نوورەکەیمەوه کە بە دوایدا دەخوشین، دوور کەوتەوه. وەك بای شەمال وابوو. چۆنی بۆتی دەگێرەوه ناوام دی بەو چاوانی خۆم. بەرەو چای تەکەچ خۆشی و پۆیی. نەمدەتوانی چاو لە تاشباشی گەورەمان هەلگرم کە دەخوشی و دەپۆیی. برێک دواتر دیم، لووتکەیی چیا ی تەکەچ نوورباران بوو و شەپۆل دەدا. بە غاردان بەرەو مالهەوه هاتەوه.

مەمی دیک، هەر قسەکانی تەواو بوون، بەبێ ئەوهی گوێ بداتە داوای دایکی کە دەیگوت: "تۆزێک پراوەستە، مەمی دیک"، و لە مالتی دەریەرییە دەرهوه.

رۆژ درەنگ ببوو. با و بۆرانەکە هەر وا بوو، بەلام خەلک لە ماڵ هاتبوونە دەرهوه. دەچوونە مالتی یەکتەری و دەیانگێرپرایەوه. پەیتاپەیتا مەمی دیکیان ناچار دەکرد باسی نوورەکە بکاتەوه. گوندەکە نوقمی شادی و خۆشی بوو. هەمووان بە گیان و دل گوێیان دەدایە بەسەرھاتەکە و لە ناخی خۆیاندا چێژیان لێ وەرەدەگرت. ئەوانە ی لە ئاوەدانیدا لەوانی دیکە بە دەم و دووتر، هەر کامەیان چەندین جاریان دەگێرپرایەوه. جار بە جار ژمارە ی ئەوانە ی لە دەوری ناگردانەکە کۆ ببوونەوه زیاتری دەکرد و بەردەوام ناگردانی دیکەشیان هەڵدەکرد.

مەمى دىك دەچوو بۆ مالى كوتخا كە بۆى بگيڤرېتەو چىي ديتووه، لە سەر پښه نۆكسوز دوران پيشى پى گرت و گوتى:

- هەتيو، چما شيت بووى مەمى دىك؟ كورە بەخواى كوتخا يەك قسەى ئاوات لە زارى ببيستى، دەستبەجى دەتكورژى.

بۆيه مەمى دىك پاشگەز بۆوه و نەچوو مالى كوتخا.

رووداوه كە لە چەند پښى جۆراوجۆرهوه، دەمودەست بە گوڤى كوتخا گەيشتەوه و شيتى كرد. نيتر ئەوهى نەدەبوو بېى، ببوو و مەسلەكە تەواو ببوو شتيكى فەرمى. ئەوهى لىي دەترسا بەسەرى هاتبوو. نيستا نيتر هاتن و نەهاتنەكەى عاديل وەك يەك وا بوو: "بە جەحەندەم با بى و بە دەرەك با بروا. رېنگە ئاوه لايە."

"ئەو مەمى دىكە، كىي لە پشته؟ ئەوه گرنگە. مەمى دىك، چىيە، هەتيونكە و هيچى دى. خو دەستويتوهندى تاشباشيش نىيە. داىكىشى بۆره خزمایەتییەكى لەگەل ئيمە هەيە... ئەو مەمى دىكە شتيكى لەگەل دەكرى."

چىي زياتر بېرى لى دەكردهوه، پتر لە مەمى دىك توورە دەبوو. فەرمانى دا بەگزيه كەى: - دەسبەجى ئەو مەمى دىكەم بۆ بئنه. نەگەر نەشەات، بلنى حوكمى حاكمە... بە شەق بيهيئە.

بانگى عومەرى كرد و پتي گوت:

- لەوانەيه ئەو تووتكەسەگە لاسارى بكا. نەگەر نەيوست بى، پرى پيدا بکە و بيهيئە. لانىكەم ئەو كارەمان بۆ بکە. ديتت چەند بە جوانى پيشبينيم كردبوو كە ئەو كابرايه ئەمرو دەكرتە وهلى؟... هەر بە راستى عومەر، ئيمە تيداچووين؟ يانى مردين و نەماين؟

عومەر سەرى داخست و لەگەڵ گزیرە کە چووە دەری.

سەفەر بە بێ ئۆقرەیی، چاوەڕێی مەمی دیک بوو: "ئەو توتکە سەگە، دەبێ بەریت بە شەق و پێلەقە و پشتی لە زگی نەرمتر بکری. ئەو قسە قۆزاندت لە کوێ هینان؟" ئەو حەقايەتە تاشباش بە حەوت تۆبە لە نوورەت لە کوێوە هەلبەست؟ یانی ئەو شەخسە تاشباش بوو، هەتیوە چلمنە؟... ئەوەی تۆ دیتووتە، چما "سولتان نووری قەراچە داغ: نەبوو؟... چما تۆ نازانی هەتیوە گەمژەیه "سولتان نوور" چ شەو بێ و چ پۆژ، حەوت تۆبە لە نوور بە سەر سەرییەو؟ نیتەر تاشباش لە کوێ بوو بە سولتان نوور، هەتیوە کەرە. هیچ بیرت لەوە نەکردووە کە بە پێلەقە دەتپیشێنمەو؟ هەتیوی چارەپەش.

"مەمی دیک، ئەو چیرۆکە سولتانی نووری لە کوێ بیستبوو و بۆ تاشباشی هەلبەستۆتەو؟ نەکا خۆی تاشباش لە گوێی خویندبێ؟ دەبێ هەر هەموو ئەو شتانە لە بێنی زمانی دەرکێشم. هەر بەراست نەکا، ئەو هەتیوە بوودەلەیه، تەنیا بۆ ئەوەی بلی "نەمنیش ئەزم" ئەو حەقايەتە هەلبەستبێ؟ یان خەونی دیو کە... یان ئەوەی... هەر بەراست تاشباش وەک سولتانی نوور خۆی پێشان داو؟

"مەسەلە کە هەر شتێک بێ، دەبێ ئەو مەمی دیکە بیرازێک بکری. بۆ ئەوەی تەمبێ بێ و جاریکی دیکە درۆی ئاوا هەلنەبەستی."

هەر وا کە چاوەڕێی هاتنی مەمی دیک بوو، جار بە جاریش توورەتر دەبوو. ئەوەندە توورە دەبوو حەزی دەرکرد بیکوژی، بەلام کە ملە باریک و چاوە پرووشەکانی و قەلاڤەتە لەر و نارێکە کە دینایە پێش چاری، رەقە کە دەنیشتەو.

"بەلام ناخر چ قازاغێک بەو دەگات، بێ و خۆی لەو کارانە هەلقورتنی و مالتی من وێران بکا؟ راستە مەسەلە کە، هەر وای لێ دەهاتەو، بەلام خۆ ئەگەر مەمی دیک نەدەبوو، دیسانیش چەند پۆژێکم دەرڤەت هەر دەبوو. وا نییه؟

"گوت لە ژبانی من کرد مەمی دیک، مالتویرانت کردم. کردتە تۆزی بانان، مەمی دیک. مردەلوخەش بێ، سیرمە کۆنێکیش بێ، سزات هەر دەدەم...."

ئەو زیانە لە مەمی دیک پێی گەییو، خەریک بوو شیتێ دەکرد. مستی توندکردبوو قەپی لێ ددان. لە دین دەهری ببوو.

رێک لەو کاتەدا مەمی دیک لە پێشەو و گزیر و عومەر لە دواوەی وەرژور کەوتن. سەفەر هەر چاوی پێی کەوت، دەرپەری و پەلاماری دا. مەمی دیک، هەر کە دیتی چاوەکانی لە ژێللا

هاتون و پهنګی به روخسارییه وه نه ماوه و لیوه کانی ده لړینه وه، له بهر په لاماره کې که دهیویست بیخنکیتې، هه لآت خوی خزانده قوژبنیکې ژووره کوه و کروشمی کرد. سغه هر که لیی چووبوه پېشې وه خو هاته وه. بیت و نهو مسته داهینابایه، مه می دیک همر جارتیک زاری پیکدا ده دا، یان بو تا هه تایه نقوستان ده بوو. سغه هر به خوی گوت: "کوره نه وه چ ده که می سغه هر؟ خه ریکه له خوتی ده شپوتی ها."

توژتیک راوستا و گوتی:

- کورې خو م مه می دیک، به خیر بیتي. براله گیان، چو ن پیاو سهر به هه موو مالتیک داده کات و نایه ته مالتی مامه سغه هرې خوی؟... نیستاش نه من بویه بانگ کردی بویه نه وه دیوته بومی بگپته وه...

مه می دیک نه وه نده ی پی سهر بوو واقعی ورمابوو. نهیده زانی چ بکا.. نهو کابرایه که وه توفانیک په لاماری دابوو، کتوپر بزچی وا نهرم و نیان و میهره بان ببویه؟ هیشتاش له ترسان گیانی ده لمرزی.

- نه وه چته کورم؟ بزچی خوت خزانده نهو قوژبنه وه؟ وهه کورې خو م. وهه و چیت بینیه بزم له بنی کووله کې بده.

مه می دیک ورده ورده وه خو ده هاته وه و دلنیا ده بویه. قه لافهت و چاوه کانی سغه هر ورده ورده ناسایی ده بونه وه.

دهستی گرت و هینایه بهر ناگردانه که و بانگی کرد:

- ژنه که، کچه قیرسمایل، دا چایه کمان بژ بینه...

ژنه له چادانه کې دم ناگره که، کوپتیک چای تیکرد و دوو کلن قهندی تیختست و له گهل کهوچکیک که همر دهسکه کې پتوه مابوو، تیکي وهدا و دایه مه می دیک.

سغه هر کهو تبووه پیکه نین و سهیری مه می دیکي ده کرد که خه ریکي چا خواردنه وه بوو. مه می دیکیش سهیری نه وی ده کرد و بزه ده هاتی و له دلی خو دا دهیگوت:

- همر هه مووی درو بوو. نهو گوندیانه همر هه موویان درویان ده کهن. ناخر، چما نهو مامه سغه هر پیاو پیکي خراپه؟ بنیاده می وا له کوی هه یه؟... مامه سغه هر کابرایه کی نازداره. له پیتدا که له دوروه سهیری ده که ی، پیاو زنده قی لیی ده چی، به لام که لیی نریک ده بیته وه، زور له بهر دلانه. نهو گوندیانه خه لکیکي باش نین. ناخر نهو مامه سغه هر چ خراپه کی هه یه؟ چنده پیاو پیکي باشه. چنده جوانیش پی ده که نی. بنیاده میک ناوا جوان پی

بکەنئ، چما دەکرئ خراپ بئ؟... لەمەودوا ئەمنیش ھەر لەسەر مامە سەفەر دەکەمەوہ... تازە، مامە سەفەر خزم و کەسی ئیتمەیه. دەبیته خالئ دایکم. دیارە زپخالیئتئ. دەئ با زپ بئ چییە؟ خو ھەر خزمی خو مانە."

مەمی دیک سەری ھەلئنا. فرمیئسکی لە چاویدا قەتیس مابوون. دلتی پپ بوو لە خوشەویستی. بابیشی زیندوو بایە، ھەر ھێندەئ سەفەری خوش دەویست، پئیک ھێندەئ نەو سەفەری بەرامبەری دانیشتبوو. ھەزی لیبوو دەستی لەنەستۆی بکا و باوہشی پئیدا بکات و دەستەکانی ماچ بکا.

ھەموو عیشق و خوشەویستییەکەئ لە چاوەکانیدا کۆ کردەوہ و سەیری سەفەری کرد و گوتئ:

- مامە سەفەر، تۆ خالئ دایکمئ. خالئ خوشئ. لەمەودوا مەن لایەنگری تۆم. تا مردن چیی تۆ بفرمووی لەسەر چارمئ دادەنئیم.

مەمی دیک گەراپۆوہ سەردەمئ مەندالیئ خوشئ و ئیستا خەریک بوو خوشئ دەکردەوہ مەندالیئکی ھەوت سالانە.

سەفەر دەستی برد و بە سەر و قژی و شانەکانیدا ھینا و گوتئ:

- دیارە، ئەتۆ خوشکەزای خوشئ، بەلام ئەنگۆ خۆتان لە مەن دوور پادەگرن، ناشازم بۆ؟ لە حالئیکدا ئەنگۆم ھەر بە خزم و کەسی خوش زانیوہ و دایکیشتم وەک کچی خوش سەیر کردوہ. بپریک وەک بپریک بە مئشکی سەفەردا تیپەری. دەویست قەشەرییەک بەو دئھاتییانە بکا، زەوی و ئاسمان بلئین دەست خوشز لەو قەشەرییانە... ئیستا کە مەمی دیک، ھەر نەو مەمی دیکەئ ئەفسانەکەئ تاشباش و ھەوت تۆپەلە نوورەکەئ ھەلبەستبوو، لەبەر دەستی خۆیدا بوو... ھای ی ھەئ... ناخەری پۆژگار خولئکی بە کەیفئ ئیتمەش لئ دا. "بەقوربانئ بەشت بەم خوایە گیان، ئیستا دەبئ وایان بەچۆک دا بئینم نەبیتمەوہ. ھەر بژی کورئ خوش، مەمی دیک." و بە خوشەویستییەوہ سەیریکی مەمی دیکئ کرد و دەستی بەسەر شانیدا ھینا:

- بەلئ، مەمی دیکئ خوش، مەمی دیکئ ئازا و ژیر و باشئ خوش. دوژمنەکان دەیانویست ئیتمە لئیک بکەن. خودا چارئ دوژمنەکاغان کورئ بکا. چما نینۆک لە گوشت جوئ دەکریچتەوہ؟ تۆ برائ خوشئ. ئیتمە لە یەک خوئین و گلئین. لئگەرئ دوژمن چیان پئئ خوشە بیلئین. چیی دلئان دئئئ با بپریئسن. ئەتۆ ناتوانئ لە مەن جوئ بیتمەوہ. چما وا نییە؟...

مەمى دىك بەبى ئەۋەي سەر ھەلئىنى بە سەر لەقاندن بۆي دەسلەماند. ئەو مېرمندالە لە خۆشەويستى و سۆزدا توابۆرە. لە خۆشيان شاگەشكە بېو. ھېچ كەس تا ئىستا ئاۋا لەگەلنى نەجوۋلا بۆرە و قسەي ئاۋا خۆشى بۆ نەكردبۇو.

"خزم و كەس بوون، بۆخۆي شتىكە. ديارە. چما كەس جىي خزم و كەست بۆ پەر دەكاتەۋە. كوتىر بن ئەوانەي وا خزم و كەسان لىك دەكەن و نىنۆك لە گۆشت جوي و كور لە باب و كچ لە دايك و ناشقە و ماشقە لىك دەكەن، پىستى سەريان بە لەعنەت بى ئەو دوژمنانە." - بېوورە مامە سەفەر. ئەمەن نەمدەزانى ئەۋەندە مېتەرەبان و پىياۋى چاكى و كەسپىش نازانى ئەتۆ ئەۋەندەت خزم و كەسى خۆت خۆش دەۋى.

سەفەر ناخىكى ھەلئىشا و گوتى:

- با نەزانن كورم. ئەو خودايەي لە ژورور سەرمانە خۆي دەزانى...

مەمى دىك بەبى ئەۋەي سەرى ھەلئىنى بۆي سەلماند: راستە. ديارە دەزانى. سەفەر:

- دەلئى چى ئەو بەسەرھاتەي تاشباشم بۆ بگىرپتەۋە...

چىت دى.... چىت بىست؟... بۆمى بگىرپەۋە كورم. ئەو مەسلەيە زۆر گرنگە. ئەو مەسلەيەي تاشباش پىتۈستە مەن بىزانم. بۆ حوكمەت و دەۋلەت و حوكمەتى كۆمارىي توركيا و بۆ دەمىرقىراسى زۆر گرنگ بوۋە.

مەمى دىك، لە خۆشيان ئاللى گرتبۇو. سەۋكى گوند، كوتخاي مەزن و لە ھەمانكاتدا گرنگىر پىياۋى ئاۋايى و خالى خۆي سەفەر ئاغى، داۋاي لى دەكرد چىي بە چاۋ دىتۈۋە بىگىرپتەۋە. ھەرۋەھا پىشى دەگوت قسەكانت بۆ حوكمەتى دەمىرقىراسىي توركيا زۆر گرنگە. دەستى كرد بە گىرپانەۋە. تا زىاترى دەگىرپايەۋە كەفوكولەكەي پتر دەبۇو. لە سۆنگەي ئەو ھەلچوون و كەفوكولانەۋە، وشەكان ۋەك لافاۋ لە زارىيەۋە ھەلدەپراۋان. نوۋرەكان نەبجارە لەبرى ئەۋەي ھىندەي دوو كەس بن، بە قەدرابى سىپىدارەكانيان لى ھاتبۇو و لەبرى ئەۋەي ھەوت تۆپەلە نوور بن، بېوونە بىست و پىنچ يان پەنجا تۆپەلە. داۋايى دەشتەكەي خواروو و بنارى چىاي تەكەچ بە ھەزاران و بە سەدان ھەزار تۆپەلەي نوورى ھىندەي سىپىدارىك رووناك دەبۆۋە. لە پىشەۋە، گەرەمان تاشباش ئۇغلۇ مەمد ئەفەنىي خاۋەن شكو و بە داۋيدا ھەزاران تۆپەلەي رووناكى ۋەك دارستانىكى نوور، ھەموو كىتو و دەشت و پەرەز و داۋىن و بنارەكانى پەر كەردبۇو و بەرەۋ چىاي تەكەچ دەخوشىن و دەرۋىشتن...

مەمى دىك وا ھەژابوو كە نەگەر لە دەستى ھاتبايە، لە برى تاشباشىك باسى ھەزاران تاشباشى كەردبا، بەلام ھەرچى ھەبوو تاشباش ھەر تاشباشىك بوو و بەژن و بالاكەى يەك دوو مەتر دريژتر بۆو.

مەمى دىك، دواى ئەوھى چيى لە دلیدا بوو لە بنى كوولەكەى دا، پشووئەكى كيشا. نارەقەى كەردبوو:

- بەلێ، ناوا بوو، مامە سەفەر. ئەمن ھەمووى ئەوانەم دى... چۆن بوو؟ پیت باش بوو؟ مەمى دىك، نوقى شادی و غرور بوو. ئەو جارەيان زۆر لە جارانی پيشووى باس كەردبوو. سەفەر ناغاش، كوئىخاى مەزنى گوندەكەش مەست و سەرسوڕماو، چاوى لە زارپەوھە برپبوو. - جوانت باس كرد. زۆرم پى خوش بوو مەمى دىكى خۆم، بەلام ئەوانەى باست كردن ھىچكاميان راست نین.

مەمى دىك پیتی سەیر بوو. سەرى سووڕ ما. يەكەم جار بوو يەكێك لە ناوھەدانیدا پیتی دەگوت قسەكانى راست نین.

- زۆریش راستن. ھەر چۆنى دیتوومە گێرپامەوھ. ئەو دوو چاوەم كۆر بن نەگەر درۆم كەردبى. بە خدا و بە پیر و پیتەمبەر بەو دوو چاوەى خۆم دیتم...

سەفەر: بیدەنگ بە. سۆتندى مەخۆ مەمى دىك، رۆلە، ئەمن خالى تۆم و زرخالى تۆم. ئەوھى تۆ باست كرد خۆت ھەلتەبەستوھ، بەلام جوانیشت ھەلتەبەستوھ ھا...

مەمى دىك سوور ھەلگەرا. بلیسەى لە روخسارى دەبۆو:

- وەللا، بیللا، ھەلمنەبەستوھ. بەو دوو چاوەى خۆم دیتوومە.

سەفەر تىگەیشت ناوا بە ھىچ كۆى ناگا و ناتوانى قايلی بكا. رێئەكى دىكەى گرتە بەر.

- كۆرى خۆم، ئەمن نالێم ھەلتەبەستوھ. ئەتۆ لە ئەشكەوتەكەدا خەوتبووى و خەونت دیوھ. ناگرتكىشت لە بەردەمى خۆت كەردبۆو و سەیری ئەوت كەردوھ و رووناكايت دیوھ. لە پشت ناگرەكەشەوھ سەبەرى دارىك ھەبوو كە وەك بنیادەم و نوور ھاتۆتە بەرچاوت. جا نیتر وەك تاشباش ھاتۆتە پيش چاوت و ئەھا. ئەدى رۆلە ناوا بوو. ئەتۆ خەونت دیوھ.

مەمى دىك گوتى:

- ئەمن بەتاقیشم كەردوھ. بەخۆم گوت نەكا خەون بیینم. نووكى چەقۆكەم لە پانم پۆكرد. جیگەكەى كزایەوھ و خوینی لى ھات. تىگەیشتم ھەر بە راستى بەخەبەرم و خەون نابینم و ئەوھى لەبەردەم راپوھستاوھ، تاشباشى خاوەن شكۆمانە.

سەفەر توورە بوو و گوتی:

- ئەوەندە بەو سەگبابە مەلّی ناغا و خاوەن شکۆ.

مەمى دىك گوتى: "ئەستەغفىرۇللا، ئەستەغفىرۇللا" و دەستی کرد بە دووعا کردن و

لەسەرى پۆیى:

- تۆبەى بکە، تۆبەى بکە مامە سەفەر. ئەگینا زارت خوار دەبێ.

سەفەر ترسابوو: "نەکا بە راستى ئەوەهەتیو شتێكى دیتبێ. نەکا هەر بە راستى ئەو

تاشباشە نەیتیبەى كى هەبێ... " و بەوجار بەخۆى گوت: "نا، نا. شتى وا لە گۆرێ نىيە.

تاشباش هیچ کارەىك نىيە. " بزهیه كى هاتى:

- هیچ نابێ كۆرم مەترسە. تاشباش لىنى ناوەشیتەو وەلى و شتى وابى. ئەو ئەوەندەى

گوناح کردوو هەر مەپرسە... ئەتۆ خەونت دیتوو.

- خەونم نەدیو. سەیر بکە، ئەوەتا جێگەى نووکی چەقۆیەكە لەسەر پانە...

و دەلینگی شەلوارەكەى هەلکرد و شوێنى نووکی چەقۆیەكەى نیشانى دا:

سەفەر چاوى چوووە پشتە سەرى. گوراندى: درۆیە.

مەمى دىك بە زمانىكى نەرم و قایلکەرانهو وەلامى داىهەو:

- درۆ نىيە. مامە سەفەر درۆ نىيە. ئەمن پىت دەلێم بەو چاوانەى خۆم دىتم. چۆن

درۆیە...

سەفەر گوتى:

- درۆیە و هەزاران جاریش درۆیە.

ئەو مشتومر و دەمەقالەى نێوانیان هەر درۆیەى هەبوو. مەمى دىك هەولێ دەدا قایل

بکا و سەفەرىش دەیوست ناچارى بکا بلى: هیچى نەدیو و خۆى هەلبەستوو یان بەخەون

دیتووئەتى.

سەفەر ناخرى زانىی ئەو کارە کردەنى نىيە و کۆرەتیو* لە قەسەى خۆى پاشگەز نابیتەو.

ئاخریەكەى گوتى:

- سەیر كە پۆلە گیان. قبوولمانە، ئەوێ گوتت راستە. هەر هەمووى باوەر دەكەین، بەلام

ئەوێ لە پێش تۆبەلە نوورەكانەو بوو تاشباش نەبوو، لێشى ناوەشیتەو ئەو بى. ئەتۆ یەكێكى

---

* کۆرەتیو: کورتکراوەى "کۆرە هەتیو" ئەو کچان لە خۆشەویستیدا بە یارەكەیانى دەلێن کاتى بانگى دەکەن.

دېكەت دیتووه و وه تزانپوه نهوه و دراييش كه بېرټ كړدووه ته وه ټيگميشتوړى نهوهى نورى
كه سكى لى هله دهستا، زياتر له من دهجوړ. دواتریش كه جوان لى ورد بوويه ته وه، سبیرت كړدووه
نهو نه له تاشباش دهچى و نه له منیش. نهو كابر ایه تانیستا نه دیوه و ناشیناسى.

مه مى ديك به له بزيكى زیره كانه وه و ژیرانه وه گوتى:

- نا، نا، مامه سەفەر، نهو پیاوه تاشباش خوى بوو. نه من بهو دوو چاوهى خوم دیتم.
- تازه نه گهر خودى تاشباشیش بووبى، نه تۆ ده بى مال به مال بگهړنى و چى من پیتى
ده لیم نهو بلنى.

مه مى ديك بزه يه كى هاتى و گوتى:

- ناتوانم شتى وا بلیم مامه سەفەر. ناتوانم. نهو تاشباش خوى بوو.
سەفەر:

- چما تۆ خوشكه زای من نى؟ نازيزى من، جهرگ و دللى من نى؟ ده بى وا بلنى، به چیت
بى ده لیم نهو به خه لكى ناوايى بلنى....
مه مى ديك وه لامى دايه وه:

- نه من ناتوانم درۆ له گهل هم مو خه لكى ناوه دانى بكهم. نهو جار پیم ده لیم "درۆزن" و
هه تا ده مرم بهو ناوهم بانگ ده كهن. ئیدى له پروم هه لئا به چاو له چاوى كه س بكهم. نه گهر
نیستا بچم و بلیم من هه چاوم به نور و شتى وا نه كه وتووه و شتى وام هه نه دیوه و نهو
پیاوهش تاشباش نه بووه، نهوان ده مكوژن. نه گهر نه شكوژن، ناهیلن لهو گونده دا بژیم و
له مهودوا به سەگي كیشم دانانین. ته نانه ت دايكیشم قسه م له گهل ناكا. نه من نه تۆم زۆر خوش
ده وى. ته نانه ت له بابیشم خوشتر ده وى. چیت بى خوشه بۆتى ده كهم، به لام پروم لى مه نى
بۆ نهو هیان. بروات بى، بهو دوو چاوهى خوم دیتوومه. چاوم كویر بى نه گهر درۆيان بكهم.
نه تۆش خۆت له تیخی خودا و پیغه مبر مده. نهوهى به دارستانك نووره وه به ره و چیاى
ته كه چ ده خوشى و ده رۆبى، ناغامان، تاشباش نۆغلر بوو.

سەفەر نه راندى:

- راستیه كه م بى بلنى مه مى ديك، راستیه كه م بى بلنى. نه تۆ درۆيان ده كهى، نهو جار به
نه رمیه وه گوتى:

- نه گهر بیت و بلنى خهونت دیتووه چ ده قه ومى؟ چ شتیكت له كیس ده چى؟ خه لكى
گونه كه ش هیچت لى ناكهن. رۆله گیان، له گهل تۆمه. نه گهر تۆ حاشا لهو قسانه ت نه كهى،

يان لانيكهم نه لئیی نهوهی دیتووته تاشباش نه بووه... وه جاگی کویتخا خدری، کویر ده که یته وه. نه منیش تیدا ده چم و نه توش...

نهوجار بۆ مەمی دیکی پروون کرده وه که چۆن تیدا ده چن و جووقه واریان لی ده بری و دواپی:
— با وای دانیین که نیمه تیدا چو وین و هیچ گرنگیش نه بی، به لام سه بارهت به
حوکه ته که مان، غرووری شارۆچکه که مان و ناوه باشه که ی گونده که مان ده لئیی چی؟... تازه
هیچ دووریش نییه که بین و هر هه موومان به رنه به ندیخانه...

بۆ مەمی دیکی باس کرد که حوکمهت له جیدا دژی نهو فرتوفیلانهیه و جگه له وهش
جاریکیان له رابردووشدا، هه موو خه لکه که ی یه کیک له گونده کانی چوکوراوا به ژن و
مندالیه وه، ماوهی پینچ سالان، خرابوونه به ندیخانه وه هر له بهر نهوهی فریوی خوانه ناسیتیکی
وه که تاشباشیان خواردبوو.

— کورتی برپینه وه مەمی دیک، خه لکی ناوه دانی دوا ی نهو حه قایه ته هه لیه ستراره ی تو، شیت
و شهیدای تاشباش بوونه. نه گهر به لایه که به سر نهو گونده بی و نه گهر تاشباش له سیداره
بدری، هر هه مووی نهوانه له سر نهو حه قایه ته درۆینه ی تۆن و ده که ونه نه ستۆی تو. له وانه یه
حوکه تیش خاکی نهو گونده به تووره که بکیشی و به مه ره دی گونده که ی چوکوراوا مان به ری.
هر هه مووشی له سر تو... هه تا ده رفه ت هه یه بلی درۆت کردوه، ده نا بلی خه ونه دیتوه با
هه م گوندیه کان نه جات به دی و هه میش سه ری تاشباش به په ته وه نه که ی.

مه می دیک وه ک پیاوان، به متمانه به خۆیه وه و به دلنیا ییه وه گوتی:
— به لام نه من بهو دوو چاوه ی خۆم دیتم. نهوه ی له پیش دارستانیک نووره وه بوو،
ناغا که مان تاشباش نه فەنی بوو.

سه فەر ورده ورده تووره تر ده بوو. له پیشدا هه ره شه ی نهوه ی کرد و گوتی: له زیندانیدا
ده برزینی، هر له بهر نهوه ی گوندیه کان رزگار بکا، و چونکه تاشباشی لیتقه و ماویش لهو
نیوه دا هیچ تاوانیکی نییه، ده بی نهویش رزگار بکری. خودا هه لئاگری، ده ی چ ده بوو نه گهر له
پیناوی خه لکی شارۆچکه و گوندیکدا، کوپه تیونکی چلمنه ی وه که مەمی دیک له به ندیخانه دا
برزی. هه رچه نده کویتخا کزه ی له جهرگی ده هات له وه ی یه کیک له خزمه کانی خۆی بحرته
به ندیخانه وه و ناوری له هه ناوی به رده بوو، به لام چاری نه بوو:

— ده ی رۆلهم مەمی دیک، نیستا ده لئیی چی؟ ناخۆ ناته وی گونده که و شارۆچکه و شه ره ف و
نا برووی ناوچه ی تۆروس رزگار بکه ی؟

- مەمى دىك گوتى:

- بۆخۆم بەو چاوانەى خۆم دىتم. بەخوای درۆم پى ناکرى. خەونىشم نەدیو.

دىسان برىنەكەى كردهو و نىشانى دانەو:

- ئەوئەش بەلگە، كە خەوئەم نەدیو...

سەفەر لە دىن دەهرى بوو و دەستى كرد بە جنىتودان و قسەى سارد و سووك. ئەوچارە
هەرپەشەى كوشتنى لى كرد و لىتى پرسى، چما داىكى هەر ئەو كورەى نىيە، ئەى چۆن قايل
دەبى لە خۆراىى برى؟

مەمى دىك بە زمانى يەككىكى كە بىرى لە هەموو شتىك كرىتتەو گوتى:

- ناتوانم. ئەمن قەت قەت ناتوانم قسەى وا بكەم. تەنانت نەگەر سەرىشم تىدا بچى....

هەر ئەوئەى كە گوتم.

سەفەر دەستى كرد بە پارانەو. دەپاراپەو و دەلالاىەو و مەمى دىكى دەبرە ناسمان.

ئاخرىيەكەى گوتى:

- ئەتۆ هىشتا گەنجى. ئەمن شتىك لە تەمەئەم نەماو. ئەتۆ لەجىتى كورى منى. ئەو
سەفەر هانای بۆت هیناوە. مەمى دىك. مامە سەفەرت بەرى پىت ماچ دەكا. واى دانى بابتى
كوشتووە و خۆى لە مالت هاویشتووە. نەكەى مەمى دىك كارى كردنى نىيە. هەرچى دەتەوى
بۆتى دەكەم. چىت بوى دەتەمى.

مەمى دىك تەنیا بە يەك وشە جوابى دەدايەو:

- ناتوانم.

ئەو هەتووە بستە بالاىە، دەيتوانى بە يەك وشە ژيانى ئەو رزگار بكا، بەلام سەگباە مىلى
بادەدا. چما چ دەبوو. گوندىيەكان دەيتوانى چى لى بكەن؟ پى دەگوت: "مەترسە. لە گوندىيان
مەترسە. تەنانت لە نىزرايىلش مەترسە چونكە مامە سەفەرت وەك كىتو لە پشتتە."

دواى تەماحى وەبەر دەنا. گوتى نامادەىە ژنى بۆ بىنى، مال و حالشى بۆ پىكەوە بنى.

تەنانت واى لى هات گوتى: نامادەىە كوئىخايەتییەكەشى بەو بسپىرى.

بەلام مەمى دىك دىسانىش گوتى:

- ناتوانم.

كوئىخا ئارا و قارای لى پرابوو. چىى فرتوفىلە دەكارى كرد، بەلام بى سوود بوو بە گوتىدا

نەدەچوو.

سەفەر زانیی ئەو هەتیو بە زمانی خۆش خالی نابێ:

- پۆلە گیان مەمی دیک، دوایی ئەوێ دیوتە لە چاری خۆت دیو. ئەوەت قەت بیستووە؟
دەتکوژن و کەلاکەت فری دەدەن. جوابی ئەحە، پەحەیه. ئەو قسە بەجییهشت بیستووە؟
خوێن بە خوێن دەشۆنەو. ئەوەش قسەیهکی ماقوولە، بیستووتە؟ دەرزیهک بکە بە خۆتا و
سوورژنیک لە خەلکی پۆیکە. ئەوەش لەو قسە باشانیه، بیستووتە؟

مەمی دیک سەری داخستبوو و هیچ هەستیک لە روخساریدا بەدی نەدەکرا. بەبێ ئەوێ
جوولەیهک بکا گوێی دابوو قسەکانی سەفەر. سەفەریش لە توورەییان دەست و پێی دەلەرزین و
بەخۆی دەگوت، ژبانی گەورە پیاویک بە دەستی ئەو گونە گیسکە چلەنەوێه و بەو دوو
قسەیهو بەستراوەتو کە لە لە زارییهو بێتە دەری. ئەویش بە چەقی لەعەتدا چوو و هیچ
نالی. ئیستاش هەڵیدەگریتەو. هەرای کرد:

- عومەر!

مەمی دیک لەو توورەیی و نەفرەتە ترسا کە لە دەنگی ئەودا بوو. کڕوشەیی کرد و سەری
هەڵینا و بە بێهێواپیهو سەیری روخساری کرد.
- فەرموو گەورەم.

- عومەر، بەو بڕایەمان، مەمی دیک، حازر نەبوو بۆ پزگارکردنی بنەمالەکەیی مەزنی
کوێخا خدر و گیانی من و تۆ و گیانی خۆی و هەروەها گیانی هەموو خەلکی ئاوەدانی، دوو
قسەیی حیسابی بکا. ئەو بڕایەمان، مەمی دیک، خزم و کەسی نزیکیی تۆیه. ئەنگۆ هاو
تەمەنن. باشتەر لە زمانی یەکتری تی دەگەن. مەمی دیک هەلگرە و ببیە بجۆ ژوورەکەیی خواری
و لەوێ قسان بکەن، بەلام هیچ نامەوێ هات و هەرا و تێهەلدانی تێدابێ. بە تاییبەتی بە بێ
قەرە و هەرا. دانیشتن و جوان و زەریف قسان بکەن.
و ناماژەیهکی بە عومەریش کرد.

عومەر چوو دەری و بە تیلایەکی گەورەیی دار بەروووە گەرایەو. بە توورەییو پیلای
مەمی دیکیی گرت و گوێی:

- هەستە وەپیشم کەو بەزائم.

لە تەنیشتن ناگردانە کە راپیکیشا و هەلگیرت: چەند قسەیهکم بێتە، پوورزا.
مەمی دیک، بە دیتنی تیلاکەیی دەستی عومەر و توورەبوونەکەیی، دووقرانییهکەیی کەوت و
زانیی چ باسە. چاوی لە چاوی سەفەر بربوو و چاوەروانی یارمەتییهک بوو.

عومەر هەر وا که بهر و ژووره کهی خواره وه دهیکیشا، له بن لیتیوه جنیویشی ده دایه. مەمی دیک هیشتا هەر چاری له سهفه بر و چاره‌پروانی ڕینگه‌ی ده‌بازبونیک بوو. که گه‌یشتنه بهر ده‌رگای ژووره که، عومەر پالیکه‌ی وای پتیه نا، مەمی دیک، له نیوه‌پراستی ژووره که وه‌عهرزی کهوت. عومەر به له‌سه‌ره‌خوییه وه لیتی چوه پتیشی و هه‌لیستانده وه و په‌ڕۆیه‌کی له گیرفانی هینایه ده‌ری و له زاری ناخنی. مەمی دیک هیچ جووله‌یه‌کی نه‌کرد و به په‌ڕۆیه‌که‌ی نیو زاریه وه، له نیوه‌پراستی ژووره که دا مایه وه.

عومەر پشویه‌کی قوولی هه‌لکیشا و تا هیزی له‌به‌ردا بوو داریکه‌ی له پشتی مەمی دیک ڕاکیشا. مەمی دیک به‌ره و دم وه‌عهرزی کهوت. عومەر په‌یتا په‌یتا سینگی ده‌ده‌په‌راند و پشوی لی تازه ده‌کرده وه و به هه‌موو هیز و توانای خۆی داره‌که‌ی لی ڕاده‌کیشا. تا زیاتری لی دها، تووره‌تر ده‌بوو و تا تووره‌تر ده‌بوو، پتری لی دها. نیستا نیت له‌سه‌ر یه‌ک لی ڕاده‌کیشا. وای لیده‌دا داره‌که‌ی نه‌ده‌بینرا.

مەمی دیک ده‌ینووژاند. نه‌یده‌توانی په‌ڕۆیه‌که‌ی زاری بیتیه ده‌ری. ده‌نگی له ده‌نگی بنیاده‌میک ده‌چوو که خه‌ریکه ده‌خنکی.

عومەر داره‌که‌ی دانا و ده‌ستی کرد به پتله‌قه لیدان، به‌لام دلی به‌وه‌ش دانه‌که‌وت و دیسان داره‌که‌ی هه‌لگرتیه وه، نه‌وه‌نده‌ی لیدا تا مەمی دیک نووزه‌ی لی ٻرا. عومەر ٻاوه‌ستا و گوتی:

- مرد، با بمری. ده‌به‌م و فرپی ده‌ده‌مه نیو نه‌شکه‌وتی په‌ریانه وه. که‌شیش نازانی.

که په‌ڕۆیه‌که‌ی له زاری ده‌رهینا، مەمی دیک چاری هه‌لپچری و نیگای کز و پر له پرسیاری له عومەر بری و نه‌وجار تیگه‌یشت. گیانی وا ده‌برژایه وه که به حاله‌حال ده‌ستی کرده وه به نووزاندن، به‌لام به هیچ شیه‌یه‌ک نه‌یده‌توانی هه‌ستیه وه. عومەر گرتی و خیرا هه‌لیستاند و داینیشاند. مەمی دیک خۆی پی نه‌گیرا و که‌وته وه سه‌ر عه‌رزه که. عومەر نه‌وجاره‌ش هه‌لیستانده وه و پشتی به دیواره که‌وه نا و ناوا ڕایگرت.

- ده‌ی بلی بزائم. نووره‌کان خه‌ون و خه‌یال بوون یان ڕاسته‌قینه؟ له ده‌ست من ڕزگاریت نایه. تاشباش خه‌ون بوو یان ڕاستی؟

مەمی دیک به چاری به‌تال و نیوه‌زیندووه سه‌ری ده‌کرد. هەر ده‌تگوت سه‌یریشی نا‌کا. نیگای له نیگای کویران ده‌چوو.
- خه‌ون بوو یان ڕاسته‌قینه؟
مەمی دیک هیچ نه‌ده‌جوولا.

- توتوکه سەگ قسە بکە. خەون بوو یان راستەقینە؟
 مەممی دیک وەک مردووێ مەقی لێو نەدەهات.
 - هەتیو، دایکی خۆم گابی، ناهێلم بە زیندوویی لەو مالا پرۆیە دەری. دەی بلی، خەون
 بوو یان راستەقینە؟

مەقی لە دار و بەرد دەهات لە مەممی دیکو نەدەهات.
 - کوپە، برالە، پوورزا گیان، تۆ هەر ناتەوی هیچ قسە بکە. پریک بەر لە ئیستا درۆیەکت
 بەسەر یەکوە دەنا و دەتوێست مالاکی ئیمە وێران بکە، لیتمان ببوویتە بولبول. ئیستاش دەی
 قسە بکە دەی پوورزا گیان. تۆ خوداکەت قسە بکە. دەست و لاقت ماچ دەکەم قسە بکە دەنا
 دەتکوژم. دەتکوژم کە لاکەکت فری دەدەمە نیو نەشکەوتی پەریسانەو. یاللا دەی برا، یاللا پوورزا
 جوانەکەم. یاللا پالەوان. قسە بکە. هەر هەمووی یەک وشە و تەواو... دەچی و بە گوندیەکان
 دەلێی خەونم دیتبوو، لە خەیمادا بوو و پێمابوو راستییە. ئەو کات تاشباش نۆغلو بە گوندیەکان
 دەلێ ئەو هەتیو شێتە خەونی دیتووە. ئەمن لە مالاکی خۆم خەوتبووم و پرخی خەونم دەهات.
 ئاوا ئەتۆش بە درۆزن دەرنای... دەی یاللا دەی. قسە بکە رۆلە. قسە بکە سەگجەب. قسە بکە
 توتوکه سەگ. سەیر کە قەڵەفت وەک سەگی گرونی لی هاتوو. وەک سەمەکی گرونی کە کلکی
 لەگەڵۆزی نابی. لە ترسانا هەڵدەلەرزێ. یاللا دەی برالە، قسە بکە. کوپە بەنۆکەرت یم قسە بکە.
 تەنیا یەک وشە بلی و تەواو. خۆ نامری دەی. هەر بەو وشەیی لە زاری تۆو دەیتە دەری، بنەمالە
 گەورە مالی کوێخا خەر رزگاری دەبی. درۆشت نەکردوو، چما مرۆڤ خەون نابینی؟ هەتیو
 درۆزناییە. هەتیو فێلبازە خۆهەلکێشە کە. ناخ چۆن شتی وا دەبی دارستانیەک لە نوور بە دوا
 بنیادەمێکدا بخی و لەو بەر و بارنەدا بە دوا ئەودا بەرەو لووتکە چیاکان بخی؟

- قسە ناکە؟ ها؟ ناتەوی قسە بکە. ئەمنیش دەتکوژم برالە و پێستت هەڵدەقەم و کای
 تێداخەم. لەتوێت دەکەم کوپی باش، پوورزا گیان. ئەتۆ باشم دەناسی. بۆ وێنە چ دەبی نەگەر
 یەک قسە بکە؟ ئیستا مامە سەفەرت لەو ژوورە دیکو پێت وایە سەبارەت بە من چۆن بیر
 دەکاتەو؟ دەلێ ئەو نەیتوانی تەنانت مەممی دیکیش وەقسە بێتی. ئەوێ نەمن دەبی
 بێتەخەم تۆ ئەو کاتیەک لە ژوورە کە دەچمە دەرەو، دەبی پێی بێت ئەمەتوانی قسە لە زاری
 دەرکێشم، بەلام ئەو سەری هیناوە بۆت، فەرموو.

لە ناکاو هەموو گیانی مەممی دیک کەوتە لەرزین. شەویەکە هەڵنەدەپچرا.

- زارت ناکرێتەو برالە؟ زارت ناکرێتەو. دەتەوی چۆرێکت ئا بەدەمی؟

ساجینکیان له سەر ناگردانه که داناوه. ماله که پره له دووکهڼ. سی ژن دانیشتون له سەر پنه ننگوتکه کان پان ده که نه وه. نه وی دیکهش به رفیده وهی ددها و ده بخاته سەر ساجه که، چاویان له بهر دووکهڼ پر بووه له ناو. له بن ساجه که وه، بلنسه و دووکهڼ دینه ده ری. بونی نان و ناردی سووتاو ماله که ی پر کردوه. هەر له دووره وه بهو بونه را ده زانی له مالتیک نان ده کری. ماله که نه مپژ ده لئی مالتی بوو کیته. ده ست و ده موچای ژنه کان هه مووی نارد او بیه.

سه فەر نه مپژ درهنگ له خهوی هه ستا. له میژ بوو ناوا درهنگ هه لنه ستابوو. دیار بوو دوی شهوی هەر نه نووستوه. ده وروبه ری چاره کانی هه لمسابوون و ده موچاویشی ده تگوت نه ستورر بووه.

ههوا خۆشی کرد بۆوه. سه فەر له ماله که ی هاته ده ری و ده موچای شوشت و له حالیکدا به خاوییه که ی ده ست و ده موچای وشک ده کرده وه گه رایه وه ژووری. دووکه له که ی ژووری چاوی کرانده وه.

- هه ی گووی سه گ به گۆری بابتان. کوپه پیاو نازانی پۆژی نان کردنی، روو له کوئی بکا. بی نۆقره بوو. نهیده زانی چ بکا و روو له کوئی بکا. نهو مه می دیکه ببووه هۆی نه وه ی هه موو هیوا و ناو اته کانی به بادا برۆن و شادییه کانی بینه خه م و خه فته. نیتر تاشباش ببووه پیاوچاک و وه لی. تازه مه رگیش نهیده توانی لهو پله و پاییه ی بجا و وه ک بلنسه یه کی پیرۆز هه تا پۆژی قیامه تی هەر دایسا.

شه پۆلنکی نیره یی له دلئ سه فەر گه را و به خۆی گوت: بازی پادشایه تی ناوا له سەر شانی پیاو ده نیشتی:

"له زۆریه ی گونده کانی تۆرووسدا، چ له سه رده می شه په کانی سه ره خۆیی خوازیدا و پیتشریش، له سه رده می شه ری گه ل یۆنانییه کان و له کاتی گرانی و قاتی و قریه که ی هیرشی

کولله که شدا، هەر گونده یه که دوو وهلی و پیاوچاکی لی هه لکه وتبوو، به لام تا ئیستا له گوندی یالا کدا شتی وا نه ببوو. نه گهر لهو سهرده مدا ته نانه ت نهحه شیتیش هه بوايه، به دلتیاییه وه ده یانکرده وهلی. به دلتیاییه وه وایان ده کرد، به لام ئیستا کهس نازانی بزچی "شیتته" یان هه لته بژارد و بهو تاشباشه وه نووسان؟ نهحه شیتتو کهی نیوه پروت بهو روخساره تاوه سووت و سهرما بر دووه یه وه، بهو جهسته توکمه و به هیژه یه وه و بهو چاوه درشت و پرهش و خهفه تبار و سحر واییانه یه وه و بهو ردینه لوول لوول و خورمایه یه وه، له هه موو کهس بو کاری ناوا باشت بوو. کهس نازانی نهو تاشباشه له کوپوه قوت بۆوه.

"نهو هه مووه ساله، له شه و گرانی و قاتوقریدا نهو گونده وهلی و پیاوچاکی لی هه لته کهوت. چما ئیستا چ بووه؟ نهو مه سه له یه می مه می دیک نه وه ندهش سانا و ساکار نییه. ناماده بوو گیانی خۆی دابنی و به خوشحالییه وه مهرگ قبوون بکا، به لام ناماده نه بوو له قسه کهی خۆی پاشگهز بیتته وه و خه یانه ت له تاشباش بکا. له چاوه کانی را دیار بوو درۆیان ده کا. ته واره دیار و پروون بوو که بزخۆی نهو چیرۆکی دارستانی نووره ی هه لته ستووه و دروایش خۆی پروای پی هیناوه. له پیشدا ههوت توپه لی نوور به دواي تاشباشه وه بوو، دواي بوو به بیست و پینج توپه له نوور... و دواتر دارستانیکی نوور... هه موو جارێک که مه می دیک چیرۆکه کهی ده گیرایه وه. ژماره ی توپه له نووره کانی زیاتر ده بوون. شوکری دهنگی نووسا و نیتر وا به ساده یی مه می دیک ناتوانی زار هه لپچری، نه گینا خودا به نه سببی کهسی نه کا... هه موو رۆژی نووره کانی پشت سه ری نهو تاشباشه زیاتر و پتر ده بوون و زهوی و ناسمانی پر ده کرد.

"نه ری باشه هه ره به راستی مه می دیک گوتبای درۆم کرد، چ ده قه و ما؟ هه ره نهو قسه یه بهس بوو بو نه وهی تاشباش تیدا بجی." له وانه شه مه می دیک ناماده بووبی وا بلی، به لام ئیمه له رینگه که یان نه ده زانی. نه گهر که وتبایه ته دهستی سه ربازه کهی بنکه ی پۆلیس، نهو زۆر باش دهیزانی چۆن وه زمانی بینتی. نهو کات مه می دیک ده هات و له نیوه راستی ناوایی هاواری ده کرد و ده یگوت: "درۆم کرد، درۆم کرد".

"نه ی لهو به خته سه گ تیرپاوه ی من. لهو کاره دا هه رچی هه یه دژی منه. هادیل و گوندی و ته نانه ت خزم و که سه کهی خۆیشم. هه ره له میرووله ی سه ره زهوییه وه بگه ره هه تا مه ل و بالنده کانی ناسمان و ماسیه کانی ده ریاش. هه ره هه موویان ده ستیان داوه ته دهستی یه کتری و ده یانه وی له بهر پیی تاشباشدا به چۆکما بینن و ئابرووم بهرن. کوپه خۆ بنیاده م نه قلی

نه فلاتون و تين و هيزی رۆسته م و زیره کییه که ی عیسمه ت پاشاشی هه بێن هه ر ده رقه ت نایه و ده رقه تیشی بێ ناوای به سه ر دی.

به راستی نه م م م می دیکه گوناحی چ بو که نه به لایه ی به سه ر هینابوو؟ باشه نه و منداله ی بۆ دابوو ده ستی نه و عومه ره شیتته که ناوا له مردنیتی بکا؟ نیستا نه و کچه که ی قیرسمایل له ژوو ره که ی خواره و برینه کانی بۆ ده سپیه وه. سه فه ر چوه نه و ژوو ره ی م م می دیک له و ی نوستبوو. کچه که ی قیرسمایل له ژوو ره سه ری دانیشتبوو و ده سه ری هه کی ته ری له سه ر نیوچاوانی داده نا. سه فه ری په رسی:

- ژنه که، هیه چاوی هه لینه وه؟

کچه که ی قیرسمایل به خه م باریه وه وه لامی دایه وه:

- چاوه کانی هه لینا و ته نانه ت قسه شی کرد... به لام خه ریکه گر بگری. داوای ناوی کرد، ناوم دایی. نامری.

- چ بکه م خه تای خۆی بوو. گوی خۆیه تی با به شیلێ. نه گه ر مر دیش با بمری چش.

"نه و حه قایه ته م م می دیکش سازی نه کردبا، یه کیکی دیکه هه لیده به ست. خه لگ به شوین نه و ئوین و حه قایه تانه وه. حه زیان لییه حه قایه تی ناوا هه لبه ست و داوایش بۆ خۆیان پروای پی بکه ن و نه و جار وه سه ر خۆشان بۆ خه لکی بگری نه وه و هه ول به دن خه لکیش پروا به و به سه رهاته بکه ن. بلێن چی. بنیاده م خه یال پلاوی زۆر. خودا پیستی سه ری نه و خه لگ و که سوکاره به نه حله ت بکا.

"نه و داماره، به زه یم پییدا دیتته وه، به لام ده ی، ده بوو بیلێ. ده بوو بۆ رزگار کردنی گیانی گوندیک و مرۆفیک نه ویش بریک و یژدانی هه بوایه. له سه ر نووکی زمانی بوو. نه ی بۆ نه یگوت؟ نه گه ر گوتبای چ ده بوو؟ چیی لی که م ده بۆوه؟ تووتکه سه گه، لینی گه ری با بمری و هه روه ها جه حه نده میشی لی پر پی.

"نه مپۆ هه وا خۆشه. له وانه شه نه ندامه کانی نه نجوومه نی ناوایی که چوونه ته شار، بگه رپنه وه. له و چه ند رۆژه دا هه واوبانیکی قۆر و بیتامی هه بوو. ته نانه ت به پیی خۆت نه ده دی. هه موو شتیک ته نانه ت که ش و هه واکه ش دژی من له گه ل تاشباش کلکی تیکه نالاندبوو. هه ر به راستی نه کا نه و کابرایه وه لی بی.

"خۆ نه گه ر هه وا خۆش بوایه، نه وانه ی چوونه ته شاری، نیستا له میژوو گه رابوونه وه. نه وانه چ بنیاده میکن. ته نانه ت دنیا ش خرا بی و نه توانی دوو قولانچ نه ولای خۆت و به رییت

بیبینی، که ده زانی گیانی نه فەریک بە هەوائیکەوه بەستراوەتەوه، بنیادەم دەبی چیی لە دەستی دی بیکا و ئەو خەبەرە بگەیبینی. قەیناکا، مشوورتیکیان دەخۆم.

چۆه ژوورەکەمی دیکە. هەر چووبایەتە سەر جیویانەکەمی دەمودەست خەوی لی دەکەوت. شتیک لە دلیدا نازاری دەدا، شتیک کە وردە وردە قورگی دەگوشی. لە شتیک نادیار و نەبەدی دەترسا. ترسیکی نامۆ وردە وردە ناخی دەتەنییەوه. ژەهرەکەمی تیکەلی خۆینی دەبوو و هەتا ناخی گیانی ڕۆدەچوو.

لە ناکاو وەخۆ هاتەوه. ناخۆ هەر بە راستی ناوا لە تاشباش تۆقیبوو؟ شەرمی دەکرد پرسیاریکی ناوا لە خۆی بکا. نەگەر ئەوانەمی چوونەتە شاری، ئیستا بە خەبەری خۆشەوه گەرابانەوه، لەوانەبوو بکری پیتی تاشباش بگری. کورە کەس لەو گوندیانە تیناگا. هیچ دوور نەبوو عادیل بی و لەگەڵیان ڕوی خۆش بی و بۆ بیانی هەموو گوندیسەکان گالتە و قەشەری بە تاشباش و چیرۆکەکانی مەمی دیک بکەن. ئەو فکەرە برێک ئەهوەنی کردەوه و تۆخزینیکی هاتی:

"ئای بۆ ئەو ڕۆژانەمی ڕۆیشتە، ناخ، ئەو شانس و بەختە بۆ کوێ چوو؟"

دیسان لە تاریکایی بێهێواپیدا نوقم بۆوه. نە عادیل دەهات و نە گوندیسەکانیش پشتیان لە تاشباش دەکرد.

"ئەو ژنانەش زیاد لە هەموو ڕۆژتیک ئەمڕۆ نانی دەکەن. کورە خۆ پیاو ناتوانی تاویک لە مالهەمی خۆی دانیشی. دووکەل پیاو شیت دەکا."

وەدەر کەوت و لە بەربەرپۆچکە دەانیشت. سەری داخست و خەیاڵ هەلیگرت. بیری لە ناقیبەتی کارەکەمی خۆی دەکردەوه. باشە نەگەر کەوتبایەتە چنگی تاشباش، ناخۆ تاشباش بەزەبی پێیدا دەهاتەوه؟ مەحال بوو، بەلام بلیتی و نەلێتی تاشباش پیاویکی باشە. بەلێ، بەلام نەگەر فریشتەش بی، چما دەکری کەلک لەو هیز و دەسلاتە وەرەگری کە جواي حەوت سال هەول و تیکۆشان بەدەستی هیناوه؟

لە حالیکدا هەر جارەو جۆرتیک بیری لە تاشباش دەکردەوه و جارێک بە پیاویکی باشی دادەنا و جارێکیش بە یەکیکی نارەسەن و بێبەزەبی، لە ناکاو شتیک بە مێشکیدا هات. سەری بەرز کردەوه و سەیری پیتش خۆی کرد. برۆی نەدەکرد. هەستایە سەر پی. بەلادا هات. خەریک بوو لە خوشیان پشوری سوار بی. ئەندامەکانی ئەنجوومەنی ناوایی کە چووبوونە شاری، لە بەردەمی ڕاوەستابوون. بە ڕوویەکی گەش و هیوادارانەوه پێدەکەنین. سەفەر نامبازیان بوو و بە هاوار هاواری گوتی:

- پيويست ناکا داواي ليپوردن بکەن. دەزانم بۆچی زۆر ماتلّ بوون. دەي باشە، پيتم بلين شيرن يان پيوي؟

هەناسەپرکيتي بوو.

زەکەريا گوتي: خەبەرەکان خۆشن. زۆريش خۆش.

جا گوتي:

- لە هەموو قەرەزەکانی ئەمسالمان خۆش بوون و تۆ لە گوندەکەدا وەکيلی عاديل ئەفەنيی. لەمەودوا گونديەکان بۆيان هەيه بچنە شاری و چيی حەزيان لييه بيکرن. تەنانەت ئەگەر حەزيان لي بي، عاديل قەرزيشيان دەدات.

عايل گوتي "ئەو دووکانانە و هەرچی هەمە، ئی سەفەر ئەفەنين و ئەمن خاوەن مالّ نيم، ئی گونديەکانی يالاکە. جا وەرە سەیری بکە.

ئەو پريئسکەيهی بە کۆليیەوه بوو، داينا و کردیەوه و گوتي:

- ئيمە هەرچی ويستمەن کريومانە.

سەفەر چاوی بريە ئەو قۆماش و چیت و پەرزيانەي لە پريئسکەکەدا بوون. هەرچی پتر سەیری دەکردن، زياتر رەنگی دەبزرکا. ليئەکانی کەوتنە لەرينەوه و گوتي:

- خوايه هەزار جار شوکر، هەزار و هەزار جار شوکر. هيچ هيوایەکم نەبوو کە ئەو رۆژە بە چاوی ببينم و دلم پرون بيئەوه.

ئەندامەکانی ئەنجومەنی ناوایی کە لە شاریەوه گەرابوونەوه، وەک ئەو پاليان بە دیوارهکەوه دابوو و سەريان خستبوو ناو لەپی دەستیانەوه.

داوی چەند ساتیک سەفەر وەک فيشەکە شیتە دەرپەری و چۆه ژووری و چووه ئەو ژوورەي مەمی دیکي تیدا نوستبوو. بەسەر مەمی دیکدا نوشتايە و بە ميئەرەبانيیەوه دەستی لە سەر نيۆچەوانی دانا و گوتي:

- رۆلە، مەمی دیک گيان، ئەتۆ هيچت نييه. "تا"شت لي نييه. هەستە چاک بوویەتەوه.

ليت دەگەرپم پرۆي. ئەگەر ئەو سەگبابە لە مالهکەي مندا تۆزتيکی نازار داوی، من داواي ليپوردنت لي دەکەم. ئەمن ئەمزان. ئەتۆش زۆر لاساريت کرد، بەلام قەيناکا. جا ئيستا جوان گوي بەيه بزانه دەليتم چي. هەر ئيستا هەستە و بچۆ لە نيو ناوايدا هەزاران درۆ هەلبەستە و بلّي تاشباشم لەسەر لووتکەي چيای تەکەچ و هەموو کيئەکانی تۆرووس ديتوو کە حەفتاهەزار هەتاويشی بە شويتن کەوتبوو. هەمووی ئەوانە بلّي و دليشاش بە ئەو

قسانه پولیتکی سوتاوو ناکهن. یاللا دهی بهخیر هاتی. برۆ و چیت ههز لییه بیلئی. به دوو قسان دهتوانی ههم گونده که و ههمیش شاره کهش رزگار بکهیت. نامردیت کرد، بهلام نیستا نیتر کهس ناتاجی تو نییه. باللا دهی ملت بشکینه. برۆ بهغدا نیوهی پښگات بئی.

ناوړی له ژنه کی دایه وه و گوتی:

- لئی گهری با جله کانی له بهر بکاته وه و خیرا لیره برړوا. پتی بلئی شانسی بوو، نه گینا نه گهر نه وه هواله ی نیستا هاتوو نه هاتبا، من نه مده توانی له چنگی عومهر نه جاتی بدهم... بلئی با بچیته وه لای دایکی.

نه ندامه کانی نه غومهنی ناوایی هر وا له ته نیشته دیواره که هه لثرووشکا بوون. سه فەر گه راپه وه لایان و دهستی پئی کرد:

- برادره ینه، نه وه مزگینیه ی هیناوتانه، گهره ترین مزگینیه. همتا دنیا دنیا یه، و ههروه ها له سه رده می حمزه تی ناده مه وه تا نیستا مزگینیی ناوا به هیچ ناده میزادیک نه دراوه. نه گهر به یه کتکی که له بن سیداره یه، بلین نه تو به خشرای و لیت خوښ بوون و له دار نادری، هینده ی من دلئی خوښ نابئی. خودا عه مرتان درئژ بکا، بهلام هاوړتیا، پرک لیتان دلهمندم. بنیاده م کاتیک هه والیکي ناوای پییه، چۆن ده بی هر نه وه، به هر پتیه کدا بئی، نه یگه پییتیه وه سه فهره کی خۆی؟ زه که ریا گوتی:

- بهلام ناخر، به فر پئی و بانی گرتبوو. له و به فر و بۆرانه دا چاو چاوی نه ده دی. نه من سی جاران که و تمه پئی. ده مویست هه رچی زووتر خه بهر و رووداوه کان بگه پیتمه وه سه فهرناغا که ی خۆم. سی جاران همتا قورقورۆچکه م له به فر هه لچه قیم. ناخرین جار چیی وای نه مابوو تیدا بچم، بهلام نه جاتیان دام. نه تو حقه ته، بهلام ده بی لیمان خوښ بی. بالنده ی ناسمانانیش نهیده توانی نه وه مزگینیه ته بۆ بیئی، نه ویش مزگینیه کی ناوا گه وړه. سه فەر:

- گرنگ نییه. به دواي چوواندا مه چن. نیستا دهی خیرا و زۆر به جی و پئی خه لکی لی ناگادار بکه ی نه وه. پیو یسته به تیر و ته سه لی و زۆر به باشی پییان بگوتی. زه که ریا گوتی راسته، فهرماشته که ت به جییه و ده بی هر وا بئی. سه فەر:

- زۆر په له ی بکه ن و گویم لی بگرن. نه وه کاره میوانداریه کی گه وړه ی پیو یسته. گوندیه کان بیت و بییسته نه وه له خوشیانا شیت ده بن. هه موو هه وله کانی تاشباش به فیرو چوو

و ريسه كەي لى بۆۈە بە خورى. ھەر بە راستى بىستوتانە تاشباش بە راشكاوى رايگە ياندوۋە
 كە ۋەلى و پىاوى خودايە؟ جا ئىستا خۆى دەبىنئەۋە. پىئى دەسەلمىنم و نىشانى دەدەم
 پىاۋچاكبۈون يانى چى؟ گۆيرە كەيە كم كىدوۋەتە نەزىر بۆ ئەو مىۋانىيە. ھەر كام لە ئىۋەش دەبى
 بىزنىك دابىنن. ئەۋە قورىبىنى ئىمەيە لە رىگەي خۋادا كە ئىمەي لەۋ بەلا و نەھامەتییە
 گەۋرەيە نەجات دا. ئەۋجار گوندییەكانى ئىمەش زگىكى باش تىر دەخۆن. جارى ئىۋە ھىچ بە
 گوندییەكان مەلئىن. تەنیا ژنان و خىزم و كەسەكان بىنئىرە نىۋ دى بۆ ئەۋەي كارىكى ۋا بىكەن
 خەلكەكە تاسەبارى بىستىنى خەبەرەكانى ئىۋە بن. ۋايان لى بى لە چاۋەپۋانىدا شىت بن.
 ھەرۋەھا كاتىك ئەمەن دەمەۋى سەبارەت بەۋ مەسەلەيە قسان بىكەم، با گوندى ھەموو چاۋ لە
 زارى مەن بېرىن. باللا دەي ئىستا ھەستەن بېرۆن و بىچنەۋە مالىەكانتان و بىزەكانتان خىرا بىنئىرە
 ئىرە. بۆ سبەي نىۋەرۆ مىۋانىيەكى گەۋرەمان لە پىئە.

ئەندامەكانى ئەغۋومەنى ئاۋەدانى ھەستان و چوۋنەۋە مالىەكانيان. دەيانەۋىست زۆر زوۋ
 ئەۋەي كرىۋانە نىشانى ژن و مىندالەكەيان بەدەن.

سەفەر بانگى كرد:

- گزىر باش...

گزىر دەۋدەست لە بەردەمىدا دەستەۋنەزەر پۋەستا.:

- فەرموۋ گەۋرەم.

- خۆ گۆيت لە خەبەرەكانى شۆراي ئاۋايى بوو؟

- بەلى ھەموۋىم بىست.

- كەۋاتە ھەستە ۋەنىۋ دى بىكەۋە و بلى... ھۆى.... بلى كۆيخا سەفەر. مزگىنىيەكى زۆر

گەۋرەي بۆ ئىۋە پىيە. مزگىنىيەكى ئەۋتۆ كە لە ژيانتاندا نەتانبىستۋە. ئەگەر گۆيتان لى بى
 لە خۆشيانا شىت دەبن. ھەرۋەھا ئەۋ مزگىنىيەش سبەي بەيانى لە زمانە شىرىنەكى سەفەر
 ئاغاكەمانەۋە دەبىستەۋە. بىلى چاۋەپۋى رۆژبۈنەۋە بن.

گزىر بە غاردان خۆى گەياندە نىۋ دى. خۆشى بۆ گەياندىنى ئەۋ ھەۋالە بىئۆقرە بىۋو.
 قسەكانى سەفەرى بە تام و خۆيۋە چەندىن جار دوۋپاتە كىدەۋە. لە جاركىشانەكە ماندوۋ
 نەدەۋو. ئىۋارە داھات. ھەۋا تارىك بوو. شەۋ بەسەردا ھات. كەلەشىرەكانى بەيانى خۆندىيان.
 ھىشتا گزىر ھەر ۋا بە مالاندا دەگەر ۋا يەك بە يەك بە تام و خۆيۋە خەلكەكە لى ئاگادار
 دەكردەۋە. ئەۋ جۆش و خرۆش و كەفوكولەي گزىر گوندییەكانى تەۋاۋ كوڭجىكۆل كىدەۋو. ئەۋ

شەوہ بۆیە کەم جار بەسەرھات و باسی تاشباشیان لە بیر چۆرە و باس باسی ئەوہ بوو کە ناخۆ مزگینییە کە ی کوێخا سەفەر بلیتی چی بێ.

هێشتا تار هەلنەھاتبوو کە ھەمرو خەلکی ئاوابی لە منداڵی ھەوت سالانەوہ تا پیری ھەفتا سالان، لە بەر دەرگای کوێخا کۆ بوونەوہ. تەنانت مەمی دیکیش کە بە دەستی عومەر شپ و شپرتو ببوو، لەوێ بوو. خۆی بەسەر پتوہ پێ نەدەگیرا. دەستی بە دایکییەوہ گرتبوو.

کوێخا ھات و سینگی دەرپەراند و گوتی: ئحم م م .. لاقی راستەشی ھێنایە پێشەوہ و دەستی کردە قسە کردن، لە فرماندەییە کە دەچوو کە دوزمنی شکاندبێ. زۆر بە تام و بۆن و بە کەشم و نەشەوہ ئەو خەبەرە پێ راگەیانندن کە عادیل ئەفەنی ناردبووی. چیی زیاتر قسە ی دەکرد، زیاتر وەجۆش دەھات و چیی پتر وەجۆش دەھات زیاتری قسە دەکرد. عادیلی کردە باب و برا و پشت و پەنای خەلکە کە. بەرەبەری نیوہرۆ بوو قسەکانی ئاوا بریەوہ: "ئەوہ بوو مزگینییە کەم بۆ ئێوہ".

گوتبووی ھەر عادیل خۆی پارە ی ئەو گۆترە کە و بزنانە دەدا وا لەو مەنخەلانەدا دەکوێتین. لە بەر کێ؟ دیارە لەبەر برا ئازیزە کە ی خۆی سەفەر ئەفەنی.

گوندی لە خۆشیان شاگەشکە ببوون. ھەر قسە ی کوێخا تەواو بوو ھورووژمیان کردە سەر مەنخەلەکان. لە ژیاناندا میوانیی ئاوابان نەدیتبوو. گوشت و پلاو بە پیتی فیلان. گوندیکی چی، پینچ گوندیش لیتی خواردبایە تەواو نەدەبوو.

سەفەر لە نیو ھەشیمەتە کەدا بە شوێن تاشباشدا دەگەرێ، بەلام دیار نەبوو. کە چاری بە تاشباش نەکەوت، زۆر توورە بوو. لە بن لیوانەوہ مپاندی:

- چاخ و بالتەم چاک شکاند تاشباش؟ ... دیتت چیم لێ کردی؟ ئەو کانیاوہشم لێ وشک کردی، جا ئیستا برۆ دیق بکە و بمەرە....

ئەو سى رۆژە لەسەر يەك بالئەدەيەكى سىي لەسەر گوتسوانەى مالهەكى تاشباش
 ھەلئىشتووھ. مەلئىكى سىيى دوو ھىندەى ھەلۆ، بەبى ئەوئى بھوولئىت، لەوئى ھەلئىشتووھ.
 بالئەدەيەكى لەو جۆرە، تا ئىستا نە لە كئوھەكانى تۆرروس بىنراوھ و نە لە دەشتەكانى
 چوكورارواش. چاوتكى شىنە و يەكياى زىرئىن.

ھەر خەبەرەكى عادىل ئەفەنى دئىن، بالئەدەكە لە شەققەى بالئى دەدا دەفري.

- چما عادىل ھەر عادىلەكى جارائى نىيە؟...

- ئەوھ نەفەسى تاشباشى سەرورەمان بوو گەيشتە شارۆچكە و عادىلى وەك مئو و پۆن نەرم

کرد...

- شەويكىان سەرورەكەمان تاشباش بېوو بە كۆترئىكى سىي و لە بەر پەنجەرەكى تاشباش
 ھەلئىشتبوو. عاذىل پەنجەرە دەكاتەوھ و سەير دەكا ئەوھ كۆترئىكى سىيى لەوئى نىشتووھ كە
 چاوەكانى وەك بلىسەى ناگرن. كۆترەكە وەزمان دى و دەلئى: "كۆرە عادىل، چما تۆ نەتبىستووھ
 ژنەكانى ساكارجا، چۆن يەكئىك لە ناھاكانى ئەوتيان لەتوبەت كرد؟ نەگەر گيانى خۆتت خۆش
 دەوئى، مەچۆرە گوندى يالاك. نەگەر مندالەكانتت خۆش دەوئى، نەمسال لە قەرزەكانى خەلئى
 يالاك خۆش بە. ئەتۆ لە شارى دانىشتووى و خەلئى گوندى پەش و پرووتن. لە دووكانەكەتدا
 ھەموو شتئىكت بە لىشاوھ. خەبەر بئىرە بئىن و بكپن. نەمسال پەمۆيەكى زىاتر دەچننەوھ.
 قەرزى ھەردوو سالەكەت بەيەكەوھ دەدەنەوھ....

- ئەو سەفەرەش زۆر ھەر و گىفى ھەيە....

- ھەر ھەمووى ئەوانە لە سايەى سەرى تاشباشوھ بووھ....

- لە سايەى سەرى

- ئەگەر تاشباشى سەرۋەرمانە نەدەبوو...

- كۆترە سېيىپكە بە چاۋى ناگرىنەۋە نىگايەكى ۋا لە عادىل دەكا، كە عادىل لە ترسانا خۆى پىس كىردىبوو... بە كۆترە سېيىپكەى گوتىبوو، خەلكى يالاك بىنېرە با بىنە دووكانەكەم. گىيائىم ۋ مالىكەم ئىي ۋانە... كۆترەكە ھەر گوتى لەۋ قسانە بىبوو، بە دلىكى خۆشەۋە لە شەققەى بالانى دابوو ۋ ھاتبۆۋە ئاۋايى، بەسەر ئاۋايىدەكەدا فرىپىو ۋ خەبەرە خۆشەكەى بە مزگىتىنى دابووۋە خەلكەكە.

- ھەر بۆيەش، دايك ۋ خۆشك ۋ پىاۋەكان ۋ بە گشتى ھەموو خەلكى ئاۋايى ئەۋە سى شەۋە، بە ئارخەيانى لىي دەنۋون.

- ھەتا سېبەرى سەرۋەرەكەى خۆمان تاشباشمان بەسەر سەرىيەۋە بى، ھىچ بەلەيك بەسەر ئەۋ گۈندە نايە.

- عادىلىش نايە...

- پەتا ۋ نەخۆشيش نايە...

- ماريش نايەن...

- وشكەسالىيش نايە...

- گولەكان دەپشكۈيىن ۋ شىن دەبنەۋە ۋ خاك بە پىت دەبىتتەۋە.

- ژنەكانى ئاۋايىش نەزۆك نابىن...

- دە مىندالىان بە زگىك دەبى...

- تازە سەفەر سىنگى دەردەپەرىنى ۋ دەلى، ئەۋە مىنم ئەۋ چاكەيەم دەرھەق خەلكى ئاۋايى

كىرد...

- پىاۋى سېلە...

- ئەگەر تاشباش نەدەبوو...

- كابرايە فىلباز...

- ناخ ئەگەر تاشباشكەمان نەدەبوو...

- ئەۋ سەفەرە پىتى ۋايە لە لووتى فىلەۋە بەر بۆتەۋە...

- ھەر بە راستى بۆۋەى نابى لىي بېچىتە پىتى...

- خۆزگە ئەۋ عادىلە دەھاتە ئەۋ ئاۋايىيە، بۆ ئەۋەى سزاكەى بىيىنى...

- دەيدى كە دىنيا بە دەستى كىۋەيە ۋ ھەزار جار لەۋ ھاتنەى پەژىۋانە دەبۆۋە ۋ گورى پى

دەخورا.

هه موو ئه و قسانه ی له ناوايیدا ده کران، وهك هه میشه، ده موده ست ده گه یشتنه وه گوتی
سه فەر. سه فەر به بیستنی ئه و قسانه له دین ده هری ده بوو. وهك شیتان له ماله که ی خۆیدا
هه لده سوړا و هه رچی له زارییه وه ده هاته ده ری، به و خه لکه ی ده گوت.

جاریکیان هاواری کرد:

- نه ی هاوار خنکام، چۆری ناوم ده نی، فریام که ون. خنکام بابه رۆ...
رهنگی رهش داگه رابوو...

له ده ره وه ش کړپوه بوو. چاو چاوی نه ده دی. سه فه ریش که خه ریک بوو له خو ده چوو، به
نالینه وه گوتی: "گزیر، گزیر، نه غوومه نی ناوایم بۆ بانگ بکه."
- نه گه ر هیممه تی تاشباشی سه ره ره مان نه ده بوو و نه گه ر عادیل ترسی نه وی له دلیدا
نه ده بوو، ده هات و ده رپیکه شانی له پیمان داده که ند.

- چما پیتشتریش وای نه کردبوو؟...

- ته نانه ت دیزه ی چیتشه که شمان...

- ته نانه ت که وچکه چیتویه کانیشمان...

- ته نانه ت نه و لویچه ساواره شمان ده برد...

- لویچه ئارده که شمان...

- ته نانه ت نیوفه کیشمانی ده بری و ده یبرد...

- پیتشتریش بردبووی...

ساتیک دواتر نه غوومه نی ناوایی گه یشتنی. به فر سه رتاپای داپۆشییوون. سه فەر گوتی:
- نه من ده رۆم. راسته ورپی ده چمه لای نه و عادیله. ناوا ده ری ناهیتی. نه و گوندیانه شیت
و شوورن. لینگه ری با بچه لای عادیل با نه وان که راماتی کۆتره که و تاشباشه که شیان به چاوی
خۆیان بیینن. کچی هژی، نه و قابووته م بۆ بیینن. چاویلکه کلاوه که شم بیینن. ده بی جوان خۆم
داپۆشم و ده ری که وم. نابی کات به فیرو بدهم.

ژنه کان و نه ندانه کانی نه غوومه نی ناوایی له به ریدا شل و کوت بوون و ویشتیان نه هیلن
بروات، به لām سه فه ری گوتی پیتان نه بزووت. گوتیان:

- کوره چما له و کړپوه و بارنه دا ده کری بچیته شویتیک؟ که سیره ده بی، ده مری...

هه ر پیتش نه وه ی له ناوایی بچیته ده ره وه ده مری. دیتت مام خه لیل نه و سه ره ی بردی
نه یهیتنایه وه؟ حوسنی و ره جه بیش رۆیشتن و نه گه رانه وه. نه گه ر هه ر ده شپۆی، بریک راوهسته با
هه وا خوخی بکاته وه جا برۆ.

سەفەر دەيگوت: "خۆم بىي راناگيرى. ناگريك بەريۆتە ناخم ئارا و قاراي لىي بريم. لە داخى سىلەيى ئەو خەلکە دەبىي خۆم بگەيىنمە عادىل. " وەك توفانىك، دەريەپىيە دەرەو و لە كرپۆ و بارنەكەدا لە چاوان ون بوو.

ژنەكانى بە دويدا گريان و بانگيان كرد. كچەكەي قيرسمايل وەشويىنى كەوت. خۆي گەياندى و خۆي بە عەرزى دادا و باوەشى لە لاقەكانى وەراند. سەفەر گوئى لىي نەبوو. هەستى نەدەكرد و ھەر دەرپۆيى و پانەدەوہستا:

"لە سايەي سەرى تاشباشەوہ ھا؟ تف، ھەي ھيچ و پووچينە، تف لە پرووتان گوندىي بيتاموس. كورە خۆ دەست ھەتا نانیشكت بەھەنگوين بكە و بىخە زاريانەوہ و بيهيتەوہ دەري، قەپى لىي دەگرن."

ھەر بەو خىزايە گەيشتە شيوہ دريۆكە. لە شيوہ دريۆكە دەرترسا. ھەر ئەوئەندەي زەحمەت بوو تا ئەو شيوہ بېرى. ئەو كاتە بارن و كرپۆەي چى، قيامەتیش بوايە گوئى پىي نەدەبزووت. بەلام ئەو شيوہ شووم و مەرگبار بوو.

گوئەكانى زرينگانەوہ. دەرگوت سەرى بووئە پوورەي ھەنگ. ھەوا خەريك بوو پروون دەبۆو كە گەيشتە ئۆيۆك تاش. كرپۆەكە ھەر وا توند بوو و ديار بوو وا زوو خۆشى ناكاتەوہ. بىرى كردەوہ: "دەبىي بچمە ئەشكەوتەكەي ئۆيۆك تاشەوہ و لەوى ناگريك بكەمەوہ و چاوەرپىم بم خۆشى بكاتەوہ."

تىنى ئەژنۆي نەمابوو. دېرۆنگ بوو. باشە بەوئەندە تينەي لە ئەژنۆيدا مابۆو، نەيدەتوانى بەبىي پشودان خۆي بگەيىنيتە شارۆچكە؟، بەلام ديتى ئاوا بروات ناتوانى و ناگاتى. بەرەو ئەشكەوتە راي كرد. لە پشتەوہي با و بۆران وەك قەمچيى لە گيانى دەدا.

ئەشكەوتەكە پر بوو لە شەمشەمەكوئىرە. ھيشوو ھيشوو لە مەچكەوہ شۆر بپوونەوہ. مچوركەي پيدا ھاتەوہ.

ناگرەكەي ناخى ھەر دەھات و كەپەي دەسەند. بەخۆي گوت: "ليرە رامەوہستە سەفەر. ھەستە و خۆت بگەيىنمە عادىل و دارىك بە رۆحى ئەو گوندىيە بيتاموسانەدا بەدە." لە ئەشكەوتەكەدا خۆي بىي نەگرا و ساتىك دواتر خۆي خستەوہ نامىزى با و بۆرانە شيتەكە.

"يانى ئاوا؟ يانى ھەموو زەحمەتەكانى من بەخۆرايى چوون؟ ئەو عادىلە زۆر ترسنۆكە، نەگەر كرپۆەكە خەستەر نەبيتەوہ، ھەر ئەمشەو دەگەمە شارى. ئالندەي سىي؟ دلە بەردەكەي عادىل؟... باشە دەبينن... ئىستا دەبينن ئەو دلە مېھرەبانە چۆن ديسان دەبيتەوہ بەرد."

خیرا دەرپوا و جاروبارهش غار دهدا و له کاتی راکردنییدا ههڵدهخلیسکی و دهکهوی و
ههڵدهستیتهوه و دیسان دهکهویتهوه و ههڵدهستیتهوه و رادهکاتهوه.
بلیسهیهک له ناخیدا کلپه دهستیئی و ژههری رق و قین و توورپیی ههر دی و بهتهوژمتر
دهبی. سهفهڕ نمو هیژی توورپیه، بۆرائی چی، تهنانهت لافار و بوومهلهرزهش دهبهزینی.
نیستا کپتوه و بۆرانهکه بهرهووپووی دی و شلپ له دهموچاوی دهدا و سهفهڕ شانی پاستهی
بهرهو بۆرانهکه گرتوه و دهپوا.

مەمى دىك قسەكانى خۆى ئارا تەواو كىرد:

- نەرىۋەللا ئاوايان لى كىردم.

تاشباش ئۆغلۇ گوتى:

- جوان و زەرىف سەىرم كە. ئەۋەى دارستانىك نوورى بەدوودا دەھات مەن بووم؟

مەمى دىكە لە ھەموو لاۋە لە پىوخسارى ورد بۆۋە و دواىى زۆر لىپراۋانە گوتى:

- ئەتۆ بووى.

تاشباش ئۆغلۇ گوتى:

- كەۋابوۋ گوتى بەدەيە شتىك با پى بلىم. نەمەن ئەۋ شەۋە ھەر لىرە لەۋ جىگەربانەدا

نووستىبووم ۋا كاكە عەلى پالى پىتۋە داۋە. ئەگەر بلىم خەۋم لىكەۋت و چل سۋارەى

غەىبى ھاتن و بردىانم، درۆيە دەكەم. چونكە ئەۋ شەۋە ھەتا بەيانى خەۋ نەچۋە

چاۋەكانفەۋە. جوان سەىرم بكە، نەكا ھەلەت كىردى. نەكا يەكىكى دىكەت لەگەل مەن

لى تىك چوۋبى. لەۋانەشە ئەۋ شەخسە نوورانىيە زۆر لە تۆۋە دوور بوۋبى و ئەتۆ لەگەل

مەن لىت تىك چوۋبى.

مەمى دىك گوتى:

- كۆرە لە بەر دەمەم بوو و كىتومت خۆت بووى.

دەستى برد و يەخەى كراسەكەى تاشباشى گىرت و گوتى:

- ھەر ئەۋ كراسەشت لەبەردا بوو، بەلام پىوخسارت خەماۋى بوو. لەۋانەشە لە سۆنگەى ئەۋ

تىشكە كەسكەۋە بوۋبى كە لە پىوخسارتەۋە دەبارى.

مەمى دىك لە بەردەم تاشباشدا وا دەستەنەزەر راوہستابوو دەتگوت لە بەردەم
 فەرماندەيەکی گەورەدا يان لە ھەنتەشی پيارچاکیکی خوادا راوہستاوہ. سەری ھەلنەدەپری.
 جاروبارەش لە گۆشەي چاوہکانییەوہ سەیریکی دەکرد وەك بلیتی لە چیايەکی مەزن پڕوانی.
 "عەلی" یە درێژ کەیفی بەر حالەتەي کورەكە دەھات. بەخۆي دەگوت: "ھەر بە راستی نەکا
 نەو مەمەدەي برامان بە راستی وەلی بێ. کورپژگەكە بەچاری خۆي دیتوویەتی، چما بۆ دەبی
 لەخۆوہ درۆیان بکا." و وەك نارازی بێ، سەیریکی تاشباشی کرد و گوتی:
 - برالە، مەمى دىك بۆ دەبی درۆیان بکا؟ لەوانەشە يەكێك لە چل سوارەكەي غەیبی
 چوویتە پوالتەي تۆوہ و خۆي پێشان داہی.
 مەمى دىك گوتی:

- مەن خالە مەمەدم پێك وەك چۆنە ناوا دی. پتی تێناچی كەسێکی دیکە بووی.
 بە لەبزیکی گریانایسەوہ، وەك مندائێکی كەلپەلی گەمەیان لی ئەستاندیی، قسەي دەکرد:
 - سەفەر پێي گۆتم، مەمى دىك نەگەر بلیتی نەوہي دیتووتە تاشباش نۆغلو نەبووہ، ژنت بۆ
 دیتم، مەزرات دەدەم، خانووت بۆ دروست دەكەم. ئەمنیش گۆتم ھەر بەر چاوانەي خۆم دیتم.
 ئەمەن ناتوانم درۆیان بكەم. نەوہي دارستانێك تیشكی بە دوودا دەھا، تاشباش نۆغلو خۆي
 بوو. ئەوانیش تا بەیانێ تییان ھەلدام و بەر دەردەیان بردم. دیار نازانم چۆن بوو نەیانكوشتم.
 عەلی" یە درێژ بە لەبزیکی لۆمەكەرانەوہ بە تاشباشی گوت:

- نەو مندائە بە چاوی خۆي تۆي دیتووە. ئیستا كە دیتووتی چ بکا؟ درۆ بکا؟
 مەمى دىك قسەكەي لی وەرگرتەوہ و بە نارەحەتیبەوہ گوتی:
 - بە خدا خالە عەلی، بۆخۆي بوو. بۆ درۆ بكەم؟ مەن خالە تاشباشم لە مەودای يەك
 پۆژەپۆژە بێنم دەیناسەوہ. پێك لە بەر دەمەم بوو، بۆ دەبی درۆ بكەم؟ خەونیشم نەدێوہ.
 چەقۆيەكەم لە خۆم دا. نەوہش برینەكەي.
 نەوہ چوارەمین جار بوو برینەكەي دەكردەوہ و نیشانی عەلی و تاشباشی دەدايەوہ. تاشباش
 ملی بەلارەوہ نا و بە پێكەنینەوہ گوتی:

- چ بكەم. لەوانەشە بەبی نەوہي خۆم زانییتم، چوویتمە پیزی پیاوچاكانەوہ.
 مەمى دىك كە زویریوونەكەي نەوہي دی، خەمبار بوو:
 - لەوانەشە، نەبوویتە وەلی. لەوانەشە ھەر بەویدا تێپەریبێتی و تۆپەلە تیشكەكان
 وەشوینت كەوتبێن و تۆش ناوړیكت لە داوہت نەدایتەوہ و تیشكەكانیشت نەدیتبێ، بەلام

ناچارم مه كه درۆيان بكمم نهم، بهو چاوانه‌ی خۆم دیتم. بپروام پئی بکه‌ن، ناچارم مه‌که‌ن درۆيان بكمم.

جوړه پارانه‌وه‌یه‌ك له ده‌نگی مەمی دیکدا بوو. جاری وابوو بیری ده‌کرده‌وه: "نه‌كا نه‌وانه‌ش وه‌ك سه‌فهرم لی بکه‌ن." خۆ وابوايه مەمی ديك تاقه‌تی نه‌دیتنا و ده‌مرد. چۆنه درۆیه‌ك بكا و پرزگاریی بئ له ده‌ستیان؟ گوتی:

- نه‌گەر ناچارم نه‌که‌ن درۆ بكمم باشه. چ قازانجیكى بۆ نئوه تیتدايه نه‌گەر ناچارم بکه‌ن درۆيان بكمم؟

تاشباش هەر ده‌هات و پروی گرژتر ده‌بوو. گوتی:

- مەمی ديك. ده‌زانی له‌وانه‌یه له‌سەر نه‌و به‌سهراته‌ی تۆ گونده‌كه توشی چ به‌لایه‌ك بئ؟ مەمی ديك گوتی:

- نهمن ده‌مرم نه‌گەر نئوه‌ش تيمه‌لده‌ن. من ناژیم و ده‌مرم. تۆخودا لیم مه‌ده‌ن. مه‌مکوژن. ناچاریم مه‌که‌ن درۆ بكمم. بهو چاوانه‌ی خۆم دیتم.

تاشباش نۆغلو ناخیکى هه‌لکیتشا و گوتی:

- ناخ مەمی ديك، ناخ، منت کرده تۆزی بانان. مالتیرانت کردم جا چ درۆ بکه‌ی یان نه‌یکه‌ی.

مەمی ديك زۆر له‌و حاله‌ته‌ی ترسا و كه‌وته هه‌ول و ته‌قه‌لا و گوتی:

- نيزم بدن با پرۆم. نه‌خۆشم. هه‌موو گیانم کوتراوه و پشتم له زگم نه‌رمت کراوه. ده‌مه‌وی بچمه‌وه لای دایکم.

به‌زه‌حه‌ت له جیئ خۆی هه‌ستا و نیگای پر له پارانه‌وه‌ی له‌وان بری. "عه‌لی" به‌ درتژ به‌ پینکه‌نینه‌وه گوتی:

- پرۆ مەمی ديك، مادام نه‌خۆشی و دایکشیت چاره‌په‌ته پرۆ کوپم.

که‌وابوو دیار بوو نایانه‌وی لیتی بدن. نه‌یانده‌ویست بیکوژن. له حالیکدا خۆی دا‌بووه سه‌ر تیتلاکە‌ی و هه‌موو گیانی ده‌یزریکانه‌، به‌ خشکه‌خشک وه‌ده‌ر که‌وت. ده‌تگوت هه‌موو ژان و نازاره‌کانی فه‌رامۆش کردووه. عه‌لی نیتوچاوانی گرژ کرد و گوتی:

- سه‌یر که چیان به‌سه‌ر نه‌و منداله هیتاوه. نه‌ی هارار چیان لی کردووه؟ نه‌و مه‌سه‌له‌ی پیاوچاکییه‌ی تۆ سه‌فه‌ر شیت ده‌کا. وا تۆقیوه خه‌ریکه دیق بکا. سه‌یر بکه چیی له‌و منداله کردووه.

تاشباش گوتی:

- چووه ته شاری. بۆ نهوهی داوا له عادیل بکا له قهرزی گوندیهکان خوش نهبی. چووه بۆ نهوهی عادیل به قهرز شت نه داته ديهاتیهکان. گوندیهکان پینان وایه نه من بوومه ته هوی نهرمبوونی عادیل. نهو ديهاتیانهش به راستی شیتن.

عهلی:

- ناخر نهو سهفهرهش بی نهقله. نه گهر مهسه لهی پیاوچاکبوونه کهی تۆ شیتی نه کردبایه، چۆن کاری وای ده کرد خوی تیدابچی؟ سهفهری کهر و گهمزه، بۆ نهوهی پیش به "وهلی" بوونه کهی تۆ بگری، خوی به ناو و ناگردا دهکا. کهره و نازانی کهس پیشی شتی وای پی ناگیردری، تنانته خویشت. تازه نهو شته چووه ته میشکی گوندیهکانهوه. تنانته نه گهر مەمی دیک گوتباشی نهوهی گوتوومه درۆ بووه و خۆم ههلبهستوو و نهنگۆ کهر و گهمزه برواتان کرد، دیسانیش کاری نه ده کرده سهر گوندیهکان.

و به پینکه نینهوه گوتی:

- براله مەمەد، نهکا به راستی تۆ وهلی و پیاوی خودای بی. نه گینا گوندیی نهوهنده له سهر بنیاده مێک سوور و پیداکر نابن.

تاشباش دلێ داخوړیا و به نهرمییهوه گوتی:

- کوره براله ئیتر تۆ قه شه ریم پی مه که. به پای من هه موو به لایانه فیتی سهفهرن و له بن سهری نهو دان.

عهلی توورپه بوو و گوتی:

- چما تۆ شیت بووی؟ نهوه نهقلت نه ماوه؟ کوره سهفهر له ترسانت شیت بووه. ده ترسی تۆ بهو پلهیه بگهیت و بلتی نهو بیتدینه شیاوی کوشتنه و فتوای سهری بدهی و به راستی وهها فتوایه کیش ده دهی.

تاشباش گوتی:

- نه من زۆر، به لām به سهر دین. نه گهر نهو سهفهره ترسابی، چیی له دهستی بی دهیکا و ههر چۆنیک بی به لایه کم به سهر دینی.

خهفته بار بوو، تۆزیک بیدهنگ بوو و چووه فکروهه و دیسان دهستی پی کردهوه:

- ئیستا ده زام، ئیستا ده زام نهو چه کدارانهی پهلاماری ماله که میان دا کی بوون... نهو کفن پۆشانه...

عهلی گوتی:

- نه منیش زانیم. ئیستا زانیم، هه‌ی گۆر به‌ گۆری بابی. له‌مه‌ودوا ده‌بی نه‌وانه‌ بۆ خه‌وتنی
بییه‌ ماله‌که‌ی من. نابێ به‌که‌سیش بلیتی. تهنه‌نگینکی ماوه‌ری پێنج تیریشم له‌ ماله‌وه‌ هه‌یه‌،
ئێ بابمه‌...

تاشباش نۆغلو گوتی:

- چما پێگه‌چاره‌ی دیکه‌ش هه‌یه‌، براله‌ گیان عه‌لی؟

"عه‌لی" یه‌ درێژ ناخێکی هه‌لکێشا و گوتی:

- نه‌وه‌ چوه‌ته‌ شاری بۆ نه‌وه‌ی هه‌موو شتێک تێک بدات و به‌م و به‌و بلی که‌ تۆ خۆت
کردۆته‌ "مه‌ه‌دی" و هه‌ول ده‌دا به‌تخاته‌ به‌ندیخانه‌وه‌ یان ... خۆی نه‌خوایسته‌...

تاشباش نۆغلو به‌ شله‌ژاوییه‌وه‌ گوتی:

- هه‌ر گوویه‌کی پێ ده‌خوێ با بیخوا.

عه‌لی که‌ ده‌تگوت برۆای به‌و مه‌سه‌له‌یه‌ی تاشباش هه‌یناوه‌ گوتی:

- له‌وانه‌شه‌ تۆ پیاوچاکی خۆدای بی و ئێمه‌ نه‌مانزانیه‌وه‌. دووعایه‌ک بکه‌ به‌شکم سه‌فه‌ر
نه‌گاته‌ شاری و له‌ به‌فردا ره‌ق هه‌لی.

تاشباش پێکه‌نی:

- تۆ خۆدا گاته‌م پێ مه‌که‌ عه‌لی گیان. پیاوی خۆدا له‌ کۆی و ئێمه‌ی هه‌یج و پووج له‌
کۆی؟...

عه‌لی یه‌ درێژ دیسانیش ناخێکی هه‌لکێشایه‌وه‌ و گوتی:

- کێ چووزانی؟ بنیاده‌م خۆیشی نازانی... له‌وانه‌شه‌ لای خۆدا پێگه‌یه‌کت هه‌بی. دڵێکی

پاکت هه‌یه‌ و تا ئیستا خراپه‌ت بۆ که‌س نه‌بووه‌ و هه‌وت سالیشه‌ کێشه‌ت له‌گه‌ڵ نه‌و پیاوه‌

هه‌یه‌. نه‌ویش له‌سه‌ر حه‌قی گونديه‌کان. ئیستاش ته‌تۆ دووعایه‌کی لێ بکه‌ به‌شکم وه‌دی بی.

تاشباش گوتی:

- براله‌ عه‌لی ده‌ست هه‌لگه‌ره‌. لانیکه‌م تۆ قسه‌ی وا مه‌که‌. چما ده‌کری که‌سێکی وه‌ک من

به‌ پله‌ی وا بگا؟ له‌و قسانه‌دا بوون حه‌سه‌ن وه‌ژوور که‌وت و دوا‌ی نه‌وه‌ی به‌ ترسه‌وه‌ سه‌یرێکی

تاشباشی کرد و لیکاوی زاری قووت دایه‌وه‌ گوتی:

- بابمه‌، ته‌من و ئۆمه‌خان ده‌مانه‌وی بچین بۆ پووشکه‌ کۆکردنه‌وه‌. دایکم ناهیلی و

پووشکه‌شمان ته‌واو بووه‌.

عه‌لی پرسى:

- ھەۋاي دەرى چۆنە؟

ھەسەن ديسان بە ترسەۋە سەيرىكى تاشباشى كىرد و گوتى:

- زۆر خۆشە. تاو و بانە.

- كەۋابوۋ بېژن...

ھەسەن سەيرىكى دىكە تاشباشى كىرد و بە غاردان ۋەدەر كەرت. لە دەرەۋە ئۆمەخان بە

تەۋر و پەتەۋە چاۋەرىتى بوو. پىتى گوت:

- دىتىم. تاشباشىم دىت. بوۋەتە ۋەلى. چاۋەكانى جۇرىك بوون. لەگەل بايم بەرەۋى يەكتى

دانىشتوون و قسان ناكەن.

ۋەرى كەۋتن. بە غاردان بەرەۋ دارستانەكە چوون. كە لە گوندى چوونە دەرەۋە شل بوونەۋە.

ھەسەن گوتى:

- ديارە سەفەر زۆر دەترسى. تاشباش لەشكرىك جنۆكەى ھەيە كە... باوكەپۇۋۇزۇ

لەشكرىكى گەۋرە. ھەمۋويان بەژنيان ئەۋەندەيە. تا ئەژنۆى من... بەلام زۆر بەقەۋەتن.

تاشباش گوتۋويەتى ئەگەر فەرمان بە جنۆكەكان بەدەم، ئەۋ كىنە ھەلدەگرن و لەسەر ئەۋى

دىكەى دادەنيتن. ئەگەر پىتم خۆش بى، دەلىم كويخا سەفەر و عادىل ئەفەنى بەرن و لە

لووتكەى چىاي تەكەچەرە ھەليانۋاسن. ئەتۇ بۇ ۋا دالغەت لىداۋە؟

ئۆمەخان گوتى:

- بىر لەۋە دەكەمەۋە كە...

و بىدەنگ بوو.

ھەسەن بە توۋرەيىۋە گوتى:

- بىر لە چى دەكەيەۋە. دەى بىلى كچەتيۋە؟

ئۆمەخان بە ساردىيەۋە گوتى:

- بىر لەۋە دەكەمەۋە نەكا ئەۋانەى تۇ لە بلىسەى ئاگرەكەدا دەتبىنين، جنۆكە بوۋىتن؟

ھەسەن خۆى پىدادا و قۇى گرت و گوراندى:

- چۆن ئەۋانە جنۆكەن ھەى گلاۋ؟... بلىسە بوون، ھەر بلىسە و ھىچى تر...

ئۆمەخان ھەۋلى دا تىتكى لە چنگى ھەسەن دەرۋىنى ۋ ھاۋارى كىرد:

- بەرم دە، باشە، جنۆكە نەبوو، بلىسە بوو.

ھەسەن گوتى:

- دەى باشە، ناوا. و نىتر دەستى لە تىتكى كردهوه.

گەيشتنە دارستانەكە. ھەسەن ديسان لە جىيەكەى جاران ناگرەكەى كردهوه. ديسان چاوى برپىيۆھە بلىسەكان. ئۆمەخان بەو پەرى گەشبينىيەوھە سەير بلىسەكانى دەكرد و ھىچ كام لەو شكالانەى بلىسەكان دروستيان دەكرد، لە چاوى ون نەدەبوو، بەلام ھىچى نەدەدى. ناخرىيەكەى توورپە بوو و قىژاندى:

- نايىبىم، نايىبىم نىتر، چاوەكانم زەق زەق دەكەمەوھە و چاوا ناترووكىتم ديسانىش ھەر ھىچ نايىبىم.

ھەسەن لەخۆيايانە گوتى:

- ناتوانى بيانىبىنى. ھەموو چاويك نايانىبىنى. نەگەر جنۆكە بايەن دەتدىن، چونكە سىحربازى.

ئۆمەخان گوتى:

- داىكت سىحربازە.

ھەسەن وەلامى داىەوھە:

- زۆر باشە، ئەو قسەيەت ھەلگرە. خۆ ھەر داىكى من نىيە، داىكى تۆشە.

ھەستا و بە توورپەيەوھە گوتى:

- ناوڕ بەدوھە كچەتيو. نەگەر سەيرى ئەو شوئە بكەى كە پىتتى دەلئىم دەتكورم.

ئۆمەخان گوتى:

- زۆر خۆت گىف مەدە. دەزانم دەچى و سەيرى بن بەردەكە دەكەى. نىتر كەس لە ناوانى نەماوھە سەيرى بن ئەو بەردەى نەكردبى. دوو رەگە گىاي لە بندايە و برىك خۆلى رەش. ھىچى دىكەى لى نىيە.

ھەسەن بە ناماژەى دەست گوتى:

- جارى برىك راوھستە. برىك راوھستە با بۆت دەرکەوئى. بۆت دەرکەوئى كە لە بن ئەو

بەردەوھە چ شتىك دئە دەرى... شتى چۆن...

ئەوجار لە چىژوھە لىئوھەكانى خۆى لستەوھە.

بە غاردان چووه تەنىشت بەردەكە. بەرزى كردهوه و سەيرى ژئىرەوھى كرد و ئەوجار بە

ئەسپايى لەسەر جىيە خۆى دانايەوھە. ئۆمەخان گوتى:

- لىگەرئى با منىش سەيرى بكەم. چما من خوشكت نىمە؟

هەر ئەوەندەي حەسەن لەسەخۆ گوتی: "باشە وەرە سەیری بکە"، ئۆمەخان دەرپەری و دەستی لە ئەستۆی کرد و هەر دووکیان بەرەو بەردەکه غاریان دا. حەسەن بەردەکهی هەلگرت و لەمولاوی دانا. دانیشت و وەك بلیتی شتیکی سەیر خەریك بێ بقەومی، چاریان لە جیتی بەردەکه بری. دواي ئەوەی ماوێهەك هەر وا سەیریان کرد، حەسەن هەستا و بەردەکهی لەسەر جیتی خۆی دانایەوه. دلایان خۆش بوو.

حەسەن دەستی ئۆمەخانی گرت و گوتی:

- هەستە ئۆمەخان، خەریکه پۆژ ناوا دەبێ. با پووشكە و دارەكەمان كۆ بكەینەوه. هەواش خەریكه ساردی دەكا. پۆژتیکی دیکە دێینەوه و لە بەیانینییهوه تا ئیوارێ تێر بە دلی خۆمان سەیری دەکەین. ئۆمەخان گوتی:

- هیچ تێر نەبووم.... بەلێ... سەیری دەکەین.

***

دیسان گوندەكە شەژا بوو. كۆیخا بۆچی چوو بوو شاری؟ نەینییەك لە گۆرپی بوو. سەفەر گوتبووی "گوندیەكانی من، و هەروەها براكاتم، عادیل هەوالی ناردوو نەمسال وەك پیتشو، با هەموو ژنەكانی ناوایی وەرپی كەون و بیئە دووكانەكەي من. نەمسال دەبێ هەر پیاوێكان قوماش بکرن. لەبەردەم دووكانەكەم ژنیك چییە، تەنانەت مندالێکی پینج سالانیش ببینم، نەمسال گەزە جاوێك چییە نادەم بە خەلکی گوندی یالاك. دەبێ پیاوێكان بێن، ئەویش نەك هەمووان پێكەوه، بەلكو دەبێ هەر پۆژەي دە كەسیان بێن و پۆژتیکی دیکە پازدە كەسیان... و هەروەها بێن و كەلوپەلی خۆیان بەرن... عادیل وای دەوی."

خەلك دەیانپرسی: "مەبەستی چی بوو".

هەر هەمووان باسی ئەوەیان دەکرد، بەلام تاقمێكیش خۆیان پێك دەخست بچنە شاری. ژنەكان ئەو قەسەیان لە دلی گران هاتبوو و نیگەرەن ببوون. پێیان وابوو نەكا عادیل پیاوێكانیان هەڵخەڵەتینی و قوماشی پزێو و پواوی كارخانەكانیان بەستۆدا بەرپی. مریمۆك ئەگەر توانیبای قسان بكا لەپۆه دەیگوت: "عادیل، لە ژنەكان دەترسی، دەترسی لەتوپیەتی بکەن." ئەو عادیل باش دەناسی. لە ماوێ ئەو تەمەنە درێژەي دا، زۆری نەزموون لە سەر بنیادەمەكان كۆ کردبۆوه.

تاشباشیش نیگه‌ران بوو. سەفەر روژیشتبوو و ئیستاش گوندی دەیانویست برۆن. لەو نێوەدا
 عادیل دەویست چ بکا؟ شەوی تا بەیانی بە دلێکی پاکەوه پارایەوه سەفەر وەبن بارسنایی
 بەفری بکەوی و نەگاتە عادیل. ئەو کاتە برۆای دەکرد مەمی دیک هەر بە راستی شەوی لە
 پێش کۆمەلێک تۆپەلە نوورەوه دیتوو. گوندیەکان چییان دەگوت؟ ئەوان دەیانگوت، هەتا
 ناگریک نەبێ، دوو کەلێک هەڵناستی. نەگەر سەفەر وەبن بەفری کەوتبایە، ئەو دلتیا دەبۆوه کە
 ناگریکی گەرە لە ناخیدا کلپە دەستینی و قەبوولی دەکرد بوو تە وەلی.
 بۆ یە کەنجار بیری کردەوه: "هەر بە راستی وەلی و پیاوچاکان خەلکیکی چۆنن؟ لەوانەشە
 هەر کەسانێکی وەک خۆی بن. بێتی و نەلێتی زۆری نەدەبرد روون دەبۆوه پیاوی خودایە یان نا؟"

ئەگەرچى تاشباش بېرىرى دابو شەوانە لە مائەكەى عەلى بىنۆ، بەلام دوايى پاشگەز بۆرە. خۆى تووشى كېشەيەكى گەرە بېو و پىگەى دەريازبونى نەبوو. وا باشتر بوو عەلىش تېو نەدا. ئەگەر سەفەرىش ويستى، با بى و بىكوژى. لىگەپى با بى، تا بزەنن چۆن دەتوانى بىكوژى؟

تۆزە ئاسەوارىك چىيە لەو توورەيە ئاگرىنە و لەو ھەموو تەف و نەحەتەى تاشباش نەمابۆرە. ئىستە وەك دەرويشىك خۆى دابووە دەست قەزا و قەدەرەو، لە دوورەو گويى لە ھەموو ئەو دەنگۆ و قسە ھەلبەستراوانە دەبوو كە لەسەر ئەو بوون و پىيان پىدەكەنى. كاتى مەمى دىك حەقاىەتەكەى حەوت تۆپەلە نوورەكەى بە ئاوايى وەرکردبوو، تاشباش پىكەنىبوو و گوتىبوى:

"لە پىشدا حەوت تۆپەلە نووزيان وەدوو خستەم. دوايى ئەو حەوت تۆپەلە نوورە بوو بە دارستانىك لە نوور. لە چىاي تەكەچەو بەرەو ئاسمان ھەلگشام. جارى ئەو لە سايەى سەرى مەمى دىكەو، بە ئاسماناندا دەفريم. خۆ ئەگەر بەوئەندەم لەكۆل بىنەو خراپ نىيە، بەلام با جارى بزەنن چ حەقاىەتى دىكەشمان بۆ ھەلدەبەستەن.

ئىتر لە مائەكەى خۆى وەدەر نەدەكەوت و جگە لە عەلى و مرىمۆك نەيدەھىشت كەس دەرگای مالى لى بكا تەو. راستە ئەو كارەى ئەو گوندىيەكانى تىنووتر و تاسەبارتر دەكرد، بەلام چارى نەبوو، چونكە تۆقىبوو تۆمەتى بانگەشەى مەھديبوون و دەولەت و شىتخانە. ئەو شتەى لە ھەموو شتىك پتر ئازارى دەدا ئەو بوو كە خەلك زۆر سەير و سەمەرە سەيرىيان دەكرد:" خەلك بە ترسەو و لە بنەو سەيرىيان دەكرد... تەنانت ژن و مندالەكەى خۆشى وايان سەير دەكرد....

تاشباش نۆغلۇ نوقمى ھەست و خەيالأتى ئالۆز بوو. جارى وابوو بۇخۇشى نەيدەزانى چىيى بەسەر ھاتوۋە. ساتىك دواتر وەخۇ دەھاتەوۋە و گالتەي بەخۇي و بە گوندىيەكان دەھات و بەخۇي دەگوت: "ئەو گوندىيانە زۆر شىت و سەيرن. ھەي مالتان بەقور بگىرى، ناخۇ من چى و پياوچاكبورن چى؟ ئەمن لە كوي و ھەلقىرېن بە ئاسماناندا لە كوي"

مندالە پاشەبەرەكەي خۇي زۆر خۇش دەويست. لە باوھشى دەکرد و دەستى بەسەر و قىزى دا دىئا. دەويست مندالەكەي لە باوھش بكا و ماچى بكا، ھەر دەستى بۇ دەبرد، مندالەكە بە گريانەوۋە راى دەکرد و خۇي دەخستە باوھشى دايكيىمەو.

بىرىك دواى ئەوۋە وەخۇ ھاتەوۋە و سەيرىكى دەورويەرى خۇي كرد. ژنەكەي و مندالەكانى دىكەي بىرىك لەولاترىيەوۋە راوہستابورن و بە چارى بەمۆلق وەستار و دەستەوستانى و بە رىزىنىكى تايىبەتسيەوۋە لىيان دەروانى. ئەوۋە زۆر كارى تى كرد... نىتر تاك و تەرىك كەوتىۋە. بە توورپەيىەوۋە گوراندى:

- ئەوۋە شىت بوون؟ ھەي شىتەينە. ئىۋەش ئەو درزىانەتان چوۋەتە مېشكەوۋە؟ باشە ئەمن ھەر لەو مالتە چوۋمەتە دەرەوۋە؟ ئەويش لەو قىامەت و بەفر و بۆرانەدا، بە نيۋەي شەوى چ كارىكەم ھەيە لە لووتكەي چىاي تەكەچ؟ بۇ وا چاۋاتان تىۋەبىريوم؟ ئەمىز ئەك ھەر زستان، كورە بنيادەم لە ھارېنىشدا بچىتە سەر چىاي تەكەچ دەيىەستى و لە سەرمان دەمرى. ئەو گوندىيانە تەواو لە كەللەي داۋن. چما ئىۋەش شىت بوون؟ جوان و زەرىف سەيرم بىكەن، ئەمىنىش وەك ئەو خەلكەم، نە نوور لە قورۇم دايە و نە دارستانىش. ئەو مەمى دىكە شىتە. خەيالأت ھەلىگىرتوۋە. تىگەيشتن؟

تەرىق بىۋە ئەۋەندەي گوراندىبوو، بەلام فايدەي چى؟ چەندى كەيفى ھىئاباي ھەر گوراندىباي و شىراندىباي، كەي لە گويى نەدەگرت. دواى ئەو ھەموۋە گوراندىن و توورپەبوۋنە، ھىتور بۆۋە و دەستى كىردەوۋە بە قەشەرى بە خەلكەكە و دەيگوت:

- بەلى، بوۋمەتە وەلى. ئەويش چ پياوچاكىك؟ ھەر بەياني دەچم و چىاي تەكەچ لە جىيى خۇي ھەلدەگرم و دەيىەم لە نيۋەراستى چوكورواۋاي دادەنىم. ئەوۋە دەشىيىنن. بەياني خەلكى چوكورواۋا ھەلدەست و سەير دەكەن، كىۋىكى گەورە لە بەر چاۋيان قوت بوۋەتەوۋە. پىيان سەير دەيى و جا لە خۇيان دەپرسن باشە ئەوۋە كى ئەو چىايەي ھىئارە و لىرەي دانارە؟ ئىنجا چوكورواۋا دەبىتە قىامەتىك ھەر مەپرسن. ھەموو خەلكى شار و گوندان دىن بۇ سەيرى چىاكە. دوايىش كە شەو دادىتەوۋە، چىاكە لەسەر دەستى چەپەم دادەنىم و دىيەتەمەوۋە سەر

جییه کەمی خۆی. هەر وەها چو کورواوییه کانی سەیر دەکەن ئەو چیا یە بەیانی هاتبوو شەوی
هەلقەرپووە و پۆشتووە. ئەوەشیان زۆر پێ سەیر دەبێ. ئەمنیش بە کەس نالێم کێ ئەو چیا یە
بردووە و هێناوێتییهووە."

زۆری کەیف بوو هەقاییەتە هات کە دروستی کردبوو و کاتیەک دەیگێڕایه وەخت بوو لە
پێکەنێنان بمری، بەلام نەیدەزانی ژنە کەمی ئەو پێکەنێنانە ی ئەریشی جووێکی دیکە لێک
داوەتەووە.

تاشباش ئۆغلۆ بیستییهووە کە ئەوێ بە گالته لە مالهووە دەلی و پێدەکەنی، دەمودەست
بەنیوێ وەردەبێ و خەلکە کە بە راستی وەردەگرن. زۆر ترسا و لە تووڕەییان شیت بوو و گوتی:
هە ی گوندییە کەر و گەوجەکان، چیی پێتان خۆشە بیکەن، بەلام ناتوانن من بکەنە وەلی و
پیاوچاک و وەک کول مورتەزا تووشی شیتخانەم بکەن یان وەک ئەحە شیتۆکە ناواری کێو و
بیابانانم بکەن. دەمرم، بەلام بە بلوێری ئێو هەلناپەرم.

***

"تاشباشی سەرورەمان فەرموویەتی: هەموو بەیانیان چیا ی تەکەج لەسەر دەستم دادەنێم
و..."

گەرەمان تاشباش فەرموویەتی... ئەمن بە ئاوی چۆم دەلێم پراوەستە ئە ی پووباری پیروۆز و
پووبارە کە پراوەستە... تەنانت دۆپەیکیشی نابزوێ. ئەگەر بشلیم و شک بە، و شک دەبێ.
دەلێم بچۆ لە عەرزەو، بە عەرزە کەدا دەچیتە خواری و ناسەواری لێ نامینێ و دەبیتە
بیابانیکی قاقی."

"گەرەمان تاشباش فەرموویەتی، ئەمسال قەرار بوو سار بەسەر ئەو ئاویەدا ببازی.
گۆتم، پراوەستە و نەباری ئەو مەخلووقی پیروۆز، نیت نەباری. قەرار بوو ژنەکان نەزۆک بکەونەووە
و ئەستێر بن، گۆتم: ئە ی خۆی گەرە لێیان خۆش بە لە تاوانیان، و خوا لێیان خۆش بوو."
"گەرەمان تاشباش بە عادیل ئەفەنی گوتووە، نەیتە ئاوی. و گوتووشییەتی، ئەگەر
بییهوێ بیت، هەر لە رێیە رەق هەلێ. گەرەمان تاشباش فەرموویەتی سلاوی من بگەیتنە
عادیل و پیتی بێلێن نەیتە گوندە کەمی ئیمە و گالته بە گیانی خۆی نەکا."

کاتی بنیادەم گۆلۆی دەکوێتە لێژی، دەست بۆ هەرشتیەک بەری، پێچەوانە کەمی لێ شین
دەبیتەووە. هەرچی لە ماله کەمی خۆیدا بە گالتهووە دەیگوت، بەیانی بە هەزار شاخ و بالەووە
لەسەر زار و زمانان بوو... بە ژنە کەمی دەگوت:

- كچى وا مەكە. بە نۆكەرت ېم وا مەكە. چما پېم نەكوتى ئەو گوندىيانە شىت بوون. ئەى ئەتۆ بۆ؟ ئەوانە ناخرى بەو درۆ و دەلەسانەيان سەرى من دەخۆن و تووشى گۆۋەندىكەم دەكەم و ناخرىيەكەى ۋەك كول مورتەزاكەى گوندى يۇنجالىك تووشى شىتخانەم دەكەن... كچى دەسىتم بە داۋىنت، لانىكەم ئەتۆ ناگرەكە خۆش مەكە. ۋەلاھى من نە ۋەلىم و نە تەرەماش.

ژنەكەى بەبى ئەۋەى قسەيەك بكا، لەچكەكەى ھەلگرت و ھىتايە پېش سەرى و گوتى:
- ئەى ئەو برىنەى من چىيە. ھەر دەستت وىى كەوت چاك بۆۋە. ئەۋەش درۆيە؟
تاشباش بەو قسەيەى ديسان ۋەك شىر ھەلچۆۋە و ھۆشى لەسەر خۆى نەما و ھاۋارى كرد:
- كچى ژنەتىۋە شىتە، ئەمن سەرى تۆم چاك كردهۋە يان مرىمۆك؟ كۆنە ماكەرى مالتویران، ئىستا منت لى بوۋەتە ۋەلى و پىارى خودا؟ ھا؟

ژنە گوتى:

- سەرم...

تاشباش گوراندى: /

- كچى ئەو سەرەت بە برىن بچى.

و پاللىكى پىۋە نا.

ئەو ژنەى خۆى، لە ھەمۋو كەس پتر ناگرەكەى خۆش دەكرد. دەبۋو پېش ھەمۋو كەس پېشى ئەو بگرى. تورپەيەكەى نىشتەۋە و خەيال ھەلگرت و پىگەچارەيەكى دۆزىيەۋە و بە لەسەر خۆيەۋە گوتى:

- ئەمن ۋەلىم، پىۋىست ناكا خەلكەكەش بزائن، بەلام خۆىشم پېم وايە بوۋمەتە ۋەلى... وا نىيە ژنەكە؟...

ژنەكەى بە خۆشپىيەۋە گوتى:

- چۆن وا نىيە؟ لە سەر سەرت گەرېم، مەمەدەكەى خۆم. ئەتۆ ئەو پىاۋچاكەى وا چوۋىتەتە ناسمانى ھەۋتەمىن. گوندىيەكان دەلتىن ۋەلى و پىاۋچاكەكان بەخۆيان نازانن بوۋنەتە ۋەلى.
تاشباش گوتى:

- مادام وايە، گوى بەدەيە بزائە دەلتىم چى. لە مەودوا جگە لە عەلىى برام و نەنە مرىمۆك نابى بىلى كەس بىتە ئەو مالتە و ھاموشۆ بكا. تىگەشىتى؟
ژنەكەى گوتى:

- بەلى، بەلام ناخر ناكرى بە دەروجىران بلىم مەيەن.

تاشباش گوتی:

- له دهرهوهی مالهوه و له نیو دی، نابیی باسی من بکهی.

- ناخو دهرسن. کاتی پرسیار دهکهن...

- نهوه پیت دهلیم ژنهکه. نهگهر باسی من بکهی به چاک یان به خراپ، بلتی باشه یان

خراپه، خهوتوه یان بهخهبره، رویشته یان هاتهوه، دلنیا به نهمن غهززهت لی دهگرم و نیفلیجت دهکهم چاوهکانیشت کویر دهکهم. لهو دنیاش دهتنیرمه جهحندهمی.

ژنهکهی ترسا. چیی نه مابوو خوی بهسهر پیتلاوهکانیدا هه لکیتشی. گوتی:

- وام لی مه که مهندهکهی خوم، گهوره و سهروه رمان، وستهم لیوه نایه.

تاشباش که له خوشی نهو ریگه چارهیهی خوی وهخت بوو بفی، له دلی خویدا گوتی:

کوپه پیاوچاکیش که لکی خوی هیه ها؟ "دهیزانی نیتر ژنه زاری ناکاتهوه و له هیچ کوئی باسی ناکاتهوه.

دوای نهوهی تاشباش راشکاوانه باسی وهلی بوونهکهی خوی بو ژنهکهی کرد، نیتر ژنهکهی

تهواو گوردرا. هه. ناوهکهشی دهیست، چه قرچوی دههاتی.

تاشباش ورده ورده بیتهوا دهبوو و هیچ ریگهیهکی دهر بازوونی نه ده دوزیهوه. تاقه که سیک

نهیدهویست بیته وهلی، سهفر بوو. یه خوی دهگوت: چونه له گهل سهفر ریک کهوم. ناخو له گهل

نهو شتیکیان له دهست دههات؟ نه به خوی کهس باشاری نهو گوندیه شیتانهی نه ده کرد...

***

نهگهر نهو دنیا هیچ و پوچ و بی به قایه به سه رماندا خراپ نابیی، نهی گهوره و

سهروه کهی نیمه ناغا تاشباش که چووی و له گهل چل سوارهی غهیبی ههستاوی و

دانیشتووی، و نهگهر هه له سه ر جیتی خویدهتی، دیسان هه له سایه سهری توهیه.

نهدی، له بهر نهوه که نهو دنیایه سهروین نابیی، له بهر تاشباشه مه زنه کهی خومانه که

نیستا بووه ته پیر و پیاوچاک."

***

سی شهو و روزه ناگریک له بهر دهرگای ماله کهی دایسی. ناگریکی پیروزه به تیشکی

زیرینهوه. نیمه کویر بووین و نه ماندهدی. دهلین هه یه کهم روزه، لهو روزهوه که تاشباشی

سەرور و پیرۆزمان، له دایک بوو، له بهر ده‌رگای ماله پیرۆزه‌که‌یان ناگرێک ناییساو که هەرگیز نه‌کوژاوه‌توه و کوژانه‌وه‌ی نه‌بووه. ئهو ناگره‌ کێ کردووه‌توه؟ ئهو چل سواری غه‌یییه به‌ میژه‌ری که‌سک و عه‌بای سپییه‌وه... کاتی‌ک ئهو ناگرانه‌ دایسان، له‌ ده‌شته‌ پان و به‌رینه‌وه، له‌ پاناوکه‌که‌ی ئهو ده‌شته‌وه... به‌ره‌و ماله‌که‌ی ئهو.... کێ ده‌هاتن؟... هه‌موو شه‌وی له‌ ده‌شته‌که‌وه... له‌ به‌فره‌کانی ده‌شته‌که‌وه، له‌ به‌هاری ده‌شته‌که‌وه، له‌ نێو گوله‌کانی ده‌شته‌که‌وه، کێ ده‌هاته‌ ده‌ری؟... هه‌زاران و هه‌زار کچی سپی پۆشی وه‌ک گولێ بادام... و تانجیکی نه‌ستیره‌نیشانیان له‌ گولێ له‌سه‌ر سه‌ر بوو... ده‌هاتنه‌ به‌رده‌رگای تاشباشی سه‌روه‌رمان و له‌ ده‌وری ئهو ناگره‌ پیرۆزه‌ هه‌تا که‌ره‌ی به‌یانی با‌لیان ده‌گرت و سه‌مایان ده‌کرد. له‌ کاتی سه‌مای که‌کاندا، هه‌زاران کوری تازه‌ پی‌گه‌یشته‌وی وه‌ک گوله‌ پشکووتوووه‌کانی درای بادام، ده‌هاتن.... کچه‌ سه‌ماکه‌ره‌کانیان ده‌خسته‌ نێوان خۆیانوه‌.

"ئهو گولانه‌ی نوقمی نوور بوون و هه‌موو شه‌وی له‌ پنده‌شته‌که‌وه‌ ده‌خوشین و ده‌هاتن، ئه‌وه کێ بوون؟..."

"ئهوانه‌ی وا چل ناگریان ده‌کرده‌وه و هه‌تا به‌یانی به‌ ده‌وریدا ده‌خولانه‌وه، کێ بوون؟..."

شه‌ویکیان، تاشباشی سه‌روه‌رمان، ئاره‌زووی به‌هه‌شتی کردبوو. هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی ئهو خه‌یاله‌ی هاتبووه‌ که‌له‌ی، سێ کچی ده‌ست لینه‌دراو، به‌ هه‌لقه‌پین ده‌رکه‌وتن، که‌چه‌کان ده‌ستیان گرت و گوتیان: "چاوت لێک نی". و برێک دواتر گوتیان: "چاوه‌لێنه". تاشباشی سه‌روه‌رمان به‌ ژنه‌که‌ی خۆی گوتیو، که‌ چاوم هه‌ل‌لێنم چ ببینم، ئه‌وه‌ دیمه‌نێکم له‌به‌ر چاوه‌، دلم نه‌ده‌هات قه‌ت به‌جێ بێلم.

"به‌هه‌شت شه‌وانه‌شی وه‌ک رۆژ وایه‌. هه‌موو جێیه‌کی نوقمی نووره‌. شیر و هه‌نگوین به‌ ده‌شت و پنده‌شتیدا ده‌روا. به‌رزتر له‌ ولاتی که‌نعان. جۆگه‌یه‌کی پێدا دی، که‌ شه‌ریه‌تی پێدا دێته‌ خوارێ. مرۆڤه‌ر لێی بجوا، مه‌ست ده‌بی. لک و پۆی داوه‌کان به‌رده‌وام به‌ریان گرتوه‌ و له‌وی هه‌میشه‌ به‌هاره‌ و زستان به‌خۆه‌ نابینی. تاشباشی سه‌روه‌رمان گوتیو، نه‌مه‌وه‌یست له‌وی بێمه‌ ده‌ری. کچه‌ بال‌داره‌کانی بانگ کردبوو و گوتیو: "زوو مبه‌نمه‌ گونده‌که‌ی خۆم." چون ده‌یزانی توژیکی دیکه‌ له‌وی دا بی، نیت قه‌ت ناتوانی له‌وی دابه‌ری. به‌ کچه‌ بال‌داره‌کانی گوتیو: "خیرا مبه‌نمه‌ گونده‌که‌ی خۆم، چون له‌وی نه‌م، ماریان به‌سه‌ردا ده‌باری و گوندیه‌که‌م تووشی نه‌هامه‌تی ده‌بن و لێیان ده‌قمومی. خیرا مبه‌نمه‌وه‌. وه‌ختایه‌کی گوندیه‌کانی من ئاوا چاره‌په‌ش و لێقه‌وماو بن، چ

سروديکي هميه نهمن له بههشتيدا بېنممه و خوم نهجات بدهم... شو تاشباشه مهنه مان شو
پياوړيه که له بهر خاتري نيتمه وازی له بههشت هيتاره و گهراوه تموه..."

***

"تاشباشي مهنمان يه کمم شو وهرې دهکموې و نيوه شوې دهگاته کابه توللا و نيوجاواني
له گژي پيغممېره نازداره که مان دهخشيښي. بهر بهري بهياني دهگه پيتموه."
"دهست و پي و هممو گياني سهروره که مان که سک بېو. وهک شينکه ي بههاران. کي شو
پهنگه که سکي دهبيښي؟ نهوانه ي دلتيکي پاک و بيگه رديان هميه و وهک منداډ پاکن. شو
بنياده مانه ي وهک منداډ بي تاوانن."

***

شو شوه ي پيره دارگريزه که نوقمي نوور بوو، هر شو داره گوږه ي ساري قيز له
قازداغيېه وه هيتا بوي و ليږه ي چه قانده بوو. شو شوه نهوه نده تاريک بوو، چاو چاو نه ده دي.
به فريکي نهرم و نيان دهباري. له لاي پوژناواوه دهنگي قه لشيښي شتيک بهرز بڼوه. دهنگيک
وهک چياه کيان له نيته وراسته وه لت کردې. خه لک به بيستني شو دهنگه له ماله کانيان
رايانکرده دهره وه، سهر ده کهن داريکي نوقمي نوور، له تاريکيدا درز ده بات و ده خوشي و
ديته پيشه وه. داره که خوشي و هاته پيشه وه و له سهر باني مالي تاشباشي سهره رمان راوه ستا
و له ويته وهک دهر ونيشک به دهوري خويدا ده خولايه وه. له گه ل شو داره دا گوندييه کان و چل
سواره ي غه يبي و کچه کاني پيده شتېش نه لالا نه لالايان ده گوت و ده خولانه وه و هه لده فرين و
دووعايان ده کرد."

"تاشباشي سهره و مهنمان، به بيستني شو دهنگانه له ماله که ي هاته دهري و سهر ي
کرد، نهوه داريکي گهره به لک و پوږ و پهگ و ريشه ي نورانييه وه وهک دهر ونيشک له دهوري
خويدا ده سوړپيتموه. همرای کرد: "هوي داري پيروز...." و که وته سوژه و کرپنوشي برد."
"هيچ قسه يه کي دیکي له زاري نه ده هاته دهري، ته نيا ده يگوته وه: "ته ي داره پيروز که،
ته ي داري ساري قيزي دايکمان...."

"که شو کرپنوشي برد، داره که هاته خواري و له بهر دم تاشباشي سهره رماندا کرپنوشي
برد و نهو جار بهرو لووتکه ي چياي ته که چ خوشييه وه."

***

"ئەو پۇژەي تاشباشى مەزغان ئارەزووى ھەنگۈينى كرد، لە چاوترووكانىكا، سەيرى كرد پورەيدەك ھەنگۈين لە بەردەمى دائراوہ. تاشباشى مەزغان دەستى لەو ھەنگۈينە نەدا كە ئەو ھەموو ئارەزووى دەكرد و گوتى: "ئەي ھەنگۈينەكە، كاتىك گۈندىيەكەم بىرسىن و لە ژيانىندا دەميان لە ھەنگۈين نەداوہ، ئەمەن ناتوانم دەمت لى بدم."

***

"تاشباشى مەزغان، ھىچى ناخا. چون پىويستىي بە خواردنى نىيە. ھەموو پۇژى دەنكە خورمايەكى لە بەغداوہ بۇ دى و خواردنى پۇژانەي تاشباشى مەزغان ھەر ئەو دەنكە خورمايەيە."

***

ئەي تاشباشى مەزغان چوويە پىزى چل سوارەي غەيبىيەوہ. لەسەر سەرت گەپىم. ھانام بۇ ھىناوې. مەزنى مەن، پادشاكەي مەن، ئاغاكەي مەن. ئەگەر ئەو گۈندە بوومەلەرزەي لى نادا، ئەگەر گيا وگۇ لەو گۈندەدا دەپوشىن و گولان دەپشكۈپىن و كىلگەكەن بەر دەگىرەن و ناوہكەن دەخوشن و بەھار دى... ھەموو لە سايەي سەرى تۆوہيە."

***

كى چووتە سەر لووتكەي چياكانى "چل كانى"؟ تاجى سەرمان تاشباش. كى ئەسپە سىيپەكەي كۆپىرئۆغلى كە نەمرە، دۆزىيەوہ و بە سوارى ئەو لە نىو ھەزار و يەك كانىدا سەرچاوەكەي ئاوي ژيانى ناسىوہتەوہ؟... كى لەو ئاوي خواردوہتەوہ و سى شەو و پۇژان لەسەر لووتكەكەي چياي تەكەچ لە ھۆش خۆي چووتەوہ... تاجى سەرمان تاشباش. كى دواي وەھۆش ھاتنەوہ، ھەورىك لەسەر سەرى سوورپاوەتەوہ و پىي ئاوەتە ھەر شوپىنكە ولات شىن بووتەوہ گولان پشكۈوتون و لەگەل ھەر ھەنگاوتىكىدا نوور لە خاك بەرز بۆتەوہ؟ كى لە چياي چل كانييەوہ ھاتووتە خوارى و گەيشتووتە ئەشكەوتەكەي چل سوارەي غەيبى و چل سوارەي پىرۇز و نەمر بە عەبا سەوزەكەي بەريانەوہ ھاتووتە پىشوازيى و كىرۇشيان بۆي

بردووه؟ و نه وه كې بوو پيرى چل سواره له بهرى هه ستاوه و گوتوويه تى: "به خير هاتى، شوينى من جيتى تويه. فهرموو وهره جيتى من دانيشه." و جيتيه كوى خوږى داوه ته وى؟ تاشباشى سهروره مان.

"نه وه كيتيه پهرينه كان له چياى ته كه چ كوشكيكى بلوور و شوشه به نديان بو ساز كردووه و پييان گوتووه: "فهرموو گهره ى نيمه، وهره و ليتره ميښه وه. نه ى سهروره ى چل سواره ى غه ييى و پياوچاكان." ده ته وى كى بى؟ سهروره مان تاشباش."

"نه و نازيزه مان، كه گالتى به هه موو نه و قسانه دى و ده لى: نه و خه لكه كهره، ناخريه كوى، به دهردى نه حه شيت و مورته زام ده بن، نه و وه ليه ى نيمه كه نه و نه ده خاكه رايه، كيتيه؟ سهروره كه مان تاشباشه كه كوله كوى نيوان عمرز و ناسمانه."

نەنە فاتمۆك دەيگوت:

- ياخو لەسەر سەرت گەرپم كاكە تاشباشى خۆم. كۆرە نەتۆ خوا بۆ ئىمەى ناردووى. نەتۆ دەرمانى دەرد و ھىواى لىقەوماوانى. لاسارى مەكە لەسەر تەپلى سەرت گەرپم. لاسارى مەكە پىساى خودا. لاسارى مەكە پادشاكى من. كاكى خۆم. خودا نەتۆى كىردووە ھىواى ھىواپراوان و شىفای نەخۆشان. نەتۆ خۆشت باش دەزانى تاشباش گيان، ئەو كچۆلەيم حەوت سالا كەوتوو و ھەلنەستارەتەو. ھىچ نىمامزادە و فالگرە و شىخ و مشايخىك چارىيان نەكردووە. تەنانەت دكتورەكەى چوگورراواش دىتى و ھىچى پى نەكرا. تاشباش مەزنى من، راست ئەو كاتەى دەستم لە ھەموو جىيەك شوشتبوو، خوا نەتۆى نارد. خودا بەزەبى بەو كچۆلە لىقەوماوەمدا ھاتەو كە حەوت سالا لەسەر گازەراى پشت كەوتوو. نەتۆش ئەو لاسارى دەكەيت و ناىەى ئەو كچەم نەجات بەدى. بەلان نەتۆ نەمرى خواى بەجى ناھىنى. زۆر باشە. مەيكە، بەلام ئەو خوا گەرەى لەو سەرەو تۆى ناردوو، سەير دەكا و دەبىنى خراپەمان لەگەل دەكەى. نەگەر تۆ ئەو كچەم بۆ چاك نەكەبەو، خودا پروت لى وەرەگىپى و شوككەش داغ قۆردو دەكاتە وەلى. لاسارى مەكە تاشباشەكەى خۆم. نۆە يارەبى ئەو فاتمۆكەت بە قوربانى گەنە موويەكت بى. ئەو دەستەت كە لە لۆكە و گول نەرم و ناسكترە، بەسەرى دا بىنە، بەشكەم ئەو كچە دامارەش بە مرادى دلى خۆى بگا و ناھومىد نەبى. نەگەر دەستىك بەسەرى دا بىنى، چىت لى كەم دەبىتەو؟ دەى ياللا دەى تاشباشەكەم. ئەو چاكەبەمان لەگەل بكە. سەرت ھەلئىنە و سەيرىكى ناسمان بكە، دەبىنى خواى گەرە لەوتەرە دەبىنى. دەرگاگە بكەرەو و وەرە دەرى. ئەو كچە چاوەروانى تۆيە و دەلى، تاشباشى ئىمە دەرگاگەى بكاتەو و دەستىك بەسەرى مندا بىنى و لەو نازارە نەجاتم بدا.

"له بهيانبيیهوه لیسر نمو بهفره دانیشتونوم. لاقه کاتم سړ و کسیره بوونه. کچۆله نه خۆشه کەشم وا کسیره دهبی و دهمری. رۆژ له نیوهرۆ لایداوه و نیستا نا نیستا رۆ ژاوا دهبی. تۆ خودا تاقه یهک جاری دیکه وهره و دهراگه بکهروهه. لاساری مه که، خۆ هیچت لی کم ناییتهوه."

فاتمۆکی، ههر له بهیانبيیهوه کچه کهی به کۆلی خۆی دادا بوو و هاتبووه بهر دهراگه کهی مالی تاشباش. تاشباش له دووره ده دیتبووی و دهراگه کهی پتوه دابوو. دهیزانی فاتمۆک چیی دهوی. کچه کهی له میژ بوو نه خۆش بوو و چاک نه ده بۆوه. فاتمۆکی که بیستبوویهوه تاشباش بووه ته پیاوچاک و وهلی گوتبووی: "خو به زهیی به کچه کهی مندا هاتوو و ده زمانی ده ده کهی نمو به تاشباشه دا ناردوو." یه کیك لهو که سانهی به سه رهاته کانی تاشباشی هه لده به ست و شاخ و کلکی ویده خستن و لك و پۆی پتوه ده نان و بلاوی ده کرد نه وه، فاتمۆک بوو. به چوار دهستان به تاشباشه وه نووسابوو و لیتی نه ده بۆوه.

نمو تاشباشه وه لیبه ش، لاساریی ده کرد و نهیده ویست ده ستیک به سه ری کچه دا بیئی و ته نانه ت ناماده نه بوو له ماله کهشی بیته ده ری و تاقه قسه یه کیشیان له گه ل بکات:

- رهنگه له بهر نه وه بی نه من ده ستکورت و هه ژارم ها؟ نه گهر دهوله مه نیک هاتبايه، به غاردان نه ده هاتیه پيشوازی و نه ک ههر ده ست به سه ریدا ده کيشا به لکو نه خۆشه که شیت له باوه ش نه ده کرد؟ نه تۆ پیاویکی پیرۆزی. دا بلتی بزاتم، ناخۆ لای خودا هه ژار و دهوله مه ند فه رقیان هه یه؟ تازه، چونکه دهوله مه نده کان گونا حیان پتره، له جه حه نده میشا ده سووتی. سامانه کیان بۆیان ده بیته ناوردوی جه حه نده مه کیان. ههر که سه و به قه درایی سامانه کهی خۆی ده سووتی. هه ژاره کان یهک ری ده به نه به هه شتی. نه تۆ چ پیاوچاکیکی که نه وه نازانی تاشباش گیان.

"نه تۆ ده ستیک به سه ری نمو کچه د بینه، نه مسال له چوکورواا چیی لۆکه ی رینمانه وه بۆ تۆ. نه گهر ده ته وی تاقه مانگا که شمان (فندق)، نه ویش پيشکه شت بی و وه ره ده ست لهو لاسارییه ت هه لگه ره."

کاتی ژنه نمو قسانه ی ده کرد، تاشباش نۆغلو له ماله وه خه ریکبوو شیت ده بوو، بۆ نه وه ی نه گوړپینی، به زۆر و زۆرداری پيشی خۆی ده گرت. جاری وابوو میشکی گهرمدا ده هات و وه ناگر هه لده بوو و جاری واش بوو، رهنگی به روخسارییه وه نه ده ما و ده ست و پیتی ده له رزین. تاشباش نۆغلو باش دهیزانی نه گهر یهک جار ده ستیک به سه ر نمو کچه دا بیئی، تا مردن ده ستی لی هه لئاگرن، به لām ژنه که له سه ر به فره که دانیشتبوو و جیوبانی کچه کهی له ته نیشت دیواره که وه راخستبوو و نهیده ویست له جیتی خۆی ببزوی و یهک پشوو ده پاراپه وه:

- تاشباشى من، به قەدرەداشت ېم، وەلىيەكەمان. نەى پياوچاكەكەى خودا، نەى نەو كەسەى نەتۆ يەككىكى لە سەحابەكانى پىڭغەمبەرە گەرەكەمان، تۆخودا دەرگەكە بكەرەو. نەگەر دەرگا نەكەيەرە لیرە نابزووم. هەم نەمنیش و هەمیش نەو كچە نەخۆشەم لیر لە بن نەو دەرگایەت كەسیرە دەبین و دەمرین. خوینمان دەكەوتتە نەستۆت. دەرگاگە بكەرەو تۆ خودا..."

ئاخريیهكەى فاتمۆك دەستى كرد به کوتانى دەرگاگە.

تاشباش نیتەر خۆى پى نەگىرا. نەیتوانى بەسەر توورەيیهكەيدا زال بى. بە پەلە دەرگاگەى كردەو و دەرپەرپە دەرەو. دەيوست پىلى فاتمۆك بگرى و بىخاتە نيۆەرپاستى بەفرەكەو، بەلام كە دىتى نەو دوو بنیادهمە دامار و لیتقەومار لەسەر بەفرەكەن، توورەيیهكەى خواردەو و پىك لەو كاتەدا بوو كە فاتمۆك خۆى خستبوو سەر پىلاوكانى و ماچى دەكردن.

تاشباش گوتى: نەى هارار، خوشكە فاتى، وەللا بىللا، نەمن وەلى نيمە. دەستم لى هەلگرن.

فاتمۆكى گوتى:

- بە قوربانى نەو دەنگە خۆشەت ېم. خوايە شوكرت كە گویم لەو دەنگە خۆشەت بوو... وەلىش نەى، دەستى موبارەكت بەسەرى نەو كچەدا بىنە...

تاشباش گوتى:

- چ بكم بۆ نەو پرا بكن... باشە چ بكم؟... نەمن وەلى نيم. نەمن كابرايەكى زۆر گوناجار و هيچ و پووجم كە بە چوار كتيبان كوشتنم واجبە. هەر وەك سەفەر دەلى، نەمن چومەتە زگ حەيوان و ئازەلان. دزیم كردووە، دەستدريژیم كردووەتە سەر كچان، دەى پياوى ئاوا دەبیتە پياوچاك؟"

فاتمۆك گوراندى:

- درۆيە، درۆيە و لە جى خۆى هەستا: هەموو نەو قسانە درۆ و بوختانن. نەتۆ وەك نوورى خواى پاكى. هيچ پەلەيەك بەتۆرە نانوو. ياخا لە دەورت گەرىم. تۆخودا دەستىك بەسەرى نەو كچەدا بىنە. كەيفى خۆتە، هەر شتىك دەبى بى، بەلام نەمن هەر نەو نەدم لیت دەوى دەستىك بەسەر نەو كچەدا بىنى. هەرچيەكت بوى دەتەمى. حەز دەكەى حەوت كەلەبابت بۆ دەكوژمەو.

تاشباش كە زانىسى لە كۆلى نابیتەو، پراى كردەو نىو مالى و دەرگاگەى داخستەو. فاتمۆكى كە زانىى ئاوا بە ئاسانى لە كىسى چووە، توورە بوو و بە مستەكۆلە بەريووە دەرگاگە و دەيگوراندى:

- ھەي بە زىياد نەبى چ پياوچا كىكى. خودا بىتباتەو. ھەي كافرى بىدىن. بەرازى كافر. ئەمەن نازام خودا بۆچى ھىچ و پوچىكى ۋەك تۆ دەكاته ۋەلى ئەو بەلایانەمان بەسەر بىنى. لە ئاكا ۋەخۇزى ھاتەو. بىيادەم ئاوا پياوچاكان دەدوینى؟ و ئاوا جىنىيوارانىان دەكا؟ ۋەلى و پياوچاكان دەبى نازيان بكىشى. دەبى لەگەلئان لەسەرخۆ بى.

۱ ترسا. ئەكا ئىستا زمانى گۆلەي لى بى ۋەك دار لە زاریدا وشك بى. دەستى كرده گریان: - كۆرە ياخوا لەسەرت گەپىم. مېوورە تاشباش گيان. تۆ خودا تاشباشەكەي مەن لىم خۆش بە. ھەلەم كەرد. ئەوۋى نەدەبوو بىللىم گۆم، بەلام ئەتۆ تەوۋرەت كەردم. دەستت بەسەرى كچەكەمدا نەھىتا. مېوورە. بەرى پىيانەت ماچ دەكەم. مېوورە... ئەگەر تۆ لىم خۆش نەبى، خۆم دەكوورم.

سەرى بە دەرگاگەو ناپوو و دەقىژاند و ھاۋارى دەكرد و بە كوڭ دەگريا. ژنەكانى ئاۋايى و مندالڭ و پياۋەكان ھاتبۇنە بەردەگاگەي مالى تاشباش بزانن چ باسە. بىدەنگىيەك بەسەر كۆلەنەكدا كشا: نىو سەعاتىك دەبوو. ھەلگەكە ھەروا پراۋەستابوون و سەيرىيان دەكرد. ھىچ كەس تەنەت ھەنگاۋىكىش لە مالىكەي تاشباش نەدەچوۋە پىشى. نە قەسيان دەكرد و نە دەشجوۋلان. كەس مەتەقى لىۋە نەدەھات. ھىندىكىيان ھەلئرووشكاۋوون و ھىندىكى دىكەيان ھەر بە پىتو بوون. فاتمۇكى كە ھاتبۆۋە سەر خۆ، گوراندى:

- بىت و دەست بەسەر ئەو كچەدا نەھىنى و لە منىش خۆش نەبى، ھەتا دەسەرم، لەو بەر دەرگايت نابزووم. ۋەرە سەير كە كاگە تاشباش گيان، سەيرى ئاسمان بكە. ئەو كرىتوۋە دەكا. كرىتوۋە... ئەمشەو ئەمەن و ئەو كچە ئەگەر لىۋە بىتەنەو، رەق ھەلئىن و دەمەرىن و ئەتۆ لای خودا دەبىتە پياوكوژ.

يەك پىشۋ قەسى دەكرد. تاشباش ئۆغلۇش بە ھىۋاي ئەوۋى بىرۋاي پى بكا: "لە نىو مالىكەيەو دەيگوت: كچى پوور فاتم دەستم لى ھەلگەر، ۋەللا بىللا درۆيە. ئەو چاۋانەم كۆير بىن ئەگەر مەن پياوچاك بىم. ئەوانە لە خۇيانەوۋە قسان دەكەن، ۋەرە و دەست لە بەرۆك بەردە. ئەمەن دەزام ھىچ سوودىكى نىيە.

- ئەگەر راست دەكەي دەستىك بەسەرى كچەكەمدا بىتە.

مىستومرەكەي نىۋان تاشباش و فاتمۇكى ھەر ۋا بەردەوام بوو. ئاخىرەكەي تاشباش قايىل بوو. ژنە لاسار بوو. دەستى ھەلئەدەگرت. شەۋى لەۋى دەمانەو و خۆى و كچەكەشى رەق ھەلئەھاتن. ھەستى بە بەرپرسىارەتى كەرد. ھەر بە راستى لە سۆنگەي ئەوۋە تىدا دەچوون.

جگه له موهش شتيك له ناخيدا همبوو، نديدوئرا له دلي خوښيدا بيري لي بكا تهوه. هه به راستي لهوانه بوو دهستی نهو كچه كه شيفا بدات؟

واي لي هاتبوو كولی گريانی ههستابوو. له راده به دهه خوی به ته نیا و داماو ده دی... ناچار چوو و ده رگا كه ی كرده وه. به سهر كچه دا نووشتايه وه و ده ستيكي به سهریدا هينا. ماوه يه كه هه و ماوه وه و دهستی به سهر و قوی كچه دا هينا. چاوه كانی پر بوون له فرميسك و له دلي خویدا گوتی: "خوايه گيان، كهيفی خۆته من هه شتيك یم، نه تو خۆت شيفای نهو كچه بدهيت و چاك بپته وه."

فاتمۆكه كه ديتبووی ليوه كانی تاشباش ده جوولتين، خوی خسته سهر پتيه كانی و گوتی: - به قوربانی نهو كه سه ی یم تو ی ناردووه، كاكه تاشباش. نه تو خودا ناردووتی، خودا به زه یی به كچه كه مدا هاتووه...

له سهر پتيه كانی ههستايه وه و به ده ستيدا نووسا. تاشباش خوی له دهستی راپسكاند و خوی خسته وه ماله كه ی و چلميرده ی^۱ خسته وه پشت ده رگا كه ی. ده تگوت باريكي قورسی له سهر نه ستوی دارنيوه.

نيستا كچه چاك هوايه ته وه يان نا، نه خوښ هروژميان ده برده سهر ماله كه ی. ده بوو چ بكا؟ چۆن پيشيان پي بگري؟

فاتمۆكي له خوښيان وه خت بوو بفری. كچه كه ی به كۆليدا دا و راخه ره كانی خسته بن ههنگلي و بو دواچار ده رگای ماله كه ی تاشباشی ماچ كرد و له وي دور كه و ته وه. هه له گه ل نه وه ی فاتمۆك له وي دور كه و ته وه، تاشباش ده رپه رپيه ده ره وه و خه لكه كه هيشتا بلاوه يان نه كردبوو. چوه نيو خه لكه كه وه و پي گوتن:

- راوه ستن. مه رۆن. دوو قسم پيتانه.

خه لكه كه وه كه سيري بوونه وه ريكي سهر و سه مه ره بكن، به سه رسوور ماويه وه له جي خويان وشك بوون و چاويان تيوه ري. تاشباش له بن بارستايی نهو نيگايانه دا دردۆنگ بوو. زمانى كه و ته پته پت و شه لالی ناره قه بوو. ماوه يه كه به ي نه وه ی بتوانی پريارتك بدا، نه وسهر و نه مسه ري كرد و نه وچار به سهر خویدا زال بوو و گوتی:

---

^۱ چلميرده: نهو داره ی ده يخه نه پشت ده رگا.

- خەلکینە، بە خودا من وەلی نیم. ئەو قسانە لەسەر من و بنەمالەکم دەکری و هەڵیدەبەستن، هەر هەمووی درۆن. سەیری من بکەن. ئەمنیش یەکیکی وەک خۆتەم و بێندەیهکی گوناهباری خودام. لەوەتە هەم سەرم بە فەززی خودایدا نەداوە. بە دزییەوه پۆژووەکانم خواردووە. چوومەتە زگە حەبیان و ئاژەلان. لە چوکوروارا تەنانت لە مام خەلیلیش پتر لۆکم دزییە. ئارەق و شەرابم خواردووەتەوه و دەستدرێژم کردووەتە سەر ناموسی خەلکی. بە کورتی هەر گویەکی پێم خوراهە خواردووە و چیی گوناهە لێی نەپەڕینگامەتەوه و کردووە. وەللاهی مام خەلیل بە مام خەلیلییەکی خۆی بێتە وەلی من نام. دەستم لێ هەلگرن و لە کۆڵم بنەوه. بپۆن وەلی و پیاوچاکێکی دیکە پەیدا بکەن کە بە راستی پڕۆز بێ و بە کارتان بێ. پیاویکی ئاواشتان لە ئاوایدا هیە. ئەوەتا ئۆکەش داغ قۆردو. پێنج فەززی خودا سەری بچی نوێژی ناچی و لە بری مانگیك شەش مانگ پۆژو دەگری. بێندەیی باش و پاکێ خودایە.

کێ دەتێ ئەمن وەلیم و بە حەوت تۆیەلە نوورەوه هەلقەپۆم؟
پێکەنی:

"جوان و زەریف سەیرم بکەن. کوا تۆیەلە نوور؟ جوان سەیرم بکەن... تۆیەلە نوور کوا؟ دەستم لێ هەلگرن. لە کۆڵم بنەوه. ئەو کارە ئاقیبەتییکی خێری نابێ. شەنگۆ منتان خۆش دەوی. ئەو خراپەیم لەگەڵ مەکەن. ئەگەر ئاوا بپۆ، یان تووشی بەندیخانەم دەکەن یان شیتخانە و بە سێدارەم دەدەن. باشە بەزەییان پێدا نایەتەوه؟"

بێ پسانەوه قەسە دەکرد. چیی زیاتر قەسە دەکرد، زمانی پتر دەپۆ و پتر خەلکی لێ کۆ دەبوونەوه. کەس لە مالهەدا نەمابوو و هەر هەموویان هاتبوون و لە دەوری کۆ ببوونەوه. تاشباش بە هەموو هێزی خۆیەوه هەولێ دەدا قایلیان بکا. چەندی پێی کرا خۆی سووک و ریسوا دەکرد، و لە نێو قەسەکانیدا بەردەوام دەگوتەوه "تۆ خوا بنیادەمی ئاوا شیاوی ئەویە بکرتە وەلی؟"

چاوەرێ بوو گوندییەکانی لە دەوری بدەن و بڵێن راست دەکە، پیاوی وەک تۆ بۆ پیاوچاکی ناشی. "، بەلام کەس مەتقی لێو نەهات.

هەتا پۆژئاوا بوو هەر قەسە کرد. کە قەسە تەواو بوون، دلی خۆش بوو. جا ئیستا ئەگەر گوندی دەتوانن با بێن و بیکەنە وەلی و بە پیاوچاکی بزانن.

بە نێو حەشیمەتەکا تێپەری و بەرهە مالهەکی پۆشت. گوندییەکان و شک ببوون و بە پەقەو سەیریان دەکرد. تاشباش خۆی نەزانیبوو.

ئەو دۇنيا نەخشىنەي چەند مانگىتك بوو لە ساىەي تاشباشدا بۆخۆيان دروست كوردبوو، خەرىك بوو كاول دەبوو. ئەو دۇنيا پەر لە سىحر و ھىوا و جوانىيە... تەنانت دواي ئەوەي تاشباش چۆۋە نىۋ مائەكەي و دەرگاگەشى پىتو دايەو، خەلكەكە ھەر لەجىي خۆيان نەبزووتن. تەنانت قەسيان لەگەل يەكتىش نەكرد. بايەكى ساردى سەھۆلەن لە لاي دەشتەكەو ھەلىكردبوو. ئەوان كە نەياندەزانی دەبى چ بكن و چ لە تاشباش بكن، واقيان وەر مابوو. جگە لە گفەي سەھۆلەنى بايەكە، كە سات بە سات بە تەوژمەر دەبوو، سريوہى ھىچ شتىك نەدەھات.

ئەگەر دەنگى پەر لە جۆش و خرىشى پىرەژنەكە بەرز نەبووبايەتەو و بە فرىايان نەھاتبا، لەوانەبوو ھەتا بەيانی ھەر ئاوا لە بەردەگاگەي تاشبا بى جۈلە راوەستايەن. ژنە دەيگوت: - چما ئىوہ شىت بوون، كام پياوچاك و ھەلى تا ئىستا دانىان بە پياوچاكبوونى خۆياندا ناوہ؟ ئەوانە ھەموويان ھەلى بوون و حاشاشى لى دەكەن. ئەوانە خەلكىكى خاكەپان.

ئەو قسانە ۋەك پروناكايەك درى بە تاريكيەكەي دەررونيان دا:

- كى دىتوويەتى پياوچاكىك بلى ئەمن ۋەلىم.

- بە خواي ئىمەش كەرىن.

- كوپە خۆ خەرىك بوو پىرا بە قەسيانى تاشباش بكنەن.

- چىي وای نەمابوو پروپەشى دەرگاي خواي بىن.

ئەوانەي لە دلى خۆياندا جنىو و قەسي سووكيان بە تاشباش دابوو، وىكرا گوتيان:

- تۆبە.... تۆبە... ھەزار جار تۆبە... لە گوناھانمان خۆش بە. خۆت بە سەھووت بىردىن و

تووش كىردىن... ئەي كاكە تاشباش، سەرۋەرى ئىمە.

- ئەتۆ بە سەھووت بىردىن...

- ديسان وىكرا گوتيانەوہ:

- نيوہى گوناھمان بە نەستۆي تۆ.

نیتر ناسووده ببوو. هیچ پیتی وا نهبوو ناوا سووک و ناسان نهو گیتچهلهی له کۆل بیتنهوه ناخر کاکه، دهبی ناگریک له گۆرپی بی، نینجا دووکهلیکی لی ههستی. خو بچووکتترین شوینهوار و هیما و هلیبونی پتوه بوایه، خه لک کوا ناوا سووک و ناسان له کۆلی دهبوونهوه. نهو هه مووه باسی خۆی کردبوو، نهو هه مووه خۆی داوین پیس و گه مار کردبوو، کهچی گوندیهکی بیتناموس نهبوو بی و بلی "کاکه تاشباش گیان، نهتۆ له خۆپایی بوختان به خۆت دهکهی، نهگینا شتی وا له تۆ ناوه شیتتهوه. ئیمه له مندالییهوه دهتناسین و دهزانین هیچ پهلهیهکی ناوا به تۆوه نانوو سی."

بهبی نهوهی سریوهیان لیوه بی، گوینان دابویه و دهسبه جیش دهستیان له کۆل کردبووه. لهوانه شه تا ئیستا یه کیکیان دۆزیبیتتهوه... نه شانده دۆزیبیتتهوه دیاره له مهرقه دهکهی "باوه باران" په رجۆیه که دهبینن.

مه رقه دهکهی باوه باران دوور دوور له نیو دهشت و چیاکانی تۆرووسدا، له سه ر گردۆلکه قسلیک بوو. نهو سالانه ی باران نه ده باری و وشکه سال دهبوو، گوندیهکانی دهشتی، دهچوونه نهوی و که له شیرکیان ده کرده قوریانی و نوێه بارانه یان ده کرد. باوه باران، ته نیا که له شیریشی بۆ قوریانی قه بول ده کرد و هه ر شتیکی دیکه یان قوریانی کردبا، به پیچه وانه ی داواکه ی نهوان ده جو لایه وه. باوه باران گه لیک په رجۆ و نه فسانه ی هه بوون و نهو بۆ خۆی خدریکی دیکه بوو. سروشت له بن رکیتف و ده سه لاتی نه ودا بوو. نهو به فزی ده نارد و تۆفانی هه لده ستاند و باو و باران به ویستی نهو خۆشی ده کرده وه. ناوه کان نهو هه لیده ستاندن و ده یکردنه لافار و ههروه ها هه موو به ره که تهکانی دهشت به دهستی نهو بوو. که وشکه سالیی دهبوو، گوندیهکان چیی جیتی و قسه ی تال بوو بۆ باوه بارانیان ده نارد. هه زاران گوندیی برسی له سه ر گۆره کهی کۆ

دەبوونەو و بە گریان و لالانەو تەف و نەحەلتیان دەکرد. ئەدی ئەو سالتە کە بۆچی دەستوداوتنی باوە باران نەببون و بە تاشباشیان دەسنیشان کردبوو؟
ئێستا کێیان پێی خۆشە با هەلیبژێرن. یا نوککەش داغ قۆردو یان باوە باران... چیی حەز لێیە با بیکەن، تاشباش ئەو لە کۆڵ خۆی کردبوونەو.

کۆرە خۆ گوندی زۆر بێ بەزەن. دەبینی یەکیەک هەتا ئەو ساتەش لە لایان وەلی و پیر و پیاوچاکە، هەر ئەوەندە زانییان نێر قازانجی بۆیان نییە، لەو ئاسمانەو شلپ بە عمرزەکەمی دا دەدەن و دەیکەنە پەرۆ گوو. خۆ تازە بەزەییان بە فرمیتسکیشیدا نایەتەو. باشە یانی چی، پیاو یەکیەک بە وەلی و پیاوی خودا بزانن، و دارستانێک لە نووری وەدوو بخا و بیباتە ئاسمانان و دوازی بە دوو قسان لە بیر خۆی بەرتەو؟ دەی با ئەو دوو قسەییە وەلییە کە خۆشی کردبێتی....

تاشباش لە گەڵ ئەوەشدا کە لەو حەوت سالت مەملانییەیدا لە گەڵ کۆتخا، هەر ئەو گوندییانە پشتیان لە عمرزی دابوو، هەرگیز ئەوەندەیان لێ توورە نەببوو. گوتبوی: "ئەمن چوومەتە زگ ژنی خەلکی". چما گوندییەکان نەیان دەزانی ئەو لە ژانییدا کاری وای نە کردوو؟ گوتبوی: "دزیم کردوو و شەرام خواردوو ئەو و کەرم و ئازەلم گارە." چما گوندییەکان نەیان دەزانی ئەو بە تووتووش* تھوون کاری وای نە کەوتوو؟ کۆرە هەر سەگبایێک نەهات بلی: "بوختان بە خۆت مەکە، ئێمە نەتۆ باش دەناسین."

بەلام هەرچی بوو، بوو. خۆ ئەو لە کۆڵ خۆی کردبوونەو... ئەگەر یەکیەک گوتبای وای نییە، ئێر خۆ گوندی لێی نەدەبوونەو. باشتەر کە هیچ کەس مەتەقی لێو نەهات. خۆ مەتەقی قەسە پێی کرابایە، هەر دەیکوت. بێدەنگ نەدەبوو. گوتنی چی، هەر دەیکردە هەللا و قیامەتێک هەر مەپرسە. چ باشتەر کە هەر قەسە ناکا... باشتەر... بە خێر رابرد... ئێر بەلای ناوای تووش ناییتەو. لە خەم خەلسابوو...

ژوورەو تارێک بوو. پووشکە و ئاوردوو کەمی ئێو کوانوو کەش وای نەبوو بلیتەمی بەرز بێ. وەرە وەرە دەسووتان و تەواو دەبوون. گوندییەکانی داوتنی تۆرووس تێرپەرتر بوون. لانیکەم کوانوو کانیاوانی وای تێدا بوو گپ بگری. تەلەشی دار کارێشیان هەبوو بۆ دەستەچیلە. خەلکی دەشتی ئاوردوو یان نەبوو. لە ئاورگە و کوانوو کانیاواندا لە بری دار و ئاوردوو، دەو و

---

* بە تووتوو: بە هیچ شێوەیەک. هێمن دەفەر موی: بە تووتوو تووشی مەکتەب کوا دەهاتم من کە زانیام....

تەپالە و كەمەرەيان دەسوتاند. خۆ كەمەرە و تەپالەش ناوړی نییه. له گوندهكانی نورو دهشتهدا، هەر شوو بېسەردا دههات، تاریکیهکی خەست خەست باتی بېسەر ولاندا دهکېشا. نیتو مالەکان به قەدە يەك تاریک بوو... هیچ پرووناکاییهك درې یو تاریکایه نەدەدا. شاعیر واتهنی:

"تاریکایهکی هەزاران ساله... داگیرتېوو شو و ژینی نورو مالە."

خۆ بلیسه و ناگری تەلاشه کاریش پرووناکاییهکی وای نییه. پرووناکاییهکی هینده نابا. نەگەر تەلاشیکی کەم بسووتینی، پرووناکاییهکی وای نییه، و نەگەر زۆریشی پیتوه بنی، دووکلە دەکا. به کورتی بۆ پرووناکایی نییه. هەر له مالەکهی کوتیخا سەفەر شۆلەچرایهك (چرایهکی نهفتی) ههیه.

تاشباش که له تاریکی ماندوو بېوو گوتی:

- ژنه که يەك دوو تەلاش داگیرستنه. لانیکهەم با دەموچاوی یه کتری ببینن. نیمانە؟

ژنه که بهبی نەوهی مەتەقی لیوه بی، هەستا. دوو تەلاشی داگیرساند. ئاواش یه کتریان نەدی. تاشباش له دلی خۆیدا گوتی: "نەو دارەي هەموو شەوی له سەر سەریانە که مان دەخوشی و دەخولیتەوه، خۆزگه سەت خۆزگه له کولانکهی دووکلەکېشه که وههاتبايه ته ژووری و من و مندالە کاتم لانیکهەم توانیامان یه کتری ببینن." به خۆی پیکهەنی و گوتی "داری نوورانی، نەگەر بیتش له سەر مالە که مان پادەوهستی، خۆ نایه ته ژووری..."

گوتی:

- باشه ژنه که، شوکرانه بۆیژ به، نەو وهلی و پیاوچاکیهەم له کۆل خۆم کردەوه. وهللاهی قەسەي وام بهو گوندیانه گوت، له بهر چاویان خۆم کردە پەرۆیهکی گواوی و نیتو زانیان پیاوی وا لیتی ناوهشیتهوه وهلی و پیاوچاک بی و دەستیان له کۆل کردەوه. دیاره جاری له کۆل بوونهتهوه، به لām لهو داره نوورانییه دەرسم. نەگەر نەمشەو دیسان بیتتهوه و له سەر مالە کهەم بسووریتتهوه و گوندی ببینن، رەنج به خەسار دەیم و گوندی دیسان دەستم له ئیخەي ناکه نەوه. نەو کاته نەمن بۆخۆم دەزانم دەبی چیان لی بکهەم. نا، نا، کورە چیی دەبی با ببی چش. نیتو گوندی به پیاوی پیرۆزم نازان.

ژنه کهشی وهك گوندییه کانی بیر دەکردهوه. وا به سەرسوورماوییهوه سەیری کرد وهك بوونهوه ریکی نامۆ و سەیر و سەمههه له لیتهواره کانی تۆرووسهوه هاتبی و له تەنیشتییهوه دانیشتی. تاشباش پوانینه سەیر و سەمههه کانی ژنه کهی هەست پی کرد، به لām نەیدەزانی بۆ ئاوا به به سەرسوورماوییهوه سەیری دەکا. به پیکهەنینهوه گوتیک

- باش بوو. ژنه که، پرزگارم بوو له شیتخانه و زیندان نه جاتم بوو. نهوه عادیلش که وتووته چاکه کاری. له جیتی نهوهی بیت و گوندیه کان پروت بکا، قهرزیشان دده داتی. نه مسال جا بلن چی نه کرا؟ سه فهریش نهو سهری بردی نهیه تیاوه. نهو پرویشتهی سه فهرم هیچ به که یفی نه بوو. پتم وایه خهریکه گيچه لیک بو نهو گوندیانه دهنیته وه.

تووپه بوو و گوراندي:

- کچی ژنه که بو قسه ناکه ی؟ چما لال بووی؟ گولت له زمانی هاتوه؟

ژنه که ی سهری بهردایه وه. منداله کانیش وه کو دایکیان سهیری تاشباشیان ده کرد. تاشباش هیوايه کی تیکه له به ترسی له نیگیاندا دده ی. همر به راستی له مهودوا گوندیه کان وه که جاری جارانیا ن سهیر ده کرده وه؟

تاشباش ورده ورده ههستی ده کرد نه مجارهش خهریکه کاره که خراپتر ده بیتموه. نهو کاره سنوری نه بوو. نیتر گوندی نه یانده توانی به چاوی جارانیا سهیر بکه نه وه و به پیانویکی باش و ناسایی بزائن. یان تاجی پروزی له سهر دهنن یان له سهگ که متری داده نین. همر چهند چرکه له وه پیش دیتبوی کاتی به جیتی ده هیشتن، چوئن همر چوار دهوری به رق و قین تهنرابوو و دیتبوی که چوئن لیتی بیتار بوون. نهو بیتار ییه ی له ناخییه وه ههست پی کردبوو.

جا نیستا چ ده بوو؟ دیاره به یانی که ده چوه نیو دی، هیچ کهس سهیری نه ده کرد و هه موو جنیویان پیی دده و سووکایه تییا ن پیی ده کرد. ههر گیز لیتی خووش نه ده بوون و وه که یه کیتی خه لکی خه له تاندبی و دروی له گه له خه لک کردبی، ناویان سهیر ده کرد. به چاوی که سیک که هه موو هیواکانی به بادا دابیتن و جوانترین ناره زووه کانی لی کوشتبیتن. وه که قاتلی منداله کانیا ن سهیریا ن ده کرد. پرو به پرو زیاتر رقیان لیتی ده بوو. ناخری پروک شوانه کان تهرمه که یان له نیو شیو و دولیکدا ده دوزیه وه که به بهردیک میتشکی پروا وه و ده یانگوت نه وه جن و په ری سهیریا ن به بهردی پا ن کرده وه تهرمه.

دوای نهوه تهنیا یه که رینگه ی نه جاتی هه بوو: نهویش نهوه بوو که گوندیه کان هیچ ریزیک ی بو دانننن و گالته و قه شمیری پیی بکه ن.، به لام تاشباش ده یزانی هیچ که سیک قه شمیری پیی ناکا، به لام خوژگه ههر وا به وه لی و پیانچاکیان زانیبايه. زور زور په زیوان بویه وه له و قسانه ی کردبوونی. به خو ی ده گوت: "ناخر پیانوی گه مژه، پیان پروژیکش پادشا بی، همر پادشایه تییه. نیستا که گوندیه کان تو یان کردبووه وه لی، بوچی له خو رایی پیشت پیی گرتن؟ پیانوی کهر، نه تو بخو ت له کو ی ده زانی وه لی و پیانچاکیت یان نیست؟ بوچی گوت نیم؟ جا نیستا گوندی گووت به زاری

دەبەستەن و نەك ھەر لەو گوندە بەلكو لەو دنیایەشدا نایەلن بژیی. پیاوی كەر، جارێك لە ژیاڤندا بازی بەخت و شانسی لە سەر شانت نیشتهوه، ئەویش چ بازێك... بازێك كە لەسەر شانی پادشای ئینگلیزیش نانیشتەوه. ئەگەر بە گوندییەكانت گوتبایە چای تۆرووس لە جێی خۆی ھەلکەنن و بێبەنە چوگوروا، دەمۆدەست بە قسەیان دەکردی. بە دەستی خۆت، بەو زمانە بە برین چووی خۆت، ھەموو شتیكت تێك دا. ھەمی تاشباشی كەری گەمژە...

ماندوو ببوو ھێندە ھەموو رۆژی لە گەل خۆی و گوندییەكان بەشەر بێ. گوتی: "ھەییھوووو... كۆرە وازی لێ بێنە، چیی دەبێ با بێ. با ھەر بەیانی بیچن و ببەن لە دارم بەدن."

بەو خەیاڵە، نیتوچاوانە گرژەكەى كرايەوه. مەچۆركێكى شیرین بە ھەموو گیانییدا گەرا. سەیرێكى دەروپشتی خۆی كرد. دیتی منداڵەكانى خەوتوون. بۆ یەكەم جار ھەستى كرد دەنگەدەنگێك لە دەرەوێرا دی: "چما ھێشتا ئەو خەلكە بڵاویان نەكردووه؟ دەى با نەيكەن. تۆتۆكە سەگینە. سەگى برسى."

چوو دەرگاگەى داخست و چلمێردەى ھاویشتە پشتی. كەفوكۆل و شەھووتێكى خۆش وردە وردە لە گیانی گەرا. لە مێژبوو بەھۆى ئەو كێشە دەروونییەو ئەوێ ھەر لەبەر نەمابوو. كتۆپر سەیری كرد ژنەكەى زۆر جوانە... بەلام ژنەكەشى ھەر بە راستى زۆر جوان بوو. چاوەكانى گەورە و قوول و ڕەش بوو.

ژنەكەى لە پشتمووە لە نامیز گرت. ژنەكە پەلەقاژەى كرد لە دەستى ڕزگارى بێ و دەرپەری و چوو قوژبى ژوورەكە. تاشباش چوو لە ژنەكەى. ژنەكە لەو قوژبەدا كروشمەى كردبوو و ھەلەلەرزى. خۆ جارى جاران كە تاشباش باوەشى پێدا دەكرد، ژنەكە بە نەشقیكەو كە ھەتا ناخى ئیسقانەكانى ڕۆدەچوو، خۆی دەدا بە دەستیيەو.

تاشباش دەیزانى مەسەلەكە چییە، بەلام جگە لەوێ پەیتا پەیتا بلی: "كچى چما تۆ شیتى... كچى ئەو شیت بووى؟" ھیچ دیکەى پێ نەدەكرا.

ئەو ھالەتەى ژنەكەى ھەم توورەى كرد و ھەمیش پێى خۆش بوو. لە ناكاو دایە پێكەنین و گوتی:

— كچى، خۆ پێغەمبەرەكانیش سەر جێی ژنەكانى خۆیان دەكرد. ھەموو وەلى و پیاوچاكەكان و تەنانت خدرى زیندووش ژنیان ھەبوو.

دیسان ویستی ژنەكەى لە نامیز بگرێ. ژنەكەى دیسان چوست و چالاک لە بن دەستى دەرپەری و بەرەو دەرگاگە ڕای كرد. — كچى ئەو شیت بووى؟... كچى ئەو شیتى تۆ؟

نەو چ بەلایەك بوو بەسەری ھابتوو؟ ژنەكەشی لەگەڵی نەدەخەوت و منداڵەكانیشی لێی دەسلەمینەو. دەیگوت: "كچی ژنەكە، بە خودایەتیی خودا، من نە وەلیم و نە شتی دیکەش، كچی كۆیژ نەبێ، چما تۆ شت بووی؟"

ھەر نووكی پەنجە وە ژنەكە دەكەوت، ژنە وەك میژۆكە دەلەرزێ. ھەتا بەیانێ نەنووستن. تاشباش تا بەیانێ قسە بۆ كرد، بەلام ژنەكە نەدەچوو لە گوێیەو كە نەو وەلی نەبێ. بە چەند قسە ھەموو خەلكی گوندیكی ناوا گەورە قانع كردبوو، بەلام چیی دەكرد نەو ژنە خودا غەزەب لێگرتووێ پێ قایل نەدەبوو.

كە بەیان نەنگوت و پۆژ بۆو و پروناكایی لە دەلاقەكەو ھاتە ژوورەو، تاشباش ددانەكانی چێر كردنەو و بەخۆی گوت: ناخ، خۆ نەگەر وەلی بوایەم، نەو كات پێم دەگوتی. دەمۆدەست وشكم دەكردی. زمانتم لە زارتدا وەك دار وشك دەكرد. دەمكردیە پیرەژنیكی ھەفتا سالانە... خۆ ھیچ یەك لەوانەشم نەكردبایە، لانیكەم پێك نەقلم دەخستە نەو مێشكە بۆشەتەو. مخابن وەلی نیم. ھیچ دەسەلاتێكم نییە و بە چاك و خراپ چیم پێ ناكړی."

لە ماله كە چوو دەری، بەلام خێرا گەراپەو. پەنگی بە پروو دەو نەمابوو. ژنەكە كە لەو پەنگ ھەلبزرگانە تۆقیبوو، پرسى:

- چییە؟ چ بوو؟...

تاشباش بە نالینەو گوتی:

- نەخۆش...

ژنەكە لە مالتی چوو دەری. لە دەروە، لە تەنیشت دیواری ماله كەیانەو، چەند نەخۆشێكیان بە جێوانەو ھێنابوو و لەسەر بەفرەكەیان دانابوون. كۆپەو دەكرد، لە خوارەو، لە نێو گوندەكەشەو ژن و پیاو ھەكەسە و نەخۆشێك بە كۆلەو و بەرەو نەو دەھاتن. ژنەكە بە خۆشحالییەو چۆو ژووری، لە خۆشیان پرووخساری گەش گەش بۆو، چاوی لە مێردەكە بری و چاوپرێ ما. تاشباش چاوی برێبوو ناگردانە دامركاوەكە. ماوێەك دواتر وەخۆ ھاتەو و گوتی:

- پێیان بلێ نەو نەخۆشانە بێننە ژوورەو. دیسانیش نەمتوانی خۆم پزگار بكەم. وا دیارە

دیسان...

ژنەكە دەرگای لە نەخۆشان كردەو. زۆری پێ نەچوو، ماله كە پێ بوو لە خەلكیكی سپال شری بۆگەن، كە ھەر كامە سێ چوار سالتێك دەبوو لە پێ كەوتبوون و ھیوايەكیان بە ژیان

نەمابوو. خۆ نەگەر نەفس و نژای تاشباش کاری نەکردبایە و چاری نەکردبان، ئیتەر دەبوو دەستیان لێ بشۆن. تاشباش دەستەکانی هەلپڕین و لە ناخی دلێیەوه داوای لە خودا کرد و بۆ چاکبوونەوه و رزگاربوونی ئەر لێقەوماوانە پاراپیەوه. چووه ژوور سەری هەموو نەخۆشەکان و فووی لە دەموچاری یەک بە یەکیان کرد.

کاتیەک ئەر دووعاکەمی دەکرد و فووی لێ دەکرد، نەخۆشەکان چاویان هەلدیتنا و بە هیوا و سوپاس و پێزانینەوه سەیریان دەکرد. تاشباش تال تال دەستی بە مووی سەریاندا دیتنا. خزم و کەسی نەخۆشەکان سەرقەلەمانەشیان هێنابوو. تاشباش هێچ سەرقەلەمانەیهکی وەر نەگرت و گوتی:

- ئەوانەی لە مەودوا دینه لای من، لە سەرە پەنجەیهک خوی پتر، هیچ شتێکی دیکە نەهێنن. ئەگینا خودای گەوره دووعام لێ وەرناگری. سەرە پەنجەیهک خوی، نیوهی کلکەوانەیهکە.

مریمۆك لهو بار بۆزانه دا كه له دهشته كهوه ههلیكردبوو، به نێو دێدا غاری دهدا و لهچكه سپییه كهی به دهم بایه كهوه دهشه كایهوه. گونیدییه كان دهیانزانی بهو كهپه ی بهیانیه بۆچی و بۆ گوی دهچی. ژنان و كچان و نهو بووكانه ی چاویان له غاردانه كهی نهو بوو، وهشوینی كهوتن. ههر هینده ی چاوترووكانیك، ههموو ژنه كان، له گۆزه پانی گونده كه كۆ بوونهوه. مریمۆك له مهیدانه كهدا پارههستا، سهیریکی نهو ژنانه ی كرد وا له دهوری كۆ ببوونهوه. له ههموو جووله و ههلسوكه وته كانییهوه دیار بوو زۆر توورپهیه. داهاتهوه و بهردیکی پر به چنگی ههلهگرت. ژنه كانی دیکه ههش داهاتهوه و بهردیان ههلهگرت. ژنه گهجه كان ههر كامه یان كۆشیک بهردیان كۆ كردهوه. مریمۆك بهرهو ماله كهی سهفه ره كهوته ری. ژنه كانی دیکه ههروا. كهس مهتقی لیوه نهدههات. وهك گۆمیکى مهند و بى شهپۆل وا بوون.

مریمۆك تیژ پۆشیشت و پهلاماری دهركاكهی سهفه ری دا. ژنه كانیش به دوویدا گهیشتنی. دهركاكه نهكرایهوه. سهفه ره كه دیتبوونی ناوا به توورپهیهوه دین، چلمیرده ی خستبووه پشت دهركاكه ی و كۆلكه دارێكى گهوره شی له پشتیهوه دانابوو. ماوهیه كى زۆر پالیان به دهركاكه وه نا، بهلام نهكرایهوه. سهیریان كرد ههرچی دهكهن و دهكرتن، ناتوانن بیکه نهوه. كشانهوه دهستیان كرد به بهرده باران. بهرد وهك بارانه بهسهر ماله كهی سهفه ردا دهباری. سهفه ره له ژوورهوه پینج تریك به دهستهوه چاوه ری بوو. خهريك بوو زراوى بچی. پینج تیره كه ههر پینج فیشه كى ههبوو. خو وای دانین توانیبای له پتر له پینج كهشیش بكورێ، خو كوشتباشی، نهی نهو ژنانه ی دیکه، كه وهك كوله و میرو هرووژمیان هینابوو، نهو و ههموو ژنه كانی و مندا له كانیان تههت و تونا دهكرد. ساتیك بیرى كردهوه چهند فیشه كیتك به ههواوه بنی. دواى پاشگهز بۆوه. دیسانی به میتشكیدا هات، چهند كهسیكیان لی بكورێ و را بكا. لهوهش پهشیمان بۆوه. بیرى كردهوه بیته و دلۆبه

خوینیک بکهوئته سەر ئەر گورگانه، ئهوان تهناوت يه کتریش لهتوپار دهکهن... ژنان بێت و چاویان به خوین بکهوتایه، دهبوونه گورگی درنده و خاکی مالهکهی کوئخایان به تووره که دهکیشا. باشتین ری ئهوه بوو که به تفهنگه کهیهوه، چاوهپی بێ بزانی چیی لی دیتهوه. دهیزانی پئنگهی دهريازبوونی نییه، بهلام ههر دهبوو تا دواين سات هیوادار بێ.

لایهکی دهراکه شکابوو و لهویه بهردهکان دهگهیشته بن ئاگردانه که. یهکێک له بهردهکان وهقاچی کههکهی قیرسمایل کهوت. قاچی ژنه که ئهستور بوو و ئهوهنده ژانی کرد، یه که بهخۆی هاواری دهکرد و تووک و نهفرینی لییان دهکرد.

روژێک دواي ئهوهی کوئخا گهیشته شاری، ده پانزه کهس له گوندیهکان بو کرینی شتومهک چوو بوونه دووکانهکهی عادیل ئهفهنی. زۆر کهیفخۆش بوون. چونکه لهو ساتانهدا که چاوهپی به لایهک بوون، خودا له سایه ی سهری تاشباشهوه نیعمهتێکی ئاوی پی بهخشیبوون. به روویهکی گهشوه له دووکانه که وهژوور کهوتن. پهزا بهگی برارای عادیل ئهفهنی به سهرسوورپهویه سهیری کردن و پرسى:

- چما ئیوه خه لکی یالاك نین؟... دهی باشه، ئهی بۆچی هاتوون؟ هاتوون قه رزه کانتان بدهنهوه؟

گوندیهکان کهوتنه پتهپت...

- ئاخه عادیل ئهفهنی ههوالی ئاردهبوو...

- راهه ست شتیکتان پی بلنم، براده رینه، ههر به هاری به سهردا بێ و کێوان شین ببه نهوه، عادیل ئهفهنی دیته گونده که تان و ههرچی هه تانه، تهناوت نیتوه کی ژنه کانیشتان ده بری و ده بیا. وا باشته خۆتانی پێشان نه ده ن.

پهزا ئهفهنی ئهوجار گوندیهکانی برده قوژینی دووکانه که وه و بۆی له بنی کووله که ی دان. کوئخا دهیزانی چیی به سهردی، به لام هیچ پیی وا نه بوو ئاوا زوو مه سه له که بگاته وه گوئی هه مووان و نه یده زانی ئاوا سووک و سانا هه موو گوناچه کان ده خه نه ئه ستۆی ئه و. ژنه کان ههر خه به ره که یان پی گهیشته وه... له پێشدا برێکیان به لاره سهیر بوو و دوا یی ههر ئه وهنده بوو مریمۆک هاته مه یدانه که ی ئاوا یی، ههر هه موو وه پی کهوتن... سه فەر به خۆی ده گوت: "رێگهی دهريازبوون نییه. وه گورگی برسی هرووژم دینن. ئه منیش هه تا ئه و پینج تیره په نجا که سیان لی نه کوژم، خۆمیان به دهسته وه ناده م. لییان گه پی با بینه پیتش. ئه گه ر ده یانه وی بینه پیتش، دیاره ههر دیشنه پیتش."

له دواوه، له نيتو ماله كمهوه پشيله يهك ده مياواند. باش بوو ژنه كان نه ونده ي لى نزيك نه بوون گوښان له دهنگي پشيله كه بى. سه فخر بهو دهنگه شيت ده بوو، به لام نه يده تواني ته نانهت به سمر ژنه كانى خوښيدا بگوږيتى و بلې نهو پشيله يه بيدهنگ بكن.

پولى ژنان له بهرام بهريدا ده تگوت دوخى شمښن. ژماره يان هر ده هات و زيادتر ده بوو و ويده چو هه نكاوه كانيشيان خوښتر بكن.

بيت و كه له شيريك خوښدباي يان سه گيتك و هريبايه، يان پياوړيك له ماله كمى وده در كه وتبايه و دهنگي دابان، كار له كارى ده ترازا.

باشه ي نهى پياوه كان چييان به سمر هاتبوو؟ چو بوونه كوى؟ ژنه كانيان لهو بهردابوو و خوښان خويبوونه ماله كانيانه وه؟ ده يزانى هيچ پياوړيك ناوړى بى و قسه يه كه گهل نهو ژنانه بكا. لهوه خاترجم بوو. ته نيا له شتيك ده ترسا. نهو يش نهوه بوو كه له ناكاو نهحه شيتوكه پيدا بى. ته نانهت هاتنى نهو يش ده يوانى ژنه كان بارو وړيتى.

سه فخر خهريك بوو ميتشكى ده ته قى. سه يريكي خوره كمى ده كرد و ده يروانيه وه ژنه كان كه ورده ورده له بهر چاره كانى هر ده هاتن و گه وره تر ده بوونه وه و وهك ديوه زمه يان لى ده هات. ژنه كان ورده ورده خهريك بوو له سرمان كه سيره ده بوون. ده تگوت نهو ژنانه هر ليږه له بهر دم ماله كمى نهو وهك په وهزه كاي چيلى ته كه چ ده بنه ته خته سه هوّل و ده چهن.

خوږ ناوا ده بوو. سه فخر له بيتو قره ييان جينگلى دده و ده يگوت: دهى ياللا براله، هه تاوه جوانه كمى من، دهى ناوا به، ناوابه دهى."

لهو سرما و زه مه ريره دا، سه رتاپاي شه لالى نارقه بوو. خو له ده ستى هاتبايه، نهو خورى ده مى زه رده په رپه ي ده گرت و هه تا نهو ديوى چيلى ته كه چ رايده كيښا.

له خوږى ده پرسى، باشه نهو مريموكه هر وا له پيش ژنه كانه وه وهك بهرديك ده چق و سه يري ناوا بوونى خوږ ده كا؟ ناخو هه تا رهق هه لى هر لهوى ده هينيتسه وه؟ مريموك بى و نه بى پيش خوږ ناوا بوون شتيكى هر ده كرد. نهو له هيچ شتيك نه ده ترسا. لى گه رى با نه ترسى. كوڼه ماهر. يه كم فيشهك له ته ختى نيوچاوانى نهو ده دم.

مريموك ده يزانى يه كم فيشهك لهو ده درى، بزيه نه يده توانى بيزوى و له دلى خوښدا گوتى: "خوايه گيان، خوا گه وره كمى خوم. بريكم غيرت بديه. بديه با په لامارى بدهم، نه گهر ده موده ست بشم نه گيتوى."

دهيزانی نه گهر بتوانی په لاماری بدا، سه فەر نه گهر چند ژنيکيش بکوژی، ديسانيش خاکی ماله کهي به تووړه که ده کيشن. له وانه شه نهو کاته ی نهوان هرووژم ده بن، سه فەر له ترسان هر نه توانی په نجه به په له پيټکه شدا بيټی و تنانته ته قهيه کيش بکات.

ژنه کانی گوندی ناق کيسراک، په لاماری نهو ناغايه يان دا واهستدريژی کړدبووه سريان. ناغا پيټنج تيره کهي پاکيشابوو و له خنده کيکدا خوئی مه لاس دابوو. ژنه کان نه ترسابوون و چووبوونه پيشه وه. ناغاکه به بی نهوهی ته قهيه کيش بکا، تفهنگه کهي فري دابوو و به هاوار هاوار خوئی خستبووه خنده که کهوه. ژنه کان گه يشتبوونه سهری و ونج و نجران کړدبوو.

سه فەر خهريک بوو پشوری سوار ده بوو. خوړ گه يشتبووه سهر لووتکه کهي ته که چ و لهوی نيشتبوو و هر ده تگوت نايهوی ناوا بی. هر لهوی چه قی و تيریژه سووره کانی به به فره کاند پزند. ژنه کان ديسان گوره تر بوونه وه. نهو ژنه بوجی نهوه ندهی رق لهو بوو؟ نهو ژنه هيچی له چاوی ون نه ده بوو. هه زار چاوی هه بوو. له ناکاو ديتی خوړه که له ناوابوونه. ته نيا په ليه کي ته سکی سووری لی مابووه. سه فەر به خوئی گوت: "وا ناوا ده بی، ناوا ده بی..." نه گهر نه، مريمۆکش نه بوايه يانی نهو ژنانه هر ده هاتن؟ نا، نه ده هاتن. تنانته حيوانه کانيش پيشه ننگيکیان دهوی. به تايه تي بنيادهم هر ده بی سهرکرده کهي هه بی. نهو مريمۆکه درنده يه، نهو مريمۆکه خوینخوه... وا خهريکه ناوا ده بی... ناوا ده بی... ناوا بوو."

هه شيمه تي ژنان له بوومه ليتله که دا مانه وه. سه فەر به سهر خویدا زال نه بوايه، نه گهر نه يزان بيايه چنده خه تهره، درده په پی و چه قه نهی لی ددها و سه مای ده کړد. بو ساتيک پشوری برا، ترسا. نهوه له خو ده چوو؟ پشوری برکه برکه و خيرا خيرا. ورده ورده به خو هاته وه.

ژنه کان به تاريخ کايه که دا روده چوون. راسته نهويان نه ده دی، به لام ده يانزانی هر له ويی و باشي ده يانزانی، هه تا نه جو ولاوه و بلاوه يان نه کړدوه، مه ترسيه که هر له جيی خو يه تی.

هه شيمه تي ژنه کان ته وواو تي که لی تاريخ کايه که بوون. نهو جار کو مه ليتک دهنگی سه بر و ماندوو بيستران و له تاريخ کايه که دا جووژل به دی کرا. نهو جار دهنگی کو مه ليتک لاقی رووت که به سهر به فره که دا ده خشکان، بيسترا. بریک دواتر، لهوی له مهيدانه کهي پيش ماله کهي کوخا، که سی لی نه مابووه.

سه فەر گوتی: "خوايه گيان، هه زار و هه زار جار شوکرانه بژيرم." و هه ستا. ده ست و لاقه کانی سپر بيوون. "نهو به لايه ت له کوژل کړدمه وه. نه زر بی، له سهر مه رقه ده کهي باوه باران، پيټنج که له شيري پوه لاريت بو ده که مه قوربانی."

چاوه كانى برېك قىچتر كردن و سه يړىكى نهو پاناوكهى كرد وا ژنه كان به جيان هيشتبوو. چوله كوژى لى نه مابوو. كه و ابو هه مووان رږيسوون. تارمايه كه له تاريكاييه كه دا ده جوولا، به لام نهوه هيچ له قه لافه تى بنياده م نه ده چوو. له سيېه ره له رزوك و باريكه كه ورد بډوه، به لام لهو تاريكاييه دا چيى بډ نه چډوه سهر يهك. له دلې خويدا گوتى: "كوړه خو هيندهى سهرم كرد چاوم ماندوو بوون. ناخو ژنيكه به تهنى؟ ... دهى با بې. چيى پى ده كرى. نيېمه له توفانه كه په پرينه وه."

مريموك ههر له جيى خوې نه بزوتوبوو. خوې دابووه سهر تيلاكهى و تهنانه ت ناگاي له بلاوه كردنى ژنه كانيش نه بېوو. نهو تيشكان و به زينه هه مووى خه تاي نهو بوو. نه گهر توييكي ديكه غيره تى هه بوايه، و توانيباي ده ست له گيانى بشوات، نيستا نهو سهره شوېنه واريشى لى نه مابډوه.

سهره هزى ده كرد، ههر نيستا بچي ته سهر مهرقه ده كهى باوه باران و قوربانويه كهى بكا. ده يوېست ههر نيستا و بهو شهوه سارده و بهو بار بوړانه پروات...، به لام ده يزاني نهوه كارى نه كرده يه. وه خت بوو بفرى.

نهو شكسته، شكستى يه كجاره كيى ژنه كان بوو. سهره ده يزاني ههر گيز هه شيحه تيكي ناوا په لامارى ناده نهوه. نه گهر تاكه كه سيك ببه زى، ده توانى گه لى جارى ديكه ش ههر تييه لچي ته وه و ده ست پى بكاته وه، به لام كاتى كومه ليك تيك ده شكى، نه سته مه بتوانى ناوا كډ ببيته وه و يهك بگريته وه.

سەفەر ھەرچۆنئىكى بى، توانىبووى خۆى لە چنگى نەو بەلایە پرزگار بکات. کەرتىتى کردبوو. ئەویش چ کەرتىتییەك. ئەوجار لىتى روون ببۆو کە تاشباش نى وەى نىيە قەرەى لە قەرەى بەدى. کۆرە خۆ نەو تاشباشە دامارەش خۆى زۆر لەبەر گوندىيەکان پارابووەو و گوتبووى ئەمن لەگەڵ ھەيوان و ئازەلتى مالى و کىتوى جووت بوومە، ورج و گورگم گارە. دەستم لە بەرۆكى بەردەن. و گوتبووشى کۆرە پیاوچاکی لە من ناوەشیتەو. چى لە دەستى ھاتبوو و چەندى زمانى گەرابوو، خۆى سووک و چرووک کردبوو، بەلام کاکە خۆ نەو گوندىيانە نەچووبووە گوندىيانەو و لە کۆلى نەبوونەو. سەفەر بەخۆى دەگوت: "دیارە ئەو ھەر لە بن سەرى خۆى دایە... تاشباش ھەر کارانە دەيەوئى خۆى گران بکا... دەيەوئى بلى ئەمن ئەگەر پیاوئىكى ئاوا چەپەلش بىم، ديسان ھەر لە سەر تەختى پیاوچاکی دادەنیشم. خەرىكە جىتى خۆى قايم دەکا..."

سەفەر ھەر لەو کاتەدا بىرى لەو بەلایە دەکردەو کە بەسەر گوندىيەکانى ھىتابوو. عادىل لە قەرەكەى خۆى خۆش ببوو و تەنانت ھاتبوو سەر ئەو ھى کە قەرزىش بە گوندىيەکان بدات. بۆ لە خۆپاى چووە شارى و ھەموو شتىكى تىك دایەو؟ چما گوندى ئەويان لەبەر دەچۆو؟ رىق و توورەيى نەو کار قۆرەى پى کردبوو... کارەكەى زۆر قۆر بوو...

جگە لەو ھەش لای عادىل خۆى چەندە سووک کردبوو. خۆ راستە زار بە ماچى قوون، پىس نابى، بەلام... ديسانىش کارەكەى بى جى بوو. گوتبووى:

- پىلاوانت ماچ دەكەم عادىل ئەفەنى... وای دانى كۆرتم كوشتووە و خۆم خستووەتە مائەكەتەو و پەنام بۆ ھىناو، عادىل ئەفەنى، ھا بىكوژە. ئەوئەندەم خۆش دەوتى ئەگەر بشمکوژى، خۆنەكەم ھەر بەرەو لای خۆت شۆلاوگە دەبەستى، عادىل ئەفەنى. لە قەرزى نەو

هەم، ھەر دامانپلۆسیون و پارووی زاریانمان پڤاندووہ. لەسەر ئەو زەویيە ھیچ بوونەوہرێک پەیدا نابێ ھێندەئێ ئەو گوندییانە ترسنۆک و بێ دەمار بێ. لە مار، لە میروو، لە دارستان، لە خاک، لە بەفر، لە تۆفان، لە خێو و جنۆکە و پەری و لە تاریکی و ئەستێرە و ھەورەتریشقە و ئاگر و ئاویش دەترسن. تەنانت لە مەل و بالەندانیشت دەترسن، چ بگا بە بنیادەمی شاری... ئەتۆ ئەو ھەمووہ سالاہ تاقیت کردوونەتوہ و ئەو گوندییانە لە من باشتەر دەناسی."

زۆری لێ پست و زۆری باسی سووک و چرووکبوان و ترسنۆکی گوندییەکان کرد و نمونەئێ زۆر لێ ھێنانەوہ و گوئی: بنیادەمی ترسنۆک، ھەموو خراپەییەکی پێ دەکرێ. ھیچ شتێک ھێندەئێ ترس بنیادەم سووک ناکا و خەلکی گوندیش لە ھەرچی بنیادەمە ترسنۆکترن. عادیل کە دەبیست گوندی ئەوہندە ترسنۆکن، بۆیەش زەریان بۆ کەس نییە، پروومەتی گەش گەش ببۆہ.

— ئەئێ ژنەکانیان.... ژنەکانیان ھەزار ھێندەئێ پیاوہکانیان ترسنۆکن. بەچاوی خۆم دیتووہم، ھەر ھەورەتریشقەئێ بەسەر بۆ ئەوہی زۆرەئێ ھەرە زۆری ژنەکانیان ئەژنۆیان بنووشتیئەوہ و ەعەرزێ بکەون. ژنی گوندی، ھەر تۆزێک قاووقیژیان ھەئێ و ئەوہشیان ئەو کەسانەئێ تۆقاندووہ کە نایانناسن.

لە ناکاو سەفەر بە مێشکیدا ھات کە کێ بووئە ھۆئێ ئەوہی عادیل ئاوا بخلیسکیتە نێو ئەو جەحەندەمی ترسەوہ. لێئێ پرسئێ:

— ئەرئێ ھەر بەراست عادیل ئەفەئێ، ئەو مام خەلێلەئێ گوندەئێ ئیمە دەناسئێ؟ خۆ لەو سەرۆبەندانەدا رێئێ نەکەوتووئە ئێرە، ھا؟

عادیل سەری بەردایەوہ و ەلآمی پرسیارەئێ نەدایەوہ. ئەو زانیبووی سەفەر بۆچی ئەو پرسیارەئێ لێ دەکا.

باشە ھەر بە راستی مام خەلێل ھابووہ لای عادیل؟ سەفەر ئەوجار دلتیا ببوو کە ھاتووہ. عادیل کە ترسەئێ تەواو رەوپیۆہ، ھەستا و ئاخیریەئێ گوئی:

— برالە سەفەر، ئی من و ئەو گوندییانە بێئێ. نەک ھەر فلستیکیان پە قەرز نادەمئێ، تەنانت رتبان نادەم بێئە ئەو دووکانەشەوہ. بەھارێش دیم و دەریئێ بەری ژنەکانیان دادەکەن و دەییەم. چما ھەقی خۆم نییە؟ دەستیئەئەوہ... ئەوہ بە کەئێ بەسەفەر بوو. لە دلتی خۆیدا دەئێگوت: "دەئێ باشە، جا تاشباش کە دلتی عادیل ئەفەئێ نەرم کردبوو، ئیستا دەییئێ دلتە نەرمەئێ عادیل یانی چی...."

سەفەر چاۋەرى بوو عادىل دەسبەجى بى و گوندىيەكان پروت بىكاتهو، بەلام عادىل مەھال بوو لەو ھەوا سارد و ۋەشوو مەيدە ۋەدەر بىكەۋى.

"دەي باشە، لىي گەرى با بەھار دابى، گرنگ ئەۋەيە ئەۋ بى، با بەھارى بى." وا شاگەشكە ببوو كە ھىچ بىرى لەۋە نەكردبۆۋە ئەگەر بىت بە گوتى گوندىيەكان بىكاتهو، چىي بەسەر دىتەن. لەۋانەيە بە مېشكىشىدا ھاتى، بەلام گوتى نەدابىتى، كۆرە جا گوندى چىيان لە دەست دى؟...

سەفەر لە گوندىيەكان نەدەترسا. گوندىيەكان بەلای ئەۋەۋە ۋەك مېگەلىك وا بوون كە تواناي قسەكردىيان ھەبوو. دەتتوانى بە دوو قسان كوتى ھەز لى بى، بىانەبەتە ئەۋى. جا سەفەر لىرەدا بەسەھوو چووبوو. چىي واى نەماپوو ژنەكانى ناۋەدانى لە چاۋترووكانىكا ئەنجن ئەنجنى بىكەن. باشە چۆن لەۋ داۋە كەۋتبوو؟ بىيادەم نابى ئەسپى كەفوكۆلەكانى دەرۋونى ھەلىگرى. ھەموو كارتىك دەبى بىرئەتە تاي تەرازۋى ئەقلەۋە.

لەۋ خەتەرە و لەۋ مەرگەي بۆسەي بۆ دانابوو، بە سەلامەتى نەجاتى ببوو. ئىتر بۆي گرنگ نەبوو تاشباش دەبىتە ۋەلى يان نا، دەبىتە پىاۋچاك يان دەبىتە پىتەمبەر. ۋەك گوتويانە مار بە زمانى خۆش لە كۆنى دىتە دەرى. گوندىيەكانىش زۆر كەيفيان بە زمان و لەبى خۆش دى. بىرى لەۋ دەكردەۋە كە ھەر ئەۋەندە بەسە دوو جارار لەبەر تاشباش دابىتەۋە و رىزى بگرى و بلى ئەتۆ ۋەلىي ھەموو ۋەلىيەكانى و بەر جۆرە ۋەك مېو نەرمى بىكا. خۆ دۆرۋەنى بەخوین تىنۋوشى بى ھەر لىي خۆش دەبى.

دەي باشە، ئىستا دەبوو چۆن بىتەسەم توۋرەسەي گوندىيەكان بگرى و داير كىتەتەۋە؟ جارى مەسەلەكە ھەر ئەۋە بوو. چ دەبوو جارىكى دىكە بىتەتەۋە لاي عادىل ئەفەنى و لەبەرى بىپارتەتەۋە.. لەبەرىشى نەپارتەتەۋە، ترسى ۋەبەر بىنى... خۆ بىت و بە ترسە ترس و ھەناسەركى خۆي گەياندىباي و گوتباي گوندىيە ھەموو شىت بوون و لەۋانەيە ھەموويان بكوژن و گوتباشى كە چ بەلەيەكيان بەسەر ھىناۋە، عادىل بە ترسانا لەخۆي دەريا و دەيگوت: "ھەرچى لە دوكانەكاندا ھەمە بۆ ئىۋە. ھەلىگر و بىيەن." بە دلتىيەۋە ۋاى دەگوت. ۋا لە گوندىيەكان تۆقىبوو، جا بە تايەتەي نەگەر باسې ژنان كرايە، ئەۋىش ئەۋ ژنانەي ۋا كۆ دەبنەۋە و بەلامار دىتەن، ئىتر كارى تەۋاۋ دەبوو. "ھەر دەشبوو بترسى. چۆن ھەر ۋەك گورگى ھار ھورۋوژمىان ھىتابو؟"

سەفەر ھىشتا لە ترسانا دەلەرزى: "نەكا بگەرپتەۋە، نەگەر بگەرپتەۋە، ئەۋجارە ديارە ئىتر لە مەرگ ناترسىن. نە بە تۆپ و نە بە جىتەكانى عىسمەت پاشاش، ناگەرپتەۋە."

له دوروه سى جەندەرمە دەرکەوتن. دیار بوو بەرەو ماله کەى نمو دەهاتن. سەفەر له ترسانا مووی لى بوونه نەشتەر. چىى نەمايو نەژنۆى بنوشتیتەوه. دەستى بە لاشىپانەى دەرگاگە گرت. ئەوه هەر گووى خۆى بوو دەيشیلا. چونکە نێرەى بە تاشباش دەبرد. له بەر ئەوهى گوندیەکان ئەویان بەپیاوچاک دەزانى، وەخت بوو له داخان شیت بى و هەموو نمو بەلایانەش له گۆرى هەژدیهای بەخیلى و نێرەییەوه هەلداييسان.

جەندەرمەکان نزیک دەبوونەوه. ئیستا ئەوان تاشباشیان دەگرت و دەیانبرد و دواى بردنەکەى سەفەر له گەل ژنانى گوند و نمو مریتمۆکە تووک لیکراوه بەتەنى دەمایەوه. دیارە ئەوانیش رۆژێک دەرەتیان لى دینا و پاكانەیان له گەل دەکرد. نەگەر مریتمۆک سەردەستیان نەبوايه، دیسان دەکرا رێى دەرپازبوونیک بدۆزیتەوه، بەلام مریتمۆک بەزىنى نەبوو، وازى نەدینا. نمو هەمیشە چاوەڕوان دەبوو و له کاتى گونجاودا، ژەهرى خۆى دەرشت و وەك مار پیتەوى دەدا. باشە بۆ رانەوهستاىبوو؟ چوینۆه بنگەى پۆلیس بۆ لای مولاژم شوکرى، سەرۆکى بنگەکە و هەموو کارەکانى تاشباش و نمو چیرۆکانەى بۆیان هەلبەستبوو، بۆى لەبنى کوولەکە دابوو. مولاژم له داخان وەك شیتانى لى هاتبوو:

- سەدهى ئەتۆم و وهلى و پیاوچاک؟ چاخى گەردووناسین و بانگەشەى مەهدهویسەت؟ ئەمن ئیسک و پرووسکى نمو مەهدهویسەتە ورد دەکەم و کەلاکەکەى دەخەمە بەر دەمى سەگان...

مولاژم له توورەیان وەخت بوو بگرى...

- هەر ئیستا جەندەرمەى دەنێرم و دەیهێنمە نێره. هەر ئیستا... هەر ئیستا... هەر کۆمەلێک درۆزن و زەرۆوى وەك تاشباشن ناهیلن نێمه پێش کەمین. ناهیلن نانێ زیندووان بخوا. له تورکیایەکى شۆرشگیردا بانگەشەى وهلییایەتى دەکەن، ها؟ ... ئەدا و ئەتواری سەردەمى عوسمانلییهکان؟...

توورەییەکەى مولاژم سەفەرى تۆقاندبوو.

نمو ژەندەرمە، دیارە هەر ئەوانە بوون کە هاتبوون تاشباش بەرن. ئەوان تاشباشیان قۆلبەست دەکرد و دەیانبرد و له بنگەى پۆلیسەکە، سى شوو و رۆژان، نا پێنج شوو و رۆژان تێیان هەلەدا.

نمو وهلییایەتییهى تاشباش بەلا نەمايو بەسەر سەفەرى بێنى.

گوندیەکان لەسەر عادیل ئەفەنى ئاوا له گەلێى ببوونە دوژمن. لەو بەلایە پرگارى ببوو. دواى ئەوەش باشارى هەموو چەشنە گیر و گرفت و تەنگانەیهکى لەو چەشنەى دەکرد، بەلام ناخۆ مەمى

دیک که نمو نه شکه نهمیهی دیتبوو، له بیرې ده چۆه؟ تۆلهی نمو گولمیاوانه ترسناکه. نیستا تاشباشیشی هاتبووه سهری. نه گهر تاشباش له بنکهی پۆلیسه که تتی هه لدرابایه و پتی نه مردبایه، لیتی ده بووه نیزرایلیکی دیکه. تاشباش که تووره ده بوو، کس باشاری نه ده کرد.

- سلاو، کوخا.

- سلاو له نیوهش. بهرپرز جۆمالی...

- وهك ده لیتن لهو گوندهی نیوه دا پیاویك خۆی به پیغه مبهیر داناره و راپۆرته کهشی تۆ داوته. نیغه هاتووین بیبهین. کهوابوو، تاشباشه کهی نیغه، بووه ته وهلی؟ خۆ نمو پیاویکی ژیر بوو. هیچ پیم وا نه بوو ناوا تیک چوپی. بیستومه له گوندیه کانی ده وره به رهوه نه خوشی بۆ دیتن و ههر نه وهندهی تاشباش ده ستیان به سه ریدا دیتی، چاک ده بنهوه... ها؟...

سه فهر:

- جاری فهرموون دابنیشن...

- نا، نا، نیستا کاتی دانیشتنی نییه. جه نابی مولازم چاره پتی نمو کابراییه و خۆی به پیغه مبهیر ده زانی.

سه فهر ده ست و لاقی تیکه ل هاتبوون و خهریک بوو دهسته کانی لیک ده خشاندن و ده یگوت:

- جه نابی جۆمالی، ناکرئ نیستا تاشباش نه بهی؟

به نابه دلویه نمو قسه یی کرد. چونکه هه موو شارات و شاره زووی شهو بوو، تا زوه تاشباش بهرن... و نه ده بوو پیتشیان پی بگری.

- دوئ شهوئ تاشباش له ماله کهی هاته ده ری و به تیر و ته سه لی به گوندیه کانی گوت که

نمو وهلی نییه و وهك نیغه ومانان به ندهیه کی خوایه و گوتیشی نه وان به سه هوو چوون.

نمو قسانه ی له خۆرای له زاریه وه ده ره ری بوون. جۆمالی گوتی:

- چما تۆ شیت بووی؟ ههم ده جیته لای مولازیم راپۆرتی لی ده ده ی و نیستاش نمو قسانه

ده کهی؟ مولازم فهرمانی ده رکردوه، ههر چۆنیک بووه ده بی له گه ل خۆما بیبهیم. مولازم گوتویه تی نه گهر گوندیه کانیش به ره ره کانیتیان کرد و نه یان هیتشت، زوو ناگادارم بکه وه با به تا قمتیک سه ر یازه ویم.

سه فهر که سهیری کرد شه پکه تونده، بای دایه ره. زانیی ههر چییه ک بکات و ههر شتیک

بلی، خۆراییه و نه وان تاشباش ههر ده بن و هیچ شتیک ناتوانی پیتشیان پی بگری. مولازم فهرمانی لی پراوانه ی ده رکردبوو.

به دهنگی بهرز گوراندى:

- نه خيتر، نه خيتر، بهر پيژ جومالى، نه من كويخاي نهو گوندهم. نه تو ناتواني به زوري له چنگي منى دهر يتي. نهو خيتر و بهر كه تي نهو ناوه داننيه يه...
جومالى پيكنه نى و گوتى:

- تيگه يستم كويخا، له ناين و نزينت گه يستم. دواى رويشتنه كه ي تاشباش، نه تو نيگه رانى گيانى خوتى و ده ترسى گوندييه كان هر به زيندويى قووت بدن. نهو كار به بيست و پينچ ليره چاك ده بى، نه گينا گوندييه كانت لى دهنگ ددهم و پينان ده ليم نهو كويخا خه بهرى له تاشباش داوه. جا نيستاش بيتنه ده يبيست و پينچ ليره كه م بده يه.
سفه ر به غاردان چوه ژوورى و گه رايه وه. دراوه كانى توند له قولى گرتبوو. گوتى:
- هانى نونباشى. وه شيرى دايكت حه لالت بى.
نونباشى گوتى:

- جا نيستا هر بهر پينه كويخا. چهندي دهنگت پر ده كا هاوار بكه.
سفه ر به سرتيهك به نونباشى گوت:
- با بچين بهر وه ماله كه ي تاشباش، له وي هاوار ده كه م و ده يكه مه قيامت. ده گرم و ده لاليمه وه و خوم به عمر زى داده دم. تكات لى ده كه م، كاتيك ده مه وي پيشت پى بگرم، يهك دوو قوونه تفهنگم له نيو شانى بده... نه من واى ده نويم بوراومه ته وه، به لام تو گوى مه ده رى.
نونباشى گوتى:

- به خواى هه وايه كى ساردى هه يه... زورم سه رمايه، كويخا.
سفه ر گوتى:
- عه مرت دريژ بى نونباشى. هر به خاترى نهو نان و نه كه ي نهو هه موو ساله پيكه وه خوار دوومانه، خوا ته من دريژ بكا. جا بهر وه مالى تاشباش وه پى كه وتن. سهفه ر هاواري ده كرد:
- ناتوانن بييه ن. نهو گونديانه و ههروه ها نه منيش. تاشباشه كه مان له كيس خومان ناده ين. ده كرى گياغان لى بستيژن، به لام تاشباش نا. نيوه پيتان وايه نه من و ههروه ها نهو گونديانه ش مردووين؟

نه گه ر گوندييه كان بهر بهر كه انينيان كر دبايه و برياريان دابايه نه هيلين تاشباش بهرن، كويخا حازر بوو سه د ليره ش بداته نونباشى. خوزگه مولازم به ده سته يهك سه ر بازه وه ده هات و هه موو گوندييه كانى ده گرت و ده يخته نه به نديخانه وه.

بە سرتەيەك بە ئۆنباشىي گوت:

- ئەگەر گوندى بەرەنگارتان بوۋنەۋە، سەد و پەنجا لىرەت دەدەمى.

ئۆنباشىي پىتكەنى:

- ئەتۆ ناچارىان دەكەي.

گوندى لەبەر دەرگاي مائەكانيانەۋە پاۋەستابوون. كە گەيشتەنە بەر دەرگاگەي مالى

تاشباشىش، توۋشى ھەشىمەتتىكى زۆر بوون. ئۆنباشىي بە توۋرەيىۋە گوراندى:

- بلارەي بىكەن، سەگى سەگباينە...

و ئەۋجار گوتى:

- مەمەد تاشباشىي كورى مەمەد، لە پۆلىسخانە بانگ كراي. ۋەرە دەرى.

سەفەر دەسبەجى خۇي گەياندە پىشەۋە ۋە ھەراي كرد:

- مەيە دەرى، برالە تاشباشىي برام. ئەۋ كاپرايە برىياري گرتنى تۆ ۋە ھاتنە ژوۋرەۋەي نىيە.

مەيە دەرى. ئەۋ ناتۋانى قۆلبەست بىكا.

گوندىيەكان بە غاردان ھەتا بەر دەرگاگەي تاشباشىي دەھاتن ۋە لەۋىي بىدەنگ ۋە كىر

پادەۋەستان. مەيىمۆك خۇي دابوۋە سەر تىلاگەي ۋە لە پىش كۆمەللىك ژنەۋە پاۋەستابو.

تاشباشىي كە باشترىن جەلۋىرەگى جىژنانەي خۇي لەبەر كردبوو ۋە خۇي پارازىدبۆۋە، ھاتە دەرى.

تىزە بىزەيەكى تەۋساۋىي لەسەر لىۋان بوو. گوتى:

- فەرموو، ئۆنباشىي.

- مولازم داۋاي كردوۋى.

- دەي باشە با بىۋىن.

سەفەر ھاۋارى كرد:

- ناكرى، ناكرى نا. ناتۋان گىياني ئەۋ گوندە بىگرن. ناتۋانى دەست لە تاشباشىي بدەي.

ئەگەر دەستى لى بدەيت، دەستەكانت وشك دەبن. بىت ۋە سووكايەتتىي پى بىكەي، زىمانت پەق

دەبى. ئەتۆ ھىچ ئىزنى ياسايت نىيە. بۆت نىيە تاشباشىي ئىمە بەرى، ناتۋانى لىمانى

بىستىنى. ئەگەر گوندەكەمان تا ئىستا كاول نەبوۋە ۋە ھەر لە سەرى جىي خۇيەتى، لە ساىەي

پىز ۋە گەۋرەيى ئەۋەۋەيە. ئەگەر لە بوۋمەلەرزە ۋە پەتا ۋە پەلامارى ماران پارىزراۋە، ھەر لە

ساىەي سەرى ئەۋەۋەيە.

ئەۋجا شانى تاشباشىي گرت ۋە گوتى:

- ئەمەن ئەرتان ئادەمى. ئەگەر دەتوانى، وەرە لىتىمى بىستىنە. دەى وەرە.
تاشباش شانى راپىسكاند و خۆى لە چىنگى ھىتا دەرەو. تاشباش لە پىشەو و پۆلىسەكار
بە دوايدا كەوتنە پى.

سەفەر گەرايەو لای گوندىيەكان و ھەراى كرد:
- چما ئىتو خويىستان لە دەماريدا نىيە؟ چما ئىتو بىيادەم نىن؟ وەرە سەير، وا با
بەرچاومانەو سۆماى چاوەكاغان دەبەن. ئەەى بۆ راوستان، بۆ؟ بۆچى ناجوولەين؟
ھەموو گوندىيەكان، بە ژن و منداڵەو، بە پىر و لاو، لەوى بون. كەس مەتەقى لىو
نەھات.

- باشە بۆ وا رەق ھەلاتون و رامون؟ خەرىكەن دەيەن. وا گياغان، ئاغاكەمان دەبەن.
رايكرەد و پىشى تاشباشى گرت و ھاوارى كرد:
- مەرۆ، مەرۆ، پادشاگەى ئىمە، راوەستە. مەرۆ، ئاغاكەمان. ئەتۆ دەبى بەسەر تەرمى
مندا پرۆى. كەس ناتوانى بەلكىشت بكا تە پۆلىسخانە.

لەو جەنگەيدا كە ئۆنباشى لىي نزيك بىو، بە ھەموو ھىزى خۆى قونە تەنگىكى ل
ئۆشانى سەفەر كوتا. سەفەر ھاوارىكى لىو ھەستا و وەرەزى كەوت و لەسەر بەفرەك
تلايەو. ئۆنباشى وا لى راکىشا، سەفەر نەك بە قەستى، ھەر بە راستى خۆى وىك دىنا
دەتلايەو. خەلگە ھەر سەيرىشان نەكرد و بە تەنیشتىدا تىپەرىن. سەفەر ھەستايەو
بەلادا دەھات. وردە وردە كەوتە شوپىن پۆلىسەكان. دەيگوت:

- چما ئىتو دىن و ئىسانتان نىيە؟
و پروى كەردە گوندىيەكان و بانگى كردن:
- ئەو كوا غىرەتەكەتان؟ باشە بۆچى لەسەر وەلىيەكەمان ئاكەنەو؟
دەستى بە ئۆشانىيەو گرتبوو و ددانەكانى لەچىرەو دەبەردن. درى بە ھەشىمەتەكە دا
دىسان بەلامارى ژەندەرمەكانى دا:

- دەبى بەسەر تەرمى مندا پرۆن...
ئىتر ئەجارەيان ئۆنباشى كە خۆى پىاويكى بەتىن و گور بو، ھەرچى ھىزى ھەيىو خستىيە
شان و باھوى و تەنگەكەى ھەلەنەو و بەھەموو ھىزى خۆى داھەتەنەو. سەفەر ھاوارىكى ل
بەرز بۆو و كەوتە سەر عەرزەكە:
- ئەى ھاوار كوشتيام، كۆشتيام، خەلگىنە فرىام كەون...

نۆنباشى به پىكەنینه گوتى:

- سەفەر، ئىتر ئەجارەيان دەتكۆژم...

و ددانەكانى گېر كۆرەنە و لە بن لىوانە گوتى:

- ھەى گەواد...

ھەر بە راستى بېرىارى دابوو، ئەگەر جارىكى دىكە سەفەر بىتە پىشى، واى تىسرە وىنى،

يان ئىفلىج بى، يا پىتى بىرى.

سەفەر نەيدەتوانى ھەستىتەو. ھەر بە راستى نەيدەتوانى. بە خشكە خشك دەپۆسى.

گۆندىيەكان بەزەيان پىيدا دەھاتەو و بە لايدا دەپۆشتن و سەريان دەکرد و كەوتبۆنە دواى
ژەندەرمەكان.

سەفەر بە پارانەو دەيگوت:

- وەرن، ھەلمستىنەو. ھەلمستىن...

لەو نىویدا چاوى بە عومەر كەوت:

- عومەر كۆر، ئەتۆش وەك ئەو گۆندىيەكانە كافر بووى؟ وەرە ھەلمستىنەو. و جا پۆز فرىاى

تاشباشە وەلىيەكەمان بکەو و لە چنگ پۆلىسانى دەريئەو.

عومەر ھاتە پىشەو و بەبى ئەوەى قسەيەك بکا، ھەلىستاندەو و ھەر لەوى بەجىتى

ھىشت و پۆسى. عومەر دەيزانى درۆيان دەکا، بەلام نەيدەزانى چىي لە بن سەريدايە.

ديسان سەفەر دەنگى لى بەرز بۆو:

- مەھىلن، مەھىلن بىيەن. مەھىلن وەلىيەكەمان بەرن. بىت و بېرا گۆندەكەمان كارول

دەبى. تىدا دەچى...

يەك دوو جاران ويسىتى پەلامار بەدات، بەلام ترسا: كۆرە ئەو جۆمالى نۆنباشىيەش

بنیادەمىكى سەيرە، ھەر بەزەبى نىيە. ھەر بلى لىم دە دەيەوى بشكۆزى."

بە دەرياندا خولايەو، بەلام ھەر نەيدەتوانى لىيان بچىتە پىشى. لە نۆنباشى تۆقىبۆو.

ھىواى بە گۆندىيەكانىش ئەمابوو. بىرى دەکردەو كە بردنى تاشباش سەھلە، ھەر لەوى درىزى

بکەن و سەريشى بېرن، كەس مەتەقى لىتە نايە، مېشىكىشىيان لى مىوان نىيە.

نەويش چووە نىو ئەو حەشەمەتە بىدەنگ و كپەو كە بە شوئىن ژەندەرمەكانەو دەپۆشتن.

تاشباش لە پىش ھەموانەو، گەردنى بەرز كۆرەو و دەپۆشتن. ئەگەرچى پىكە رەنگى

بزرکابوو، بەلام وا پىدەچوو گوتى لى نەبى. دەتگوت دەلى: "چ دەكۆزى و دەسەلات چىيە.

چاره‌نوس وا بوو. "بئ ترس و بیباکانه ده‌رږی. که گه‌یشتنه ده‌ره‌وی ناوایی، سه‌فه‌ر هاواریکي دیکه‌ی کرد و په‌لاماری ژنده‌رمه‌کانی دا، به‌لام نیگایه‌کی وا پر له پارانه‌وه‌ی له تونباشی کرد، وه‌ک بلتی پټی ده‌لئ: "توندم لئ مه‌ده، هیواشم لئ بده". جومالی، به‌خه‌یالی نه‌وه‌ی نه‌وه داوین زه‌بره، هه‌موو هیژی خوی دایه‌شان و باهوی و تفه‌نگه‌که‌ی داهینایه. قرچه‌ی شکانی نیسقانی هات. سه‌فه‌ر گوتی: وه‌ی باوکه‌ر ږوژو مردم و له هوش چوو. گوندیه‌کان نه‌جاره‌گه‌یشتنی و له‌سه‌ر به‌فره‌که‌ه‌لیانستانده‌وه. که چاوی هه‌لینا، گوندی به ژووو سه‌ریه‌وه پاره‌ستابوون. ژنده‌رمه‌کان دوور که‌وتبوونه‌وه. نالاندی: - پوښتن؟ بردیان؟

ده‌ره‌پری. خوی پټ نه‌ده‌گیرا. به‌دوای ژنده‌رمه‌کاندا هه‌رای کرد: - نه‌وه به‌قسه‌ی منتان نه‌کرد و بردتان. نه‌کا نازاری بده‌ن. نه‌کا سووکایه‌تیی پټ بکه‌ن. نه‌کا تاله‌موویه‌کی له‌سه‌ری که‌م بیته‌وه.... به‌خوای ژنه‌کانتان بیوه‌ژن ده‌که‌ونه‌وه. مندا له‌کانتان به‌مردوویی له‌دایک ده‌بن. بوومه‌له‌رزه‌ثم هه‌ریمی تورووسه‌کاول ده‌کا. کوهماری تورکیا به‌لای لئ ده‌باری. کوهماری تورکیا تووشی شه‌ر و په‌لامار و قاتی و قری ده‌بیته‌وه. جا نه‌گه‌ر پیاون په‌نجی بژ به‌رن ده‌ی... دواپی نه‌لین کویتخا سه‌فه‌ر پټی نه‌گوتین... ها... تاشباش گیان... ناغا که‌ی نیمه... پروگه‌ش و لیویه‌بزه‌که، بگه‌رپوه، خه‌م مه‌خو، که‌س ناتوانی ده‌ستت لئ به‌رز بکاته‌وه.

ده‌نگی کزتر بووه. نالاندی و له‌بن لیوانه‌وه گوتی:

- به‌خیر چی...

و له‌سه‌ر به‌فره‌کان تلایه‌وه. نه‌وجاره‌نیتر سه‌فه‌ر خوی بووراندېووه. گوندی ده‌ست و لاقیان گرت و له‌سه‌ر به‌فره‌که‌ه‌لیانستانده‌وه و به‌بئ نه‌وه‌ی متقه‌یان لیوه‌بی، بردیان‌وه ماله‌که‌ی خوی. ته‌نیا مه‌می دیک، دوور له‌حه‌شیمه‌ته‌که‌وه به‌شه‌له‌شعل ده‌رږیشت و که‌سه‌فه‌ری ناوا ده‌دی، ددانی لئ گر ده‌کرده‌وه و مړه‌مړی توورپه‌یه‌که‌ی له‌نیوان ددانه‌کانیه‌وه ده‌هاته‌ده‌ری. - سه‌فه‌ری دوو پرووی هه‌زار پرووی و دووه‌زار پروو... دروژنی دایک قه‌چه... هه‌ی نه‌نک و ژن و مندا له‌نه‌ژداد و ورد و درشتی بڼه‌ماله‌که‌ت ب.... یه‌ک پشوو جینیوی ده‌دا و دلئ فینک ده‌بزووه.

سەفەر ۋە نېئو ئاۋايى كەۋتېرۇ و بە توررەيىيەۋە دەيگرماند. جىنپۇ بە گوندىيەكان دەدا و توۋكى لى دەكردن. دەيگوت:

- برديان! لە گوندىكى بەو گەرەيىيەدا گرتيان و برديان. ھەر سى ژەندەرمە بوون ھاتن و پۇژە پروناكەكەيان گرتين و برديان. سۆماي چاۋەكانان، بەرەكەتى دەغل و دان و بارانى مۇزاكانان و شىرى مانگاكان و ھەنگۈيىنى پوورە ھەنگەكانان و ميوەى دارەكان و سەوزايى دارستانەكانان، زاو و زېي ژنەكانان و بەندە باشەكەى خودايان گرت و برديان... ئەۋىش بە پۇژى پروناك و بە بەرچاۋى خۆمانەۋە، ھەر من بووم بەرۆكم دادېرى و ھەر منيان كوشت. قۇلە ھەلبەستراۋەكەى خۆى نیشان دەدا. بە دوايىن زەبىرى قۇنداغە تەفەنگەكەى ئۆنباشى لەجى چوبو و ئاشقەكەچەلە بۆى خستېۋە جى و ھەلبەستېۋە. ئەۋەندە دېشا لە بەر ژان و ئازار ئاۋى بە چاۋىدا دەھاتە خوارى. دەيگوت:

- ھەتا نېر جەرگ و ھەناوم پېۋە دەزىرېنى. ژانەكەى سەرى دلمى پېۋە دېشى. ئەگەر ئەنگۇ لەگەلەم ھارۋەنگ بوايەن، ئەو ئۆنباشىيە نەيدەتوانى تاشباشەكەى ئىمە بەرى و بىخاتە شىتخانەۋە... نەيدەتوانى ئەۋەندەى لى بدا گۆشتى بە لەشىيەۋە نەمىنى. نەيدەتوانى گيانى شىرىنمان بەرى و لە زىندانى توند بكا. ئەگەر ئەنگۇ پياو بوايەن، بىيادەم بوايەن... ھەى گوندىيە بېئاموسەكان...

پاش ئەو جىنپۇەى "ھەى گوندىيە بېئاموسەكان"، ئەۋجار ئەو نەفرەتە بەناۋبانگەكەى تاشباش ئۇغلۇ دەھات. ھەر ئەۋەى وا گوتېۋى: "ژنەكانتان نەزۇك دەبن. باران لەو گوندە نابارى." سەفەر دەگەيشتە ھەر كەس ئەو نەفرەتەى دوۋپاتە دەكردەۋە و چاۋەرى بوو ديسان خەلكى ئارايى بە بىستەنەۋەى ئەو نەفرەتە بوروۋژىتەۋە و ئەو لەسەر تەختە بەتالەكەى تاشباش دابىنن، بەلام گوندىيەكان ھەر گوڭشيان نەدەدايى.

له ناخی دلپیهوه، دهنګه کهي خوی به خوشتړین شیوه دهر دینا و نفرته کهي دوویاته ده کردهوه، به لآم دهیزانی نهو گوندییه بی چار و پروویانه، لهو گوئییه یان ده بیستن و لهوی دیکه یان دهیده نهوه ده ری و هرچی بیکا خوړاییه.

هر به راستی نهو گوندیانه چ شتیکیان لهو تاشباشه دا بینیبوو که ناوا پتوهی نووسابوون و دهستیان لیتی بهرنه دهه دا؟ نفرته کانی بوو؟ خو نهو له تاشباش باشتی نفرته لیتیان ده کرد. دوو عاکانی بوو؟ خو نهو دهیتوانی دوو عای باشتیش بکا.

"ناخ نه گهر جارتیکی دیکه نهو تاشباشه ببینمه وه. ده که ومه سر پیانی و هه تا ناخری عومرم ده به عه بد و نوکهری. هر وه ها...."

هر هه موو گونده که ببوه یه ک زار و نهو زارهش ببوه ته لهی ته قیو. بچو و کترین دهنګیک لهو ناوه دانیه وه نه ده هات. ته نانه ت بچو و کترین جو له یه کیش نه ده بینرا. ژیانې ناوه دانیه که پراوه ستابوو و هر ده تگوت گیانیت کیشاوه. جیا له گفهی با و کرپوه و نهو بۆرانه ی له ده شته که وه ه لیکر دبوو و خوی به که لیتن و قوژبنی خانووه کاند ده کرد، دهنګ و سریوهی هیچ شتیکی دیکه نه ده هات. هر وه ک بارنی هیمن و له سر خوی به فره که له بیده نگیدا، که دهنګیکسی وه ک دهنګی بالی جروجانه وهران ده بیسترا. ته نانه ت سه که کانیش نه ده ورین. که له شیر ه کانیش نه یانده خوړند.

"دنیا له و ته ی هیه، وها ماته میکی به خویمه نه بینیه... هاواره له من، هه ی به گوړی نه ژدادی نه نگوی دپهاتی.... هر له بهر نهو تاشباشه سه گبابه که هر هه موو گیانی پولیتکی سووتاو ناهیتن، نهو تاشباشه شیت و شووره... نهوه چ شه مۆته و ماته میکه. نهوه چییه ها؟..."

هزی ده کرد بچیته نیوه راستی گونده که و له به یانیه وه تا شه وی چهن دی پشوی له بهر دایه هاوار بکا. یه ک دوو جاران تاقیی کرده وه... چوه نیو گوند و لهوانیه به بۆ هزاره مین دار نهو نفرته به ناویانگی تاشباشی گوته وه. گوتی و گوتی و هر وشه یه کی له ناخی دلپیه وه هینایه ده روه، به لآم زینده وهریک نه هات گوتی بداتی. سه فهر هرچی توانیی له خوی نووسا و بابی خوی گا، به لآم کهس گویشی پتی نه بزووت. ناخریه کهي له که للهی دا و چیی جنیو بوو دای به دایک و خوشکی گوندیه کان، به لآم زور ترسا و له حالیکدا هر ناوړی ده دایه وه، به ترسه ترس بهرو ماله کهي خوی تیئی ته قاند. دهرگای ماله کهي گاله دا و تفهنگه کهي به دهسته وه گرت و چاوه ری ما. پتی و ابو هر نیستا نا نیستا په لاماری ده دن. مریمۆک بهو تووړیه ته توفانییه وه له پیشیانوه دهی و دهرگا که له ریسمه ده بن و نهو جاره نیتر ناهیلن نانی

زىندووان بىخوات. چىيى چاۋەرى. بو كەس نەھات. بەخۇي گوت: "ئەم گوندىيانە "تۇراون" و لە
حوكمەت و لە عىسمەت پاشا و لە مستەفا كەمال و لە كىي و دەشت، لە ئۆنباشى جۇمئالى و
لە ھەرىمى تۇرروس و لە خواۋ پىغەمبەر، لە ئاسمان و دەريا و لە خاك و مېرۈلە و لە كۆيخا
سەفەر تۇراون. ئەم گوندىيانە وا تۇراون، لە تۇرانە كەي مەرىتۈك قەباحەتەر و خەراپەر. نىيەر
ناشت نابنەۋە.

سەفەرىش چۆۋە قاۋغى خۇي و گوتى: "چىيى لە دەستان دىيىكەن و ھەرۋەھا ئەمەن كارم
بە كارى ئەم گوندىيە تۇراۋاتەۋە نىيە. بۆۋن و لە ھەمۈ دىيا بىتۈرۈپ. ئەۋەندە بىتۈرۈپ ھەتا
گىياتان دەردەچى. ھەي سەگباينە."

ئەم ھالە چۆن دەپرايەۋە؟ كەي بىزەيان دەخرايەۋە سەر لىۋەكانيان؟ پىنى ۋابو لە گونەكەدا
ھەقايەت و دەنگۈيەكى زۆر ھەيە، بەلام ترسا تەننەت بېرىشيان لىيىكەتەۋە:

"تاشباشيان بىر دوۋە و خىستوويانە شىتخاۋە. لەۋى بە ھەزاران شىتى لىيى بوۋە. غەرزى
ئاغاي خۆم بىكەم، لە ئاكاۋ سەرىيان كىر دوۋە و دىتوويانە بىنای شىتخاۋەكە لە چاۋان ون بوۋە و
شىتەكان لە نىۋەراستى بىابانىكا ماۋنەتەۋە. كە تاشباشيان ھىناۋەتە دەرى، بىناكە دىسان
ھاتۋەتەۋە سەر جىيەكەي خۇي..."

بەلام نىيەر گوندىيەكان گوتىيان بەر جۆرە ھەقايەتەنەش نەدەدا. ئەگەر پۆۋەكانى پابىردو
بوايە، ئەۋان زۆر بە ھەمەتەۋە گوتىيان بۆ ئەم ھەقايەتەنە پادەگىرت و ۋازيان لىيى نەدىتە.

ئەم گوندىيانە كەنگى لەۋ خەۋى مەرگە بەخەبەر دەھاتى؟... سەفەر تازە تىدەگەيشت كە
لەم دىنبايەدا ھىچ شىتەك لە تورپەيى بىنايەمەكان سامناكر نىيە. ئەم گونەدە ۋەك گۆرستانىكى
كېر و كېر و بىيى سىنور.

رۆۋىتىكان سەر لە بىنەنى سەفەر بە دەنگى ھەللا و قىۋە لە خەۋر پاپەرى. دەنگى ژن و پىاۋ
و سەگ و كەلەشەر تىكەل بىۋە. ئەم دەنگە تىكەل پىكەلەنە، زەۋى و ئاسمان و تەننەت دەشت
و دەرى تەننىۋە و پىرى كىر دوۋە. بە پەلەپەل لە جىۋىيانەكەي دەپەرىسە دەرۋە. ھىشتا پۆۋ
نەبىۋە. بەلەي پۆۋەلەتەدا تىشكى دابوۋە لىۋارى گەۋالە ھەۋرەكان و پوۋنى كىرۋە. بايەكى
سارد لە دەشتەكەۋە دەھات.

- چى بوۋە؟ چى باسە؟

چى قومابوۋ؟ بۆخۇشى دەيزانى چى بوۋە. جا چۈنكە دەيزانى، لە دلەكوتە و خىرا، بەرەۋ
مالەكەي تاشباش پاي دەكرد. كە گەيشتە بەر دەرگاكەي مالى تاشباش، توۋشى

حەشیمەتییکی پروگەش و لیۆ بە پێکەنین و دلخۆش بوو. دەرگای مائی تاشباش لەسەر پشت بوو. درێ بە حەشیمەتە کە دا و وەرژوور کەوت. تاباش نۆغڵو لە دەم کوانوووە کە دانیشتبوو و چاری بریبوو بە بلیسەمی ناگرە کە. سەفەر دەمو دەست خۆی بە عەرزە کە دا و باوەشی بە لاقەکانی تاشباشدا کرد:

- بە خێر هاتییهوه ناغاکە ی ئیتمه، وهلییه کە ی خۆمان، نازیزه کە مان، بە خێر هاتییهوه، خێر و بەرە کە تە هینا، ئە ی پەیکێ پێغەمبەری خوا، بە خێر هاتییهوه ئە ی گۆلۆوکی دارە کافان، سەوزایی دارستان و خۆرە و هاژە ی ناوێ کافان...

تاشباش نۆغڵو لە سەر خۆ سەریکی هەلپری و بە نەفەت و بێزارییهوه لیتی روانی و هەر را بە لەسەر خۆیییهوه پروی لی وەرگێرا و چاری بریبوو ناگرە کە.

گۆندییه کە کە لە دەگا کەوه دەچوو نە دەری، بە دلێکی خۆش گۆتیان:

- هەر پرووشی نەدایی. نەیدواند.

ئەو دوو کورتە قسەیه، بە دەنگی شادی و قریوه قریو، زار بە زاری پۆشیشت و دووپاتە بۆوه.

سەفەر دیسان گۆتی:

- ئە ی تاشباشی مەزن و گەورە ی ئیتمه، خۆ ئەو ئۆنباشییه گیانی نازەنینتی نازا نەدا؟ ئەو گەمارانە خۆ دەستیان لە جەستە ی لە گۆل ناسکتر و نەرم و نیانترت نەدا؟ ئەمەن لە ترسانا خەریک بوو زراوم بچی کە ئەکا مەزن و سۆمای چاوە کافان نازار بەدن. خوایه گیان شوکر، زۆر شوکر، ئەتۆ پۆشیشتی و گەپایتمهوه، ئەو گۆندە مردبوو، ماتەمبار بوو، مەزنی ئیتمه، ئەتۆ هاتیتمهوه و گیانت بە بەر ئەو گۆندەدا کردەوه، وەك خۆین بە دەمارەکانی ئەو گۆندەدا گەپای و هەروەها ئیتمهشت بوو ژاندهوه.

هەر دە یگوت و دە پۆشت، بەلام تاشباش وەك بەرد، بی جوولە بوو و تەنانتە ناو پۆشکیشی لیتی نەدایهوه کە سەریکی بکا. سەفەر حەزی لی بوو تاشباش تەنیا لەبزی دەلەبزی بگەری. هەر قسەیهکی لە گەل کردبایە بەسی بوو، باری کەوتوو ی لە گۆندە کەدا راست دە کردەوه، بەلام تاشباش دابوو یە باری لاساری و ئەو تاقە قسەیهشی لە زاری نەدەهاتە دەری. ئاخیرییه کە ی بە دەنگییکی کز، کە هەر تاشباش گۆتی لی دەبوو گۆتی:

-، بەلام، تاشباشە خۆشەویستە کە ی ئیتمه، کاتی ژەندەر مەکان تۆیان دەبرد، هەر مەن بووم گریام و لاامەوه و خۆم بە ئاو و ئاگر دا کرد. کەچی ئەو گۆندیانە ی ئەتۆ بە خۆمانەیان دەزانی، هەر مێشیکیشیان میوان نەبوو. ژەندەر مە بە قۆناغە تەفەنگ وایان لی دام، ئەو هەتا

دەبىنى باسكەم لەجى چوۋە. بە قوربانت ېم، ھەر يەك قسە، قسەيەكم لەگەل بکە با بىينە دۆست و برادەرى يەكتىرى و لای ئەو گوندىيانە ھەيام مەبە... ئەمن دۆستى تۆم و لەمەوداۋاش ھەر خزمەتكارى تۆ دەم، لېم خۆش بە، لە ھەموو ئەو خراپانەم خۆش بە كە لىيان ئاگادارى، ئىتر تۆيە، دەمە پىاۋىكى باش و بە ئىمان و دۆستى گوندىيەكان و جگە لە گوندى بىر لە ھىچ شتىكى دىكە ناكەمەوہ. ياللا دەى رووم تىكە و دوو قسەم لەگەل بکە. با لە نىو ئەو گوندىيانەدا سووك و پىسا نەم. مەردى خوداى بە، بۆچى ئاوا وەك بەرد چەقىوى و جوولەت نايە. چما تۆ دلت نىيە؟ مەزنى ئىمە، چما لەبرى دل، سندانى ئاسنيان لە سىنگتدا داناوہ؟ گەورە و سەرورەى ئىمە؟... ئىستا دەتەوى قسان بکەى يان نا؟ ئەگەر ھىچ نەلئى... گوندىيەكان ھاتبۇنە پىشتەر و دەيانويست بزائن بە سرتە چ بە تاشباش دەلئى؟ بەلام سەفەر زۆر بە ئەسپايى قسەى دەکرد:

- مەدۆتە. ئەگىنا بۆ خۆت خراپە. كۆرە پىت دەلئىم خراپ دەبىنى. خراپى لى ھەلدەگريپەوہ ھا. ئەگەر وەلى سەھلە، بىيتە يەكتىك لە پىتغەمبەرەكانىش، ناھىلەم نانى زىندوان بخۆى. مەن دەستم لە گىيائەم بەرداوہ. دەى قسەيەك بکە. ئەگەر نەيكەى، ھەرچىت دىتوۋە لە چاۋى خۆت دىوہ، تاشباش، تاشباش ئۆغلۆ، باش بزائە دواى ئەوہ خودا يان بەتۆى دەدا يان بە مەن... باۋەشى كە بەتوندى بە لاقى تاشباشدا كۆردبو، لە ئاكاۋ بەرىدا و ھەستا:

- ئەمن سەفەرم پى دەلئىن، ئەگەر پىشانم نەداى... بە سەرى شۆرەوہ، دېرى بە خەلكەكە دا و گورج لە مالەكەى دەرپەريپە دەرەوہ. چ ئەو كاتەى قسەى دەکرد و چ ئەو دەمەش كە تىژ دەرپەريپە دەرەوہ، تاشباش تەننەت جارئىكىش چىيە چاۋى لە ئاگرەكە نەترووكاند و سەبرى نەكرد و ھەر نەشجوۋلا. گوندىيەكان كە لە دەرەوہ كۆ ببونەوہ، گۆتيان ئۆخەى... ئۆخەى ھەسايەوہ. - چو كەوتە سەر دەست و پىيائى، بەلام تاشباش ھەر ئارپىشى لى نەدايەوہ. - مەزن و گەورەى ئىمە تاشباش....

سەفەر دەيزانى لە پىشتەملى چىي پى دەلئىن، ھەر وەك ھەموۋى بە گۆيى خۆى بىستى. بە دەم سىل جريئەوہ، چۆرە مالەوہ و تەنگەكەى لە دىۋارەكە لى كۆردەوہ و فىشەكى لەبەر نا... چەند ھەنگاۋىك بەرەو دەرگاگە چو و لە لاشىپانەى دەرگاگەدا چەقى. تاشباش ئەو رۆژە بەو ھەلسوكەتەى خۆى فەرمانى مەرگى ئەوى دەرگەردبو. دواى ئەو وەزغە، چۆن لە نىو ئەو خەلكەدا سەرى ھەلدەھات و دەيتوانى سەبرى چاۋيان بكا؟ ئاخۆ ئەو ھەر ئەو بەلەيە نەبوو كە تاشباش دەيوست بەسەرى بىنى؟

سەفەر بەخۆی دەگوت: "گیان لە بەرامبەر گیاندا. دەبێ ئەو کەسە بکوژمەوه کە منی کوشتووه... بەلام کەنگر و ماست بە وەختی خۆی... ئەوی بە تورپەییەوه هەستی، بە پەشیمانییەوه دادەنیشیتەوه. هەموو کاریک دەبێ بەجی و پڕی بکری. سەیر کە، حوکمەت هیچ شتیک بە گۆترە ناکا. تەنانت حوکمەتیش....

تەنگەکە ی بردەوه و لە سەر جییەکە ی خۆی دایناوە...

***

مولازم لە پێشدا، بە تورپەییەکی شیتانەوه رووه و تاشباش چوو بوو و گوتبووی:

- دەی، وەك دەلێن گوتووتە من مەهیدی زەمام؟ ئەویش لە چاخی نەتۆم و گەران بە گەردووندا. هەمی مەندەبووری هیچ و پوچ. " و ئەوجار گوراننبوو:

- بنیادەم ئەوه دەچنە سەر گۆی مانگ. ئەوه کەرامەت و پەرچۆ نییه. زانستە ئەو دەباتە ئەوی. ئەتۆش هەمی ورچی زەبەلاح، خەریکی لێرە قسە ی پڕو پوچ و ئەفسانە هەڵدەبەستی و خەلك هەڵدەفریوینی و دەتووی خەلكی خوای تووشی چارەپەشی و نەگەتی و هەژاری بکە ی و تا هەتایە لەو دنیای نەزانیەدا بپننەوه و نەتۆ کەرامەت و پەرچۆیان بۆ دەنوینی و جادوویمان بۆ دەکە ی... ئەمن هەر لەبەر ئەو سەدە ی بیستەمە ئەنجن نەنجنت دەکەم. قورومساغ، ئەو خەلكە هێشتا لە چاخی بەردیندا دەژین. ژبانی ئەوانە هیچ جیاوازیەکی نییه لە ژبانی دە هەزار ساڵ لەوه پێش، پەنجە هەزار ساڵ لەوه پێش... لەو نێوهدا نەتۆ دیتی و بە فیل و دەهۆیان لە هۆزە ئەفریقیەکانیان پتر بەرهو دواوه دەگێریتەوه؟ باشە بەزەبیت بەو میللەتەدا نایەتەوه؟ بۆچی ئەو زولمەیان لێ دەکە ی؟ هەر هەمووی بۆ چەند پوولی رەش و چرووک؟ بۆ چەند قرۆش... باشە بەو ملە نەستورەتەوه بۆچی کار ناکە ی؟...

ئەو قسانە تاشباشیان لە دین دەهری کردبوو. هەستابوو و گوراننبوو:

- کورە مولازم، جەنابی مولازم. ئەو بوختانانەم پێ مەکە. ناخەر خۆ بنیادەم بەر لەوه ی پرسیاری لێ بکەن لە داری نادەن. ئەتۆ لە پێشدا پرسیارم لێ بکە، دوا یی نەگەر ویستت لە دارم بەدە یان سەرم بپەر. نەگەر ویستیش گوللە بارانم بکە. خوێنم وەك شیر دایکت حەلالت بێ، بەلام لێم گەپێ با قسە ی خۆم بکەم و بلیتم ئەو مەسەلە ی مەهیدیوونە ی من چیه با جوان و زەریف تی بگە ی.

ئەو قسانە تۆزیک رەقەکە ی مولازیمان دامرکاندبووه و پرسیبووی:

- يانی نه تۆ ده لیتی کویتخا سه فەر درۆیان ده کا؟ ... دهی باشه بۆم بگیتره وه بزاتم چ باسه؟، به لām راستیییه که ی بلتی.

تاشباش دانیشتبوو و بۆی له بنی کوله که دا، به بی نه وهی یه ک شتیسی به جی بیلتی.
مولازم به قسه کانی نهو گۆرابوو و نه رمتر ببۆوه و ناخریه که ی به زهیی پیتیدا هاتبۆوه و لیتی پرسیبوو:

- باشه نه من چ یارمه تییه کم له ده ست دی، برا که م محمه ده؟ ... نه تۆ چۆن لهو به لایه نه جاتت ده بی؟ ... کاره که ت به باریکی خراپدا که وتوو به راه.

تاشباش ملی به لاره وه نابوو و گوتبوی:

- رزگار بوونی من ... رزگار بوونی من؟

مولازم وه لāmی دابۆوه:

- سه یر که محمه ده، نه من پیاوی یاسام و نه تۆش پیاویکی ژیر دیاری. نه تۆیان لهو به لایه وه رداوه و لهو گێژه نه یان خستوو. بۆخۆت ده بی رپی رزگار بوونی خۆت بدزیته وه. لهو کاره دا که س جگه له خۆت ناتوانی ده ست بگری. بهو وه زعه وه که پیش هاتوه، رپگه ت ده که ویتته شوینی خراپ. نه من ناتوانم هیچ رپگه چاره یه کت نیشان بدهم، به لām نه گهر جاریکی دیکه لیته بته ینمه وه و ببیستمه وه بچووکترین سه رقه له مانه و دیاریت له خه لکه که وه رگرتوو، ده تا هارم و ورد و پردت ده که م و به لایه کت به سه ر دینم با به دهواری شری نه کردبی. چاوی خۆت خورد بکه وه.

تاشباش ماندو و شه که ت و بیتا قه ت لهو ی هاتبوه ده ری. خوا به چۆن به رۆکی خۆی لهو به لایه رزگار بکا؟

نوقمی نهو بیر و خه یالانه گه یشتبۆوه ناوایی، به لām له نا کاو ده بی نی، به رده رگای ماله که ی قیامه تیکه هه ر مه پرسه. باشه نهو خه لکه که نگێ و چۆن زانی بوویان نهو ده گه رپته وه که ناوا خیرا کۆ ببوونه وه؟ هه ر چاوی به خه لکه که که وت، ساتیک به می شکی دا هات، پشت له گوند و ژن و منداله که شی بکات و را بکا، به لām خۆشی ده یزانی ناتوانی کاری وا بکا. ده یوانی واز لهو گونده بی نی ... له ژن و منداله که شی ...، به لām نه یده توانی واز له شتیک بی نی ... له شتیک ... له شتیک ... نهو شته ی که بۆخۆشی نه یده توانی بی لی.

به ره و لای هه شیمه ته که چوو و خۆی دایه ده ست خۆشه ویستییه که ی نه وان. ده که وتنه سه ر ده ست و پێیانی و شان و ده ستیان ماچ ده کرد:

- مولازم ھەر تاشباش مەزنە كەمانى دىتبىو، خۆى بەسەر پىلاۋە كانىدا كىشا بوو و گوتىبوى: " لىم خۆش بە تاشباش ئەفەنى. ئەمەن لەسەر تۆ بەسەھو چووم ". لەو كاتەدا تۆپەلە تىشكىك لە نىۋچاۋانى تاشباشى مەزغانەۋە دەردەچى و لە پەنجەرە كەۋە دەپراتە دەرى. بېرىك دواتر بوۋەتە سى تۆپەلە تىشك و گەپاۋەتەۋە سەر نىۋچاۋانى. مولازم چارى بە مۆلەق ۋەستاون و گوتىۋىتتى: ئەى تاشباش ئۆغلۆ، ئەتۆ ۋەلى و ھىۋاى پۇژگار و سەردەمى نىمەى. زۆر باشە، نىستا بگەپتۆە گۈندەكەى خۆت. بەخىر چى. بېرۆ و ھىۋا بە مۆشەكان بېەخشەۋە. چاكيان بگەۋە و بەرەكت بە زەۋىيەكان بەۋە ". بەلى، مولازم بىيادەمىكى پاك و ھەللاڭ زادەيە. تاشباش لەبەر خۆيەۋە بېرى لەۋە دەكرەۋە كە ئەگەر ئەۋ ھەقايەتى سى تۆپەلە تىشكە بە گوتى مولازم بگاتەۋە و بلى ھىشتا نەگەيۋەتەۋە ناۋابى دەستى پى كىردۋەتەۋە... خۋايە گيان چ بگەم؟ باشە ئەۋ خەلگە بۆچى لە كۆلەم ناپنەۋە؟

سەيرى كرد بى سوۋدە. ھەر دوو تاى دەرگاگەى كىردەۋە و چوۋ لە تەنىشت كۋانۋەكە دانىشت و چارى بېرىيە ناگرەكە. پىك لەۋ كاتەدابوۋ كە سەفەر ھات و خۆى بەسەر دەست و پىيدا خست.

كە شەۋ داھات، خەلگەكە بىلاۋەيان كرد و نۆرەى نەخۆشان ھات. تاشباش ھىنانىيە مالىۋە و بە پرويەكى گەش و بە دىۋقاننىيەۋە بەخىرھاتنى كردن و خولقى كردن. دەستى يەك بە يەكيانى گرت و دەستى لەسەر نىۋچاۋانىيان دانا و ئەۋ جار پروۋە قىبلە ۋەرسوۋپاۋەۋە و چۆكى دادا و لە ناخى دىليۋە بۆ ھەموو نەخۆشەكان پاراۋەۋە. دىگوت:

- ئەى خۋاى گەۋرە و مەزنى من، ئەۋانە لەبەر خاترى تۆ ھاتۋنەتە لای من. ئەگەرچى لە ھەنتەشى تۆدا ئەمەن ھەر ھىچ نىم و لە بەر دەرگاكتە لە سەگىكىش كەمترم، بەلام چۈنكە ئەۋانە ھىۋايان بە منە، خۆت شىفايان بە.

و لە جىتى خۆى ھەستا و فۋوى لە سەروچاۋى يەك بە يەكيان كرد.

لە گۈندەكانى دىكەۋە و لە گۈندەكانى نىۋ چىاكانى تۆرووسەۋە و لە گۈندە دوۋرەكانى دەشتىۋە و لە زۆر زۆر دوۋترىشەۋە نەخۆش بە پەۋە پرويان كىردبۋە مالى پىرۆزەكەى تاشباش. نەخۆش دەھاتن و دەرمانى دەردى خۆيانىيان ۋەردەگرت و دەگەپانەۋە: نەخۆشى جۆراۋجۆر: فىدار، نەخۆشى پۇماتىزىم و پەبۆ و دەمار و پەككەۋتە و مالاريا و دەردەبارىكە و سوۋرەكۋان و

دهست لڼوه شينراو و گۆچ و ئيفليج و شيت و شورور دههاتن. تاشباش نۇغلو له دووعا و پارانهوه و فووليكردن ماندوو دهبوو. چونكه به شهو نهخوشه كانى دهدى و ههتا بهيانى ههر بهخه بهر دهبوو و نهدهنوست، به رۆژ ههتا ئىوارى دهخهوت. ههر بۆيهش كهس نهیدهدى. ههر نهخوشى هيندهى نووكه پهنجيهك خويى لى وهرگرتن و لهسهر يهك كۆ بووهوه و ببووه تهمباريك. به تاييهتى خهلكهكهى يالاك تهواو خويان پتوه گرتبوو. ههر كهس لووتى پاسابا (خويى بهر بووبا)، يان ددانى ژانى كردبا، چاوى پهرييا يان مانگا و گوئيدريژى ون بووبا، دهمودهست خۆى دهگهيانده مالهكهى تاشباش.

"له گوندهكانى نهولاي تۆرووسهوه كچىكى عازهبان هينابووه لاي تاشباش. كچىكى جوان قژ دريژى چاورهش بوو، بهلام حهوت سال بوو به جىبان كهوتبوو. لاقهكانى وهك دار وشك ههلاتبوون و نهیدهتوانى له جى خۆى بيزوى. تاشباشكهمان دهستىكى به لاقى كچهدا كيشابوو، بهلام هيچ كارى نهكردبوو. نهوجار دووعايهكى خويندبوو و لهبهر خواى گهوره پارابۆوه، ديسان ههر وا وشك و رهق مابۆوه. دواى نهوه چوبووه سهر چياى تهكهچ و سى شهو و رۆژان لهوى دووعاى كردبوو، كه دهگهريتهوه دهبينى نهوه كچه ههر وهك خۆيهتى. زۆرى بهزهى به كچهكهدا ديتتهوه... كچىكى ناوا جوان... تاشباشكهمان خۆى پى ناگيردى، داديتتهوه و نيروچاوانه نووراني و پيرۆزهكهى كه جگه له خودا له بهرامبهر كهسدا دايينهدهنا سهر عهرزى، دهنيته سهر لاقهكانى كچه و له ناكاو كچه له جى خۆى ههلهدهستى و به پى خۆى دهگهريتهوه ناوايهكهيان."

"حهمه عهليه لاله، شوانىكى گوندى چوكورجهى نيوهراستى دهشتهكهى چوكوراوايه. تهمنى بيست سال دهبي. شهويكى به بهكپتوه و بارن، گهله گورگ له رانهكهى دابوو و پهز و مهريان لى زگ دريپوو و خواردبوويان. شهويش بۆ رزگار كردنى ميگهلهكهى، ههر بهگۆچان وهرگهراپووه گورگهكان. بهيانى خهلك به بيتهوشي لهسهر بهفرهكه دهيبيننهوه و كه وههوش خۆى ديتتهوه، لى دهپرسن، چى بهسهر هاتوه، مهمد عهلى نهيتوانيبوو قسان بكا. هينابوويانه لاي تاشباش و تاشباش له زارى تفىبوو. مهمد عهلى نهوجار وهك بريشكهى بخوا قسهى كردبوو..."

كه مائه به لځ، كه هورت سالي ربهق نويه تي و سيپه پړي بو، هه موو سالي نه خوشينه كهي سهرى هه لڼده دايموه. رږژيځك ده يگرت و رږژيځك بهري ده دا. نهو دامواه هه برپه نه میده توانی له چوكور لږكه برنیتوه. تاشباش چنگه لږكیه كی له رږژيځك زهیتوونې وهردا و ناگری دا و له بهر لووتی راپیگرت. لهو رږژوهه نویه تییه كهي بهري داوه و سهری هه لڼده داوه تموه...

"مچه زالم، ته مهنی هفتا ساله. پټك هفتا سال. له سی و پینج سالییهوه، هه دروك چای کویر بووه و موقرابی داوه. هاته لای تاشباشه كهي نیتمه و گه لای دار بی و بالی شه مشه مكویري بږ تیکه لځ كرد و دوو عایه كی له سر خویند و ناگری دا. هه نه ونه دهی دوو كه له كهي گه یشته چای مچه زالم، ده موده ست بینای تی گه راپیهوه..."

***

زنجیره يه كه لهو هه قایه تانه به هه موو ولاتدا بلاو ببوونهوه. نهو هه قایه تانه له هه موو گوند و دیتها ته كانی تورووسدا و دهشت و تنانته شاروچكه كهدا، زار به زار ده گه ران. تنانته له شاریشهوه، نه خوشی بیده رمانیان دیتنايه لای تاشباش. هه موو كه سیك جگه له پیاوانی ده ولت، ناگاداری نهو مه سه له یه ی تاشباش بوون و باسیان ده كرد. بږ وینه ژنه كهي مولازم ناگای له هه موو نهو مه سه لانه بوو، به لڼم مولازم ناگای لی نه بوو. تاشباش خویشی هه تا به چای خوی نهو نه خوشانه ی نه دیبوو كه به دهستی وی چاك ده بنهوه، بپروای به "ولهی" بوونه كهي خوی نه كردبوو. نهو كچه نیفلیجهی كه دیت درای هه وتووه چاك بږوه وله خوشیانا به كول گریا. نهو لالانه ی وه زمان هاتن و نهو كه رانه ی گویان چاك بږوه و بیستی و دیتی كه چڼ نه وانه له ناخی دلوه ده یاننالاڼد، هه دهستی نهویان ده گه یشتی، هیتور ده بوونهوه، هه هه مووی نهو شتانه ی دیت و دیتی كه هه هه مووی نه وانه به دهست پیداكیشتان و فوولیکردنیك چاك ده بنهوه...

ولهی نه بوو. بنیاده میك بوو هه وهك بنیاده مه كانی دیکه، به لڼم نیتر... نهی نهو رپوداوانه چ بوون؟ هه نه وهش بوو كه نوقره ی له تاشباش نؤغلو برپیوو و بهرده وام میشکی تیك دابوو.

هه به راستی نهو هه مووه بنیاده مه، نه وانه ی تږپه لای تیشکیان دیتبوو و نهو دار و پنگه و مارانه و نهو نه خوشیانه ی چاك ببوونهوه، هه هه موویان درویان ده كرد؟ به لڼم لی سیور بوو كه لهو شهوه سارد و وهیشوومه یه دا، به دارستانیکی تیشكه وه نه چوه ته سر چیا ی

تەكەچ. ئەگەر چووبايە، بىي ئەملا و ئەولا دەببەست و دەمەرد، چونكە ئەوئى لە ھارېنىشدا ناكەرى سائىكى لىي بىيىتەو. چون بىيادەم دەمودەست دەببەست يەك پارچە سەھۆل. جگە لەوانەش، بىيادەم چۆن خۆي نازانى چووتە شوئىنك يان نەچووە؟ يان ئەو دار گۆزە پىرۆزەي كە ھەموو شەوان، نوقمى نور دەبىي و دىتە سەر مائەكەي تاشباش؟ ئەو دارە نورانىيە، نەك يەك كەس، بەلكو ھەموو خەلكە كە بەسەر مائەكەي ئەووە دىتبويان. جا ئىستا با بلىين يەك دووانىكيان درۆيان كەردبىي، چما دەكەرى ھەموو خەلكى گوندىكى گەورە بەپانەو درۆيان بکەن؟ تازە وای دانىين كە ھەموو ئەو گوندىيانەش درۆيان كەردبىي، ئەي خەلكى گوندىكانى دىكە كە ئەو دارەيان بىنيوہ كە چۆناوچۆن لە لووتكەي تۆروسەو دەخوشى و دىتە پىشى، ئەوانىش ھەر دەرۆ دەكەن؟ ئەو كارە حىكمەتىكى تىدا بوو. نەينىيەكى يەزدانى بوو، بەلام چ نەينىيەك؟ چۆن دەكەرى يەكتىك وەلى بىي و خۆي ئاگای لىي نەبىي، لەوانەشە نەدەبوو ئاگای لىي بىي، بەلام ئەي پىغەمبەرەكان ئاگايان لە پىغەمبەرېوونى خۆيان و ھەزەرەتى خدر ئاگای لە خدرېوونەكەي خۆي نەبوو؟ دەلىين وەلى و پىاوچاكەكان نامرن؟ دەبىي راوہستين و بىيىنين....

گوندی ته‌واو بی تامیان کردبوو. تۆ بلیتی دلی مولازم خه‌بری دابی؟ له‌وانه‌شه هه‌ر بۆیه به‌ری دابی. نه‌لام نه‌گه‌ر له‌ که‌لینیکه‌وه‌ ناگای له‌ وه‌زعه‌ی نیستا بوایه و نه‌و نه‌خۆش چاک‌بوونه‌ویه و هاموشۆی نه‌و سه‌دان که‌سه‌ی بیستبایه‌ته‌وه‌ که‌ پۆژانه‌ سهردانی تاشباش ده‌که‌ن، چیی ده‌گوت؟ ده‌بوو چ بلی؟ نیسک و پرووسکی ده‌هاری و ده‌یخسته‌ به‌ندیخانه‌وه‌ و دوا‌ی نه‌وه‌ش ده‌ینارده‌ شیتخانه‌.

نه‌ک هه‌ر نه‌وه‌، مه‌ترسییه‌کی دیکه‌ش سه‌ری هه‌لدابوو. چیی وای نه‌مابوو ماله‌که‌شی برووخێ. به‌ر ماله‌که‌ی پۆچووبوو. هه‌رکه‌س ده‌هاته‌ ماله‌که‌ی ناچار بوو به‌سه‌ریدا باز بدا. خۆ ناوا چووبایه‌ پێشه‌وه‌، نیت‌ر که‌س نه‌یده‌توانی به‌چیته‌ ماله‌که‌ی. دیار نه‌بوو کێ نه‌و ده‌نگۆیه‌ی زار به‌ زار بلاو کردبۆوه‌ که‌ نه‌گه‌ر لویچی گلی به‌ر ده‌رگای تاشباش هه‌لگرن و به‌ مه‌زرا و کێلگه‌یانێ وه‌ربکه‌ن، به‌روبووی مه‌زراکه‌یان ده‌، به‌لکو‌ بیست نه‌وه‌نده‌ ده‌بی. له‌ ده‌شته‌وه‌، ده‌سته‌ ده‌سته‌ خه‌لک ده‌هاتن و هه‌ر که‌سه‌ و مستیکی خاکی به‌ر ده‌رگای ماله‌که‌ی نه‌و هه‌لده‌گرت و ده‌گه‌رانه‌وه‌. خه‌لکی یالاک، له‌ بری یه‌ک دوو لویچ، چه‌ند لویچیان له‌و خاکه‌ی به‌ر ده‌رگا‌که‌ی نه‌و به‌ مه‌زرا و زه‌ویزاره‌کانیان وه‌رکردبوو.

ناخۆ تا نیستا، که‌س له‌ دنیا‌یه‌دا دیتوویه‌تی وه‌لی و پیاوچاکیک ناخری و نا‌قیبه‌تیکی به‌خێر و خۆشیی هه‌بووبی؟ یان له‌ سێداره‌ ده‌دری، یان به‌ زیندوویی که‌ول ده‌کری. تاشباشیش به‌وه‌ی ده‌زانی، به‌لام نه‌یده‌توانی وازی لی بیتی و بروات. ده‌یانگوت چاوه‌روانی به‌هارینه‌ و بیانووه‌که‌شی نه‌وه‌ بوو، به‌لام به‌و جو‌ره‌ی خه‌لک روویان تینی کردبوو و نه‌وه‌نده‌ی به‌ پیرۆزیان ده‌زانی، نه‌و چیژی لی وه‌رده‌گرت و که‌یفی ده‌کرد. نه‌وجار کاتیک که‌ گوئی لی ده‌بوو ده‌یانگوت:

- ئەي تاشباشە مەزنەكەي ئىتمە، كە تۆ ریزی چل سوارەي غەیبی دای، ئەگەر ئەو دنیا
هیچ و پووجه ئیستاش هەر لە سەر جیتی خۆی ماوەتەو، لە سایەي سەری تۆوہیە. بەلئی هەر
واہ. هەتا ئەتۆ هەي ئەو دنیاہی خرا نابئی. ئەو دنیاہی کە هیم و بناغەكەي رزیو و پواوہ...
ئەي تاشباشەكەي ئىتمە، كە تۆ لە ریزی ئەولیا و پیاوچاكانی...
هەر شاگەشكە دەبوو هیئەدی پئی خوش بوو.

ئىستا گوندىيەكان دەیانپەرست و چۆن ناوی پتەغمبەرەكانیان دینا، ئاواش ناوی ئەویان
دینا. تاشباش جاروبار خەيال دەیبردەو، هەستی دەکرد لەشی سووک بوو و خۆشی و
شادییەکی منداڵانە ھاتۆتە دلێیەو و وەك بەلئندەيەك بەلئی دەگرت و دەفڕی.

هەر ئەوئەدەي بەس بوو پەنجەي بېزێوی بۆ ئەوہي گوندىيەكان کوێخا سەفەر لەتوگوت
بکەن. ئەكە هەر خەلکی یالاک، بەلکو هەرچی خەلکی گوندەكاني تۆرووس و دەشتین... ئەگەر
ئىستا بە گوندىيەكاني گوتبا کۆ ببنەو و بچنە سەر شاری و عادیل بکوژن، بەبێ ئەوہي
قسەي لە قسەیدا بکەنەو، دەمۆدەست لەسەر چاویان دادەنا. ئىستا چیی کەیفی هیئەباي،
دەیتوانی بە گوندىيەكاني بکا. تەنانەت دەیتوانی دژی دەولەت راپانپەرپێنی و گوندىيەكان
ئەگەرچی دەشیانزانی گیانیان تێداچی، دیسانیش بە دلنایەوہ هەر رادەپەرین.

ئەمۆ نا سبەي، ناوبانگی دەگەیشتە شار و گوندەكاني دیکەش و هەموو گوندەكاني
دیکەي ناوچەي تۆرووس و چوکوراواش دەنگی دەدایەوہ و بە هەر چوار قورنەي جیھاندا بلأو
دەبۆو و ناوبانگەكەي لە حەلەبەوہ دەچووہ شام و لە ئەدەنەوہ دەگەیشتە ئىستامبۆل.

ئەو خەيالانە شاگەشکەيان دەکرد. لەو کات و ساتانەدا هەودای خەيالەكاني لى درێژ
دەبوونەوہ. جاری وابوو خەيال دەیرفاند و هەر بە تەواو مانا خۆي لى دەبووہ وەلى و لە
دلى خۆیدا دەیگوت: "باشە چۆن دەکری ئەو هەمووہ خەلکە درۆيان بکەن؟ باشە بۆ دەبێ
درۆ بکەن؟ کى زۆری لى کردوون؟ دیارە شتیکیان دیتووہ و بیستووہ. ئەگەر ئاگرێک لە
گۆرپی نەبێ، کوا دووکەل هەلدەستى؟" ئەو قسەيەي بە دل بوو و بەردەوام دەیگوتەوہ: "ئەگەر
ئاگرێک لە گۆرپی نەبێ، کوا دووکەل هەلدەستى؟ هەلئاستى... دووکەل
هەلئاستى."

شو و رۆژ نوور بەسەر مائەكەیدا دەباری. ئەو دارە پیرۆزەي دەھاتە سەر مائەكەي و لە
دەوری مائەكەي دەگەرا، جگە لە خۆي هەموو کەس دیتبووی. ژن و منداڵەكەشي دیتبوویان.
واي دانێن هەموو خەلکەكە درۆيان کردبێ، تۆ بلئی ژن و منداڵەكەشي درۆ بکەن؟

دەبوو شەرتىكىيان خۇيشى لە دەرى پاوەستى و ئەو نووربارانى سەر ماله كەى بىيىنى. دەبوو چاوەرى بى و بىيىنى كە ناخۆ نوورتىك ھەيە يان نا؟ ئەگەر ھەيە ئەو تەوار. ئەگەر نىشە، ئەوكات... چارتيكى خۆى بكا. ئەدى ئەو ئەخۆشانەى بە دەستى ئەو چاك دەبوونەو؟ ئەو مەسەلەى نوورە زۆر گرنگە. ئەگەر ھەبى، نىتر نابى ترسى لەكەس بى.

نوورەكە ھەبوو. ھىچ گومانىك لەو ھەدا نەبوو، بەلام دەبوو چاوەروان بى و بىيىنى. نەرى وا باشتەر نەبوو؟ دەى خۆ دىنا خراپ نابى پىاو بچى ئەو نوورە بىيىنى كە بەسەر ماله كەيدا دەپژى. بروای كەردبوو كە نوورتىك ھەيە، بەلام دەيوست بە چاوى خۆى بىيىنى كە ناخۆ زۆر درەشواھەى؟ دەبوو چاوەروان بى و بىيىنى. ئەگىنا مەحالى بوو ھەر نەبى.

جارى وابوو دلئى نىمانى دىنا بەوھىكە وەليىە و دەيوست بچىتە گۆرەپانى گوندەكە و گوندىيەكان كۆ بكا تەو و سەبارەت بە دىنا و ژيان و ئەشق و خاك و پرووناكايى قەسەيان بۆ بكا. كە ئەو فەكر و خەيالە دايدەگرت، بە زۆرى بە سەر خۆيدا زال دەبوو و بۆ ئەوھى لە مالى دەرئەپەرىتە دەرەو و نەچىتە نىوەرەستى گوندەكە و قەسەى پەر لە جۆش و خرۆش بۆ خەلەكەكە نەكا، ئەوئەندەى دان بەخۆيدا دەگرت كە ھەموو گىيانى ژانى دەكرد. كە ھەژانەكەى ناخى دادەمركاھەو، شەلالى ئارەقە دەبوو. وەك كەسىك وابوو تىھەلدانىكى خەستى خواردەبى و پشتيان لە زگى نەرمەر كەردبى. لەسەر عەرزەكە تخیل دەبوو و ئەوچار وردە وردە گىيانى نەرم دەبوو. دواى ھىووربونەو، شەپۆلىكى خۆشى گىيانى دەتەنيىمەو. ئەو شادىيە ئەوئەندە نەشەبەخش و شىتانە بوو كە ئەو لە ژيانيدا شتى وا خۆشى نەديبوو.

پىنى وابوو ئەگەر دەست بەرى، دەستى دەگاتە سەر لووتكەى چىاى تەكەج. ئەو لووتكە پەر لە بەفرە... و پىنى وابوو ئەگەر بەيانيان دەست بۆ خۆرەتاو بەرى و پىنى بلى: "ئەى ھەتاوى پەرشنگار، ھەر لىرە پاوەستە و ئەمرۆ تىرپى زىرپىت بە دىنادا مەپەرژىنە، ھەتاو كە لەسەر جىتى خۆى رادەوھەستا و كازىو، ھەر وا بەخۆشى و تارىك و روون و تەماوى و پەر لە بۆنى خاك و بەرامەى شەوئەم دەمايەو و ئەگەر بىمەوى تەنەت تا پۆژى پەسلاننىش* ھەر وا رايەدەگرى.

ئەگەر لەو زستانە پەر لە بەفر و بۆرانەدا بچىتە دارستانەكە و بلى: "ئەى دارستان، چرۆ دەرەكە و گەلا بكمەو". دارستانەكە لە چاوترووكانىكا لە گەلاى كەسكا نوقم دەبى... و ئەگەر بلى: "ئەى ھەتاو گەرم بەو". ھەموو ولات دەيتە پۆژتىكى بەھارى و پەر دەبى لە گول و گولوك.

* پۆژە پەسلان: پۆژى قىامەت

نه گهر بچيته نهو دهشته به بهفر داپوشراوه و دهست له سهر بهفره که دابني و چاوه کاني ليک بني و بلي: "نهی بهفره کان بتوينهوه و خاکی دهشتی همموو پر بي له گول و گولوک، هه تاو پرشنگی خوی باوی و بالنده کان له شقهی بال بدن و بفرن." تا چاو ده کاتهوه، سهر ده کا چیی گوتوه وه دی هاتوه.

له ناکاو وه خو هاتوه. له بن لیوانه وه گوتی: "خه ریکه شیت ده بم." هه ناسه برکیی بوو. وهک شتیک بهری قورگی گرتی. نهو جار هاتوه سهر خو.

ديسان تا نیواره دهات، مالی پر ده بوو له نه خو ش. ناخیکی هه لکیشا. ناخیک له ناخی دلته وه و تاویک به خوی پیکه نی.

ته نانهت خواردن و خویشی له بیر چوپوره. ژن و منداله کهی چاوکیان کردبووه چوار چاو و سهیری نهو حالته شیتانه یی نهویان ده کرد و ورد چاویان به سه رییه وه بوو. ورده ورده ترس و ریژ و حورمه تیان بوی پتر ده بوو.

ژنه کهی لای کهس باسی نهو شتانه ی نه ده کرد. تاشباش داوای لی کردبوو لای خه لکه که هیچ باس نه کا و ژنه کهش که نهیده توانی نهو شتانه بگیړیته وه که دهیدیتن، وهخت بوو بته قی. ناخ، خوژگه تاشباش نیزنی دابایه همموو نهو شتانه بگیړیته وه.

حهزی لی بوو گوی نه داته قسه ی تاشباش و همموو شتیک بو خه لکی بگیړیته وه، به لام ده ترسا به لایه که به سهر خوی و منداله کانی بی و تاشباش غه زه بیان لی بگری و تووکیان لی بکا.

تاشباش ئۇغلۇ لە دلى خۇيدا دەيگوت: "نەمشەو، نەمشەو، پرونى دەكەمەو. نەگەر وەلى
 ىم، نەو ەيىچ، يىت و نەىم، نەو كات دەبى مشوورىك لە خۆم بخۆم. نەگىنا نەو گوندىيانە نەو
 پۇژەيان لە بىر دەچىتەو، كە پىتلاويان ماچ دەكردم، نەو جار دەمكەن بە پەندى عالەمى.
 نازناوى "مەمەد وەلى"م لى دەنن و تا مردن گالتەم پى دەكەن. خۆ من نە شىتەم و نە
 نەوئەندەش گەوج و كەرم بىتەم بىمە گەپجارى خەلكى..."

بەبى ئۆقرەبى چاوەروانى شەوى بوو، پەيتا پەيتا دەچوو دەرى و دەهاتەو ژوورى. ەستى
 بە قورسايى نىگاي نەو خەلكە دەكرد. ەەر دەجوولايەو، ەەر كارىكى دەيكرد، تەننەت
 بچوكتىن جوولەى نەويان لەبەر چاو بوو و بە جۇرىك لىكىان دەدايەو. ەەر بۇيە تاشباش
 ئۇغلۇ دەست و پىي بەستراوو و ەيىچى پى نەدەكرا. بە پۇژ لە مالى وەدەر نەدەكەوت و جگە
 لە غەلىبە درىژ كەسى نەدەواند. نەيدەتوانى وەك جارى جاران پرىسكەى دلى بۆ غەلىبەش
 بكاتەو. تەننەت غەلىبەش كە دەچوو لاي، دەتگوت لە شتىكى پىرۇز، لە پىاوچاكىن يان لە
 نىمامزادەيك دەچىتە پىشى. ەەر بەو يەكجار شىت دەبوو كە دەيدى غەلىبەش ناواى لى
 ەاتوو، بەلام دەسلەلتى نەبوو.

جارى وابوو بىرى دەكردەو و خۆى نەوئەندە بە چارەپەش و بىكەس و لىقەوماو دەدى و ەستى
 دەكرد ەموو دنيا دوژمنىتى، نىتر حەزى دەكرد دابنىشى و وەك مندلان چلمى ەللوشى و
 بگرى. خۆى وەك شىرىكى دەستوپى بەستراو دەدى كە بى دەسلەلت لە قەفەزىكدا كەوتوو.
 نەگەرچى ەيىچى لە دەست نەدەهات، بەلام دىسانىش خەلكى ەەر لىنى دەترسان.

جارى واش بوو لە ناكاو لەو خۆ بە لىقەوماو و بىكەس زانىنە دەهاتە دەرى و ەزىكى
 لەبەنە نەهاتووى لە خۇيدا شك دەبرد. دەتگوت ەموو شتىكى لە دەست دى. دەيتوانى وەك

حه زره تی سلیمان فرمان به سمر بالنده و دهعبای کین و شاری پروبار و جزیاران و گژوبا و دارستان و نمو گیایاندا که ده پوین و نمو گولانهی که ده بشکوتین و نمو دانه ویتله یه ده پو، لی بدات. همر همموو خه لک و تمنانهت کوتخا سه فریش که هیچ پروایه کی پیتی نه بوو، له بهر پیتی ده بوونه لوپچی خۆل و خاک. نه گهر ویستبای و بریک نه قلی خستبایه کار، ده ییتوانی همموو چوکووراوا و ناوچهی تورووس و همر همموو ده شته که بهاته ژیر رکیفی خویه وه و چیی پیتی خۆش بی بهو خه لکه ی کردبا. خه لکه که نیمانیان پیتی همبوو. دیاره شتیکیان دیتبوو و شتیکیان لی ده زانی وا نیمانیان پی هیتابوو. له خۆرا شتی وا همر نابی و ناکری...

جاری واش بوو له خۆی ده ترسا. نهی نه گهر به راستی وه لی بی؟ همر به راستی مرژد بهر پله یه ده گا؟ کی چورزانی. له وانه شه همر کسه و به جۆریک پی بگا. بهو دوا ییانه خه ونی ده دی. نه وانه خه ونی دنیا یه کی دور و نه ناسراو بوون. دارستان و بالنده و گیایه کانی جۆریکی دیکه بوون. داره کانی به جۆریکی دیکه هه لیان ده دا. گولنه کان زۆر سه یر و سه مه ره ده بشکوتن. خه ونه کانی و دنیا ی نهو خه ونانه همر هممووی نوور بوون. له نیو دره خته کانه وه، له قه دی داره کانه وه و له لک و پۆبه کانیانه وه، نوور لووزه ی به ستبوو و خاکی نهو دنیا یانه ش همر تیشک و نووری لی هه لده ستا و وه کفار (نافوره) به ره و ناسمان هه لده ستا. تاشباش ئوغلۆ دوا ی به خه به ره هاتنیش ماوه یه ک همر له نیو خه ونه کهی نهو دنیا یانه دا ده ژیا.

لهو کاته وه بیوه وه لی، لهو ماله دا، زۆری گو ی له ده نگی که له شیر ده بوو. له بهر ده رکی ماله کهی نهو همموو پۆزی بیست تا سی که له شیر ده کوژرایه وه و سه ره براوه کیان به دیواری ماله که یه وه هه لده واسی. دیواره که به سه ری په نگاره نگی که له شیر و پۆبه سووره گه وه و بچو که کانیان دا پۆشرا بوو. دیواره که ده تگوت به په یه که و سه ری که له بابت لی کیشا وه ته وه.

نهو گوندیه سه گبابانه، کاتی که له شیره کیان سه ره ده بری، سه ره کیان به دیواره که وه هه لده واسی و همر لهو ی داده نیشت بۆخویان گۆشته کیان ده برژاند و ده یاغوارد، یان ده یانبرده وه مالی. جا نهو کوپی قوربانیکردن بوو؟ قوربانی نهو یه همر لهو ی به جپی ییالی و پۆزی یان به سه ره هه ژارانیدا به ش بکه ی. پیتیست بوو نهو هیان پی بلی، نه گینا قوربانیه کیان قه بوول نه ده بوو، به لام نه وانه ی قوربانیه کیان ده کرد، خۆیان هه ژار بوون و هی وابوو همر لهو که له بابا به پتر هیچی نه بوو. تاشباش ئوغلۆ تووره بوو و له بهر خویه وه گرماندی: "ده ی باشه، نه گهر همر وایه، با قوربانی نه کهن. با فیال له خودای نه کهن. نهو دوو پرویه. گۆشتی قوربانی هه لالی خاوه نه کهی نییه. ده بی تییان بگه ییتنم." که نهو بیرهی به میشکیدا هات، دلی توند بوو، به لام

بەسەر خۆیدا زال بوو. ھەموو پۆۆژى بە دەیان کەلەباب لە دەورى مائەكەى دەكوژرايمە، نەگەر ھەواكەى ساو و سامال برايمە، ئەو لە كادىنە بەتالەكەى پوویمەرودا دەیانبرژاندن و دەیانخواردن و مندالەكانى ئەو ھەموو پۆۆژى ھەر دەمو لیچی خۆیان دەلستەو و بە چارى برسییمە سەھرى ئەو کەلەشیرە برژاوانەیان دەکرد و لیکایان بە زاریدا دەھاتە خواری. ئەو ھەش بى نینسافى بوو. نەگەر باوکیان بوو ھەتە وەلى، ئەو مندالانە تاوانیان چییە؟...

نەمشەو دەبوو خۆى یەکلایى بکاتەو... ئەو کاتە... ئەوکات دەیزانى دەبى چ بکا. نەگەر دلتیا بوايمە لەو ھەلى و پیاوچاکە، ئەو دەم دوو قسەى لەگەل ئەو خەلکە دەکرد کە لە بەر چاوى مندالەكانى ئەودا بە تام و چێژەو کەلەشیرەکانیان دەخوارد... دوو قسەى لەگەل ئەو خەلکە بى چاو و ڕوو دەکرد کە پىیان وابوو فیلل لە خودای دەکەن. ئەوان نیتەر بۆیان نەبوو دەست لە گۆشتى ئەو کەلەبابانە بدەن کە دەیانکەنە قوربانى.

ھەوا سامال بوو. ئاسمان تەنانت پەلە ھەوریکیشى پتو نەبوو. لە دورو ھەو لە لووتکەى چپای تەكەچەو، گرمەيەك ھات. سەرى بەرز کردەو. سى فرۆكەى جىت، شان بە شانى یەكترى، دەپۆشتن و لە پشتەو ھەیانەو سى ھىتلى سىپى ڕوون بەجى دەما. تاوێك دواتر لە چاوان ون بوون. ریتچکە سپیەکان ماو ھەك لە ئاسمانەكەدا جوولان و مانەو.

تاشباش ئۆغلۆ بزیەكى ھاتى و بەخۆى گوت: "ھەر بە راستى عەلییە دەریژەكەشان ئەوانەى دى؟ زۆرى كەیف بەوانە دى. لە تارىفیان تیر نابى."

عەسر داھات. سەردەى کاروانى ئەو نەخۆشانەى لە دێھاتە دورو ھەو ھەو بە گۆتەر ژىیان بە كوژل یان بە قەرەوتلە دەیانھێنان، دەرکوت. خەلکى گوندى دوو سى كادىنى دەوروسەرى مالى تاشباشیان بۆ ئەو نەخۆشانە بەتال کردبوو کە لە گوندەكانى دیکەو دەھاتن، بۆ ئەو ھەو نەبە سەربارى مالى تاشباش ئۆغلۆ. "دەرویش سولون" یش لە گۆشەى یەكێك لەو كۆخانەدا، دەسبەجى دووكانىكى دانابوو. پیاوێكى زېرەك و بە مشوور بوو. بۆ ئەو ھەو کارەكەى پوخت بى، پیتەر چوو بوو ھەو و كشمیش و نوقل و ھەلوا و وردە و پردەى دیکەى كریسو و ھىناپووى. کاروبارەكەى رێك كەوتبوو. ھەر ئازا چووبا. پیتەو، "دەرویش سولون" بە دوو سالان دووكانىكى گەورەى لە شارى دەکردەو. لەو پۆۆژەو کە دووکانەكەى کردبوو، ھەموو پۆۆژى بەیانى پەرجۆ و كەراماتىكى نوێ تاشباشى بۆ خەلکەكە دەگێرايمە. ھەر كەس لە گوندەكانى دیکەو ھاتبايمە، جا چ شتى كریبايمە یان نەیکریبا، بەبى ئەو ھەو بىتلى مەندووبەكى بجمیتەو، گەلێك ھەقامىتى لەسەر كەرامات و پەرجۆكانى تاشباش دەگێرايمە و ناو و نیشانى ئەو نەخۆشانەى ھەلەدا کە ئەو دەرمانى کردبوون.

دوكانه كەي دەرویش سولون له گۆشەي كاديتيڭكەوه، بېووه مەكۆيەك بۆ بلاز كوردنەوې
كەراماتەكانى تاشباش به دەورو بەردا.

تاشباش به خۆي دەگوت:

"هەرچى دەليتن با بيلين. هەر سىحر و كەرامات و پەرچۆيەكى كەيفيان ديتنى با
هەليبەست. نەمشەو پروون دەبيتهوه و لايەكى به لايەكىدا دەكەوئ. نەمشەو نەگەر خۆم دلنيا
بم، نيشانيان دەدەم وەلى و مەلى يانى چى...."

دلئى خۆي زۆر بەو شەو خۆش كړدېوو. شەو شەوې چارەنوس بوو. تاشباش دەيتوانى
نەمشەو بۆ هەميشە لەسەر تەختى وەليايەتى دابنيشئ. شەو داهاات و نەخۆش يەك له دواى
يەك و دووان دووان هااتنه ژوورى:

تاشباش نۆغلو نيتر شيوازي دەرمان كړدنه كەي بەربلاوتر كړدېووه. دەرويش سولونى
رأسپاردېوو مۆمى بۆ بيتنى و نەويش هيئابووى. مۆمى دادەگيرساند. سئ جار به دەورى سەرى
نەخۆشەكەيدا دەخولاندهوه و دواى نەوې برېځكى لۆكە به مۆمەكە شاگر دەدا و له پيش لوتوى
نەخۆشەكەي رادەگرت. دوايى به نەخۆشەكەي دەگوت فوو له مۆمەكە بكات.

زۆر شيوازي ديكەي دەرمان كړدنې هەبوو. بۆ هەر نەخۆشيتك عيلاجيتكى داهيئابوو. پەنگر
و پشكۆي دەخستە ناووه و لەو ماوہيەدا كە پشكۆيەكە له ناگرەكەدا چرە چرئ بوو، نەو
مۆميك به دەستوون سەيرى چارى نەخۆشەكەي دەكرد و بەبئ چاوترووكانندن ليئ ورد دەبووه.

هيئنديكيانى ناچار دەكرد له بەر دەرگاوه هەتا بەر ناگردانەكە به كاگۆلكى و لەسەر چۆكان
بړۆن و هيئنديكيانى به هەنگلەشەلە به دەورى ژوورەكەدا دەخولاندهوه. شەمشەمەي كوتړەي
مردووى له بەر لووتى هيئنديكيان رادەگرت بۆ نەوې بۆنى پتوہ بكەن و لەتە ئيسقانيتكى كە
دەيگوت نەوې شاخە مارە، به بەر لووتى هيئنديكيانەوې دەنا. ئەو شتانە مريمۆك پيئ دابوو و
تييگەيانديبوو كە: "نەوانە عيلاجى هەموو دەرديكى بيئ دەرمانن و بيت و بكەونە دەستى
پياويكى شياو، مردوو زيندوو دەكەنەوہ." مريمۆك متەقى نەهاتبوو و بۆ نەوې نەو شتانە به
تاشباش بلئ، لەوانەيە پتر له سەعاتيتكى كات بۆ تەرخان كړدېوو.

نەگەر تاشباش نۆغلو پيئ گوتبايە: "مريمۆك قسان بكە، سويندەكەتم پوچەل كردهوه،
دەي قوفلەكەي زمانت بكەوہ." مريمۆك دەسبەجئ وەقسە دەهاتەوہ، بەلام تاشباش
سەعاتيتك دانى به جەرگى خۇيدا گرتېوو و داواى ليئ نەكړدېوو قسە بكە. ديارە نەوہش
هۆيەكى هەبوو.

شەوگەر شەق بېيۇ، بەللام ھېشتا نەخۆش ھەر دەھاتن و نەدەپرايمە. پۆژ و مانگ تېپەپرىن و نەخۆش ھەر زياتر دەبۇون و چاۋەپوان دەكرا ديسان پترىش بن، چونكە لە دېھاتە دوورەكانەۋە ھەر كەس دەيېستەۋە، ھەلدەستا و مىلى پتېيە دەگرت و دەھات.

خۆ ھەر نەخۆش نەبۇو، نەوجار خەفەتبارىش دەستيان كەردبۇو بە ھاتن. جارى زۆر نەبۇون، بەللام خۆ پېيان كرابايەۋە ئىتر كەس نەيدەتوانى پىشيان بگىرى. دىنا دىناي لىقەوماۋان و دەردەداران بۇو. كەس نەبۇو خەم و خەفەتتىكى نەبى... ھەر ئەۋەندە بزەنن يەكتە ھەيە گوتيان لى پادەگىرى، ئىتر كەس باشاريان ناكە. ھەر ھەمۇو ۋەك چۆن مەپ دانگەرپتە* دەكا، ناۋا رېز دەبن و دىن: ئەۋى سوۋكايەتتەپى پى كراۋە، ئەۋەي بە مرادى خۆى نەگەشتەۋە و گراۋىيەكى لى داپراۋە، برسى و داماروان، ئەۋ ۋەرزىرانەي زەۋىوزاريان بى حاسلاتە، ئەۋانەي زەۋىوزاريان بۇۋەتە پەقتن و بەيار، پياۋكوژ و دز، ھەر ھەمۇويان پۇويان تى دەكرد.

تاشباش ئۆغلۇ زۆر لە مېژ بۇو خەۋى شەۋانەي لەبىر چۇۋىۋە. ئەۋ شەۋە نەخەشى كارەكەي خۆى دارپشتبۇو. دەيوسىت، تۆزىك دۇاى خۇيىندىنى كەلەبابەكانى بەيانى، بچىتە مائەكەي عەلى"يە درىژ و كەپەنەك و چەكەمە درىژەكانى لى ۋەرگىرى و بېرىك لەۋلاترەۋە لە كالاشەكۆنىكدا خۆى مات بكا و سەيرى مائەكەي خۆى بكا.

زۆرى خۆ پى نەگىرا. ھەر كەلەبابەكان خۇيىنديان، بيانۋەكى دىتەۋە و لە مالى ۋەدەر كەۋت. لە دەرەۋە كزەي سەرماكە ۋەك شىر بە دەمۇچاۋىدا ھات. لەۋ كزە و سەرما و زەمھەررەدا، كەس بە كەپەنەكىشەۋە نەيدەتوانى سەعاتىك لە دەرى راۋەستى. بەشكەم ئەۋەي دەيويست دەسبەجى دىتبايەي و ئىتر پتويست بەۋە نەبوايە زۆر لە سەرماكەدا چاۋەپى بىننەتەۋە. ئەگىنا دەيتوانى ئاگرىتكىش بۇ خۆى بكاۋە. دەيكرەۋە، بەللام لەۋانەبۇو بېيىنن. گوتى:

– عەلى، ئەۋ كەپەنەك و چەكمانەتم بەدەيە. يەك دۇو لقە شقارتەش.

عەلى نەيىرسى دەچىتە كۆى و نەشىگوت لەۋ سەرمايەدا كە تف ھەلاۋىي دەيەستى، ناكىرى ۋەدەر بىكەۋى. نەشىگوت: "دەتەستى و دەمىرى." چو و كەپەنەك و چەكەكانى ھىنا. بارانىيەكەشى ۋەبىر ھاتەۋە و ئەۋىشى ھىنا و دايى و تەنەنەت نەيگوت: "بەخىرىش بچى."

---

* دانگەرپتە: كاتى مەپ مۆل دراۋە، لە نەكاۋ مەردەكان ھەلدەست و بە شۆين يەكتىدا رېز دەبن و دەپۇن.

حهسن وهخهبر هاتبوو. كۆمهلىك ميوانيان ههبوو كه له گونده دوررهكانهوه هاتبوون دهستهوداوينى تاشباش بن. ههسن دهمودهست شقارتهكهى له گيرفانى دهريئا و دايه تاشباش. تاشباش سهبرى كرد نهوه قوتوهكه پره و نوێ نوێه. دهستىكى بهسهرى ههسندا هيئا و پرسىي: - نهوه دهدهى به من؟

شاگهشكه ببوو.

حهسن به دهنگىكى كز و لهرزوك و تيزهوه گوتى:

- بهلى، بۆ تۆ.

تاشباش بارانييهكهى بهسهرخويدا دا و چهكمهكانى له پى كردن و كهپهكهى بهسهر شانيدا دا و وهدهر كهوت.

كه رۆيشت عهلى گوتى:

- بهخوای دهچيته شوئيئك. خوا بكا سهرمای نهبي.

مريموك چاويكى نهوهنده مانادارى لى كرد دهتگوت پتي دهلي: "نهوه دهلي چي؟ چما نهوه سهرمای دهبي؟" به دهست له پشتى عهلى راكيشا. ههسن گوتى:

- بابە، نهوانه نه سهرمایان دهبي و نه دهشسووتين. نه لافاو دهيانبا و نه ههورهتريشقه لييان دهدا. هيچ شتيك كاريان تيناكا. تهنانهت ماريش پتوهيان نادا.

مريموك ههسنى له ناميز گرت و ماچى كرد.

تاشباش چوو و له كاواوشيكددا لهسهر بهردىك ههلترووشكا و چاوى برييه سهربانى مالهكهى خوێ. له ترسى نهوهى نهكا نوورهكه نهبينى، ههر چاويشى نهدهترووكاند. به دلهراوكى و دلهرهوتيهكى سهيرهوه، چاوهپتي نووربارين بوو. ها نيتستا دهبارى ها تاويكى دى. جگه لهههش به ناواتهوه بوو نهوه داره پيرۆزه نوورانييه بييني كه بهسهر مالهكهيهوه دهشنايهوه... باشه وهختايهكى ههر ههمووان ديتبوويان، ههموو خهلكى ناوهدانى ديتبوويان، باشه نهوه بۆ نهبييني؟

ماوهيهك ههروا راوهستا. چاوهكانى له سهрман پر بوون له ئاو. چاوى ترووكاند. نهوجار دهسزۆكهيهكى دهريئا و نهوه فرميسكهى سرييهوه وا كهوتبووه سهر روومهتى. فرميسكهكانى سهر روومهتى چيى وايان نهمابوو بينه سههۆل. ههر له نيتستاوه نهوه بهشهى سيملى وا كهوتبووه بن لووتى، بهستبووى.

"دەي، كرا ئەو تيشكە؟ ئەو نوورەي ھەموو شەيئ ھەتا بەيانى بەسەر مائەكەمدا دەبارى كرا؟ ئەو دارە پىرۆزە نوورانىيەي لە تاريكايدا دىتە سەر مائەكەم و دەسوورپىتەو و تيشك دەپۆتىنى كرا؟ دەيانگوت لە نووريارانەكەيدا بە سەر مائەوەدا، لە ئاسمانەو دەنگىي ئالتەدەيەك دى. دەنگىكىي ناسك و ەك فيكە، كە بە زەھمەت دەبىسىرى. كە دارە پىرۆزەكە بەسەر مائەوە دەسوورپىتەو، خولانەوەكەي، دەنگىكىي لىتە ھەلدەستى ەك خشەخشى خوشىنى مار. دەست و پىتى كەسیرە بوون و خەريك بوو بىبەستى. چاوى لە مائەكەي ھەلنەدەگرت. لە ئاكاو دىتى چەند سىبەر و تارمايەك لە بەردەم مائەكەيەو بە پاچ و پىمەرە خەريكى عەرز كۆلىنن. گوتى: "ئەف، ھەي نەحەتى خواتان لى بى. گەوادینە"؟ بەر دەرگاگەي مالى تاشباش ەك چال قوول ببوو. ئەو ئاشە لە مەزەن بى، دىواری پىشەو مائەكەم دەرووخى و ئاخى رۆژىك مائەكەشم بەسەردا تىك دەقرمى. ئەو كات ئەو ەليايەتسە سەرى خۆم و مندالەكانم دەخوات. ھەي نەحەتى خواتان لى بى. يارەبى خوايە، ئەتۆ خۆت لەو بەلايە رزگارم بكەي. ئەگەر ئەمشەو ئەو تيشكە نەبىنم... دواي ئەو، ئەگەر مەن ەليايەتسە قەبوول كەرد، شىرى داىكەم لى حەرام بى..."

لە دوورەو دەپروانى و خەريك بوو دلى بۆقى. خاكى بەر دەرگاگەيان بە توورەكە دەكىشا. "ئاخ، ھەي نەحەتى خواتان لى بى... ئاخەر مستىك خاك و توورەكەيەك چ فەرقىكى ھەيە... بىبەن ھەي سەگى سەگابىنە. چەندى پىتان خۆشە بەرن. ەلى بىم يان نەبم، لىم سوورە ئەو زەويوزارە مردووە بى حاسلاتى نىو، نەك خاكى ەلى و پىاچاكان، خاكى خوداى و پىنغەمبەرىشى پىوئەكەن، ھەر ھىچى لى شىن نابىتەو و نابوورپىتەو. ھەي گەوجىنە، چىي واى نەماو مائەكەم برووخىنن.

توورە بوو. تا پتر سەرمای دەبوو، توورەتر دەبوو و تا پتر چاوى بە ھەلکەندنى بەر دەرگاى مائەكەي دەكەوت، زىاتر ەلدەچوو و لە دىن دەھرى دەبوو. دەيتوانى پىش بە ھەر چەشنە رووداوتىك بگرى، بەلام چۆن دەكرا پىش بەو كارە تىكەدەرىيە بگرى؟

ئەوئەندە توورە بوو، گریان ئەوكى گرت. ھەستايە سەر پى و گوتى:

"ئىستا پىتان دەلیم." بۆ ئەو ەي نەزانن لە كوى خۆي دەشارپىتەو، بە پىشەو مائەوەدا سووراپەو. لە ئاكاو لە پىشت سەريانەو شىن بۆو. خەلکەكە بە دىتنى ئەو، پىيان بە عەرزىيەو رەق بوو. دواي تاوتىك خۆيان بەسەر لاق و پىلاوەكانىدا كىشا.

تاشباش ئۆغلۆ چەندى لە تواناى قورگىدا بوو گۆراندى:

- ھەست. دەمەۋى شىتكتان پى بلىم.

دەسبەجى ھەستانەۋە. يازدە كەس بوون. تاشباش دەستى بە نىچاۋانى يەك بە يەكياندا ھىنا و ھەرمانى دا:

- ئەۋ گەلە جىتى خۇي بىكەنەۋە. ئەۋە گلى خىر و بەرەكەت نىيە. مەن زۆر گەپام و گلى مەتفەركى تايىبەتەم بۇ نىۋە دۆزىۋەتەۋە. بېژن و لەۋى ھەلگەرن و بىبەن بە زەۋىوزارەكەتەنيدا بىكەن، بەلام ئەۋىش تەنبا دەبى لە رۆزى جىژنى ھەزەرەتى خەردا گلى لى ھەلگەرن. ئەگەر لەۋ رۆژەدا گلى ئەۋى بەرن و بە زەۋى و زارەكەتەنيدا بىكەن، بە مەرجىك پىۋى چاك بن و دل و دەرۋوتان ساف بى، زەۋىيەكەتان ھەر دانەۋىلەيەكى لەبىرى دوو دەنك، دە دەنكى لى دەكەۋىتەۋە. ياللا دەى لىرە بېژن.

تاشباش ئۆغلۇ گەپايەۋە و لە تارىكايىيەكەدا ون بوو.

تاۋىك دواتر گەپايەۋە كاۋلاشەكە. لە سەر جىيەكەى پىشۋى دانىشتەۋە. ئەۋجار نىتر كەس لە بەر دەرگاگەى نەبوو. دىسان چاۋى بېيىيەۋە سەربانەكەى. ئەۋجار نىتر دەبوو نوۋرەكە ببارى و دارە پېرۆزەكەش دەرگەۋى. لەۋانەشە نىستا لە چىاي تەكەچەۋە كەۋتەيىتە رى و بە خشكە يىتە پىشەۋە. ھەستا و سەيرىكى لاي لووتكەى چىاي تەكەچى كرد. ھىچ دىيار نەبوو...

چەقۇچۇ ھاتى. دەستەكانى بېۋونە سەھۆل. پەنجەكانى جۈۋلاند. بېرىك دواتر، پەنجە سېۋەۋەكانى بوۋزانەۋە.

"چۆنە ناگرىك بىكەمەۋە؟ نە تىشك دىيارە و نە ھىچ شىتەك." لە يەك دوو رۆژ لەۋە پىشەۋە دىيارى كەردبوو لە كۆى پوۋشكە و ناۋردوۋ بىنى. چو و باۋەشەك پوۋشكەى ھىنا و ھاتەۋە كاۋلاشەكە و چەند چلەكى لى ناگر دا. پوۋشكەكە دەۋدەست نەيگرت.

تاشباش ناچار بوو، تاۋىك ھەر فۋى لى بكا. ئاخىيەكەى گېرى گرت و تاشباش خىستىيە نىۋ رەكانىيەۋە و دانىشت. چاۋى لەسەر مالى ھەلنەدەگرت.

"نەخىر، نە نور دىيارە و نە ھىچ شىتەك. ھەى درۆزانە. دەيانگوت تەنبا پىۋى چاك و دلپاك ئەۋ تىشكە دەبىن. دەى باشە، چما ۋەلى، پىۋاچاك نىيە؟ ئەى چۆن دەبى تىشكىكە بەسەر مالاكەى خۇيدا دەبارى نەبىنى؟"

"دارە پېرۆزەكە لە دوۋرەۋە دى. مەۋدايەكى زۆرە، بەلام ئەى نوۋرەكە... دەلەين ئەۋ نوۋرەش لەۋدىو ئەۋ كىۋانەۋە دەرەكەۋى. دەى باشە، ئەۋ كىۋانەش خۇ زۆر لىرەۋە دوۋرن...."

شوین نییه ئەو تیشکەیی نەگاتی. تەنانەت دەچیتە تەرکی بنی ئاوە قوول و بی
 بنەکانیشەو. لە زەمانی سەربازیدا ئاویکی بینیبوو ئاوی مرادیان بی دەگوت. بە نێو کۆمەڵە
 بەردیکی سوور و وشکی وەک "مس" دا دەهاتە دەری و چلە گیایەکی چییە لێی شن
 نەدەبوو. قوول و کەسک، لە بن بەردە سوورەکانەو دەهاتە دەری. لە دوورەو وەک شریته
 هەریزێک دەچوو و کە ئاوەکەیی وی دەکەوت، دەبریسکایەو.

"لێرەوارەکان، مەککە، مەدینە... هەموو ئەوانە، ئەو شوێنانەن کە نێمە هەموو شەوی
 دەچن... ئەواندە بەسە لە تەنیشت ئەو ناگرەش بمین، جا وەرە بەیانی خوا بزانی ئەفسانە و
 حەقایەتی چۆن هەڵدەبەستن، دیارە... دەسبەجی سەد هەزار کچی سەریەمۆر، بە جلویەرگی
 سپییەو دێننە پالمان و دەلێن تاشباش نوقمی نوور، لە بارەشی ئەو کچاندا بوو..."
 "ئۆنباشییەکی بوو. تەنانەت لە کوێخا سەفەریش خراپتر... لە داخان تێی هەڵدەدا.
 دەبگوت: "نەگەر لەو بنکەیدا سەربازێک نەبی من تێی هەڵدەم، دڵم دەتوقی. هەر بە دوو پۆژ
 جارێک لە هەمووانی هەڵدەدا."

"بەخوای ئەو نەنە مریۆکە ژنیکی سەیرە. ئەو دەمەیی داوای کەپەنەکەم دەکرد، چۆنی
 سەیر کردم."

"ئەو مراد کە بەسەر بەردە مسییەکاندا شۆلاوگەیی بەستبوو و دەریشت، جاری وابوو
 بەردە سوورەکانیشی کەسک دەکرد. پەنگە مسییەکەیی بەردەکان، بەو تیشکەیی لە ئاوە
 کەسکەکەو دەدرەوشایەو، کەسک دەچۆو."

گوێی لە خەشە خەشێکی وەک خوشینی مار بوو و دەنگی بەلندەییەکی... ئەو کوا
 نوورەکە؟ دارەکە کوا؟ خۆی گورج کرد و دلیشی تۆزێک خۆش بوو. دیارە ئەوێ چاوەروەرێی
 بوو، دەیدی. دلی کەوتە کۆتەکۆت. لە بی ئۆقرەیی پشوو سوار ببوو. بە دڵەکوئەو چاوەرێ
 ما... هیچ نووریکی نەدی.

بەخۆی گوت: "لەوانەیە خەتای چاوەکانی من بی، نەگینا چۆن دەبی گویم لە دەنگەکە بی،
 بەلام خۆی نەبینم."

خەشەخەشێکی بەردەوام و دەنگی پچر پچری بەلندەییەکی گوی لێ دەبوو. ورد بوو و
 دەبیست بزانی ناخ ئەو دەنگانە لە کوێو دێن. لە لای دەشتێو دەهاتن. سەیری لای ئەوێ
 کرد. هیچ نووریکی نەدیز رووی لە هەر لایەکی دەکرد، لە ئاسمان و لە زەویە پەر لە بەفرەکە و
 لە مالهەکان و لە سەر شارێ و لە ئەشکەوتی پەریانەو دەنگی خەشەخەکە دەهات... خەش...
 خەش... سەیرە، ئەو کوا نوورەکە؟

تەنیا پزىسكىتىكىش لە ئاگرەكەى بەردەمى نەمابۆۋە. تەننەت تۈنلەي ھەلگەرزىنىشى نەبوو. ساتىك ھەممو ماسۈلگەكانى لەبەر يەك كىشانەۋە. خەۋىكى خەست بەسەرىدا زال بوو. يىت و چاۋەكانى لىك نابوايە، ھەر لەو كاۋلاشەدا دەبوۋە سەھۆل و دەمرد و بەيانى گۈندىيەكان جەستە بى گىيانەكەيان دەدۆزىيەۋە و دەيانگوت، چل سۈارەى غەيبى قورگيان گوشيوە و خنكاندوويانە.

بلىنى و نەلىنى بەبى ئەۋەى چاۋ لە سەربانى مائەكەى بىروكىتى، بەسپايى ھەستايە سەر پى. نەژنۆى قىرچەى لىۋە ھات. بەرەو مالى كەۋتە پى. دەنگى خەشەخەشەكە ھەر لە گۈنىدا بوو، بەلام نوورەكە ھىچ سۆراغىكى نەبوو.

بەخۆى گوت: "نەيىيەكى تىدايە. شتىك ھەيە. نەگىنا نەو خەشەخەشە چىيە؟ لەۋانەيە نوورەكان ترسابىن. لەۋانەى كە دەرەۋەى مائەۋەيان دەكۆلى پەۋىنەۋە و دەرەكەۋتەۋە." گەيشتەۋە مالى. بەر دەرگاي مائەكەى ۋەك چالى لى ھاتبوو. نەيدەتۈانى دابىتەۋە و لە دەرگاگە بدا. دەكەۋتە چالەكەۋە. بەخۆى گوت، دەبى بەيانى ئەو چالە پىر بىكەمەۋە...

ھەراى كرد:

ژنەكە دەرگام لى بىكەۋە.

رىك لەو كاتەدا دەرگاگە كرايەۋە. بەسەر چالەكەدا بازيكى دا و چۆۋە ژۈورى. بە غاردان خۆى گەيانە ئاگردانەكە. چىي ۋاي نەمابوۋ بەكەۋىتە نىۋ كۈانوۋەكەۋە. بە سەر ئاگرەكەدا نوۋشتايەۋە. ۋەك مېۋۆكە دەلەرزى.

ژنەكەى لە دلى خۆيدا گوتى:

ۋەللاھى سەيرە، يانى ۋەلىيەكان ئەۋەندەشيان سەرما دەبى؟"

ئەۋجار:

"تۆيە، خوايە، تۆيە."

نەم شەو نە وەك دوتىنى ئەو سارد بوو نە كزە سەرماكەى دوتىنىشى ھەبوو. ھەورەكان گەوالە ھەورە پەشەكان ئاسمانيان داپۆشيبوو و لە دەشتەو بۆرانتىكى توند ھەلىكردبوو و چىيى نەمابوو دارەكان لە پەگەو ھەلكىشى. لە وەھا شەوئىكدا، ھىچ گورگ و پىو و كەمتيارىك نەيدەوترا سەر لە لانى دەربىنى. ئەو تارىكىيە وەك دىوارىكى بەردىن و وەك پۆلەيكى سەخت و نەشكىن وا بوو. دەتگوت ھەرچى شەوى نەنگوستەچاوى لە سەرەتاي خىلقەتەو ھەيە تا ئىستە، چى كراونەتەو و بەو شەو دراون. تاشباش ئۆغلو دەيگوت: "دوى شەوى، سامال بوو، ھەر بۆيەش نەمتوانى نوورەكان ببىنم. ئەمشەو مسۆگەرە. نوورەكان دىنە بەر چاوم. جا دواى ئەو دەبى ئەو خەلكى تۆرووسە بزانن وەلى يانى چى."

ئاگرىشى پى نەدەكرايەو، چون پىنى وا بوو نوورەكە لە ئاگر ترساو و پەويەتەو. سى سەعات بوو چاوى لەسەر بانى مالتەكەى نەترووكاندبوو و ھەر چاوپەي بوو. لە ئاكاو دەنگى خشە خش و دەنگى ئالندەيەكى بىست. لە خۆشيان خۆى پى نەگىرا و ھەستا. تۆف و بۆرانە توورەكە، وا خۆى پىدادا، چىي نەمابوو بە ھەرزىدا بکەوى. ئىستە نا تاوئىكى دى لەوانە بوو نوورەكە دەرکەوى.

تاوئىك پىشنگىكى كورت و باريك بە بەر چاويدا تىپەپى و تارىكى بالى بەسەر ھەموو شتەكدا كىتايەو.

تاشباش گوتى: "نوور، نوور،..." و دلى خۆش بوو "نوور، ھا؟". كەوابوو ئەو قسانەى گوندىيەكان راست بوون... كەوابوو ئەو وەلى بوو؟

ئەو ئاگرە پىرۆزەى لە ناخيدا دايسا، گەرەتر و ھەراوتر بۆو. ئىستە نىتر متمانەى بەخۆى بوو... سەرخۆش بوو. نوورى سەر مالتەكەى خۆى دىتبوو... گوتىيەكانى دەرزينگانەو و سەرى

له گيڙهوه دههات: "خش ش ش ش..." ناو مراد، كهسك كهسك لووزهوي بهستبوو. وهك ماريكي كهسك. گهرما قولهي دهكرد. ماري رهش رهش بوون بهسهر بهرده مسيهكاندا دهخوشين. دهخوشين و خوشينهكهيان نهدهبرايهوه. سيښهركهي دهكهوته سهر ناوه كهسكهكه. ناوهكه بهرهو خوار دهچوو و سيښهري ههورهكان بهرهو ژوور.

"خش.... خش ش ش."

وهخو هاتهوه. تاريك ديتبووي. ريك وهك نهوه وابوو كه پيارو زللهيهكي توندي ويكهوي ناگري له چاوي دهرپهري.

بهخوي گوت: "نهوه حمل نيه. نهگهر جاريكي ديكه، يان توتريك زياتر بيبينم، راسته و وايه، نهو كات دهردهكهوي وهليم.

لهسهر جيښهكه دانيشتهوه. سههماكهي وهك شير كهپهنهك و باراني و چهكمه لباديهكاني دهبري و دهچوه نيو نيسقانهكاني. هيتهدي نهماوو له سهزمان بيبهستي و لهخو بجي، بهلام ديسان وازي نههينا و نهچوزه. ورده ورده خهويش دهبردهوه و چيي زياتر خهو دايدةگرت، گوتيهكاني پتر دهرينگانهوه و سهري له گيڙهوه دههات.

دهنگي كوندليك هات. تاشباش لهو دهنكه ترسا و لهريزي. به دليدا هات كه بهلايهكي بهسهر دي. له ناكاو فرماندهي پوليسخانهكهي وهبير هاتهوه. بهليني پي دابوو دهست لهو كارانه ههگري، بهلام مالهكهي ههر پر دهبوو له نهخوش و فيدار و بهتال دهبوزه و پر دهبوزه. بيت و نهجارهيان كهوتبايهتهوه دهست مولازم، قسهي تيدا نهبوو پشتي له زكي نهمرتر دهكرد. بنيادهميكي تووره و توسن بوو. ههر به راستي دهيگوت چي؟ دهيگوت: "باشه، له چاخي نهتومدا نهو كارانه؟" نهو پياوه ههقي بوو. زور زوريش ههقي بوو: "نيستا لهو چاخي نهتوم و فلان و فيسارهدا، نهوه خهلك دهچنه ناسمانان، نهتو ليتره دانيشتبووي و چاوهريي ديتني نووي، بهلام چما ههر نهو كارانهش پهرجو نين؟"

"نهو دهنكي كونده بيتفهر و بهدشوومه. زوريش بيتفهره. نهمن ههرچي به مولازم بلنم بي تاوانم و چارم نهوو، نهوان هروورميان هينايه مالهكه، گونم ناداتي. هيچ گوي ناداتي و سي شو و پروژان به قهستي كوشتني ليم دهدا. دواي نهوهش دهخاته زيندانوه و له پاشان بهريي شيتخانهم دهكا."

ناخ، نهگهر به چاوي خوي و به جواني نهو نووره ديتابيه و سهيري خوشيني پيره گوتزه پيرزهكهي كردبا كه بهسهر مالهكهيدا دهخوشي، نهوكات نيتر مولازم و حوكمهت و دنيا، ههر

هه مەروى بە پووشىك. ئەو كات مەلازم ئەنجن ئەنچىشى كەربابىيە، دىسان ھەر گوتى لى ئەبوو... دواى ئەو نىتر لەم دىنابىيەدا ھەر بەلەيەكى بنىادە مەكان بەسەريان ھىنابابىيە، ھەر گۆشت و پىست و جەستەى دەگرتەو و نەيدەتوانى زىانىك بە ۋەلىايەتەيەكەى بگەيىنى و ئەوئىش خۆيەكەم ۋەلىيەك نەدەبوو كە خەلكى لەم دىنابىيەدا نازاريان دابى. چما عيسا، ئەو پىتەمبەرە گەورەيەى خودايان نەبردە سەر چىاي ناگرى و لەوى چوار پەليان بە بزمەر لە دارى ئابنوس نەدابوو؟ لەوى چوارمىتەخەيان كىشاپوو و لەو سەرمایەى ئاگرىشدا بەجىيان ھىشتبوو و عيسا پىتەمبەرەكەى خودا، بە دەست و پىتى چوارمىتەخەكىشراۋە لە سەرمان رەقەلەتتەبوو... بەلام دەنگى لىو نەھاتتەو و لەبەر كەس نەپارابۆو.

"ناخ، ناخ، نەگەر بەو دوو چاۋەى خۆم و بە جوانى ئەو نوورە بىينم، ئەو كات دەزانم چى دەكەم..."

لەرز و چەقۇچىيەكى توند ھەمەرو گىيانى داگرت. خەرىك بوو بەلادا بى. تەنانەت تارمايەكىشى لە مائەكەى نەدەدى. ھەمەرو شتىك نوقمى تارىكىيەكە بىبوو، بەلام تاشباش شۆنى مائەكەى دىنابىيە پىش چاۋى و چاۋىكى كەردبوو چوار چار و چاۋەرپى نوورەكە بوو. "ھىس س س س... خش ش ش ش... دەنگى خەشەخەشەكە ۋەك رۆشستنى دەنگى ئاۋ و دەنگى ئالەندەكەشى لە گوتىدا بوو. ھەتا دەنگەكە نەپراپۆو، تاشباش لە ھىچ نەدەترسا. ئەو دەنگە ھىوابەخش بوو. لەو زياتر چى دەويست؟ چما نوورەكەشى نەدىبوو؟" نا، نا، دەبوو بە جوانى بىيىنى.

ھەتا كازىۋەى دا، ھەر چاۋەرپى بوو. نىۋە سى و نىۋە بىتەۋش بوو، بەلام ھەر ۋا سى سەت ھەنگاۋىك لە مائەكەيەو دور بوو. تاۋ كەوتتەو كە توانى بە خەشكە خەشك بگاتەو مائەكەى خۆى. دەستەكانى رچىبەوون و سەرما بردەوونى.

ھەۋالىيان داىە مەيمۆك و گوتيان تاشباش سەرما بردەووتى. مەيمۆك بە غاردان ھات و مەلەمى لەسەر دەستەكانى دانا، نەگىنا پەنجەكانى ھەلدەۋەرىن.

مەيمۆك بەخۆى گوت: "خۆ پىۋاچاكان نامەن، بەلام كەسەرە دەبن و دەيانەستى؟... دەبنە سەھۆل و ئاتاجى دەستى مەيمۆك دەبن؟"

دەدۆنىگ و دوودل بسو و تاشباش ئەۋەى لە چاۋەكانىدا دىتتەو. لە دلى خۆيدا گوتى: "ئەمشەۋىش چاۋەرپى دەم. نەگەر بە روونى نەمدىت، ۋاز لە ۋەلىايەتى دىنم و سەرى خۆم ھەلدەگرم و دەپۆم، بەلام بىت و نوورەكە بىينم، مەيمۆك، ئەو كات دوو قەشەم بەتۆيە."

تاشباش له كه لاره كه دا نيوجاوانی له سمر عمرزه كه دانابو و دمیگوت: "خوايه، نمو نووړه نیشان بده، به گه وره یی خۆتم له گمڼ بکه، هاتوومه دهرگت و دپاریمهوه... سووک و پړسواي لای نمو خه لکم مه که. خواي گه وره، هه موو شتیک له بهر دهستی تۆ دایه. نیشافی بده. نمو نووړه ی نیشانی هه مووانت داوه، نیشانی منیشی بده. نه گهر نه من وهلیسی تۆم و نه گهر بهنده یه کی باشی تۆم، نیشافی بده. نه گینا، نه من خه ریکم نمو پړهش و پروتانه ده خه لمیتیم و لارییان ده کمن. نمو مالانه ی خواره وه پړن له نه خوځش و فیدار و دهرده دار و هاتوون و شیفا و چاره سهریان ده وئ. نه ی خواي گه وره، گه وره یی خۆت بنوئنه. نه ی خوايه تۆی له سهرووی هه مووانه وه، نه ی به دیه پنه ری ناسمان و زه ری، نه گهر نمو تاشباشت کردوه ته وهلیسی خۆت، نمو نووړه ی نیشان بده با پروا بکات و کهرامات و گه وره یی تۆ به هه موو دنیا رابگه یئنی.

"نه گهر تۆ نمو نووړه نیشان نه ده ی، نه من نیتر ناتوانم باسی نمو چاکه و کهراماتانه بکه م که تۆ له دلعت ناوون. وهلیسایه تییه که مم پی قه بوول ناکری و وازی لی دینم."

رووی کرده قیبله و نویژی دابه ست. دواي نه وه ی دوو په کات نویژی کرد، هه ستا و دهسته کانی پرووه ناسمان هه لپری و پارایه وه: "نه ی خواي گه وره نمو نووړه تم نیشان بده، با له دلته ی نیمان بیتنم."

ماوه یه کی زور پارایه وه. به فر و بوړانه که وا به ته وژم هه لی کردبوو، چیی نه مابوو بیخنکینئ. وه که قه مچی له سهروچاوی ده دا، به لām نه مشه و باشی خۆ داپیچابوو. مریمۆک دهسته سهرمابر دووه کانی، به پشتوین و بن کراسه کۆن و گۆره ویی بهن، بو داپیچابوو.

دواي پارانه وه که ی میزی هات. شانی راسته ی به دیواره که وه نا و میزی کرد. میزه که ی گه یشته عه رز و نه گه یشتی بهستی و بوو به سه هۆل.

دەشتەكە دەیگرماند، گرمی وەك دەنگی تۆپ دەهات.
 "نەمشو یان لێره كەسیره دەم و دەبە سەھۆل و دەمرم یان ئەو نوورە دەبینم. ئەمە خواپە
 گیان، ئەو نوورەم نیشان بەدە. خۆ نیشانی نەدە، بۆ خۆت دەزانێ." ^۳
 گوتی لە دەنگی خەشەخشیکی كز بوو. داتی داخوڕیا. كاتی بوو. لە تاریكایەكەدا هەر
 چاویکی كرده چوار چاو، بەلام نوورێك لە گۆرێ نەبوو.

بە تەنێ بوو. بە دەشتە راستاییە چو كورواوا دەپۆشیشت. هەر چوار دەوری كێلگەم گەم
 بوو. گولە گەم پێ و بە بەر بوون. شەنبایەكی بەھاری هەتی كردبوو. لە بن پێشنگی خۆرەكەدا،
 كۆللە پەنگاوەرەنگ، گەورە و بچووك هەڵدەفرین. لە ناكاو سەیری كرد كۆللە وەك هەوری
 ڕەش بەری ئاسمانیان داپۆشی. گوندیەك لە دەم ڕێیەكەوێ چۆكی دادابوو و دەستەكانی ڕوو و
 ئاسمان هەلپۆپوو و دەپاراپەو. دەیگوت: "خواپە گیان، بۆ خاتری خواپەتیەكەم خۆت،
 مەهێلە ئەو كۆللەمە لە كێلگەكەم من نەدا. ئەمەن هەر ئەوەندەم هەبە پێی بژێم."

دوو پۆژ دواتر هەر بەو ڕێیەدا دەگەراپەو. هێشتا گەواڵە هەوری كۆللەمە هەر لێ بوو. تاقە
 گولە گەمێك چیبە بەو گەمەجارەو نەمابوو. لە چەقی جارەگەكە، كە دەتگوت لە بنی بنەو
 تاشیوانە، كەبرایەك لە سەر دەم بە عەرزیدا كەوتبوو. كاتی كۆللە لە كێلگەكەم دەدا، ناوای
 لێ دەكا. تەنەندەت گەلایەكی شینی بۆ دەرمانیش پێو ناهێلێ.

لە ڕێگەكە لای دا و چوو لای ئەو كەبرایەكی لە نیوەرەستی جارەكەدا خەوتبوو. داھاتەو و
 سەیرێكی ڕوخسارە تۆزای و خۆلایەكەم كرد. ڕوخساری كەبرا تەپ و قورپوای بوو. خاوەن
 مەزراكەم ناسیبەو. خۆدا كۆللەكانی خۆی ناردبوو مەزراكەم ئەو كە تاقە سەرچاوەی بژێوی
 بوو و زەویوزارەكەم لێ ناوا لێ كردبوو. بەهێمنی لە كەبرا دور كەوتەو.

لە خاکی چو كورواوا ماری بارێك و بفرزی ڕەش و خۆلەمێشی و زەر و سوججەم سور
 هەبە. پێیان دەلێن "تیرمار"... زۆر سەیر بوو. هەتا ئەو دەم كەس تیرماری نەدیبوو. بۆ
 یەكەم جار لە بن دارە هەنجیرێك دیستی. كانیەك بە بن هەنجیرەكەدا دەپۆشیشت. دەورووبەری
 كانیەكە، بەردەلێنێكی تیژ بوو. بۆن لەسەر بەردەلێنەكە مۆلیان* خواردبوو. لە ناكاو
 شوولێكی درێژی زێڕینی بەرچاو كەوت كە لە بن بەردێكەو كەوتبوو. پێی وابوو لە زێڕی یان
 كانزایەكی گرانبایی دروست كراوە. چو بۆ لای داھاتەو و دەستی بۆ برد. ڕێك لەو كاتەدا

* مۆل خواردن: نووستنی گارێ و مێگەل. مۆلگە: شوێنی نووستنی مێگەل و گارێ.

که ده‌بیست هه‌لیگرې، شولکه وه‌ک تیریک ویزه‌ی هات و به‌ره‌و ناسمان چوو. پانزه تا بیست مه‌تیریک هه‌ستا و له‌ نیوه‌راستی به‌رده‌کان که‌وته‌وه و له‌ چاوان ون‌سو. نه‌وه چ‌بوو؟ گیانی هه‌بوو و له‌ مار ده‌چوو، به‌لام نه‌ی نه‌و په‌نگ و دره‌وشانه‌وه و شوش و باریکیه‌ی چ‌بوو؟ نزیکه‌ی مه‌تر و نیوتیک دریت‌سو و هیتنه‌ی تیریکیش باریک‌سو. نه‌وه‌ی دیتبوی بو گوندیه‌کانی گپ‌رایه‌وه. گوندی گوتیان:

- سر نه‌و کانیه‌ ماری زوره. پټیان ده‌لټن تیر مار.

که‌وابوو نه‌وه تیر‌مار بوو؟ هه‌ر بۆیه گوندی له‌و کانیه‌ نزیک نه‌ده‌بوونه‌وه و ناوه‌که‌شیان نه‌ده‌خواره‌وه. نه‌و کانیه‌ش شه‌خس (وه‌لی) بوو. کانیه‌که به‌ بن‌ کۆمه‌لټیک په‌وه‌زی گه‌رده‌دا ده‌هات که‌ تۆزټکی خۆل‌ چیه‌ لی‌ نه‌بوو و گیای لی‌ شین نه‌ده‌بوو. له‌ راستیدا په‌وه‌ز و به‌رده‌لان نه‌بوو. چاخټکی به‌ردین بوو که‌ له‌ نیوه‌راستی چوکور‌راوا قوت ببۆوه.

نه‌وانه‌ی نۆبه‌ت‌ی ده‌گرن، نه‌گه‌ر نانټیک کون‌ بکه‌ن و به‌میلیانی دا‌ بکه‌ن و نه‌وه‌نده له‌ ناوی نه‌و کانیه‌ به‌خۆیاندا بکه‌ن هه‌تا نانه‌که‌ ده‌توته‌وه، نۆبه‌ت‌یه‌که‌یان ده‌پرت‌مه‌وه. ناوی نه‌و کانیه‌ ده‌رمانی ده‌رد و نه‌خۆشی و باداری و هه‌زاران ده‌ردی دیکه‌یه. نه‌وه‌ی شه‌وی به‌ پروتسی له‌سه‌ر نه‌و به‌ردانه‌ بنوی، هیچ نه‌خۆشییه‌ک ناگرې.

نه‌و کانیه‌ نه‌وه‌نده‌ی که‌رامات هه‌یه که‌ له‌ ژمار نایه‌ن. ناوه‌که‌ی له‌ نه‌شکه‌وت‌یکه‌وه دی. زستان و هاوین، به‌ شه‌و و پۆژ، تار و سار بی‌ یان هه‌ور و هه‌لا، نه‌و پر‌شنه‌گ و نووره‌ی له‌ نه‌شکه‌وته‌که‌دا کۆ بووه‌ته‌وه، که‌م نایټه‌وه، له‌ به‌رده‌کانی ده‌دا و ده‌بریسکیته‌وه.

دیسان گوتی له‌ خشه‌خشه‌که‌ بۆوه. هه‌ستا. نه‌و با‌ تونده‌ی ده‌هات، راپوه‌شاند و که‌په‌نه‌که‌که‌ی کرده‌وه. تاش‌باش که‌په‌نه‌که‌که‌ی کټ‌شایه‌وه و دا‌بخسته‌وه و توند‌گرته‌ی.

ده‌نگی "په‌پوو سیمانه‌" شی بیست. تاش‌باش دل‌ه‌خو‌په‌ دای‌گرت. ماوه‌یه‌ک به‌ پتوه‌ چاوه‌پ‌ی

بوو.

داری چاکی، له‌ سه‌ر چپای ته‌که‌چه‌وه ده‌خوشی و ده‌هات؟ خۆزگه‌ پټ‌شتر ناگادار بکرت‌مه‌وه و نه‌و دا‌ره‌ ببینی که‌ له‌ دووره‌وه ده‌خوشی و دی... چاوه‌پ‌ی بوو... چاوه‌پ‌ی بوو... هه‌م‌وو گیانی ببووه‌ چاوه‌ردانی.

نه‌و نووره‌ به‌سه‌ر ماله‌که‌ی نه‌ودا ده‌باری. وه‌ک بارانه‌ به‌غوپه‌مه‌کانی چوکور‌راوا. دا‌ره‌ گوټزه‌که‌، پروناک ده‌بۆوه و ده‌هات و وا له‌سه‌ر ماله‌که‌ی له‌نگه‌ری ده‌گرت، وه‌ک بلټی نیتر له‌وی نابزوی.

ههزرهتی پیغه مبه پیتی له ههر شوتنیک دانابایه، جیتی پیته کانی گیای لی شین ده بۆوه و گولی رهنگا و رهنگی لی ده پشکووتن. هه میشه هه ورئیکی سپی سیبه ری لی ده کرد. له سه سرى بگه رپم، ده یویست بچیتته ههر جییهك، به بن نهو سیبه ره دا ده چوو. پیاوچاك زۆر هاتوونه ته نهو دنیا به و زۆریشیان گه یشتوونه ته پله ی وه لیایه تی... وه لییه كان خۆ له ئاسمانه وه نایه... نهوانیش له دایك ده بن.

ده ی باشه، چ ده بوو؟ هه تا نیستا خۆ خراپه ی بۆ كهس نه بووه و جگه له سه فەر دلی كه سی نه به شاندوه و چاكه ی له گه ل هه مووان كردوه و نه وه چهند سالیش بوو له سه ر مافی نه وان شه ری له گه ل سه فەر ده کرد. پیاوئیکی ناوا باش كه نایه وی دلی میرووهك بره بچینی، و قت له رپی خوا ی لا نه داوه، باشه بۆ نه گاته پله ی وه لیایه تی؟ جگه له وه ش، چما نه وه هه مووه گوندیه درۆیان ده کرد؟ ژنه كه ی ئیتر له گه لی نه ده نوست و سه رجییتی نه ده کرد. باشه ژنه كه ی شیت بوو؟ چما نه ویش هه زی لی نه بوو؟ هه موو خه لگ كه راماته کانی نه ویا ن دیبوو و هه موو رۆژیش ده یاندى. نه ی بۆچی زیاد له هه مووان، نهو وه لیایه تییه كه ی خۆی قه بوو له نه بوو؟ له به ر به وه ی، یه كه م به لئینی به مولا زم دا بوو. دووه م نه وه ی كه له ئاقیبه تی كار ه كه ده تر سا. وه لیایه تی شتیکی باش بوو. نه سیبی هه موو كه سیك نه ده بوو، به لام ئاقیبه ته كه ی مه تر سیدار بوو. هه ز وه لئیه کی نهو ده ی ناسی و ناوی بیستبوو، سه ری چوو بووه پای سیداره یان كه وتبووه ژیتنه وه... ته ئانه ت به ناوی نه وه ی له دین لایان داوه، كه و لیان كرد بوون.

به خۆی گوت: "نه گه ر من وه لی چ، نه كه و لم ده كهن و كام له پیستی ده ناخن و نه ده خریمه به ندیخانه شه وه. گوندیه كان ناهیلن... نه من داوایان لی ده كه م رپی داد په روه ری و یه كسانی بگرنه به ر. ده سترۆیشتوو و ده وه مهن دان یارمه تی ده سكوورت و هه ژاران بكه ن. كهس زو لم له ویت نه كا. كهس كهس رپوت نه كا. هه ق به هه قدار بگا."

به لام ما هه موو وه لییه كان هه ر نه وه یان نه و یستبوو؟ ... سه ریشیان هه ر له و پینا وه دا دانابوو... نه گه ر نه یانو یستبایه له ده وه مهن دانی بستی ننه وه و بیده نه هه ژاران، كی كای له پیستیان ده ئاخنی؟ كی سه ر و دلی ده گرتن؟

هیچ كهس پیتی نه ده دگوتن به شتی چاوتان برۆیه، به لام ئیتر هه ژاره كانی ش مه رحه با ی وه لییه كانیان نه ده کرد. نه وه هه ژاره كانن وه لی ده كه نه وه لی. هه ژاره كان ده رمانی ده رد و نه خۆشییه كانیان، كه مایه سییه جهسته ییه كانیان و نه دار ی و هه ژارییه كانیان له وه لییه كان ده و ی. ده دیانه وی نهو پیشی زو لم و ناهه قی و پیاو كوژی و شه ر بگری. هه ر بۆیه شه، له ده وری

وهلی کۆ دهبنهوه. نهگهر وهلییه کهش نهوهی نهوان لییان دهوێ، نهیکا، دارینی بهر دهدهن و نهگهر بیشیکا، نهوه سهری به فهرتهرات دهچی. دهولت کهیفی بهر کارانه نایه.

بهخۆی گوت: "نهوه دهترسی، تاشباش؟ خهریکه دهترسی ها کورێ باش؟ دهترسی و لهو نهنگوسته چاوهشدا دیتته دهوێ ههتا نووربارانی سهر ماله کهت بیهنی. نهتۆ بوویه ته وهلی، کورێ باش، وهلیی خوای. نهتۆ قهدر و قیمهتی نهو بهههشته نازانی که پیتیان بهخشیوه. ههم لهم دنیا به و ههمیش لهو دنیا... لیگهری با سهرت برۆا، کهولت بکهن. دهی جا چیه؟ نهوه چاره نووسی ههموو وهلییه که. له جوابی وهدا خهڵکی ههتا قیامت له دلێاندا ههڵنده گرن (تا ههتا به له دلی خهڵکدا بهزیندوویی ده مینیتتهوه). مهرقهت بۆ ساز دهکهن و ههموو پۆژی دینه زیارهت. مهترسه، تاشباش، وهلییه کان نهمر دهبن و له مهرگ ناترسن. مولا زمیش چیه له دهستی دێ با بیکا.... ناخ، خۆزگه بهلینت نه ده دای..."

بهلام سهبارهت به نووره که... نووره کهی دیتبوو. به سهر ماله کهیهوه درهوشانه وهیهکی بجووی دیتبوو. دردۆنگ له نیوان وهلییایهتی و گوندیهکی پیتیهیدا، نهیده توانی بریار بدها و ساغ بیتتهوه. چۆن بوو له مریمۆک بیرسی؟، بهلام چۆنی لی پرسیبایه؟ بۆ وینه دهپیرسی: "نه نه مریمۆک، تۆ بیت وایه نه من وهلیم؟" ناخۆ مریمۆک پیکه نینی بهوه ها پرسیارێک نه دههات؟ به دهنگیکێ که خۆی گوئی لی بی گوتی: "نه من نهو قسانم به گویدا ناچن. نهگهر خودا نه منی کردیتته وهلی و ناردیتتمی بۆ یارمهتی بهنده کانی خۆی، با نووره کهشم نیشان بدها. خۆ له سهرما رهقیش ههلیم، ههتا پۆژ ده بیتتهوه ههر چاوه پیتی نهو نووره دهیم. نهگهر نیشانی نه دا، نه منیش دهست دهکێشمهوه له وهلییایهتییه کهم و سهری خۆم ههڵنده گرم و دهپۆم. نهو سا، نهگهر خهڵکی نهو تۆرووسه بهپانهوه، ورد و درشت بیتن و له بهرم بپارێتنهوه و شاخ و بالم و پێخن و سهد ههزار کچی شهقل نهشکاوم له پیتی وهسهما بخن، ههر قهبولۆ ناکهم. ههر نهوهندهم دهوێ جارێکی نهو نووره بیینم، خۆ دواي نهوه با کهولم کهن و کام له پیتستی باخن، با ههموو پۆژی پارچه گۆشتیکم لی بکه نهوه و بیخه نه پیتس سهگان. هۆ نهگهر نه بیینم، مهحاله قهبولی بکهم. خۆم ناخهوه نهو گیتچهل و ژانه سهروهوه. را دهکهم و دهپۆم. که سیش ناتوانی بدۆزیتتهوه. ههچ کهس... نه من تاشباشه لاساره کهم پی دهلین...."

گونده کانی نانتهب زۆر لهوێه دوور بوون. موسلیم چاوهش کورپکی چاک بوو. خهڵکی گوندی قزل کیسه بوو. زهمانی سهربازی تهختی خهوتنه کهیان به پال یه کهوه بوو. ببوونه هاوپی گیانی به گیانی یه کتری. پیکه وه فیتری خوتنه واری و نووسین بسوون. نهو پۆژی

وشەيەكيان پى دەنوسرا، لە خۆشيان شاگەشكە دەبورن. ھەر دووگيان چووبونە خولى چاوەشى و پىكەو پەلەى چاوەشييان لە قۆليان دابوو. دوايى ھەر دووگيانيان دابوو يەكەيەك. رۆژتيكىش ھەر پىكەو بە سەرەنژەكەيان پەنجەى خۆيان بريندار كردبوو و خويئەكەيان خواردبۆو و ببونە براى ھاوخويئەى يەكتى.

ئەگەر چووبايەتە لای موسليم چاوەش لە ناتتەب، كى دەيتوانى بيدۆزيتەو؟ لە سەر كەوشەنى سووريا بوو. ئەگەر حەزىشيان لى بوايە دەيانتوانى قاچاخچىتى بكن. موسليم پىش ئەوئەى بچىتە سەربازى قاچاخچى ببوو. زۆر جارەن سويند و قورشانى خواردبوو كە بيت و بگەرپتەو ديسان دەبەو قاچاخچى. كى چوزانى. لەوانەشە ھەر گەيشتبيتەو مالى دەستى پى كردبيتەو.

جارىكى دىكەش بارانيە خورىيەكەى بە جوانى لە سەر و چاويەو پىچايەو. بۆرانەكە توندترى كردبوو و لە پىدەشتەكەو پىك بەرەو ئەو ھەليكردبوو و ئەگەر تاشباش پىاويكى ناوا بەخۆو نەبوايە، بە دلنيايەو ھەتا شارى رايدەدا.

ھىشتا زۆرى مابوو رۆژ بيتەو. چما دەبوو لەو سەرمایەدا ھەتا تاوھەلاتن پراوھستى؟ تيشك و نور بە جىي خۆى. ئەگەر ئەمشەو نەيبەستى و نەمرى، ديارە وەلييە و خىو و جنۆكە و پەرى دەوريان گرتووە و لە زريان و بۆران پاراستويانە.

لە دوورەو گوتى لە خشەخشىك بوو كە دەتگوت كەوتووەتە پىش گۆبەيەكەو: "خش شش ش شش ش ش.."

تاشباش پىي وابوو پروناكايەكەش بە شويئى ئەودا دى و دلئى خۆش بوو. خشە خشەكە وردە وردە نزىكتەر دەبۆو و چەندى نزىكتەر دەبۆو، بەھىتەر دەبوو. تاشباش ترسا: نەكا ھەژديھا گەورەكەى پىدەشت بى كە دى؟ ھەر ئەو حەزىا گەورەيەى زىرەفانى قەلاى نەرجيسە؟

لە كەلاو كە دەرپەريە دەرهو و پروو و مالىو رۆيشتەو. سى چوار جارا بە دەورى مالى كەيدا خولايمەو. دەنگى خشەخشەكە ھەر دەھات و نزىكتەر دەبۆو و توندترىش دەبوو. چو و لە بەر دەرگاگە پراوھستا. ھىشتا ئەو چالەى پر نەكردبۆو كە لە بەر دەرگاگەو ھەلكەنرابوو. وەبىرى ھاتەو. ئەگەر ويستبايەى باز بداتە مالىو، دەبوو وريابى لاقى تىك نەئالى و نەكوپتە ئەو قوولكەيەو.

ماويەك چاوەرەوان مايەو. دەنگى خشەخشەكە دەھات، بەلام ھىچ پروناكايەك ديار نەبوو. بەخۆى گوت: "ئەى باوكەرۆ، لە كىسەم چو. كۆرە خۆ لىرەو لەو خوارەو نور نايىنرى."

به غاردان بهرهو كهلاوه كه رزيشتهوه و چاوى برييهوه تاريخايبه كهى سهر مائه كهى. دهنگى
خشه خشه كه دهتگوت تاوتيك كپ بووه. گوتى:

- تف، نووره كه م له كيس چوو. كهس نازانى كهنگى ديتتهوه.

سهرما و بهفر و بۆرانه كه ههر دههات و به تهورمتر دهبوو. نهو كه پنه كهى بهخويدها دابوو،
له ناكاو ناسك ببۆوه. دهله رزى. دهست و پتي ورده ورده سپ دهبوون و دهيههست. نيتر خوى پي
نه دهگيرا. سهرما كهى وهك شير دهپيري و به ناخى سيبه كانيدا رۆده چوو. خۆزگه نه مشه و يش
ناگرى كردبايهوه، بهلام ناگر لهو بۆرانه دا نه دايسا. ناييسابايش، گهرمى نه ده كردوه....

گوتى له خشه خشيكى كز بوو. خهريك بوو دههات. دلى خوش بوو. له ناكاو نه ما.
"كوړه نهو نوورهش به قورپدا بچي. نه گهر دي، با بي و نه جاتم بدا. چيبه نهو نايين و
نۆپنهى دهريدينى؟..."

كتوپر هيوايه كى نه ما. به سپايى گوتى:

"نه گهر من وهلى بوايم و نه وهنده له بهر خودا پارابامهوه، نوور سههله، خۆر و مانگ و
نه ستيره كانيشى ده نارد. كوړه با برۆم و له جيتوانه گهرمه كه مدا ليى بنووم. نه من كهى وهلى
بوومه؟ چما وهلى تاوا كه سيره ده بن؟ چما سهرما تاوا به چۆكياندا ديتنى؟" شه ققهى ددانى
دههات. چيى له سهر يه كترى داده گرتن، شهويلكهى رانه ده وهستا و ددانى ويك ده كهوتن: "چما
وهلى تاوا هه لده لهرزن؟"

خۆى جوان له كه پنه كه كه وهريچا و پالتى به ديوارى كهلاوه كه وه دا. مردباش و
بشيبه ستبايه، تا نووره كهى نه ده بيا، هه تا تاوه لاتنى ليتره ده مايه وه: "نه حله تى خواى لهو
كه سهى ليتره دوور كه و يتتهوه."

شه ققهى ددانى و له رزينه كهى گيانى ورده ورده كه متر ده بۆوه. گيانى خهريك بوو بيتهيز و
سپ ده بوو. خهويكى شيرين وهك هه لمتكى گهرم به گيانيدا ده گهرا و ناخى داده گرت.
هيندى شتى هاتنه بهر چاوى. ريزه لهك له كيكى جوان بهرى ناسمانيان داپوشيهوه. ناسمان،
ناسمانه كهى چوكوروايه. لهك له كه كان شينايى ناسمانه كهيان داپوشيهوه و شار دوويانه ته وه،
نهوان به نيتو كيتوكى نووردا، كيتوكى هيندهى چياى تورووس، هه لده فزن بهو لاق و باله
قاوه بيا نه يانه وه....

ديسان گوتى له خشه خشيك بۆوه. تاشباش گيانيكى وه بهر هاته وه. برتيك چاوى برييه وه
سهر مائه كهى و كه هيجى نه بيبين، ديسان نوقمى خه ياله پروونه سپر له لهك له كه كهى بۆوه.

ئىستا لەو كۆپە نوورەدا، لەو ئاسمانەى ھىندەى كۆپى تۆرووس بوو، دورپا و قورینگەكان دەھاتنە ژوورەو و لەك لەكەكان دەچوونە دەرەو. فرۆكەكان دەھاتنە دەرەو. زەويوزارەكانى لۆكە، دەھاتنە دەرەى. فرۆكە دەچوونە ژوورەو و كىلگەى پەمۆ دەھاتنە دەرەو. ساتىك دارستانە سنۆپەرەكەى تۆرووس چووە نۆو ئەو كۆپى نوورەو. دواى ئەو نوور و دارستان و لەك لەك و ھەرچى ھەبوو، ھەمووى نەما و تاشباش بە تاريكايەكەدا پۆچوو.

تاويك لە نۆو تاريكايەكەدا مايەو. گيانى ھەر دەھات و شلار دەبۆو. بەخۆى گوت: "با ھەستم بچم و لە جۆپانە گەرمەكەمدا بنوم. كۆپە ئەو نوورە ھەر ناھە." بەلام نەيتوانى ھەستى.

"خەش ش ش ش ش ش ش ش" دەنگەكان ھەر دەھات و بەرزتر دەبوونەو. نزيك بوو پۆز بۆتەو. تاشباش بە بىستنى خەشە خەشەى بەرز، چاوەكانى كردەو. لە ناكاو لە سەر مائەكەى و بەلاى پۆزەھەلاتدا درەوشانەوئى تۆپەلەيكە تيشكى بىنى. ئاخىرى نوورەكەشى ديتبوو. ئيتىر چىي دەويست؟ ھەرچى ھەولتى دا نەيتوانى ھەستى. خەو بەسەريدا زال بوو. تۆپەلە نوورەيكى گەورە لەسەر پىلۆوكانى بوو. خەوى لىكەوت. بريتەك دواتر، گوئى لە دەنگىكى وەك دەنگى ژنەكەى بوو. شاخۆ خەونى دەدى؟ ديسان ھەولتى دا، بەلام نەيتوانى ھىچ بە ژنەكەى بلتى. لە ھۆش خۆى چوو. كە چارى ھەلئىنا نىوەرۆ بوو و لە تەنشت كوانووەكە بوو. مريتمۆك و عەليپە دريژ و ھەسەن و ئۆمەخان و مندالەكانى خۆى و ژنەكەى لە تەنشتىيەو بوون.

عەلى گوتى:

- بريتەك درەنگتر پۆز ببايەتەو، رەق ھەلەدەھاتى و دەمردى. ئەگەر پۆز نەدەبۆو و براژنم لەو كەلاوئەدا بەسەرتدا نەدەكەوت، لە دەست چووبووى... كە گەيشتمى، سەيرم كرد پشوووت لى براو، ترسام. دايمك لە بەيانىيەو تا ئىستا بە ژوور سەرتەو يە و دەرمانت دەكا... تاشباش بە رەزامەنديەو بەيەكى ھاتى...

مولازم گوتى:

- كوپ كوتخا سەفەر، ئەمەن باش دەزانم ئەتۆ دورژمنايەتت لەگەل ئەو كابرايە ھەيە. بۆيە
 بېروا بە يەك قسەشت ناكەم. ئەتۆ ئەوەندەت ئەو كابرايە ناخۆش دەوئ، لە دەستت بئ، ھەر ئە
 لپەرە و بە بەر چاوى منەو، بە ددان قورگى ھەلدەبېرى و دەيكوژى، بەلام ئەو ديسانىش پىت
 دەلئەمەو، لەوانەيە قسەكانت تۆزىكىشيان راستى پئوھ بئ. بۆيە سئ كەس لە ژەندەرمە
 متمانەپىكراوھەكانى خۆم لە جلى مەدەنیدا بە ناوى نەخۆش دەنئەرمە مائەكەي. ئەو پىاوە
 بەلئىنى پئ دابووم دەست لەو بەزمى ۋەلىيايەتییە ھەلگىرى. پىاۋىكى باش ديار بوو...
 كابرايەكى ژىرىشە... ئەمەن چەند كەسەك لەو ۋەلىيانەم دىتوۋە. ھىچ كامىكىيان ئاوا نەبوون.
 ھەر چۆنئەك بئ، ئەگەر قسەكانت راست دەرچن، ئەمەن ئەو كابرايە ئەوەندە دوور
 دەخەمەو بە خەوينىش رىگەي نەكەوتەوھە خاكى تۆرووس. لە پئشدا ئىسك و پرووسكى
 دەھارم و پشتى لە زگى نەرمتر دەكەم، دواى ئەوھەش دەخەمە بەندىخانەوھە و دوايش... بەلام
 كۆرە كوتخا، پىت و درۆت ھەلبەستبئ، ئىتر ئەوھەنئىيە بۆخۆت دەيزانى. دوو ئەوھەندەي دەمەوئ
 بەسەر ئەوئ بئەم بەتۆ دەكەم..."

كوتخا زۆر بە دلئىايەوھە گوتى:

- پازىم جەنابى مولازم شوكرى بەگ. ئەگەر ئەوھەي گوتم، ژەندەرمەكانت گوتيان وا نىيە و
 موويەكى كەم بوو، ھەر سزايەكى بۆمى ديارى بكەي، بە گيان و دل قەبوئى دەكەم."
 سەفەر نەدەبوو ئەوھەي لەگەل تاشباش كوردبا، بەلام نەشىدەتوانى رقەكەي خۆى بجاتەوھە.
 تەنانەت خۆى بەسەر لاق و پىلاۋىشىدا كىشابوو، كەچى تاشباش لەبىزى دەلەبىزى نەگەرپابوو و
 سەفەرىش نەيدەتوانى لەوھەي خۆش بئ. ئىستا ئىتر دەستى لە ھەموو شتەك شۆشتبوو و بىرارى

دابوو هەرچی ده‌بی با بی، به‌لام نه‌و گهمه‌یه تا کۆتایه‌که‌ی به‌ری. خو هیچ په‌نگینک له سه‌رووی په‌شه‌وه نییه. خو له مهرگ به‌ولاوه‌تر نییه. نیت رینگه‌ی گه‌رانه‌وی نه‌ما‌بوو. هه‌ی قور به‌ سه‌ر نه‌وه‌ی ده‌یدۆرینی.

سه‌ره‌پای هه‌موو نه‌و قسانه‌ش سه‌فه‌ر ده‌ترسا. ترسیکی که‌که‌وتبووه دلێه‌وه، وه‌ک مۆرکه له‌ ناخه‌وه ده‌بخوارد. ناخۆ گوندیه‌که‌ی نه‌یانده‌زانییه‌وه که نه‌و خه‌به‌ری داوه؟ باشه نه‌گه‌ر زانیایانه‌وه، ناخۆ به‌ سه‌رکه‌ردایه‌تی مریمۆک هرووژمیان بۆ نه‌ده‌برد؟ کوره نه‌و تاشاباشه‌ش بۆخۆی کابرایه‌کی ساویلکه نه‌بوو. که چه‌قۆی ده‌گه‌شته نیسقبانی، زۆر سامناک بوو. که خوین ده‌خزییه مێشکییه‌وه و مێشکی گه‌رم داده‌هات، له هیچ نه‌ده‌پرینگایه‌وه، ته‌نانه‌ت له‌وانه‌بوو پیاویش بکۆژی. تازه خو نه‌گه‌ر تاشاباش نۆغلو وه‌لیی خواش بی، له‌گه‌ڵ چل سواره‌ی غه‌یبیدا بی و نه‌مر بووی چی؟... نیت باسی سه‌ر بوو. نه‌و کاته سه‌فه‌ر نه‌ له‌م دنیا به‌ نه‌جاتی ده‌بوو نه‌ له‌ قیامه‌تیش... له‌م دنیا به‌دا مهرگ چاوه‌ری بوو و له‌و دنیا، له‌ به‌ر نه‌وه‌ی سووکایه‌تی به‌ پیاوچاک و خۆشه‌ویست و وه‌لیی خوا کۆدبوو، سه‌ت خۆزگه به‌ مهرگه‌که‌ی نه‌م دنیا به‌ی...

سه‌فه‌ر نه‌گه‌ر به‌ چاوه‌که‌ی خۆی نه‌یدیایه‌، بر‌وای نه‌ده‌کرد، به‌لام نه‌و پێنج نه‌خۆشه له‌ ده‌ست و پێ که‌وتوه‌ی دیتبوو که هه‌ر ده‌ستی تاشاباشیان گه‌یبووی، قیت ببوونه‌وه و هه‌ستابوونه سه‌ر پێ. نه‌دی مه‌می دیک؟ هه‌نده‌ی ته‌یه‌ل‌درا‌بوو له‌ مردنێ گه‌ر‌ایه‌وه و له‌ قسه‌ی خۆی هه‌لنه‌گه‌ر‌ایه‌وه. نه‌گه‌ر درۆ بوو، نه‌ی بۆچی حازر نه‌بوو بلێ وایه‌؟ ته‌نانه‌ت عومه‌ریش سویتند و قورنانی ده‌خوارد ده‌یگوت، به‌ چاوی خۆی تۆ به‌له‌ نووره‌کا و داری چاکه‌ی له‌ سه‌ر ماله‌که‌ی تاشاباش دیتوه. مووسا قوله‌ش که یه‌کێک له‌دۆسته‌که‌ی خۆی و دوژمنی تاشاباش بوو، هه‌ر چه‌نده نه‌یده‌گوت شتیکی دیتوه، به‌لام به‌بی رێزییه‌وه ناوی تاشاباشی نه‌دیتا. هه‌ر ژنه‌که‌ی خۆشی رازی نه‌بوون نه‌و له‌ لایان خراپه‌ی تاشاباش بلێ. باشه یانی نه‌و هه‌مووه شته‌ تۆزیکیان راستی پێوه نه‌بوو؟...

له‌ بن لیوانه‌وه گوتی: "ناخ، تاشاباش، نه‌گه‌ر ته‌تۆ له‌ بری نه‌وه‌ی دوژمنم بی، دۆستم بوایه‌ی، به‌ یارمه‌تی تۆ له‌و هه‌ری تۆرووسه‌دا دا‌وای پادشایه‌تیم ده‌کرد. کوره هه‌لی وایه‌ ژياندا تاقه جارتیک بۆ پیاو هه‌لده‌که‌وی."

دا‌وای نه‌وه مه‌حاله‌ بوو سووک و سانا له‌گه‌ڵ تاشاباش نۆغلو ناشت بێته‌وه. لاقه‌که‌ی ماچ کۆدبوو و له‌ به‌رده‌میا خۆی به‌ عه‌رزدا دبوو، به‌لام نه‌و هه‌ر ناوڕێکیشی لێ نه‌دا‌بووه.

ئەگەر تاشباش ھەر بە راستى ۋەلى بى، پىش ئەۋەى مولازم شوكرى دەست بە تېھەلدانى
بكا، عەزەبى لى دەگرى، دوايىش لەو ژەندەرمەنەى دەبىيەن، جا دواى ھەمووان نۆرەى ئەو
دى، تا ئەو دەمىش خودا كەرمە. رېگەيك ھەر دەۋزىتەۋە.

دوۋ رۆژ بو لە شارۋە گەپابۆۋە ۋ ژەندەرمەكان شەۋى لە جلوبەرگى دپاۋى گوندىياندا ۋەك
نەخۇش ھاتبۇنە مائەكەى تاشباش ۋ ئەۋىش دوۋعاى بۆيان كەردبو. تاشباش خۇى نەخۇش بو ۋ
بەجى ۋ بان كەوتبو، بەلام دىسانىش دەستى بە سەرى ژەندەرمەكاندا ھىنابو ۋ بۆيان پارابۆۋە.
ژەندەرمەكانىش بە مائە چۆلەكاندا ۋ لەگەل ئەو گوندىيانە ھاتبۇن كە لە دەۋرەبەرە ھاتبۇن ۋ
شەۋيان لەۋى رۆژ كەردبۆۋە ۋ ھەمو پەرچۆ ۋ كەراماتەكانى تاشباشيان بىنىبو.

نيتەر لە مەۋدوا سەفەر خەۋى لى نەدەكەوت. ھەتا رۆژ دەبۇۋە، بە دەم خەيالى پەش ۋ
ناخۇشەۋە لە جىربانەكەيدا دەتلايەۋە ۋ دەينالاند. سەيرى ھەر لايەكى دەكرد، لىتى قەۋمابو ۋ
رېگەى نەجاتى نەبو.

جارى ۋابو لە پەژىۋاننىيەكى تونددا دەتلايەۋە. بۆچى ھەر لە يەكەم رۆژەكاندا تاشباشى
نەكۈشتبو؟ خۇ ئەو دەم ھىشتا نەبۇۋە ۋەلى ۋ لاي خوداش ئەۋەندە تارانبار نەدەبو. شەر چوزانى
دواى تاشباش دەبىتە ۋەلى؟ ئەۋىش ۋەك نىمەمانان بەندەى خوايە ۋ تازە بەندەيەكى تارانبارىشە.
كى نەقلى دەپىرى ۋ كى دەيزانى ئەو دەبىتە پياچاك ۋ ۋەلى ۋ نەخۇشان چارەسە دەكا ۋ خىر ۋ
بەرەكەت بە سەر زەۋيدا دەبارىنى ۋ ناۋى پروبار دەۋەستىنى ۋ نور بەسەر مالىدا دەبارى؟

ھەى لەو بەدبەختىيە، دىسان شانسەكەى ئەو جۆمالى دەھاتەۋە بۆ بردنى تاشباش.
نەجارەشيان ئەگەر پەنجا لىرەى دابايە بە تۇنباشى، لىنى ئاشكرا نەدەكرد كە ئەو خەبەرى داۋە.
جگە لەۋەش، دىسان لە سەر تاشباش تېھەلدانىكى خەستى دەخوارد. ديارە سەفەر جوان تىتى
دەگەياند كە نەجارە بە قەستى كۈشتىنى لى نەدا. ھەر كارە ۋ رېگەى خۇى، بەلام جۆمالى زۆر
بە رەۋە دەپەشاند. دەتگوت ھەلى بۆ ھەلگەۋتوۋە. كۈرە ئاخىر بىيادەمىكىان گوتوۋە،
دۆستايەتتەك، پياۋ بە توندى رادەسى، بەلام كە دايدىنىتى، ۋاى لى دەدا نىشى پى نەگا.
ئەۋانە دۆست نىن، بىيادەم نىن. بى دايك ۋ بابن.

تازە پروناكى كەردبۆۋە كە جۆمالى پەيدا بو. دوۋ ژەندەرمەشى بە دواۋە بوون. دەگوت:
- پەنجا لىرەى تۆم ناۋى. پەنجا لىرە بۆ ئەو ھەموۋە كارە ھەر ھىچ نىيە. سەد ۋ پەنجا لىرەى
تەۋاۋم دەۋى. دەزام ئەو سەد ۋ پەنجا لىرەيە گىانت رزگار دەكا. قروشىكى كەم بى نامەۋى.
كەيفى خۆتە.

سەفەر دەيگوت:

- وا مەكە، ئۆنباشى دەغىلت بىم. پىم مەچەقېتە. ئىمە ئەو ھەمىرە نان و غەكى يەكتىرمان
كردوۋە.

- تاقە قروشىكى كەم بىم نامەرى. باشە بۆ ناتەرى سەد و پەنجا لىرە بەدى؟ چما ئەمەن
گىانت رزگار ناكەم؟ چما شووشە تەمەنت لە دەستى مندا نىيە؟ چما ئەو گوندىيانە دواى
نەوہى تاشباشمان برد، لەتەپتە ناكەن؟

- كورە خۆ ھەمبایە دەمدايەى. سەد و پەنجا لىرەم نىيە.

- درۆ مەكە، كوتخا.

- وەللا بىللا نىمە، لە سەر مەيتى ئەو ژن و مندا ئەم دانىشم نىمە.

- كەيفى خۆتە. نىتە، با نەتبى. بە من چى.

- بە سەد لىرە نابى؟

جۆمالى توورە بوو و گوراندى:

- كورە پىناۋى چاك، ئەمەن خەرىكە گىانت رزگار دەكەم. ئەتۆ پەنجا لىرە نادەى؟ پەنجا لىرە

بۆ گىانى خۆت؟ گىانى ئاوا ھەرزان لە كورە ھەبوۋە؟

سەفەر قولى ئۆنباشى گرت و گوتى:

- لەسەر خۆ... بە نۆكەرت بىم لەسەر خۆ... مەگورېنە.

- كەوابو خىرا سەد لىرە كە دەريپنە دەى. چما ھەقى خۆم نىيە؟ ھاوار كەردن سەھلە،

دەيكەمە قىامەت و ھەللا... بە تايپەتى نەجارەيان قەول وايە لىشت نەدەم. بەلكو تىللا كە بە

توندى راۋەشىتم و سەبرىك بىھىتمە خوارى. پىت وايە ئەو كارە شارەزايى ناۋى؟...

سەفەر سەبرى كەرد ھىچ چارى نىيە، چۆرە مالى و بە چەپكىك پارەۋە گەرايەۋە. سەبرىكى

دەۋرۋەرى خۆى كەرد و بە سپايى پارەكەى خستە نىو گىرقانى جۆماليپەۋە و گوتى:

- پەنجا لىرەشم لە ئەكەم بۆ قەرز كەردى. تۆ خوداكەت ئۆنباشى، ۋەك جارى دى مەمھارە، سەبرى

لىم دە، بەلام ئەۋەندە زىرەكانە لىم بەدە ھەمىوان پىتيان وابى بە قەستى كوشتىم لى دەدەى.

ئۆنباشى پىكەنى. ئەو تاشباشە ديارە بىم و نەبى ۋەلىيە و يەككە لە چل سوارە نەمرەكە.

ئەۋەتا قازانچى بۆ ھەموو بەندەكانى خودا ھەبوو. ئەۋىش شىكى پىم گەشت. گوتى:

- سوپاس سەفەر ئەفەنى. زۆرت ماندوو نەكردەم. ئىستا ۋەپىش كەۋە و سەبرىكە، گوندى

دىسان لە بەر دەرگاي تاشباش كۆ بوۋنەتەۋە. ھەر ھەموو لەۋىن... باشە بۆ؟

سەفەر گوتى:

- مەترسە. مەتەقشيان نايە. تاشباش نەمرى پىي کردوون.

جۆمالى:

- ناکرى درەنگتر بچين؟...

- قاوہىەكى بھۆۋە...

جۆمالى پاشگەز بۆۋە:

- تاشباش ماوہىەكە لە مالىي خۆى نامادە کردوۋە و چاوہ پىي نىمەىە. تەنيا نازانم نەو

گوندىيانە چىيان دەۋى؟...

سەفەر گوتى:

- ھىچ مەترسە ئۆنباشى. گوتم تاشباش ئىزنيان نادا. ئەگەر نەو ئىزنى دابوايەن، ئىستا لە

مىژ بوو ئەمنىش و نەنگۇشيان لەتپەت کردبوو.

ئۆنباشى بەرەو مالىيەكە تاشباش بەرپۆۋە بوو، بەلام بە ترسەۋە ھەنگاۋى دەنا. بەر لەۋەى

بەگەنە مالىي تاشباش، تاشباش لە مالىيەكە ھاتبۇۋە دەرى و بەپىريانەۋە ھات. تاقەتى بە پىتو

پاۋەستانى نەبوو. ھەر بىستېبۇۋى ئۆنباشى ھاتوۋە، دەسبەجى لە جىۋيانەكەى ھاتبۇۋە دەرى و

شەكە تازەكانى لەبەر کردبوو و چاوہ پىي ھاتنى ئۆنباشى ببوو.

ۋشكە سەرمایەكى تىژى ھەبوو. ھەۋاكەى خەرىك بوو تىك دەچوۋەۋە. گەۋالە ھەۋرەكان لە

سەر لووتكەى چىاكەى تەكەچ كۆ دەبوۋنەۋە.

تاشباش تىزەبەزەكى ھاتى و دەستى برد و گوتى:

- فەرموو ئۆنباشى.

ئۆنباشى دەستى گوشى و گوتى:

- باشە... تاشباش ئەفەنى، ديسان ھاتوۋىن بىتەين. جەنابى مولازم ئەمجارەيان زۆرت لى

توۋرەيە. يەك پشوو دەلى: "نەو ۋەلىيەى بەلئىن دەشكىنى." و لەۋە پتر قسە ناکا. ئەمجارەيان

ئەستەمە لە دەستى رزگاريت بى. ۋەرى بکەۋە."

ئۆنباشى كەلەپچەكەى لە ژەندەرمەكە ۋەرگرت و لە مەچەكى تاشباشى دا. لەر كاتەدا بوو

زەنازەنايەك لە حەشىمەتەكەۋە ھەستا. مرىمۆك بە تىلاكەيەۋە ھاتە پىشەۋە و لە پىش

خەلكەكەۋە پاۋەستا.

تاشباش بە سرتەيەك بە ئۆنباشىي گوت:

- تۆنباشى ئەو كەلەپچەيە دەريىنە. ئەوانە ھار بورن، ئەمىش باشاريان ناكەم و ناتوانم پېشيان بگرم. خىرا... خىرا..

تۆنباشى سورر ھەلگەرا و دەسبەجى كەلەپچەكەي دەريىنا. تاشباش ماوئەك چاوى بەسەر ھەشيمەتەكەدا گىرا. ئەوجار خۆي دەستى برد بۆ ئەوئەي كەلەپچەكەي لە مەچەكى بدەن، بەلام ديسانەو ھەشيمەتەكە گرماندى. تۆنباشى كەلەپچەكەي دابوو ئەو ژەندەرمەي لە پىشتىيەو بوو و سەبرىك دەستى تاشباشى گىرايەو.

تاشباش و پېشيان كەوتىبوو. رەنگى بە روويەو نەمايوو. تىسكى لە كاكۆلى لە بن پىچ و كۆلەكەيەو كەوتىبوو سەر نىوچارانى. چاوە درشتەكانى خەفەتيان لى دەبارى. چاوى بىرپىو پىش خۆي.

ئەوان دەريشتە و ئەوانەي لە گوندە دوورەكانەو ھاتىبون، بە غاردان نەخۆشەكانيان دىنايە پىش تاشباش و لە بەرى دەپارانەو كە ھەر يەك قسەي لەزارى يىتە دەرى و دووئەكەيان بەسەردا بۆتىنى. لەگەل گەيشتنى ھەر نەخۆشەك، تاشباش رادەوئەستا. بە بەزەيەو دەستىكى بەسەرى نەخۆشەكەدا دىنا. دواي ئەو تاويك دەستى لە سەر تەويلى نەخۆشەكە رادەگرت و دووئەكەي دەكرد و وەرپى دەكەوتەو. دەتگوت تۆزى مردووانت بە سەروەموچاويدا كەردو.

ھەشيمەتەكە وەك جارى پىشوو، مەيمۆك لە پىشيانەو، كپ و بى دەنگ و ھەشوتىيان كەوتىبون. كە لە گۆرەپانەكەي ئاوەدانى تىپەرىن، تاشباش سەرى ھەلئىنا و ئاوپى دايەو و لە نىو خەلگەكەدا بە شۆين يەككەدا گەرا. دەتگوت نەيدۆزىوئەو، بۆيە ديسان دەموچاوى تىك نايەو و خەمبارتر بوو. سەرى بەردايەو و كەوتەرى.

بەلام ئاوا خۆي پى نەدەگىرا. جار و بارە ھەر ئاوپى دەدايەو و دەگەرا، چونكە نەيدەدۆزىيەو، روخسارى وردە وردە خەمبارتر دەبوو.

كە لە ئاوەدانى چوونە دەرى، روخسارى گەش بووئەو. نزيك بوو راوئەستى و پىبەكەنى. كۆيخا سەفەرى دىتبوو. سەفەر بە غاردان و بە ھاوار ھاوار بەرەو ھەشيمەتەكە دەھات. ھات و ھات و خۆي ھەلاويشت و خۆي ھاويشتە بەر پىياني تاشباش و دەستى كەرد بە ماچكەردنى لاق و ئەژنۆكانى. تاشباش راوئەستابوو و بە تەوسەو سەيرى ئەو تۆين و ئەدايەي دەكرد.

سەفەر ھەم لاقەكانى ماچ دەكرد و ھەمىش دەگىرا:

- تاشباشەكەي خۆم، ئاغاي مەن، پادشاى مەن، ئەجارەيان، دەبى بەسەر تەرمى مەندا بىتەن. تۆيان نادەمى. تۆنباشى گوتى: كاكى خۆم، ئەو سەفەرەت، گەرانەوئەي نىيە. مولاژم بۆ ئەوئەي

بزانی چ دهكەى، سى ژەندەرمەى له جلويه رگى گونديياندا وهك نه خوۆش ناردهبووه ئاوه دانى بۆ لای تۆ. نه تۆش دووعات بۆ كردوون و فووت به سەردا كردوون. پیت وابوو ئهوانهش هەر لهو خهلكه گوندييانه. كوپه ئهوه چاره په شیه، چاره په شی، چما پیاو بۆ ژەندەرمەش ده پارتەوه؟..."

تاشباش بهوى نه زانیبوو. خو زانیباشى گوێ لى نه بوو. هەر ئیستا له بهر ئاوه كانى تۆنباشى دووعای بۆ چەند كهسان كردبوو. ئیتر له چنگى مولازم رزگار نه ده بوو. مولازم هەر چاخى نه تۆمى ده زانى و هیچی دیکه. خو له چنگى نهویش نه جاتی بوايه، چۆن دهیتوانى سهیری چاری ژنهكەى بكاتهوه؟ ناخر به لێنى دابوو و شكاندبووشى. جگه لهوش، خوێ به سەر پێیانوه رانه ده گرت. كه ئه قسانهى له زمانى ژەندەرمهكانهوه بیست، هەر تهواو تیک چوو. چى نه مابوو وه عەرزى بکهوى و له سەر به فرەكه لێى تخیل بى. بۆخۆی زۆر لهو مهسهلهیه ده ترسا، چونكه وای لى هاتبايه، ژەندەرمهكان لییان ده قهوما. حه شیمه تهكه له چاو تروکانیکدا، ده یانهاپارین. جا ئه و جار وه ره ئه و کهره لهو قورەى پێنه وه ده رى. ئه و خه ته ره ی هینايه پێش چاری خوێ. لاقى له چنگى سه فەر راپسکاند و رۆشت.

سه فەر ده ستى هه لئه ده گرت. داد و هاواریکى وه رى خستبوو و ده پارايسه وه. جۆمالی زۆر لهو کارانه ی توپه بوو و له داخانى هیلنجى ده هاتى. یهك به خوێ لێى راسا. له دلى خویدا گوێ یا نه لا و قۆنداغى تفهنگى داهینايه و له نیوقه دى کوێخای راکیشا و له بن لیوانه وه وهك تف بکاته وه گوێ:

- هه قى خوێ بوو نه و گه واده. لێى گهرى با پشتى بشکى و چەند مانگان له جى بکهوى..."

سه فەر كه وته سەر عەرزى... وهك مریشكى سه ره هه لقه تراو په له قازەى بوو. یهك دوو كهس له گونديه كان چوون و هه لیانته ستانده وه. خه ريك بوو به لادا ده هات، به لام دیسان به لاره لار خوێ كه وته وه شوینیان:

- وهى باو كه رۆ كوشتیانم، سه روه رى ئیمه، مه رۆ، را بکه، مه لازم شوكرى ده تكوړى. ده تنیریته شیتخانه. خه لكینه، وه رن سه روه ره كه مان له چنگ ئه وانه ده ریسن. رزگارى بکهن..."

دیسان خه ريك بوو خوێ به سەر لاپى تاشباشدا بداته وه، به لام نیوقه دى وا دیشا، ده ترسا پشتى شکابى و له ترسان ئیتر نهیده ویرا لیان نزیک بیته وه.

"تۆنباشى... تۆنباشى جۆمالى، قەرل و قەرارمان چ بوو؟ پيار نەر هەموو سالتە نان و نەكى يەكترى بكا و نەر هەموو پار... چما دللى دى؟ نەتۆ دىن و نىمانت هەيە؟... بىكوژە... بىكوژە..."

خەلكە كە بەو قەسەيە راجلە كىن. سەفەر نە مجارەيان يەخەى خۆى دادپرى خۆى خستە پىش ژەندەرمە كانەو و پىشى گرتن:

"ناتوانن بىبەن. نەمن نىزن نادەم. نەگەر نەر بىروات، نەر گونەدە ويران دەبى. زەوى زار دەكاتەرە و نەر گونەدە هەلدەلووشى. "وہبا" دى و هەمووان دەكوژى."

بە هەر دوو دەستان بەرۆكى گرتبوو و سىنگە ئاوەلاکەى بردبوو پىشەو و لە بەر دەم جۆمالىدا راوەستابوو. جۆمالى چاوەکانى لىك نا. لە دللى خۆیدا دىسان ناوى خوداى لى هیتا و قوونە تەنگىكى لە سىنگى سەفەر کوتا و چوار شەقاو لەولاترەو بە عەرزى دادا. سەفەر کەوتە سەر تەنیشتى راستەى و دەستى کرد بە ئالە و نووزانەو.

لە لایە کەو بە دەم نازارەو دەتلايەو و لە لایە کىشەو بە وردى چاوى بەسەر جوولە و هەلسو کەوتى گوندىيە كانەو بوو. گوندى خەرىك بوو لاگیرى دەبوون و چىي نەمابوو پەلامارى ژەندەرمە كان بەن. هەر نەو نەندەيان بەس بوو غىرەتەك وەبەر خۆيان بنىن، بەلام خۆ نەر جۆمالىيە دايك سەگەش حەياتى لى برىبوو.

تاشاباشى تىگەيبوو. هەستى پى کردبوو و بىرى لى دەکردەو. نەگەر بىت و لە ناکار نەر حەشىمەتە بتەقیتەو، بە کەس نەدەگەرانەو.

سەفەر کە پەيتا پەيتا دەينالاند و دەيوست هەرچۆنەك بوو نەر دەرەتە لە کيس خۆى نەدا. قەت هەلى واى بۆ هەلنەدە کەوتەو. ددانەکانى چىرکردنەو و جارىكى دىکەش خۆى بەسەر پىلاوى تاشاباشدا کىشايەو. نىتر خەرىك بوو لە ناوايى دەچوونە دەرى. جۆمالى تەنگى لى راست کردەو. تاشاباش بە دەست ناماژەى بۆ کرد دەست راگرى. پالتىكى بە سەفەرەو نا. پرووى کردە حەشىمەتە کەو و ناماژەى کرد کە لە دەورى کۆ ببەنەو. نەر حەشىمەتەى چىي نەمابوو بتەقیتەو، بە قەسيان کرد و وەك دیوارىك دەورەيان گرت. تاشاباش سەفەرى هەلگرت و بردى پىنج شەش هەنگار لەولاترى خۆيەو داینا... نەوجار راوەستا و چاوى بەسەر يەك بە يەكى گوندىيە كاندا گىرا. سەرى داخست و تاويك بىرى کردەو و نەوجار سەرى هەلئىنا و بە دەنگىكى خەفەتبارانەو گوتى:

- گەردنم ئازاد بکەن. نەنگۆ زۆر چاکەتان لەگەڵ کردووم. منتان کردە وەلسی و پیاوچاک، خوشتان ویستم. خوداش شادی و خوشیتان بەسەردا بیارینی و خوشتانی بوئ. ئەمن ئەوا دەپۆم. یان دەگەرپیمەوه یان ئەو سەری دەیبەم نایهتیمەوه... لەوانەشە ئیتر نەتانییمەوه."

ئەو خەمەیی بە پوخسارییەوه دیار برو، دەتگوت هەموو گیانی داگرتووه و ناخی بەتەواوەتی تەنیوەتەوه. ئەگەر بەسەر خۆیدا زال نەبوا، لەوانەبوو دەست بکاتە گریان. خەلکەکش هەر وا بوون. ئەوانیش گریان لە ئەوکیاندا مابۆوه. تاشباش کە سەری داخستبوو، تاوێک وا مایەوه. ئەوجاری سەری هەلێنا. ئیتر خەم و خەفەتەکی بە پوخسارییەوه نەمابوو. وەک بەردێک سەخت ببوو.

- لەوانەشە ئیتر نەتانییمەوه...

ئەو قسەیی سێ جارێک پاتە کردەوه. ئەوجار دەنگی پتر هەلێنا و گوتی:

"جا ئیستا کە لیژە دەپۆم و بەجێتان دێلم، داواوەکم لێتان هەیه. تەکاتان لێ دەکەم ئەو داواوەم جێبەجێ بکەن. ئەگەر نەیکەن، چینی بەلایە بەسەرتان دێ و بۆ هەمیشە تووشی عەزابی دۆزەخی دەبن."

ماوەیەک لە سەر یەک قسەیی کرد. ئەو بەلایانەیی دەژماردن کە لێیان دەباری. گوتی:

ژنەکانتان نەزۆک و ئەستێر دەبن. زەویوزارتان بێ بەر دەبێ. هەرچی بە مێشکیدا هات بۆی گوتن. دیسان وەک ئەو پۆژانەیی کە لە گوندییەکان توورە دەبوو، وەک کۆل هاتبوو. هەمووان تووکی گیانیشیان کردبوو گۆنچەکە و گۆیان بۆ ڕاگرتبوو:

"تەکاوەم ئەوەیە، کابرایەک لیژە لەگەڵتانە، کابرایەکی سەگ و سەگباب و هیچ و پوچ کە بە چوار کتێبان کوشتنی واجبە و خۆینی حەلālە. لە سۆنگەیی سیخوپیەکانی ئەوەوەیە کە ئیستا ئەمن دەچمە پۆلیسخانە."

هەر هەمووان سەیری سەفەریان کرد:

"تەکاوەم ئەوەیە، ئەو بنیادەمە، ئەگەرچی بە چوار مەزەب و کتێبان خۆینی حەلālە، نابێ بیکوژن. ئەو کافرێ بێدینی درۆزنی هەزار ڕووە کێیە؟ کوێخا سەفەر ئەفەنییەکی خۆمانە کە لیژە ڕاوەستاوه."

زەنازەنایەکی توورەبیانە لە خەلکەکەوه بەرز بۆوه.

"تەکاوەم ئەوەیە، هەتا دەمرێ، هیچ کەسی ئەو ناوەدانییە، تەنانت سەگ و پشیلە و میروولەکانی ناواییش، نابێ بیدوینن و لەبزیان دەلەبزی بگەڕێ. ژنەکان و منداڵەکان و خەزم و

کەسی دوور و نزیکیشتان، نابێ یەك قسەشی لە گەڵ بکەن. بە خەلکی گوندەکانی دیکەش رابگهیێنن. خەلکی شاریشی لێ ناگادار بکەنەوه. بە هەموو مەخلوقاتێ سەر ئەو عەرزه بڵێن چیم گوتوو. هەر کەس بیدویتی، وەك ئەو بەر نەحەت دەکەوێ. نەگەر هات و یەكێك قسە ی لە گەڵ کرد، ئەویش وەك خۆی (سەفەر)، مەدوێتن. نەوجار ئەو کابرا نەحەتییه نابێ تا مردن چاوی بە کوێخایهتی ئەو گوندە بکەوێتەوه. نابێ قەبوولی بکەن ئەو کوێخاتان بێ. نەگەر دەولەت و حیزب و میزبێش هاتن و کردیانەوه کوێخا، ئەنگۆ قەبوولی مەکەن. تەکا کەم هەر ئەوه بوو. خوا راپووستاتان بکا و بێ وە ی بن. گەردنم نازاد بکەن... لەوانە یە بگەرێتەوه یان هەرگیز نەگەرێتەوه."

کەوتە پێش ژەندەرمەکان و بە هەنگاوی گورج، خێرا کەوتە پێ. سەفەر لە سەر جیتی خۆی وشك هەڵاتبوو. رەنگی بە روووه نە مابوو. چاوه‌کانی وەك چاوی شێتان لە ژێللا هاتبوون.

تاشباش دوا ئەوهی مەودایه‌کیان لێ دوور کەوتبوووه، ناوێ دایه‌وه و گوتی:

- گەردنم نازاد بکەن.

هەمووان یە کەدەنگ هاواریان کرد:

- نازاد بێ.

هەتا تاشباش و ژەندەرمەکان لە چاوان ون بوون، لەوێ راپووستان و سەیریان کردن. دوا ئەوه گەرانیوه ناوایی.

سەفەر هەر لەوێ بێ جووتە مابوووه. دەتگوت گیانیان کێشاده.

لەو خەلکە ی دە گەرانیوه ناوایی، تاقە یەك نەفەرش سەیریکیان نە کرد. هەر وەك ئەوانە ی

لە تاعوون راده‌کەن، ناوا لێی دوور دەکەوتنەوه.

بايەكى گەرم وەك شەپۇللىكى تىژ، ھات و تىپەرى. ناسمان بەرەبەر تاريكىدا دەھات. ئۆنباشى جۆمالى بەسىرى چاوان سەيرى تاشباشى دەکرد. كابرايەكى زىرەك و بەھۆى گوش بوو ئەو تاشباشە، بەلام چۆن و بۆچى كرابوۋە وەلى؟ خۆ مەلا و خويندەوارىش نەبوو. ديارە ھەموو بنيادەم و بوونەوەرلىك شىتلىكى لە پىرۆزايەتى تى دايە، بەلام لەگەل ئەوئەشدا...

جۆمالى لە كاكەيىھەكانى سىواس بوو. كابرايەكى سىل بابرى خويندەوارى تالى و سوتىرى پۆژگار چەشتوو. دەيزانى لە سەر ئەو گۆى زەويى، پىنگەى ھىچ بوونەوەرلىك ناگاتە ئىنسان. خودا ئىنسانى لە سەر شىۋەى خۆى خولقاندوۋە. بنيادەم دواى خودا، خولقىنەرى زەوى و ناسمانە. خوداى گەورە وەك تىشكىك دەردەكەوى و ئەو نوورەش لە بنيادەمە پوختە و كاملەكاندا ھەيە و ھىچ دوور نىيە پۆژلىك لە پۆژان لە باشتىن بنيادەمەكاندا دەرکەوى. بۆيە، كاكەيىھەكان سوژدەيان بۆ بنيادەم و نوور دەبرد.

تاشباش ئۆغلش نەۋەى دەزانى. لەوانەش بوو ئەو نوورە يەزدانىيە لەويشدا ھەبى. لەوانەشە خەلگ ئەو تىشكەيان دىتبى. بە دلنبايەۋە دىتبويان. ئەگىنا خەلگ لە خۆرايى ناۋا لە دەۋرى يەكىك خى نابنەۋە.

تاشباش وەلى بى يان نەى، دەيزانى لە ناخى دلدا شىتلىكى پىرۆز و دەست پىرەنەگەيشتوو ھەيە كە مان و نەمانى ئەو دنبايە بەۋەۋە بەستراۋەتەۋە و ئەگەر ئەۋە نەبى دنياش نابى. بەلام نەيدەتوانى زۆر لەۋ ھەستەى خۆى نزيك بىتەۋە، دەچوۋە پىشەۋە و دەگەرايەۋە دواۋە. لە نەيتىيە پىرۆزەكەى خۆى نزيك دەبۆۋە و خۆى تەۋاۋ دەبردە سەرۋە و لە ناكاۋ لەۋ ھالەتە دەھاتەۋە دەرى و ھەموو شىتلىكى بىز دەکرد... لەۋ ساتانەدا كە دەگەيشتە سىنوورى پىرۆزايەتيەكەى خۆى، شەپۇللىكى بەختەۋەرى وەك تىشك و پىرەنگ لە ناخىيەۋە ھەلدەستا.

لەو ساتانەدا، مولازم شوکری و شیتخانە و زیندان، لە بەر چاری ئەو پووشیکیش نەبوون، بەلام بەلئینی بە مولازم داوێ. چۆن لە رووی هەلەدەهات سەیری چاری بکاتەو؟ بەلئینەکە ی خۆی نەبردبوو سەر. بنیادەم وەلی بێ یان نەبێ، مەژۆ و مەژۆش دەبێ لە سەر بەلئین و ئادی خۆی بێ. هەم لە پێش ژەندەرەکانەو دەژۆش و هەمیش ئەو شەرمە لەناخیدا بوو هەر دەهات و پتر دەبوو. پوخسارە ئەسەرەکە و سمیلەکانی ملازم شوکری بۆ ساتیکیش لە بەر چاری لا نەدەچوون. کە دەگەشتە ئەو، دەبوو چ بە مولازم بلێ؟ ناخۆ دەگوت ئەمن سەراسوێ نەخۆشەم نەکردوو و چارەم نەکردوون؟ نەمەشتوو دەست و داوێنم ماچ بکەن؟ دوو عام نەکردوو و فوروم پێدا نەکردوون؟ نەیدەتوانی. تەنیا دەیتوانی بلێ، سەرقلەمانە ی هەموو ئەو شتانە، تەنیا سەرەپەنجە یەکم خۆی لێ وەرەگرتن، بەلام چما مولازم گوێی دەدای؟ هێندە ی لێ دەدا دەیکوشت. ئەو شارە لەوەتیی هەبوو کوتەک وەشینی وەک ئەو شوکری بەگە ی بەخۆیەو نەدیوو. مەحەل بوو یەکیک بیتە ئەو بنکە ی پۆلیسە و لە چوونەدەرەو دەدا خۆین نەمیزی. تاشباش ئۆغلو پێی قەبوڵ نەدەکرا لێی بدری. چۆن دەکرا کەسیکی گەشتبێتە ئەو پلە و پایە یە و لە هەنتەشی خۆدا و لە لای گوندیەکان بە پلە و پایەکی ئارەها گەشتبێ، تێهەلانیکی وا بخوا خۆین بمیزی و لاق و بەلەکی شین و مۆر ببنەو و وای لێ بێ نەتوانی بە پێدا بڕوات؟

خۆ پرووناکییەکەشی دیتبوو: لەسەر مالهەکی خۆی. ئیستا ئیتر دلتیا ببوو کە دیتوویەتی. ئەو شەو و پۆژەکانی دواتریشی کە لە جێدا کەوتبوو، هەر دوو دل بوو، بەلام ئیتر ئیستا گومانێ نەماوو.

زبان گەیانەن بە وەها بنیادەمێک، لەوانەبوو مولازمیشتی تووشی بەلایەک کردبایە. چووزانی. دەکرا بە مولازم بلێ بە چاوەکانی خۆی پرووناکییەکی دیتوو، بەلام کوا ئەو گوێی لەو قسانە بوو؟

لە گوندەکەو، سەگێکی زەرد لەوانە ی مینگەل، کەوتبوو شوێنیان و بە نامان و زامان لێیان نەدەبوو. تاشباش بە دیتنی ئەو چوارپێتە، خۆشیەکی لە دلێ گەراو. چوارپێتی "گۆر دورموش"ی دراوسێی بوو و تاشباش ئەو سەگە ی زۆر خۆش دەویست.

جۆمائی و ژەندەرەکان، بە درێزایی ئەو پێتە، نە تاشباشیان دواندبوو و نە قسە یەکیشیان لەگەل یەکتری کردبوو. دیار بوو جۆمائییش لێی بە پارێزە. تاشباش ئاگای لێ بوو کە بەجۆرێک لێی دەروانی و کەیفی دەهات. گەشتە دارستانەکی قارامۆغون. لک و پۆپی دارەکان لە بن

بارستایی بەفرەكەدا داھاتبونەوہ. دارستانەكە سپاییەكى پروناكى ھەبوو. ئەو دارستانەى لە بەھار و ھاریندا تارىك بوو، ئىستا نوقمى تاو بوو. خەرمانەيەك بوو لە نوور. سىبەرى ھەورىكى پەش بە سەر سەریاندا تىپەپى. با گەرمەكە دیسان ھەلىكردەوہ. لووتكەى چىای تەكەچ خەرىك بوو تارىكدا دەھا.

جۆمالتى نىگەرەن بوو. دلتىا بوو لە ناكاو دەيكاتە كپتوہ و بارن. ئەو باش شارەزای ئەو داوتنەى تۆرووس بوو. لە دلتى خۆیدا گوتى: "ئای، تاشباش ئۆغلون ئەگەر ئەتۆ بە راستى وەلى و پىارچاكى، پىشى ئەو بەفرە بگەرە." ئەوجار خۆمانە سەرىتىكى كرد و بزەيەكى ھاتى.

ھىچ بوونەوہرىك ديار نەبوو. نە بالتندەيەك و نە دەعبايەكى كپتو و نە ھەيوانىكى ديكە، تەنانت گىايەكىش چىە نەدەبىنرا... ھەموو شتىك يەكپارچە سپى بوو. ئەو لىرەى بە نپوہراستەكەيدا تىدەپەرىن، لە بن پىيانىندا خشەخشى دەھات و جارجار وەك چۆن گەلاى دار دەوہرى، ئاوا بەفرى سەر لك و پۆيەكانيان بەسەردا بەردەبۆوہ.

ھىشتا زۆرى مابوو لىرەكە بېرن. لە ترسان ھەنگاويان خۆشتەر كرد. لە ناكاو ھەوہەكانى سەر چىای تەكەچ، وەك خپوہەتتىك زوور سەریان داپۆشىن. ھەموو ولات تارىك داھات. تەنيا بەفرە بەستوہەكانى قەدى دارەكانيان دەدى...

ناسمان گەرمەيەكى لىتوہ ھات، دەتگوت دەيەوى شەق بەرى. پرىك وەك ناسمانى پايز لە پاست و چەپ و تەنىشتەوہ، لە ھەزار لاوہ باى گەرم و سارد و كزە زويان، ھەلىانكرد. بەفرى سەر لقەكانى ھەلدەستاند. كپتوہ دەستى پى كرد. ئۆنباشى يەكەم كەستىك بوو وەقسە ھات:

- فەوتايەن.... بىت و ئەو بۆرانەى ھەلىكردوہ ئاوا پروات... نىتر...

ئەگەكە دەتگوت خۆى بە تاشباشوہ نووساندوہ و چركەيەكىش لى جوى نەدبۆوہ:

ئۆنباشى پروى لە تاشباش كرد و گوتى:

- كاكە مەمەد، ئەتۆ خەلكى ئەو دەوروبەرەى، شارەزاترى. ئەو دەوروبەرەنە شەكەوتىك

شتىكى لى نىيە؟

تاشباش لە دلتى خۆیدا دەيگوت: "ئەو كاكەيەنە، لە خۆيان خوينگەرمتر نىيە. نايىنەكەيان نايىنى ھەق و دىن خوشەويستى و ئەشقە... ئەوانە ھەموو شتىك لە سەر بنەماى خوشەويستى و ئەشق دادەمەزرىنن. دەلتىن بنىادەم و پروناكى دەپەرست، بەلام واش نىيە. ئەوانە ئەشقى مەزقۇدوستى و ئەشقى دنيا دەپەرستن. چما خوشەويستى دنيا ھەر پروناكىيەكە نىيە؟"

تا ترسه کە ی پتر دەبوو، پتر متمانە ی بە ئۆنباشی جۆمالی دەکرد. حەزی دەکرد هەر چۆنێک
 بێ، چاوی بە مولازم نەکەوی. پیتی وابوو بێت و لە بەری بیارپێتەوه و بلی هەر لیترە لێم گەپێ و
 مەمبە لای مولازم، ئەو دەلی باشە بە سەر چاوان.
 کە بەفرە کە دایک دەبوو، لە دلی خۆیدا گوتبووی: "ئیشە لا ئەو بۆرانە ناھێلی بگەمە شار.
 وەبەن بەفری دەکەوم و پەق هەلدێم."

لە ناخی دلییەوه ئەو ئاواتە ی خواستبوو.

گوتی:

— مەترسە ئۆنباشی گیان. بڕیکسی دی بڕۆین، لەو دیو رەوێزەکانی گۆک بورون،
 ئەشکەوتیکی لێیە کە کۆرماغاری پی دەلێن. بەر لەوێ بەفرە کە کەسیرەمان بکا، دەگەینە
 ئەوی.

بەفرە کە هەر دەهات و توندتری دەکرد، ئاسمان جار بە جار تاریکتر دەبوو و بایەکانیش
 بەتەوژمتر. با لە راست و چەپ و لە هەزار لاهو دەهات. لەرەوێزەکان وەسەر کەوتن و بە
 هانکە هانک خۆیان گەیانە کورماغارا. دەمۆدەست ئاگریکیان کردەوه و گەرم بوونەوه.
 سەگەکش لە تەنیشت ئاگرە کەوه و لە سەر خۆلە کە وەرکەوتبوو. نێو ئەشکەوتە کە پر ببوو لە
 دووکەل و چارەکانیان پر ببوو لە ئاو.

جۆمالی گوتی:

— باشە خواردنە کەمان بەش دەکا.

— پڕێسکە کە ی من بەشی سی پۆزی تێدا یە.

ئۆنباشی گوتی:

— لێرە سی پۆز سەهەلە، دەتوانین پێنج پۆزیش بێنینەوه.

نانیان خوارد. بەفرە کە کردییە بۆران و بارن. بارنە کە هەرچی بەفری دەشتەکان و سەر
 دارەکان و ئاسمان هەبوو، هەر هەمووی هەلەگرت و لە کێوێکەوه بە کێوێکی دیکەیدا دەکرد.
 پەیتا پەیتا قرچە ی شکانەوهی دارەکان لە لێرە کەوه دەهات. دەتگوت لێرە کە یە کەسەر لە
 رەگەوه هەلە کەنری.

جۆمالی گوتی:

— ئە ی هاوار لەو تۆفانە ی، کورە ئاوا برۆا، حەفتە یەکی دیکەش لێرە دەرباز نابین. خۆ کاکە

مەمەد ئەو ئەشکەوتە ی پێشان نەدا بایەین، هەر ئەمۆ تێدا دەچووین.

تاشباش بى ئۆقرە بوو. بىر يارى خۆى دابوو. چاۋەپتى ئەو بوو شەودابى. بۆيەش سەرى
 ھەلئەدېنا كە تەنانت سەيرىكى دەموچاۋى ئۆنباشى بكا. ھەر پىرسىارىكى ژەندەرمەكان لىيان
 دەكرد، ئەو بە دوو وشەى كورت ۋەلامى دەدانەو. ئىتر بىئەنگ دەبوو ۋە نوقمى دىناى خۆى
 دەبوو.

دەسبەجى نىئەشكەوتەكەيان پى كىرەبوو لە پووشكە و ئاوردوو. ئاگرىكى گەورە لە
 نىئەراستى ئەشكەوتەكە بلىسەى دەكىشا. خۆ ئاگر كە جوان گرى گرت، ئىتر دووكلە ئاكا. نىئە
 ئەشكەوتەكە گەرم بوو. بە گاشەبەردى گەورە دەرگاى ئەشكەوتەكەيان گرت و ھەر كەلىنىكى
 بچووكيان لى ھىشتەو.

ئىتر نانى شەوتىشان خوارد و لىنى نووستن. تاشباش بەخەبەر بوو. كە دىتى ھەمووان
 نووستون، ھەستا. پىرسكەكەى لە پشتى بەست و لە ئەشكەوتەكە خىيە دەروە. لە پشتەو
 گوتى لە دەنگىكى كز بوو. كە ئاۋرى داىوۋە دىتى سەگەكەى. بىت و بەسەر خۇيدا زال ئەبوایە
 بۆرانەكە دەپرفاند و بە عمرزى دادەدا. خشە و خرم و ھۆرى دارەكان بەرز بوو و وىزە وىز و
 گەھى بايەكە دارستانەكەى پى كىرەبوو. تاشباش ئەجارە نە كلاشى لىبادىى لە پىندا بوو و نە
 كەپەنەكى پى بوو. بۆران و سەرماكەشى زۆر لە سەرما و بۆرانى نىئە گوندى جىاۋاز بوو.
 داۋىنى چىاى تەكەچ بوو و بۆران و بارنى شەوانە. جگە لەوھش، ئەو تازە لە نەخۇشىيەكەى
 ھەستابۆۋە و زۆر كز و لاۋاز بوو. بە خىراىى لە پەۋزەكانى ئەشكەوتەكە ھاتە خوارى و خۆى
 گەيانە تەختاى لىرەكە. لە خوارەۋە تاۋىك وىستا. راست و چەپى خۆى نەدەدى. ماۋەيەك بە
 دەۋرى خۇيدا خولايەو. بۆرانەكە ئەۋەندە توند بوو، خەرىك بوو پشۋوى لى بېرى.
 تاشباش بەخۆى گوت:

"ئەۋەى كىردم كەرتى بوو. ئەۋە خۇكوشتنە." ئەوجار دانى بەو كارە شىتەنەيدا دىنا كە
 كىرەبوو:

"ئەگەر مولازم ھەر لىم دەدا و لە پىاۋەتى دەكەوم، وا باشتە ئاۋا بىرم..."
 وا باشتە بوو، بەلام نەشىدەتوانى ھەر وا سووك و ئاسان مل بۆ مەرگ پاكىشى. چۆكى دادا
 و دەستى كىرە پارانەو. ئەگەر لەو تۇفان و بۆرانە بە ساغى دەرچوبايە، ئەوجار دىنا دەبوو
 كە ۋەلىيە. ئىتر تەۋاۋ ئىمانى بە ۋەلىيەمىتى و پىاۋچاكبۋونى خۆى دىنا و ئىتر خىر و خۇشى و
 چاكە و سلاۋەتىي بەسەر خەلكدا دەبەشىيەو.
 دەيگوت:

- خواجه گيان، چما نه من بهنده و وهلييه كهي خوت نيم؟ بۆ خوت باش ده زانی، حهز ده كهي ههر ليتره بكموژه. كهيفي خوته چۆني پيت باشه من پازيم."

ههستا. تين و تاقه تي له نهژنويدا نه مابوو. به ميتشكيدا هات بگهريتهوه نه شكه وته كه بۆ لای ژهنده رمه كان. بۆرانه كهي شه ونده توند بسو، نيتر نه يده توانی له په وه زه كان وه سهر بكه و يتتهوه. لهو ههوا سارد و وهيشوومه يدها، پياوئيكي نه خوش، بهو نهژنۆ لهرزۆكانه وه سه هله، كوپه پياوی زۆر به هيتر و تۆكمهش نه يده توانی لهو په وه زانه وه سهر بكه وي. خو تين و تواناشي له بهردا بوايه، نيتر ريگهي نه شكه وته كهي نه ده دۆزيه وه.

شه قهه ي ددانی هات... ماوه يه كه به بي شه وه ي به رهو شوئيكي دياريكراو بچي، ملي رتيه ي گرت و رويشت. لهو ده ورو به رانه، نهك له سهر په وه زه كانه وه، بهلكو له خواروي گابه رده كانه وه و لهو سهر ي راستاييه كه، نه شكه وتيكي بچووكي ديكه شي لي بسو كه "نه شكه وتي سهر مابردووان" بيان پي ده گوت. ههر وهك له ناوه كهي دا ديار بوو، بۆ خو ههشاردانی بنيادهم، ههشارگه يه كي زۆر قايم و په نا نه بوو. نهو نه شكه وته ده بوو ههر لهو نزيكانه وه بي، به لام ده بوو له كامه لاوه بۆي بچي؟ تاشباش هه موو لايه كي لي تيك چوويوو. خو توانيبياي بيدۆز يتتهوه له كام لايه و بزاني ده بي به رهو كام لا ده روا، بشمردبا خه مي نه بوو.

نهو شوئي نه ي لي راوه ستابوو، كو تره رتيه كه بوو. به شانی راستيدا كو تره رتيه كي به رده لان و به شانی چهيدا زه ويه ته خانييه كه بوو. پروي كرده لايهك و رويشت و رويشت. ديسان ههر رويشت. نه به رده لان ديار بوو نه هيچ... گهرايه وه. كه لاقی له به رديك هه له نگوت دلي خوش بوو. نهو جار ده بوو لاي باكوور بلۆز يتتهوه. له باكووره وه هاتبوو و به رهو باشوور ده چوو. نه شكه وتي سهر مابرده كان نيوسمه عاتيک له پيشتره وه بوو. له ليتره كه دا داره كان به رهو باشوور نوشتاونه ته وه. پينچ شەش دارتيكي به ده ست تاقی كرده وه و رتي خۆي دۆزيه وه. نيستا به رهو باشوور غاري ده دا. ديسان ده كه وت و هه لده ستايه وه و غاري ده دا. سه گه زه رديش به شوئييه وه بوو.

خوئي راوه ستابوو و خهريك بسو رهق ده بووه، به لام لهو كاته دا به سهر خويده زال ده بووه وه و غاري ده دا يه وه. جاريك كه كه وته عه رزي، سه يري كرد تيني له بهردا نه ماوه هه ست يتتهوه.... ده بزانی گه يره ته نيزك نه شكه وتي سهر مابردووان، به لام نه يده توانی هه ست و له نه شكه وته كه بگه ري. ددانی به جه رگيدا گرتبوو و به هه موو هيتر خۆي، به گاگۆلتيكي به رهو پيشه وه چوو. له سهر ملي، هه ستی به هه ناسه گه رمه كانی چوار پتيه كه كرد. نه وهش هيترتيكي تازه ي وه بهر ده نا.

هېماي په قه برونه وي له گيانيدا هه ست پي كړد. لاقه كانى سړ ده بون و نه يانده توانى
جهسته ي هه لگرن.

ليړه وار ده يلو وړاند و داره كان وهك له په گه وه هه لكيشرايېن، سدریان ده برده بن يه كترى. له
ناكاو هه وړه تريشقه يه ك هه مو و لا تى پرووناك كړده وه. تاشباش نؤ غلو له خو شيان خهريك بوو
شيت بى. په وه زه نووك تيژه كى نه شكه وتى سهرما بر دوانى ديت. تۆزيك له پيش خو يه وه، له
پيشه وه ي بوو.

هه موو جله كانى تهر ببون و خووسا بون. لاقه كانى له كار كه وتبون و له نيوقه د بو
خواره وي سړ ببوو. له لاقيه وه سړ بون كى خهريك بوو بهر وه سهر، بهر وه زگى ده كشا.
خه ویش خهريك بوو بهر ينگى پي ده گرت. تاشباش نؤ غلو كه ديتى خه و خهريكه دا يده گري،
ترسا. مهرگ چاوه پتي ده كړد. كه سهر ي كړد بهر ي له سهر كه وتوه، خو ي راپسكاند. هه رچى
هيزى هه ببوو دا يه دهسته كانى و بهر وه نه شكه وته كه خزي.

سه گه كه له تهنيشتيه وه بوو و نه ویش وهك خو ي ده خزي.
تاشباش له و جهنگه يه دا ده ستى بو گيرفانى برد و سهر ي كړد شقارته كى پي ما وه. گو تى:
"نه و شقارته يه، شقارته كى هه سهرنى خو مه. دياريه كى نه وه."
گهرماي خو شه ویشتيى گيانى تهنيه وه.

به فر ورده ورده ده توایمه. زهرداوی پەمین و پال و کا و کۆت به خور، به جۆگه لهی نیوان ماله کانداهاته خوارئ و مندالی پرووت و قووت تییدا گهمه و یارییان ده کرد.

به فراوه پروونه که، له نیو ئاره دانیدا پیس و لیخن و له داوینی چیا و شیو و دۆله کانیشدا زولال و پروون وه چاوی قرژال، بۆ ماوه یه کی زۆر ههر نه ده پرایه وه. به هار ده پشکووت.

هممو سالتی، نهو ده مهی به فرا، پرویار و جۆگه له و شیو و دۆله کانی پری ده کرد، خه لک ئاردیان لی ده پرا و برسیستی دهستی پی ده کرد. گوندی، نهو نه دهی له عادیل ده ترسان، سه د نهو نه ده له هاتنی به هار تۆقیبوون. نهوان ههر جارتیک له عادیل ده ترسان، به لام هممو سالتی ترسی به هاریان ری ده نیشت. هیچ هیژیک باشاری نهو ترسهی نه ده کرد، ته نانهت هیژی وه لیایه تییه کهی تاشباش نۆغلووش.

پاشکهوتی ئاردی هممو سالتیان زووتر له سالتی پیتشوویان ته واد ده بوو. نهو پاشکهوتی سی سالت له مهو بهر له پانهی نیسانیدا ته واد ببوو، نه مسالت له یه کهم رۆژی نیساندا ته واد ده بوو. بهو شیوهی وای لی ده هات له نیوه راستی زستانیدا ته واد بی. سالت به سالت خراپتر ده بوو. له لایه کهوه سالت به سالت خه لکه که مندالتیان پتر ده بوو و هه شیمه تی گونده کهش زیادی ده کرد و له لایه کی دیکه شهوه زهویه کان پیت و به ره که تیان نه ده ما. مام خه لیل گوتبووی:

"نهو زهویه، به سهرده می بابی من، ههر ده نکیکی سیی ده نکى بهر ده گرت، نیستا له پیتج ده نک زیاتر بهر ناگرئ. ههتا نهو کهم گهوره ده بی، ههر ده نک و ده نکیک ده گرئ. دنیا خرابوونه. خه لک زۆل و بیژو ده بن."

مام خه لیل تۆزیک پیوه ده نا. نهو خا که له وه تهی هیه ده نکیکی سیی ده نکى نه گرتوه، به لام بهو جۆرهی ده رۆی، له وانه بو وای لی بی، ههر دانه وێله کی بیچینی، له ده نکیک پتری

پېوه نه بې و دواتریش وای لی بې هیچ بمر نه گری و وهك شوره كات نیتر هیچ شینكه یه کی لی نه روی و نه وهش راستییه کی تال و ناخوش بوو.

گونه كانی دهو و پشتیش همر وا بوون. به تایبه تی گونه كانی دهشتی همر زوریش خراپتر بوون. خاكه كهی نهوان همر له نیستاهو نهو توهی لیان دهچاند، شینی نه ده كړد. گونه دی هیچ له وه نه ده ترسان. ته نانه ت همر باسیشیان نه ده كړد. چونكه خاكه كه ورده ورده له پیت و بهر كه ت ده كمو ت. ناخری رۆژك ده هات، سهیر ده كهن زهوییه كه ته و او لی كه وتوه و نیتر دهسته وستان ده مانوه.

پیش هه مووان ناردی گوملیكسیز نۆغلو ته و او بوو. هیشتا ناوی به فراوان همر به جۆكه له ی گونه دیدا ده رۆشت و نه برابوه. هه موو سالی ناردی گوملیكسیز نۆغلو له پیش هه موواندا ته و او ده بوو، به لام نه مسال همر زور زوتر ته و او ببوو. له گهل ته و او بوونی نارد كه، نهو ترسه ی به درېایی زستان دلی گوملیكسیز نۆغلو ته نیبوه، له ناكاو په ویسه وه.

گوملیكسیز نۆغلو پیاوړی کی ژیر بوو. همر نارد كه ی ته و او ده بوو، وه كه یف ده هات و دلی خوش ده بوو. نیتر خا تر جهم ببوو. هه موو سالی وا ده بوو. گوتی:

- نیغه هه موو سالی، به ترسه ترس چاوه پتی هاتنی عادیل "ین، به لام له راستیدا له مرپوه له ته و او بوونی نارد ده ترسین. عادیل بیانوه."

دیاره عادیل زوریش بیانو نه بوو. ترسی به هار، سال به سال له دلیاندا گموره تر ده بوه. ترسی کی قوول و په گدار بوو.

گوملیكسیز نۆغلو، هه موو سالی به هاری، كه نارد كه ی ده برا، ده چو له كۆستو نۆغلو براده ری قهرزی ده كړد. كه كۆستو نۆغلو لیی ده برا، ده چو له "چل درو" ی و ده گرت. كه چل دروش لیتی ده برا...

بهو جوره ناردی هه موو ناوایی له ماوه ی چهنه پۆژاندا ته و او ده بوو. دیاره لهو نیوه دا كه سی واش هه بوون ناردی خویان ده شارده وه و به كه سیان نه ده دا، به لام نهوانه زور نه بوون، همر وا چهنه كه سیك بوون. نهوانه ش جاری و ابو بلی نارد ده كه وتنه وه، به لام كه بلی نارد ده مانوه، قریشیان هاتبايه، كهس لویچی ناردی نه ده دانی.

وهزی دروینه ده هات. نهوی ناردی به قهرز و هرگرتبوو، چهنه قهرزی كړد بوو، نه لویچی كه متر و نه زیاتر، قهرزی خوی ده دایه وه.

له گەل نزيكبوونهوى به هاردا، خه ميكي قورس له سەر دلئى مريمۆك ده نيشت. نه مسال
خه مه كهى دوو هيندهى جاران بوو. هم به هار ده هات و هميش عاديل. ده بوو له كاميان
هه لئى؟

نه مسال له سالانى قاتى و قري ده بوو، به لام له سالى قاتى و قريدا نه هيچيان بو خواردنى
هه بوو، نه ده غل و دانىك بو درويته. له برسانا ده مردن. له خوى به زياد بى، نه مسال كهس له
برسان قري نه ده هات. گه يشته به هارى. نيتر زهوى شين ده بووه و هه هيندهى توانيبايان تا
شينكه سەر ده ردئينى، ده ست به ئارده كهوه بگرن و نه بپي، نيتر ترسيان نه بوو. له ده ركه وتنى
شيناهه ده وه هه تا پينگه يشتنى ده غل و دان، ده كرا گه لاي باويلكه گيا و فريكه بيتنى و
بيكولئينى و خوتى پتوه بكهى، له گزشتى به رخ خوشتره. ترشۆكه، كاردۆ، كهنگر... ده كرى
توتكىلى دار كاژ بقه نشينى و يالا بووكى لى ده ريئينى. هه بۆن و بهرامه كهى پياو تير ده كا و
پيتى ده ژيى.

به لام هه مووى نه وانه دلخوش كردن و هيو بوون. كزه رووناكييه كه به هار به سەر
ترسه كهى نه وانيدا ده پيئينى. ده زانن هيچ شتيك جيتى نان و ساواره كهيان بو پي ناكاتهوه. له
ساله كانى قاتى و قريدا چرۆى هيندى دارى تاييه ت كۆ ده كه نه وه و ده يكه نه نان...، به لام چما
نه وانه جيتى نان پي ده كه نه وه؟

نه گه ر پاستيت ده وى، هيندهى له به هار ده ترسن، نه ونده له عادل ناترسن.
له گەل ترسى برسييتيدا، به فراوه كانيش وشك بوون. له گەل وشكبوونى به فراوان، شينكهى
شلك و چووزه رهى ناسك و تورت سهريان له خاك هينايه ده ر. نهو شنه بايهى له ده شتپوه
هه ليكرده بوو، تاوى ويكه وتبوو و نيوه گه رم ببوو. ده شته كهش له برى با و بۆزان، بۆنى عه ترى
گولانى به بايه كه دا ده نارد.

نه وانهى له ئوزوون ده ره، له تهرمى مام خه ليل ده گه ران، هيچ شوينه واريكيان ليتى
نه دۆزيه وه. نيتر دلنيا بوون كه گورگ خواردوويانه و خه لكيش برويايان كرد، به لام لهو نيوه دا له
گوندى "ئينجه جيك" نهوه خه بهريان هينا. مام خه ليل زستانى، چوويوه نه وى. له مالى
كۆنه دۆستيتكى خۆى، جى قوونى كردبۆوه و بريارى دابوو نه گه رپتته وه ئاوه دانى. ده يانگوت
هه رچى جيتوى ده يزاني، به گوندى يالاك و دار و به رده كهى و به ژن و مندال و كوتخا و
تاشباشى نهو گوندهى ده دا. ده يگوت: "به حالى سه گ گيانه شيرينه كه مم نه جات دا، ده نا
كهوليان ده كردم و له توپه ت ده كرام و هه ر له تيكميان به لقى داريكه وه ده كرد. هه قيشيان بوو.

هەر کەس لە جێی ئەوان بوايە و خەلکی هەر گوندێکی دیکەش بوايەن هەر وایان دەکرد. چونکە عەرزى ئاغای خۆم بکەم، ئەوانم درەنگ بردە لۆکە رێنەو و بوومە ھۆی ئەوێ عادیل بپیته بەلای گیانیان... بەلام لە چنگیان پام کرد و خۆم قوتار کرد. ئەوجار، هەر خۆیشم عادیلم لە کۆل کردنەو... نیتستا چۆنم لە کۆلیان کردەو؟ هەر خۆم دەزانم و خودا. ئەوئەندەى دوو قسەم لەگەڵ کرد، دەمۆدەست قەبوولی کرد و ئەمن بەو کارەى خۆم ئەو گوناحەم لەسەر خۆم پاك کردووە کە دەرھەق بە گوندیەکان کردوومە، بەلام ناتوانم بچمەو ئەو گوندە. چونکە ئەگەر دیسان بپۆمەو، هەر بە زیندوویی دەمسووتینن و دەمخەنە پیش سەگان...."

ئەو بوو ئەو ھەوالەى لە گوندی ئینجەجیکەو ھات. بە دواى ئەوئەو خەبەرێکی وەك ئەو لە گوندی سورمەلییەو کە لە داوینى چیاى تۆروس بوو، ھات. لەوێش مام خەلیل چىی لە زارى دیتە دەری بە خەلکی گوندی یالاکی دەلی. گوتبووی: ھەموو ژنی ئەو گوندە قەحجە و گاندەرن. ھەر ژنەى چوار مندالی دەبی، بۆیە بايم، ئە ئان بۆ پیرەکان دەمیتیتەو و بە ناویان بەش دەکا."

دیسان لە گوندەکانی قۆشلار و قارگۆن و ئۆرەنجیکەو خەبەری دیکەى لەو جۆرە دەھاتن و زۆر ھەقايەت و بەیت و باویان لە مام خەلیل دەگێرايەو. شتێك لیڤەدا مسۆگەر بوو: بەپێى ھەموو ئەو قسانە، مام خەلیل وەبن بەفری ئەکەوتوو و ئەمردوو. ، بەلام ھەر وەکی کەس تەرمی ئەو بە مردوویی ئەدۆزیوئەو، بە زیندوویی کەس نەیدیپوو.

بەلام حوسنى و پەجەب... لەو پۆژانەدا کە تازە بەفرەکان دەستیان بە توانەو کردبوو، مندالیکی گوندی بۆزدەرە، سەد و پەنجە مەترێك لەو لای داوینى "قیمقلى"یەو دیتبوونی. حوسنى، قژ درێژ و پەجەب چوار شانە، لە سەر زەویە کە چۆکیان دادابوو و دانیشتبوون و توند یەکتریان لە نامیز گرتبوو. کۆرە کە لە پیشدا بۆ ئەوێ سەیری ئەشقبازیەکیان بکا، دەچی لە پشت پەنجکێکەو مات دەبی و سەیریان دەکا، بەلام دەبینی ھیچ جوولەیان نییە. بە ترس و لەرزەو ھەر لەوێو یەك دوو بەردیان تی دەگری. لەگەڵ ئەوئەو کە بەردەکان لە نزیکیانەو و عەرزى دەکەون، بەلام ئەوان ھیچ ناجوولین. کۆرە توورە دەبی و بەردەوام بەردیان تیدەگری. کۆرە لە پشت پەنجەکانەو دیتە دەری و لییان دەچیتە پیشی. کە سەیر دەکا، باوھشی ئەو دوو گراویە کە پێکەو نووساون، پەرە لەو بەفرانەى ھیتشتا نەتوانئەو. بە غاردان خەبەر دەباتەو ئاوەدانییەکیان.

سى پۇژ لەۋە پىش تەرمى دوو ئاشقەكەيان ھىنايەۋە. گەنجىك نەبو لەۋ گوندەدا لانيكەم كۆپلە شىعەرىكى بۆ ئەۋ ئاشقە و ماشقەيە دانەنابى. كىژ و بوۋك و ژن، ھەر كەسە و واپىلۇك و چەمەرىيەكەيان بۆ چىرىن. تەنەت مەتمۇكىش لە بن لىۋانەۋە شىنەكىكى بۆ گىپان و گرىا... كەس ھەۋالىكى تاشباشى نەبىستەۋە. نە ۋەك ئاشقەكان جەستەى لە بن بەفرەكاندا كەۋتە دەرى و نە ۋەك مام خەلىلىش سۆراغىكى ھەبوۋ. بېۋە بە دۆپەيەك ئاۋ و ەدرز قوۋتى دابوۋ. تەنيا نۆنباشى جۆمالتى بەۋ جۆرە بەسەرھاتەكەى بۆ مولازم و بۆ نەۋانىتر گىپايەۋە: "بۆرەنەكە ھەلىكرد. ھەموو ۋلات تارىك داھات. لەۋ نىۋەدا گۆتەم لە دەنگىك بوۋ كە دەيگوت" يا ەلى، يا نوورى دنيا... "تاشباش نۆغلو لە پىشمانەۋە و نىمەش بە داۋىدا دەپۇشتىن. لە ئاكاۋ لەگەل ئەۋ دەنگەدا نوورىك لە پىشمانەۋە دەرەكەۋت و ۋەك قورقوشى تۋاۋە، بەرەۋ چىكان شۇلاۋگەى بەست. ئەمەن ھاۋارم كرد!" تاشباش، تاشباش... مەمەد... "دەنگىچك نەھات. ھەتا بەيانى ھەرام كرد. ھەتا پۇژ بۆۋە ھەر لەۋى چاۋەپى بووم. تاشباش سۆراغى نەبوۋ. خۋايە ئەگەر ھىندەى نوۋكە دەرەزىيەك دۆۋى تىدايە ەۋلادەم لىۋ بىستىنى. ھەزەرەتى ەلى لەسەر خوانەكەى دەرەم بكا..."

ئەۋە بەھار دەھات. ھەۋايەكى ساۋ و سامالۋ و فېنىك. چەنەكان لە بەرەپۇچكە و بن دىۋارەكان دانىشتىبوون و تەشەيىيان دەرەست. گۆتلىكە خەنەيەكان، بەۋ لاق و لەتەرە بارىكانەيانەۋە، شاد و يەكەيف لەبەر تاۋەكە ھەلدەبەزىن. شىر و ماست زۆر بوۋ. ئاخ خۇزگە ئەۋ عادىل ئەفەنىيە نەبۋايە... ئاخ... ئەگەر دەرەى بىۋ ئاردى و بىۋ ئانى نەدەبوۋ، ئاخ ئەگەر بىنايەم دىلى ۋرگى خۇى نەدەبوۋ...

ئەۋەكان مالۋ بە مالۋ بە سەرە تەنەكەى كۈنكۈنەۋە سكلۋ و پشكۆيان دەرەد. ئەۋە نىشانەى بەھار بوۋ. چۈنكە ئەۋ كۈنۋانەى بە دەرۋايى زىستانى نىلەيان ھاتبوۋ، نىستا كۆۋابوۋنەۋە. شقارە لە ئاۋايىدا لە ھەموو شتى بەقىمەتەر و بەنرختەر بوۋ. جا چۈنكە شقارە نەبوۋ، ژنان لە مالەكانى دىكەۋە سكلۋ و پشكۆيان دىنا و ئاگرىيان پىۋ دەرەدەۋە. لە بوۋمەلىلى ئىۋارەدا ئەۋەيان دەكرد.

سەرى شەۋى، ھەر ھەموو ئاۋەدانىيەكە، بەۋ ئاگرانە، دېۋە يەكپارچە نەستىرەى پىشنگدار.

رۆژنیکیان، که بهیانی له خەو هەستان، سەیر دەکەن بەهار هاتووە. بەهاری دەشتی ناوایە. له ناکاو دی.

له دەشتی، بەهار شیت ببوو. له هەموو سالتیک شیتتر. بەرد و ئاو، کێو و شیو و دۆل و زەوی و ئاسمان هەر هەمووی شین دەچۆوە. لێرەوارەکەش نوقمی بۆن و بەرامەیی گولان بوو و لایە لایەیی خۆی دەچری و بە هەزاران مەل و باندەیی سپی له سەر لک و پۆی دارەکان نیشتبوون.

بەهاری دەشتی بە درەنگەو دی. گولەکانیشی درەنگ دەپشکوێن. چلی گولەکان له پەنجەیک بەرزتر نین. کورت و ئەستوور. پەنگی گولە دەشتی، زۆر سەیر بریقەدارە. ئەگەر سوور بن، سووریەکیان له گوێن هیچ سووریەکی ئەم دنیا یە نییە... زەرد و شین و نارنجییەکیان هەر وایە، تەنانت له تاریکە شەڕیشدا له چاو دەدەن. بۆنەکیان توندە. بۆیە هەر ئەوەندە بەسە داییتەو و بۆن بە خۆلی دەشتەکو بەکە، جا گولە پێو بی یان نا، بۆنی گولانی لێو دی. لویجی لەو و خۆلە هەلگرە و له باغەلتی بکە، بۆ ماوەی چەند رۆژان بۆنی گولەکانی ئەو دەشتە لێ دی. بۆن و بەرامەیی گولەکان و تیکەلتی خۆل و خاکەکە بوو، لێک جوی نابنەو.

حەسەن له خۆشیان باتی گرتبوو. بانگی نۆمەخانی دەکرد:

- هۆی کچی... هۆی کچی... بۆچی خۆ دەخافلینی... خێرابە...

نۆمەخان له ژووریو هەرای کرد:

- ئەو چ باسە، کورەتیو؟... ئەو هات و هاوارەت له چییە؟

- با بییە دەری، بزانە ئەو سەرە ئەسپێنەت...

- ئەمەن هەر نایەم...

حهسن نهرم بۆوه:

- نا نا وهره... ئەتۆ خوشكه جوانه كه مە... وهره.

ئۆمه خان:

- ديم، بەلام...

حهسن:

- باشه، ئەتۆ جارێ وهره. چیت بوی دتده مە.

تساوتکی گهرم بسو. زهوی ورده هالآوی لی هه لده ستا. ئیستا عهرز ده کولێ و که فوکولتکی سهیری هه بوو. چر و جانوهه و بالنده و گورگ و پتوی و ئەو ورچانهی له خهوی زستانی هه ستابوون، مار و کیسه له کان، گهرمه ی جووتبوونیان بوو. جالجالۆکه به شوین میتش و مه گه زانهوه و بالنده ی به دواي جالجالۆکه وه و بالنده گه وره کان به شوین بالنده بچوو که کانهوه بوون بیانگرن. میرووله که شارۆچکه ی خۆیانیان ساز کردبوو، به بهر خۆره که دا بلارو ببوونهوه و خۆیان هه لختسبوو. دار و گیا و با و لك و پۆ و گه لآ و چر و جانوهه و بالنده تیک نالآبوون. خاکی لیپه وار و دهشت نوقمی ژیان، له که فوکول و شهوه تی پر بهر هکت و زاو و زیدا بوون. خاك له خۆشیی ئەو بوورانه وه و زاو و زییه و ئەو چیژ و ژیانه نوییه، ئەو جۆش و که فوکول و ههول و شیتیییه دا باویشکی ده دا.

خاکی دهشت و بهرد و داز و دارستانه که وه ها نوقمی چیژی خۆ به دهسته وه دان و خاویونه وه بوون، که بیت و دهستت بۆ بردبايهن، وهت ده زانی دهست له لۆکه یه کی نهرم ده ده ی. نه گهر له بهر زاییه وه بهردیکت هه لده ابایه ته سهر په وه زیک، تیتی ده چه قی.

زه رده وهاله زل زله کان و زه رده وهاله زه رده کان و میتشه نگینه کان به باله تهنک و ناسکه کانیانه وه لهو بهر تاوه، به هه زاران هه زار دانه ده سوورانه وه. خونه ی تازه پشکووتوو، به هه زاران و سه د هه زاران میتشه نگونیان له ده ور بسو. تیشکه که له گه لآ له رینه وه ی باله کانیاندا، ده بریسکایه وه.

منداله کان به ره و دارستانی رایان ده کرد.

حهسن گوتی:

- ده مه وی و شتریک دروست بکه م. و شتریک دروست بکه م که هیه کاتییک تیک نه چی. له

شوول سازی ده که م.

ئۆمه خان:

- بۆ مېنىش دروست بىكە .

خەسەن توورپە بوو:

- كېچە تېيە دۆمە، ئەتۆ باسى ھەر شتېك بىكەن دەتەوئى.

ئۆمەخان چوۋە پېشى و پالتيكى بە سىنگى خەسەنەرە نا و گوتى:

- ھەي كەر، ئەتۆ كەرى. ئەگەر كەر نەبوايە، شقارەتەكەت دەدامەرە. ئەگەر كەر

نەبوايە ئەو شقارەتەيە بە شەو غورونىي لەو شەو بە بەفر و كېتوۋە و بۆرانا ئەدا وە دەستەم

ھېنابو، دەتدامەرە. ئەگەر ئەمەن نە دەبووم، شقارەتەكانتيا ن دەدزى.

خەسەن مىلى بەلارەو نا و ناخىكى ھەلگىشا و گوتى:

- جا سوۋدى چىيە؟ عادىل دى و ھەمووم لى دەستېنى. ئەو ھەموو نېشكەرتنەمان بە

زايە چور.

ئۆمەخان لە پېش خەسەن لاچور و گوتى:

- ئەتۆ چورزانى؟

خەسەن:

- نەتدېو بەم ماۋەيەكە ھەر قسە ناكە. ھەر لە پېش خۆي ورد دەيىتەرە و دالغەي لى

داۋە. ئەۋەندە توورپەيە بۆۋەي نابى لىي نزيك بىتەرە.

ئۆمەخان گوتى:

- نا، عادىل قەت نايە، ئەو لە بەھارېدا نايە.

خەسەن گوراندى:

- بېدەنگ بە، بېدەنگ بە كېچە تېو پيسە. ئەگەر نەھاتبايە بايم ئاۋاي لى دەھات؟ ئەتۆ

قەت دىتوۋە ئەو ئاۋا پەنگى مردوۋانى لى بىشى؟ عادىل دى و ھەموو شقارەتەكام لى

دەستېنى.

دو شقارەتەي لە باخەلى دەرېنا و گوتى:

- ھا، ئەو دوۋانەيان بۆتۆ. بۆتۆ بى باشتەرە نەك عادىل بىانبا.

ئۆمەخان بە ترس و گومانەرە تاۋىك پراۋەستا. ناخۆ ئەگەر دەستى بىر دىايە ۋە رىانگىرى،

خەسەن دەستى نەدە كېشايەۋە؟

خەسەن:

- كېچى دەي ھا.

نۆمەخان بېرۇي نەدە کرد و دەستی نەدە برد وەریانگری. بە درېزایی نەو زستانه لەسەر نەو شقارتانە شەریان کردبوو و حەسەن پازی نەبوو شقارەتەیک نا، تەنانەت چلێکیشی بداتی. حەسەن گرماندی:

- دەی وەریگرە کچەتیو، بۆ تۆ بێ باشترە لەوێ عادیل بیبا.
نۆمەخان سەیری نیو چاوەکانی حەسەنی کرد. هیچ شوێنەواریکی گالتەپێکردنیان پێو دیار نەبوو. بەسپایی دەستی برد. شقارەتەکان لە لەپی دەستیدا بوون. چاوەکانی پێ بوون لە ناو. نەیدەزانی چ بکا. حەپەسا بوو. چاویکی بە شقارەتەکانمەو بوو و چاویکی لە حەسەن. گوتی:
- ئەوانە بۆ خودی خۆم؟...

حەسەن بە خەفەتبارییەو گوتی:
- بۆ خودی خۆت. باشترە لەوێ عادیل بیابا.
نۆمەخان دەستی کرد بە پێکەنین و تریقانەو. پێکەنینەکی نەدەپرایەو. حەسەن بەرانبەری راوەستابوو و سەیری پێکەنینەکی دەکرد. زۆری پێ سەیر بوو. تاوێک نیگیان تێک ئالغان. حەسەن دەستی کرد بە پێکەنین. ئیستا خوشک و برا پێکەو پێدەکەنین. هەر دووکیان سەیری یەکتریان دەکرد و دەتریقانەو. نوقمی شادی و خوشی بوون.

نۆمەخان گوتی:
- هەر بەراتی بۆ خۆم؟ هەر دووکیان؟
حەسەن گوتی:
- هەر دووکیان.

بە غاردا نەگەشتنە لیڤەوارەکە. حەسەن پووشکەکی کۆ کردەو و بردیە شوێنی ناوڕگەکی جارێک و لەسەر یەک هەڵی چنی. دەستەچیلە وەپن پووشکەکان دا. جا ئیستا کە ناگرەکی دەکردەو، نای لەو بۆنە خۆشی لێی هەڵدەستا. پووشکە و داری بەهاری شتێکی دیکەیه. بۆنی گولاری لێو دی. لە تەنیشت رەوێزە کە دانیشت. چەند پۆژێک بوو حەجینی نەبوو و پەیتاپەیتا دەیگوت با چینه لیڤەوارەکە، بەلام کە نۆمەخان دەیگوت: "با بڕۆین." نەو نیوچاوانی تێک دەنا و پاشگەز دەبوو.

نەمڕۆش هەر وا بێ نۆقرە بوو.
بە سپایی قوتووە شقارەتەکی لە گیرفانی دەرتنا. کردییەو و هەمووی لە سەر کۆشی رۆ کرد. دە دوازده چلە شقارتمی هەڵدەگرت و وێکرا ناگری دەدان. کە ناگریان دەگرت، بلیتسەیکە گەرمیان لێ

بەرز دەبۆۋە. ھەسەن چاۋى لە بلىئىسەكە دەپرى و بەبى ئەۋەى چاۋ بىروكىئىنى، ھەتا دەكۇزايەۋە، سەيرى دەكرد. رەزامەندىيەكى خەمبارانەى بە دەموچاۋىيەۋە ديار بوو. جار بە جار قەلاڧەتى دەگۇرا، جارىك خەفەتبار و جارىك رازى و بە كەيف و جارى واش بوو ئاسايى.

شقارتەى يەكەمى يەكسەر سوتانند و تەۋاۋى كردد. قوتۇرى دوۋەمىشى دەرھىئا. ئۆمەخان ھىندەى پى سەير بوو چاۋى لە ژىللا ھاتبۇون و سەيرى دەكرد. لە جىتى خۇى وشك بىسو. سەيرى دەكرد و ھىچى نەدەگوت.

ئاخريەكەى بە دەست خۇى نەبوو، لە بەرى پارايەۋە:

- بەسە، ھەسەن گيان، بەسە براكەم.

و دەسبەجى بىدەنگ بۆۋە.

ھەسەن دۋاى ئەۋەى ھەموو شقارتەكانى سوتانند و تەۋاۋى كردد، بە ئۆمەخانى گوت:

- بىننە شقارتەكانى خۇىشت.

ئۆمەخان دەرپەرى و قىژاندى:

- ناتدەمى. ئەتۇ شىتى، شىتى، شىت.

ھەسەنىش ۋەك بزوت دەرپەرى و پەلامارى دا. بوو بە شەپىك كەۋچكى تىنەگەرى.

ھەسەن ئەۋەندە شىتانه شقارتەكانى دەۋىشت و لە سەريان بەشەر دەھات، كە زۇرى نەبرد

ھەموۋى لە چنگى ئۆمەخان دەرپەريان. ئۆمەخان ھەموو سەر و دەموچاۋى بە نىنۇك تىك كرددبۆۋە.

دەموچاۋى ھەسەن ھەموۋى خوتناۋى بوو. ھەر خوتنى لى دەچۇرايەۋە، بەلام ئەو گوتى لەو

شتانە نەبوو، ديسان چۆكى دادا و چلە شقارتەكانى ھەر دوو قوتوۋەكەى كردد لەپى دەستىيەۋە

و بە ھانكە ھانكە خستىيە سەر ئاگرەكە. شەمچەكان وىكرا دەتقىنەۋە. دەستەكانىشى لە

چەند جىۋە سوتابوون.

ھەسەن بە دۋابىن چلە شەمچەكەى ئاگرىكى كرددەۋە. دەستى نايە بن چەناگەى و نوقمى

سەير كرددنى بلىئىسەكان بوو. ماۋەيەك چاۋى لە بلىئىسەكان نەترووكاند.

لە ئاكاۋ ھاۋارى كردد. ئۆمەخان كە دالغەى لىندا بوو، راجلەكى و مچۇركىك بە گيانىدا ھات.

- سەير كە، سەير كە. دارى چاكى. ھەر ئەو دارەى ھاتبۇۋە سەريانەكەى مامە تاشباش...

سەير كە.... ۋەر سەير... ئەۋە ھەستا. خەرىكە دەپرا. نەتدى؟ نايىيىنى؟

ئۆمەخان بە تورپەيەۋە گوتى:

- ناييبنم. هيچ نايبنم.

حهسن ديسان ورد بۆوه. ئاگره كه سروتا و دامركايهوه. ههسن هيشتا چاوى لى نه ده ترووكاند.

تاويك دواتر وه خو هاتهوه. هه موو گيانى ديشا. ههستا. باسكى ليك كردهوه و باويشكيكى دا و گوتى:

- ههسته، ئۆمه خان. پشتم تى كه. ئاوپر بدهيهوه ده تكوژم.

به نيو ره وه زه كاندا به سپايى رۆيش و چۆوه تەنيشت ره وه زه نووك تيژه كه. له كن بمرده كهى خۆيهوه ساتيك راوهستا. وهك شتيكى پيرۆز به نهشق و هيواهه شهيري بمرده كهى كرد. داهاتهوه و چه ند جار يك ده ستى پيدا هينا. نهوجار به دوو دهستان گرتى و به رزى كردهوه. هه ر هه ليهينا، وهك كار هبا لى دابى، هه ليه زييهوه و وشك بوو. نه يده زانى چ بكا. بمرده كهى لادا. نه يده توانى چا و له جييه كهى بترووكيئي. سات به سات روخسارى گه شتر ده بۆوه و شادى و خو شى دا يده گرت. چياكان و بمرده كان و داره كان و زه وييه كهش هه ر هه مووى ده بريسكانهوه. خو شى و شادى له هه موو گيانيهوه بليسهى ده دا. هه راي كرد:

- ئۆمه خان، ئۆمه خان وه ره.

شادييه كى وا له ده نگه كهى دابرو، ئۆمه خانيشى داگرت. به غار دان چوو. نه ويش چاوى برييه نهو شوينهى ههسن لى ورد ببۆوه. خوشك و برا نيستا چاويان له جيى بمرده كه برييوو و سهيريان ده كرد. ويناچى تا نيستا، هيچ كهس به ديتنى خو شترين رووداويش، روخسارى ناوا گهش بوويتهوه.

سى گول له جيى بمرده كه بشكووتيوون و له سه ر خو له ره شه كه پان ببوونهوه. يه كيان سوور و بريسكهى بلوورينى وهك بليسهى لى ده بۆوه و چله كهشى دريژ بوو... دووه ميان زهرد بوو، زهردىكى وهك تاو، نه ويش بريقه دار بوو و چله كهشى بهرز. سيته ميان شين بوو. شينيكي بلوورين و بهرز.

حهسن سهيري چاوه كانى ئۆمه خاني كرد و پرسى:

- ديتت؟

- ديتم.

- هه ر سيكيان؟

- نهى، ديتم.

كو تايى بهشى دووه م

[illegible]

دهمزگای نوېزېنه وهو بلاوکر د نه وهی موکر باسی
 MUKIRYANI ESTABLISHMENT
 FOR RESEARCH & PUBLICATION
 www.mukiryani.com

چاپخانه‌ی وهزاره‌تی روښنیري